

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ahmet Erimhan

ÇUVALDAKİ MÜTTEFİK

Birharf

ÇUVALDAKİ MÜTTEFİK

BİR HARF YAYINLARI

Yayın No: 64
Çuvaldaki Müttefik
Ahmet Erimhan

İMTİYAZ SAHİBİ / Mehmet Kocabaş
GENEL MÜDÜR / Attila Akdemir
YAYIN YÖNETMENİ / Ece Özbaş
EDİTÖR / Deniz Negiş
REDAKSİYON / Ali Dündar
İÇ TASARIM / Müge Tezcanbatırlar
KAPAK / Yunus Karaaslan
BASKI / Kilim Matbaacılık

1. Baskı Mart 2006

ISBN 975-9198-37-1

© Birharf Yayıncılık Sanayi Ltd.Şti., 2004

Kilim Matbaası Ltd. Şti.
Litros Yolu Fatih Sanayi Sit. No. 12/204
Tel: (0212) 612 95 59 Topkapı-İstanbul

Genel Dağıtım
YENİ ÇİZGİ YAYIN DAĞITIM LTD. ŞTİ.
Gürsel Mah. Alaybey Sok. No.7 34400 Kağıthane / İstanbul
Tel: 0212 220 57 70 Faks: 0212 222 61 55

BİR HARF YAYINLARI
Alemdar Mah. Çatalçeşme Sokak. No: 15/1
Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: 0212. 511 99 55 - Fax: 0212 511 99 06
www.birharfyayinlari.com

ÇUVALDAKİ MÜTTEFİK

AHMET ERİMHAN

Yazar Hakkında

1967, Gaziantep-İslahiye (Çakmak köyü) doğumlu. İlk Orta ve lise tahsilini Kahramanmaraş'ta tamamladı. 1989 İst. Üniv. Hukuk Fakültesi mezunu. Bir süre hakimlik mesleğini icra etti. Ardından gazeteciliğe başladı. 1992 yılından bu tarafa Mesaj ve Meltem TV'de haber koordinatörlüğü ve Ankara temsilciliği görevlerini yürütüyor. Aynı zamanda Yeni Mesaj gazetesinde köşe yazarı. Evli ve üç çocuk babası.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ - 19-22

BİRİNCİ BÖLÜM -23-69

TEZKERENİN İKİ UCU

Çuvallanan askerler

Süleymaniye... 4 Temmuz 2003, Saat 12:00 Saat 13:00

“Silahlarınızı teslim edin... ”

Saat 14:30

Savaşın şafağında

Ankara... 3 Aralık 2002

ABD’nin ihtiyaç listesi: “Yok” Yok

Wolfowitz: Ya bizdensiniz ya da değilsiniz!

ABD büyükelçilik rezidansı:

Ankara... 3 Aralık 2002

Mutluluğun resmi peçetelerde

Wolfowitz: “Erdoğan bizi cesaretlendirdi!”

Yaşar Yakış’tan itiraflar

Bakan yalanlayan açıklamalar

Kovboy-Kasımpaşalı omuz omuza

CSIS’de verilen mesaj

Tazelenen tezkere nikahı

Söz var, ama direnç de var

İyi polis, kötü polis

21 Aralık Muhtırası!

ABD: Söz verdiniz, yerine getirin!

Sarsıcı tesadüfler: -

Washington'un talepleri - AKP'nin iktidarı

Salam politikası

150 kişilik heyet tamam

Masada 5 seçenek

27 Aralık 2002 MGK'sı:

Tezkere görüşmeleri başlasın

"Demir At" yolda

Myers'a "evet", Boyce'a "asla"!

İstanbul zirvesi: Neye niyet, kime kismet!

Ahmet Davudoğlu: Tezkerenin danışmanı

Zirvenin başı da, sonu da skandal

31 Ocak MGK'sı:

Tezkereye yeşil ışık

Dışışleri brifingi:

Savaşa seyirci kalamayız!

Genelkurmay brifingi: Kırmızı çizgilerimiz var

İşte MGK kararı!

İKİNCİ BÖLÜM -70-105

TEZKERE PAZARLIKLARI

"S. O. S Tezkere"li günler başlıyor

Pazarlıklarda perde açılıyor

Ön Tezkereye Start...

Ön Tezkere Meclis'te

Gizli bir anlaşma mı var?

Gerçeği burnundan yakalayan Baykal

8 Şubat'a farklı bir hukuki bakış...

İşte mutabakat muhtırası

Havaalanları;
Limanlar;
Kara Üsleri
Demiryolu
Siyasi Mutabakat
Temel ilkeler
Deniz Bölükbaşı:
Tezkerenin çetin cevizi
Kürt grupları kime karşı silahlandırılacak?
PKK'ya Ateş Açamazsınız
Aba altından sopa
ABD'nin küçük hesapları
Yaka Kartı Parasını Siz Ödeyin
Bush: At Pazarlığı Yapıyorsunuz
Four Seasons Otel'de bir toplantı
Korkma! Seni Dolarla Korumaya Aldık
Shamir: Arap kardeşlerinizin kanı kaç para eder?
Anlaşmazlıklar derin, mutabakat yok

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM-106-136

GEL TEZKERE GEL

Bakanlar Kurulu: Tezkereyi Kerhen sevk ettik
Havada Red Kokusu Var
Bir taşla üç kuş vurmak
Asker rahatsız
Askerin "psikolojik savaş" taktiği
Kendi göbeğimizi keseriz
28 Şubat MGK'sı: Biz her şeyi daha önce söyledik
İkna toplantıları başlıyor
Kim ne dedi, ne konuştu?
Söz milletin vekillerinde

Erdoğan: Sineye Çekeceğiz!
 Üç gün maaş almasınlar, görürüz tepkiyi!
 Emin Şirin'den mektup var
 Halk bu savaşı durduracak!
 ABD'den korkmayın, Allah'tan korkun
 Bülent Arınç: Tezkerenin Med-Ceziri
 "Red günü"nden tezkere notları

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM -137-160

TEZKEREDEN ÖNCE TEZKEREDEN SONRA

Türk-Amerikan ilişkileri aşkı mı, nefret mi?
 Stratejik ortak (mı acaba)?
 Reddin yankıları
 Sorumluluk kimde telaşı
 Açıklama şık olmaz
 Tezkere isteği MGK'ya gelmedi
 Asker neden sustu?
 TSK'nın tezkereyle ilgili görüşü nedir?
 Son MGK'dan niçin tezkere kararı çıkmadı?
 Konu evet-hayır meselesi midir?
 Kuzey cephesinin önemi nedir?
 Özkök Paşa beni geçici gördü!
 MGK ile mi MGK'ya rağmen mi?
 Ekonomide Red Kabusu: Tezkere Vergileri
 Kahkonen nöbet başında
 Zamma tezkere kılıfı nasıl giydirildi?
 Tezkere Çıkmayınca İstifayı Düşündüm
 1 Mart'a Dünyanın Tepkisi
 CIA kuryeleri devrede
 Gazeteci kimlikli ajanlar
 Kara bulutları kaldırı aradan

Perle'ü hayrete düşüren Derviş
Güneydoğu'dan red
Gönül'e kapalı 'gönül'ler

BEŞİNCİ BÖLÜM -161-173

TEZKERESİZ SEVKİYAT

Biz onlara gidecek biliyorduk ama...
Sevkiyatta Hareketli Gün
Mardin'de savaş tatbikatı
Blackhawk'lar İskenderun'da
Fabrikalarını Conilere kiralayan milletvekilleri!
Demiryolu da 150 milyon Dolara Amerika'ya teslim
Conilere genelev
İskenderun'da ilk kurşun!
İskenderun'da Türk ve ABD askerleri çatıştı mı?
Milletvekili: "Limana alınmadım"
Şeytana ters giydirilen külahlar:
1- Hummer'lar karadan, Füzeler havadan
2- İnsani yardım amaçlı sevkiyat
3- Girişler İskenderun'dan, Çıkışlar K. Irak'tan

ALTINCI BÖLÜM -174-187

HAVADAN TEZKERE

Havada kriz
Pearson'dan son tehdit
Bush: Türk Askeri ile çatışırız
Sarı zarf alarmı!
Coniler havadan geçti!
Powel ne demek istedi?
Saat 19:00, Başbakanlıkta Irak zirvesi
Saat 20:00, Powell telefonda

Saat 20:45, Powell'den ikinci telefon da geldi

Göl maya tutmadı

Hava koridoru şartsız teslim

Broadwater Bölükbaşı: Broadwater: Bölükbaşı: Broadwater: Bölükbaşı:

YEDİNCİ BÖLÜM -188-191

BAĞDAT'TAN DÖNEN TEZKERE

Süreç başlıyor

Sular duruldu, ABD eskisi gibi!

SEKİZİNCİ BÖLÜM -192-198

TEZKEREYİ KİM İSTEDİ?

ABD'yi İsrail mi caydırdı?

DOKUZUNCU BÖLÜM -199-228

TEZKERE ŞÜPHESİ:

TÜRKİYE İŞGAL Mİ EDİLECEKTİ?

Sultanahmet Camii'ni başlarına yıkarız!

ABD'nin işgal hevesi hep vardı

"İşgal" dedirten anlaşmalar

Bin Yılın Meydan Okuması

Tatbikat Senaryosu

Haydut Devlet Olduk

İşgalin soğuk nefesi!

Şok Rapor: ABD Türkiye'yi örtülü işgal edecek!

Hedefte İstanbul var

4. Dünya savaşı başladı!

İşgal-Savaş ve İsrail

İşgal... Her anlamda ve her yerde

İşgal fikrine temel gerekçeler

5'te 5

Bu sözlere dikkat Önce çatışma sonra işgal

Amerika ile "kod" krizi

Peşmerge tuzağına sürülen Türkiye

ONUNCU BÖLÜM -229-238

1 NİSAN TEZKERE ŞAKASI

"Tezkeresiz mutabakat"

Müsbet çekinceli 1 milyar \$

Kongreden dönen yalan

Koalisyonun aciz bir parçasıyız

Wall Street'e ne güzel yazdınız

Erdoğan: Kahraman evlatlarınız için dua ediyorum!

ON BİRİNCİ BÖLÜM -239-256

TEZKERENİN KIZGINLIK KATSAYISI

Paul Wolfowitz: Tezkerenin mimarı

Kızgınlığı barışa çevirmenin yolları

Wolfowitz, Türkiye'yi tehdit etti!

Wolfowitz'e sorulmayan sorular

Zapsu Wolfowitz'in evinde

İlk rutin tepkiler

Amerikalılara tezkere sözü verildi mi?

Deniz Baykal: Erdoğan ABD ile anlaştı

Der Spiegel:

Gizli anlaşmanın arkasındaki adam Erdoğan

Debka da Spiegel'in izinde

Başbakan'dan Wolfowitz'e ilginç mektup

ON İKİNCİ BÖLÜM -257-262**TEZKERE BALANSI**

Pembeleşen kırmızı çizgiler
 Federasyon iddiası bitti
 Lejyoner askere evet
 Türkmenin adı yok
 PKK'ya af yasası tamam
 Başarınız başarımızdır
 Arafat dışlandı
 Dayak AB üzerinden atılacak
 ABD'ye üs desteği

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM -263-273**TEZKERE VE İNCİRLİK**

İncirlik'te sancılı 24 Saat
 Hamileliğin azı çoğu olmaz
 ABD İncirlik'ten vazgeçebilir mi?
 İncirlik blöfü... Görülmüştür!
 İncirlik'i koşulsuz açın
 Rotasyon skandalı

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM -274-307**TEZKERENİN KUZEYİ**

Kürt meselesine iki senaryo
 TSK'nın tavır değişikliği
 Türkiye'nin en kırmızı çizgisi ve Turgut Özal
 Cengiz Çandar: Tezkerenin 'birbilen'i
 Nereden nereye?
 Sevr'den Sonraki En İyi Anlaşmaya Giden Yol
 Khalilzad: Kürtlerle hiçbir sorunumuz yok
 Bayrağı yakan mı, yaktıran mı?

K. Irak Türk askerine mezar olur
 Khalilzad ve şürekası Ankara'da
 ABD Türk askeri istedi mi?
 Kırmızı çizgiler çatışıyor
 Komutan kim olacak?
 Fiili durum yoksa giremezsiniz!
 ABD: Kurşun atarız!
 Irak Düştü, K. Irak'ta talan başladı
 Kerkük'ü istiyoruz, çünkü bize ait
 Ölüyle diriltilecek dostluk!
 PKK içeri, Türkmenler dışarı
 Ankara'ya Türkmen şoku
 Dr. Mahmut Osman
 Kürtler, Irak yönetimine de hakim
 ABD, PKK ile mücadele etmez
 Düşmanlıklar bölgeyi tüketir, dostluklar büyütür

ON BEŞİNCİ BÖLÜM -308-368

ÖZEL TİME ABD BASKINI

Süleymaniye... 4 Temmuz 2003, Saat 12:00

Saat 13: 00

"Silahlarınızı teslim edin..."

Saat 14: 30

Kurtuluş Günü Mektubu

Filme bile çekmiş!

İşin kolayı Talabani

Baskın sonrası, Ankara

Esir saatler

Hükümetten mantılı-çilekli tavır

Erdoğan: Müzik Notası Değil

Washington'ın açılmayan telefonları

Powell'dan Gül'e teyid
 Gözaltına alın, yoksa teslim etmeyiz!
 En büyük güven bunalımı
 ABD bir değil beş baskın yaptı!
 Baskının öncesi de var!
 Albay Mayville: Tezkerenin Çuvalcısı
 El konulan belgelerdeki sırlar
 Çuvalın hikmeti!
 Bayık'ı ABD kurtardı
 Hasıraltı edilen rapor
 İsteseydik her yer havaya uçardı!
 "Siz gerçek bir kahramansınız"
 Türkiye beni niye öldürsün ki?
 Cevabını arayan sorular ve sorumlular
 Hükûmetin yadırganan tutumu
 Aynı kapta iki yemek
 Bağdat'a asker gönderin!
 İntikam saldırısı!
 Baskın şoku
 Süleymaniye temsil krizi, Kerkük'te vur emri!
 İnanılmaz teklif: Çuvalcıbaşı görüşmelere katılsın!
 Dimyat'a pirince giderken
 ABD'nin elinde kalan deliller
 "Haklıyız" krizi
 Üzüntü ile kaygı arasında gidip gelen dostluk!
 Neredeydik, nerelere geldik
 Amerikan Seviciliği!
 Kep operasyonu
 Rumsfeld: Suçlu TSK'dır!
 ABD Türk askerinden niçin rahatsız?
 Kriz 57 saatte çözüldü

ON ALTINCI BÖLÜM -369-379

TEZKERENİN GİZLİ MUTABAKATI...

Bir yılda iki ziyaret: Biri gizli diğeri açık
Türkiye'nin planları... Gül'ün planları
Süleymaniye'ye rağmen Washington
Abdullah Gül neye imza attı?
Endişeye mahal yok, tezkere çıkacak
Bir de bu taraftan bakalım
Ve... Ermenistan kapısı havada açıldı

ON YEDİNCİ -380-430

BÖLÜM LEJYONER TEZKERESİ

Türk askerini kim istedi?
Sualname gönderildi
İmzasız gelen cevap
12 Ağustos Zirvesi ve Lejyoner Raporu
Türkiye'nin pembe rüyaları
Hülya Avşar'a bağlanan umutlar
Bölge Türk Askerine Hazır (mı acaba?)
2 Eylül: General Jones Türkiye'de
PKK görüşmeleri başladı ve bitti
Türk askeri gelmesin!
ABD Kürt kartını açtı
PKK olmadan asla
Yetki mi, izin mi?
Gül'ün tarihî sözleri
7 Ekim'e doğru asker tavrı
Yangına seyirci kalamayız
Asker ABD ile arayı düzeltti
Neferi Türk, Komutanı Coni!
TSK'nın geleneği, verilen görevi yerine getirmektir

7 Ekim'e DEHAP motivasyonu
 Ağustos'tan Ekim'e sarkan tezkere
 Tezkere oylaması öncesi gruplardaki hava
 Lejyoner tezkeresi TBMM'de
 Irak Geçici Konseyi'nden "gelmeyin" mesajı
 Tezkere Tamam!
 "Şartları oluşturamadık "Türkiye'ye teşekkür
 Beklenen son
 Irak'a niçin gidilemedi?
 ABD Kürdistan'ı ilan etti
 İlk işaret Abizaid'ten geldi
 Tezkereyi ABD istedi, biz çıkardık!
 "Tezkereyi ABD istedi, biz çıkardık!"

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM -431-438

TEZKERENİN FİYATI: 8.5 MİLYAR DOLAR

Dikkatlerden kaçınılan anlaşma
 Anlaşmanın Doğuşu
 Sorumlu Kim? Ya da kim, neyi, kimden gizledi?
 Başbakan Durumu Biliyordu
 Askerler anlaşmadan haberdar mıydı?
 Anlaşmanın tarihine dikkat!
 Anlaşmanın imza yeri TBMM değil mi?

ONDOKUZUNCU BÖLÜM -439-450

TEZKEREYE PSİKOLOJİK DESTEK HAREKATI

1-Tezkere geçse K. Irak, Türkiye'nin kontrolüne girecek miydi?

İşte unutulmuş bir gerçek

2-PKK sona erecek miydi?

3-KDP-KYB Türkiye'nin kontrolüne mi girecekti?

4-KKTC tanınma imkanına mı kavuştu?
İddialara topyekün bir bakış açısı

YİRMİNCİ BÖLÜM -451-473

TEZKERENİN KÜRESEL EFENDİLERİ:

“NEO-CON”LAR

Tezkere’nin Efendileri:

11 Eylül düzeninin mimarları

Neo Con’ların babası kim?

Neo-Con’lar nasıl iktidara geldi?

Neo-Con’lar dünyadan ne istiyor?

Yeni Amerikan Yüzyılı

PNAC’dan Türkiye’nin payına düşen

Bush Doktrini: Güçlüyüz öyleyse haklıyız

Bush ve Tanrısı

Bush’un yanında “Pro-Türk” kalırım

Evangelik Mesihî Planı

Neo-Con Evangelik ittifakı

Evangelist Kuşatma ve Türkiye

Kıbrıs da Evangelizmin sınırları dahilinde

Mescid-i Aksa yıkılacak

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM -474-482

BÜYÜK ORTA DOĞU PROJESİ

HER ŞEY “BÜYÜK İSRAİL” İÇİN

B.O.P. nedir?

Hedef büyük İsrail

Büyük Ortadoğu’nun başkenti İstanbul mu olacak?

İslam’ın Dönüştürülmesi Misyonu:

“Protestan İslam”

EK-1 -483-489

İŞGAL TAKVİMİ

EK-2 -490-496

TEZKERE METİNLERİ

6 Şubat tarihli (Modernizasyon) Tezkere

1 Mart Tarihli (reddedilen) Tezkere

20 Mart Tarihli (hava sahasını açan) Tezkere

6 Ekim Tarihli (lejyoner) Tezkere

‘Efendim ya bu Coniler Anadolu topraklarından çıkmayı kabul etmezler ise ne olacak?’

Bu hayati soruyu 1 Mart tezkere görüşmelerinden önceki son MGK toplantısında, Hükümet sözcüsü Abdüllatif Şener sormuştu.

27 Şubat tarihli zirvede hiç kimse bu soruyu duymak istemedi!

Soru önemliydi çünkü Türkiye; 100 kilometre uzunlukta, 70 kilometre derinlikte ve 70. 000 metrekairelik bir alanda fiili bir işgalle karşı karşıya kalmıştı. 1 Mart hangi senaryo ile yazılırsa yazılsın, hakikat buydu; işgal pekala mümkün olabilirdi. Şu kadarını söyleyelim ki; şayet o gün 3 milletvekili daha ‘hayır’ını, ‘evet’e çevirseydi ya da mesela, 3 milletvekili trafiğe takılarak oturuma katılamasaydı bugün Anadolu topraklarında bir işgal yaşanıyor olacaktı. 62.000 Amerikan askeri, 255 uçak ve 65 helikopter...

ABD, Türk topraklarında işte tam bir ‘ordu’ ölçeğindeki bu silahlı kuvvetle, üstelik kurallara bağlanmamış ve ne kadar süreceği hiçbir zaman kestirilemeyecek bir zaman için, Türkiye’de üslenmek istiyordu. Altını çizelim; Irak’a geçmek için değil, Türkiye’de konuşlanmak için...

ABD ile ‘tezkere’ etrafında dönen gerçekten müthiş bir dönem yaşadık. Bu süreç içinde öyle olaylar yaşandı ki, bunlar için ‘her şey 1.5 yıl içinde oldu’ demek kolay değil. Hani insanın son nefesindeki 1-2 saniyelik sürede, bütün bir hayatını yeniden yaşaması gibi bir şeydi bu...

İsterseniz o kısa döneme neler sığmış kısaca hatırlayalım:

-ABD Başkanı Bush, 'K. Irak'a giderseniz kurşun atarız!' dedi.¹ Ne kadar ciddi olduğunu göstermek için de 'dost-düşman ayrımı' yapan IFF kodunu NATO ortağı Türkiye'ye vermedi. Yani Irak'a adım atsaydık, durumumuz Saddam'dan farklı olmayacaktı.

-İngiltere'den kalkan Amerikan uçakları, Irak'ı bombalamak için Türk hava sahasına yöneldiklerinde henüz ortada kabul edilmiş bir tezkere yoktu. Dahası ortada reddedilmiş, 1 Mart tezkere vardı.

-Süleymaniye Baskını sonrasında tam 36 saat konuşulabilecek bir tek Amerikalı muhatap bulunamadı. Washington, Türkiye'nin mesela esir alınan askerlerini kurtarmak için bir çatışmaya giremeyeceğinden nasıl bu kadar emin olabiliyordu? Üstelik hükümetin de olay sonrasında sergilediği olağanüstü sakinliği dikkat çekiciydi.

-Süleymaniye operasyonundan sonra Ankara'da rica minnet yapılabilen toplantıya, Amerikalılar bir de çuvalcıbaşı Mayville'i getirmek isteyince kıyamet kopmuştu.

-Yine tezkerenin reddinden sonra gazeteci kılıklı CIA görevlileri, TBMM kulislerini mesken tuttu.² Arabalarını, plakalarını bile gizlemeyen görevliler, resmen redçi milletvekillerini sorguluyorlardı.

-Conilerin genelev ihtiyacı bir güvenlik sorunu olarak en tepelerde bir yerlerde ciddi tartışmalara yol açtı.

-Tezkere kapılarını açan ünlü Wolfowitz-Erdoğan görüşmesinin notlarını Ömer Çelik'in önündeki kağıttan gizlice okuyan Amerikalı gazeteci Stephan F. Hayes, bunları gazetesinde yazarak tarihi bir belgeye imza attı. İşin ilginç tarafı bu notların kalem alındığı The Standart, Neo-Con'ların da amiral gemisi olan bir yayın kuruluşu idi.

1 Hürriyet, 20.09.2003 "ABD'den işin şakası yok mesajı"

2 Washington Post Gazetesi yazarı Al Kamen, milletvekillerinin ikinci tezkereye olumlu oy kullanması için bütün gücünü devreye soktuğunu ve CIA'in özel kuryelerinin Meclis'te devrede olduğunu yazdı. (www.turkiye2023.org)

-Tezkerenin TBMM'ye sevk edildiği Bakanlar Kurulu toplantısında Kemal Unakıtan 'tezkereyi çıkarmak bu hükümetin misyonudur' demişti! ³

Tezkere, reddedildiği gün olan "1 Mart" adı ile ünlendi.

Oysa bunun dışında tam 6 tezkere görüşmesi daha vardı. Hatta bir kısım şeyler 'tezkeresiz' çözüldü. Mesela ABD, İskenderun ve Mersin'e yığıldığı asker ve teçhizatı 1 Mart reddine rağmen mutlaka Irak'a geçirmek istiyordu. Elbirliğiyle bulunan formül, şeytana bile külahı ters giydirebilirdi:

Amerikalılar gerçekten Türk topraklarını terk edeceklerdi ama geldikleri yerden değil, Irak'a çıkarak!

Abdullah Gül 26 Mayıs'ta bir gazeteciye gizli bir anlaşmadan da bahsedecekti. Tezkere işgal ile birlikte anılacak, pazarlıklarla, gizli mutabakatlarla ve sırlarla dolu bir milattı. 80 yıllık Cumhuriyet tarihini rahatlıkla 'tezkereden önce' ve 'tezkereden sonra' diye ikiye ayırabiliriz. Tezkere miladı ile o kadar çok şey değişti ki, gerçekten de hiçbir şey eskisi gibi olmayacak.

Sadece şu 4 başlık bile bunu ispat etmiyor mu?

Tezkere miladı ile:

1- Irak'ta ABD diye bir komşumuz oldu.

2-K. Irak'ta bir Kürt devleti doğdu.

3-Türkmen adıyla bir dava kalmadı.

4-İrak'taki Türk askerî varlığı fiilen sona erdi.

Türkiye'nin kırmızı çizgileri bu sürecin moda ifadesi ile pembeleşti. Üstelik ve sadece Irak ile sınırlı kalmayarak!

Şöyle de diyebiliriz... Tezkereden sonra Türkiye, sanki bir dünya savaşına girmiş de kaybetmiş gibi bir kötü final ile karşı karşıya kaldı.

'Çuvaldaki Müttefik'te Türkiye'nin bu en kritik 1.5 yılının hikayesini bulacaksınız. Türk-Amerikan ilişkilerinin tezkere-lenmiş günlerini anlatan kitabı okurken ABD'nin Türkiye için ne anlama geldiğini, derin ve sığ devletin nasıl işlediğini bulacaksınız.

3 Hürriyet, 24.09.2003

Kitap için öncelikle sabah akşam benimle birlikte çalışan Cesusur Çaça dostuma müteşekkirim. Ayrıca Kamil Bayraktar, Okan Egesel, İbrahim Berk'e de teşekkür borçluyum.

Kitap süresince birbirimizi o kadar az gördük ki özlemini çantama yazarak attığı mektuplar ve notlarla ileten küçük kızım Amine'ye, Enise ve Abdulkadir'e ve tabii eşime de anlayışlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Tezkereyi yazmak bu toprakların, coğrafyanın ve medeniyetin üzerime yüklediği bir borçtu...

8 Mart 2004

İstanbul

TEZKERENİN İKİ UCU

Çuvallanan askerler

Süleymaniye... 4 Temmuz 2003, Saat 12:00

Süleymaniye'nin Bağımsızlık Parkı'na açılan caddenin Güney köşesine park eden ve sabah saatlerinden bu tarafa sessizce bekleyen beyaz Land Cruiser tipi jipin sürücüsü motoru çalıştırarak hırsıyla gaza bastı. Asfalt yol bakımsızlıktan neredeyse top-
rak yola dönüşmüştü. Caddeyi bir anda toz duman kapladı. Şoförün gözlerinde siyah Ray-Ban gözlüklerin bile kapatamadığı belirgin telaş, Süleymaniye'de o gün yaşanacak olağandışılığa işaret ediyordu.

Saat 12:00'yi bir kaç dakika geçiyordu ve Land Cruiser'ın direksiyonundaki 1.80'lik delikanlı dışında çok az kişi, bugünün, 4 Temmuz'un "tarihî" sıfatı taşıdığından haberdardı.

Hareketlenen jipin gaz ve toz dumanına, Kerkük yolu üzerinden gelen konvoyun homurtuları karıştı. Hummer ve Humveiler'lerle (Hummer'ın üzerine monte edilmiş modeli) Süleymaniye'ye adım atan konvoyun sakinleri, tam teçhizatlı 100 ABD askerinden oluşan şehrin o günkü "ağır misafirleri" idi.

Konvoyun, Land Cruiser'le buluştuğu noktada beyaz jip, kamuflajlı Amerikan araçlarının önüne geçti ve bu kez Süleymaniye sokaklarında bir yolculuk başladı.

Halk şehirde çok az kişide bulunan jipin kime ait olduğunu çok iyi biliyordu. Ancak arkadaki konvoy, meraklı bakışları da-

ha da delici hale getiriyor, “adres bu defa kim olacak?” sorusu, ekipler daha hedeflerine ulaşmadan kulaktan kulağa fısıldanarak cevabını buluyordu. Aslında Süleymaniye’de özellikle konvoyu rehberlik eden delikanlının taraftarlarınca bir süredir, şehirde konuşlanmış Türk İrtibat Timi’ne (TIT) operasyon düzenleneceği haberi duyuruluyordu. Fakat biraz da bilinçli şekilde propaganda edilen ve ağızdan ağıza dolaşan bu bilginin gerçekleşeceğine, gerçekleşebileceğine hiç kimse ihtimal vermiyordu.

Kılavuz jip konvoyu şehrin neredeyse tüm meydan ve ana caddelerinde en az bir kez gezdirdi. Bir mesaj veriliyordu halka, “biz baskına gidiyoruz” mesajı...

Süleymaniye sokaklarında seyreden yolculuk, 1 saatin sonunda Türkmen Cephesi ve Türkmen Radyo Televizyonu’nun bayrağının asılı olduğu, iki katlı bir binanın önünde sona erdi. Land Cruiser marka jip, Türk Özel Timi’ne bağlı askerlerin de bulunduğu eve 100 metre mesafedeki, KYP Dış İlişkiler Bürosu’nun önünde park etti. Jipin içindeki adam sinyal lambalarını iki kere yaktı ve söndürdü. İşaret alınmış, adres tespiti yapılmıştı.

Arkadaki konvoy, beyaz aracın önüne geçerek iki katlı binaya doğru ilerlerken siyah gözlüklü adam, yolculuğun başından bu yana telsizle görüştüğü Amerikalı Yarbay’la göz göze geldi. “İşlem tamam” anlamına gelen bakışlar, operasyonun başlayabileceğine işaret ediyordu.

13 araçlık konvoy “Türk” kimliği taşıyan iki katlı, bahçeli eve doğru yaklaşmaya başladı.

Saat 13:00

“Silahlarınızı teslim edin...”

Amerikalı Yarbay’ın bu sesi iki katlı binanın Türk Özel Tim’lerince kullanılan bölümlerinde yankılandığında, 11 Türk Subayı ve misafirleri öğle yemeğinden henüz kalkmışlardı.

Türk İrtibat Timi’nin (TIT) komutanı Yüzbaşı Aydın pencereden dışarıya baktığı anda, tüm yüz ifadesi değişti. Dış kapı so-

nuna kadar açılmıştı ve sokakta, bahçede, merdivenlerde Amerikalı asker kaynıyordu. İşin ilginç yanı o telaşlı, bağırان çağırان fotoğrafın içinde peşmergeler de vardı. Hem de Amerikalıların en az dört katı kadar...

Yüzbaşı Aydın iki şeyi aynı anda düşündü. Gelenler Amerikalılardı ve Peşmergelerin de desteğine bakılacak olursa Kürt grubun dolduruşuna gelmişlerdi. Üzerinde sivil bir kıyafet vardı. Az ötede ise el bombası duruyordu. Kolunu uzatsa ulaşabilirdi. Hatta bahçe içerisine yerleştirdiklerini de bir el hareketi ile patlatabilirdi.

Çatışmak ya da teslim olmak...

Amerikalılar peşmergelerle el ele kol kola, yıllardır bulundukları ve şehirde yaşayan herkesin bildiği "evlerini" basıyor-du! "Herhalde bizimkilerin istediği şey bu değildir" diye geçir-di aklından Yüzbaşı Aydın... Eli, el bombasına doğru uzandı fakat bir anda geri çekti. K. Irak'ta yeni bir dönemin başladığını biliyordu, bir şeyi daha biliyordu Yüzbaşı Aydın; çekeceği pimle yüzlerce kişinin öleceğini!

Belki de saatlere, yıllara denk gelecek o birkaç saniyelik sürede Yüzbaşı Aydın, bütün ihtimalleri tek tek hesap etti. Sonunda "çatışma" yerine "konuşmaya" karar verdi. Öyle ya; nasıl olsa gelenlerin başında Amerikalılar vardı. Asker askere oturulur, bir çatışma ortamına sebebiyet vermeden yanlış anlaşılma giderilebilirdi.

Yüzbaşı Aydın, yardımcısı iki subay ve sekiz asteğmene "silahları teslim ediyoruz" dediği anda binanın ikinci kat kapısı yerle bir oldu. Odadaki bağırışmalar öyle bir hal aldı ki, kıyamet kopuyor zannedilebilirdi. Üç subay ve dokuz astsubay, merkezde misafir olarak bulunan iki Türk işadamı, tercümanlar ve hizmetli personele Kürtçe ve İngilizce olarak "yere yatın" komutu verildi. Aynı anda odaya dalan onlarca Amerikalı asker ve peşmerge, yüzükoyun yere yatan Türk asker, misafir ve personelin üzerine atladılar.

Binada bulunan herkes zaten komutanları Aydın'ın emrine uymuşlardı...

İkinci katta yüzü koyun yatırılarak bilekleri kelepçelenen Türk grup bahçeye indirildiğinde, baskıncıların bir bölümü binanın çevresinde dış emniyeti almış, içeridekilerin büyük bir kısmı da evin her noktasında arama yapıyordu.

Amerikalıların yaptıkları her işlem için yardımcılarını, hatta ve daha doğrusu öncü kuvvetleri peşmergelerdi. ‘Fedai’ anlamına gelen “peşmerge”, ismi ile müsemma ama amacıyla ters bir şekilde Conilerin önünü açıyordu. Amerikan komando birliğinin cesareti biraz da bu gruptan kaynaklanıyordu. Çünkü baskında en önde onlar yer alıyordu. Şayet bir çatışma yaşansaydı ölecek olanlar, en azından ilk ölecekler peşmergeler olacaktı. Peşmerge tehlikeli noktalarda sıcak alanı ele geçirdikten ve iş koterildikten sonra Amerikalılar sahne almışlardı.

Önce kimlik tespiti tamamlandı. Ardından silah, teçhizat, bilgisayar, evrak, hatta Türk askerî timinin kişisel eşyalarını bile toplayarak, sokakta bekleyen araçlara taşımaya başladılar.

Yaklaşık 1,5 saat geçmiş, binanın içi darmadağın edilerek neredeyse alınmadık hiçbir şey bırakılmamıştı.

Amerikalı komandolar, bahçedeki herkesten o sırada kapıya gelmiş olan Cemse benzeri REO kamyonlara binmelerini istedikler. Bu aşamada itiş-kakışlar, hatta ciddi gerginlikler yaşandı.

Türk askerine reva görülen muamele en iyimser ifadeyle bile “fena” kavramını aşıyordu. Fakat artık yapılacak hiçbir şey yoktu, çünkü eller kelepçelenmişti.

TİT bürosundaki 19 kişilik ekip kamyonların kasasında sırt sırta iki sıra halinde yerlerini aldıklarında, operasyonun en çarpıcı boyutu sahneye kondu.

Amerikalılar gözaltına aldıkları subay, astsubay ve görevliler ile büro misafirlerinin başına “çuval” geçirdiler!

Başta çuval geçirilmesi, gözaltına alınanların etrafı görmeleri için yapılan bir uygulamaydı. Fakat bu kez amaç özellikle sindirme, güç gösterisi ve psikolojik baskı oluşturmaktı.

Saat 14:30'da TİT bürosu terk edilirken 100 metre ileride beyaz jip ve içindekiler, Amerikalı Yarbay tarafından birkez daha tebessümle selamlandılar.

Jipin içinde bekleyen rehber, görevini ifa etmenin huzuruyla! KYP bürosunun yolunu tutarken, konvoy Süleymaniye sokaklarında yeniden bir geziye çıktı. İçerde çuvallanmış Türk askeri vardı. Başlarında ise Coniler ve peşmergeler... Konvoy Süleymaniye'yi cadde cadde dolaşırken atılan zafer çığlıkları, beklenenin aksine halkta garip bir durgunluğa sebep oluyordu. Tarih mi konuşuyordu, ortak kültür mü bilinmez ama, Amerikalılar istedikleri zafer sevincini Süleymaniyeli'den göremediler.

13 araçlık baskın ekibini yanlarında peşmergeler de olduğu halde, Kerkük havalanında görev yapan Amerikalı askerler karşıladılar:

“4 Temmuz kutlu olsun!”

Bir dönem kapanmıştı...

Yeni dönemi açan kitabın sayfalarını okumak için ise biraz gerilere, 3 Kasım seçimi sonrasına kanat çırpmağa gerekiyordu.

Öyle yapıyoruz...

Savaşın şafağında Ankara... 3 Aralık 2002

“Sayın Başbakan, hükümetinizi ve sizleri yeni göreviniz sebebiyle kutluyorum. Eminim ki sizin önderliğinizde ABD-Türkiye ilişkileri çok daha ileriye gidecektir. Hemen belirtmeliyim ki; önceki hükümet, Amerikan özel timlerinin (Northern Iraq Liaso Units) Irak’a geçişi ve U-2 uçaklarının Türk hava sahasını kullanması konusunda gerekli katkıyı eksik etmemişlerdi. Bunun için ne kadar teşekkür etsek azdır... ”

Evet, Irak savaşının mimarı Paul Wolfowitz, yanında eski Ankara Büyükelçisi ve Dışişleri Bakanlığı Siyasal Müsteşarı Marc Grossman olduğu halde; Başbakan Abdullah Gül’e, bir dönemi açacak, bir döneme damgasını vuracak talepler listesinin anahtarını işte bu giriş cümleleri ile ifade ediyordu.

Wolfowitz işin bamteline basmadan konuşmasına kısa bir ara verdi. Bardağındaki içkisini yudumladı ve yeniden gözlerini Abdullah Gül'ün üzerine çevirerek, konuşmaya devam etti.

"Biliyorsunuz, bir süredir Irak'ta çıkacak savaşla ilgili olarak Dışişleri ve Genelkurmay'ınızla görüşmeler yapıyoruz. Mutlaka sizin de bilginiz vardır. Savaşın Kuzey cephesini kurmak ve de-taylandırmak üzere, Türkiye ile tarihten bu yana devam ede gelen dostluğumuzu da hesaba katarak bir talep listesi oluşturduk. Avrupa'daki komutanlığımız (EUCOM-Stuttgart) bu konudaki bilgiyi Türk makamlara ilettiler." 4

11 Eylül sonrası Amerika'sının en güçlü isimlerinden Wolfowitz'in sözleri, adım adım hedefe doğru ilerliyordu. Abdullah Gül rahat olmak istedi ama başaramadı. Haksız da sayılmazdı.

Hükümetin güven oyu almasının üzerinden henüz bir hafta bile geçmemişti. 3 Kasım'da seçimler yapılmış, 28 Kasım'da hükümet güven oyu almıştı. AKP, % 35 gibi bir oyla iktidara gelmesine rağmen Genel Başkanı'nı, Başbakanlık koltuğuna oturtamamıştı. Yani tek başına güçlü bir iktidar vardı; ancak, Başbakan'ı Tayyip Erdoğan değil, Abdullah Gül'dü.

Gül, Başbakanlığının kısa süreli olacağını biliyor, o nedenle konutunu bile Dışişleri Bakanlığı'ndan taşımıyordu.

Savaş dolu dizgin yola çıkmış geliyordu. Üstelik Türkiye'nin üzerinden geçmeye çalışarak... Hatta, Türkiye'yi savaş alanına dönüştürme ihtirası ile geliyordu.

Abdullah Gül, kendisini "iki arada bir derede" hissetti. Üstelik muhatabının ima ile "mutlaka haberiniz vardır" dediği listeyi de çok iyi biliyordu. Liste 15 Ekim 2002 tarihinde Genelkurmay'a "çok gizli" damgasıyla gönderilen bir dökümandı.

Listede "yok" yoktu. Hani nerede ise Amerikalılar tüm savaşı Türkiye üzerinden gerçekleştirmek ya da savaşı Türkiye'ye yıkarak gibi bir sonuç doğuracak ihtiyaç listesi oluşturmuşlardı. Abdullah Gül'ün, Wolfowitz-Grossman ikilisine verdiği cevaptan önce isterseniz bir küçük alıntıyla, o büyük listeyi hatırlatalım.

4 Fikret Bila, "Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları", sf. 184

ABD'nin ihtiyaç listesi: "Yok" Yok

ABD, Irak'la ilgili taleplerini Türk Genelkurmayına Avrupa'daki komutanlığı aracılığıyla bildirdi. Genelkurmay da bu listeyi bir gün bile bekletmeden Dışışleri Bakanlığı'na ilette. Talepler Dışışleri Bakanlığı'nun değerlendirme ve önerilerini de içeren 15 Ekim 2002 tarihli ve gizli kayıtlı belgesinde şöyle sıralanıyordu:

"ABD'nin muhtemel Irak harekti bağlamında, Avrupa'daki komutanlığı (EUCOM-Stuttgart) vasıtasıyla Genelkurmay Başkanlığımıza şu yeni talepleri iletmiş olduğu öğrenilmiştir:

1-Türkiye'de 80.000 Amerikan askerİ personelinin konuşlandırılması,

2-Türkiye'deki havaalanlarında 250 uçağın konuşlandırılması,

3-ABD'nin 6 ana havaalanı (Batman, İncirlik, Diyarbakır, Afyon, Antalya, Sabiha Gökçen) ve 8 yedek havaalanından (Muş, Balıkesir, Konya, Van, Erzurum, Erzincan, Çiğli) yararlanılması,

4-Limanlarda tam kolaylık sağlanması (3 ana liman, Mersin, İskenderun, Samsun; 2 yedek liman, Trabzon, İzmir),

5-Bu havaalanları ile limanlar arasında tüm karayolları, demiryolları ve su yollarının serbestçe kullanılması,

6-Türkiye'de konuşlanacak Amerikan kuvvetlerine harekât eğitimi için alan tahsis edilmesi,

7-Amerikan kuvvetlerinin Türkiye'ye intikal sırasında destek ve güvenlik hizmetleri sağlanması,

8-Amerikan tanklarının taşınmasında intikal desteği sağlanması,

9-Amerikan kuvvetlerinin intikal edeceği-konuşlanacağı havaalanları, limanlar ve yolların keşfinin yapılması,

10-Amerikan kuvvetlerinin intikal ve konuşlanmasında her türlü güvenliğin, emniyetin sağlanması,

11-Amerikan kuvvetlerine ilk aşamada 4 milyon galonluk akaryakıt desteği temin edilmesi,

12-İrak'a yapılacak harekâta Türk topraklarının kullanılmasına izin verilmesi.

ABD kısaca; Türk topraklarına 80 bin asker, 250 uçak konuşturmak istiyor. Bunun için 14 havaalanı ve 5 limanı kullanmayı talep ediyordu.⁵

Paul Wolfowitz "mutlaka haberiniz vardır, Sayın Başbakan" dediği zengin menüyü tek tek hatırlatmakta da bir sakınca görmedi. Devamını ise şu cümleler ile getirdi:

"Lütfen bu listeyi icra edecek işlemleri acilen ifa edin."

Wolfowitz: Ya bizdensiniz ya da değilsiniz!

Abdullah Gül için zor saatler başlamıştı. Karşısındaki isim, son derece kararlı ve taleplerinin arkasında duracak bir profil çiziyordu. Hatta bir ara Wolfowitz şunu dahi söyledi:

"ABD'nin terör ile mücadele ve Saddam'ı devirme konusunda en ufak bir tereddütü yoktur. Müttefikliğin, dostluğun çıkmasını da bu konuda yapılacak yardım ve katkılar belirleyecektir."

Wolfowitz, kısaca Bush gibi konuşuyordu:

"Ya bizdensiniz ya da terörist."

Amerika'nın güçlü ismi, konuşmasının arasına iki milyar Dolarlık bir yardım paketini de sıkıştırdı ve istediği cevabı duy-mak üzere, gözlerini taze Başbakan'a çevirdi.

Abdullah Gül, tane tane konuşmaya başladı. Önce Türkiye'nin, ABD'nin stratejik ortağı olduğunun altını çizdi. "Sizi savasınızda yalnız bırakmayız" dedi. "Ancak" diye ekledi ve iki küçük not düştü, Abdullah Gül:

"Biliyorsunuz, hükümetimiz henüz kuruldu. Daha çalışmalarına başlamış bile değil. Ayrıca sizin istekleriniz takdir ederseniz ki, Türk kamuoyunun çok hassas olduğu konular. Üstelik son kararı TBMM verecek. O açıdan çok iyi bir hazırlık döneminden geçmemiz gerektiğine inanıyorum."⁶

5 Fikret Bila, "Sivil Darbe Girişimi ve Ankara'da Irak Savaşları", sf. 184

6 Murat Yetkin, "Tezkere" sf. 100

Abdullah Gül şunu demeye getiriyordu: “Pazarlık etmemiz gerekiyor. Sizin de hem kamuoyunun hem de Meclis’in iknası açısından elinizi cebinize atmanızda faydalar var. ”

Paul Wolfowitz cevaben; “Sizi anlıyorum, bir prosedür gerekiyor. Ancak takdir edersiniz ki bizim de acelemiz var,” dedi. ABD Savunma Bakan Yardımcısı, “Talepleriniz en kısa sürede karşılanacaktır!” demeyi de unutmadı. Ve fakat şunu da ekledi: “Ancak müzakereler devam ederken üs ve limanlarda yapılacak işler için ilk teknik ekibin hemen gelmesinde zorunluluk var. Böylece zaman kazanmış oluruz.”

Paul Wolfowitz’ın “zaman kazanmalıyız” dediği şey, Irak’ın, sıcak çöl koşulları gelmeden vurulması ve buna yönelik hazırlıkların yapılması idi.

Abdullah Gül başıyla onaylayarak cevap verdi:

“Çizdiğiniz çerçevede ilgili keşif faaliyetlerinin başlamasına izin verebiliriz. Ancak unutmayın, bundan sonraki gelişmeler için TBMM’nin izni gerekir.”

İşte Türkiye’nin ABD’ne, tezkereler sürecinde verdiği ilk izin buydu. Abdullah Gül, Başbakanlık koltuğuna oturduktan sonraki ilk icraatını “Amerika” adına göstermişti. 150 kişilik teknik heyetin, idari bir izinle behemehal Türkiye’ye gelmesi için yeşil ışığı yakmıştı.

Paul Wolfowitz, Marc Grossman Başbakanlık’tan ayrılırken mesut ve bahtiyardılar. İpin ucunu yakalamış, 150 kişinin girişi için onayı koparmışlardı. Devamı, nasıl olsa gelirdi. Wolfowitz-Grossman ikilisinin önünde şimdi AKP Genel Başkanı ile yenilecek akşam yemeği vardı. Washington, hükümet kurulduktan sonra ilk kez Tayyip Erdoğan’la görüşecekti.

Paul Wolfowitz ve R. Tayyip Erdoğan, ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson'un evinde biraraya geldiler. ⁷

Buluşma gerçekten de çok önemliydi. Erdoğan ve ABD yönetimi arasında geçmişte dolaylı diyaloglar yaşanmış, mesajlar gelip gitmiş, söz alınıp söz verilmişti. Ancak durum bu kez farklıydı. Tayyip Erdoğan her ne kadar Başbakanlık koltuğunda oturmasa da gerçek Başbakandı. Bu görüşme ile söylenecek sözler ilk kez bir vaad olmaktan çıkacak, taahhüde dönüşecekti. Kisileri değil, devleti bağlayacak taahhüde...

Wolfowitz'in ekibinde Marc Grossman⁸ ve ev sahibi olarak Büyükelçi Robert Pearson vardı.

Erdoğan'ın ekibi ise klasikti. Cüneyt Zapsu, Ömer Çelik ve Egemen Bağış...

Cüneyt Zapsu danışmanları içinde "en değerli isim" olma sıfatını taşıyordu. Çünkü Zapsu seçimlerle birlikte yatağı Washington'a sermiş, Paul Wolfowitz'i ikna ederek Tayyip Erdoğan'ın az sonra yapacağı ABD ziyaretinin önünü açmıştı.

Wolfowitz hükümetle ilgili tebrikin hemen ardından sözü, Cüneyt Zapsu'nun bağladığı ziyarete getirdi. Erdoğan'a, "Başkan Bush sizi bir hafta sonra Beyaz Saray'da görmek istiyor," dedi.

Erdoğan ve danışmanlarının gözleri parladı. Onlar için her şeyden önemli olan buydu. Erdoğan'ın, hem de resmî Başbakan'a rağmen ABD'ne daveti, Washington dolaylarında meşruyetine işaret ediyordu. Aynı zamanda Türkiye'deki yasaklılığının da kalkacağına...

⁷ Hürriyet, 10 Aralık 2002, E. Özkok. Yemek masasından ilginç not.

⁸ Marc Grossman geçmişte Ankara'da büyük elçilik yapmış, Türkiye üzerine makaleler ve eserler yayınlamış bir isim. Onun başka bir özelliği de CIA'de üst düzey yöneticilik yapmış olması. Grossman, bu CIA görevi sebebiyle pek çok ülke tarafından büyükelçi olarak kabul görmedi.

Paul Wolfowitz ile Erdoğan ve ekipleri arasında yapılan görüşme resmî tutanaklara geçirilmedi. Dolayısıyla Dışişleri ya da Başbakanlığa da bildirilmedi.

“Erdoğan’ın Washington’a daveti” başlığı dışında toplantıda neler konuşulduğunu, The Weekly Standart gazetesinin muhabiri Stephan Hayes’e borçluyuz.

Mutluluğun resmi peçetelerde

ABD Büyükelçiliğinde yenilen keyifli yemeğin ardından 3 danışman; Cüneyt Zapsu, Ömer Çelik ve Egemen Bağış tam bir mutluluk havası içinde Hilton Otel’ne geldiler.

Öyle ya ortada az buz birşey yoktu! Akıl hocalığını yaptıkları Erdoğan’ı, Washington’a davet ettirmeyi başarmışlardı. Erdoğan’ın Başbakanlığa giden yolu sonuna kadar açılmıştı. Tezkere süreci içinde nasıl olsa işin geriye kalanı halledilir, yasaklılık kalkardı.

Üç danışmanın niyeti Hilton’da bekleyen Amerikalı gazetecilere, ziyaretle ilgili bilgiler vermektir.

Yapılacak açıklamalar elbette resmî söylemin dışına çıkmayacak ve fakat esas olarak Erdoğan’ın Washington ziyareti Amerikan kamuoyuna duyurulacaktı. Ancak gelişmeler hiç de öyle olmadı.

Masada Cüneyt Zapsu’nun yanına The Weekly Standart gazetesinin muhabiri Stephen Hayes oturmuştu. Hayes’in gözü bir anda Cüneyt Zapsu’nun önünde duran peçeteye takıldı. Sonrasını Hayes’ten dinleyelim:

“Salı gece yarısı Wolfowitz’e eşlik eden gazeteciler, Ankara Hilton’da bir konferans odasında biraraya geldik. Hepimiz bitkindik. Bir önceki gün Londra’daki görüşmeleri izlemek için, en çok uyuyanımız üç saat gözlerini kapatabilmişti.

“Derken Türkiye’nin Carl Rove’u olarak bilinen Ömer Çelik, yanında bulunan iki isim Egemen Bağış ve Cüneyt Zapsu ile yanımıza geldi. Aynı zamanda milletvekili olan Ömer Çelik ko-

nuşmaya hemen girdi ve Irak’a saldırıda bulunmanın kendileri açısından ikinci ve son seçenek olduğunu anlatmaya başladı.

“Ben Cüneyt Zapsu’nun solunda diktörtgen şeklindeki oturma grubunun köşesinde otururken, 3x5 ebatlarında bir kağıdın, benim yüzüme bakar şekilde durduğunu fark ettim. Metin ve notlar ingilizce yazılmıştı... ”

Hayes, Erdoğan ve Wolfowitz arasında neler konuşulduğunu gösteren notlarla karşı karşıya duruyordu. Türkiye ve Irak savaşının gizli kaderine ışık tutacak metin, bir ispat belgesi olarak gazetecinin önünde selama durmuştu. Üstelik adeta okunsun diye, Standart’ın temsilcisine bakıyordu.

Devamını yine Hayes’ten izleyelim:

“Evet, içeride neler konuşulduğunu özetleyen notlar karşımda duruyordu ve okunabiliyordu. Ömer Çelik konuşmasını sürdürürken ben de metni not etmeye başladım. Şunlar yazıyordu:

-9 Aralık: ABD planı çerçevesinde yeni hükümete, Genelkurmay brifingi verilecek.

-Aralık ortasından sonuna kadar üs yeri incelemeleri tamamlanacak.

-Ocak başı: ABD, hükümete üs yeri incelemelerinin sonuçlarını sunacak ve Amerikan mühendislerinin Türk topraklarına kabulü için izin isteyecek.

-15 Ocak: İnşaatlar başlayacak... ”

Stephen F. Hayes, peçetede yazılı bilgileri kendi gazetesine not ederken, ne kadar önemli bir şey yaptığını herhalde bilmiyordu. Bu ayrı bir konu; ama Türkiye’nin tezkere tarihi açısından bir yabancı gazeteci, aslında kendi ajandasına değil, tarihe not düşüyordu. Erdoğan ve ekibinin, savaşın mimarı Paul Wolfowitz’e verdiği gizli sözü Hayes, ifşa ediyordu.

Amerikalı, tezkere serüveninin nasıl başladığını, takvimi ve gizli mutabakatı ise şu cümlelerle yazmıştı:

“Ben kağıt üzerindeki bilgileri not etmeye başladığımda Ömer Çelik, Türkiye’nin Irak’a müdahale için neden ikinci bir BM kararı istediğini açıklayan uzun konuşmasının ortaların-

daydı. Fakat ben yazmayı bitirmeden o konuşmasını tamamlamıştı. Zaman kazanmak için BM denetimlerinin nasıl gittiğini sordum. Ardından bu kez ABD heyetinin Türklere savaş planı üzerinde bir takvim verip vermediğini soru olarak yönelttim... “

Weekly’in muhabiri Hayes, bu soru cevaplandırılırken not tutma işlemini de tamamlamıştı. Ancak Hayes, son sorusu üzerine danışmanlar arasında bir el kol işaretleşmesinin yaşandığını da yazıyor. Bu esnada Cüneyd Zapsu, Ömer Çelik’e bir kağıt uzatıyor. Hayes’in bu detayı anlatmasıyla birlikte, son cümleleri üs takvimini netleştiriyor. İşte Hayes’in kaleminden bu kez de gizli notun izahlı açıklamaları:

“ABD planı üzerindeki ilk brifing 9 Aralık’ta, yani Saddam Hüseyin’in elindeki tüm kitle imha silahlarını açıklaması için, 1411 sayılı BM kararının tanıdığı sürenin dolmasından bir gün sonra verilecek. Başlangıç brifingin ardından ABD askerleri Türkiye’de, ülkenin güneyinde verilecek “üs” yerlerinin uygunluğunu değerlendirebilmek için bir ay geçirecek. Türk hükümeti, AKP tarafından kontrol edilen parlamento ve orduya ABD birliklerine Türk topraklarına yerleşme izni vermeden önce danışacak, izin alma kesinleştğinde inşaat faaliyetleri 15 Ocak’ta başlayacaktır...”

Hayes bu iznin ve garantinin verildiğinin Wolfowitz tarafından da ifade edildiğini sözlerine ekliyor.

İşte aynı zamanda ilginç bir tesadüfle Neo-Con’ların da amiral gemisi olan bir gazetenin, The Weekly Standart’dan Stephan F. Hayes’in gizli notlarıyla, Erdoğan-Wolfowitz buluşmasına tarihî bir belge...

Wolfowitz: “Erdoğan bizi cesaretlendirdi!”

Salı akşamki yemeğin içeriğini sadece The Standart gazetesinin hızlı muhabiri deşifre etmekle kalmadı. Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış da bu buluşmanın sonuçları hakkında çok önemli sözler sarfetti. Az sonra dönemin Dışişleri Bakanı’nun olay yara-

tan açıklamalarını yansıtacağız. Ama biz öncelikle bir kez daha geriye dönelim; içeride ne konuşulup konuşulmadığını, ortaya çıkan izlenimleri Wolfowitz'in ağzından soru cevap şeklinde aktaralım.⁹

Soru: Sayın Wolfowitz, Erdoğan'ı nasıl buldunuz? Görüşmenizde sizi etkiledi mi, yoksa Erdoğan'ı siz mi etkilediniz?

Cevap: Kendisiyle ilk görüşmemdi. Çok etkilendiğimi söylemeliyim. Dürüstçe ifade etmem gerekirse, kendimi buna hazırlamıştım.

Kendilerinden duyduğumuz her şey bizim için çok cesaretlendirici oldu. Bunlar arasında kendilerinin ve partisinin Avrupa'ya, Batı'ya, Türkiye'nin modern geleneklerine, laik demokrasiye dönük yönelişini sayabilirim. Ayrıca bu hedefleri, çok kuvvetli bir siyasi zeminde hayata geçirebilme yeteneğine de sahipler. Bu, harikulade bir gelişme.

Soru: Peki; Erdoğan, Irak'a yapılacak muhtemel bir harekâtta, Türkiye'nin ABD ile askeri işbirliğine gireceği hususunda sizi cesaretlendirdi mi?

Cevap: Evet, cesaretlendim. Türk-ABD ittifakı, bu ittifaka taahhüd ve bizimle birlikte olma kararlılıkları konusunda en ufak bir tereddüt söz konusu değildi.

Aynı şeyleri Başbakanınız Gül de teyit etti. Bu bize üzerinde mutabakat inşaa edebileceğimiz zemini sağlıyor.

Soru: Somut anlamda, muhtemel bir savaş için Türkiye'nin üsleri açacağı şeklinde bir taahhüd aldınız mı?

Cevap: Genel anlamda, evet. Askeri planlama ve hazırlığa ilişkin olarak çok somut adımlar atmamız konusunda net bir mutabakatımız var.

Soru: Bu somut adımlar nedir acaba?

Cevap: Muhtemel bir savaşta Türkiye'de hangi üsleri kullanabileceğimiz konusunda yapılacak teknik çalışma için hiçbir sorun yok. Hangi üste ne kadar yatırım yapacağımız sorusuna

⁹ Wolfowitz'in Erdoğan izlenimleri 06.12.2002 tarihinde Hürriyet gazetesinde Sedat Ergin'in köşesinde yayınlandı.

cevap aramak için, bir teknik heyet Türkiye'ye gelecek ve incelemelerde bulunacak (150 kişilik Amerikalı teknik heyeti kastediyor).

Paul Wolfowitz'ın açıklamaları bunlar... ABD Savunma Bakanı Yardımcısı'nın sözleri, tezkerenin resmen kotarıldığına ve hükümetten gereken tahahhüdün alındığına, şüpheye yer bırakmayacak şekilde işaret ediyor.

Yaşar Yakış'tan itiraflar

The Standart gazetesinin ortaya çıkardığı "Amerika'nın derin taleplerine yönelik hükümetin olumlu tavrını" Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'ın acemiliği de ortaya döktü.

Yaşar Yakış, İngiltere Dışişleri Bakanı Jack Straw ile yaklaşık bir saat süren yemekli görüşme sonrası basına açıklamalar yaptı. Yakış, şu sözleri sarf ederken ne kadar önemli bir laf ettiğini ve ilk tezkere krizine yolaçağını kuşkusuz bilmiyordu. Acar Bakan, mikrofonların önüne geçti ve 3 Aralık yoğunluğunu özetledi:

"İrak sorununun bir askerî müdahaleye gerek kalmadan çözümlenmesini elbette isteriz. Ancak gereklilik doğarsa da ABD ile her türlü işbirliğine gireriz. Çünkü ABD bizim müttefikimiz ve bu ülkeyle mükemmel ilişkilerimiz var. Gerekli olduğunda işbirliğimizin boyutlarını genişletiriz."

Gazeteciler Yakış'a bu işbirliğinin derinliğini sordular. Dışişleri Bakanı bu soruya cevapta da cömert davrandı ve konuştu:

"İşbirliği şu anlama geliyor: İlk olarak hava sahasının açılması ve Türkiye'deki üslerin kullanımına onay verilmesi."

Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'ın sözleri anlamlıydı. Çünkü ilk kez bir resmî makam "üsleri açmayı ve hava sahasını kullanırmayı" ilan ediyordu.

Bu açıklamanın sonuçları ağır olacaktı.

Öncelikle hükümetin ABD'ye nasıl baktığını ve teslimiyetini açığa vuruyordu. Bu açıdan önemliydi. Ayrıca ABD ile pazarlık

şansını da bitiriyordu. Türkiye'yi bağlıyor ve Washington'un, muhtemel gelişmeler üzerine Ankara'yı suçlayabileceği-sorumluluk altında tutabileceği bir alan ürettiyordu.

Dahası vardı... Yakış'ın açıklamaları üs ve hava sahasının kullandırılması hususunda hükümetin bakış açısını gösterse de, Çankaya'da bu konuya yönelik olarak bir hafta önce yapılan Zirve'nin görüşünü yansıtmıyordu. O nedenle Bakan'ın bu kritik cümlelerinin ardından Başkent gerildi ve tek tek açıklamalar geceye rağmen gelmeye başladı.

Bakan yalanlayan açıklamalar

Saat 20:30'da Dışişleri Bakanı'nın basına yansıyan açıklamalarının ardından Genelkurmay, Org. Yaşar Büyükanıt aracılığıyla 23:30 sularında görüşlerini ilan etti:

"Böyle bir kararın alındığından haberimiz yok. Bize bilgi verilmedi."¹⁰

Askerler öfkelenmişlerdi. Kendilerinin devre dışı bırakıldıklarını düşünüyorlardı. Çünkü Wolfowitz'in ziyareti öncesinde "ağır misafir" in, hangi isteklerle geleceğini bilen siyasi ve askeri kanat, Çankaya'da biraraya gelmiş ve ortak bir karar oluşturmuşlardı. Çankaya Mutabakatı'nın içinde, Amerikalı heyete verilecek cevaplar tek tek belirlenmişti. Ancak bu belirlenmelerin içinde "üslerin hemen açılması" gibi bir karşılık kesinlikle yoktu.

Askerler açıklama yapmazdan önce rahatsızlıklarını Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal'e bildirdiler. Dışişleri koridorlarında hummalı bir çalışma ve trafik başladı. Hükümet bir türlü devreye girmiyordu. Dışişleri bürokrasisi, kendi bakanlarını yalanlayacak bir formül bulamayınca Genelkurmay, Yakış'ın açıklamalarından 3 saat sonra "Haberimiz yok" notunu kamuoyuna duyurdu.

Yaşar Büyükanıt Paşa açıklamalarını yataklarından kaldırdığı gazetecilere bizzat yaptı.

Genelkurmay duyurusunun ardından 1,5 saat sonra bu kez

¹⁰ Sedat Ergin, Hürriyet, 05.12.2003, Ankara'da üs krizi

01:00 sularında, Dışışlerinden beklenen açıklama geldi. Bakanlık en iyi ifadeyle “Bakan’ının yanlışını” düzeltiyordu:

“Bir soru üzerine Sayın Bakan; bütün koşullar yerine getirildiği taktirde, müttefikimiz ABD ile aramızda varolan iyi ilişkiler çerçevesinde işbirliği içerisinde bulunabileceğimizi kaydetmiş ve bu bağlamda hatıra gelebilecek seçenekler üzerinde durmuştur. Ancak bu seçeneklere değinilmiş olması, Türkiye bakımından bir taahhüd anlamına gelmemektedir.”

Saat 20:30’dan itibaren televizyonlara manşet olan sözler, böylece gecenin 01: 00’ında kesin olarak kapanıyordu.

Bakanlığı tarafından yalanlanan bakanın kendisi de, bir gün sonra açıklamaları için “ütopikti” değerlendirmesini yapacaktı:

“Dün sarfettiğim Irak’la ilgili sözler tamamı ile ütopikti. Daha sonra bakanlık tarafından yapılan açıklamalar doğrudur.”

Ütopikti veya değildi ama zaman gerçeği ortaya koydu. Bakan ilk açıklamalarıyla doğruyu söylüyordu. Muhtemelen Yaşar Yakış, hükümetin, kendisini askeri tavrın dışına taşıma gayretlerinden etkilenmiş ve içeride konuşulanları ya yönlendirilerek ya da acemilikle dışarıya yansıtmıştı.

Tezkere sürecinde yaşananlara bakılırsa “ABD’nin yanında yız” mesajı en önemli şeydi ve hükümet ısrarla bu farkını ortaya koyma lüzumu hissediyordu.

Bir ihtimal daha vardı tabii... O da Wolfowitz-Erdoğan buluşmasından dışlanan Yakış’ın, rahatsızlığını bu yolla ifade etmiş olması idi.

Dışışleri Bakanı’nı, Wofowitz’in ziyaretinin sonuçlarının ertesi gün manşetinden duyuran New York Times gazetesi de doğruluyordu:

“Türkiye, üsler ve hava sahasının kullanımına izin verdi.”

Kovboy-Kasımpaşalı omuz omuza

Paul Wolfowitz, 4 Ocak’ta Ankara’dan; “Üsler için onay aldık. Şimdi hangilerini kullanacağımıza bakıyoruz. Türkiye’nin

taahhüdü bizimle birlikte olacağı şeklindedir...” mesajı ile ayrıldı. Hatta Wolfowitz kendinden o kadar emindi ki, “Buradaki hava üslerini savaş düzeyine getirmek için 100 Milyonlarca Dolar yatırım yapacaklarını” da sözlerine ekledi.¹¹

ABD Savunma Bakan Yardımcısı’nın bu açıklamalarla son bulan gezisinin ardından bir hafta bile geçmeden, AKP Genel Başkanı, Wolfowitz’le buluşan aynı kardro ile Washington’un yolunu tuttu. Heyette yüzler gülüyordu. Umuluyordu ki Sam Amca’nın müşfik kolları, yasaklı Genel Başkan’a uzanacak ve Başbakanlık yolları sonuna kadar açılacaktı.

Ziyaret trafiği en az bir yıl öncesinden kesinleşen Bush’un, bir hafta içinde “pat” diye “buyrun gelin” demesi işlerin yolunda gittiğine işaret etti. Beyaz Saray’ın TC Başbakanı’nı ağırlamadan, AKP Genel Başkanı’nı davet etmesi de zaten başlıbaşına bir mesajdı. ABD yönetimi, Tayyip Erdoğan’ın arkasında olduğu mesajını veriyordu.

Beyaz Saray işin “gönderme!” boyutuna o kadar odaklandı ki Erdoğan’a, A sınıfı bir protokol uygulandı. Washington, ilk kez bir siyasi parti genel başkanını, devlet başkanı gibi misafir ediyordu.

Bush-Erdoğan görüşmesi kameralara “Kovboy-Kasımpaşalı omuz omuza” resmiyle yansıtıldı. Kovboyun da, Kasımpaşalı’nın da gözlerinin içi gülüyordu. Her iki taraf da istediğini aldığını düşünüyordu.

Ziyaretin esası tezkere ve üsler konusuydu, ancak 12 Aralık’taki Kopenhag AB zirvesi de unutulmadı. Erdoğan basın toplantısında Başkan Bush’tan, AB zirvesi konusunda yardım talep ettiğini bizzat ifade etti.

ABD Başkanı’nın, AB liderlerine yaptığı-yapacağı iddia edilen telefon diyaloglarının hiçbir işe yaramadığını bilakis ters teptiğini görmek içinse çok değil, sadece birkaç gün yetecekti.

Peki gezinin çok da anlamlı olmayan “AB” kısmını çıkıttığımızda geriye acaba ne kalıyordu?

¹¹ Milliyet, 05.12.2002

Açıkçası ziyaretin “malumun ilanı” dışında bir anlamı yoktu. Çünkü Wolfowitz ile ekibi Erdoğan ve danışmanlarıyla daha bir hafta önce Ankara’da görüşmüş, gerekli yemek pişirilmişti. Hatta ABD Savunma Bakan Yardımcısı “tüm sözleri aldık” diyerek “taahhüd” kelimesinin altını çizmişti.

Öyleyse bu ziyaretin sembolik bir anlam ve Türkiye’nin iç siyasetine yönelik mesaj dışında çok da fazla bir değeri yoktu.

Sembolik anlam; Ankara’da verilen sözlerin kutlanmasıydı. Mesaj ise; “Biz Başbakan olarak Erdoğan’ı tanırız”ın ilan edilmesi, hepsi bu...

CSIS’de verilen mesaj

AKP Genel Başkanı R. Tayyip Erdoğan, İslamcılıktan liberalliğe evrilen altı çizilecek bir konuşmayı Washington ziyareti sırasında ünlü CSIS’te yaptı.

Washington’ın en etkili kuruluşlarından birisi ve yahudi kökenli CSIS’taki davete, 200 kişilik etkin bir topluluk katıldı. ABD’nin tüm savaş lobisi o gece oradaydı.

CSIS Türkiye Masası Şefi Bülent Ali Rıza’nın¹² düzenlediği toplantıda Erdoğan’ın yaptığı konuşmanın metnini Ömer Çelik ve Cüneyt Zapsu hazırlamıştı. Erdoğan, Wolfowitz’in de izlediği konuşmasında önce “Amerika ile birlikteyiz” mesajı verdi. Ardından işin, deyim yerindeyse “kimyasına” girdi. Kendisinin Amerikan değerlerine ne kadar inandığını ispat etmek anlamında, bu ülkede okuyan çocuklarını örnek gösterdi.¹³ Toplantının ana unsurunu oluşturan Yahudi lobisine “içten” bir şekilde hitap etti:

“1492 yılında karanlık Ortaçağın dinsel baskısından kaçan Yahudi mültecilerine sığınma hakkı sağlayan Türkler, dünyanın en ileri seviyede hoşgörüsünü yansıtmışlardır.

12 Rauf Denктаş’ın yiğeni olan Bülent Ali Rıza, KKTC’nin Washington temsilciliğinde de görev yapmış bir isim. Ali Rıza’nın, Amerikalılar tarafından Denктаş’ın yerine hazırlandığı da söyleniyor.

13 Radikal, 05.12.2003-Erdoğan’dan AB’ye Türkiye’yi hızlı okumayın.

Bu tarihsel geçmiş, Türk modelinin neden Türkiye’de yeşerdiğini açıklasa da, sonuç olarak bu model evrenselidir. Bu model inanç dünyasını birey düzeyinde, devlet düzeyinde tüm inançlara eşit yaklaşan demokratik, laik hukuk ve siyaset düzenidir.”

Erdoğan konuşmasının bu bölümünün ardından partisinin Müslüman ve demokrat olduğunu vurgulayarak, bol Magna Carta’lı, Rönesans’lı ve Reformlu şu cümleleri sarf etti:

“Türkiye, Müslüman kimliğiyle çağdaş değerler arasında bir senteze dayanan siyasi Magna Carta’sını daha da ileri götürerek, çağdaş değerler sisteminin aktif bir öznesi olmayı istemekte ve böylece dünyanın önüne herkesin ilham alabileceği yeni bir Rönesans perspektifi koymaktadır.

“Ben çoğunluğu Müslüman olan bir ülkenin en çok oyu olan partisinin lideri olarak, seçimlerden sonra ilk olarak AB ülkelerini ziyarete çıktım. Bu ziyaretimin sebebi sadece AB üyeliğine kabul edilmeyi istemek değil, tüm dünyayı Rönesans’a davet etmektir.”¹⁴

Erdoğan’ın konuşması bol alkış aldı. Peki AKP Genel Başkanı’nın cümlelerinden, yıldızları sıyırdığımızda acaba geriye ne kalıyordu?

“Ben sizdenim, aranıza kabul edin.”

Bu arada Irak savaşı; üsler, havaalanları vs. teferruatı ibaret konulardı. Fakat Wolfowitz bunu önemsemedi. Az sonra buluşacakları otelde ayrıntıları nasıl olsa hallederlerdi!

Tazelenen tezkere nikahı

R. Tayyip Erdoğan ve danışmanları Zapsu, Bağış ve Çelik CSIS’taki konuşmanın ardından kaldıkları Monarch Otel’e geri döndüler.

Az sonra Paul Wolfowitz de yanına Cengiz Çandar’ı alarak salondan ayrıldı. Birlikte yürüyerek Monarch Otel’in yolunu tuttular. Bundan sonraki detayları uzun süredir Washington’da gazetecilik yapan Yılmaz Polat’tan dinleyelim:

14 Yılmaz Polat, “Amerikan Şahinleri Kargaları”, sf.154

“Otelin lobisi ana-baba günüydü. Heyet mensupları, gazeteciler ve Erdoğan’la tanışmak isteyenler lobiye doldurmuştu.

“Az sonra Erdoğan (kapıdan) içeri giriş yaptı. Birçok kişi Erdoğan’ın etrafında toplandı. Hatta Erdoğan’ın danışmanı Cüneyt Zapsu’nun Boston’da okuyan kızı da babasını görmek için otele gelmişti. Zapsu, başı açık kızını Erdoğan’la tanıştırtıp birlikte resim çektirdikten sonra AKP Genel Başkanı’nun odasına çıktı.

“Bir süre sonra lobide Amerika’nın iki şahini göründü. Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Marc Grossman Erdoğan’la konuşmak için otele geldiler. İkili bir süre salonda Türk gazetecilerle sohbet ettikten sonra, Erdoğan’ın kaldığı odanın yolunu tuttular.

“Milletvekili Vahit Erdem ‘yemeğe çıkıyorum’ diyerek otelden ayrılırken, öteki milletvekilleri Egemen Bağış ve Ömer Çelik de kısa bir süre lobide kol kola görünüyor sonra onlar da Erdoğan’ın odasına doğru ilerliyorlardı.

“(Ankara’daki görüşmelerde bulunmayan) Yaşar Yakış’ın bu kez yukarıdaki buluşmaya katıldığı söyleniyordu.

“... (Ancak) Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu görüşmeye davet edilmeyip lobide otururken, Erdoğan’ın yetkisiz danışmanları Wolfowitz ve Grossman ile Irak müzakereleri yapıyordu.

“Yukarıda neler oluyordu, kimsenin bildiği yoktu. ”

R. Tayyip Erdoğan’ın kaldığı suit odada ne konuşulduğunu bilebilmek, gerçekten de mümkün değildi. Çünkü Erdoğan resmî bir sıfat taşımadığı için görüşmeler gayriresmî yapılıyor, tutanak tutulmuyordu. Büyükelçi de içeriye buyur edilmiyordu.

Fakat bu dezavantajlı duruma rağmen iki saat süren ve 22:00’da sona eren görüşmede hangi konuların görüşüldüğünü anlamak için, içeride olmaya çok da fazla ihtiyaç yoktu.

Bir kere bu ekip Ankara görüşmesinin ardından bir hafta içinde ikinci kez biraraya geliyordu. Birinci görüşmenin içeriğini Zapsu’nun kağıt mendilindeki notları, Yaşar Yakış’ın açıklamaları ve Wolfowitz’in değerlendirmeleri fazlasıyla ortaya koymuştu. Bu toplantının da konusu şüphesiz farklı değildi.

ABD'nin üs ve Türk topraklarında konuşlanma taleplerinin "nasıl"ı masaya yatırılmıştı.

Kimbilir belki de bu buluşmanın ikinci turunda, Erdoğan'ın yasaklılığı da konuşulmuştu!

Çünkü çok ilginç bir tesadüfle, Wolfowitz'in Türkiye'ye yaptığı 3 Aralık ziyaretinden bir gün önce Siirt seçimleri iptal olmuş, Erdoğan'a, Meclis ve Başbakanlık yolu açılmıştı!

Erdoğan Türkiye'ye dönerken Beyaz Saray Sözcüsü Ari Flascher ziyareti bir cümleyle özetliyordu:

"Türkiye sözünden dönmeyecek bir dosttur."¹⁵

Söz var, ama direnç de var

R. Tayyip Erdoğan'ın ziyaretinin ardından Ankara-Washington hattında her şey çok daha hızlı akmaya başladı.

Washington sabırsızdı ve verilen taahhüdlerin bir an önce yerine getirilmesini istiyordu. Ancak bu işler o kadar da kolay değildi. Bir kere Ankara ve Washington'da verilmiş sözler vardı; bu doğru ama, bunun yanısıra bir direnç hattı da vardı. Üstelik Amerikalıların yerine getirilmesini istedikleri talepler, büyük oranda gayriresmî görüşmelere dayanıyordu. Ancak Washington'un bu ayrıma gitmeyi anlayacak ne zamanı ne de sabrı vardı.

"Tezkere sınavında" ilk kriz başlığını, 150 kişilik teknik heyete ilişkin verilen sözler oluşturdu.

Amerikalılar yapılan taahhüdler çerçevesinde üs ve limanlarda incelemelere derhal başlanmasını istiyorlardı. Konu bununla sınırlı kalsa belki çok da fazla sorun olmadan çözülebilirdi. Ancak talepler tek değildi, adeta bir liste havuzundan bahsediliyordu. Yani Washington'un göndereceği 150 kişilik teknik heyet, listenin sadece bir bölümünü oluşturmuyordu. Fakat ABD'ye göre taleplerin çokluğu soruların artmasını değil, hızlı bir akışı ve ifayı gerektiyordu. Çünkü yapılacak çok şey vardı.

¹⁵ Yılmaz Polat, age, sf.161

Amerikalılar takvimi ve yapılacak işleri şu başlıklarla bir kez daha bildirdiler:

1-Önce 150 kişilik teknik heyet keşif faaliyeti yapacak.

2-Ardından üslerin yenilenmesi ve yeni tesisler inşaa edilecek.

3-Son aşamada ABD muharip birlikleri Türk topraklarına gelecek. ¹⁶

Her şey bu talep listesinin icrasıyla da sınırlı değildi. Amerikalılar bu olağanüstü takvimin en geç Şubat ayında sona erdirilmesini istiyorlardı. Washington o kadar kararlıydı ki; Büyükelçi Faruk Loğoğlu nerede ise, Pentagon’da ve Dışişleri Bakanlığı’nda, Amerikalı siyaset ve bürokratların mesai arkadaşı haline gelmişti. Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, görüşmelerin bânisi Paul Wolfowitz her fırsatta Loğoğlu’nu çağırıyor ve takvime uyulmasını istiyorlardı. Loğoğlu’na yapılanlar çoğu kere diplomatik nezaket sınırlarını da zorluyordu.

İyi polis, kötü polis

Washington, Türkiye’ye taleplerini çoğu kez iyi polis-kötü polis oyunuyla yansıtıyordu. Pentagon’un patronu Rumsfeld kötü polisti. Bir keresinde Loğoğlu ile görüşen Rumsfeld, önce 11 Eylül suikastinden geriye kalan bir uçak parçasını eline alıp evirip çevirdikten sonra, büyük bir sıkıntıyla Büyükelçiye hitap etmişti:

“Sayın Büyükelçi bizden misiniz, yoksa değil misiniz karar verin.”

Rumsfeld bu sözlerle kararlılığını ve ABD’nin bütün gücüyle bölgeye ineceğini mesajlıyordu. Hatta Pentagon’un patronu şunu söyleyebiliyordu:

“Sizinle ya da sizensiz... Ama sizensiz gelirsek işin aleyhinize gelebilecek hiçbir kısmından mesul olmayız.”

ABD’li Bakan haliyle, sözlerindeki imalarla aslında Loğoğlu’nu bal gibi tehdit ediyordu. “Bizimle birlikte olmazsanız, siz de hedef haline gelebilirsiniz” demeye getiriyordu.

¹⁶ Devletin Zirvesi keşif faaliyetine evet diyor. 19.09.2003 Sedat Ergin Hürriyet Gazetesi

Rumsfeld'den sonra Loğoğlu'nu bu kez Paul Wolfowitz ağırliyordu. Onun rolü "iyi polis"i oynamaktı. Wolfowitz "Ankara'nın yanındayım, sizin dostunuzum" dedikten sonra rolünü icra ediyordu.

"Aman bu adamları kızdırmayın! Kesin kararlılar bölgeyi ele geçirecekler. Siz siz olun, bu ekibin hedefi haline gelmeyin. "

Wolfowitz bu temel misyonu çeşitli argümanlarla güçlendiriyor, ABD'nin Fransa'yı, Almanya'yı bile ciddiye almadığını ifade ediyordu. Wolfowitz zaman zaman da "ekonomik yardım" kozunu oynuyor ama sözlerini mutlaka "ben dostunuzum" cümlesiyle bitiriyordu.

İyi polis-kötü polis oyununa 21 Aralık'ta bizzat Başkan Bush da dahil oldu.

21 Aralık Muhtırası!

ABD Büyükelçisi Robert Pearson, Noel tatili için 23 Aralık'ta San Francisco'ya gitmeyi planlıyordu. Fakat 20 Aralık günü aldığı bir mesajla tatil planlarını değiştirmek zorunda kaldı.¹⁷

Mesaj, Başkan Bush'tan geliyordu ve mektubun bizzat Büyükelçi tarafından önce Erdoğan'a sonra da Başbakan Gül'e iletilmesi isteniyordu.

Kızgınlığın sebebi şuydu:

Üs ve limanlarda inceleme yapmak üzere gelecek, 150 kişilik Amerikalı teknik heyete uygulanması gereken kurallar konusunda Türk tarafı direniyordu. Ankara'nın direnci Washington'u kızdırmıştı.

Öyle ya; 150 kişi için böylesine mücadele veren, kurallara bağlamaya çalışan Türk müzakereciler, esas talepler geldiğinde neler yapmazlardı ki?

İlk muhatap olarak Başbakan Gül'ün değil de, Erdoğan'ın seçilmesi de anlamlıydı. Belli ki Beyaz Saray gayrı-resmî taahhüdleri önemsiyordu.

17 Bir krizin perde arkası. 10.06.2003 Radikal, Murat Yetkin

“Bir iş nasıl başlarsa öyle gider” diyen Beyaz Saray, bizzat Bush aracılığıyla devreye girdi.

Başkan’ın mesajını Erdoğan’a “bir an önce” iletme talimatı alan Pearson, AKP Genel Başkanı’nı Esenboğa Havaalanı’nda yakaladı. Özel kalemle kurulan temaslar çerçevesinde Pearson havaalanına geçti ve Erdoğan’la 10 dakika görüşerek, Başkan’ın mesajını bizzat ilette. Bush bir ultimatoma niteliğindeki bakış açısını, 150 kişilik teknik heyete uygulanacak kurallar meselesinin ötesine taşıdı. Konuyu “ya hep, ya hiç” olarak ortaya koydu:

“Kuzey cephesi ile ilgili kararınızı 3 gün içinde bildirin. Kararınız Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerin geleceği açısından belirleyici olacaktır.”¹⁸

Erdoğan geçmişe göndermeler de yapan mesaja bozulmuştu. Fakat renk vermedi. Pearson’a “cevap vereceğiz” demekle yetindi.

Pearson Erdoğan’ın ardından, Abdullah Gül’ün peşine düştü. Randevu 21 Aralık 2003, 11:30 için verildi.

Büyükelçi, teknik heyete gösterilen direncin kaynağında Gül’ün olduğunu düşünerek, Erdoğan’a gösterdiği nezaketin ötesinde daha sert bir üslup kullanarak Başbakan’la görüştü. Mesajı aktardı ve “aksi taktirde ilişkiler sarsıcı bir şekilde bozulacaktır” dedi.

Abdullah Gül, Büyükelçi’nin tavrından etkilendi. Türk-ABD ilişkilerinin tarihinden ve öneminden bahsetti. İncirlik’i, B-52 bombardıman uçakları ve NİLE timleri için Türkiye’nin gösterdiği yumuşak tavrı hatırlattı.

Fakat Büyükelçi “Nuh” diyor, “Peygamber” demiyordu. “Full and complete support” yani “tam ve sonuna kadar destek” istiyordu.

18 22.09.2003 Hürriyet Sedat Ergin, “Size 3 gün süre yoksa kötü olur.”

ABD: Söz verdiniz, yerine getirin!

ABD Büyükelçisi Pearson'un iki ülke ilişkileri açısından "sarsıcı bir etki oluşturacaktır" dediği direncin kaynağı acaba neydi? ABD'yi bu kadar aktif bir tutum içine sokan şey ne olabilirdi?

Öncelikle şunu söylemek gerekiyor ki; Washington çok fazla bir şey istemiyordu. Onların dedikleri şey verilen taahhüdlere yerine getirilmesi idi. Bu nedenle de anlaşmanın tarafı olarak ve kendi içinde haklı bir şekilde "madem söz verdiniz, şimdi de ifa edin" diyorlardı. Ya da bu oyunu oynuyorlardı. Yani Beyaz Saray'ın bizzat Bush'la devreye girerek, yüksek dozda bir tepki ortaya koymasının nedeni kendilerine verilen sözlerdi.

Peki bu sözü kim verdi ve ABD bu söze karşılık acaba muhataplarına neyi vadetti?

Bu konuda adres sıkıntısı yok. Her şey, R. Tayyip Erdoğan ve danışmanlarını işaret ediyor.

Abdullah Gül'ün 150 kişilik teknik heyet dışında "özel bir söz" vermediğini, Genelkurmay Başkanı'nın 3 Kasım günü oyunu kullandıktan sonra çıktığı ABD gezisinde "bu savaş gerekli değildir" dediğini biliyoruz. Köşk zaten başından itibaren her konuda olduğu gibi bu meselede de temel adres olmamış, "uluslar arası oydaşma" dışında bir formülü ağızına almamıştı.

Washington'a verilen sözler bağlamında, üzerinde durulması gereken ilginç bir tesadüfler zinciri de var. Erdoğan-yasaklılık-Washington-tezkere dörtgeninde yaşanan bu bağlantı tüm boyutlarıyla, zamanlamasından hükümetin kurulmasına kadar, nereden bakarsak bakalım soru işaretleriyle doludur ve Türkiye'nin en ilginç bir dönemine de işaret etmektedir.

Sarsıcı tesadüfler:

Washington'un talepleri - AKP'nin iktidarı

R. Tayyip Erdoğan'ın yasaklılığının kalkmasıyla, ABD'nin tezkeresel talepleri arasında gerçekten garip zaman benzerlikleri var.

Bir kere 3 Aralıkta Wolfowitz'in Ankara'ya gelerek yaptığı "ünlü Erdoğan buluşması"ndan bir gün önce, AKP Genel Başkanı'nun yasaklılığını ortadan kaldıracak Siirt seçimleri iptal edilmiştir. Ki, o Siirt seçimlerinin yenilenmesiyle Erdoğan'a Başbakanlık yolu açılmıştır.

Siirt seçimlerinin kendisi de bir başka ilginç noktadır. Şöyle ki; Erdoğan Siirt'te yasaklı hale gelmiş, bir büyük tesadüfle! yasaklı olduğu Siirt'te seçimler iptal edilerek, aynı şehirden! yasaklılığı kaldırılmıştır.

Yine ilginç bir tesadüftür ki, 7 Ekim tezkeresinin kabulü sırasında seçimlerin iptali ve Erdoğan'ın yeniden yasaklılığı aynı zaman diliminde gündeme gelmiş, tezkerenin kabulü ile birlikte yasaklılık gündemi de ortadan kalkmıştır.

Aslında AKP iktidarının oluşumu ve kuruluşu ile ABD'nin özellikle Irak'a yönelik talepleri arasında da ilginç tesadüfler vardır.

Garip bir rastlantıdır ki, AKP hükümetinin önünü bizzat 57. hükümet açmıştır. Ecevit'in ifadesiyle 3 parti; ANAP, DSP ve MHP koalisyonu kaybedeceklerini bile bile seçime gitmiş ve in-tihar etmişlerdir.

Bilindiği gibi o tarihte yapılan bütün kamuoyu yoklamaları, 3'lü koalisyonun çok büyük oy kayıplarına uğrayacağını ve barajın altında kalacağını gösteriyordu.

MHP'nin önemli isimlerinden Şevket Bülent Yahnici'nin, 3 Kasım seçimlerinden sonraki şu demeci anlamlıdır:

"Biz bu seçimi niye istedik? Hâlâ anlayabilmiş değilim."

Aynı konuya ilişkin olarak 3 Kasım'dan hemen sonra, seçim öncesinin Başbakan'ı sıfatını taşıyan Bülent Ecevit de şu, tarihe not düşen açıklamayı yapmıştı:

“Koalisyonu oluşturan 3 parti biraraya geldik ve 3 Kasım’da seçime giderek elbirliğiyle yağlı ilmeği boynumuza geçirdik.”

57. Hükümet, çok daha iyi koşullarda seçime gitmek varken 3 Kasım’da ısrar ederek, barajın altında kalacaklarını bile bile AKP iktidarının önünü açmış ve kendi sonunu hazırlamıştı. Ecevit başkanlığındaki hükümetin seçime çeşitli siyasi oyunlarla götürüldüğünden bahsedilebilir. Bu nokta kuşkusuz doğrudur. İktidarı o günlerde seçime razı edenler, muşamba bir dekor içinde çeşitli atraksyonlar denemiş olabilirler. Ama bu konu işin teferruatıdır. Konunun esası ve özü ise, AKP iktidarının önünün özellikle açılması meselesidir.

Sonuç olarak, ABD’nin Irak’ı işgali öncesinde;

1-Tek başına güçlü bir iktidar

2-İktidarın başında yasaklı bir Genel Başkan

3-Dolayısıyla her şeyi çözecek ve her şeye evet diyecek bir iktidar oluşturulmuştur.

Güçlü ve yıpranmamış bir iktidar, ABD açısından önemliydi. Çünkü Türkiye’nin önüne “80 bin asker, 14 havaalanı ve bir o kadar üs” gibi inanılmaz taleplerle çıkılacaktı. Yolsuzluklar ve ekonomi ile yıpranmış, halkın desteğini yitirmiş 57. hükümet bunu başaramazdı.

Taahhüdler ve ABD’nin baskısı meselesini bir de Erdoğan-Gül ikilisinin uyguladığı “salam politikası” açısından değerlendirmekte fayda var.

Salam politikası

R. Tayyip Erdoğan ve Paul Wolfowitz arasında bir hafta arayla Ankara ve Washington’da yapılan görüşmelerin iki ana konusu vardı.

1-ABD’nin asker ve teçhizatıyla Türkiye’ye konuşlanması

2-Erdoğan’ın siyasi yasaklılığının kalkması

Tabii ki bu iki ana başlık dışında işin ekonomi, AB desteği vs. gibi ikincil önemde başka detayları da vardı. Ama esas tartışma bu iki temel konu üzerinden yapılıyordu.

Hükümet özellikle Erdoğan kanadı, siyasi yasaklılığın kalkması ile tezkere arasında birebir bağlantı kurarak, sürecin o şekilde işlenmesini istiyordu. Yani yasaklılık ne kadar kalkarsa, o oranda da ABD'nin taleplerine evet denilecekti. Amaç yasaklılığın kalkması konusunda yarı yolda kalmamaktı.

Tabii bir de ABD'nin olağanüstü büyük taleplerinin kamuoyuna yedirilmesi meselesi vardı. 80 Bin askeri, 14 havaalanını, kamu vicdanının bir anda kaldırması mümkün değildi. O nedenle hükümet tezkereler sürecini adım adım yürütmek istiyordu.

Amerika'nın talepleri dilim dilim bölünecek ve kontrollü bir şekilde, yukarıda ifade ettiğimiz karşılık da alınarak, yutulacak hale getirilecekti.

Hükümet bu süreç içerisinde ABD'den para sağlamak, ekonomiyi de bu yolla düzeltmek istiyordu. O nedenle 1. Körfez Savaşı'ndan bu yana varolan "taahhüdüne uymayan Amerikan imajı"ndan da yola çıkarak, Beyaz Saray'a hem "evet" diyor, hem de pazarlıkları "salam politikası" ana başlığı ile parça parça götürmek istiyordu.

Askerler hükümetin özellikle paraya yönelik politikasından rahatsızlık duydular. Biz "gurkha" yani "paralı asker" değiliz mesajı, aslında iktidarın bu oyununu bozmaya yönelik bir adımdı.

Netice olarak;

1-ABD'nin taleplerinin büyüklük ve derinliği,

2-Bunun kamuoyuna yedirilmesindeki güçlükler,

3-Erdoğan'ın yasaklılığı,

4-Ekonomik olarak ABD'den mümkün olduğunca çok para alma isteği,

5-ABD'nin sözüne değil, yaptığına güvenilmesi gerektiği duygusu nedeniyle Ankara salam politikası izliyordu. Fakat Washington bunu bir direnç olarak algıladı. Ve işte Bush'un 21 Aralık tarihli tehdit dolu mesajı bu arka plan içinde Ankara'ya ulaştı.

Amerikan Muhtırası her şeyi çözdü, Ankara gevşedi.

150 kişilik heyet tamam

ABD ile Türkiye Bush'un mektubunun ardından, 150 kişilik teftiş heyetinin uyması gereken kuralları müzakere etmek üzere masaya oturdu. Görüşmeler askerler arasında yürütülüyordu. Zaman zaman Dışışleri bürokratlarının da katıldığı toplantılar da Türk tarafı, 150 kişilik heyetin İncirlik'ten gelebileceğini söyledi. Böylece Amerikalıların çok istediği bazı kurallar da gevşetilebilecekti!

Amerikalılar "İncirlik menşe'li teknik heyet" önerisini şiddetle reddettiler. Onlar 150 kişiyi tartışmanın anlamsızlığını ileri sürüyor, NATO'nun SOFA anlaşmasının teknik heyetin uyaçağı kurallar açısından yeterli olacağını iddia ediyorlardı.

SOFA anlaşması; ABD'li askerlerin başka bir NATO ülkesinde görev başında iken, bulundukları ülkelerin vatandaşları ya da kamu otoritesi ile hukuki bir ihtilafa girmeleri halinde, doğrudan Amerikan mahkemelerinin yetkili kılınmasını öngörüyordu.¹⁹

Türk tarafı ise SOFA anlaşmasının bu konuda uygulanamayacağını, çünkü ABD askerlerinin NATO planları çerçevesinde gelmediğini vurguluyordu.

İki heyet görüşmelerin başında bilendi. Çünkü bu anlaşma, daha sonra gündeme gelecek tezkere müzakereleri açısından önemliydi. Washington burada varılan anlaşmayı örnek tutarak, aynı talepleri orada da yineleyebilirdi.

Türk müzakere heyetinin direncini Başkan Bush'un yukarıda zikrettiğimiz "ilişkiler bozulur" muhtırası kırmaya yetti. Görüşmeler sona erdiğinde kazanan ABD idi. Türk tarafı büyük oranda SOFA hükümlerini kabul etti.

ABD ile Türkiye arasında tezkere müzakereleri açısından mutabakata varılan ilk anlaşma budur. 9 Ocak'ta imzalanan anlaşmanın hemen ardından, 150 kişilik teknik heyet Türkiye'ye gelerek ülkenin dört bir yanındaki liman, üs, havaalanı, demir ve karayollarına dağılarak incelemeye aldı.

19 29.03.2003 Sedat Ergin, Hürriyet, "Size 3 gün süre yoksa kötü olur."

Masada 5 seçenek

150 kişilik teknik heyetin büyük oranda ABD'nin isteği doğrultusunda Türkiye'ye ulaşması Washington'u mutlu etti. Ancak bu yeterli değildi. Amerikalılar ikinci sürecin de derhal başlamasını ve askeri yığının hayata geçirilmesini istiyorlardı. Baskılar bir kez daha yoğunlaştı. 23 Aralık'ta ABD'nin dayanılmaz boyutlara ulaşan "takvimi resmen bildirin" presi karşısında, Başbakanlık'ta bir Irak zirvesi düzenlendi.

Toplantı öncesinde iki somut durum vardı:

1-Amerikan heyeti üslerde incelemelerini sürdürüyordu,

2-Son karar, 4 gün sonra toplanacak 27 Aralık MGK'sında verilecekti.

Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök, Başbakanlıktaki Irak zirvesine "ABD'nin yanında yer alırsak ne olur, olmazsak ne olur?" sorularına cevap veren iki dosya ile geldi.²⁰

İki dosyalık rapor;

1-Topraklarımızı açarsak savaşın içine gireriz. Bu Kürtlerle bir çatışma riskini gündeme getirir.

2-Dışarıda kalırsak Kürt devleti ve ekonomik kriz riski artar.

Askerler derslerine iyi çalışmışlardı ve bu iki başlığı beş seçenekle masaya sürdüler.

1-Hiç destek vermemek,

2-Sadece hava sahasını açmak,

3-Hava sahasına ek olarak liman ve üsleri açmak,

4-Üçüncü maddeye kara desteği eklemek,

5-Sınırsız destek.

Askerler bu seçeneklerden birisine karar verilmesini ve kendilerini ilgilendiren konulardaki görüşmeler için yetkilendirilmeleri gerektiğini söylediler. Hatta bir komutan Körfez Savaşı'nı hatırlatarak, "Yapılan fedakârlıkların karşılığı, ne alınıp ne verileceği somut olarak belgelere yansıtılsın" dedi.²¹

20 Akşam Gaztesi, 24 Aralık 2002, Paşa'nın iki dosyası.

21 24 Aralık 2002, Akşam Gazetesi, Hakan Akis, ABD'den yazılı güvence.

Askerler prosedürün “hukuki belge” ve “siyasi sorumluluk” temelinde yürümesini istiyorlardı.

Bu net fotoğraf; bir yandan ABD’nin baskıları, diğer yandan askeri kanadın kararlılığı ve fakat sorumluluğun hükûmette olduğuna ilişkin genel hava Abdullah Gül’ü endişeye sevketti. Çünkü Gül, geçici bir Başbakanı. Nihayet birkaç ay içinde de görevi Erdoğan’a devredecekti. Kısa bir süre için, bu kadar büyük ve tarihî bir sorumluluğu yüklenmek mantıklı değildi. Dahası da vardı. Tüm dünyada BM şartı olmaksızın yapılacak savaşın meşruiyeti tartışılıyordu. Bu koşullarda askerin “müzakere için yetki belgesi vermeniz gerekir” lafı acaba sonraki günler için bir hukuki muhakemenin kilometre taşları olabilir miydi?

Abdullah Gül masanın üzerinde duran 5 maddelik paketten, özellikle “toptan işbirliği” şıkkının getirdiklerini görünce kendisini alamadı:

“Ben bu liste ile partimi nasıl ikna ederim?”

Komutanlar özellikle K. Irak ve Türk askerinin bu bölgede nasıl ve ne şekilde yeralacağı konusunu üzerinde durdular. Ağırlıklı görüş son seçenek bile olsa, Amerikalıların asker ve teçhizat sayı ve miktarını indirmesi yönünde idi. Ayrıca Washington’ın talep ettiği sayıda liman ve üs de verilemezdi. Bu konuda da bir azaltmaya gidilmesi istenecekti.

Toplantı, seçeneklerin tartışılmasının ardından son söz yerinin, 27 Aralık 2002 MGK’sı olduğu vurgulanarak sona erdi. Gözler yılın son MGK toplantısına çevrilmişti.

27 Aralık 2002 MGK’sı:

Tezkere görüşmeleri başlasın

5.5 saat süren bir toplantıyla yeni hükûmet üyeleri, askerlerle ilk kez ve yılın son MGK zirvesinde biraraya geldiler. Gündem ABD’nin artık “sabırsızlıkla” bile açıklanamayacak “tehditkâr” talepleri idi. “Sizsiz Irak planımızı devreye sokacağız, kararınızı bildirin” diyen Washington, Ankara’nın önü-

ne takvim üstüne takvim koyuyor, biran önce “her şey olsun bitsin” istiyordu.

ABD’nin, “kararınızı bildirin” dediği şey, 15 Ekim’de Türkiye’ye ilettikleri o inanılmaz taleplerdi. Yani 80 Bin asker, 250 uçak, 14 havaalanı ve 5 limana konuşlanmak...

Böylesine kritik bir kararın Anayasa’nın 92. maddesi uyarınca, TBMM’nin iznine bağlı olduğu ortadaydı. ABD buna rağmen, bile bile Ankara’yı zorluyordu. Aslında Türkiye gerek askeri, gerekse hükümet olarak bu savaşın mümkünse önlenmesini, değilse ABD’nin yanında yer alacağını pek çok kez ilan etmişti. Yani ortada bir “irade” sorunu yoktu. Türkiye ve ABD, Irak savaşında “omuz omuza” savaşacaktı. Fakat asıl sorun bundan sonra başlıyordu. Türkiye’nin ortaya koyduğu iyi niyet beyanına ABD, gerekli karşılığı vermiyordu.

Türkiye askeri ve ekonomik anlamda bu savaşa eklemlenmesi durumunda, bölgedeki kırmızı çizgilerinin korunmasını ve ekonomik katkı istiyordu. Bir de Türk topraklarında konuşlanacak Amerikan birliklerinin “kurallara” bağlanmasını.

Bunun anlamı pazarlık, müzakere ya da bir görüşmeler silsilesiydi.

27 Aralık MGK’sı işte Türkiye’nin bu önceliklerinin, beklentilerinin ve hayati çıkarlarının tartışıldığı ve bir liste çıkarıldığı toplantı oldu. Üzerinde mutabık kalınan sonuçlar şunlardı:

1-Savaş için “uluslararası siyasi meşruiyet” şartı aranmalıdır.

2-Amerikan talepleri için mutlaka TBMM’den onay alınmalıdır.

3-Türkiye’nin bir cephe ülkesi haline gelmesi ve yabancı askerlerin uzun süre Türk topraklarında kalması kabul edilmemelidir.

4-Irak’ın toprak bütünlüğü ve Türkmenlerin Kürtlerle eşit statüsü ABD tarafından yazılı olarak ilan edilmelidir.

5-Savaş mümkün olduğunca “koalisyon” haline dönüştürülmeli, başka ülkelerinde bu operasyonda yer alması sağlanmalıdır.

6-Kuzey Irak'ta uygulanacak askerî harekâtta; emir-komuta düzeninden harekâtın ve yetkililerin mümkün olan en küçük tefferruatına kadar, her şeyin önceden tespit ve kayıt altına alınmış olması hayati önemdedir.

7-Savaşla ilgili hazırlıklar yapılmakla beraber son ana kadar savaşın önlenmesi için gerekli tüm siyasi çabalar icra edilmelidir.²²

Zirvede masaya yatırılan ve sonuca bağlanan bu ilkeler çerçevesinde ABD ile tezkere pazarlıklarının başlanmasına da karar verildi.

27 Aralık MGK'sının kamuoyuna duyurulan resmi açıklamasında ise şu cümleler yazılıydı:

"ABD'nin Irak'a yönelik olası askerî harekâtı konusunda, özellikle Türkiye'den beklentileri ve son gelişmeler, Türkiye'nin uzun vadeli çıkarları çerçevesinde değerlendirilmiş, savaşın BM kararları ve uluslararası hukukun meşruiyeti temelinde barışçıl yollarla çözümü için gerekli çabaların sürdürülmesinin önemi vurgulanmıştır. "

Resmi ve gayri-resmi sonuçlarıyla 27 Aralık MGK'sı, ABD ile pazarlıkların başlaması ve bir niyet beyanı açısından "ilk resmî bakış" olma özelliğiyle tarihteki yerini almıştı. Konunun bir başka bakış açısı da şuydu; ABD baskısı sonuç doğurmuş, tezkere pazarlıkları için start verilmişti.

2002 yılının sondan üçüncü gününde ortaya çıkan "Tezkere başlasın" startı, 2003 yılının ne kadar çetin geçeceğinin de işaretlerini veriyordu. Belki o günden söylemesi zordu ama bu boyutuyla 27 Aralık MGK'sı, 2003'ü bir "Tezkere yılı" ilan etmişti.

"Demir At" yolda

9 Ocak'ta 150 kişilik teknik heyetin uyacağı kuralları belirleyen görüşmeler sona ermiş, fakat 3 Şubat tarihli ön tezkereye yönelik müzakereler başlamamıştı.

²² Irak'ta neler oluyor, ne olacak? Kemal Yavuz, 27 Aralık 2002 Akşam Gazetesi

ABD hem kararlılığını ortaya koymak ve bu yolla Türkiye'yi baskı altına almak, hem de başlayacak tezkere görüşmelerini silahlıların gölgesinde gerçekleştirmek istiyordu. Bu maksatla Dick Cheney, Başbakan Abdullah Gül'ü arayarak, "Demir At yola çıktı. Türkiye'ye doğru ilerliyor!" dedi. Cheney'in Demir At dediği şey, Amerika'nın Kuzey Cephesini oluşturacak ünlü 4. Tümeni.²³

Abdullah Gül şaşırmıştı. Cheney hiç çekinmeden nasıl oluyordu da böylesine bir devasa kuvvetin, Türk topraklarına tezkeresiz kabul edileceğini düşünüyordu?

ABD'nin amacı ortadaydı. Öncelikle tüm askerî birlik ve teçhizatını Türk topraklarına yığmak istiyor, ardından illa da yapılacaksa bir pazarlık ve müzakere yapılsın diyordu. Tabii Demir At'ın gölgesinde yapılacak pazarlıklar ne kadar pazarlık olur ve ne kadar yapılabilirse!

Cheney'in telefonu Ankara'yı dalgalandırdı ama o oranda da hızlandırdı. 4. Tümeni taşıyan gemilerin okyanustan geçişi, katettiği mesafe günbegün izleniyordu. En son gemilerin Cebelitarık Boğazı'nı aşarak Akdeniz'e indiği haberi Ankara'ya ulaştı.

Heyecan artırıyordu. İşin en renkli tarafı Gül, Cheney'in telefonundan, Amerikan askerlerinin de gemilerle birlikte yola çıktığı izlenimini edinmişti. Bu nedenle tehlike daha da büyüktü.

Abdullah Gül bu şartlar altında 6 Şubat tarihinde resmen imzalanacak "ön tezkere" için onay iznini Meclis'e sevk etti.

Ardından bu hareketle Beyaz Saray'ın biraz daha hedefe yaklaşmış olmasından duyacağını umduğu rahatlığı da hesaba katarak, Cheney'in telefonunu çevirdi. Abdullah Gül derhal söze girdi:²⁴

23 Demit At görev kuvveti 37.000 askerden oluşuyor. Bunun 12.500'ünü Texas'ta üslenmiş ve en seçkin birliklerden oluşan 4. Piyade Tümeni oluşturuyor. Sarmaşık lakabıyla da bilinen ve ABD'nin en gelişmiş komuta-kontrol ve enformasyon sistemlerine sahip birliklerinden olan 4. Piyade Tümeni'ni temel silahları arasında; M1 Abrams tankları, Bradley zırhlı araçları ve Apache taarruz helikopterleri yer alıyor.

24 21 Ocak 2002 Radikal gazetesi, işbirliği eksikliğimiz yok.

“Ön onay için tezkereyi Meclis’e sevk ettik. Görüyorsunuz ki her şey adım adım ilerliyor. Fakat esas tezkere çıkmadan Demir At’ı kabul edemeyiz.”

ABD Başkan Yardımcısı ısrarlı davranmadı. Cheney “nasıl olsa hedefe ulaşıyoruz” hesabıyla gemilerin rotasının son anda Mersin’den, İsrail’e çevrilmesi emrini verdi.

Konunun bir ilginç yanı da şuydu:

Gül, Cheney’le görüşmesinden 4. Tümene ait askerlerin gemilerle yola çıktığını zannetmişti. Ya da Cheney, baskıları arttırmak için Başbakan Gül üzerinde o havayı oluşturmıştı. Fakat çok sonra anlaşılacaktı ki; ABD askerlerini gemilerle değil, uçaklarla bölgeye intikal ettirecekti. Demir At’ın sadece savaş ve araç teçhizatı gemilere yüklenmişti, o kadar...

Myers’a “evet”, Boyce’a “asla”!

Ankara 19 Ocak’tan itibaren savaş anonim şirketinin iki ayağı ABD ve İngiltere’nin “Savunma etiketli” komutan ve bakanlarının akınına uğradı. Önce ABD Genelkurmay Başkanı Richard Myers geldi, onu Büyük Britanya Savunma Bakanı ve Genelkurmay Başkanı izledi. Nihayet halkayı NATO Avrupa Müttefik Kuvvetler Komutanı Org. James Jones tamamladı.

Bunların içinde hiç kuşku yok ki en önemli ziyaret Myers’in gelişi idi. Ankara’nın zirvesi, kritik gezi öncesi ev ödevine hazırlanmak üzere konuk Genelkurmay’dan iki gün önce, 17 Ocak’ta Çankaya Köşkü’nde biraraya geldi. Myers’in ne için geldiği ortadaydı. Cumhurbaşkanı, Başbakan ve askerî kanat şu iki görüş etrafında toplandı:

1-Kararsız değiliz, ABD ile birlikte hareket edeceğiz. Başkent bu mesajla, Türkiye’yi özellikle el altından suçlamaya başlayan Amerikalı şahinleri susturmayı hedefliyordu.

2-Desteğimizin sınırlı olması konusunda da kararlıyız.

Org. Hilmi Özkök, zirveden çıkan bu görüş çerçevesinde misafirine bir yaklaşım sundu. Türkiye’nin, Irak’ın komşusu ol-

duğunu hatırlattı. Karasız olunmadığının ispatı olarak üs ve tesislerde devam eden çalışmaları gösterdi. Fakat TBMM onayı olmadan, bunun dışında bir sorumluluk üstlenmelerinin mümkün olamayacağını da hatırlattı.

Daha da önemlisi; Org. Özkök 80 Bin asker, 14 havaalanı ve 5 üs gibi bir Amerikan talebinin azaltılmasını istedi. Gerekli taktirde ortaya çıkacak boşluğun, K. Irak'ta bulunan Türk askeri tarafından doldurulabileceğinin altını çizdi.

Genelkurmay Başkanı iyi bir mantık yakalamıştı. "Eğer dostsak, birlikte çarpışacaksak bizim askerimiz hazır" mesajını veriyor, bu yolla K. Irak'taki Türk askeri varlığını da işin içine resmen sokuyordu. Daha doğrusu bu katılım arzusunu ifade etmiş oluyordu.

ABD Genelkurmay Başkanı anlatılanları dinledi, not etti ve ayrılırken, "Bush yönetiminin sabırsız olmadığını ve Türkiye'nin Irak politikasından rahatsızlık duyulmadığını," söyledi.

Org. Myers'in Türkiye'ye veda ettiği saatlerde ise en şahin Wolfowitz Financial Times'e ABD'nin, Türkiye'ye 40 yıldır verdiği açık desteği anlatıyor ve bu mesajı bizzat aktarmak üzere 40 kişilik bir senatörler heyetini 22 Ocak'ta Ankara'ya yolluyordu.

Org. Myers'in ardından bu kez 23 Ocak'ta, "bizi de ABD ile aynı kefeye koyun" demek için İngiltere Genelkurmay Başkanı Oramiral Boyce Ankara'ya geldi. Ankara, Boyce'a cevap vermekte zorlanmadı:

"Kesinlikle hayır."

Ankara bu cevabı ortaya koymakta gerçekten hiç güçlük çekmedi. Çünkü 1926 yılında tek bir kurşun atmadan terketmekte zorunda kaldığımız Musul ve Kerkük'ü kaybedişimizin nedeni İngiltere idi. Türkiye, Londra'yı affedemezdi ve de affetmiyordu.

İstanbul zirvesi: Neye niyet, kime kismet!

Başbakan Abdullah Gül'ün danışmanı Prof. Dr. Ahmet Davudoğlu, Erdoğan'ın danışmanları Ömer Çelik, Egemen Bağış

ve Cüneyt Zapsu'ya oranla ABD'ye daha mesafeli yaklaşan bir isimdi. Davudoğlu Malezya'da yaptığı çalışmalar, Ortadoğu ve İslam coğrafyası üzerine ürettiği "yerli" değerlendirmeler, özellikle de bu bölge eksenli projeler üreten bir fikir adamı olma özelliği taşıyordu. Hatta Erbakan'ın ortaya attığı D-8 hareketinin mimarı da yine oydu.

Davudoğlu yaklaşan savaş tehdidinin ve savaş sonrasının, Türkiye'yi hangi formülle olursa olsun kavuracağını görüyor, Abdullah Gül'ü uyarıyordu. Prof. Dr. Ahmet Davudoğlu Irak savaşına karşı komşu ülkelerle bir konferans düzenleyerek tutum belirleme önerisini getirdiğinde, Gül, Şam'ın yolunu tutmuştu bile!

Ahmet Davudoğlu: Tezkerenin danışmanı

'Siyasi irade yetersizliği ile dış siyasetini konjoktürel dalgalanmaların akışına bırakan ve zamanlama kabiliyetini yitiren ülkeler, satrancın taşlarını yönlendiren bir satranç oyuncusu mu, yoksa bir satranç taşı mı oldukları konusunda gizli bir kimlik çelişkisi yaşarlar. (En sonunda bu ülkeler) en güçlü oyuncunun gölgesinde yaşamının en güvenilir yol olduğuna inanırlar.'

Tezkerenin danışmanı Prof. Dr. Ahmet Davudoğlu, henüz Başbakan Danışmanı olmadığı günlerde yazdığı stratejik derinlik' kitabında bunları ifade ediyordu. En güçlü oyuncuya figüran olmamanın gerekliliğini...

Şu satırlar ise 'Abdullah Gül'ün danışmanı Ahmet Davudoğlu'na ait:

'Türkiye'nin Ortadoğu'da, Amerika'nın isteğinin de ötesinde bir tavır geliştirebilmesi lazım.'

Ahmet Davudoğlu'nun tezkerenin öncesinden başlayarak ısrarla altını çizdiği bir söylem de, "İslam ülkelerinin kendilerini sorgulaması gerektiği" konusudur. Sorgulama sözcüğünü Abdullah Gül'e kazandıran isim de yine Davudoğlu... Abdullah Gül, Ahmet Davudoğlu'ndan aldığı taktikle 'içinden İslam ge-

çen' her toplantıda Ortadoğu coğrafyası için 'değişim', 'dönüşüm', 'reform' gibi ucu ılımlı, Yani Amerika'nın istediği İslam'a açılan kavramlar kullandı.

Ahmet Davudoğlu'nun fikrî derinliği, iyi bir 'kimya'da hükümeti etkileyebilirdi aslında. Malezya'da çalışmış olması, İslam coğrafyasını tanuması ve deyim yerindeyse Anadolu'luğu bazı şeyleri değiştirebilirdi. Ancak film böyle olmadı. Değişen tezkere siyaseti değil, Ahmet Davudoğlu oldu.

Mesela 8.5 Milyar Dolarlık ünlü anlaşmada; ABD, krediyi K. Irak'a Türk askeri göndermeme, kamu reformu gibi şartlara bağlıyordu. Gelen çok büyük kamuoyu baskısı nedeniyle hükûmetin geri adım attığı noktada bile Davudoğlu şunları söylemekten çekinmedi:

'Krediyi alalım. Bush'un sözlü garantisi yeter.'

Ahmet Davudoğlu 'Başbakan Danışmanı' koltuğuna Abdullah Gül'ün Başbakan olduğu dönemde oturdu. Gerçi o koltuk değişince yine aynı sıfatı kullandı ama, Davudoğlu, Erdoğan'ın değil Gül'ün kadrosu olarak vazife gördü. Davudoğlu, tezkere-ler boyunca Erdoğan'ın danışmanları Ömer Çelik, Egemen Bağış ve Cüneyt Zapsu'ya karşı hep bir mücadele içinde oldu.

Pek çok toplantıda Danışmanlar, pek çok kere kapıştılar. Davudoğlu bu kavgaları genellikle tezkerenin reddi için değil, Abdullah Gül'ü korumak için yaptı. Başbakanlıkta emaneten oturan Gül'ün tezkere gibi tarihi bir konuda sorumluluk almasına olumlu bakmıyordu.

Yani ortada bir ilkeden çok, kişisel mevzuları koruma ve kollama vardı.

Ahmet Davudoğlu, tezkerenin her sıcak anında Başbakan Abdullah Gül'ün isteğiyle sahnede yer aldı. Mesela Bush'un 'at pazarlığı yapıyorsunuz' diyerek Yaşar Yakış ve Ali Babacan'a çıkıştığı toplantıda Davudoğlu da vardı. Bu fırçanın ardından aynı ekibin neredeyse randevusuz gittiği Colin Powell'ın evinde de Davudoğlu yerini almıştı. Amerikalılar ile yapılan tezkere görüşmelerinden birinde Amerikalı General'in 'limanlarınızı,

havaalanlarınızı genişletiyoruz. Para harcıyoruz, ne istiyorsunuz ?' cümlelerine ise dayanamadı:

'Biz kendi limanımızı da, havaalanımızı da genişletiriz. Konuşmanız çok ayıp oluyor...'

Ahmet Davudoğlu Tezkereler sürecinde iç kamuoyuna yönelik de olsa, ilginç olan pek çok projeye imza attı. Tarık Aziz ve Naci Sabri'nin özel bir uçakla Ankara'ya getirilip, sonra da ziya-
retin kamuoyuna açıklanması gibi...

Ahmet Davudoğlu'na Başbakan'lığa atanırken Danışmanlık görevinin yanı sıra, Büyükelçi sıfatı da verildi.

Başbakan Ocak ayının ilk haftasını Şam, Kahire, Amman, Riyad ve Tahran'ı ziyaret ederek geçirdi. Ocak ayının 23'ünde ise bu kez Mısır, İran, Ürdün, Suudi Arabistan ve Suriye Dışişleri Bakanlarını İstanbul Çırağan Otel'de biraraya getirdi.

Toplantının amacı "savaşa karşı bir alternatif duruş" üretilebilirdi. Çünkü Türkiye de dahil 6 ülkenin tamamı, en az Irak kadar savaşın mağduru olabilecek ülkelerdi. Zaten tüm dünyada da BM kararı olmadan, silah denetçilerinin raporunu beklemeden Irak'a karşı savaş havasına giren ABD'ye karşı açık bir tepki vardı.

Bu konferans bir anda savaşa karşı bir umut olarak dünya gündemine oturdu. Hatta Almanya Dışişleri Bakanı Joschka Fischer toplantının yapılacağı gün Türkiye'ye gelerek, zirveye destek verdi.

Her şey umuda doğru bir yolculuğa çıkarken, daha doğrusu öyle olduğu zannedilirken Türkiye daha işin başında yan çizdi. Dışişleri Bakanlığı ile Başbakanlığın hazırladığı ve misafir ülkelerin önüne getirdiği Irak'a çağrı taslağında "krizin sorumlusu olarak Saddam gösteriliyor," ABD'nin esamisi okunmuyordu.

Türkiye'nin tavrı katılımcı ülkelerde şok etkisi oluşturdu. Eğer tek suçlu Saddam ise ve sadece Irak suçlanacaksa bu konferansın toplanma gerekçesi anlamsızlaşmıyor muydu? Öyle ya; ABD zaten yeterince hem Saddam'ı hem de Irak'ı hedef tahtasına oturtuyordu.

Irak konusunda bölgesel girişim konulu toplantı bir skandalla başladı. Dışişleri Bakanları Çırağan Sarayı'ndaki bir odada basına kapalı toplanırken, ses düğmesinin kapatılmasının unutulması, gazetecilere yapılan konuşmaları bir süreliğine de olsa dinleme imkanı verdi.

Önce basına açık başlayan toplantı, bakanlar arasında tartışma büyüyünce Suriye'li El Şara'nın önerisiyle ve "medyaya malzeme olmayalım" sözleriyle kapalı bölüme alındı. Türkiye'nin toplantıya hiçbir ciddi hazırlık yapmadığı, böyle bir niyetinin de olmadığı teknik yetersizliklerden de anlaşıyordu.

Saddam'ı hedef alan ve tek suçlu ilan eden Türkiye'nin taslağını, Arap ülkeleri kabul etmediler. Hiç olmazsa bu ülkeler, ABD'ye yönelik bir çağrının da sonuç bildirgesine eklenmesi konusunda ısrarcı idiler. Ankara, evsahibi olmanın avantajını da kullanarak "ABD zaten barışa çözüm için çaba harcıyor" teziyle itirazları dikkate almadı. Hükûmet ve Dışişleri tıpkı Washington'un dediği gibi; Saddam'ın BM'nin 1411 sayılı kararına eksiksiz uymasını ve silah denetçileriyle aktif işbirliğine girmesini istedi.

Metnin yumuşatılmasını talep eden Arap ülkeleri ise, bunlara silah denetçilerinin yansız davranıp kışkırtıcı hareketlerden kaçınmasını, ABD'nin gerilim yaratan politikalardan vazgeçmesinin eklenmesini önerdi. Suriye'nin başını çektiği bu önerilere Türkiye karşı çıkarken, Mısır ve Ürdün de Ankara'nın yanında yer alarak ABD'nin isminin sonuç bildirgesinde yer almasını engellediler.

Akşam, bakanları 1, 5 saat kabul eden ve açılıştaki kısa bir konuşma yapan Başbakan Gül noktayı koydu:

"Son 10-15 yılda bütün hatayı Irak liderliği yapmıştır. Dolayısıyla en büyük sorumluluk da Irak'a aittir." ²⁵

Sonuç olarak bildiride içinden ABD geçmeyen, Irak ve BM'e seslenen bir vasat metin üzerinde anlaşıldı.

Gl'n "ikinci toplantı şam'da ve liderler seviyesinde yapılsın" nerisine ise bu sonucun ardından, Mısır Devlet Başkanı Hsn Mübarek destek vermedi:

"Somut olmayan bir zirveye katılmam."

Böylece zirve furyası savaşı uzaklaştıran değil, ABD'nin elini güçlendiren bir finalle kapanmış oldu.

Danışman Ahmet Davudoğlu böyle bir sonucu herhalde arzu etmiyordu. Fakat hkmet açısından i politikaya yönelik başarılı bir imaj çalışması ortaya konulmuş oldu:

"Başbakan savaşın önlenmesi için elinden geleni yapıyor. Fakat görüldüğü gibi bunun imknı yok."

Nihayet Abdullah Gül, İstanbul zirvesinin ardından basın kuruluşlarının önde gelen temsilcilerini toplayarak "n onay tezkeresini Meclis'e gönderdik, günah bizden gitti" diyecekti.

Bu finalin ardından zirve süreciyle ilgili tüm inisiyatif ve değerlendirmenin Washington'da olduğunu söylemek ise herhalde hiç kimse için sürpriz olmayacaktır, olmamıştır da...

31 Ocak MGK'sı:

Tezkereye yeşil ışık

Takvimler 31 Ocak'ı gösterdiğinde tezkereler sürecinin resmi anlamda "en etkin" ve "en ileri" MGK kararını almak üzere, asker-sivil kadrolar biraraya geldiler. Toplantı son yılların en uzun MGK'sı olarak tam 6,5 saat sürdü. Hatta öylesine ki, zirvenin uzaması üzerine saat 20.00'da yapılması duyurulan Bakanlar Kurulu toplantısı bile iptal edildi.

Toplantı öncesinde genel hava şuydu:

ABD Büyükelçisi Robert Pearson, Abdullah Gül'le görüşmüş ve Irak operasyonu ile ilgili olarak Ankara'nın vereceği karar için zamanın daraldığını birkez daha ifade etmişti. Hatta Büyükelçi savaş için 21 devletin desteğini sağladıklarını ve bu l-

kelerin çoğunun tezkeresiz bir şekilde hava sahasını açacaklarını özellikle vurgulamıştı. Büyükelçi'nin "birlikte olacağız" dediği 21 ülkenin sekizi AB patenti taşıyordu.

Pearson'un AB ülkeleriyle ilgili isim vermesi, Ankara'nın savaşa olumsuz bakan Avrupa ülkelerini kendisine örnek alması konusunda bir uyarı mesajı taşıyordu. Ancak Büyükelçi'nin söylediklerinin tamamını tercüme ettiğimizde ya da Büyükelçi'nin dilinin altındaki baklayı okuduğumuzda bunun da ötesinde şeyler vardı. Pearson, Gül'e "Bu işi sizsiz de yürütebiliriz," diyor; fakat bunun faturasını da açık açık "size keseriz" diyerek tehdit ediyordu. Yani Başkan Bush'un ifadesiyle ya Amerika ile olunacaktı ya da düşman. En azından denklemi Washington böyle kurmuş, Büyükelçi de bu bakış açısını Başbakan'a bir kez daha aktarmıştı.

31 Ocak MGK'sının hangi zeminde icra edildiğini gösterme açısından, toplantının önünde duran iki önemli tarihin de altını çizmek gerekiyor. Bunlardan birincisi 5 Şubat'ta, ABD tarafından BM'e sunulacağı açıklanan Irak delilleri idi. Diğeri ise BM Silah Denetçileri Başkanı Hans Blix'in, BM sunacağı ikinci rapor... Tüm dünya nefesini tutmuş, bu iki raporu bekliyordu.

ABD bir yandan BM sürecini devam ettirirken, öte yandan fiili hazırlıklarını da eksik bırakmıyordu. Savaşın müttefik kuvvetleri ABD ve İngiltere, BM'de yaşanan gelişmelerden bağımsız olarak bölgeye tam gaz askeri yığınağını sürdürüyor, bu çerçevede Türkiye'yi de baskı altında tutmaya çalışıyordu.

İşte MGK, bu genel ve Türkiye'ye özel hava içinde toplantısına başladı.

Dışişleri brifingi:

Savaşa seyirci kalamayız!

Başbakan Yardımcıları Abdullatif Şener, Mehmet Ali Şahin ve Ertuğrul Yalçınbayır ile Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in "resmî üye" sıfatıyla yer aldığı toplantıya, Dışişleri ve Genelkurmay Başkanlığı iki ayrı Irak raporu ile katıldı.

Dışışleri Bakanlığı'nın raporu ağırlıklı olarak, savaşı'n meş-
ruiyeti ve dünyanın bu konuyu nasıl değerlendirdiği üzerine bi-
na edilmiştii. Söz konusu raporda savaşıya yönelik diplomasinin
devam ettiği, Şubat ayının başında Hans Blix'in BM'e sunacağı
raporun önemi ve AB'nin, ABD'ye karşı yaşıadığı bölünmenin
altı çizildi.

Raporun en ilginç bölümlerinden birisini, Türkiye'nin at-
tığı her adımdan Rusya'yı bilgilendirdiği ve Moskova'dan bu
anlamda Ankara'ya tam destek verdiği şeklindeki başlık oluş-
turdu.

Brifingte ayrıca savaş sonrasına da bir perspektif çizildi.
Irak'ın parçalanmasının Türkiye'yi derinden etkileyeceği, bu
nedenle de Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasının Ankara
açısından hayati bir karar olduğu önemle ifade edildi. Dışışleri
Bakanlığı'nın son tespitinin anlamı şuydu:

"Irak'ın parçalanmasının önlenmesi adına, ne yapılması ge-
rekiyorsa icra edilmelidir."

Raporun "savaş sonrasına tutulan aynalar" bölümünde
petrol konusuna değinildi. O günlerde kamuoyunda da
önemli tartışmalar açan, Türkiye'nin Irak petrollerinde huku-
ki haklarının olduğu konusu, Kurul üyelerine tarihsel bir geç-
miş içinde anlatıldı.

Türkmenlerin eşitliği ve Irak'ta "asli unsur" olarak korun-
masının, bölge dengeleri açısından taşıdığı önem de yine rapor-
da yeralan dikkate değır vurgulardan birisiydi.

Son olarak NATO'nun da tıpkı AB gibi, ABD'ye karşı bölün-
mesinin beklendiği aktarıldı. Ama tüm bunların üzerinde şu
ana cümle bir "karar alma" zorunluluğu olarak özellikle ifade
edildi:

"ABD savaş konusunda kararlı ve tehlikeli sona doğru hızla
ilerliyor, geç kalamayız..."

Genelkurmay brifingi: Kırmızı çizgilerimiz var

MGK üyelerinin önüne askerler tarafından konan rapor, Dışişlerinin brifinginden daha ötede bir heyecan ve istek taşıyordu.

Askerî yetkililer tarafından brifingte şu ana konular tartışmaya açıldı:

1-Türkiye'nin muhtemel savaştan en az hasarla çıkabilmesi için yaşanacak göç, mutlaka Irak topraklarında karşılanmalıdır.

2-Bölgeye yönelik hassasiyetlerimiz ve oradaki etnik unsurların "bağımsızlık" arzuları hesap edildiğinde, mutlaka ciddi bir askeri güçle K. Irak'ta yeralmalıyız.

3-Türkmen varlığının, Kürt gruplara karşı korunabilmesi açısından da yukarıdaki ihtiyaç, bir başka zorunluluk nedenini oluşturmaktadır.

4-ABD'nin 80 Bin asker talebi çok fazladır ve kabulü mümkün değildir. Mutlaka bu sayının azaltılması istenmelidir. Ayrıca bölgede bulunacak Amerikan askerlerinin sayısına oranla, Türk askerî gücü de arttırılmalıdır.

5-Türk askerlerini, Türk komutanların sevk ve idaresinden vazgeçilemez.

6-Türkiye'nin ortaya çıkan gelişmeler göre ABD'den bağımsız davranması gerekebilir. Buna göre icap eden tedbirler bir an önce alınarak sınır boyları ve sınır ötesine gerekli askeri kuvvet takviyesi yapılmalıdır.

Hatta bu konuda yeterli yığınak yapılırsa, Irak'a askerî operasyon ciddi bir çatışma yaşanmadan, hava harekâtı ağırlığıyla ve kısa sürede kazanılabilir. Genelkurmay brifinginin en ilginç maddesini, işte bu son başlık oluşturunuyordu. Bazı Irak birliklerinin tek kurşun atmadan teslim olacaklarına ilişkin istihbarat raporlarına dayanan bir önemli iddia ortaya atılıyordu. Hem de savaşın başlamasına iki buçuk ay kala:

"Bazı Irak birlikleri tek kurşun atmadan teslim olacaklar."²⁶

26 ABD güçleri Bağdat'a 100.000 Cumhuriyet Muhafızı olan Bağdat'a tek bir kurşun atmadan girmişti! Oysa savaştan önce ve savaş başladıktan sonra zannediliyordu ki, en sıcak ve çetin çatışmalar bu bölgede yaşanacak. Bunların hiçbirisi gerçekleşmedi ve ABD kuvvetleri, ellerini kollarını sallayarak Bağdat'ı teslim aldılar.

Şubat MGK'sında altı çizilecek önemli bir başka vurgu da şuydu. Genelkurmay resmî bir ortamda ilk kez Türkiye'nin "ABD'siz bir Irak senaryosu" olması gerektiğini ilan ediyordu.

İşte MGK kararı!

Dışışleri ve Genelkurmay brifinglerinin ardından fotoğraf netleşmişti.

1-Mümkünse bu savaşı durduralım.

2-Değilse, Türkiye kırmızı çizgileri çerçevesinde bu savaşa dahil olmalıdır.

3-ABD ile birlikte olmak zorunluluğu vardır.

Bu üç maddelik sonuç, MGK'nın resmî açıklamasına şu iki önemli cümleyle yansdı:

"Türkiye için barışçı çözüm yolunda çaba harcanması, askerî harekât konusunda yasallık ve uluslararası oydaşma temel ilkelerdir. Türkiye askerî harekât kaçınılmaz olursa, ulusal çıkarlarını koruyacak önlemlerden geri kalmayacaktır. Anayasa'nın 92. maddesi uyarınca ulusal çıkarları korumak üzere, TBMM'in görülecek askerî önlemlere işlevlik kazandırılmasına dair takvimin, hükümet tarafından işletilmesi tavsiyesinde bulunulması kararlaştırılmıştır."

MGK'nın son cümlesi tezkere için açık seçik bir yeşil ışığın yakıldığını ortaya koyuyordu. Fakat MGK tezkere konusunda, bu cümlelerin ötesinde bir karara hiçbir zaman imza atmadı.

Tezkerinin reddinin ardından Amerikalıların özellikle askerleri kastederek "gerekli önderliği göstermediler ve karar almadılar" şeklindeki eleştirilerine Genelkurmay, işte bu MGK sonuç bildirgesini delil olarak gösterecekti. Gerçekten de söz konusu zirve sonucunda yapılan açıklama, görüldüğü üzere yeterince açıktı. Tezkere için güçlü bir destek her halükarda sağlanıyordu. Fakat galiba Amerikalıların kızgınlığının sebebi bir tezkere takvimi verilmemesinden çok, Türkiye'nin kırmızı çizgilerini açıklamasına duyulan rahatsızlıktı.

1 Mart'ta reddedilen tezkere öncesinde toplanan Şubat MGK'sında konunun birkez daha gündem edilmemesinin nedenlerinden birisi de yine, Ocak MGK'sında bu konunun yeterince vurgulandığına ilişkin inançtı.

MGK zirvesinde yapılan açıklamaların ardından hükümetin eli biraz daha güçlenmiş oluyordu. Hem ABD baskıları "ön tezkere" ile bastırılmış olacak hem de Meclis'e "bakın ortada bir MGK kararı var, askerler de tezkereyi istiyorlar" diyebileceklerdi.

Nihayet 31 Ocak MGK toplantısından üç gün sonra "tarihî tezkere görüşmeleri" start aldı.

TEZKERE PAZARLIKLARI

27 Aralık 2002 MGK toplantısının basına açıklanmayan bölümünde son derece önemli; belki de Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kaderî, en kritik kararlarından birisi vardı:

“Muhtemel Irak savaşında Kuzey cephesi açılmasına yönelik olarak, ABD ile Türkiye arasında müzakerelerin başlaması ve bu konuda gerekli çalışmaların yapılması hususu benimsenmiştir.” 27

MGK bu tek cümlelik irade beyanı ile uzun ince bir yolun, bir döneme damgasını vuracak kırılma noktalarının startını vermişti.

Karar gerçekten “uzun ince bir yoldu,” bu doğru; ama kesinlikle fazlası da vardı. Çıkmaz sokaklar, tehlikeli virajlar, ucu uçuruma açılan keskin dönemeçler... İşte tezkere, böylesine iki ucu keskin bir bıçaktı.

1 asırlık Türk-ABD ilişkileri; bir yanıyla “işgal”, diğer yanıyla “ABD’nin dünya imparatorluğu” denkleminde ama mutlak anlamda çatışarak “kıldan ince, kılıçtan keskin” bir köprüde, tezkere kıyafetine bürünerek imtiyandan geçiyordu.

İki ucu keskin bıçak olan tezkere kararının iki yüzü vardı:

Bir tarafında Türkiye’nin hayati çıkarları, diğer tarafta Washington’un vazgeçilmez derin talepleri...

ABD tarafından Ankara’nın önüne, çatışan hem de tüm çıplaklığıyla çatışan bir çıkarlar listesi konulmuştu.

27 Murat Yetkin, Radikal, 08-14 Haziran 2003, Bir krizin perde arkası.

MGK belki bu kararı verirken; “ABD’yi karşımıza almaya-lım hele bir müzakereler başlasın sonrasını o zaman konu-şu-ruz” havasındaydı. Ancak gerçeğin ayak sesleri gelmekte gecik-medi. Soğuk savaş alışkanlığıyla ABD’ye dayalı bir dünya kur-gulayan ve bu rahatlıkla yaşamaya alışmış ya da alıştırılmış Türkiye, tezkerenin keskin ucuyla 100 bin Amerikalı askerin gölgesini topraklarında hissettiğinde, acı hakikati kulağından da olsa yakaladı. Artık soğuk savaş dönemi sona ermiş, eski dostluklar geride kalmıştı.

Kıbrıs, Ege, Güneydoğu ve “S. O. S TEZKERE!” üst başlığı-yla Irak’ta bir Kürt devleti...

Tüm kırmızı çizgilerimizle ilgili tehditler artık bir senaryo aşamasından çıkmış, sahneye konuluyordu. Kötü ve karar veril-mesi gereken başlangıç, ABD’nin derin talepleri-ydi. Bu filme na-sıl tepki vereceğimiz ise, Türkiye’nin tehlikeyi fark etmesi ve bundan sonra ortaya koyacağı tavır, alacağı şekilde ilgili-ydi.

Türkiye uyku mahmurluğuyla da olsa dillendirmeye başla-dığı şu soruya bu süreçte, tezkereler sürecinde cevap verecekti, cevap vermek zorunda kalacaktı:

Türkiye Nereye? Bir başka ifadeyle Türkiye’nin yönü neresi olacak?..

Kuşkusuz bu soruya verilecek cevap da kolay değildi. Özel-likle son üç yıldır ekonomik krizlerle oradan oraya savrulmuş, tüm servetinin % 50’sini bir gecede kaybederek fakirleşmiş, yol-suzluklara her yıl bütçesinin üçte birini akıtmak zorunda kal-mış, siyaseti tıkanmış, ötesinde dayatılan bir siyasetle karşı kar-şıya bırakılmış, kısaca aslında “bugünler için hazırlanmış bir Türkiye fotoğrafı” vardı. Öylesine ki ünlü spekülâtör George Soros, “En iyi ihraç malzemeniz askerinizdir” diyecek kadar ile-ri gidebiliyordu.

Üstelik muhalefet tarafından “ABD İktidarı” eleştirileri-yle yoğrulan bir hükümet vardı Ankara’da...

ABD ise ikiz kuleler senaryosuyla herşeyi yapabilecek bir psikolojiye sürüklenmişti. Dahası da vardı: İkiz kulelerden Was-hington bir cunta üretmişti.

Özgürlükler ülkesini aslında bir cunta yönetiyordu, üste takıntıları olan bir cunta...

Beyaz Saray koridorlarında, günün iki saatini İncil okuyarak geçiren ve kendisinin “mesih” olduğuna inanan bir başkan vardı. CIA Başkanı durmaksızın 4. Dünya Savaşı çıkacak diyor, başka da bir şey demiyordu. Devamında ABD ekonomisi çöküyor ve bu çöküşün durdurulması için emperyal sermaye girişimine kaçınılmaz bir şekilde ihtiyaç duyuluyordu. Yahudi asıllı bir çete kendi istihbaratıyla, zaafarla dolu ABD’yi aslında dünyayı kıyamete sürüklüyordu. Kıyamet savaşının Türkiye versiyonuna verilen ad “tezkere” idi...

Amerika işte bu psikoloji ve yönetimle ve de karşı konulması kolay olmayan taleplerle Türkiye’nin karşısına çıktı...

Türkiye ekonomik, siyasal ve psikolojik bir kuşatılmışlık altında, bugünler için hazırlanmış bir “hazırlıksızlıkla” masanın diğer tarafındaydı.

Kurulan pazarlıklar heyeti sadece askerî, ekonomik ve siyasi anlamda, dar kapsamlı “İrak’a ABD Geçişi” ya da “Türkiye’de konuşlanması” pazarlığını yapmayacaktı. Çünkü Türkiye’nin geleceği masaya yatırılmıştı.

“S. O. S Tezkere”li günler başlıyor

Türk kamuoyunun hafızasında “Tezkere” kavramı, 1 Mart’ta reddedilen tezkere ile özdeşleşti. Oysa 27 Aralık MGK’sından itibaren bir “süreç” olarak tezkere, Amerikalılarla çeşitli isimler adı altında tam altı kez masaya yatırıldı.

Bunların içinde kuşkusuz reddedilen “1 Mart tezkeresi” en önemlisiydi. Diğerleri en azından bir kısmı sürece “toplam” olarak baktığımızda, reddedilen 1 Mart tezkeresinin yerine dolduracak ve o işlevi görececek bir nitelik taşıyordu. Ancak bir bölümü de mesela “Kukeleta Tezkeresi” 1 Mart’ın rövanşıydı.

“1 Mart Tezkeresi”, “Kukeletalı Tezkere” ya da “Havadan Tezkere” nasıl bir amaçla ortaya çıkmış olursa olsun, herbirisi inanılmaz bir zengin arka plan ve sırlar taşıyordu.

1 Mart'ta tezkereyi reddedildiğini zannettiğimiz anda göreceğiz ki, gündeme gelen diğer tezkere pazarlıklarıyla ABD, deyim yerinde ise aynı sonucu kanuna karşı hileler kullanarak, başka yöntemler kullanarak elde ediyordu. Mesela havadan geçişi sağlayan tezkere pazarlıkları ile Amerikalılar, Türk hava sahasını Irak savaşında resmen kullandılar. Ya da 6 Şubat ön tezkeresine dayanarak İskenderun'da, Mersin'de asker ve askerî araç yığınağı yapabildiler. Üstelik bu yığınağı 1 Mart'tan sonra da çeşitli formüller ihdas ederek Irak'a sokmayı başardılar.

Kısaca tezkere, 1 Mart'ta reddedilen tezkereden ibaret değildir. Ve toplam tezkereler süreci ABD'nin, Türkiye üzerinden bir Kuzey cephesini resmen olmasa da, fiilen açtığına işaret etmektedir.

İşte altı farklı dönem:

1-Keşif Tezkeresi: 11 Ocak'ta imzalandı. 150 kişilik bir ABD'li teknik heyet tezkere sayesinde Türkiye'ye gelerek, Irak savaşı için kullanacakları liman, üs ve yolların ilk keşif faaliyetini gerçekleştirdiler.

2-Ön Tezkere: 6 Şubat'ta imzalandı. Türkiye Amerikalıların Irak savaşında kullanmak istedikleri hava alanı ve limanlar için, modernizasyon çalışması yapmalarına bu tezkere ile izin verdi.

3-1 Mart Tezkeresi: TBMM'de 1 Mart 2003 tarihinde reddedilen ünlü tezkere. Türkiye'yi, Amerika'nın devasa askerî varlığının altına sokacak tezkere idi.

4-Havadan Tezkere: Irak savaşının başladığı akşam imzalandı. Amerikalılar bu tezkere sayesinde Türk hava sahasını kullanarak hem K. Irak'a paraşütçü birliklerini indirdiler hem de Irak'ı ağır bombardıman uçaklarıyla bombaladılar.

5-Bağdat'tan Dönen Tezkere: Amerikalıların, Irak savaşı sırasında ilk günlerde yaşadıkları yenilginin ardından Türkiye'nin kapısını çaldıkları tezkere... Saddam'ın orduları bir şekilde teslim alınınca başlayan tezkere pazarlıkları da sona erdi.

6-Lejyoner Tezkeresi: 7 Ekim'de kabul edildi. Türkiye'nin Irak'a asker göndermesini düzenliyordu. Amerikalılar sonradan vazgeçince, 7 Kasım'da bu süreç de sonlandı. Fakat söz-

konusu yetki TBMM'ye devredilmedi, hükümet hâlâ elinde tutmaya devam ediyor.

Pazarlıklarda perde açılıyor

Türkiye; askerî, ekonomik ve siyasi alanda 3 komite oluşturarak yürütülecek pazarlıklara başladı.

Ekonomik pazarlıklar Hazine'nin, siyasi pazarlıklar Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal'ın ve askerî pazarlıklar Genelkurmay'ın kontrolünde gerçekleşti. Emekli Büyükelçi Deniz Bölükbaşı, Türkiye adına pazarlıkları yürüten heyetin başkanıydı.

Şimdi sizlere her birisi deyim yerinde ise bir âlem olan, "Tezkere Pazarlıkları"nın müthiş hikayesini anlatacağız.

Müzakereler süresince yaşananları hikaye etmemiz iki açıdan son derece faydalı olacak:

1-Tarafların bu pazarlıklara nasıl baktıklarını anlayacağız. Dolayısıyla tarafların niyetlerini öğreneceğiz ve bu yolla tarihe "somut" olaylar üzerinden "aynalar" tutacağız. Bunun ne anlamı geldiğini ve önemini şu örnekten yola çıkarak anlatabiliriz:

Türkiye mesela müzakereler boyunca Türk askerinin sayısının mutlaka, ABD askerinden fazla tutulmasına dikkat etti. Bunun anlamı şuydu. Tezkere ile içeri buyur etmek zorunda kaldığımız Amerikan askerlerinin, Anadolu'yu terk etmeme ihtimalinden endişe ediliyordu!

2-Tezkere Pazarlıkları sürecini izlemenin ikinci faydası ise şu olacak: Türkiye'de sivil-askerî-ekonomi bürokrasisi, Dışişleri, Cumhurbaşkanlığı, Meclis, Hükümet kısaca devlet aygıtı nasıl işliyor, kararlar nasıl alınıyor, kimler bu kararların alınmasında etkili oluyor sorusuna cevap bulmuş olacağız.

Bu da galiba Türkiye gibi "derin" ve "sığ" devlet tartışmalarının sıkça yapıldığı bir ülke açısından epeyce bir ilginç olsa gerek.

3- ABD'nin Türkiye üzerindeki muazzam gücünü, zaman zaman köle-efendi ilişkisine dönüşen ilişkiler yumağını çözeceğiz. Bunun da çok ilginç olduğuna hiç şüphe yok.

Şimdi tezkere pazarlıkları serüveninin, 6 Şubat öncesine bir yolculuk yapacağız. ABD ile Türkiye arasındaki ilk Meclis onaylı tezkerenin, bir başka ifadeyle “Ön Tezkere”nin detaylarını aktaracağız. Bu arada Meclis’ten gizlenen 8 Şubat Mutabakat Muhtırası’nın da içeriğini açıklayacağız. Ardından Deniz Bölükbaşı-Marissa Lino tezkere pazarlıklarının “Kıyamet Sahnesi”ne kanat çırpacağız.

Ön Tezkereye Start...

Başbakan Abdullah Gül, danışmanı Ahmet Davudoğlu’nun açtığı yolda İstanbul Zirvesi’ni toplamış, Ocak MGK’sından da “Tezkere Başlasın” startını koparmıştı.

Washington’un bunaltan baskısını “18 Şubat, tezkere için son gün olsun” takvimi ile ortaya serdiği günlerde Abdullah Gül, yeni bir hamleye daha girişti. Irak Başbakan Yardımcısı Tarık Aziz, MİT’e ait özel bir uçakla 3 Şubat’ta Ankara’ya getirildi. Aziz’i taşıyan uçak öğle saatlerinde Başkent’e indi ve Irak’ın 2 nolu adamı, yanında Dışişleri Bakanı Naci Sabri olduğu halde MİT’in Atatürk Orman Çiftliği’ndeki Köşkü’ne ayak bastı. ²⁸

Abdullah Gül, Yaşar Yakış ve Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal’le birlikte misafirleriyle öğle yemeğinde biraraya geldi. Gül konuşmasında özetle Saddam Hüseyin’in Türkiye’ye sığınabileceğini söyledi.

Bundan sonrası rutindi. Saddam’a pekçok adres tarafından doğrudan veya dolaylı olarak yapılan “Teslim ol, aksi taktirde ölürsün” nakaratı tekrarlandı. Tabii Washington’un ve Şahinlerinin ne kadar gözü kara, ne kadar kararlı olduğu da özenle anlatıldı.

Aziz ve Sabri aynı günün akşamı yine MİT’e ait özel uçakla ülkelerine gönderildiler. Cevap iki gün sonra, Irak Dışişleri Bakanı’nun imzasını taşıyan bir mektupla geldi:

“Biz savaşın engellenmesi için elimizden geleni yaptık. Gidin Amerikalıları ikna edin!”

28 Murat Yetkin, Radikal, 08-14 Haziran 2003, Bir krizin perde arkası.

Bu görüşme, Bağdat'tan gelen bu cevabın hemen ardından başına sızdırıldı ve haber Hürriyet gazetesinde manşetten ilan edildi. Başbakan Gül bu yolla, görüşmeyi ve duyurusunu yaparak halka bir mesaj veriyor: Biz hükümet olarak elimizden gelen her şeyi yaptık ve fakat görüyorsunuz, karşımızda Saddam gibi birisi var. Savaşı engellemek mümkün olmuyor, demek istiyordu.

İşin garip yanı şu ki, bu kabul ve görüşme Washington'un bilgisi haricinde yapılmadı. Zaten Tarık Aziz'in Hristiyan kökenli ve ajan olduğuna ilişkin olarak, savaş sonrasında çok sayıda bilgi özellikle yabancı kaynaklarda yeraldı.

Abdullah Gül, savaşın işgalci sıfatını taşımaya aday Washington'a ses edemiyor, zavallı Saddam'a güç yetirerek kamuoyunu selamlıyordu.

Nihayet Başbakan, Tarık Aziz olayının duyulmasının ardından gazetecilerin Ankara Temsilcilerini toplayarak ön tezkere-nin startını verdiğini şu cümlelerle ilan etti:

"Günah Bizden Gitti..."

Ön Tezkere Meclis'te

Başbakan Abdullah Gül, 5 Şubat'ta biraraya geldiği gazetecilerin Ankara temsilcilerine, Amerikalılarla yürütülen tezkere pazarlıkları hakkında da ilk kez bilgi verdi.

Gül, Türkiye'nin savaşı-sız çözüm için elinden geleni yaptığını, fakat bunun Irak yönetimi tarafından karşılık bulmadığını, ABD müdahalesinin kaçınılmaz görüldüğünü, bu durumda Türkiye'nin ulusal çıkarları için Beyaz Saray'la birlikte hareket edeceğini söyledi. Başbakan havaalanları ve limanlar için modernizasyon çalışmalarına izin verecek olan İlk(Ön)Tezkerenin de Meclis'e sevk edildiğini duyurdu.²⁹

Ön tezkere bu açıklamadan bir gün sonra Meclis'e indi ve CHP'nin sert muhalefetiyle karşılandı.

AKP oturumun gizli yapılmasını istiyordu, CHP ise açık...

29 Fikret Bila, Ankara'da Irak Savaşları, sf. 215

Ortam gerildi ancak tabii ki tartışmadan galip çıkan, oy üstünlüğüne sahip AKP oldu.

Deniz Baykal oturumun gizli yapılmasını, AKP'nin karardan utanması olarak yorumladı. CHP Genel Başkanı, AKP'liyle, "Bu savaşta olmamalıyız. ABD ve insanlık kaybedecek, bu savaşın kazananı olmayacak. ABD, Türkiye'yi savaş için kullanacak. Girerek kazanma diye bir şey yok. Zaten kimse de bizi istemiyor. Bizi oralara sokmazlar," diye seslendi.³⁰

Deniz Baykal'ın konuşması işe yaramadı. AKP'nin içinden 44 muhalif oyla birlikte tezkere, 193 red, 9 çekimser reyeye karşılık 302 oyla kabul edildi.

AKP'nin İstanbul Milletvekili Göksel Küçükali, tezkereye karşı çıkan ilk muhalif isim oldu. Küçükali "Ön Tezkereye red oyu verdim. Şayet birinci tezkere (1 Mart'ı kastediyor) Meclis'ten çıkarsa partimden istifa ederim," dedi. Ertuğrul Yalçınbayır da Bakan kontenjanından "muhalif" sandalyeyi dolduran adrestti.

Meclis Başkanı Bülent Arınç "Söylem muhalefeti" görevini icra etti! Arınç, tezkere oylaması sonrası CHP milletvekillerinin "askerlerin tabutları gelmeye başlarsa, o zaman görüşürüz" çıkışına "gönlüm sizinkinden farklı değil" diyerek cevap verdi.

Ön tezkere ile ABD için TBMM'den, havaalanları ve limanlarda inşaat faaliyeti izni çıkmıştı. Daha önce yapılan keşif çalışmaları ışığında hangarlar kurmak, ekipman ve malzeme getirmek, hatta teknolojik tesisler kurmak için düğmeye basıldı.

Bu onay, ABD'nin beklediği Kuzey Cephesi kararı için de çok önemli bir adımdı. Washington, "Modernizasyon Tezkeresi"nin Meclis'ten geçmesini, "Asker Tezkeresi"nin de onaylanacağına bir karine sayıyordu. ³¹

Her şey adım adım ilerliyordu. Önce keşif için izin kopartılmış, şimdi de modernizasyon tezkeresi onayı alınmıştı.

Beyaz Saray iyice rahatladı. Keşife, inşaatla izin veren, nasıl olsa askerin de yolunu açardı.

30 Age sf. 218

31 Age. sf. 218

Gizli bir anlaşma mı var?

6 Şubat'ta imzalanan, 7 Şubat'ta Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Ön Tezkere" sadece bir cümleden oluşuyordu:

"Türkiye'deki askeri üs ve tesislerle limanlarda gerekli yerleştirme, geliştirme ve tevsî çalışmalarıyla altyapı faaliyetlerinde bulunmak amacıyla, ABD'ye mensup teknik ve askeri personelin 3 ay süreyle Türkiye'de bulunmasına izin verilmiştir."

Bu tek cümlelik Meclis onayından geçen tezkere, bir önceki keşif izninden de yola çıkarak değerlendirildiğinde; hükûmete aslında, son derece dar ve sınırlı bir alan ürettiyordu. Çünkü tezkere ile sadece "Amerikalı teknik ve askerî bir heyetin Türkiye'ye gelerek, askerî üs ve tesisler ile limanlarda altyapı faaliyetlerinde bulunmasına" izin veriliyordu.

Fakat kazın ayağı hiç de öyle olmadı.

Bir anda 6 Şubat Ön Tezkeresi'nin ardından, Amerikan gemileri Mersin ve İskenderun açıklarında boy göstermeye başladılar. Amerikalılar özellikle Mersin ve İskenderun limanlarına müthiş bir yığınak yaparken, Amerikalı askerlerin karaya ayak bastığı bilgileri gelmeye başladı. Bir yandan da teknik ekip hiçbir sınırlamaya uğramaksızın, Türkiye'nin neredeyse tüm liman ve üslerini ziyaret ediyor, Güneydoğu'daki kara ve demir yollarını mercek altına yatırıyor. Yani Amerikalılar başta Güneydoğu olmak üzere her yerde vardılar, her yeri kolaçan ediyorlardı.

Coni ve teçhizat yoğunluğuna bakılacak olursa; Meclis'ten geçen bir "Modernizasyon Ön Tezkeresi" değil de, sanki tezkerenin aslıydı.

Durum kısa bir süre sonra netleşti. Ankara, bir cümlelik Ön Tezkere'den hokus-pokusla tam dokuz üs, iki liman ve dört havaalanlık "İrileştirilmiş" bir anlaşma elde etmişti!

Hükümet tezkere için Meclis'e indiğinde, milletvekillerini en iyimser ifadeyle "başka bir metnin varlığından" doğru ifa-

deyle “gizli bir anlaşmadan” haberdar etmemiştir. Birileri belli ki nasıl olsa “asıl tezkere” geçecek gibi davranarak, Amerikalılara tüm kapıları sonuna kadar açmıştır.

Silah yüklü gemiler, ortalıkta dolaşan Coniler derken Meclis’ten homurtular yükselmeye başladı:

“Bizim imzaladığımız tezkerede bunlar yoktu. Nereden çıktılar?”

Tepkiler artıyordu. Sonunda Dışişlerinden bir açıklama geldi:

“Her şey kanuna uygun yapılıyor. Amerikalılarla bir Mutabakat Muhtırası imzalanmıştır.”³²

Durum anlaşılmişti...

Ankara, 6 Şubat tezkeresinden yola çıkarak, 8 Şubat’ta dayatmalı bir anlaşma imzalamış, o müthiş Amerikalı yoğunluğunu

32 Dışişleri Bakanlığı Basın açıklamaları, Şubat 2003, no. 22, 8 Şubat 2003: TBMM tarafından, 6 Şubat 2003 tarihinde kabul edilen ve askeri üs ve tesisler ile limanlarda gerekli yenileştirme ve altyapı çalışmaları ile ilgili olarak ABD’ye mensup teknik ve askeri personelin 3 ay süreyle Türkiye bulundurulmasına izin verilmesini öngören kararlar çerçevesinde, ülkemizde bulunan bir ABD heyeti ile yapılan görüşmeler bugün sonuçlandırılmıştır. Türkiye’yi temsilen Büyükelçi Deniz Bölükbaşı ve ABD’yi temsilen Büyükelçi Marisa Lino’nun başkanlık ettiği ve her iki ülkenin Dışişleri Bakanlığı ve ilgili askeri makamları yetkililerinden oluşan heyetler arasında yapılan müzakereler sonucunda bir “Mutabakat Muhtırası” imzalanmıştır. Söz konusu Muhtıra, askeri tesis ve limanlarımızdan yürütülecek inşaat ve alt yapı çalışmaları bağlamında ülkemize gelecek ABD personelinin hukuki statüsü ile söz konusu faaliyetlerin tabii olacağı ilke ve kuralları düzenlemektedir. Bu çerçevede Muhtıra ile Türk kanun ve düzenlemelerinin üstünlüğü teyid edilmekte ve ülkemizin, ulusal çıkarları ve güvenliğini korumak amacıyla gerekli gördüğü tüm önlemleri alma hakkı mahfuz tutulmaktadır. Tesislerde yapılacak faaliyetler için ihtiyaç duyulacak malzeme, hizmet ve personelin öncelikle Türkiye’de sağlanacağı ilişkin mevcut ulusal mevzuatımızın esas alınmasını öngören belge, söz konusu faaliyetlerin Türkiye’ye hiçbir ilave mali yük getirmeyeceğini de ayrıca hükme bağlamaktadır. Muhtıra, ABD Silahlı Kuvvetler mensuplarının Türk topraklarında, adi suçlar nedeniyle Türk mahkemelerinde yargılanabilmeleri ve vatandaşlarımızın ABD personelinin neden olabileceği zararların tazminine yönelik açabileceği davalarda hükmedilen tazminatların ödenmesinde ABD’ye rücu edilebilmesine imkan sağlayan hükümler içermektedir. Ayrıca Muhtıra, ABD askeri personelinin, Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, tesis ve teçhizatına yönelik eylemlerinden doğabilecek zararların tazmini hususunda, bu konuda mevcut ikili ve çok taraflı anlaşmalardaki düzenlemeleri önemli ölçüde lehimize genişleten bir nitelik taşımaktadır.

tek cümlelik tezkereyi “genişleterek” ürettiği, 8 Şubat tarihli Muhtıra ile elde etmişti! Bir başka ifadeyle tek cümlelik tezkere-den nur topu gibi onlarca sayfalık, her anlamda Amerikalıların önünü açan bir Mutabakat Muhtıra’mız olmuştu!

Gerçeği burnundan yakalayan Baykal

Gizli mutabakat zabtıyla ilgili olarak CHP Genel Başkanı, önemli bir değerlendirme yaptı. O günlerde partisinin grup toplantısında konuşan Baykal, “Birinci Tezkere, yeni üs tesisine yönelik izin verme kudretinde değildir” dedi. Baykal, gazeteci-yazar Cüneyt Arcayürek’in ifadesiyle gerçeği burnundan yakalamıştı.

Deniz Baykal doğruyu söylüyordu. 6 Şubat’ta önlerine getirilerek imzaladıkları “ön tezkere”nin metni de, muhtevası da belliydi. Her halükârda Amerikalıların İskenderun, Mersin, İstanbul, Çorlu, G. Antep, Diyarbakır ve başka illeri ve buralardaki limanları, havaalanlarını üs haline getirmelerini kapsamıyordu. Belli ki Baykal, gizli anlaşmadan haberdardı ve onu açık etmeye çalışıyordu.

Meclis’ten gizlenerek asker-sivil otoritenin onayı ve 6 Şubat’tan sonra hükûmetin önergesiyle uygulamaya geçen mutabakat muhtırası, bir başka gerçeği daha ortaya çıkardı.

“8 Şubat’ta imzalanan mutabakat muhtırası, 6 Şubat ön tezkeresine dayalı olarak değil, Meclis’in nasıl olsa 2. Tezkereye izin vereceği zannıyla imzalanmıştı.”

Mutabakat muhtırasının imzalandığı günlerde yaşanan imza krizi de belli ki bu sıkıntıdan kaynaklanmıştı. “Sonradan başıma ne gelir, bu hukuksuzluğa giremem” korkusunu taşıyan bürokrasi, muhtıraya imza konusunda ciddi sorunlar yaşamış ve yaşatmıştı! Sorun yani muhtıraya atılacak 3 imza, ancak Bakan’ın devreye girmesiyle çözümlenebilmişti.

8 Şubat'a farklı bir hukuki bakış...

Mutabakat Muhtırası ile ilgili olarak şu noktanın da altını yeri gelmişken şimdiden çizelim.

Anlaşmanın geniş muhtevası bir yana, acaba Esas Tezke-re'nin (1 Mart) reddi ile Ön Tezkere (6 Şubat) ortadan kalkmış olmuyor muydu?

1 Mart tezkeresinin reddiyle aslında, 6 Şubat tezkeresinin ve buna bağlı olarak 8 Şubat tarihli Mutabakat Muhtırası'nın da süresi doluyordu. Dolayısıyla, Ön Tezkere'nin bütün hükümlerinin ortadan kalkması gerekiyordu. Çünkü ön tezkere sadece asıl tezkerenin kabul edilmesi durumunda, vakit kaybetmemeye yönelik bir inşaat ve modernizasyon çalışmasının önünü açıyordu. Esas tezkere red edildiğine göre, ön tezkerenin de otomatik olarak yürürlükten kalkması icap ediyordu.

Yani 1 Mart tarihli "red" ile 6 Şubat tarihli "kabul" düşüyordu. Dolayısıyla 1 Mart'tan önce ne imzalanmış olursa olsun, 8 Şubat tarihli gizli mutabakattan kaynaklanan hükümler de dahil olmak üzere ABD askerlerinin, Türk topraklarından behemehal ayrılması gerekiyordu.

Fakat o günlerde bırakınız bu en basit hukuki gerçeği, ABD, Türkiye'ye iyice yerleşiyordu! Ankara'da suskunluk ve reddin getirdiği suçluluk duygusu hakimdi.

Dahası da vardı... Hukuki gerçekler işgalden, Meclis'in yarıltılmasından da bahsetseniz o günler için "zamanın ruhu" adına, fazlasıyla lükstü.

İşte mutabakat muhtırası³³

8 Şubat tarihinde imzalanan Mutabakat Muhtırası, mızrağın çuvala sığmadığı noktada açıklandı. Ancak hiçbir zaman bu anlaşmanın detayları resmî olarak kamuoyuyla paylaşılmadı.

33 Aydınlık, Şubat 2003

8 Şubat tarihli, Ön Tezkere'ye dayandırılan Mutabakat Muhtırası'na göre dokuz noktada ABD'nin kuracağı üsler için altyapı hazırlığının icrasına karar verildi.

Aydınlık Dergisi'nin açıkladığına göre:

Kurulmasına karar verilen Üs Merkezleri:

Kızıltepe, Dicle, Oyalı, Nusaybin, Şanlıurfa, Birecik, Viranşehir, Gaziantep ve Oğuzeli.

Bu merkezlerin ikinci tezkerenin onayıyla üs haline dönüşmesi de yine karar altına alındı. Ancak 1. Tezkereye bağlı muhtırayla Türkiye, ABD'nin söz konusu yerlerde oluşturulacak "lojistik destek mevkillerinde" kalabilmesi için, altyapı hazırlığı yapılabilmesine de onay verdi. 15 sayfalık muhtıra ve eklerde, ikinci tezkerede de kabul edilirse şayet, Türkiye'ye gelecek 65 bin ABD askeri ve dokuz üsse izin verilmiş oldu.

Mutabakat Muhtırası ile ortaya konulan yatırım çerçevesinde ayrıca 3497 ABD askerinin Türkiye'ye gelmesi de imza altına alındı.

2. Tezkerenin onayına bağlı olarak Amerikalılara verilen hava üs noktaları ve görev tanımları ise şöyle belirlendi:

A-Batman'da ABD'nin arama-kurtarma ve muharip uçakları,
Diyarbakır'da özel kuvvetler için askeri uçaklar,
Gaziantep'te personel taşıyıcı uçaklar,

Çorlu ve Afyon'daki askeri üslerde de tanker ve ağır nakliye uçakları konuşlandırılacak.

Uçakların hareketleri TSK'nın bilgisi ve koordinasyonu altında olacak.

B-Bu temel prensip çerçevesinde ABD'ye ait uçak sayısı, personel durumu ve askerlerin hangi havaalanlarında bulundurulacağına ilişkin olarak ise şu karara varıldı.

Havaalanları;

İstanbul Sabiha Gökçen Havaalanı'nda 28 uçak ve 2336 personel

Çorlu'da 18 uçak ve 1287 personel

Afyon'da 20 uçak ve 188 personel

İncirlik'te 181 uçak ve 6713 personel
Diyarbakır'da 12 uçak, 11 helikopter ve 3653 personel
Batman'da 34 uçak, 6 helikopter 2224 personel
G. Antep-Oğuzeli Havaalanı'nda 668 personel bulunacak.
Ayrıca Irak'a intikal edecek 8 bin ABD askeri, Irak'a geçmeden
Oğuzeli'ndeki "bekleme alanı"nda iki gün konaklayacak.

Limanlar;

ABD; Mersin Taşucu Limanı'nı hareket boyunca mühimmat,
İskenderun Limanı'nı ise araç ve teçhizat nakliyesinde kul-
lanacak.

Taşucu Limanı'nda 301, Mersin'de 206, İskenderun'da 2 bin
950 ABD'li asker görev yapacak.

Kara Üsleri

ABD ikinci tezkerenin çıkması halinde yığınak yapmaya de-
vam ettiği 9 üssü Kızıltepe, Nusaybin, Oyalı, Dicle, Gaziantep,
Oğuzeli, Birecik, Şanlıurfa ve Viranşehir'i kara üssü olarak kul-
lanacak.

-Kızıltepe-Nusaybin-Oyalı arasındaki bölge kara lojistik
destek üssü olacak.

-Kızıltepe'de daimi 390, Nusaybin'de 2377 ABD personeli
görev yapacak.

-Şanlıurfa ve Gaziantep'te ABD birlikleri için konvoy destek
merkezleri oluşturulacak. 400-455 personel buralarda daimi ola-
rak görev yapacak.

Demiryolu

Tren yolu nakliyatı için elden geçirilecek olan Mersin Yenice
Tren İstasyonu'nda 30 ABD askeri görev yapacak.

Siyasi Mutabakat

Tezkere pazarlıklarını yürüten heyetin Türkiye adına Başka-
nı Deniz Bölükbaşı ile ABD adına Başkanlık eden Büyükelçi Ma-

rissa Lino tarafından imzalanan ilk Mutabakat Muhtırası'nda ABD "gönderen taraf", Türkiye ise "kabul eden" taraf olarak tanımlandı.

Gönderilen personel, Muhtıra'nın Türkçe metninde "mevki hazırlıkları personeli" olarak isimlendirildi. Kitabına uydurularak söylenen bu güzelleştirilmiş! kavramın ifade ettiği şey, Conilerin kullanacağı Türk Üs'leri idi.

Deniz Bölükbaşı ve Marissa Lino'nun başkanlığında yapılan pazarlıkların sonunda imzalanan, 15 sayfalık muhtıranın temel ilkeleri ise şu şekilde ortaya çıktı.

Temel ilkeler

Egemenlik hakkı: Mutabık kılınacak hükümler, Türkiye'nin hükümlerlik haklarının ihlali olarak anlaşılamaz. Mutabakat muhtırasının hükümleri Türk mevzuatı ve kanunları hilafına uygulanamayacak.

Ulusal çıkar: Mutabakat muhtırası, Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin ulusal çıkarlarını ve güvenliğini korumak için gerekli gördüğü her türlü tedbiri almasına engel olamaz. Muhtıra hükümleri ulusal çıkarları etkilemeyecek ve sınırlandırmayacak.

Muhtıranın sona ermesi: Türkiye veya ABD 30 gün öncesinden bir yazılı bildirimle mutabakat muhtırasını feshedebilecek. Mutabakat muhtırasının sona ermesi durumunda ABD, geri çekilme ve tahliye işlemlerini hızlandırmış bir şekilde tamamlayacak.

Anlaşmazlık çıkması durumu: Türkiye veya ABD, birbirlerinin mutabakat hükümlerine uymadığı kanaatine ulaşırsa, karşı taraftan yazılı olarak danışmalarda bulunmayı talep edebilecek. Görüşmeler bu talebin alınmasını izleyen 10 gün içinde başlayacak.

Kuvvet kullanma hakkı: ABD, Türkiye Cumhuriyeti topraklarında "askeri gereklilik", "orantılılık" ve "gereksiz zarar vermeme" ilkelerine uygun "meşru savunma amacı" dışında kuvvet kullanamayacak.

Anlaşmazlıklara Türk hukuku uygulanacak: ABD'liler kendi aralarındaki sorunlara kendi hukuklarını uygulayabile-

cek, ancak Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ya da kurumları ile olan anlaşmazlıklarda Türk hukuku geçerli olacak. ABD askeri makamlarının TSK veya Türk vatandaşları üzerinde hiçbir şekilde yargı yetkisi olmayacak. Türkiye’de görev yapacak personel, kendi disiplin ve mevzuatının yanı sıra Türk tesislerinin idari düzenlemelerine de uygun davranacak.

Türk vergi sistemi uygulanacak: Muhtıra hükümleri çerçevesinde TC topraklarına gelecek tüm ABD birimleri, her türlü harcamalarında Türk vergi mevzuatına tabi olacaklar.

Masraflar ABD’ye ait olacak: ABD’nin muhtıra kapsamındaki tüm faaliyetleri Türkiye için hiçbir durumda ekonomik ve mali külfet ve sorumluluk oluşturmayacak. Bu çerçevede çıkacak tüm masrafları ABD, doğrudan ilgili resmi kuruluşlara veya özel mülk sahiplerine ödeyecek.

Türkiye, kendi vatandaşlarının neden olduğu kayıp ve hasarlar dışında hiçbir yasal veya ekonomik yükümlülük taşımayacak.

POAŞ zorunluluğu: ABD, akaryakıtını Petrol Ofisi AŞ’den satın alacak ve Türk Milli Savunma Bakanlığı’nca belirlenen dağıtım şirketlerinden yararlanacak.

Personel kuralları: ABD’li personel verilen iznin maksadı dışında faaliyette bulunamayacak.

Kimliksiz çıkış yasağı: Amerikalı askerler izinli ya da görevli olarak birlik dışına çıkarken, Türk komutanlığınca onaylanmış kimlik kartlarını yanlarında bulundurmak ve sorulduğunda da Türk makamlarına göstermek zorunda olacaklar.

Üniformalı çıkış: ABD’li askerler üniformalarını sadece görev esnasında giyebilecekler.

Silah yasağı: Amerikalı askerler görev yerleri ve konuşlanma bölgeleri dışında silah taşımayacaklar. Askerlerin üzerinde en fazla bir M-16 tüfek ve en fazla iki şarjör dolusu mermi bulundurulabilecek.

Sınır dışı hakkı: Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti gerekli gördüğü hallerde nedenini açıklamaksızın, ABD’li personelin

Türkiye'yi terk etmesini isteyebilecektir. Bu karara uyulmazsa bu kez söz konusu şahıs, sınır dışı edilecektir.

Malzeme sevkiyatı: Türk hava, deniz ve kara ulaşım hatlarının, ABD'li personel tarafından kullanılmasına ilişkin kurallar, yöntemler ve ilkeler ABD ile danışma ve yakın koordinasyon içinde Türk tarafınca belirlenecektir.

Malzemeye denetim: Gönderilecek malzemelere ilişkin ön izin beyannameleri, 7 gün öncesinden Genelkurmay Başkanlığı'na gönderilecek ve Genelkurmay başkanlığı onaylarsa giriş izni verilecektir. Listede olmayan malzemenin girişine kesinlikle onay verilmeyecektir.

Silah stoku yapılmayacak: Hem silah girişine hem de üslerde inşa edilecek depolarda silah stoklanmasına izin verilmeyecek. Stoklama; yiyecek, giyecek, akaryakıt ve arazi aracı ile sınırlı olacaktır.

İnşaat izni: Mutabakat muhtırasının amaçları doğrultusunda, dokuz kara üssünün kurulması için inşaat izni verilecek. İnşaatlar ana bölüm, depo ve barınma yerleri ile sınırlı olacaktır.

İnşaatların mülkiyeti: Türkiye tarafından tahsis edilen arazi sahaları üzerinde ABD tarafından inşa veya tesis edilen bütün taşınmaz mallarla, toprağa bağlı mallar, Türkiye'nin malı olacak, ancak ABD adına tescil edilecektir.

Bölükbaşı-Lino kıran kırana

6 Şubat tarihli "Ön Tezkere"nin imzalanmasının ardından Ankara'da hava hayli ısınmıştı. Amerikalılar bu tezkereye dayanarak çıkarmayı başardıkları 8 Şubat tarihli Mutabakat Muhtırası ile rahatlamışlar, şimdi de dört gözle 'Esas Tezkere'nin çıkmasını bekliyorlardı.

Her şey küçük çaplı gecikmelerle de olsa, Washington'un istediği gibi ilerliyordu. Son geçit, devenin atlatılacağı son hende, Türkiye'nin ikna edileceği Tezkere Pazarlıkları'nı kazasız belasız atlatmaktı. Ankara zaten çok da fazla bir şey istemiyor-

du. Öyle ortalıklarda gezen 96 milyar dolar gibi rakamlar sözkonusu bile değildi. Toplam fiyat iki milyarı hibe, iki milyarı kredi olmak üzere sadece dört milyar Dolardı.

Bir de K. Irak için esasta sorun çıkarmayacak bir birliktelik, üstelik “yardımcı unsur” statüsü ile talep ediyordu. Bu hafif listeye eklenecek son not, her zaman ifade edildiği gibi Amerikalı askerlerin Türk topraklarına giriş ve çıkışını kurallara bağlama arzusu idi.

Marissa Lino başkanlığındaki Amerikalı müzakereci heyet, Ankara’nın bu küçük taleplerini karşılamak, ama asıl önemlisi Washington’un o devasa istek listesiyle Deniz Bölükbaşı’nın karşısına oturdu.

Deniz Bölükbaşı: Tezkerenin çetin cevizi

ABD ile yürütülen tezkere pazarlıklarına “baş müzakereci” sıfatıyla katılan Büyükelçi Deniz Bölükbaşı, 50’li yılların en sert ve en hızlı muhalifi olarak bilinen, Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) Genel Başkanı Osman Bölükbaşı’nın oğlu...

Bölükbaşı kaderin bir cilvesiydi belki, Türkiye’nin geleceğini müzakere ettiği günlerde (6 Mart) meydanların lideri olarak da bilinen babasını kaybetti. Yani Türkiye değişirken, oğul Bölükbaşı’nın kişisel hayatı da bir “mutlak son” ile değişiyordu.

Tezkere pazarlıkları sürecinde babasını kaybeden Bölükbaşı yine ilginç bir zamanlamayla, Atina’da 22 yıl önce yaralandığı 17 Kasım davasından hakim karşısına çıktı. Yunanistan olayların üzerinden geçen 10 senenin ardından, yine grip diyeceğimiz bir zamanlamayla kendi derin devletini deşifre etmişti. Dâvâ, müzakerelerin en can alıcı günlerinin yaşandığı 3 Mart’ta başladı.

Bölükbaşı muhakeme sürecinden ne kadar etkilendi, psikolojisine olumsuz bir etki yaptı mı bilinmez; ama, ilk duruşmayı avukatları ve aileden bazı isimlerle izlemeyi tercih etti.

Dönemin Atina Büyükelçilik Müsteşarı Deniz Bölükbaşı'nın son anda kurtulduğu, Çetin Görgü ve Haluk Sipahioğlu'nun öldürüldüğü suikast davası, 2003'ün son günlerinde sonuçlandı. Örgüt üyeleri yarımşar asırlık cezalarla mahkum oldular.

55 yaşındaki Deniz Bölükbaşı babasının inat ve hitabet gücüne sahipti. Galiba baş müzakereciliğe biraz da bunun için seçilmişti.

MHP'li kimliği taşıyan Deniz Bölükbaşı, 3 Kasım seçimlerinde Ankara 2. bölge 2. sıra adayı olarak seçime girdi. Tezkerenin çetin cevizi ile ilgili bir ilginç not da şu:

Deniz Bölükbaşı, 3 Kasım seçimlerinin ilk kez telaffuz edilmesinin mimarı idi. Devlet Bahçeli'yi etkileyerek 3 Kasım'a, dolayısıyla AKP iktidarına giden yolu o açmıştı! Bu denklem içinde Bölükbaşı'nın hükümet tarafından da "tutulan bir isim" olduğunu söyleyebiliriz.

Bölükbaşı tezkere süresince oldukça yüksek denilebilecek bir performans ortaya koydu.

Pazarlıklar boyunca Dışişlerinin kapıları Deniz Bölükbaşı tarafından muhataplarının yüzüne belki de 10'larca kere çarpıldı. Baş müzakereci, toplantıları kesip yüksek sesli bağırtilarda Bakan'ın ya da Müsteşarının odasına sayısız kereler girdi, çıktı.

Bölükbaşı müzakerelerde aslında normal, olağan yapıyordu. Amerikalıların taleplerini kurallara bağlamaya çalışıyordu. Fakat Bölükbaşı'nın karşısına sürülen Amerikalı diplomat Bayan Marissa Lino, bu işin eğitimini almış profesyonel bir müzakereci idi.

Aylarca süren pazarlıklarda öylesine sıkı bir süreç yaşanmıştı ki, Washington bir ara görüşmeleri Türkiye adına yürüten Deniz Bölükbaşı'nın görevden alınmasını bile istedi. Bölükbaşı'nın görevine son verilmesini isteyen kişi bizzat Lino idi. Marissa Lino her talebin karşısına dikilen, her isteğin olurunun-olmazını didikleyen, en önemlisi masada mahkum değil eşit davranan ve muhatabının tüm şifrelerini çözen Bölükbaşı'nın yerine başka birinin oturmasını istiyordu. Büyükelçi Lino Washington'a sıkıntılarını aktardı:

“Bölükbaşı esnemiyor. Onunla işimiz çok zor, mutlaka değiştirilmesi gerekiyor” dedi.

Lino’nun sıkıntılarının, Türkiye’nin Washington Büyükelçiliğine yansıtıldığı, oradan da Türk Dışişlerine iletildiği ortaya çıktı. Ancak Genelkurmay ve Dışişlerinin ortak değerlendirmesi sonucunda, Bölükbaşı’nın müzakereleri yürütmesi ve sonuçlandırması kararına varıldı.

Acaba bu olay Bölükbaşı’nı nasıl etkiledi onu bilebilmek çok güç; ama, Büyükelçi, tezkere oylamasının yapıldığı gün Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal’le birlikte TBMM’ye de giderek milletvekillerini tezkere için iknaya çalıştı. Daha önce AKP grupta milletvekillerine bilgi veren Bölükbaşı, zaten iştiraki hukuksuz olacak Genel Kurul toplantısına katılamadı. Kuliste milletvekilleriyle görüşmekle yetindi.

Eğer Bölükbaşı konuşsaydı, son dakikada ortaya çıktığı iddia edilen mutabakat metnini milletvekillerine açıklar, tezkere-nin geçmesini sağlayabilir miydi; bu önemli bir konu. Ancak Türkiye’nin temel hassasiyetlerini karşılayan bir mutabakatın olmadığı da bir gerçektir. Bu koşullarda Bölükbaşı acaba neyi açıklayacaktı? 65 bin Coni’yi mi, yoksa yüzlerce helikopteri, uçağı mı? Bu fotoğrafın en karanlık noktasıdır.

Deniz Bölükbaşı yaptığı tezkere görüşmelerinin ardından başarılı bulunmuş olsa gerek ki, Kıbrıs müzakereleri için seçilen heyette de yer aldı.

Amerikalılar, Türkiye’nin en ufak arabaşlıklarını bile karşılamakta cimri idiler. Daha doğrusu heyetin psikolojisi, “biz kimseyle pazarlık etmeyiz, isteriz ve verilir” şeklinde özetlenebilecek; 20. yüzyıldan kalma sömürge mantığını yansıtıyordu. Öyle ya Türkiye oltanın ucundaki balıktı. Pazarlık etmenin, bir şeyler vermenin anlamı da, âlemi de yoktu.

Türkiye’yi bir Pakistan ya da Afganistan gibi görüyorlardı. Afganistan savaşını yaparken Pakistan topraklarını nasıl paspas gibi kullanmışlarsa, aynı şeyi bu kez Ankara’dan talep ediyorlardı. Onlara göre pazarlık masası birşeylerin karşılıklı olarak

konusulduğu, müzakere edildiği bir yer değil, kendi isteklerinin rahatça kabul edileceği bir teferruattı, hepsi o kadar.

Heyet açısından görölen şey; talepler ortaya konulacak, liste üzerinde gerçek bir müzakere söz konusu bile olamayacaktı. Olsa olsa verilecek şey, bir miktar daha arttırılacak Dolarlardı.

Ancak son tahlilde 600 yıllık bir imparatorluğun geleneğini taşıyan Dışışleri bürokrasisi, müzakerelerde “eşit” bir taraf olarak ağırlığını hissettirdi. Amerikanın “güç bende çünkü silah da bende” mantığı açısından bu tavır, kabul edilebilir bir durum değildi. Bu sebeple günlerce devam eden müzakerelerde sert tartışmalar yaşandı. Bazen masalar yumruklandı, bazen hakarete varan sözler sarf edildi, bazen de taktik icabı mutabık kalındığı halde, son an pürüzleriyle toplantıya katılınılmadı.

Amerikalılar sıkıştıkları anda “stratejik ortak” kavramının, “ortak” olmazsa bile “stratejik” kısmına sığındılar. AB öllelerinden gelen pazarlıksız katkıyı koz olarak kullanmaya kalktılar. Bu argümana karşılık mesela “konu K. Irak’ta bulunacak Türk askeri” olunca Deniz Bölükbaşı şu cevabı verdi:

“Madem ortağız öyleyse Türk askerinin K. Irak’ta bulunmasının size ne sakıncası olabilir... ”

Bazen de pazarlıklarda iş tehdide kadar ulaştı. Lino’nun heyeti Irak’taki Amerikan silahlarının gücünü, çapını ve etkinliğini anlatacak kadar işi ileriye götürdüler.

Müzakere ya da pazarlık, ne ad verirse verelim bu sürece Washington’un nasıl baktığını göstermek açısından, şu küçük ve fakat anlamlı notu da dikkatlerinize sunalım.

Amerikalılar işin fazla uzamadan sonuca gideceklerinden o kadar emindiler ki, masaya sadece 4, 5 sayfalık bir taslakla oturdular. 80 bin askeri Anadolu’ya konuşlandırmak, dokuz limanı, dört hava alanını, binlerce kilometrelik bir alanı ne zaman biteceği belli olmayan bir savaş, hatta sonrası için kullanmak istiyorlardı. Fakat bunun için ellerinde sadece 4,5 sayfalık bir anlaşma metni vardı.

Bu tezkere havası içinde ilk kıyamet “Kürt gruplar kime karşı silahlandırılacak” meselesinde koptu.

Kürt grupları kime karşı silahlandırılacak?

Müzakerelerde en çok tartışılan konulardan birisi, Kürt grupların silahlandırılması meselesi oldu. Amerikalılar Saddam'a karşı KDP ve KYP'nin silahlandırılması gerektiğini söylüyor, konuyu tartışmaya bile yanaşmıyorlardı.

Türk tarafının kuşkusu ise şu soruda yatıyordu:

Kürt gruplar bu silahları savaştan sonra, hatta savaş sırasında gerçekte kime karşı kullanacak?

Heyette bulunan askerî üyeler hem sorunu çözmek, hem de niyetlere bir samimiyet testi olmak üzere şu öneriyi getirdiler. Me-sele Saddam'a karşı silahlanmaksa "silahlar gruplara bizim denetimimizde dağıtılsın ve sonra da yine aynı şekilde toplansın."

Lino itiraz etti: "Bize güvenmiyorsunuz, Kürtler bunu kabul etmez."

Türk tarafına verilen tek cevap bu değildi. Barzani sanki görüşmelerin içindeymişçesine, pazarlığın geldiği bu noktada Erbil'den Bölükbaşı'nı selamladı:

"Hiç kimse silahlarımızı elimizden alamaz. Musul ve Kerkük'ün sokakları Türk askerinin kanıyla dolar!"³⁴

Konu ciddiydi ve heyet ısrarlıydı. En sert tartışmalar yaşanıyordu. ABD tarafı en iyi kartını kaybetmek istemiyordu. Lino

34 Nethaber-27.01.2004, 15.39. Dünyanın en önemli haber ajanslarından biri olan AP'ye açıklama yapan Kürdistan Fede Devleti Başbakanı olduğu iddiasındaki Neçirvan Barzani Kuzey Irak'ta yerleşik bulunan Türk Askeri'ni sınır dışına çıkarmak için, gerekirse zor kullanacaklarını ve protesto hareketlerinde bulunacaklarını iddia etti. Erbil'deki Kürt parlamentosu Kuzey Irak'taki Türk Askeri'nin bölgeden çıkmasını istedi. KDP'nin başbakanı Neçirvan Barzani Türk Askeri'nin çıkmaması halinde güç kullanarak buradaki irtibat bürolarının kapatılacağı tehdidinde bulundu. KDP Başbakanı Neçirvan Barzani'nin açıklamasına göre, Ekim ayında Ankara'ya ve Londra'ya gönderilen mektuplarla Saddam Hüseyin devrildiği için artık Türk Askeri'ne gerek kalmadığı belirtildi. Associated Press'e konuşan Neçirvan Barzani "Konuyu görüşmek üzere bir toplantı istediklerini, ancak şu ana kadar kimse-nin buna yanaşmadığını" iddia etti. Barzani "Eğer sorunu çözmezlerse biz bu gücü dağıtmak için gerekli olan herşeyi yaparız. Gösteriler, protestolar düzenleriz, buradaki irtibat bürolarını kapatırız" dedi.

durmadan Barzani'den bahsediyor, onlara güvenmek gerektiğini telkin ediyordu. Hatta işi Barzani'nin yaşadığı sıkıntı ve acılara kadar getirdi. Sonunda Bölükbaşı patladı:

"Sayın Lino, lütfen söyler misiniz? Siz ABD mi yoksa Barzani adına mı müzakere yürütüyorsunuz?"³⁵

Lino kahkahayı patlattı. Hava nisbeten yumuşadı, tansiyon düştü. Ancak ısrarlar devam etti. Sonuçta Amerikalılar Kürt gruplara silahları dağıttılar ve envanteri de tüm ikazlara rağmen, Türklere vermediler.

Hatta savaşın sonunda Saddam'ın askerlerinin bıraktığı silahlara da KYP ve KDP el koydu. Tanklar, tüfekler, en ağır silahlar... Kısacası, orta büyüklükte bir orduya yetecek malzemeye iki parti yöneticiliğinin el koymasına göz yumuldu. Kıpış kıpış giden silahları Amerikalılar tıpkı bizim gibi sadece seyrettiler.

Türk tarafı Bağdat'ta Amerikan iktidarı kurulduktan sonra "merkezi" bir silahlı kuvvetlerin kurulması ve özellikle K. Irak'ta "bölgesel" bir ordunun oluşturulmaması gerektiğini de ikaz etti. Marissa Lino'nun cevabı biraz da dalga geçiyordu:

"K. Irak'a girmeyin, kurulacak idarede bir askeri yetkiliniz bulunabilir."

PKK'ya Ateş Açamazsınız

Tezkere pazarlıklarının en can alıcı noktalarından birisini, Türk askerinin PKK ile bir çatışmaya girmesi durumunda hangi aşamada silah çekeceği konusu oluşturdu.

Böylesine bir konunun masaya gelmesi, tartışılması bile abes bulunabilir. Fakat gelin görün ki, PKK'ya karşı ateş açılıp, açılmayacağı noktası neredeyse görüşmeleri bitirme noktasına geldi. Hatta birara öylesine ipler koptu ki, toplantılara ara bile verildi! Şayet Dışişleri'nin tepe isimleri devreye girmese, pazarlıklar daha o aşamada sona erebilirdi.

35 Hürriyet, 23 Eylül 2003, Türkiye müzakereyi kesince ABD geri adım attı.

Deniz Bölükbaşı'nın söylediği şey şuydu: "Irak'a girmemiz durumunda şayet PKK ile karşılaşılırsa, silah çekme hakkımız olsun." Öyle ya; karşınızda bahsettiğiniz insanlar, azılı teröristlerdi.

Marissa Lino, Bölükbaşı'nın teklifini "sadece savunma durumunda olursanız ateş açabilirsiniz" diye karşıladı. Yani girişilecek muhtemel bir çatışmada önce PKK silah çekecek, daha sonra fırsat kalırsa meşru müdafa hakkı kullanılarak Türk askeri de ateş açabilecekti!

Görüşmeleri yürüten Tümgeneral Bekir Kalyoncu dayanamadı ve Amerikalı muhabatına çıkıştı:

"Ne yani sizin askerleriniz Usame Bin Ladin ile karşılaşır, silah çekmek için önce onun ateş açmasını mı bekleyecek?" ³⁶

Amerikalı heyet haddi epeyce aşan bu talepten, gerekli mesajı verdiklerine inanmış olacaklar ki vazgeçtiler.

Mesaj Türkiye'ye sınırlarını, bir başka ifadeyle haddini bildirmek üzerine kurgulanmıştı ve Türk askerinin K. Irak'ta yeri yoktu. Müzakereci heyet için teknik kısmıyla ilgileniyordu kuşkusuz, fakat işin özü de esası da buydu.

Varılan anlaşma ABD'li müzakereciler tarafından anında Org. Franks komutasındaki Amerikan Merkezi Komutanlık Karargahı'na, oradan da anlaşıldığı kadarıyla Erbil'de bulunan Irak'lı Kürt liderler, Mesut Barzani ve Celal Talabani'ye aktarılmıştı. ABD Başkanı'nın Ortadoğu Özel Temsilcisi Zalmay Khalilzad'da o günlerde oradaydı ve Kürt liderlerle görüşüyordu. Ne olduysa işte bu görüşmelerden sonra oldu.

3 Şubat günü manzara tersine döndü. Belli ki Kürt liderler bu anlaşmanın Türkiye'ye bir avantaj sağlayacağından ürkmüşler ya da Khalilzad, Ankara'ya psikolojik baskının hala yetersiz olduğunu düşünmüş olacak ki anlaşmayı veto etmişti. Çünkü 3 Şubat'ta müzakerelere yeniden başlayan askerler, daha yeni vardıkları mutabakatın birbiri ardına gelen sorularla bozulmaya çalışıldığını gördüler.³⁷

³⁶ Murat Yetkin, Tezkere, sf. 146

³⁷ Murat Yetkin, age, sf. 146

ABD'nin bu tavrı aslında başlı başına, üzerinde durulması gereken bir renk sergiliyordu. Henüz 1 Mart tezkeresinin reddedilmediği, işlerin yolunda gittiği günlerde bile Washington kararını vermişti:

"Türk Askeri Irak'a giremez ve ABD'nin yeni dostları Peşmergelerdir..."

Aba altından sopa

Lino ve ekibi pazarlıklar süresince hiçbir zaman "Kürt devleti kurulacak" demediler. Çünkü biliyorlardı ki, Türkiye'nin en hassas olduğu konu buydu. Bunun için daha ilk görüşmede "Kürt devleti kurulmayacak" diye söze girdiler.

Aynı ilk görüşmeden itibaren ABD'li heyette hakim olan bir hava daha vardı. O da bu söylemin, deyim yerinde ise samimiyet testi olacak "Türk askerinin K. Irak'a girmesi" konusuydu...

Müzakerelerin çok az bir bölümünde Türk askerinin "kısmen" ve K. Irak'ın 20 km'lik sınır bölgesi boyunca girişine olumlu baktılar. Bunun da iki şartı vardı. Mülteci akımını durdurmak ve sınır boyunca kalmak...

Marissa Lino, Türk askerinin kendileri tarafından belirlenen bu şartlara uyulmaması durumunda, karşılaşacağı cezayı da imalarla anlatıyordu.

Lino silahlarının ne kadar gelişmiş olduğunu ballandıra ballandıra anlatıyor, "Silahlarımızın sapma mesafesi 140 metreden 4 metreye düştü" diyordu. Şu mesajı veriyordu Marissa Lino: Şayet destek olmazsanız, Kuzey Cephesini Kürt gruplarla açarız...

Yani hem Türk askeri K. Irak'a giremeyecekti hem de buna rağmen destek olmazsak, Amerika'nın güçlü silahları bu işi halledecekti!

Bu çelişkili görülen mantık ve sözlerin bir mesajı elbette vardı: Bu etkin silahlar, size karşı da kullanılabilir...

Lino adeta o günlerden, 4 Temmuz çuval operasyonunun mesajını yolluyordu.

ABD'nin küçük hesapları

Türkiye adına tezkere görüşmelerini yürüten Deniz Bölükbaşı'nu en çok yoran ve yıpratın konulardan birisi, Marissa Lino'nun ortaya koyduğu KDV direnci oldu. KDV meselesi, aynı zamanda iki taraf arasında yaşanan pazarlıkların seviyesini ve nasıl kıran kırana geçtiğinin de göstergesi idi.

Amerikalılar, "Silahlı Kuvvetlerimiz'in Türkiye'den alacağı mallarda KDV ve kullanacakları akaryakıtta ÖTV ödemek istemiyoruz," diyorlar, başkada bir şey demiyorlardı. Lino müthiş bir inat sergiliyordu. Hem Türkiye topraklarında konuşlanma lüksüne sahip olmak hem de Türk firmalarından bile ayrıcalıklı konuma oturmayı istemek anlaşılır gibi değildi. O nedenle Bölükbaşı da direniyordu. Sonunda konu, Türk heyeti tarafından Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Ali Babacan'a götürüldü. Babacan; "ABD'nin talebini kabul edebiliriz. Harekât üç ay sürse kaybımız 90 Milyon Dolar'a ulaşır; bu da çok önemli değil," diyerek Bölükbaşı'na cevap verdi.

Babacan, Amerikalılardan daha cömertti!

Gerçi Bakan'ın ufak takvim sorunları da yok değildi. Çünkü öncelikle yetki tezkeresi üç değil, altı aydı. Dolayısıyla zararımız da 180 Milyon Dolar'a ulaşlıyordu. Tabii süre altı ayı aşarsa o da ayrı bir değerlendirme ve hesap konusu idi ama Bakan'ın cömertliğinde bunlar rahatlıkla gözden kaçabilecek şeylerdi.

KDV meselesi pazarlıkların nereden gittiğine ilişkin bir gösterge olarak, Türk heyeti tarafından basına sızdırıldı. Bunun üzerine Babacan'ın cömertliği askıya alındı ve şöyle bir sonuç ortaya çıktı:

Amerikalılar, Türkiye'den satın alacakları akaryakıtta vatandaştan az, Türk Silahlı Kuvvetleri'nden fazla ödemeyi kabul ettiler.

Deniz Bölükbaşı "sorunu çözdük ve mutabakata da yazdık" açıklamasında bulundu.

Peki ABD acaba niçin böylesine basit bir konuda ısrarcı davranmıştı?

Yapılan ilk değerlendirme Dick Cheney ile ilgili... ABD Başkan Yardımcısı özellikle bu konuda direnilmesini istiyordu. Çünkü Başkan Yardımcısı bu alanın ustasıydı. Geçmişte örneğin Dick Cheney’e ait firmalar, Yugoslavya’nın dağılması sürecinde bu ölkeye yerleşen ABD askerlerine mal satmak için Macaristan’da konuşlanmış; Cheney bizzat devreye girerek Macar hükümetinden satın aldıkları mallar için, KDV ödenmemesi konusunda mutabakata varmıştı. Yani Cheney aslında hükümeti adına değil, firması için bir pazarlık yürütmüştü.

Belli ki ABD Başkanı Yardımcısı şirketlerini Türkiye’ye sürmek, bu pazardan da iyi para kazanmak istiyordu. Nihayet Cheney’in ısrarı, yöneticisi ve hissedarı olduğu Halliburton şirketi üzerindeki koruma-kollama harekâtı! basında da önemle yer bulacaktı. Lino’nun gayreti ise ABD’nin ötesinde, patronu Cheney’i mutlu etmek içindi.

Yaka Kartı Parasını Siz Ödeyin

ABD’li müzakereci heyetin küçük hesapları sadece KDV ile sınırlı değildi.

Lino tezkere ile birlikte Türkiye’ye gelecek Amerikan askerlerinin takacakları yaka kartları parasının da, Türk hükümeti tarafından ödenmesini istiyordu. Heyet işi iyice bir sınır harbine dönüştürmüş, “Nuh” diyor “Peygamber” demiyordu!

Marissa Lino’nun talebi gerçekten inanılır gibi değildi. Anadolulu toprakları, 80 Bin Coniyi kabul edecek, fakat onlar yaka kartı parasını bile karşılamayacaktı.

Bu tavrın iki sebebi vardı. Birincisi; pazarlıklardan ne kadar rahatsız olduklarını ifade ederek, Türk tarafını sınırlandırmak istiyorlardı. İkincisi, Ankara’yı protesto ettiklerini göstermiş oluyorlardı. Çünkü Marissa Lino’ya göre Amerikan askerlerinin bir yerden başka yere gitmek için izin almasına, dolayısıyla yaka kartına da gerek yoktu.

Coniler için Anadolu’nun her karış toprağı serbest, “free” olmalıydı.

Türk tarafı bu ayıplı konuyu da basına sızdırarak çözdü. Yaka kartı meselesi basında boy gösterip, psikolojik savaşın rüzgârları ters taraftan esmeye başlayınca Marissa Lino pes etti.

Bush: At Pazarlığı Yapıyorsunuz

Tezkere pazarlıkları Ankara'nın sert kışında şu acı gerçeği ortaya koydu. Amerikalılar hiç de cömert değildiler. Hükûmet özellikle bu konudan rahatsızdı. Çünkü askerî başlıklar öncelikli olarak onların gündemini oluşturmuyordu. Ama mesele paraya gelince işin rengi değişiyordu. Hükûmet, Washington'dan almayı umut ettiği paranın bu yöntemle ve mevcut heyetle çözülemeyeceğini görünce kararını verdi. Başbakan Abdullah Gül, Başkan Bush'la görüşmek üzere iki bakanını, Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış ile Hazine Bakanı Ali Babacan'ı Washington'a gönderdi. İki bakan pazarlıklarda tıkanan noktaları, Türk askerinin K. Irak'a girmesi ve özellikle ekonomik paketi halletmeye çalışacaklardı.

Yakış ve Babacan'a 14 Şubat için randevu verildi.

Görüşme Beyaz Saray'da gerçekleşti. İki Türk Bakan umutluydular. Öyle ya, ABD'nin Türkiye'ye ihtiyacı vardı ve Ankara'nın talepleri son derece masumdu.

İki Bakan Oval Ofis'e girdiklerinde büyük bir memnuniyet ve heyecanla karşılanacaklarını zannediyorlardı. Görüşme gerçekten de heyecanlıydı ama memnuniyet konusunda aynı şeyi söylemek hiç de mümkün değildi. İşte Beyazsaray'ın havasını yansıtan Bakanlar ve Bush arasında yaşanan diyalog...

Bush: Hiçbir müttefik beni sizin kadar uğraştırmadı.

Yakış: Türkiye aynı zamanda AB sürecinin içinde. Oradan da değişik sesler gelmiyor mu?

Bush: AB mi kaldı? Alın işte, AB dediğiniz şeyi üçe böldüm.

Yakış: Türkiye demokratik bir ülke. Uluslararası hukuk kurallarına hep uydu. Bu operasyonla ilgili olarak BM'nin takına-cağı tavır da önemli.

Bush: 21. yüzyılda Birleşmiş Milletler gerekli mi, değil mi, ben ona bakıyorum. Arkadaşlarımız bunu araştırıyorlar.³⁸

Başkan Bush Türkiye'yi iki Bakan nezdinde "at pazarlığı" yapmakla da suçladı. Başkan Bush at pazarlığının ne olduğunu da anlattı Başkan Bush, Bakanlara... Bush'a göre Teksas'ta at pazarlığı şöyle yapılıyormuş:

"Pazara gidiyorsunuz. Paramız yok diyerek başladığınız pazarlıkta, karşı tarafı iç çamaşırına kadar soyuyorsunuz..." Bush bu sözlerle Türk Bakanlara hiç de hoş olmayan bir örnek veriyor ve önlerini kesiyordu. Bakanlar şaşkındılar. Çünkü her türlü nezaket kuralının ötesinde Bush "isteyen değil, buyuran" havasındaydı. Türkiye'ye de hiçbir şey vermeye niyeti yoktu. Hükûmeti kendisine mahkum gibi görüyordu.

Bakanlar başları önlerinde, yenilmiş "at pazarlığı" fırçasıyla Beyaz Saray merdivenlerinden yavaş yavaş indiler. Akıllarında "hükûmete şimdi ne diyeceğiz" sorusu vardı.

Başkan Bush'un "at pazarlığı yapıyorsunuz" iddiasıyla ünlenen konu için, gazeteci Yalçın Pekşen sıcak bir yazı kaleme aldı. Pekşen'in yazısı yayınlandığında Babacan ve Yakış Türkiye'ye dönecekleri uçağa henüz binmemişlerdi. Pekşen'in at pazarlığı üzerine yazdığı yazısından şu satırları buraya aktarıyoruz. İki Bakanın aklına, elbette böyle bir cevap vermek gelmemiştir notunu da düşerek:

"At pazarlığı... Teksas'ta at pazarlığının nasıl yapıldığını yavaş yavaş anlamaya başlıyoruz. Bu iş galiba şöyle oluyor: Atınıza atlayıp pazara gidiyorsunuz, karşınıza bir Teksaslı çıkıyor ve sizinle pazarlığa başlıyor. Sonuçta yaya olarak evinize dönüyorsunuz, ama mutlusunuz. Çünkü atınızı iyi bir fiyata satmışsınız; üstelik atın parasını ne yapayım diye bir derdiniz de yok. Çünkü parayı alamamışsınız!"

38 Yalçın Pekşen, Akşam, 26.02.2003, At pazarlığı

Four Seasons Otel’de bir toplantı

George W. Bush’un iki Bakanı “At pazarlığı yapıyorsunuz” diyerek uğurladığı günlerde, Başkan’ın Yardımcısı Dick Cheney eski Ankara Büyükelçisi Marc Parris aracılığıyla başka bir pazarlığı Türkiye’nin kalbinde yürütüyordu.

Dick Cheney’e ait bir firma için Marc Parris devreye girdi.³⁹

Four Seasons Otel’de yapılan toplantıda becerikli temsilci, Türk müteahhitlerle temsil ettiği inşaat firmasını biraraya getirdi. Konu, ABD üslerinde yapılacak 500 milyon dolarlık “geliştirme” çalışmalarına dair ihale pastası idi. Marc Parris’in temsil ettiği şirketin adı Dick Cheney’in sahip olduğu ünlü Hallil Burton firmasına ait ve Pentagon ile derin ilişkileri olan Brown&Root adlı bir ticari kuruluştur.

Brown&Root Birinci Körfez Savaşı’nda Pentagon’dan aldığı ihalelerle cirosunu katlamış, Amerika ölçeğinde dev bir şirket haline dönüşmüştü. ABD ordusuna ait lojistik ihtiyaçlarının özel şirketler tarafından karşılanması çerçevesinde firma, Milyar Dolarlık ihaleler kazanmıştı. İki şapkalı Dick Cheney devlet adamı şapkasıyla alıp, patron şapkasıyla firmasını zengin etmeyi bilmişti. Şirketin ünü sahibinden ve bu patron-siyasetçi kimliğinin aynı kişide, Dick Cheney’de toplanmasından geliyordu. Ancak Brown&Root’un tek şöhret nedeni bu değildi. Firma, Johnson döneminden beri Beyaz Saray’a adam yerleştirebiliyordu!

Şirket Türkiye’ye de yabancı değildi. Batman-Dörtüol arasındaki yaklaşık 200 kilometrelik petrol boru hattı inşasını da üstlenmiş ve yerine getirmiş bir kuruluştur.

Brown&Root firması ile görüşenler arasında POAŞ’ın da olduğu yazıldı. Nihayet tarihe geçecek bir sonuçla, Amerikalıların

39 Richard Perle, Şahinler grubunun en önemli isimlerinden ve namı diğer Karanlık Preni, Irak işgalinin daha ilk günlerinde istifa etti. İstifanın gerekçesi, Perle’in kendi firmalarına Bağat’ta ihale ayarladığı yönündeydi. Bu konuda Amerikan kamuoyunda ortaya çıkan yoğun baskılar, Dick Cheney için de geçerliydi. Fakat Neocón’lar “Perle’i istifa ettirerek gerekli kurbanı verdik, daha fazlasını istemeyin” şeklinde bir fotoğrafla, savaşın mimarı Cheney’in istifasını gündemden düşürdüler.

petrol tüketimlerini Doğan Holding'e ait henüz özelleştirilmiş bu kuruluştan alması konusu 8 Şubat tarihli mutabakat muhtırasına dahil edildi.

Savaş tacirlerini de doğuruyordu. Daha doğru bir ifadeyle belki de tacirler, savaşın gizli gerçek nedenini oluşturunuyordu. Dick Cheney Irak işgalinden ya da Türkiye'de yapılacak üs inşaatlarından pasta almaya çalışıyor, eski ABD elçisini de bu işle görevlendirebiliyordu. Kimbilir; bir şirket gibi yönetildiği ifade edilen ABD'de sistem böyle işliyordu. Fotoğrafın Türkiye ayağında ise savaşı ve ABD'nin Türkiye'de konuşlanmasını sonuna kadar destekleyen Doğan Medya Grubu vardı. Savaşseviciliği boyutuna ulaşan Doğan Grubundaki bu hava, acaba tüketilecek akaryakıtın POAŞ'tan alınmasıyla ilgisi var mıydı bunu tam olarak bilemeyeceğiz. Ama durum şeklen kurtarılsa da ortada bir skandal olduğu kesindi. Bir uluslararası sözleşmeye, özel bir şirket, yani POAŞ, kendisinden mal alınacak bir firma olarak kayıt altına alınmıştı. ⁴⁰

Korkma! Seni Dolarla Korumaya Aldık

Tezkere pazarlıkları devam ederken Türkiye, ABD ve Avrupa yazılı basını tarafından karikatür bombardımanına tutuluyordu. Ankara'nın günahı Amerikalılarla para pazarlığı yapmaktı. Amerikan ve Avrupa gazeteleri Türkiye'yi, sokak feneri altında bekleyen ve ABD'li çavuşun gelip, parayı vererek otele götürdüğü bir fahişeye benzetiyorlardı. Ya da göbek dansı yapan tembel bir kadın çizip, üzerine Turkey yazıyorlar, Bush'a benzeyen bir Amerikalı ise bu tembel kadını, yüzünde sinsi bir gülümsemeyle deyim yerindeyse götürüyordu!

Dahası da vardı. Dünyanın en etkili gazetelerinden The Times'da şöyle bir karikatür yayınlandı:

"Bir büyük Türk bayrağını yere sererek, bayrağın üzerine Mehmetçiği yatırmışlar ve üstünü de yeşil dolarlarla örtmüşler.

40 Akşam, 18 Mart 2003, Yan cebime koy

ABD bayrağı taşıyan bir tank ise, Türk Askerininin üzerinden ezercesine geçiyor. Tankın komutanı Bush, kafasını çıkarmış Mehmetçiğe 'Korkma seni dolarla korumaya aldık' diye alay ediyor."

İngiliz medyasında ise hakim Türk figürü, üzerine Türk bayrağı giymiş ve beline yapıştırılan dolarla oynayan dansöz kadın fotoğraflarıydı.

Açıkçası Türk milleti bunu hak etmiyordu. Gerçi hükümet kendi milletvekillerini ikna etmek için dahi, Amerika'dan gelecek paraları konu ediyordu. Savaşın insani ve imani boyutunu, Irak halkının taşıyacağı acıları hesaba katmıyordu. Ama herhalde bu savaşın sebebi Türkiye değildi.

TBMM 1 Mart'ta tezkereyi reddederken, Türk gazetelerinde de çarşaf çarşaf yayınlanan bu karikatürlerden fazlasıyla etkilendi. Türk'ün gururu! ayağa kalkmıştı. Denilebilir ki, bu çirkin çizgiler kadar çok az şey milletvekillerine nüfuz etti.

Para, pazarlık ve karikatürlere yansıyan Türkiye imajı dışarıdan bakılınca hiç de hoş olmayan bir görüntü oluşturunuyordu. Tezkere masasının kurulduğu o günlerde Rus Bağımsız Aydını İsrail Shamir Türkiye'ye geldi ve çok önemli bir konuşma yaptı. Verdiği konferans hem "tezkere" ve "pazarlık" kelimelerinin yan yana gelmesiyle unutilan bir "tarih" ve "insanlık" adına hem de sorduğu soru itibarıyla "Tezkere Pazarlıklarının" ruhunu sorguluyordu.

Pazarlıkların psikolojisini ve o günlerin havasını da yansıtmak üzere şimdi Shamir'in konuşmasını aktarıyoruz.

Shamir: Arap kardeşlerinizin kanı kaç para eder?

Ankara kalın bir kar örtüsünün altında tarihinin en önemli pazarlıklarından birisini yaparken ya da "geleceğini" müzakere ederken İstanbul'da, Büyükşehir Belediyesi "Avrasya Konferansları" düzenledi.

19-24 Şubat 2003 tarihleri arasında yapılan programa Rus kökenli Yahudi entelektüel İsrail Shamir de katıldı. Entelektüel

zekası, politik duyarlılıkları ve tipik doğulu kişiliğiyle Shamir, adeta bize bizi hatırlattı. İsrail Shamir anti-siyonist yaklaşımları, Doğucu-Avrasyacı duruşu, Malezya Başbakanı Mahatmir Muhammed'den "Latin Amerika'nın kesik damarları" kitabının yazarı Eduardo Galeano'ya kadar uzanan ünlü dostlarıyla tanınan özel bir kişilik.⁴¹

"Avrasya'da barış ve istikrar" başlıklı bir konuşma yapan Shamir, Türkiye'nin tezkereli dar geçitine aynalar tuttu. Kelimenin tam anlamıyla bir vicdan ve namus muhakemesinden geçerek saçılan cümleleriyle Shamir, önce tezkere pazarlıklarına dikkat çekti. Dışarının "yürek penceresinden" nasıl görünüyoruz? sorusuna cevap bulmak üzere Shamir'in ilk açıklamalarını naklediyoruz:

"Sizin için üzgünüm, dostlar. Siz Ortadoğu'nun çobanlarıydınız, şimdi kurtların yardımcısısınız. İnsanların hükümdarıydınız şimdi Mammon'un⁴² kullarına hizmetkarsınız. Siz İslamın koruyucusuydunuz, şimdi İslam Mabedinin yıkılmasına seyirci kalıyorsunuz. Hükümetiniz sıkı pazarlıklar yapıyor..."

"Soruyorum size, Arap kardeşlerinizin kanı kaç para eder? Bu size utanç getirecek.

"Batılı gazeteciler sizi aşağılayarak pazarlıkçılığınız ve paralı askerliğiniz üzerine yazıyor, karikatürler çiziyorlar. Bundan vazgeçmelisiniz. Allah Boğaz'daki bu muhteşem şehri (İstanbul) size dar etmeden vazgeçmelisiniz. Tıpkı bir zamanlar Bizans'a dar ettiği gibi..."

İsrail Shamir çok acı sözlerle, bir medeniyet ufku ve tarih perspektifi içinde adeta kareleri durduruyor ve bize filmin tamamını hatırlatıyordu. Shamir, Amerikan basınında çıkan ve Türkiye'yi "para karşılığında satın alınan kötü kadın"a benzeten yazı ve fotoğraflara dikkat çekiyordu.

Shamir tezkere pazarlıkları için çok acı konuşuyordu ve bunun Arap kanı üzerinden yapılan bir satış olduğunu ifade edi-

41 Türkiye'de ve Dünyada Yarın

42 İncil'de geçen para tanrısı

yordu. Gerçi bu pazarlıkların içine en sonunda Mehmetçiğin kanı da dahil oldu. Fakat kuşku yok ki Shamir'in en önemli sözleri, Bizans-İstanbul ve Türkiye bağlamında sarf ettiği tılsımlı cümlelerdi.

"Bizans adil olmadığı için İstanbul'u kaybetti, siz de bu yolda yürürseniz ülkenizi kaybedebilirsiniz," diyordu Shamir...

Şimdi de bu bağımsız entelektüelin Irak savaşının arka planına ilişkin sözlerini aktaralım:

"Siyonistler Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmasında çok faydalar elde ettiler. Onun çöküşünü hazırladıkları da aklın gereğidir. Böylece Türk çobandan kurtularak, sürüsünün başına üşüşüler.

"Artık planları gerçekleşmişti. Osmanlı Devleti'nin harabeleri üzerinden yeni bir dünya doğuyordu. Şimdi Irak yok edilmeli, ardından S. Arabistan, Suriye ve sonunda tüm Osmanlı toprakları. Tâ ki tüm bu coğrafya 'İsrail'in özel güvenlik' bölgesi oluncaya kadar...

"Bu plan yıllar önce General Sharon tarafından hazırlandı. 1996 yılında Siyonist yeni muhafazakarlar Richard Perle ve Douglas Feith tarafından gözden geçirildi. Şimde de Wolfowitz ve şakirtlerince savunuluyor. Bunlar ABD dış politikasını yürüten kişiler."

İsrail Shamir Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalayan güçlerle, bugün Ortadoğu'ya çöreklenenlerin aynı adres olduklarını tespit ediyor. Sonra da bu topraklarda yakılan ateşin ulaşacağı noktayı şu cümlelerle ve kendine özgü söylemiyle ortaya koyuyor:

"Bu güçler Kudüs'ün El-Aksa Camii'nin alınmasını istiyorlar. Amaçları, Harem-i Şerif'in altın kubbesini yıkmak. Bu olanlar ve olacaklar Bağdat'a Amerikan füzeleri yağarken ve Amerikan askerleri Anadolu üzerinden Musul'a yürürken olacak. İşgalin kilometre taşlarını ise Türkiye'nin 'İslamcı hükümeti' düşüyor."

Shamir sözlerini sakınmıyor. "İçeriden" çeşitli nedenlerle görülemiyeni; daha doğrusu; görülmeyeni "dışarıdan" şıp diye yakalıyor. Hem de gerçeği tam göğsünden koparıp çıkararak.

İsrail Shamir, hükûmeti uyarıyor. Yapılanların şifrelerini çözüyor, AKP'nin önüne seriyor. Ancak olaylar ve gidişat bu hakikat avcısının ikazları doğrultusunda gerçekleşmiyor.

1 Mart'taki Meclis reddi dışında hükûmet akan suya uymak, hatta dalgayı kuvvetlendirmek dışında hiçbir şey yapmıyor ve yapmadı. Türkiye'nin gerekçelerini güçlendirmek yerine gücünün gerekçelerini reel politik adı altında millete tercüme etti. Bu noktada İsrail Shamir'in şu son sözlerini de kitaba taşımak herhalde bir sorumluluk olsa gerek:

"Bu savaş İsrail'in çıkarına mıdır? Yoksa Amerika'nın mı? Batı hakimiyeti için mi, petrol için mi, Hıristiyanlık için midir? Avrupa emperyalizmi heyulasının ardından, Yahudi Hazar İmparatorluğu'nun ruhu hortluyor, Yahudi-Amerikan İmparatorluğunun gövdesinde...

"7-9. yüzyıllarda Türk asıllı Hazarlar, kendi Yahudi elitlerinin elinde 'top güllesi' oldular. Hazar Devleti Kiev'den, Hazar Denizi'ne kadar uzanıyordu. Ama Hazarlar bundan bir fayda görmediler. Çünkü yönetici kast, Yahudilerin elindeydi ve devlet de bu elitin elinde gerçekte esirdi!

"İşte bu ruh geri döndü. Bugün Başkan Bush bir Hazar Han'ına benziyor. O, başkalarının elinde oyuncak bir lider. Bu girişimlerden Amerikalıların bir çıkarı olmayacak, Türklerin de... Çünkü bu savaş Mukaddes'e karşı veriliyor ve bu Mukaddes oyuncak değil."

Anlaşmazlıklar derin, mutabakat yok

İsrail Shamir'in insanlık ve tarih kokan değerlendirmeleri bir tarafa, tezkere pazarlıkları son derece somut ve stratejik yürüyordu. Daha doğrusu yürümüyordu. Çünkü görüşmelerde masaya sürülen her konu başlığı, taraflar arasında bir soruna dönüşüyordu. Mesela ABD ile Irak'ta yapılacak muhtemel birliktelikte Türk askerine hangi ülke komuta edece ya da bir anlaşmazlık çıkması durumunda hangi ülke hukuku uygulanacaktı?

Bunlar çok çok önemli sorunlardı ama gelin görün ki bu derin muhtevaya, basit ama esas etkileyecek önemde problemler de eklendi. Zaman farkından kaynaklanan nedenlerle görüşmeler normal mesai saatleri içinde yapılamıyordu. Bu da pazarlıklarda bir kart olarak Türk heyetinin önüne konuluyordu. Dahası, Marissa Lino neredeyse her meseleyi Washington’la görüşme faslına sokuyor, bahsettiğimiz zaman farkı sebebi ile görüşmeler sabah ezanında başlıyordu. Lino ayak direktmeye başlayınca “direktifler gecikti” oyununu oynuyor, verilen aralarla görüşmeler iyiden iyiye bir sinir harbine dönüşüyordu.

Büyükelçi Deniz Bölükbaşı ve profesyonel müzakereci Marissa Lino arasındaki birinci tezkere pazarlıkları, Şubat ayının son gününe kadar her şeye rağmen devam etti. Fakat sonuçta kamuoyuna açıklanmış, Türk tarafının belli hassasiyetlerini karşılayan bir mutabakat ortaya konulamadı.

Gerçi tezkerenin ağırlıklı olarak bu mutabakatsızlık sebebiyle reddedilmesinin ardından “son anda” ortaya bir muhtıra konulduğu, Türkiye’nin Lejyoner Tezkeresi’ne doğru gittiği, Temmuz ayında çeşitli gazeteciler tarafından iddia edildi.

Gerçekten bir mutabakat muhtırası var mıydı? Var idiyse bu niçin 1 Mart’tan önce açıklanmadı gibi anlamlı bir soruya zengin arka planına da inerek “Lejyoner Tezkeresi’ne psikolojik destek” bölümünde cevap arayacağız. Fakat şu kadarını hemen söyleyelim ki, mutabakat muhtırasının imza edildiğinin söylendiği 1 Mart gününden iki gün önce, Lino Türkiye’yi çoktan terk etmişti.

GEL TEZKERE GEL

Abdullah Gül 4 Şubat'ta ön tezkereyi Meclis'e sevk ettiği gün Dick Cheney'i aramış ve konuyla ilgili bilgi vermişti. ABD Başkan Yardımcısı o telefon konuşmasında yola çıkan gemilerden bahsederek, Esas Tezkere'nin 18 Şubat'ta çıkıp çıkamayacağını sormuştu. Çünkü diye eklemişti Cheney, "gemiler 18 Şubat'ta Akdeniz'de olacak..."

Abdullah Gül, Cheney'e "bu tarih tezkerenin Meclis'e sevk edilebilmesi açısından mümkün görünüyor" diye karşılık vermişti. Başbakan Gül'ün 18 Şubat vaadi, müzakerelerin kilitlenmesi ve buna bağlı olarak da uzaması sebebiyle gerçekleşemedi. Fakat Beyaz Saray 18 Şubat üzerine kurguladıkları baskıyı, bu tarihten sonra iyice arttırdılar. Neredeyse sözkonusu takvimden itibaren her gün Ankara; ya aranıyor ya da arattırılıyordu. Aynı yaklaşım Genelkurmay için de icra ediliyor, Avrupa'dan, NATO'dan TSK komutasını selamlamayan yabancı asker neredeyse kalmıyordu. Arayanlar Türkiye'nin daha fazla gecikmesi halinde "Kuzey Cephesi" seçeneğinin ortadan kalkacağını söylüyorlardı. Yani Türkiye, ABD askerine yol vermez ise Pentagon savaşı başlatacak, Irak'ın kuzeyi ise Kürtler ve havadan indirilecek operasyonel özel birliklerle halledilecekti.

Ne hikmetse "Elçiye zeval olmaz" diye aracılık edenler ya da doğrudan arayanların aklına "pazarlıklar nereden gidiyor"

sorusunu sormak gelmiyordu. Marissa Lino'nun telefonu adeta unutulmuştu. Oysa heyetlerarası pazarlıklar, Türkiye'nin kırmızı çizgilerine hiç değilse kısmen bile saygı duymayan bir kavşakta kilitlenmişti.

Başbakan Abdullah Gül bitmeyen tezkere görüşmelerini gerekçe gösterebilirdi, ancak bunu yapmadı. Gül Bakanlar Kurulu'nu tezkereyi TBMM'ye sevk etmek üzere, 24 Şubat'ta topladı.

Gül'ün tezkere sürecine ilişkin Washington stratejisi zaten belliydi.

"Pazarlık yapabildiğin kadar yap, ama olmuyorsa da ABD ile ters düşme..."

Bu temel perspektif ve son derece can sıkıcı bir havada Başbakan Gül, Bakanlar Kurulu toplantısını açtı.

Bakanlar Kurulu: Tezkereyi Kerhen sevk ettik

Başbakan Abdullah Gül, 6.5 saat sürecek Bakanlar Kurulu toplantısına şu cümlelerle girdi:

"Amerikan askerlerinin gelişi ve Türk askerlerinin K. Irak'a gidişiyle ilgili olarak tezkere üzerinde bir karar vermek zorunluluğumuz var. Partiyle temas ettim, parti rahatsız. Ayrıca arkadaşlarımızın da ciddi sıkıntıları var." ⁴³

Abdullah Gül "partideki arkadaşlar rahatsız" sözüyle Tayyip Erdoğan'ı kastediyordu. Bu söz, Erdoğan adına bir taraftan pazarlıkların bitirilememiş olmasından kaynaklanan rahatsızlığı, fakat aynı anda tezkerenin hâlâ Meclis'e sevk edilmemiş olmasından duyulan üzüntüyü anlatıyordu. Abdullah Gül'ün yaptığı şey, bu okumayı siyaset diliyle Bakan arkadaşlarına tercüme etmekten ibaretti.

Başbakan sadece Erdoğan'ın rahatsızlığını aktarmakla kalmadı, kendi sıkıntılarını da ifade etti. Çünkü az sonra, özellikle tezkere pazarlıkları bağlamında yoğun bir soru bombardımanına tutulacağını biliyordu. Başbakan gönülsüzlüğünü toplantı-

43 Sedat Ergin, 24.09.2003 Hürriyet, Tezkere AKP'yi çatlattı

nın başında hem sözleriyle hem de tavırla ortaya koyarak arkadaşlarını bir anlamda uyarıyordu.

Abdullah Gül'ün gönülsüzlüğü için gerçekten de haklı sebepleri vardı.

Birincisi, en fazla iki hafta sonra Başbakanlık koltuğuna Tayyip Erdoğan oturacaktı. Gül kısa bir süre sonra taşımayacağı yetkiler için, tarihi bir sorumluluk altına girmek istemiyordu.

İkincisi, danışmanın etkisiyle bu savaştan her halükârda Türkiye'nin zarar göreceğini düşünüyordu. Hatta milletvekillerinde aynı konudan kaynaklanan sebeplerle varolan rahatsızlık, tezkerenin reddine de sebep olabilirdi. Kamuoyunun geldiği noktada muhtemel bir red, hükümete güvensizlik olarak yorumlanacak ve bunun da faturası doğal olarak kendisine kesilecekti.

Abdullah Gül tüm bunları düşünerek ama hepsinin önüne ABD'yi koyarak kararını verdi ve Bakan arkadaşlarına bunun bir "havale" olduğunu ima ederek seslendi:

"Lütfen tezkereyi Meclis'e gönderelim."

Toplantıda Bakanlar adına ilk sözü Maliye Bakanı Kemal Unakıtan aldı. Unakıtan "tezkereyi geçirmek bizim misyonumuzdur" şeklinde bir konuşma yaptı.⁴⁴

Unakıtan'ın sözleri diğer Bakanlar açısından önemliydi. Çünkü Unakıtan'ın tavrı, İstanbul'dan yerine seçildiği Erdoğan'ın birebir görüşlerini yansıtıyordu.

Ertuğrul Yalçınbayır her şeye rağmen resti çekti.

"Hangi misyondan bahsediyorsunuz, Sayın Bakan! Ben böyle bir belgeden haberdar değilim. Bildiğiniz bir şey varsa açıklayın."

Yalçınbayır'ın sözleri ağırdı ama havayı bu vadiden çıkarmak isimler de yok değildi. ANAP kökenli Bakanlarla, Erdoğan'ın Büyükşehir Belediyesi döneminden mesai arkadaşı olan Bakanlar, Unakıtan'ın yanında saf tuttular. Vecdi Gönül, Cemil Çiçek, Ali Coşkun ve Erkan Mumcu sonuna kadar tezkereyi savundular. Hatta ötesine de giderek "reel politik" üzerine konuşmalar yaptılar ve eklediler:

⁴⁴ Sedat Ergin, 24.09.2003 Hürriyet, Tezkere AKP'yi çatlattı

“Ya çıkacak, ya çıkacak... ”

Cemil Çiçek ve Abdülkadir Aksu, Özal döneminden ve 1. Körfez Savaşı’ndan örnekler verdiler. Saddam’ın hedefinin Türkiye olduğunu anlatarak tezkereyi meşrulaştırmaya çalıştılar. Binali Yıldırım ve Hilmi Güler de aynı grubun içinde yer aldılar. Buna karşılık Ertuğrul Yalçınbayır, Hüseyin Çelik ve Zeki Ergezen konuyu “Türkiye’nin çıkarları ile ABD’nin dünya için oluşturduğu tehlike çerçevesinde bir fikri zemine oturtarak” tezkereye karşı çıktılar. Savaşın insani yönünü, Irak’la aynı din mensubu olduğumuzu anlattılar.

Devlet Bakanı Mehmet Aydın’ın tezkereye “hayır”ı ise “ben merkezli” ve bu açıdan bakınca epeyce renkli idi:

“Benim gibi bir akedemik kariyer, savaşa nasıl evet der?”

Abdullah Gül, Bakan arkadaşlarını ve artan itirazları dinledikten sonra devreye girdi:

“Arkadaşlar, Bakanlar Kurulu’ndan tezkereyi çıkaralım. Gerekiirse tavrınızı tezkerenin onay makamı olan TBMM’de gösterebilirsiniz. Bizim Bakanlar Kurulu olarak, ahenksiz davranmamız dostlarımız! tarafından anlayışla karşılanmaz.”

Ertuğrul Yalçınbayır’ın iknasıyla Bakanlar Kurulu toplantısı tamamlandı.

Hükümet sözcüsü Abdullatif Şener, Bakanlar Kurulu toplantısı sonrası tezkerenin Meclis’e gönderildiğini şu sözlerle duyurdu:

“Konunun Bakanlar Kurulu toplantısındaki müzakereleri sırasında Bakanlarımızın bir kısmı gelişmeleri tatmin edici bulmamıştır. Ancak neticede de tezkerenin TBMM’ye sevk edilmesine karar verilmiştir. ”

Şener’in hükümet sözcüsü sıfatıyla yaptığı bu açıklama, hükümetin en azından bazı bakanlar itibarıyla tezkereyi içtenlikle desteklemediği, bakanların bir kısmının tezkereye tatmin olmadan imza attıkları anlamına geliyordu.⁴⁵

İşte tezkere!

45 Ankara’da Irak Savaşları, Fikret Bila, sf. 225

Tezkere hükümet sözcüsü Abdullatif Şener'in sözleriyle Meclis'e doğru çıktığı zorlu yolculuğunda, çok sayıda soruyu da beraberinde götürüyordu.

Günlerce devam eden tezkere pazarlıklarında netleşen bir fotoğraf yoktu. Kamuoyu Türkiye'den geçecek daha doğrusu konuşlanacak Conilerle ilgili rakam toto oynuyor, verilecek ha-vaalanı ve üsler birbirini tutmayan rakamlarla tartışılıyordu.

Tartışmalar devam ediyordu ve edecekti de, fakat buna rağmen hükümet iradesini ortaya sermişti.

Abdüllatif Şener'in cümleleriyle, tezkerenin birinci bölümünde şu müthiş liste yeralıyordu:

1-25 bini en kısa zamanda Irak'ı geçmek üzere 62 bin asker,
2-255 uçak ve 65 helikopter en az altı ay süreyle Türkiye'de bulunacak.

Tezkerenin ikinci kısmında ise kapsamı, sınırı ve zamanı hükümetçe belirlenmek üzere TSK ile ilgili olarak Meclis'ten şu talepte bulunuluyordu:

"TSK'nin yabancı ülkelere gönderilmesine ve bu kuvvetlerin gerektiğinde belirlenecek esaslar dairesinde kullanılmasına, Bakanlar Kurulu'nun 24-02-2003 tarihli toplantısında karar verilmiştir."

Görüldüğü üzere tezkerenin birinci bölümü, yani ABD'nin taleplerine yönelik kısmında her şey son derece net ve keskindi. Ortada rakamlar ve yükümlülükler vardı. Ancak tezkerenin ikinci bölümü kördü. Tezkere, Türkiye'nin K. Irak'ta bulunup bulunmayacağı, bulunacaksa sayısı bile belli olmadan Meclis'e sevk edilmişti.

Havada Red Kokusu Var

Bakanlar Kurulu'nun, Ertuğrul Yalçınbayır gibi gerçek muhaliflerinden kaynaklanan "gönülsüz evet"ine rağmen tezkere Meclis'e inmişti.

Sevk işlemi Washington'da sevinçle karşılandı ve Abdullah Gül tebriklerle kutlandı. Fakat şu iki adres bu gelişmeden memnun olmadı.

Birincisi K. Irak'lı Kürt gruplar, ikincisi TBMM...

K. Irak'lı Kürt unsurlar, sevk işleminin hemen ardından tepkilerini Kürt Parlementosu'nu toplayarak ifade ettiler. Üstelik Zalmay Khalilzad da bölgede bulunmasına rağmen (Yoksa Khalilzad sayesinde mi demek lazım?):

"Türk askeri bölgeye gelmeye kalkışırsa sokaklar Türk kanıyla dolar. "

Kürtler belli ki Khalilzad'tan güç alıyorlardı ve TBMM'den, Türk askerine K. Irak yolunu açacak bir karar çıkmasını istiyorlardı.

En az K. Irak kadar kafası karışık, arayışta olan bir başka adres de bizzat AKP'nin ve dolayısıyla TBMM'nin içiydi. Milletvekilleri Türkiye'nin her tarafından yükselen savaşa karşı halk tepkisinden etkileniyordu. Washington, savaşa gerekçe olarak gösterdiği kitle imha silahları konusunda hiçbir delil ortaya koymamıştı. ABD'nin, K. Irak-Güneydoğu üzerine yazdığı ve içinden Türkiye geçen senaryolar konusunda, en azından Körfez Savaşı'ndan bu tarafa oluşan haklı kuşkuları besleyecek son derece ciddi deliller vardı.

Milletvekilleri sokak eylemleri kadar kendi ailelerinden, çocuklarından da etkileniyorlardı. Irak bizimle aynı dini paylaşan Müslüman ve komşu topraklardı. Kendi ellerimizle Irak'ı ABD'ye bombalatacak, bu ülkeyi kendimize komşu yapacaktık. Zaten Amerikalılar tezkere çıkmamış olmasına rağmen, fütursuzca ve her yerde boy gösteriyor, Mersin-İskenderun limanlarından "ABD kuşatması" görüntüleri dalga dalga yayılıyordu.

Ortada tabii bir de tezkerenin taşıdığı dehşet verici rakamlar vardı.

62 Bin asker, 255 uçak ve 65 helikopter hiçbir kurala bağlanmamış bir şekilde topraklarımızda konuşlanacaktı!

Kısaca milletvekillerinin rahatsız olması için her türlü gerekçe kol geziyordu ve bunun sonucu olarak havada derin bir red kokusu vardı.

Bir taşla üç kuş vurmak

Durum hassastı. Tezkerenin reddi hükümetin geleceğini ve ABD ile “çok özel” ilişkileri etkileyebilirdi.

Bakanlar Kurulu toplantısının ardından akşam saatlerinde Gül ve Erdoğan danışmanlarıyla biraraya geldiler.⁴⁶ Konu tezkerenin Meclis’ten geçip geçemeyeceği ve parti içinde yükselen muhalefet dalgasıydı. Abdullah Gül, milletvekillerinden ve bakanlardan gelen soruları ve sıkıntıları dile getirerek “tezkere sandığımızın aksine çıkmayabilir” dedi.

Devamını Gül-Erdoğan diyalogundan izleyelim.

Gül: Tezkerenin Meclis’ten geçmesi mümkün olmayabilir. Bana gelen milletvekilleri ve sorulan sorular bu işin hiç de kolay olmadığına işaret ediyor. Benim kanaatim konunun MGK sonrasına bırakılması yönünde.

Erdoğan: Peki MGK bu işe neder? Nasıl bir karar çıkabilir?

Gül: Bir önceki toplantıdaki bildirinin devamı olur herhalde. Tezkerenin önemine, milli çıkarlara ilişkin bir cümle bize yeter.

Erdoğan: O zaman tezkereyi Meclis’e, MGK toplantısı sonrasına bırakalım...

Gül ve Erdoğan arasında geçen ve basına yansıyan ya da yansıtılan diyalog bu... Peki bu konuşmada es geçilmiş, aktarılması unutulmuş bir bölüm acaba var mı? Hükümet gerçekte tezkerenin çıkmayacağını gördüğü için mi konuyu MGK’ya bıraktı? Yoksa sorumluluğu devretmek için mi? Daha da önemlisi Erdoğan-Gül ikilisi bu diyalogları sızdırarak “bakınız biz samimiyiz, sorumluluk Meclis’e tezkereyi çıkartın işareti vermeyenlerde mi” demek istiyordu?

46 Sabah, 14.03.2003 <http://www.ikincicumhuriyet.org/arsiv/arsiv1100.html>

Açıkçası son sorunun taşıdığı anlam derinliği, bütün bir tezkere sürecinin en ustalıkla, en dikenli yollarından birisinin kilometre taşlarını döşüyordu.

AKP kadroları, belki başka çok önemli faktörler de vardı ama ne olursa olsun, ortaya müthiş bir siyaset örneği koymuşlardı. 1000 yıllık bir kurumu, Türk Silahlı Kuvvetlerini, yarım asırlık bir dostluğa oturan ABD karşısında açığa düşürmüşlerdi. Üstelik tezkerenin geçip geçmemesi MGK'ya bağlanarak, tek taşla vurulacak kuş adedi de birden üçe, beşe çıkarılmıştı.

Halkın % 99'u savaşa karşı çıkıyordu. Mevcut koşullarda tezkereye evet demek, halka karşı gelmek ve Amerika'nın suç ortağı haline dönüşmek anlamını taşıyordu.

Köşk ısrarla tezkere için "uluslararası oydaşma" şartını arıyor, konuyu hukuki bir tartışmaya açıyordu. Askerler içinse, hükümet tezkereye "evet" dedikten sonra bunu bir darbe gerekçesi yapabileceği konuşuluyordu kulislerde...

Askerlerin kulağına da bir taraftan şu bilgiler gidiyordu:

"AKP halka haber yolluyor. Askerler bizi zorladığı için tezkereye 'evet' diyoruz, evet demek zorunda kalıyoruz" şeklinde.

Ömer Çelik-Ahmet Davudoğlu çekişmesinin de yaşandığı gecede tüm bu muhtemel senaryolar sabah saat 03:00'e kadar masaya yatırıldı. En sonunda Tayyip Erdoğan bir kez daha "tezkereyi MGK sonrasına bırakalım" kararını ifade etti.

Böylece hükümet tezkere belasını MGK'ya havale ederek hem heybesindeki tüm bu ağır yüklerden kurtuluyor hem de hiçbir şekilde Amerika'nın şimşeklerini çekmeyecek bir yolun içine kendisini sokuyordu.

Tarihi MGK zirvesi ve AKP toplantılarına şimdi "içeriden bir gözle" bakacağız, ama öncesi var. Çünkü 26 Şubat'ta, MGK toplantısına giden yolda müthiş bir gelişme ortaya çıktı. Her şeyi değiştiren; askeri zora sokan, hükümetin elini rahatlatan bir gelişme...

26 Şubat'ta Milliyet gazetesi dürüstlüğü ve askerlere yakınlığı ile tanınan Fikret Bila'ya ait "Asker Rahatsız" manşetiyle okuyucusunun karşısına çıktı.

Oylamadan 3 gün önce yayınlanan "Asker rahatsız" başlığı son derece çarpıcı bilgiler içeriyor ve en tepeden bir komutana atfen "asker bakışını" yansıtıyordu.

Bir döneme damgasını vuran bu rahatsızlığı ve Amerika'ya duyulan şüpheleri ortaya döken açıklamalardan bazı bölümleri aynen aktaralım. Fikret Bila askerî kaynağının ağzından bizzat aktarıyor:

"Son gelişmeler ABD ikili mi oynuyor, sorusunu gündeme getirdi, kafamız karışıyor ve gri bölgede duruyoruz. Taşıdığımız kuşkların iki kaynağı var.

"Birincisi, ABD heyetinin müzakereler boyunca K. Irak'ta Kürt gruplar ve Türkmenler ile ilgili Türkiye'nin makul taleplerini ve net tutum önerilerini geçiştirmeye çalışması ve aranan siyasi güvenceyi vermemek için direnmeleri.

"İkincisi ise, Kürt gruplara ağır silah dağıtmak konusunda ısrar ettikleri gibi silahların toplanmasına da yanaşmamaları. "

Fikret Bila, "bir askeri uzman, bu konudaki durumu ve kuşkuyu şöyle özetledi" diyerek kaynağından konuşmaya devam ediyor:

"O kadar ki; ABD, Kürt gruplara uçaksavar dağıtma konusunda ısrar ediyor. Hem de bir hayli fazla sayıda. Bu uçaksavarlar kimin uçağına karşı dağıtılıyor? O bölgede Saddam'ın uçak uçurmasına olanak yok. ABD uçaklarına karşı da kullanılmayacağına göre, geriye Türk uçakları kalıyor. Bir yandan işbirliği isteyip, bir yandan Türk uçaklarına karşı uçaksavar dağıtmak da neyin nesi? Bu kuşku yaratmaz da ne yaratır?" 47

Evet, komutan son nefesin alınmaya çalışıldığı anda, her şeyi ortaya koymuştu. ABD bırakınız bir ortak gibi davranmayı,

kendisinden ciddi şüpheler duyulan tırnak içi bir müttefikti!

Yaklaşık 100 Bin kişilik bir Amerikan ordusunun Türk topraklarında konuşlandırılmasına duyulan kuşku, Kürt parlamentosundan yapılan açıklamalar, Türk askerinin K. Irak'a kabul edilmemesi, tüm bunlar; TSK için "dost olmayan" sıfatı ile tanımlanıyordu.

İşte komutanın olay yaratan açıklamalarının "tezkere" bağlamına yasıyan diğer cümleleri:

"Bu tablo karşısında, asker gönderme ve bulundurma tezkeresinin Meclis'ten geçirilmesinde acele edilmemesi gerekir. ABD'nin K. Irak konusunda tutumunu netleştirmeden, Ankara'daki kuşkuları dağıtacak ve kafa karışıklığını giderecek bir tutum alması ve bu tutumu da mutabakat metinlerine yansıtması sağlanmadan, Meclis'in adım atması yanlış olur.

"Türk askeri, ülkesi için gereken önlemleri almadan, ABD askerlerinin elini kolunu sallayarak Türkiye'ye girmeleri, oradan Irak'a geçmeleri, faaliyette bulunması söz konusu olamaz."⁴⁸

Askerin "psikolojik savaş" taktiği

"Rahatsız Asker" mesajı hem Ankara hem de Washington'a bomba gibi düştü. Komutan açık bir şekilde pazarlıklar tamamlanmadan ve Türkiye'nin hassasiyetleri yazıya dökülmeden tezkerenin çıkmasını istemiyordu.

Mesaj milletvekilleri tarafından alındı. Meclis Başkanı dilendirdi. Başbakan Abdullah Gül'ü ise durgunluğa sevk etti.

'Washington dolaylarında da bu mesaj tabii ki okundu. Öylesine okundu ki askerin rahatsızlığı, uzun metrajlı bir nefret filminin çekilmesine sebep oldu.

Haberle istenilen dalgalanma oluşturulduktan ve sonuç alındıktan sonra Genelkurmay, "asker rahatsız" manşetini yarattı. Bunun üzerine Fikret Bila "kendini" ortaya koyarak yazısının arkasında durdu.

Zaten herkes biliyordu ki ne Bila böyle bir yalan haberi yazar, hatta yazabilirdi ne de yazıda TSK'nın havasını yansıtmayan bir tek kelime vardı.

Aynı anda komutanların Güneydoğu gezisi de sürüyordu. Gerçi yapacaklarını duyurdukları açıklama bir kez daha ve galiba sonsuza kadar erteleniyordu ama Güneydoğu gezisi, medya üzerinden verilen mesajlar ve devam eden pazarlıklar, adeta her burca bir kırmızı bayrak dikiyordu.

Hedef ABD'nin, Türkiye'nin kırmızı çizgilerine, hayat alanına saygı duymasıydı. Bu başarılabilir mi çok tartışılır ama, komutanların Güneydoğu gezisine kapılarımızı galiba biraz daha aralamamız gerekiyor.

Kendi göbeğimizi keseriz

Milliyet gazetesinin "Asker Rahatsız" başlığıyla çıktığı gün, askerî kanattaki hareketlilik hız kazandı.

Tezkerenin eli kulağındaydı ve hükûmet görünen o ki tezkere pazarlıkları "K. Irak'a Türk Askeri girsin" konusunu sonuçlandırmadan, Meclis'ten çıkarmak istiyordu.

Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök, Başbakan Abdullah Gül'ü ziyaret ederek, Irak'la ilgili gelişmelerden duyduğu rahatsızlığı ifade etti. Hükûmete, K. Irak'a Türk askerinin girebilmesi ve aynı başlığa bağlı diğer konularda bir garanti alınmadan, acele edilmemesinin gereği tek tek anlatıldı.

Bir taraftan da Özkök Paşa başkanlığında, komutanların Güneydoğu'ya bir ziyaret yapacağı duyuruldu. Ziyaretle ilgili olarak, tezkere bağlamında Genelkurmay Başkanı'nın "çok özel" açıklamalar yapacağı da gezi notuna iliştilirdi. Amaç Washington'a, Ankara'nın ciddiyetini anlatabilmektir.

Heyecan arttı. Toplantıyı izleyecek gazeteciler akredite edildi. Nerede ise 150 kişilik bir basın ordusu vardı. Özkök Paşa'nın canlı yayında konuşacağı da duyuruldu.

Tüm koridorlarda Genelkurmay Başkanı'nın ne söyleyeceği merakla bekleniyor ve tartışılıyordu. Tezkere ile ilgili keskin bir mesaj verileceği kesindi. Ama somut olarak Paşa ne diyecekti? İşte bu soru herkesi ve her şeyi ayağa kaldırmaya yetti.

Komutanlar açıklamalarını yağmur gerekçesiyle iki kez ertelediler ve o açıklama hiç bir zaman yapılmadı. Peki komutanlar konuşsalar mı acaba ne diyeceklerdi? Genel kanaat şu:

"ABD, K. Irak'ta Türkiye'nin hassasiyetlerine dikkat etmezse, kendi göbeğimizi kendimiz keseriz."

Komutanlar istediklerini aldıkları için mi bu açıklamayı yapmaktan vazgeçtiler? Yoksa bu bir blöf müydü onun cevabını galiba reddedilen tezkereden sonra anladık. 4 Temmuz'un kızgınlık katsayısı ve ABD'nin nefret gemisi yelkenlerini belli ki bu olaylardan doldurmuştu.

28 Şubat MGK'sı: Biz her şeyi daha önce söyledik

Askerler rahatsızlıklarını en üst seviyede ortaya koyuyorlardı. Biz yine onların ayak izlerini takip edelim.

Bu kez 28 Şubat MGK toplantısında'yız. Tezkere bir gün sonra Meclis'e sevk edilecek. Tüm dünyanın gözü bu tarihi zirve için Ankara'ya çevrilmiş durumda...

4.5 saat süren toplantı, sanılanın aksine gergin değil oldukça sakin bir havada başladı. Cumhurbaşkanı'nın Irak savaşı, ABD ve tezkere üzerine yaptığı açık konuşmasının ardından Abdullah Gül söze girdi. İçeride Gül ile başlayan diyalogu Mustafa Balbay imzalı haberden izleyelim:

Gül: Tezkere yarın oylanacak. Bu konuya MGK'nın bakışı, ufuk açıcı olabilir.

Sezer: 31 Ocak'taki MGK toplantısında bu konu ayrıntılarıyla yer almıştı. Savaş kararı için biliyorsunuz Anayasamıza göre "uluslararası oydaşmaya" ihtiyaç var.

Askerler: Ek bir değerlendirmeye gerek yok. Hükümet, zaten tezkereyi Meclis'e gönderdi.

Gül: Meclis'teki arkadaşlara bunun bir devlet meselesi olduğuna inandırmamız gerekiyor.

Sezer: Ben görüşlerimi söyledim. Ocak ayı toplantısından bu tarafa koşullarda bir değişiklik olmadı. Ancak Meclis'in vereceği karar, her şeyin üstündedir. Meclis kararı meşruiyeti sağlar.

İçeride geçen konuşmaların temel vurguları bunlardı. MGK toplantısında çıkan sonuca bakıldığında top ortada kalmıştı...

Bu kararın alınmasında Amerikalılarla pazarlıkları yürüten sivil ve askeri bürokratların "toplantıya" verdikleri olumsuz raporlar da etkili oldu. İçeriye verilen notlar Washington'ın, Türkiye'nin hassas taleplerine cevap bile vermediği şeklindeydi. Birinci Körfez Savaşı sırasında ABD'nin, Türkiye'nin uğradığı zararların hiçbirini karşılamadığı da hatırlatıldı. "Eğer" denildi raporlarda, "tezkereye evet dersek müzakerelerden hiçbir sonuç alamayız."

MGK toplantısı Cumhurbaşkanının "gereken her şeyi Ocak ayı toplantısında söyledik" sözlerine ne Başbakan Gül'ün ne de Askerlerin hiçbir şey eklememesiyle başladığı gibi sona erdi.

İkna toplantıları başlıyor

MGK'da son söz söylenmiş artık bütün gözler TBMM'ye çevrilmişti. AKP yönetimi ise üç gündür kendi milletvekillerini tezkere için ikna etmeye yönelik toplantılar düzenliyordu. Amaç havadaki red kokusunu gidermekti.

İkna toplantıları AKP yönetimi açısından "milletvekillerinin dinlendiği mesajının" kamuoyuna verildiği bir zemin olacaktı. Milletvekillerine "sizi dinliyoruz ve size güveniyoruz, karar ortak irade ile alınacak" rahatlığı özellikle duygu olarak yaşatılmak isteniyordu. Buna ihtiyaç vardı çünkü, verilecek karar tarihî bir özellik taşıyordu. Üstelik de kafaların karışması ve haklı sorular için son derece münbit bir ortam vardı. AKP idaresi, partinin parçalanması tehlikesinden endişe ediyordu. Muhtemel bir bölünmeyi ve partisel kırılmayı engellemek, temel hedef olarak ortaya konulmuştu.

Şartlar gerçekten de kolay değildi. Basında, emekli siyasiler de dahil tezkerenin aslında hükümet için, bir güvenoyu olduğu ifade ediliyordu. Zor günlerin siyasetini en iyi bilecek isimlerden Süleyman Demirel, parti olmanın yolunun gruba hakim olmaktan geçtiğini anlatıyordu. En önemlisi milletvekillerinin kimyası homojen değildi. iktidar büyüünün kapatamayacağı delikler vardı ya da açılabilirdi.

Bu şartlar altında parti yönetimi herkesin konuşarak rahatlamasını ve kararın paylaşılmasını arzu eden bir strateji belirledi. Tüm milletvekillerinin, Başbakan'la bir araya getirilerek konuşmaları sağlanacaktı. Start verildi, toplantılar başladı...

Tayyip Erdoğan toplantılara bizzat katılarak milletvekillerine "sizi dinliyoruz" mesajı veriyordu. Milletvekilleri konuşmaya o kadar arzuluydular ki, tek oturum olarak düşünülen ikna toplantıları 26, 28 Şubat ve sonuncusu 1 Mart olmak üzere tam üç kez gerçekleştirildi.

AKP yönetimi de aslında durumdan memnundu. "Milletvekillerini dinliyoruz" gerekçesiyle, tezkere oylaması 28 Şubat MGK'sının sonrasına uzatılıyordu.

Üç toplantıda 50'nin üzerinde milletvekili söz alarak konuştu. Kürsüye çıkanların neredeyse tamamı tezkereye muhalif fikirler söylediler. Sadece beş milletvekili, onlarda kısmen tezkereye destek verdiler.⁴⁹

Milletvekillerinin konuşmaları AKP yönetimi açısından bir terapi yöntemi olarak kullanıldı. Üyelerini tek tek dinleyerek gazını alan ve konuyu parti içi demokrasi, sonucu da yine demokrasiyle izah eden yönetim çok farklı eğilimler taşıyan, 365 kişilik grubunu bu yöntemle dağılmaktan kurtardı.

Aksi olsaydı yani Demirel metoduyla grup kararı alınarak, gruba hakim olma yöntemi uygulansaydı AKP daha iktidarının ilk üç ayında tuzla buz olabilirdi.

49 Milletvekilleri konuşmalarını bazen o kadar çok uzatıyorlardı ki, sonunda başkan müdahalesi kaçınılmaz oluyordu. Denilebilir ki hiçbir milletvekili 20 dakikadan az konuşmadı. Üçgün de toplam 16 saat ve aralıksız süren toplantılarda sigara tiryakisi milletvekilleri bunaldılar. Ayrıca milletvekillerinin dışarıdan gelecek cep telefonu mesajlarından etkilenmemesi için bir elektronik duvar uygulandı.

Kim ne dedi, ne konuştu?

Peki 3 gün devam eden grup toplantılarında ne konuşuluyordu? Kim ne anlatıyordu? Parti yönetimi sorulara cevap verebiliyor muydu?

Milletvekillerini ikna için sadece üç Bakan konuştu: Vecdi Gönül, Yaşar Yakış ve Ali Babacan. İlk sözü Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül aldı.

Vecdi Gönül özetle pazarlıkların olumlu yürüdüğünü, mutabakat imzalanmadan tezkerenin Meclis'e gelmeyeceğini ifade etti. Gönül, Amerika'ya "evet" denilmeden Türk askerinin K. Irak'a girmesinin mümkün olmadığını da anlattı. Bakan düşük profilli bir ikna konuşması yapmayı tercih etmişti. Bu konuda daha sonra yapılan eleştirilere ise "Ben milletvekillerini ikna için değil, bilgilendirmek için konuştum" açıklamasını yapacaktı.

Ardından kürsüye Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış geldi.

Yakış "sizinle açık konuşacağım" diyerek tezkerenin olumlu ve olumsuz sonuçlarını milletvekillerine anlattı.

Dışişleri Bakanı, kâr-zarar bilançosu şeklinde önce "evet" in gerekçelerini sıraladı. Altı kritik madde saydı...

Eğer tezkereye hayır dersek diye sordu ve cevaplandırdı:

1-Ege'de Yunan tezi destek bulur.

2-Türkiye'nin AB üyeliği suya düşer.

3-Bakü Ceyhan petrol boru hattı gerçekleşmez.

4-Türkiye'nin enerji hatları üstündeki etkinliği azalır.

5-Musul-Kerkük petrolleri Kürt aşiretlerinin eline geçer ve yeni bir göç tehlikesi yaşanır. Dahası da Irak'ta önce federasyon, ardından Kürt devleti kurulur. PKK terörü artar.

6-Ekonomi çöker.

Yaşar Yakış tezkerenin kabul edilmesi halinde otaba çıkacak fotoğrafı ise, bir maddeyle özetlemeyi tercih etti.

"Arap ve İslam ülkeleriyle ilişkilerimiz bozulur."

Ardından Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Ali Babacan kürsüye geldi. O da Dışişleri Bakanı'nın bıraktığı yerden, "ekonomi çöker" başlığundan konuya girerek bir bilanço çıkardı.

Babacan'ın konuşması tezkereye evet demezsek neler olabilir üzerine kurgulanmıştı. Ali Babacan "henüz çıkmakta olduğumuz ekonomik krizi daha da derinleştirebiliriz arkadaşlar" diyerek konuşmasına başladı ve "niçin tezkereye evet dememiz gerekiyor" sorusuna madde madde cevaplar verdi.

1-ABD'nin desteğini çekmesiyle ekonomide büyük sıkıntılar yaşanır. Savaşın ilk yılında zarar 21 Milyar Dolar olur.

2- "Bu Rakam 30 Milyar Dolara da çıkabilir," dedi ve ekledi: "Buna bağlı olarak enflasyon, döviz ve faiz fırlayacaktır."

Üç Bakan'ın konuşmasının ardından sürpriz bir şekilde İçişleri Bakanı Abdulkadir Aksu da kürsüye geldi. Aksu, Özal döneminden örnekler vererek tezkereyi savundu.

Söz milletin vekillerinde

Bakanların ardından milletvekilleri konuşmaya başladılar, oldukça duygusal bir ortam vardı.

Gaziantep Milletvekili Nurettin Aktaş ağlayarak bir değerlendirmeye yaptı. Milletvekili, Irak'ın Afganistan'dan farklı olduğunu, Amerika ile birlikte olup işgalci konumuna düşmememiz gerektiğini anlattı. Güneydoğu kökenli milletvekilleri tezkereye bütün olarak olumsuzdular. Fakat duygusallığın, bölgeye yakınlığın yanı sıra denilebilir ki ortak bir tavırla şu gerekçeyi de kullandılar:

"Biz Amerikan askerini bölgeye çeker isek, bunu seçmeni-mize anlatamayız..."

Abdullah Çalışkan "oyumun renginin hayır olduğunu açık açık ilan ediyorum" derken, Azmi Ateş "kayıtsız şartsız hayır diyorum. Conilere, Tonilere ev sahipliği yaparak Irak'ın bombalanmasına karşıyım. Dün Afganistan, bugün Irak... Yarın İran ve Suriye'ye saldırmayacaklarının garantisini kim verecek" sorusunu soruyordu.

Ankara milletvekili Haluk İpek; "İsmet İnönü'nün bir sözü var: 'Süper güçlerle ilişkiye girmek ayı ile yatağa girmeye ben-

zer' diye... Peki bu durumda süper güçlerle ilişkiye girmek zorunda mıyız? Evet, zorundayız. O zaman ne yapacağız, sabaha kadar uyumayacağız" şeklinde bir konuşma yaptı.

Burhan Uslu tezkereye destek verdi. Meclis kararıyla uluslararası meşruiyetin sağlanacağını söyledi.

Vahit Erdem, Köksal Toptan ve Nevzat Yalçıntaş görüşmelerin "en tezkereci" ekibini oluşturuyorlardı. Eski ANAP'lı ve Özal'ın ithal prenslerinden Erdem, eski DYP'li Köksal ve Aydınlar Ocağı'nın gediklilerinden Yalçıntaş tezkerenin kabulü için cansiperane çalıştılar. Özellikle Nevzat Yalçıntaş'ın yaptığı konuşma, milletvekilleri üzerinde yaş ve nezaketinden kaynaklanan saygınlığını dahi tehlikeye atacak boyuttaydı. Yalçıntaş o kadar ileri gitmişti!⁵⁰

Erdoğan: Sineye Çekeceğiz!

Milletvekillerinin feryadlarını dinleyen AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan, 1 Mart'tan bir gün önce CNN Türk'e çıktı ve M. Ali Birand'ın sorularını cevaplandırdı.

AKP lideri ABD ile yürütülen "savaş zararı" müzakerelerinin sonuçlandığını, ancak anlaşılamayan bazı konuların da bulunduğunu söyledi. Erdoğan tezkere için ilk kez bu kadar açık konuştu.

"ABD ile anlaşılamadığımız konuları sineye çekeceğiz. Halkım beni anlayacaktır."

Başbakan'ın bu cümlesi müthişti! Aylardır tezkere pazarlıkları üzerine çarşaf çarşaf atılan manşetler vardı. Hükümetin sıkı pazarlıklar yaptığı, Türkiye'nin kırmızı çizgilerinin korunduğu ve bizsiz ABD'nin savaşa cesaret edemeyeceği söyleniyordu. Fakat şimdi Erdoğan, tüm bunların üstünü çiziyor ve beyaz bayrak sallıyordu.

50 Tezkere geçmeden zabıtlarının imzalanmayacağını belirten hükümetin önemli isimlerinden Abdülatif Şener "İskenderun'a sokulmayan milletvekili var mı?" sorusuna "bilgim yok" cevabını verdi.

“Anlaşamadığımız konuları sineye çekeriz.”

Pazarlıklar, müzakereler artık bu açıklamanın ardından anlamını yitiriyordu. Çünkü ABD tarafı sınırsız evet’i almıştı. Artık neyin görüşmesini yapacak, neyin müzakeresini yürütecektiniz!

Başbakan Erdoğan ikinci tezkere için grup kararı almaya-
cıklarını stüdyoda teyid etti. Milletvekillerini serbest bırakarak
demokrasi adına risk aldıklarını söyleyen Erdoğan “İnşaallah
yol kazasına uğramayacağız,” dedi. Bu sözler gösteriyordu ki
Erdoğan her ne kadar “grubumdan eminim” dese de, yol kaza-
sı ifadesiyle bir tezkere korkusu ya da şüphesini de fazlasıyla ta-
şıyordu.

Erdoğan, Birand’ın “siz milletvekili olsaydınız oyunuzun
rengi ne olurdu” sorusuna ise “ben milletvekili değilim” dedi ve
ekledi. “Savaşa hayır mı diyorsunuz? derseniz, cevabım elbette
evet olur. Ama Türkiye’nin menfaatleri için evet mi, hayır mı
derseniz, evetler çoğalacaktır...”

Erdoğan tezkerenin reddi halinde, Türkiye’nin uğrayacağı
kayıplarında en önemli tezkere argümanı olarak ifade etti ve mil-
letvekillerine mesajı yolladı:

“Bu yıl ödenecek borcumuzun 73 Milyar Dolar olduğunu
unutmayın.”

Erdoğan’ın grupta ya da kameralar önünde milletvekillerini
ikna için kullandığı en temel argüman Dolardı.

AKP lideri ABD’den gelecek parayı ne kadar önemsedğini
gizlemiyordu bile. Hâlâ son noktası konulmamış tezkere pazar-
lıklarına rağmen... Erdoğan 20-30 daha çok veya daha az, Was-
hington’dan gelecek parayla borçların hiç değilse bir kısmını
ödemek için kaynak paketi oluşturuyor, oluşturmak istiyordu.
En azından bu gerekçeyle AKP lideri, tezkerenin geçmesini te-
mennedi.

Üç gün maaş almasınlar, görürüz tepkiyi!

AKP grubu tezkerenin oylanacağı tarihî oturum öncesinde saat 10: 00'da üçüncü kez toplandı. Artık burada son kartlar açılacak, son sözler söylenecekti. Toplantının bitiminde hiç ara verilmeden Genel Kurul'a geçilecek, böylece grupta oluşturulması planlanan olumlu hava bozulmadan, tezkere oylamasına yansıtılacaktı.

Saat 14:00'e kadar süren toplantıda "ikna olmadık" havası esiyordu.

Bu olumsuz rüzgarda üç milletvekilinin katkısı özellikle öne çıktı. Ömer Çelik, Çelik'in sözünden çıkması çok zor olan Ege-men Bağış ve Suat Kılıç...

Bu isimlerin verdiği mesaj ki özellikle Çelik ve Bağış Erdoğan'ın gölgeleri gibiydi, son derece açıkta ve milletvekillerini epeyce kızdıracak bir yoğunlukta idi:

"Biz her şeyi konuştuk, tartıştık ve hallettik. Bu konular ince hesaplar ister. Sizin anlamanız da zaten mümkün olamaz. Tezkereye evet oyu vereceksiniz o kadar."

Üç ismin milletvekillerine tepeden bakan bir üslup ve içerikle konuşmaları toplantılardaki havayı iyice gerdi. Hatta bir milletvekili Meclis'in en küçük yaşlısı Suat Kılıç için, "bunun yüzünden milletvekili yaşını 25'e indiren yasaya evet vermeyeceğim" diyordu.

Aslında milletvekillerinin ortaya koyduğu soruların ortak bir hedefi vardı ve bu son derece anlaşılabilir bir şeydi. Milletvekilleri şu sorunun cevabını bekliyorlardı:

"Tezkere pazarlıkları sonuçlandı mı? Türkiye'nin Kuzey Irak'a girmesi mümkün olacak mı?"

Kısaca milletvekilleri, imza atacakları şeyi öğrenmek istiyorlardı. Deyim yerindeyse, 6 Şubat'ta kabul ettikleri ön tezkereden çıkan o devasa kapsamlı Mutabakat Muhtırası'nı unutamıyorlardı!

Sonunda Amerikalılarla yapılan müzakerelerin en tepe iki ismi, Uğur Ziyal ve Deniz Bölükbaşı TBMM'ye çağrıldı. Fakat

iki müzakereci içeriye alınmadı. Bölükbaşı ve Ziyal kulisten içeri-
ninin havasını takip ediyorlardı. Görüşmelerin tıkanıdığı bir
noktada, Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'a bir not gönderdiler. Ya-
kış, notu Gül'e verdi. Başbakan kendisine uzatılan notu oku-
duktan sonra, milletvekillerine bir müjde havası içerisinde iki
kelimelik bir konuşma yaptı:

"Mutabakat tamam..."

Milletvekilleri "iyi öyleyse" dediler, "lütfen Mutabakat
Muhtırası'nı görelim..."

Başbakan bunun üzerine "Mutabakat tamam" kelimesine şu
dört kelimeyi ekledi:

"Ve fakat imzaları eksik..."

Başbakan Gül, bu cümlelerin üzerine başka bir şey söyleye-
medi. Bu durum karşısında milletvekillerinin aklındaki sorular
daha da arttı. Milletvekilleri iki şeyi düşünmeye başladı:

1) Ya bize açıklamadıkları gizli bir anlaşma var.

2) Ya da Amerikalılardan ciddi konularda herhangi bir so-
nuç alınamadı.

Şimdi gözler Başbakan Abdullah Gül ve AKP Genel Başka-
nı Tayyip Erdoğan'ın üzerindeydi. Milletvekilleri diyecekleri-
ni dediler ve sorularına cevap arıyorlardı. Başbakan kürsüye
çıktı, tezkere müzakerelerini artısıyla eksisiyle ortaya koydu.
Pazarlıklar sürecinde Amerikalıların temel konularda verdik-
lerini anlattı.

Başbakan ortada bir konuşma yaptı. Ancak tezkerenin altın-
da kendi imzası olduğunu da hatırlattı ve "imzamıza sahip çı-
kacağız" dedi. Gül'ün bu sözlerinin anlamı aslında şuydu: "Vic-
danınıza göre hareket edin."

AKP Genel başkanı Tayyip Erdoğan ise Başbakan Gül'e nis-
betle tezkere lehine, çok daha keskin bir tavır takındı.

Erdoğan önce Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik sı-
kıntılara değindi. "Borcu borçla kapatıyoruz, kredi biletimizi
korumalıyız," dedi. AKP Genel Başkanı Türkiye ve dünya ger-
çeklerinin tezkereye evet demelerini zorunlu kıldığını da sözle-

rine ekledi. Ardından Erdoğan, daha sonra çok tartışılacak şu sözleri sarf etti.

“Savaşa hayır diyenler üç gün maaşlarını almasınlar, görün bakalım nasıl değişiyorlar!”⁵¹

Tayyip Erdoğan, ekonomik kaçınılmazlığı söylemleştirdikten sonra konunun parayla ilişkilendirilmiş olmasından kaynaklanan rahatsızlıkları da hesaba katarak; “Sadece paradan bahsetmiyoruz, tek kuruş gelmese bile Türkiye, işin içinde olmak zorundadır” dedi. Erdoğan, “Hayır oyu kullanırsanız, Doğru Perinçek ile aynı çizgide yer alırsınız,” sözlerini de konuşmasına dahil etti.

AKP Genel Başkanı’nın, Genel Kurul öncesi son sözleri şu oldu:

“Türkiye büyük ülke diyorlar. Tabii ki büyüğüz. Krizin içine girip, yöneterek büyük olduğumuzu ispat edeceğiz.”

Başbakan Erdoğan grup toplantısının sonunda bir de anket yaptırdı. Milletvekillerinden isimsiz, küçük bir pusulaya oylarını yazmasını ve vazoya atmalarını istedi. İşlem yarım saatte tamamlandı. Sonucu sadece Abdullah Gül ve Recep Tayyip Erdoğan biliyordu.

Erdoğan sonucun olumlu, firenin sadece 30 milletvekili olduğunu sızdırdı.

Fakat gerçek acaba bu muydu? Milletvekilleri grupta evet deyip, Genel Kurul’da şaşırmışlar mıydı? Yoksa Erdoğan anket taktiği ile milletvekilleri arasında kamuoyu oluşturmaya, onları yönlendirmeye mi çalışmıştı?

Öyle ya olumsuz bile çıksa, Genel Kurul’a dakikalar kala inecek tezkereyi durdurmanın imkanı herhalde yoktu!

Ancak bir şey daha yoktu. Grupta 30 olduğu sızdırılan fire, Genel Kurul’da yoktu. Çünkü bu kez sayı tam 97’ye çıkmıştı.

51 Zeynep Atikkan, 02.03.2003, Akşam, Oburlar tek savaşa doymaz.

Emin Şirin'den mektup var

AKP Grup toplantısının ardından, 1 Mart Tezkere görüşmelerinin başlayacağı Meclis Genel Kurulu'na gideceğiz. Bir de Kızılay'da toplanan Yüzbin kişilik "Savaşa Hayır" eylemine...

Ama daha önce milletvekillerinin ikna toplantılarından nasıl çıktığını, hangi haleti ruhiyede olduğunu görmek üzere, milletvekili Emin Şirin'in Tayyip Erdoğan'a yazdığı mektubu yayınlıyoruz.

Mektup 1 Mart'ın en azından psikolojisine anlamlı bir ayna tutuyor.

"Sayın Başbakan;

Partimizin birlik ve bütünlüğün korunmasını çok önemli gören bir 'dost' olarak birkaç konuyu dikkatlerinize arz etmek istiyorum:

1-Katılımcılığa muhakkak önem verilmesi lazım. Tezkere Meclis'e sevkeldikten sonra açılan görüşme ne kadar uzun olursa olsun, ne kadar kapsamlı olursa olsun 'katılımcılık' manasına gelmez. Nitekim gelmedi de. Sorduğumuz hiçbir sorunun açıklamasını alamadık. Zaten tezkere geldikten sonra yapılan görüşmelerin fazla bir kıymeti de yoktu.

2-Sevgili Ömer Çelik'in yaptığı konuşma tipi sözler ters tepeyor.

3-Şu anda parti içindeki fikir ayrılığı sadece Irak konusu ile ilgili bir fikir ayrılığıdır. Bu fikir ayrılığı, herhangi bir parçalanmanın veya bölünmenin tohumlarını taşıyor. (Hoca'nın tesirinde kalan üç-beş kişi hariç) Ancak durumun birlik ve bütünlüğün bozulması seviyesine gelmesi istenmiyorsa, katılımcılığa muhakkak önem verilmeli, diyalog kapıları açık tutulmalı ve sertleşmemeli... Partinin bir kadro tarafından idare edildiği intibai verilmemeli.

4-Yapılan görüşmelerde 'çaresiz' bir görüntü çizmek de benice çok yanlış. 'İv' aasları ödeyemeyiz, tezkere çıkmazsa ertesi gün zam yapacağız, üç gün maaşlar ödenmezse sen o zaman iz-

le' türünden konuşmalar, gördüğünüz gibi netice vermedi. Biz şartları bilerek iktidar olduk, ona göre hareket etmeliyiz. Amerika'ya da çaresiz bir görüntü içinde değil, hakiki bir ortak ve Kuvay-i Milliye ruhuna sahip bir dik duruşla cevap üretmemiz gerektiği kanaatindeyim.

"Muhterem Başkan,

"Amerika'nın dünya planlarında biz de varız. Bir tek tezke-reyle veya Irak'a müdahale edeceğiz aceleciliğiyle bizden vaz-geçemezler. Irak'ı kazanırken Türkiye'yi kaybedecekleri riskini alacaklarını nasıl düşünebiliriz?... "

Halk bu savaşı durduracak!

AKP yönetiminden rahatsız olan sadece Emin Şirin değildi. Halkta tezkere oylamasının başlamasına saatler kala, tarihî 1 Mart'ta Kızılay'da toplanmış ve avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

"Biz bu savaşı istemiyoruz."

Müslümanı, solcusu, sağcısı bütün bir halk; DİSK, KESK, TMMOB ve TEB gibi yüzlerce sivil toplum örgütü ve sendika-sıyla, hep birlikte 1 Mart Cumartesi günü Önce Sıhhiye Meyda-nı'nda toplandılar.

Şehir dışından yüzlerce otobüs Ankara'ya geldi. Sanatçılar, aydınlar otobüslerin üzerindeydiler. Partiler de destek oluyor-du.

Yoğun katılımdan dolayı eski Hipodrom'dan Sıhhiye'ye, en fazla 1 kilometrelik yolu "Barış korteji" tam 3,5 saatte yürüyebil-di. "İmzalanırsa tezkere, Tayyip gitsin askere" mitingin havası-nı yansıtan ana slogandı.

Tam 5000 polis, TBMM ve Başbakanlık önünde sabit panzer-ler eşliğinde nöbet tutuyordu. Protestocuların, Meclis'e dalma-sından endişe ediliyordu. Bu konuda gelen duyumlar ve provo-kasyon kokusu her tarafa yayılmıştı. Bu nedenle Kızılay ve Mec-lis'e giden tüm yollar insan ve araç trafiğine kapatıldı. Bu önle-min bir nedeni de aslında milletvekillerinin protesto seslerinden

etkilenmelerini engellemekti. Çünkü “savaşa hayır” sloganları Meclis’in salonlarında ve koridorlarından yankılanarak vicdanları uyandırabilirdi!

Çalışmaları polis titizlikle ve genellikle “içeriden” yürüttü. Meclis önüne kurulan barikatlara gerek kalmadı. Miting olaysız sonuçlandı.

Cumhuriyet tarihinin en önemli, en kapsamlı ve en uzlaşmalı protestosu, fizik olarak sesini belki milletvekillerine duyuramadı. Ancak kalpler; o gün milleti, vekilleriyle buluşturma noktasında bir köprü vazifesi gördü.

50 yıllık demokrasi ilk kez ve doğrudan Sıhhiye’den yola çıkıyor ve TBMM’ye ulaşıyordu...

ABD’den korkmayın, Allah’tan korkun

TBMM Genel Kurulu, Kızılay’dan gelen “Savaşa Hayır” sloganlarının eşliğinde ve Bülent Arınç’ın başkanlığında saat 14:00’de “Tezkere” için, belki de Türkiye’nin kaderi için demek lazım, toplandı.

Televizyonlar, haber kanalları, internet siteleri canlı yayına geçti. Türkiye’nin hatta dünyanın gözü-kulağı, TBMM’nin üzerine odaklanmıştı.

CHP, Meclis’in tek muhalefet adresi strajisini belirlemişti:

“Görüşmeyi mümkünse açık yapmak değilse, en azından bu konuda açılacak usul tartışmasıyla ekranları başındaki milyonlara seslenmek...”

• CHP Grup Başkan Vekili Önder Sav söz istedi ve kürsüye gelerek konuşmaya başladı:

“ABD askerlerinin Türk topraklarına konuşlanması ile Türk askerinin Irak’a gitmesi ayrı ayrı oylanması gereken bir durumdur. Aksi taktirde Anayasanın 92. Maddesi ihlal edilmiş olur. Bu sebeple usul tartışması açılmasını istiyoruz.”

Arınç, Sav’a söz hakkı verdi vermesine ama usul tartışması açılmasını da kabul etmedi. Sav bu çerçevede içinde de olsa, henüz

Meclis TV ekranlarını karartmadan konuşabilirdi. Öyle yaptı. CHP'li Sav, etkili bir nutuk attı:

"İskenderun Limanı işgal altında. Milletvekillerimiz içeriye bile sokulmadı. Ancak Mustafa Kemal'in dediği gibi, geldikleri gibi gideceklerdir.

Bu iğrenç savaşa ne kendiniz bulaşın ne de Türkiye'yi bulaştırın. Bir tek Mehmetçik cesedi omuzlarda yükselirse seçmeniniz sizi affetmez."

Önder Sav bu savaşı "Amerika tek başına yapar. Zaten dedikleri de bu değil mi?" diyerek ve alkışlar arasında tamamladı: "ABD'den korkmayın, Allah'tan korkun!"

Sav'ın konuşması, hele son sözleri milletvekillerini gerçekten sarstı.

AKP adına Grup Başkanvekili Salih Kapusuz, Sav'a cevap için kürsüye çıktı. Geçmişte CHP'nin, ABD üsleriyle ilgili tezkelere nasıl evet dediğini anlattı. Anlattı ama o son sözün "Amerika'dan değil, Allah'tan korkun" sözünün etkisini silemedi.

Ardından TBMM TV yasa gereği canlı yayından çıktı ve görüşmeler başladı. Bundan sonrası Meclis tutanaklarının 10 yıllık yayın yasağına giriyor. Fakat her şeye rağmen şunu biliyoruz ki, Genel Kurul'un en can alıcı kısmı buraya kadarki oturumunda yaşandı. Onun dışında Tayyip Erdoğan ve Abdullah Gül, AKP Grup toplantılarında söylediklerini tekrarladılar. Deniz Baykal hükumete yüklendi. En ilginç konuşma ise AKP'li bir milletvekilinden geldi.

Söz isteyen milletvekili "dün akşam rüyamda beyaz kefenler içinde Irak'lı vatandaşları gördüm" diyerek duygulu bir konuşma yaptı. Dahası da vardı:

"Ben bu kâbusa Türk askerlerinin eklenmesini, bizim ölümümüz olmasını istemiyorum."

Akşam saatlerinde Genel Kurul toplantısı sona erdi ve oylama yapıldı. Televizyonlar yeniden canlı yayına geçtiler. Tezkere sonucunu açıklamak üzere Meclis Başkanı Bülent Arınç, yavaş yavaş konuşmaya başladı. Arınç, mutlaka bir tarih notu düştüğünün farkındaydı:

“Oylamaya 533 milletvekili katılmış olup, 264 kabul, 250 red ve 19 çekimser oy çıkmıştır. ”

Arınç bu rakamları söyleyerek kürsüden indi ve oturuma ara verdi. Meclis Başkanı oylama sonucunu söylemiş ve fakat kabul oyunun fazlalığına rağmen tezkerenin geçtiğini ifade etmemişti.

Bülent Arınç: Tezkerenin Med-Ceziri

TBMM 1 Mart'ta tezkerayı reddetmemiş olsaydı bugün, Türkiye topraklarında konuşlanmış bir “yabancı ordu” olacaktı. Tüm şartlar; hükümet, medya, basın, iş çevreleri, her şey tezkere için ayarlanmış olmasına rağmen Meclis, tarihî bir kararla tezkerayı geriye göndermeyi bildi. Red, Cumhuriyet tarihinin en önemli kararlarından birisiydi ve altında TBMM'nin imzası vardı.

Peki Meclis'in bu kararı almasında, Başkanı Bülent Arınç'ın özel bir rolü oldu mu? Arınç'ın bütün bir tezkereler sürecinde tavrı neydi? O amansız bir savaş muhalifi miydi? Yoksa duruma göre hareket ederek “öne çıkmaya” çalışan bir isim mi? Dahası Arınç, acaba herkesin itibarını kazanarak, Cumhurbaşkanlığına giden yolları mı açmaya çalışıyordu?

Öncelikle şunu söyleyelim: Meclis Başkanı 1 Mart Tezkeresi'nde o kadar öne çıktı ki, adeta “tezkereye karşı savaşan tek isim” oydu. Her gün yaptığı açıklamalarla kamuoyunu büyük oranda etkiledi. Neredeyse ana muhalefet partisinin, CHP'nin yapamadığını o tek başına yaptı

Mesela TBMM Başkanı Bülent Arınç 8 Mart'ta, tezkerenin red-dine rağmen ABD askerlerinin liman ve üslerde yaşanan hareketliliğine ilişkin görüntülerin kendisini rahatsız ettiğini söyledi. Arınç, mensubu olduğu AKP'nin kurduğu hükümete karşı “gensoru” dahil denetim mekanizmalarının harekete geçirilmesini istedi.

Genel Kurul'da CHP'li Ali Topuz ve Enis Tütüncü yabancı asker bulundurma ve yurtdışına göndermeye ilişkin tezkerenin

reddedilmesine karşın asker sevkıyatının sürmesini eleştirerek "ABD'nin ne getirip götürmediğini bilmiyoruz," deyince Arınç, şu karşılığı verdi.

"Bu, yurtsever her milletvekilinin acı duyması, endişe duyması, tereddüt duyması gereken bir konudur. Askerler gidiyor, silah araç gereçler gidiyor. Nereye gidiyor, şuraya gidiyor. Biz buna yetki verdik mi? Genelkurmay'ın açıklamaları oldu, 'Bu izin çerçevesinde oldu' diye. Benim gibi sizi de rahatsız eden bir husus varsa, denetim mekanizmalarını harekete geçirin. Bu beni rencide ediyor, tüylerim diken diken oluyor. Soru mu, genso-ru mu, Meclis araştırması mı, Meclis soruşturması mı, Meclis ne gerekiyorsa yapmalıdır. Eğer endişelerimiz varsa ve gerçekse... Bunu ben yapacak durumda değilim, siz yapın. Gelsin birisi desin ki, bu böyledir. Meclis'in denetim mekanizmasını çalıştırmamız lazım."

Arınç'ın sözleri tabii ki konuyu Meclis gündemine taşımaya yetmedi ancak bu tavrı da "Meclis Başkanı'nun tezkere sürecindeki en radikal lafları" olarak hafızalarda iz bıraktı.

Bülent Arınç, AKP yönetimi tarafından cezalandırılmak üzere istenen ve tezkereye red oyu kullanan milletvekillerinin listesini de vermedi. Arınç AKP Grup Başkan Vekili'ne "kapalı oturma tutanaklarını ben dahil, hiç kimse göremez. Buna izin vermem, veremem. Oylama sonuçlarını illa da almak istiyorsanız, tutanakların açıklanmasına ilişkin Meclis'ten karar çıkartın," karşılığını verdi.

Ancak aynı Meclis Başkanı'nun 1 Mart'tan sonra gündeme gelen yeni tezkerelerde bu çizgisini koruduğunu söylemek mümkün değil. Bu süreçte Arınç fotoğrafını tezkerelediğimizde ortaya üç önemli köşebaşı nokta çıkıyor:

1-Arınç, Köşkle aynı çizgide bulunmaya çok dikkat etti.

2-Arınç, TSK'nun hassasiyetleriyle aynı dalga boyunda bulunmaya dikkat etti.

3-AKP'nin muhalif tezkereci milletvekilleriyle dayanışma içinde oldu. Fakat bunu hiçbir zaman AKP yönetimiyle kavga

ederek yapmadı. Hatta bu tavrıyla partisinin “kontrollü boşaltımını” sağladığı da söylenebilir.

İşte Arınç’ın bu temel çizgisini ortaya koyan somut olaylar:

1-Tezkerenin 1 Mart’ta Meclis’te reddinin ardından önce, “Tezkerenin aynen gelmesi, Meclis’in saygınlığına gölge düşürür. Herkes bu karara şapka çıkarmalı” dedi. Ancak Genelkurmay Başkanı’nın 5 Mart açıklamalarının ardından bu kez keskin bir “U” dönüşü yaptı. Meclis Başkanı, “Tezkerenin gelmesi Meclis’in saygınlığına gölge düşürmez. Barış isteyenler buna hazır olmalıdır,” gibi Med-Cezir’li bir tavır sergiledi.

2-Bülent Arınç, Meclis Başkanı sıfatını iyi kullandı. Tezkereler sürecinde ortaya koyduğu (çelişkili de olsa) tavrıyla, AKP içindeki konumunu güçlendirdi. Muhalefet yaptı, ancak muhalefetini “partiye” değil, “parti yönetimini” sorumluluk altına alacak bir tarzda ortaya koydu. Yani parti içinden gelebilecek “partiye zarar veriyor” eleştirisine maruz kalmadan öne çıktı.

Örneğin “ABD zorbalık yapıyor. Hükümetin görevi, Türk milletinin ulusal menfaatlerini düşünmek ve ne gerekiyorsa onu yapmaktır,” dedi ama sonunda da ekledi “Zaten de yapıyor.”

3-Meclis Başkanı Bülent Arınç’ın, tezkere muhalifi milletvekilleriyle biraraya geldiği ve konuşmalar yaptığı biliniyordu. Siirt seçimlerinin yapılacağı haftanın Pazartesi’sini Salı’ya bağlayan geceyi Arınç İstanbul’da, Florya’daki Atatürk Köşkü misafirhanesinde geçirdi. Kahvaltısını da orada yaptı. Kıymalı, börekli ve çaylı kahvaltıda eski ve yeni çok sayıda milletvekilleriyle biraraya geldi. Arınç, “seçimler için görevinizi yerine getirin” dedikten sonra duyduğu üzüntüyü burada dile getirdi. “Çok üzgünüm. Bizimkiler önergeye (tezkereyi kast ediyor) evet diyorlar.”

4-AKP İstanbul Milletvekili Göksel Küçükali, Ön Tezkerenin ardından “red oyu verdim 2. tezkere gelirse de istifa edeceğim” diyen ilk muhalif milletvekili olmuştu. Meclis Başkanı’nın bu sözleri desteklemesi, hiç değilse susması gerekirken sazı eline aldı, parti yönetiminin bile henüz konuşmadığı dö-

nemde “Küçükali’nin sözleri milletvekili sıralamasındaki yeriy-le ilgili şahsi açıklamalardır, ciddiye alınamaz,” dedi. Arınç tez-kereye karşı bir duruşu desteklemek yerine, kösteklemeyi tercih etmişti.

5-Birinci tezkerenin reddinde aktif bir tutum takınan Bülent Arınç, daha sonraki süreçte “Ankara’nın genel nabzına” uyma-yı tercih etti. Amerikalıların Temmuz 2003’ten itibaren istedikle-ri Türk Askeri, yani Lejyoner Tezkeresi için konuşmayacaktı. Daha sonra yaptığı açıklamalarda ise “Genelkurmay istiyorsa Türk Askeri K. Irak’a girebilir,” dedi. Yani Başkan’ın rengi de, tarzı da değişmişti.

Amerika’nın, İncirlik’i tezkeresiz kullandığının ortaya çıktı-ğı 2003 sonundaki tavrı da ilginçti. Arınç, önce Başkan’ı olduğu Meclis’in yetkilerinin çalınmasına sessiz kaldı, sonra da “olur böyle şeyler” nev’inden açıklamalarla ortalıktan çekildi.

Tezkerenin ilk perdesinin yüksek sesli muhalifi Bülent Arınç, iktidarın ilk dönemini yaşadığı o dönemlerde AKP yönetimine de epeyce kızgındı. Bunun 1 Mart’ı etkileyip, sonraki dönemde ikna-ya dönüşüp dönüşmediğini bilemiyoruz. Ama şunu biliyoruz ki, Bülent Arınç’ın Meclis Başkanlığını Erdoğan da, Gül de isteme-miştir. Hatta Parlamentonun bir numaralı koltuğu için Vecdi Gö-nül’ü aday olarak belirlemişlerdi. Ancak AKP Genel Başkanlığı’nı Erdoğan ve Gül’e ikram eden Arınç bu konuda hiçbir duraksama göstermeden öne çıkmış, koltuğa en layık olduğunu düşünerek adaylığını parti liderliğine rağmen ilan etmişti.

Arınç’ın hiç değilse AKP’nin üç nolu ismi olduğuna ve bu-nu da hakettiğine şüphe yoktu. Arınç’ın bu haklı dâvâsında kendisini destekleyecek milletvekillerinin epeyce çokluğu da, parti yönetimini zaten “kerhen katkı” vermeye itmişti.

Uluslararası ajanslar, kabulün (264), reddin (250) fazla çık-masını “Tezkere Geçti” olarak ve flash haber olarak tüm dünya-ya ilan ettiler. Amerikalı haber kanalları da Ankara muhabirleri-ne bağlanıyor, seviNçli haberi! Özellikle Amerikan halkına du-yuruyorlardı.

Meclis iç tüzüğünü yabancılar bilmiyorlardı. Çünkü tezkerenin onaylanmış sayılması için, Anayasa'nın 96. ve Meclis iç tüzüğünün 146. Maddeleri uyarınca toplantıya katılanların salt çoğunluğu gerekiyordu ve 533 katılımlı oturumun salt çoğunluğu, 267'ye karşılık geliyordu. Dolayısıyla TBMM tezkereye üç oy farkla "hayır" demişti.

Bülent Arınç kürsüye döndü ve resmi ilanı tek cümleyle duyurdu:

"Tezkere TBMM tarafından reddedilmiştir."

"Red günü"nden tezkere notları

-Tezkere oylamasının yapıldığı gün, Meclis'te olağanüstü güvenlik önlemleri alındı. OlumSuz istihbarat alıyoruz diyen Bülent Arınç'a atfen, Melcis'e giren araçlar didik arandı.

-Genel Kurul'un tezkere için toplandığı saatlerde Sıhhiye'de, savaşa karşı en büyük protestolardan birisi gerçekleştiriliyordu.

-AKP'li milletvekilleri bir haftadır süren yoğun toplantılardan sonuncusunu, tezkerenin reddedildiği Genel Kurul toplantısı öncesinde yaşadılar. Gruptan çıkan milletvekillerinin derhal Genel Kurul'a girmesi sağlanarak, dışarı ile temas etmeleri engellendi.

-CHP'liler Genel Kurul'a "savaşa hayır" rozetleri ile girerken, bazı milletvekilleri "savaşa hayır" şapkası ve dövizleri ile gösteri yaptı.

-CHP'li Mehmet Sevigen, AKP'lilere "savaşa hayır" rozeti dağıtırken; Kapusuz, poşete el koydu. Ancak Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış ile bazı milletvekillerinin rozet almasını engelleyemedi.

-Sonradan beyaz karanfil getirilip dağıtılması, hatta Salih Kapusuz'a da verilmesi üzerine Meclis Başkanı Bülent Arınç müdahale etti. "Burası şov yeri değildir," dedi.

-Yaklaşık 3.5 saat süren gizli oturum sonucunda kulislere önce "tezkerenin kabul edildiği" haberi geldi. Ancak kabul oyu

daha fazla olmasına rağmen, salt çoğunluk isteyen Anayasa hükmü gündeme geldi. Meclis'te hareketli saatler, bu kez yerini karar ne oldu? sorusuna bıraktı. Meclis Başkanlık Divanı toplanarak durum değerlendirmesi yaptı. Bu toplantının ardından Meclis Başkanı Bülent Arınç, tezkerenin kabul edilmediğini açıkladı. Arınç "Meclis umarım bundan sonra daha hayırlı işlerle uğraşacaktır," dedi.

-Tezkere nedeniyle Türkiye müthiş bir gerginlik yaşadı. Heyecan milletvekillerine de yansıdı. Nihayet iki milletvekili görüşmeler sırasında fenalaşarak Genel Kurul salonunun dışına alındı.

TEZKEREDEN ÖNCE TEZKEREDEN SONRA

“Asker bulundurma ve asker gönderme tezkeresi TBMM tarafından reddedilmiştir...”

İşte tüm dünyanın nefesini tutarak izlediği, 80 yıllık Cumhuriyet tarihinin belki de en kritik kararını bildiren tek cümlelik bilgi!

“Muhtemeldir ki Türkiye’nin, Ortadoğu’nun tarihi yazılırken bu tek satırlık nottan çok büyük harflerle bahsedilecek. Bölge ve coğrafyamız açısından tezkerenin reddi bir milat rolü oynayacak. Tezkereden önce, tezkereden sonra diye anılacak bir milat... Aynı anda ABD ile bir fay hattı ve bir kırılma noktası olarak da tarihe geçecek bir milat.

Çok değil; 1 Mart’tan, iki hafta öncesine kadar “tezkere çıkmazsa fena olur” frekansından yapılan ABD patentli ikazlara rağmen, içeriden bu tehdidi yükselterek yansıtan odaklarına rağmen TBMM, Amerikan askerlerinin Türkiye’de konuşulmasına onay vermedi!

TBMM; askeri figüran, hükümeti kukla, Türkiye topraklarını müstemleke haline getirmek isteyen Washington’a “dur” dedi.

Türkiye yıllardır devam eden “biz bir şey yapamayız” ya da “bizden bir şey olmaz” psikolojisini yıktı. Korkularını yendi Türkiye! Ve de kapılar sonuna kadar açıldı. Türkiye gerçekten isterse, hesaplarını sığ ve kısa vadeli yapmazsa kısaca, red sonrasında şartlarını yerine getirirse Irak savaşını da durdurabilirdi.

Milletin iradesinin tecelligâhı Meclis, her şeyin olabileceği bir sürecin önünü açtı!

Şimdi tezkerenin milat olduğu tezkere sonrasına bir yolculuk gerçekleştireceğiz. Ama öncelikle niçin tezkere reddedildi? üzerine, sıcak sığına birkaç notu aktarmak istiyoruz.

1 Mart'a nasıl gelindiğini gösteren ve tezkerenin reddinin ardından Amerikan Pew Araştırma Merkezi'nce yapılan bir kamuoyu yoklamasını sunmak istiyoruz.

Türk-Amerikan ilişkileri aşkı mı, nefret mi?

Amerikan Pew Araştırma Merkezi'nce yapılan bir anket; Türk halkının Amerika'yı sevmediğini, Bush'tan nefret ettiğini ortaya çıkardı.

Üstelik ankete katılanların yüzde 71'i, "Washington'un Türkiye için bir askeri tehdit" oluşturduğuna inanıyor. Pew adlı kuruluşun "2003 Küresel Yaklaşımlar" adıyla yaptığı araştırmaya göre, anketin uygulandığı 40 ülke içinde ABD'ye en olumsuz bakan ülke de, yine Türkiye...

"ABD'de yanlış olan nedir?" sorusuna ankete katılan Türklerin yüzde 52'si "Başkan Bush" cevabı verirken, yüzde 33'ü "genel olarak Amerika'nın kendisi" ve yüzde 12'si "Hem Bush hem de ABD" diyor.

Ankete katılan Türklerin yüzde 32'si Amerikan mallarını almayı durdurduğunu, yüzde 43'ü ise Amerikan ürünleri alımına son vermeyi düşündüğünü açıklıyor.

Tezkereli günler başlamadan önce "ABD'siz Türkiye hiçbir şey yapamaz" diyen, dedirtilen Türk halkı; tezkere sürecinde yaşanan olaylarla Amerika'yı sevmeyen, Bush'tan nefret eden, üstelik yüzde 71 ile ABD'yi tehdit olarak gören bir noktaya geliyor.

İşte aşkla nefret arasında gidip gelen bir ilişkinin, Türk-Amerikan ilişkilerinin tezkeresizliğine ayna tutan bir kamuoyu çalışması ve sonucu...

Hiç değilse bir zamanlar Türkiye'nin "en stratejik" ortağına duyduğu tepki ya da bu ortakla gelinilen son durak...

Türk halkı bırakınız ortaklığı, stratejiyi, hatta müttefik ilişkisini, Atlantik'in öte tarafını bir "tehdit" olarak algılıyor.

Türkiye üzerinden bir psikolojik savaş planı uygulayanların, hesap edemedikleri sonuç galiba bu oldu.

Uyutulan kurumlar, teslim alınan siyaset, ama Türk Milleti'nin ortaya koyduğu unutulmuş basireti...

Tam da bu noktada, Türk-ABD ilişkilerinin oturduğu bu limanda Türk halkının inanmadığını ilan ettiği "stratejik ortaklık" kavramına bir göz atmakta faydalar olabilir.

Stratejik ortak (mı acaba)?

Kavramlar, genelde etrafımızda dönen karmaşanın içinde bir parça olsun berraklık sağlayarak yolumuzu bulmanın araçlarından biridir. Ancak kavramlar bazen hakikati görmenin önünde engel haline de gelebilirler. Türk-Amerikan ilişkileri tartışılırken ortaya atılan "stratejik ortaklık" kavramı galiba bu ikinci kategoriye giriyor.

Stratejik ortaklık kavramı bir zamanlar Türk-ABD ilişkilerinin gerçeğini, kısmen yansıtıyordu. Sonra bu gerçeğin yerini aldı, sonra gerçeği gizlemeye başladı...

Bugün ise "stratejik ortaklık" kavramı ile gerçeklik açısından hiçbir ilişki kalmamıştır.⁵²

Tezkere duvarına toslayan ya da tezkere duvarının tosladığı şey işte bu stratejik ortaklıktı! Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye için; önem, alaka, dikkate alma, zevahiri kurtarma gibi kavramları defterinden silmişti. Örneğin daha sonra yansıtaacağımız gibi Süleymaniye'de, El-Kaide elemanlarına uygulanan muameleyle, Özel Kuvvetler Timi'nin başına geçirilen çuval aynı Amerikan kumaşından, aynı ölçülerde yapılmıştı!...

52 Stratejik analiz, Ağustos 2003.

Bugün Türkiye; 30 bin insanını kaybettiği Güneydoğu'daki "düşük yoğunluklu savaşta" mücadele ettiği PKK'yı yaygın bir kanaatle, ABD'nin desteklediğini düşünmektedir. Türk askerî varlığının "düşman" bir tavırla K. Irak'tan çıkarılmaya çalışılmasını ve PKK'nın desteklenmesini bir "Kürt devletini kurma girişimi" olarak görmektedir.

'Ne pahasına olursa olsun, Türk askeri Irak'a (K. Irak'a) girmeyecek' tutumunun, aynı senaryonun bir parçası olduğunu avuçlarının içinde hissetmektedir. Kısaca soğuk savaş alışkanlıklarıyla, dünyaya ABD penceresinden bakma rahatlığına ve tembelliğine alış(tırıl)mış Türkiye, aslında 1 Mart tezkere günü öğle saatlerinde de olsa gözlerini açarak "ne oluyoruz?" sorusunu sormaktadır.

Türkiye için en temel ve hayati soruya Amerikanın, "siz hiçbir şeysiniz" mantığıyla verdiği cevap, hiç değilse halkı uyardırmıştır. Pew şirketinin yaptığı araştırmanın ortaya koyduğu sonuç, buna işaret ediyordu ve milletvekillerini silkeleyen de bu iradeydi.

Sonuç olarak "Türk-ABD stratejik ilişkisi" kavramı geçmişte de belki koskoca bir yalandı; ama, tezkerenin reddiyle 1 Mart günü o tatlı yalanın yerini "ölü" ifadesi almıştı.

Tezkere amnı fotoğrafladıktan, tezkereyi öncesi ve sonrasıyla bir milat takvimine bağladıktan sonra şimdi, 1 Mart'ın sonrasına gidebilir, reddin yankılarını anlatabiliriz.

Reddin yankıları

AKP'nin kurmayları çok reddin ardından Başbakan Gül'ün başkanlığında, Dışişleri konutunda toplandılar. Gül, Colin Powell'ı arayarak üzüntülerini bildirdi. Meclis iç tüzüğü'nün azizliğinden bahsetti. Aslında sayısal çoğunluğu sağladıklarını uzun uzun anlattı.

Powell "Sayın Başbakan, üzülmeyin; kararı Meclis verdi, saygıyla karşılıyoruz," dedi. Şüphesiz ABD Dışişleri Bakanı da

üzgün hatta kızgındı ama muhatabının niyetini de ölçmek istiyordu, Powell devam etti:

“Peki tezkere ikinci kez Meclis’e getirelecek mi?”

Colin Powell’ın bu sözleri Amerika’nın işin peşini bırakmayacağına işaret ediyordu. Oysa tezkere henüz reddedilmişti ve Tayyip Erdoğan’ı Başbakanlık koltuğuna oturtacak seçimlere sadece dokuz gün vardı.

Gül “bakacağız, değerlendireceğiz” diyerek telefonu kapattı. Ardından biraz da tezkere geyiğine dönüşen, “kim evet-kim hayır” totosuna devam edildi. Washington’dan, Colin Powell’ın telefonu dışında hiçbir ses çıkmıyordu. Ne tepki ne de tepkisizlik...

Havada fırtına öncesi sessizlik vardı.

Sorumluluk kimde telaşı

2 Mart Pazar günü Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök, Başbakanlığa gitti. Temel soru şuydu:

Şimdi ne olacak?

Başbakan ve Genelkurmay Başkanı, kafa kafaya verip derin bir sohbete girdiler. Özkök-Gül diyalogunu izliyoruz.⁵³

Org. Özkök: Biz bütün hesabımızı bu tezkerenin Meclis’ten geçmesi üzerine yapmıştık.

Gül: İkincisi, birinci tezkereden farklıydı. Seçim bölgelerine giden milletvekilleri büyük bir tepkiyle karşılaştı. Amerikalılar da iyi şeyler söylemediler.

Org. Özkök: Bizim temel kaygımız onlar değil, K. Irak’taki gelişmeler. Oraya yeni bir formül üretmek zorundayız.

Gül: Siz de yardımcı olun. Milletvekilleri MGK toplantısında da söylemiştim, bunun bir devlet meselesi olduğuna inanmadılar.

Org. Özkök: Köşk’te toplanıp karar veririz.

Başbakanlıkta bu diyalog yaşanırken, Erdoğan da kabineyi toplamıştı. Henüz AKP Genel Başkanı sıfatı taşıyan Erdoğan da Gül’den farklı düşünmüyordu:

⁵³ Sabah, 14.03.2003

“Tezkere geçmezse Amerikalılarla sorun yaşayabiliriz. Genelkurmay Başkanı bir açıklama yapmalı.”

Ankara’da yaşanan bu yoğun haftasonu trafiğinin ardından, 3 Mart Pazartesi günü Gül ve Org. Özkök, Köşk’ten ayrı ayrı randevu istediler.

Cumhurbaşkanıyla ilk görüşen Başbakan oldu. Gül ve Sezer Meclis iradesine saygı konusunda anlaştılar. Ancak Gül, askerlerden bir açıklama yapmalarının beklendiğini Cumhurbaşkanı’na hissettirdi. Başbakan, Cumhurbaşkanı içinse bir şey söylemeyi fazlalık gördü. Çünkü A. Necdet Sezer’in karakteri de, görüşü de netti.

Açıklama şık olmaz

Öğleden sonra bu kez Org. Hilmi Özkök, Çankaya Köşkü’ne geldi. Özkök Paşa ile Cumhurbaşkanı Sezer arasında şu diyalog yaşandı.⁵⁴

Org. Özkök: Biz Meclis’ten bu tezkerenin çıkmasını bekliyorduk. Hesaplarımız da bunun üzerineydi.

Sezer: Meclis kararını böyle verdi. Saygı duymak zorundayız.

Org. Özkök: Birinci tezkerenin geçmesi önümüzü açmadı.

Sezer: Ancak onun çerçevesi belliydi. İkinci tezkere biliyorsunuz şarttı.

Org. Özkök: Bundan sonra izlenecek yolla ilgili değerlendirmeler yapıyoruz. Sizin fikriniz ve katkınız ne olabilir?

Sezer: Benim görüşlerim belli...

Org. Özkök: Belki de TSK’nın görüşlerini kamuoyu ile paylaşmak doğru olabilir.

Sezer: Şık olmaz, çok değişik yorumlar yapılır.

Org. Özkök: Başbakanla görüşmelerimizde ne söyledikse, onu kamuoyuyla paylaşacağım.

Genelkurmay Başkanı dediğini yaptı ve 5 Mart Cumartesi günü, KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’ı kabulü öncesinde gazetecilere daha önce hazırladığı metni okudu.

⁵⁴ Sabah, 14.03.2003

Tezkere isteği MGK'ya gelmedi

Genelkurmay Başkanı soru cevap şeklinde hazırladığı notlarından açıklama yaparken, adeta hşkşmete gşndermeler yapıyordu. Hem hşkşmetle birlikteyiz mesajı veriyor hem de tezkereler için bir talebin MGK gşndemine gelmediğini vurguluyordu. İşte Paşa'nın değerlendirmelerinin sorulu cevaplı zeti:

Asker neden sustu?

"Açıklıkla ifade etmek istiyorum. Asker suskun değildir. Ancak asker, bu kritik konuda dşşşncelerini kamıoyu ile paylaşmakta fayda gşrmemiştir. Ancak tşm dşşşncelerimizi Başbakanın ve ilgili kurum ve kuruluşların katıldığı tşm toplantılarda açıklıkla ifade ettik."

[Genelkurmay Başkanı burada kendilerine atfen yayınlanan tezkere karşıtı gşsterilen tutumdan rahatsız. Ve bu haberin kaynağının hşkşmet olduğunu ihsas ediyor ve eleştiriyor.]

TSK'nın tezkereyle ilgili gşrşşş nedir?

"TSK'nın gşrşşş hşkşmet ile aynıdır. Ve yşce Meclis'imize yansıtıldığı gibidir."

[Orgeneral zkk, burada, tezkerein metni bizim gşrşşşmşzş yansıtıyor; biz bu metnin Meclis'e gşnderilmesine karşı ıksaydık tezkere gidemezdi diyor ve MGK'dan sonrası i n sorumluluğun hşkşmette olduğunu ima ediyor.]

Son MGK'dan niçin tezkere kararı çıkmadı?

"Ben böyle bir isteğin MGK'na geldiğini duymadım. MGK'da beş asker ve dokuz sivil şye vardır. Kaldı ki MGK Ocak ayında gerekeni yapmıştır. Meclis kararından önce MGK yeni bir tavsiyede bulunsaydı, bu ne anlama gelirdi? Meclis'e tezkerenin kabulü için baskı olurdu."

[Genelkurmay Başkanı, burada çok önemli bir şey söylüyor. Hükûmet konuyu MGK gündemine taşımadı, diyor. Sivil asker sayısını hatırlatarak hükümetin bu işten kaçtığı mesajını veriyor. Bir mesaj daha veriyor Org. Özkök: Biz tavsiye kararı alsaydık bu kez de 'asker baskı yaptı' diyerek bu kararı çıkartmazlardı.]

Konu evet-hayır meselesi midir?

"Savaşa halkın % 94'ü hayır dedi deniyor. Bu yanlıştır. Savaşta halkın % 100'ü hayır demiştir. En karşı olanlar ise savaşın şiddetini en iyi bilen, biz askerleriz. Geline aşamada Türkiye savaşı tek başına önleme yeteneğine sahip değildir. Esasen bu bütün dünyanın meselesidir. Biz de bu gayretlerimize devam edeceğiz. Bu hususta seçeneğimiz iyi ile kötü arasında değil, kötü ile daha kötü arasındadır. Konuyu basite indirgersek hiç katılmamakla, savaşın aynı zararlarını göreceğiz. Fakat zararımızın telafi edilmesi asla mümkün olmayacaktır. Şayet ABD'ye yardımcı olursak, ikinci alternatif olarak zararımızın bir kısmı telafi edilebilecektir. Biz savaşanların yanına katılmadan, sadece Kuzey Irak'ta mültecilere insani yardımda bulunacağız."

[Paşa, bu sözleriyle Irak savaşını ve Türkiye'nin bu savaş içinde yeralmasını, ulusal çıkarlar açısından değerlendiriyor. Kırmızı çizgilerini muhafaza eden bir duruş sergiliyor.]

Kuzey cephesinin önemi nedir?

"Kuzeyden cephe açılırsa savaş kısa sürer. Beklenmedik gelişmeler olmaz. Ve daha az insan kaybı olur. Bu durumda bir tek kurşun atmadan, görevimizi tamamlayarak döneceğiz diye düşünüyoruz. Beklenmeyen gelişmeler olursa savaşanlar buna karşı çıkmayacaklardır. Bu sözleri aldık."

[Genelkurmay Başkanı, bu sözleriyle, Türkiye'nin mutlaka bu savaş içinde yeralacağını düşünüyor ve bu rahatlıkla Türkiye'nin önemini vurgulamaya devam ediyor. Sonradan çok pole-

mik konusu edilecek “bir tek kurşun atmadan geri döneceğiz” sözünü de burada sarf ediyor.]

Genelkurmay Başkanı belki de tezkere süreci başladığından bu yana ilk kez bu kadar geniş ve net bir şekilde görüşlerini ifade etmişti.

Özkök Paşa tezkerenin Şubat ayı MGK toplantısına geldiğini, Ocak ayında yeterli şeyler söylendiği için tekrar edilme lüzumu hissedilmediğini, sorumluluğun tezkereyi Meclis’ten geçiremeyen hükümette olduğunu vurguluyordu.

Genelkurmay başkanı konunun ekonomik ve siyasi boyutlarının da olduğunu, kendilerinin ise sadece askeri çerçeveye ilgili olduğunu söylüyordu.

Söylüyordu söylemesine ama Paşa yine de Washington Şahinlerinin ileride yapacakları suçlamalardan yakasını kurtarmayacaktı.

Genelkurmay Başkanının açıklaması Washington’da “geç kalmış bir tepki” olarak değerlendirildi.

Hatta askerin içine el uzatan demeçler verildi:

“Genç subaylar, daha önce parlamentonun onayını sağlamak için hayati olan birleşik bir tutumun alınmasını engellediler.”⁵⁵

Özkök Paşa beni geçici gördü!

Peki Genelkurmay başkanının açıklamaları Hükümet ve Köşk’te nasıl bir tepki buldu. Şimdi de ona bir bakalım.

Org. Özkök’ün açıklamalarının ardından Başbakan Gül, şu değerlendirmeyi yaptı:

“Özkök Paşa’nın açıklamaları tabii ki yararlı oldu. Ama bunu geçen hafta yapsaydı anlamlı olacaktı. Özkök Paşa zaten beni hep geçici gördü.”

Gül’ün “Paşa beni geçici gördü” sözlerinin herhalde başka bir anlamı vardı. Olsa olsa bu kızgınlık cümlesinin anlamı, Gül’ün AB konusundaki Mesut Yılmaz’ı bile asan ısrarcılığı ola-

55 Cengiz Çandar, Tercüman, 25.05.2003, Ya 28 Şubat 1997, Ya AB 2004

rak tercüme edilebilir. Çünkü Abdullah Gül AB konusunda kişisel sorumluluk alıyor ve askerlerin çok da hoş karşılamadığı kararlara öncülük ediyordu. Nihayet Başbakanlık el değiştirdikten sonra Erdoğan'ın hiç değilse ilk döneminde AB meselesi çok daha yavaş ilerledi.

.. "Genelkurmay Başkanı'nı tezkere konusunda bir açıklama yapmaması için iki gün önce ikaz eden Cumhurbaşkanı Sezer de, en azından sitemkârdı:

"Açıklama şık olmadı. Madem bunu yapacaktı, bizden değerlendirme alabilirdi."⁵⁶

MGK ile mi MGK'ya rağmen mi?

Genelkurmay Başkanının açıklaması beklendiği gibi, kamuoyunda geniş yankılar buldu. Konunun üzerine sıcak yorumlar yapıldı, makaleler yazıldı.

En ilginç değerlendirmelerden birisi gazeteci Serdar Turgut'tan geldi. Serdar Turgut, Genelkurmay Başkanının "Türkiye'de demokrasi var biz hükümete ya da Meclis'e baskı yapmadık, bu ülkede kuvvet ayrılığı var" sözlerini, "kuvvetler ayrılığı bugün mü akla geldi?" diye bir soruyla analiz etti.

Serdar Turgut'un TSK ile ilgili temel tespiti şuydu:

"Ordu bundan önce memleketin geleceğiyle ilgili her kritik durumda görüş bildirmekten katiyyen kaçınmadı. Hatta bazı durumlarda sadece görüş bildirmedi; gerekeni de yaptı!"

Serdar Turgut, Gül ve Erdoğan'ın gereken gayreti gösterdikleri kanaatinde. Kaldı ki Turgut'a göre, bu iki isim gerekirse MGK'da ikna da edilebilirdi. İşte Turgut'un konuya ilişkin yorumu:

"Necmeddin Erbakan, İsrail'le savunma işbirliği anlaşmasını herhalde gönüllü imzalamamıştı. Erbakan MGK'da ikna edildi."

Serdar Turgut askerlere yönelik bu tahlili yaptıktan sonra bu kez de "ters mantığı" işletiyor ve soruyor:

56 Sabah, 14.03.2003

“Peki Erdoğan ve Gül MGK’ya rağmen, onları karşılarına alarak mı tezkereyi desteklediler?”

İşte bir altın soru daha...

Asker, sivil, Köşk tezkereye kim karşı çıktı, gerçekte karşı çıkıldı mı, yoksa gizli bir konsansüs mü yaşandı? Daha da ötesi kaderin bir cilvesi miydi Türkiye’nin yaşadığı?

Galiba soruların cevabı, nerede durduğunuza ve nereye baktığınızla yakından ilgili olsa gerek...

Ekonomide Red Kabusu: Tezkere Vergileri

Tezkerenin reddinin ardından hükümetin temel korkularından birisi şuydu:

“Şimdi ekonominin hali ne olacak? ABD Türkiye’yi batırır mı?”

Reddin yaşandığı saat 22.00’den itibaren özellikle yabancı kaynaklardan gelen bilgiler, doğrusu hiç de hayırlı haberler taşımıyordu.

Yabancıların yüklü satışa geçeceği yolundaki bilgiler her tarafta konuşulmaya başlandı. Hatta tezkerenin Meclis’ten geçceğini bekleyen yabancı yatırımcıların piyasalara yüklü miktarda girdiği, şimdi de tümüyle çıkacağı ifade ediliyordu.

Ekonomi bürokratlarına gelen mesaj da farklı değildi:

“Mesainin başlayacağı ilk gün Türkiye için ‘Kara Pazartesi’ olacak.”

Yabancı mahreç taşıyan sıkıntılı bilgiler Başbakan ve bakanlara iletilindiğinde büyük bir telaş yaşandı. Başbakan Abdullah Gül, Başbakan Yardımcısı Abdullatif Şener, Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış ve Devlet Bakanı Ali Babacan, Pazar günü öğle saatlerinde AKP’de yapılan toplantıyı kesip, Başbakanlığa geldiler. Kendilerini bekleyen ekonomi bürokratlarıyla birlikte Başbakan toplantıyı açtı.

Toplantı başladığında saat 14:00’tü. Mutlaka bir açıklamanın yapılması “teskin edici bir ilacın” ekonomiye iştirilmesi icap ediyordu.

“Ne yapacağız ya da ne yapmalıyız” sorusu cevabını bulmakta gecikmedi. Bir süredir tezkere görüşmeleri nedeniyle bekleyen Juha Kahkonen’le temas edilecek ve IMF’nin ipine sıkı sıkı sarılınılacaktı!

Kahkonen nöbet başında

IMF ile görüşmeler zaten bir noktaya gelmişti. Geriye sadece aynı kredilerin 2,2 milyar YTL faiz dışı hesabına katılıp katılmayacağı konusundaki uyuşmazlık maddesi kalmıştı. IMF bütçe dışı fazlaya bu rakamın da katılmasını istiyor, hükümet tezkere geçerse IMF yumuşar diye hesap ederek direniyordu.

Toplantı sonunda karar verildi:

“2.2 katrilyon da dahil, IMF ile anlaştığımız her konuyu ilan edeceğiz.”

Juha Kahkonen’le görüşmeler saat 19.00’da, Hazine Müsteşarlığı’nda başladı.

Hükümet pazarlık yapmaya çalıştı, ancak Kahkonen burundan kıl bile aldırmıyordu. Sonuçta detaylarda bile Kahkonen’in dediği oldu. Saat 02.00’ye kadar Hazine’de bekleyen IMF temsilcisine, tüm şartların kabul edildiği beyaz bayrak açılarak ilan edildi.

Kahkonen Müsteşarlıktan ayrılırken Babacan’ın mesaisi devam ediyordu. Devlet Bakanı, bu kez de ertesi sabah Abdullah Gül’ün kamuoyuna açıklayacağı “ekonomik tedbirler ve vergi paketinin” kaynaklarını hazırlamaya koyuldu.

Babacan, Hazine Müsteşarlığı’ndan ayrılırken, gün ağırmak üzereydi.

Zamma tezkere kılıfı nasıl giydirildi?

Başbakan Abdullah Gül ve Maliye Bakanı Kemal Unakıtan IMF’ye verilen söz çerçevesinde “ekonomik tedbirler ve vergi paketi”ni açıkladılar. Kamuoyu vergi paketini, “tezkere vergile-

ri” olarak nitelendirirken Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, “Barış korumanın bir maliyeti var,” dedi.

Hükümet deprem vergilerini uzattı, ek emlak, ek taşıt vergisi koydu. Memurların emekli sandığı kesintisi yüzde 20’den, yüzde 30’a çıkarıldı. İşçilerin ikramiyeleri ertelendi. Yeşil kartlar, sağlık karnesine çevrildi. Çiftçiye yapılacak doğrudan gelir desteği, 2, 2 katrilyondan 600 trilyona çekildi. Yani hükûmet; 9,8 katrilyon kesinti, 5,9 katrilyonu yeni vergiler olmak üzere, toplam 15,7 katrilyonluk bir paketi milletin sırtına yükledi.

Kamuoyu büyük oranda konuyu saptırdı. Vergileri Maliye Bakanı’nın açıkladığı “tezkerenin bedeli” mantığına indirgedi. Özellikle yazılı basın, paketi bir taraftan da “Meclis’e saldırı aracı” haline dönüştürmekten sakınmadı. Öyle ya; TBMM tezkereyi reddetmeseydi, ABD’den yeşil dolarlar gelecek, bu zam paketi de çıkmayacaktı!

Peki vergi paketi Maliye Bakanı Unakıtan’ın söylediği gibi, tezkerenin bedeli olarak mı çıkarılmıştı? Tezkere geçseydi bile bu paket açıklanmayacak mıydı?

Hemen şunu söylemek gerekirse; 15,7 katrilyonluk yüzlerce sayfalık düzenlemenin bir gecede hazırlanması öncelikle “teknik olarak” mümkün değildi. IMF tezkere vergilerinin çıkmasını şart koşuyor ve bunu istiyordu. Hatta Kahkonen, IMF heyetinin diğer üyeleri Ankara’dan ayrılmasına rağmen bir memuruyla birlikte paketin imzalanamsını bekliyordu. Hükümetin istediği şey şuydu:

Tezkerenin reddi durumunda zam paketine kılıf bulmak... Tezkerenin reddiyle bekletilen vergiler işte bu elbiseye kavuştu.

Hükümetin tezkere kabul edilseydi bile o vergi paketini çıkarmak zorunda olduğunu, şu test sorusuyla da ortaya koyabiliriz:

Acaba tezkere Meclis’e gelse ve onaylansa hükümet, bu vergi ve zamları geriye alır mıydı?

Tezkere Çıkmayınca İstifayı Düşündüm

Reddin siyasi sorumluluğu demokrasinin en basit kuralı gereğince, hükümetin ve Başbakan'ın üzerindeydi. Öyle ya; Amerikalılara söz verilmiş, ancak tezkere Meclis'ten geçirilememişti. Türkiye'nin sistemi Parlamenter Demokrasi idi, dolayısıyla ABD'de olduğu gibi "ne yapalım Kongre'den geçmedi" deme şansınız yoktu?

Acaba bu çerçeve içinde Abdullah Gül red sonrası neler düşündü ve ne yaptı.

Başbakan Abdullah Gül, redd-i tezkerenin ardından en çok eleştirilen isimlerden birisi oldu. Başbakan için "tezkerinin çıkmasını istemedi" denilmese de "gönülsüzdü" değerlendirmeleri rahatlıkla ifade edildi. Fakat Gül'ü kurtaran yorum, Nazlı Ilıcak'tan geldi:

"Son grup toplantısında Abdullah Gül zaten isteksiz davrandığını söz ve davranışlarıyla belli etmiş, firelere-istmeden de olsa- yeşil ışık yakmıştır dolayısıyla tezkere sonucu bir güvensizlik anlamına gelmez."

Ancak Abdullah Gül belki de tezkere konusundaki samimiyeti tam olarak anlaşılamadığından "tezkere çıkmayınca istifayı düşündüm" açıklamasını çok sonraları yapacaktı.

17 Mart tarihinde Fatih Altaylı'nın sunduğu "Teke Tek" programına katılan Gül, asker bulundurma ve gönderme tezkeresinin kabul edilmemesinin ardından istifa etmeyi düşündüğünü söyleyecekti.

Fakat aynı Abdullah Gül bu sözlerinin ardından "Türk siyaseti için hiç de yabancı olmayan" şu kelimeleri de aktarmaktan geri durmayacaktı;

"Ülke menfaatleri bu krizi kaldırmayacağı için istifadan vazgeçtim."

1 Mart'a Dünyanın Tepkisi

İçeride olduğu kadar dışarıda da tezkerenin Meclis'ten geçeceğine dair, tam bir ortak kanaat vardı. İngiltere ve İspanya ile ABD'nin kurduğu halkaya, Türkiye'nin de dahil olacağı düşünülmüyordu. Ekonomisi çökmüş, hükümetinin Washington'dan kurulduğuna dair yaygın bir kanaatin olduğu Türkiye başka ne yapabiliirdi ki? Ama olmayacak şey oldu. Türk halkının tepkisine TBMM kulağını tıkayamadı. Sonuç, flash flash özel duyuru-suyla ilk kez CNN'de yayınlandı. Türkiye'nin tavrı "Bush'a fren yaptıran ülke" olarak yereldi.

AB ülkelerinden "Türkiye'nin, Avrupa'nın bir parçası olduğunu ispat ettiği" şeklinde açıklamalar geldi.

İşte CNN'nin ABD versiyonundan başlayarak tüm dünyadan gelen tezkere tepkileri...

CNN TV (ABD): Başbakanlık Tezkeresi'nin TBMM'de kabul edilmemesinin üzerine televizyonun Atlanta'daki merkezinden, Türkiye'de muhabir Harris Whitbec'e, "Türkiye neden ABD'nin önerdiği 26 milyar dolarlık yardım paketine rağmen Amerikan askerlerinin konuşlandırılmasını reddetti?" sorusu yöneltildi. Muhabir "Türkiye'nin sorunu para değil, prensip" cevabını verdi.

The Washington Post (ABD): Tezkerenin TBMM tarafından kabul edilmemesi, ABD Başkanı George Bush yönetiminin savaş planlarının yeniden yazmasına neden olabilir. Pentagon, haftalardır Türkiye'nin iznini bekledi. TBMM'nin kararı, Irak'a karşı savaşta uluslar arası destek kazanmaya yönelik ABD çabalarına bir darbe oldu.

Fox News TV: TBMM'nin kararı bomba etkisi yaptı: 62 bin Amerikan askerinin Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a girmesine imkan verecek multi-milyar dolarlık anlaşma paketi henüz ölmedi.

BBC World: Türkiye'de demokrasi işbaşında: ABD ve müttefikleri bu oylama sonucunda tam bir kaosa sürüklendiler. Ortada müthiş belirsizlik var.

Independent On Sunday (İngiltere): TBMM’de yapılan oylama kaostla sonuçlandı. Washington bu tezkerenin kabulüne büyük umutlar bağlamıştı.

İtalyan Meclisi: Dış ilişkiler Komisyonu Başkanı Dario Rvolta, tezkerenin kabul edilmemesi üzerine “Türk meclisinin hakimiyeti tartışılmaz” dedi.

La Repubblica (İtalya): Türkiye, Bush’u frenliyor.

La Stampa (İtalya): Türk parlamentosu ABD’ye geçit vermediyi reddediyor.

Liberazione (İtalya): Ankara parlamentosundan beklenmedik olay: ABD ordusuun Irak’a geçmesini öngören hükümet tezkeresi geri çevrildi. Meclisin oyunu satın aldığına inanan Bush’a, küçük düşürücü bir tokat.

Le Journal Du Dimanche (Fransa): Ankara, Washington’a karşı koyuyor.”

Yeni Müsavat (Azerbaycan): Türkiye parlamentosundan şok karar.”

Orf TV (Avusturya): Türkiye’den ABD’ye kırmızı kart: ABD’nin, askerlerini Türkiye’de konuşlandırma planları böylelikle suya düştü.

Eurovizyon kazandıran tezkere!

Tezkerenin reddine en ilginç değerlendirmelerden birisi, İngiliz The Independent gazetesinden geldi. Gazete tezkerenin reddiyle oluşan prestijin, Türkiye’ye Eurovision şarkı yarışmasında birincilik getirdiğini yazdı.

Evet nereden bakarsanız bakın, ilginç ve renkli bir yaklaşım... Tezkere ile AB ve ABD arasında kurulan denklemin, bir anlamda geçerliliğini de ispat eden bir durumdu bu. Tezkereyi reddederek Avrupa’nın gönlünü kazanmış bir Türkiye fotoğrafının ortaya çıktığı birincilikle teyid ediliyordu.

Çünkü 48. Eurovision yarışmasına kadar Sıfır puanlarla ünlenen ülke, yani Türkiye; bu kez Avusturya, Bosna Hersek, Hol-

landa ve Belçika'nın verdiği 12'şer tam puanlarla birincilik kazanabiliyordu. Avrupa, ABD ile savaştığımız oranda bizi sevebileceğini gösteriyordu. Tabii bir de "ABD'nin söylediklerinin dışına çıkamaz" kanaati, reddedilen tezkere ile yıkılıyor, Türkiye prestij ve aynı zamanda Eurovision! kazanıyordu. Bu yarışmada ipi genellikle en önde göğüsleyen İngiltere'nin de ilk kez sıfır puan aldığına dikkat çekelim. Herhalde bunun da sebebi, İngiltere'nin ABD ile kurduğu "Savaş AŞ"nin Avrupa'da oluşturduğu olumsuz tepkilerdi.

TBMM'nin ortaya koyduğu redd-i tezkere tavrı yıllardır özlemini kurduğumuz, televizyonlarımızın başında hesap kitap tuttuğumuz sıfır puanlardan bizi birinciliğe taşımıştı. Yarışmanın ikinci sınıflığı, aslında amatör şarkıcıların katıldığı bir müsabaka olması ya da sanatçı Sertap Erener'in kimliği ve okuduğu şarkı da dahil "bizden birisi gibi değil de, Avrupa'lı gibi" davranmasının artık çok da fazla bir önemi yoktu. Red ile birlikte Eurovision şampiyonluğu da gelmişti.

CIA kuryeleri devrede

ABD'nin Ankara Büyükelçisi 4 Mart'ta ziyaret ettiği Başbakan Abdullah Gül'e, Başkan Bush'un bir mesajını getirdi:

"Bundan sonraki süreçte yeni kararınızı bekliyoruz."

Teklif, AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan'a da yinелendi. Erdoğan, "Meclis'e seçimden önce gitmemiz tehlikeli olur," dedi. Washington tezkere sakızını bir kez daha ağzına almıştı. Üstelik tezkere oylaması öncesinde hükümet ve bürokratlarla pazarlık yapan ABD büyükelçilik yetkilileri ve CIA kuryeleri, bu kez de red oyunu veren milletvekillerinin peşine düştü.

"Derin takip" iki koldan yürütülüyordu. Birinci harekât, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği Siyasi İşlerden Sorumlu Müsteşar Yardımcısı Nicholos Kass başkanlığındaki ekip tarafından gerçekleştirildi. Diğer çalışmada ise Amerika'nın etkin gazetelelerinden "muhabir" kimliği taşıyan CIA elemanları vardı.

Nicholas Kass'ın TBMM'ye uyguladığı ablukaya geçmeden, birkaç cümleyle kim olduğu sorusuna cevap arayalım.

Kass, ABD Ankara Büyükelçiliğinin Türkiye'de en uzun süredir görev yapan ismi. 1997'den bu yana Türkiye'de yaşıyor ve resmî sıfatı, siyasi işlerden sorumlu müsteşar yardımcısı...

Ancak onu, içinden "İslam geçen her konuyla" irtibatlı bir görevli olarak da tarif edebiliriz. Daha üniversite yıllarından itibaren Osmanlı üzerine çalışan ve yetiştirilen Kass'ın, Refah Partisi ve dolayısıyla AKP'li pek çok ismi tanıdığını ve yakın ilişkileri olduğunu söylemek herhalde sürpriz olmaz.

İşte Kass bu zengin tecrübesinden de istifadeyle, tezkereye red oyu veren milletvekillerini arayarak randevular istedi.

Nicholas Kass çoğu kere yanında, büyükelçilik yetkililerinden John Konstaeder adlı diplomat olduğu halde çok sayıda milletvekilini ziyaret etti.

Konuşulan milletvekilleri arasında tezkereye red oyu kullandığı basına da yansıyan, hatta televizyonlarda ABD'nin tavrını eleştiren milletvekilleri vardı.

Kass ve arkadaşları milletvekillerine iki soru soruyorlardı:

1- Niçin tezkereye red oyu verdiniz?

2- Oyunuzun rengi değişir mi?

Kuryeler bu iki soru arasına sıkıştırılmış, daha pek çok soru ve sorular yardımıyla milletvekillerini yönlendiriyorlar; bir taraftan Meclis'in nabzı ölçülmeye çalışılırken, diğer yandan da üstü örtülü bir tehdit uyguluyorlardı.

Ankara büyükelçiliğinden Meclis'i ziyaret edenler özellikle, kordiplomatik plakalı araçlarla geliyorlardı. Böylece, "kimse-den korkmuyoruz ve biz buradayız" mesajını vermeye çalışıyorlardı. Büyükelçilik temsilcileri hiçbir sakınca görmeksizin ana binada, halkla ilişkilerde ya da koridorlarda bazen bir milletvekili, bazen bir komisyon başkanı bazen de bir AKP yöneticisiyle görüntü vermekten endişe etmiyorlardı. Endişe bir tarafta, özellikle bu fotoğrafları oluşturuyorlardı.

Gazeteci kimlikli ajanlar

Pentagon, Meclis'ten çıkan red kararının tahlil ve değiştirilmesini sadece büyükelçilik takibiyle sınırlı tutmadı. Güvercin Colin Powell'ın adamı olan büyükelçi Pearson'a çok da fazla güvenmeyen şahinler, TBMM'ye bizzat CIA ajanlarını da gönderdiler.

Genellikle Washington Post'ta muhabir! sıfatı taşıyan gazeteciler, muhalif milletvekilleriyle bizzat görüştüler...

Ajan gazeteciler tezkereye evet ile istifa arasında ilgi kuran bir milletvekiline şu soruları sordular:

- Red oyu vermenizin nedeni ideolojik midir?
- Irak İslam ülkesi olduğu için mi böyle davranıyorsunuz?
- ABD'ye kişisel bir düşmanlığınız var mı?
- Parti içinde var olan sıkıntınızı bu yolla mı ifade ediyorsunuz?
- ABD'nin bölgeye ne getireceğini düşünüyorsunuz?
- Oyunuzun renginin değişmesi acaba mümkün mü?
- Tezkereye evet oyu vermeniz için nelerin değişmesi gerekiyor?

AKP milletvekilinin bu sorulara cevabı "ülke çıkarları" çerçevesinde bir karşılık oldu.

Amerikalıların soruları ve bu soruların kimyası, Washington'un Türkiye üzerinde nasıl bir müthiş uzmanlığa sahip olduğunu da ortaya koyuyordu.

Kara bulutları kaldırı aradan

ABD tezkerenin reddinin ardından TBMM'de uyguladığı ablukayı, Ankara'daki rezidansında da büyükelçi Robert Pearson aracılığıyla bizzat ve birinci elden sahneye koydu.

11 Mart akşamı büyükelçi, yeni göreve başlayan kültür ateşesine hoş geldiniz daveti verdi. Yemeğe 50 kişi çağırılmıştı ve yedi masa vardı.

Yemekte yok yoktu; somon füme, rosto, patates püresi, Brüksel lahana, havuç haşlama ve meyveli pasta...

Yemek sırasında Türk müziği yapan bir grup konser verdi. Keman, klarnet, ud ve sazların eşlik ettiği koro, "Enginde yavaş yavaş", "Senede bir gün", "Ankara koşması" gibi Türk Sanat Müziği'nin en güzel eserlerini seslendirdi. "Kara bulutları kaldır aradan" adlı eser ise davetin adeta taşıdığı anlam ve önemi vurguluyordu.

Yemeğe katılanlar arasında; Cemil Çiçek, Vehbi Dinçerler, Şevket Bülent Yahnici, Bağımsız Milletvekili Edip Sadıker Gaydalı, CHP'li Emin Koç, AKP'li Zülfikâr İzol, DYP'li Salim Ensarioğlu vardı. Bakan Çiçek yemeğe kızıyla geldi ve erken ayrıldı.

Büyükelçi Pearson yarım Türkçe'siyle şarkılara eşlik ederken konu konuyu açtı ve söz doğal gündeme, tezkere tartışmalarına geldi oturdu.

Lafı Vehbi Dinçerler açtı ve Pearson'a ters bir mantıkla yaklaştı:

"Bölgeye komşu olarak geliyorsunuz ve uzun süre kalacaksınız. Ona göre davranmanızda faydalar var."

Masada CHP'li savaş karşıtı Emin Koç da vardı. Koç, "Bölgede ne kadar kalacaksınız?" diyerek Dinçerler'in sorusuna, soru ekledi.

Büyükelçi müziğin rehaveti içinde konuştu:

"Ne kadar kalacağımızı söyleyebilmek için en az dört yıla ihtiyacımız var. Dört yılın ardından bakacağız, değerlendireceğiz."

Söze Dinçerler girdi: "O dört yılın ardından 25-30 yıl kalabilirler..."

Büyükelçi bu söze "hayır" demedi.

Yemekte başka şeyler de konuşuldu. Pearson'un verdiği temel mesaj şuydu:

"Türk askerinin PKK ile mücadele etmesine en geniş anlamda imkân tanıyacağız. Savaştan önce durum neyse savaştan sonra da aynı olacak."

Davete katılan milletvekillerinin çoğu Pearson'un garanti-sinden (!) memnundu. Ancak CHP milletvekili Emin Koç hariç... Koç yemek masasında konuşulanları basına yansıttıca epeyce hırpalandı... İngilizce bilmemesi dahi yüzüne vuruldu (!)...

Doğrusu Koç'u köşeye sıkıştırmaya çalışanlar, çok da haksız sayılmazdı. Çünkü Pearson'un sofrasında ilk kez, ABD'nin bölgede bu kadar uzun süreli kalacağı ağızlardan kaçıvermişti.

Büyükelçi'nin Haziran ayında Ankara'dan ayrılırken ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan olmasa bile, Pentagon'dan çok da iyi bir not alamadığı ortaya çıktı.

Pentagon'dan yapılan açıklamalarda Türk-ABD ilişkilerini bozan ismin Robert Pearson olduğu açıklandı. Pearson'un günah keçisi seçilmesinde herhalde bu yemekte sarfettiği sözler, 25 yıl meselesi hayli etkin olmuştur.

Perle'ü hayrete düşüren Derviş

Tezkerenin reddinin ardından Washington'un şahinleri, ardı ardına Türkiye'ye yönelik ağır ve suçlayıcı açıklamalar yaptılar. En renkli açıklamalar, şirketleriyle-savaşı birbirline karıştırdığı için istifa etmek zorunda kalan Richard Perle'den geldi. Perle "AKP'den çok, CHP'nin ve Kemal Derviş gibi isimlerin tutumundan dehşete düştüğünü" söyledi.

Perle'in dehşet sınırları içinde sadece Kemal Derviş yoktu. Karanlıklar Prensi "eski dost" diye tanımladığı Şükrü Elekdağ'ın da nasıl böyle bir oy kullandığını bir türlü anlayamıyordu!

Richard Perle'ün şaşkınlığı gerçekten de üzerinde durulmaya değer bir konu...

Nasıl oluyordu da IMF düzeninin, dolayısıyla IMF'nin arka plan gücü olan ABD'ye karşı Kemal Derviş "hayır" oyu kullanabiliyor? Aynı soruyu Perle'in "eski bir dost" olarak tanımladığı, Türkiye'nin Washington Büyükelçilerinden Şükrü Elekdağ için de sorabiliriz. CHP'nin "dönme" kültürüyle yoğrulmuş kimyası da bu soruyu, yine aynı haklılıkta bir başka açıdan gündeme taşıyor.

İşte tezkere sürecinin şifrelerini çözmeyi, bu süreci okumayı, hiç değilse bir kaç bilinmezle okumayı güçleştiren bir fotoğraf...

Bu temel çerçeveye öncelikle şu çerçeveden bakılabilir.

1-ABD gerçekte tezkerenin geçmesini istemiyordu. Bu nedenle, kendisine kayıtsız şartsız destek verecek güçleri harekete geçirmedi. Amaç tezkereyi onaylatarak üzüm yemek değil, bağcıyı dövmektir. Yani ABD daha büyük bir senaryo için Türkiye'ye baskı uygulamak adına, tezkerenin geçmesini gerçekte istememiştir.

2-CHP'nin "hayır"ı, bulunduğu konumdan "ana muhalefet" pozisyonundan kaynaklanıyordu. Parti, tezkerenin geçeceğine inandığı için halk nezninde itibarını korumak adına oylamaya "hayır" dedi. Hatırlatalım oylama öncesi genel kanaat, tezkerenin geçeceği yönündeydi...

3-Gelelim Kemal Derviş'in "hayır"ına... Derviş tıpkı 57. Hükümet gibi, Washington'ın bir dönem için kullandığı siyasi figürdü. Derviş ve 57. Hükümet, yıpranmışlıkları sebebiyle de dönemlerini kapatmışlardı. Dolayısıyla Derviş sevilmediği, beğenilmediği için değil, misyonunu icra ederek görevi bir sonraki hükümete devrettiğinden dolayı, ABD açısından eskisi kadar önemli değildi. İşte Derviş'in "hayır" kızgınlığının sebebi buydu. Ekonominin eski patronu, eski parlak günlerin uzakta kalmasına hayıflanıyordu, hepsi bu.

4-Richard Perle'nin, Şükrü Elekdağ'a kızmasının sebebine gelince; bu hayret ve kızgınlığın tek nedeni bir kere, Elekdağ'ın tezkereye "hayır" oyu vermesi değildi. Eski Washington Büyükelçisine ait şu sözlerin, "Karanlıklar Prensi'nde" sıkıntılar doğurduğunu düşünmemiz herhalde yanlış olmaz:

"Fransa ve Almanya da hava sahasını açtı diyorlar. Şayet bu iki ülke hava sahasını açmasaydı Amerikan uçakları, en fazla 20 dakika daha uçardı. Ama Türkiye hava sahasını açmasaydı, Amerika Irak'ın kuzeyinden bombardıman ve ikmal yapamazdı."

Deneyimli dış politika uzmanı Şükrü Elekdağ, Türkiye'nin savaşta İngiltere'den sonra 2. bir müttefik gibi ABD'ye katkı sağladığını da söylüyor. Türkiye'yi de Amerika'yı da, olup bitenleri de çok iyi bilen "ortada bir stratejist" Şükrü Elekdağ,

ABD'nin savaşına en çok destek yapan ikinci ülkenin "Türkiye" olduğunu ifade ediyor. Yani Elekdağ, "hayır" dese bile Türkiye'nin ve dolayısıyla kendisinin ABD'ye yeterince katkı yaptığı'nı düşünüyor. Ortada bu genel anlamda bakılacak olursa, bir desteğin olmadığı söylenemezdi.

Güneydoğu'dan red

Tezkerenin reddedilmesinin en önemli gerekçelerinden birisini Doğu ve Güneydoğu kökenli Milletvekillerinin direnci oluşturdu. Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki en sert tepkiler, bu bölgelerin temsilcilerinden geldi.

Örneğin; Kültür Bakanı Hüseyin Çelik... Hüseyin Çelik DYP milletvekili olduğu dönemde Güneydoğu meseleleri üzerine çalışmış ve "bölgeden" çözümler üreten raporlar hazırlamıştı.

AKP ikna toplantılarının yapıldığı günlerde, içeride Genel Başkan R. Tayyip Erdoğan konuşurken o, Meclis kulisine çıkarak kameralara poz vermeyi tercih etmişti. Bakan adeta bölgesine selam yollayarak tezkereye "hayır" oyu vereceğinin mesajını, bizzat basın aracılığıyla gerçekleştiriyordu.

Aynı Hüseyin Çelik tezkere oylamasının yapıldığı gün İstanbul Malta Köşkü'nde bir gazeteciyle buluşuyor, gazetecinin yanında Ertuğrul Yalçınbayır'ı arayarak "Abi, benim yerime vekaleten oy kullanır mısın, benimki red" diyordu.

Telefonu kapattıktan sonra ise bu kez gazeteciye dönüp şunları söylüyordu:

"Ne olur, ne olmaz... Vekaletimi tezkereye 'hayır' diyecek birisine verdim ki, oyum bir kazaya kurban gitmesin."

Peki Güneydoğulu milletvekilleri hayır oyunu hangi gerekçelerle kullanıyorlardı? Türk askeri Irak'a girerek bir Kürt oluşumun önüne geçmesin diye bir ideolojik nedenle mi, yoksa her bölgede fazlasıyla varolan savaşa ve ABD'ye karşı hassasiyetlerden dolayı mı?

Aynı milletvekillerinin 7 Ekim'de, Türk askerinin K. Irak'a girmemek kaydıyla Irak'a gönderilmesine olumlu oy verdiğini biliyoruz. Dolayısıyla belki bir tek bu nedene indirgenemezse

de “ideolojik bakış” milletvekillerinin kararlarının oluşmasında son derece etkili oldu.

Kuşkusuz bölge hassasiyetleri, dini öncelikler, parti baskısı da denkleme dahil edilmesi gereken gerçekliklerdi. Fakat bu faktörlerin Türkiye’nin ve milletvekillerinin tamamı için geçerli olduğunu düşünenecek olursak, söz konusu bölgeden çıkan “hayır” oylarının fazlalığı, öznel nedenleri de ister istemez haklı kılıyor.

Gönül’e kapalı ‘gönül’ler

14 Mart 2003 günü Tayyip Erdoğan Başbakan olarak atandı.

ABD savaş haftasına girildiği o günlerde, Türkiye üzerine uyguladığı ablukaya bir kez daha gaz verdi. Fiili tepki ise 17 Mart’ta Washington’da bir ziyaret için bulunan Milli Savunma Bakanı Vecdi Gönül’e bizzat uygulandı. Gönül, ABD’de görüşecek bir tek muhatap bulamadı. Savaşın başlamasına saatler vardı ancak Washington tacize devam ediyordu. ABD, Gönül’le görüşemeyerek bir kez daha Türkiye’ye “çok ciddiyyiz” mesajı yollamıştı.

Vecdi Gönül’ün Washington’u ziyaret sebebi, Türk-Amerikan ticari ilişkilerini geliştirmek için düzenlenmiş bir toplantıya katılmaktı. Toplantı 19 Mart’a kadar devam edecek ve Gönül aynı zamanda, birinci elden Washington’ı yoklayacaktı. Amerikalılar bırakınız bir tek siyasiyi, işadamlarını bile göndermediler. Sadece 15 kişinin katıldığı toplantı için “Türklerle-Turkishler biraraya geldiler” şeklinde yorumlar yapıldı.

Bush ise bir kutlama mesajını bile çok gördü! Dışişleri Bakanını Colin Powell toplantıda bir konuşma yapacaktı, ancak o da geleneği bozmadı ve konuşmasını iptal etti.

Washington kızgınlığını böylece Vecdi Gönül’e yeterince göstermiş oldu. Ancak kriz kolaylıkla atlatılacak gibi gözüküyordu. Amerikalılar, “sakın ha Washington’a ayak basmayın” havasını ısrarla veriyorlardı. Şimdilik şu kadarını söyleyebiliriz.

Tarih 18 Mart, savaşın başlamasına 2 gün kaldı ve Sam Amca çok kızgın çok...

TEZKERESİZ SEVKİYAT

“Tezkere red edilince Amerikalılar askerlerini, araç ve gereçlerini toplayıp gitmeye başladılar.”

Evet, redd-i tezkerenin ardından herhalde bu cümleleri duymamız gerekirdi.

Ancak öyle olmadı. Bir iki kıpırtıyla “çok küçük bir kısım”la gidiliyormuş süsü verilmeye çalışıldı. Ardından Amerikalılar gitmek bir yana, yüklerini daha da artırdılar.

Tezkerenin reddinden bir gün sonra gazetelerde şu bilgiler yer alıyordu:

“Mersin Limanı’na askeri malzeme yüklü iki gemi yanaştı... Nusaybin’den malzeme taşıyan ABD konvoyu İskenderun Limanı yerine, G. Antep istikametine döndü... Mardin’de ABD helikopterleri için pist yapımına başlandı... İskenderun Limanı’nda demirli iki ABD gemisi, malzemeleri boşaltmak için demir atmış bekliyorlar... Aynı limandaki gemiden altı helikopter indirildi.”

Yazılı ve görsel medyanın gündemi buydu: Devam eden sevkiyatın görüntü ve fotoğrafları... Başkentin ufuklarına ise umutsuzluk hakimdi. Nasıl olsa tezkereden ret çıkacak, milletle ters düşmeyelim diyen “konjenktürel savaşa hayırcılar” bu kez gerçek niyetlerini ortaya koyuyordular.

“Yanlış yaptık. Tezkere Meclis’e yeniden gelmeli ve bu kez mutlaka geçmeli. Geçmeli ki, ABD’yle dostluğumuzu kaybetmeyelim.”

Hükümet tezkere öncesine kadar hiç değilse “kıran kırana” pazarlık yapan bir görüntü veriyor, “önce para, sonra izin” di-

yebiliyordu. Bu fotoğraf, reddin ardından yerini iyice teslimiyete bıraktı. Hükümet artık “önce hizmet, parayı sonra konuşuruz” noktasına inmişti...

Washington ise tezkere hiç reddedilmemiş gibi yığınağa devam ediyordu.

İşte tezkerenin reddinden hemen sonra Türkiye’nin kalın çizgilerle hali pür melali buydu.

Gelelim detaylara, daha doğrusu detaylarda yer alan ince-liklere...

Biz onlara gidecek biliyorduk ama...

Amerikalılar İskenderun’da yaşadıkları hareketliliği Mersin’de de, Kızıltepe’de, Mardin’de de hiç gitmeyecekmiş gibi devam ettiriyorlardı. 1 Mart tezkeresinin reddinden, 22 Mart hava koridorunun açılmasına kadar devam eden süredeki kısmen geçirilen sakinliğin dışında Amerikalılar, ne yapmaları gerekiyorsa yaptılar. İskenderun’a, Mersin’e hergün yeni gemilerle geldiler ve yüklerini boşalttılar. Mardin Kızıltepe’de örneğin Amerikalılar, kiraladıkları bölgeleri hızla dikenli tellerle çevirmeye devam ettiler. Üstelik buraya bir de helikopter pisti inşa etmeye başladıklarında, tezkerenin reddinin üzerinden henüz 1 hafta dahi geçmemişti.

Amerika savaşa 1 gün kala hâlâ arazi kiralıyordu. ABD’liler Kuzey Irak sınırındaki Silopi’de 750 dönüm arazi kiraladıklarında, tarih 21 Mart 2003’ü gösteriyordu. Yani savaşın ilk bombalarının düşeceği gecenin, gündüzü...

Sevkiyatta Hareketli Gün

6 Mart’ta özellikle Güneydoğu’da, Amerikan askeri yetkililerin hareketliliği olağanüstü arttı.

Amerikalılar kaldıkları yerden, arazi pazarlıkları yapmaya devam ettiler. İşyeri, depo ve otellerden sonra hedef şimdi de

Irak sınırında bulunan arazilerdi. Şırnak'ın İdil İlçesi'ne bağlı Boğakhan Dağı eteklerinde kurulu altı köyde, 10 bin dönüm toprak için köylülerle anlaşma sağlandı.

Araziler, Amerikalı yetkililerin önceden çıkardığı krokiye göre seçilmişti!

Kurtuluş, Özbet, Uğrak, Kırça, Çığır ve Oyak köylüleri ilk ay için 500 Dolara anlaştıklarını doğruladılar. Hasat mevsiminde kaldırılması düşünülen 30 bin ton buğday ve mercimek ise anlaşmaya göre tarlada kalacaktı.

Sam Amca elini kesesine atmıştı, reddedilen tezkereye rağmen...

Mardin'de savaş tatbikatı

Amerikalıların hiç de öyle kolay kolay dönmeye arzulu olmadıklarının ispatı, 25 Mart'ta Mardin'de tescillendi. Amerikalıların son ekonomik krizin ardından kapanan işyerleri nedeniyle teslim almakta zorluk çekmediği Mardin Organize Sanayi Sitesinde, hiçbir dönüş belirtisi yoktu. Tam tersine burada konuşlanmış ABD'li askerler "sokak savaşı" tatbikatı yapıyorlardı.

Coniler, önce sokaklara beton barikatlar kurdular. Ardından sokak çatışmasında ağır silahlarıyla birlikte sıcak temas, esir alma, vur-kaç, yaralıları çatışma bölgesinden uzaklaştırma, sedyede yaralı taşıma gibi çalışmalar yaptılar. Tellerle örtülü sanayi sitesindeki tatbikatta Hummer jipler bile kullanıldı.

Bu görüntüler ertesi gün yazılı basında yer aldı. Amerikalılar tatbikatı "Irak'taki savaşın, kentlerde sokak çatışmasına dönebileceği ihtimaline karşı yaptıklarını" duyurdular.

Ne denilirse denilsin, ne uydurulursa uydurulsun dönmesi gereken Amerikalılar, "kalıcı" gibi davranıyorlardı.

Üstelik bu tatbikat görüntüleri "Sadece Irak için mi acaba?" sorusunu da bir psikolojik savaş argümanı olarak hafızalara kazıyordu.

Kuşkusuz bunun yüzde cevabını sadece Amerikalılar verebilirdi. Ancak görüntüler, zamanlama ve konunun basında yer bulabilmesi “sadece Irak için mi” mesajın hiç değilse “işgal arzusu” olarak kendi içinde fazlasıyla taşıyordu.

Blackhawk’lar İskenderun’da

ABD’nin “Kuzey cephesini açmaktan vazgeçtim” dediği saatlerde Türkiye’ye sevkıyat fotoğrafı, tüm kareleriyle zenginleşerek devam ediyordu. Washington, 6 demonte Blackhawk (kara şahin) tipi helikopteri Türkiye’ye indirmek için girişimde bulundu. Adres hükümet değil askerdi.

Amerikalılar bir süreden beri NATO dostluğuna dayalı olarak askeri kanalları kullanmaya başlamışlardı. Deyim yerindeyse Meclis’ten geçmeyen tezkereyi, pratik yollarla aşmaya çalışıyorlardı. Blackhawk talebi de bu anlayış içinde Genelkurmayla ulaştırıldı. Washington, “helikopterlerin” sadece insani amaçlı kullanılacağını da bildirmeyi unutmadı.

ABD’nin talebi değerlendirildi. Yeni tezkereye gerek olmadığı, bunun için hükümetin izninin yeterli olacağı kanaatine varılarak Blackhawk’lar Türkiye’ye sokuldu.

Blackhawk’lar dünyanın en önemli saldırı helikopteri olarak tanımlanıyordu. Hatta Kara Şahinler kendi ismiyle çekilen ve gerçek hayattan alınan bir senaryoya da film konusunu olmuşlardı. Yani o filmde de anlatıldığı üzere, çok etkin ve çok önemli bir silahtılar. Üstelik de “Kara Şahinler” mutlaka (ilginçtir), dağ komandolarına yapılacak her türlü katkıda ve de gerek kalırsa insani yardımda kullanılabiliyordu...

Blackhawk’ların teknik özellikleri kısaca bunlardı. Ama birşeyden daha bahsetmek gerekirse; galiba Blackhawk’lar, yüksek ateş güçlerini ilk kez reddedilen bir tezkereye karşı kullanıyorlardı.

Fabrikalarını Conilere kiralayan milletvekilleri!

ABD, özellikle Güneydoğu'da ciddi kiralamalar yaptı. Sınırda yaklaştıkça toprağın fiyatı artıyordu. Kiraç topraklar Amerikalıların "para önemli değil ne istiyorsun" bonkörlüğüyle (!) değer kazandı. Değer kazandıkça vatandaş, gözünü kırpmadan toprağını kiraladı. Örneğin; Kızıltepeli çiftçi Mahzun Özdemir, 400 dönüm arazisini üç ay için 440 bin dolara Amerikalılara teslim etti. Türkiye'nin en fakir illerinden Mardin'in, taşı toprağı altın olmuştü.

Yüzyılın başında İsrail'in cazip tekliflerine dayanamayarak topraklarını satan Filistin gibi, bölge toprakları da karış karış Amerikalılara satılıyordu. Üstelik GAP topraklarını ele geçiriyor iddiasıyla İsrail'in, bir "güvenlik" sorunu olarak Ankara'da tartışıldığı bir dönemde...

"Fakirlik başa bela" gerekçeleriyle vatandaş arazisini satışa çıkarırken, Meclis'te temsil edilen iki parti milletvekiline ait iki fabrika da Amerikalılara kiralandı.

Mardin sanayi bölgesinde kiralanın fabrikalardan biri tezkereye "hayır" diyen CHP Mardin milletvekili Mahmut Duyan'ın kardeşı Sinan Duyan'a aitti. Diğer fabrikanın sahibi ise, AKP Mardin Milletvekili Beşir Hamidi çıktı.

Hamidi, yeni tamamlanmış ancak makineleri yerleştirilmemiş olan fabrikasını üç aylığına Conilere kiralamıştı. Kira işleminin hemen ardından Amerikalılar, fabrika binasına malzemelerini getirmeye başladılar. Fabrikanın etrafı çitlerle çevrildi. AKP'li Hamidi tüm ısrarlara rağmen ne kadar ücret aldığını açıklamadı.

CHP'li Mahmut Duyan'ın üç kardeşı, sahip oldukları fabrikayı kiralarken, babası Hacı Şakir Duyan da, petrol işletmesini Amerikalılara vermekte hiçbir sakınca görmedi. ABD'nin söz konusu petrol istasyonu için, üç aylığına 150 bin YTL ödediği anlaşıldı.

Halk bir yandan dönüm dönüm arazi satarken diğer yandan da şu temel kaygıyı taşıyordu;

“ABD’nin burayı lojistik üs seçmesi bizi canlı hedef haline getiriyor. Buraya bir bomba atıldığında hepimiz canımızdan, malımızdan olacağız.”:

İşte tezkereli günlerden memleket manzaraları...

Demiryolu da 150 milyon Dolara Amerika’ya teslim

Amerikalılar sevkiyatın oluşturduğu görüntülerle gelen tepkilerden rahatsızdı. Ama hiç şüphe yok, daha sıkıntılı olan taraf Ankara’ydı. Gazete ve televizyonlar İskenderun’dan Habur’a kadar bir alanda adeta kamp kurmuşlardı. Conilerin geçtiği her noktada otel kapatan, muhabirlerine ofis tutan televizyon istasyonları ve gazeteler vardı. Ve bu basın-yayın kuruluşlarının geçtiği görüntüler açıkçası, bir “işgal” fotoğrafını haber veriyordu.

Bu konuda çok hassas davranan ve müzakereler süresince “ABD askerleri gösteriştten uzak duracak, halkın tepkisini çekmeyecek” maddesini mutabakat muhtırasına özellikle koydurtan Ankara, işin sonunu alamayınca akıllara tren yolu geldi.

Amerikalılar zaten Mersin Yenice İstasyonu’nu kapatmışlardı. İş anlaşılmaya kaldı. ABD TCDD’yla oturdu, konuştu ve 150 milyon dolara anlaştı. Sekiz lokomotif ve 300 vagonluk katar, Amerika’nın askeri araç ve malzemelerini gözlerden ırak, şamataadan arınmış bir şekilde sınır bölgesine ulaştıracaktı. Hummer jipler, iş makineleri ve kamyonlardan oluşan tüm ABD kara kuvvetlerine ait alet edavat trenlere yüklendi ve bölgeye ulaştırıldı.

Yeşil dolara takılanlar sadece vatandaş ya da fabrikalarını kiralayan milletvekilleri değildi. Hızlı tren için para arayan TCDD’de de ilk gelen Amerikan teklifinin üzerine balıklama atlamıştı.

Conilere genelev

ABD'nin Mardin'i lojistik üs seçmesi şehirde bir genelev açılmasını da gündeme getirdi. Diyarbakır'da genelev işleten Ali Rumuz isimli bir şahıs, konuyu ciddiye aldı ve Mardin Valiliğine bir dilekçe verdi.

Ali Rumuz dilekçesinde, Mardin'de artan Amerikalı asker sayısının böyle bir ihtiyacın karşılanmasını gerekli kıldığını bildirdi ve şehrin yerleşime kapalı bir yerinde genelev açmak için başvurusunu yaptı.

Valilik konuyu Emniyet Müdürlüğü'ne havale etti.

Magazin basınının kulakları dikildiyse de Mardin Valisi Temel Koçaklar, başvuruyu yapan şahsın kayıplara karıştığını açıklayınca konu "şimdilik" kapandı...

Defterin kapanmasında vatandaşın medya korkusu mu etkili oldu, yoksa başka korkular mı tam cevabı yok. Ama şu kadarını söyleyelim ki, konu başkentte güvenliğimizin sorumlu olduğu yerlerde de gündeme geldi.

70 bin Coninin "bel altı" sorunları nasıl çözülecekti? Ailelerinden binlerce mil uzakta yaşayan Coniler, bir namussal olaya karışırsa ne olacaktı?

Konu görüşüldü, tartılışıldı hatta şu konuşma, bir milletvekili tarafından güvenlik sorumlusuna hatırlatıldı.

Kurtuluş Savaşı'nın en önemli adreslerinden birisi olan K. Maraş savunmasında Fransızlara sıkılan ilk kurşun, böyle bir olaydan çıkmamış mıydı?

Hatta bölgenin Rus-Rumen hayat kadınları için bir pazara dönüşebileceği ve bunun oluşturacağı sorunlar bile masaya yatırıldı.

6. filo olaylarının sembollerinden birisi olan Karaköy'ün badanalanarak Conilere hazırlanması, bu kez olayın üzerinden onca yıl geçtikten sonra Mardin'de karşımıza çıkıyordu. Tarih ise tekrarlayalım tezkerenin reddine rağmen, bölgenin Amerikalılardan geçilmediği bir zamana, 1 Mart sonrasına işaret ediyordu.

İskenderun'da ilk kurşun!

TBMM Başkanı'nın "tüylerim diken diken oluyor, yok mu bir soruşturma açacak" diyerek milletvekili avına çıktığı sevkıyat, tüm Türkiye'de derin bir nefret dalgası oluşturdu. İskenderun Limanı artık savaş karşıtlarının gösteri merkezi haline dönüşmüştü.

12 Mart'ta İskenderun, güne yine hareketli bir sevkiyatla başladı.

Sabah 06.10 ve 08.15'te askeri malzeme taşıyan toplam 47 araçlık iki tır filosu, G. Antep'in Oğuzeli İlçesi'nde yapımı süren ABD üssüne doğru hareket etti. Mardin-Kızıltepe karayolu üzerinde bulunan Organize Sanayi Bölgesindeki un fabrikasına 35, Kızıltepe iplik dokuma fabrikasına 30 araç malzeme sevk edildi. Batman tarafına ise yedi askeri kamyon gönderildi.

Bu hareketliliği saat 10:00'da İskenderun Limanı önünde toplanan, 100 kişilik bir aydın-yazar ve sanatçı topluluğu böldü.

Grup basın toplantısı düzenlerken, 130 kişilik başka bir ekipte İskenderun Limanı B kapısına "Yankee go home" ve "ABD askeri olmayacağız" pankartı astı. Grup kapıya dayanmaya kalkışınca, limanda ilk kez silahlar konuştu. Kapıda görevli Türk askerleri havaya uyarı ateşi açtılar. Bir anda ortalık ana baba gününe döndü. Her şey olabilirdi... Polis, erken ve yerinde bir müdahale ile savunmayı askerden aldı ve yarım saat içinde grup dağıtıldı.

Olaylardan geriye kalan şey ise, Amerikalıları protesto eden topluluğa atılmış en azından bir "uyarı kurşunu" idi. Yani hiç değilse bir boyutuyla, kendi topraklarında "Vatan" adına yapılan masum bir eylem dahi, sakıncalı bulunmuştu.

İskenderun'da Türk ve ABD askerleri çatıştı mı?

Amerikalı askerler etrafı tel örgüler ve duvarlarla çevrilmiş, milletvekilinin bile girmesine izin verilmediği kafeste, İskende-

run'da bir yandan da sevkıyat için bekliyorlardı. En zor şey de bu beklemektir. Savaş, dağ koşulları bir tarafa ama limanda beklemek, Amerikalı askerlere yaramadı.

Evlerinden uzak; açıkçası, savaşın anlamından da uzak, daha doğrusu savaşı anlamlandıramayan Conilerin, limanda beklemekten psikolojileri bozuldu. O günlerde ruh sağlığı her şeyden önemliydi ve tıbbı başvuruldu. İstanbul dahil olmak üzere Türkiye'nin pek çok yanından doktorlar, gizlice limana getirildi. Askerlerin morali yükselsin, psikolojileri düzelsin, böylece saldırgan tavırları giderilsin isteniyordu.

Conilerin bozuk ruh hali, İskenderun'da görev yapan Türk-Amerikan askerleri arasındaki ilişkilere de yansdı. Amerikalıların "süper güç" tavrı Türk komutanların canını sıkıyordu. Açıkçası bu konuda bir sürtüşme yaşanmaması için her şeye çok dikkat edilmiş, tüm ayrıntılar mutabakat metinlerine yansıtılmıştı.

Ancak yine de çatışma önlenemedi.

ABD'li bir grup asker limanı, görev yerini bildirmeksizin terk etmek istedi. İskenderun Deniz Komutanlığı'nda görevli nöbetçi Binbaşı çıkışa izin vermedi.

Özel(!) talepli çıkışa red, Amerikalıları şımarıkça davranmaya ve grubun başındaki askerin silahını çekmesine neden oldu. İskenderun'da protestoya atılan ilk kurşunun ardından, ikincisi de patlıyordu.

Binbaşı Amerikalı askere karşılığını verdi, silahını çekti. Komutan ABD'li askerden daha çevik davranarak, kendisine silah çeken askeri yere yatırdı. Silahı kafasına dayadı.

Konu, Türk komutanın atak tavrıyla, bir adım öteye giderek silahların konuşmasına gerek kalmadan çözülmüştü. Ama Amerikalılar işin peşini bırakmadılar. Sorun büyüdü ve sonunda Binbaşının yerinin değiştirildiği haberi geldi.

Genelkurmay Başkanlığı 12 Mart'ta bir yazılı açıklama yaparak olayı yalanladı. Ancak Genelkurmay açıklamasının, olayın basına yansımından üç gün sonra gelmesi, nereden bakarsanız bakın, ilginçti. Ve kamuoyunda inandırıcı bulunmadı.

Konuya ilişkin olarak yer alan bir başka önemli not da şuydu: Kara Kuvvetleri Komutanı Aytaç Yalman, bölgeye yaptığı ziyaret kapsamında soruna yönelik olarak, İncirlik Üssü'ne gelmiş ve burada ABD'li bir komutanla meseleyi masaya yatırmıştı. Hiç değilse kimi iddialara göre, bu görüşmenin ardından olayın Türk kahramanı Binbaşı'nın görev yeri değiştirilmişti.

Milletvekili: “Limana alınmadım”

Tezkere yoğunluğunun en çok yaşandığı yer olan İskenderun'da atılan ilk kurşunun ardından CHP Hatay Milletvekili Adil Yazar, bir basın açıklaması yaptı.

Yazar, bölge milletvekili olarak “limana girmek istediğini, ancak kendisinin sınırlı bir bölüme alındığını” söyledi. ⁵⁷

Yazar çok önemli, kayıtlara düşecek bir cümle daha sarf etti. Liman müdürünün kendisine “güvenliğinizi sağlayamayız, limandaki başka yerlere geçmeyin” dediğini anlattı. Milletvekili Yazar, limanda gördüklerinin ise kendisini şok ettiğini ifade ederek; “Ağır silahlar dahil limanda her şey vardı,” dedi.

Milletvekili ne kadar işe yaradı bilinmez ama önemli bir şey daha aktardı:

“TBMM’de tezkere kabul edilseydi bu hareketlilik belki anlaşılabilirdi. Ancak şu anda limanlarda yapılan sevkiyat yasal değildir. Limanlarımız işgal altında...”

Yazar ayrıca “limandaki araçlar belli ki savaş için gelmiş, Limanda modernizasyon çalışması filan görmedim” diyerek bir başka kritik, üzerinde durulması gereken ama o günlerin fotoğrafı içinde bir anlam ifade etmeyen! saptamada bulundu.

57 CHP Hatay Milletvekili Gökhan Durgun da İskenderun'da hareketliliğin arttığı o günlerde limana girmek istedi. Milletvekili kendi açıklamalarına göre “güvenliğinizi sağlayamayız” denilerek limana sokulmadı.

Şeytana ters giydirilen külahlar:

Amerikalılar Türkiye'nin Güneydoğusu'nu 1 Mart'a rağmen resmen ellerinde tutuyorlar, hatta Mersin ve İskenderun'dan K. Irak'a her gün yüzlerce askeri araç ve gereç taşıyorlardı. Bu inanılmaz geçiş üstelik kameraların, dolayısıyla bütün Türkiye'nin gözleri önünde yaşıyordu.

Peki nasıl oluyor da oluyordu? Amerikalıların tezkeresizliği bulduğu formüller nelerdi? İşte cevabı:

1- Hummer'lar karadan, Füzeler havadan

Tezkerenin reddinin ardından kamuoyunda oluşan hassasiyet, Amerikalıların kesin kes Türkiye topraklarından çıkmasını gerektiriyordu. Ancak Washington, Kuzey cephesini Türkiye üzerine bina etmişti. O nedenle de İskenderun, Mersin limanlarına indirilen, bütün bir Güneydoğu'ya yerleştirilmiş silah ve askerin K. Irak'a geçmesi gerekiyordu.

İster tezkereli, ister tezkeresiz!

Amerikalılar ön tezkereden kalan bir hüküm sebebiyle sözüm ona Türkiye'ye silah sokamıyorlardı. Bu sıkıntıyı da "jiple-ri karadan, füzeleri havadan" geçirerek hallettiler.

Tabii karadan ulaşan Hummer'lar, havadan indirilen füzelerle K. Irak'ta ve kısa sürede en mahir ellerde istenen silahlara dönüşüyordu.

ABD'nin 6 Şubat tezkeresine dayandığını iddia ederek getirdiği savaş araç ve gereçleri, tezkerenin süre sınırı nedeniyle 6 Mayıs'ta Türk topraklarından çıkarması gerekiyordu. İşte Amerikalılar "karadan" sevk edilen jiplerin içinde bu teçhizatı da "sivil geçiş" yapıyoruz gerekçesiyle, K. Irak'a soktular. Hatta Coniler de aynı yöntemle K. Irak'a geçirildi.

Kısaca Amerikalılar bir taşla bir değil, birden fazla kuş avlıyorlardı.

2- İnsani yardım amaçlı sevkîyat

Amerikalılar 2. Tezkere onaylanacak umuduyla getirdikleri araç ve gereci, ne olursa olsun K. Irak'a geçirmekte kararlıydılar.

Çok az silah ve mühimmat İskenderun'dan, Mersin Limanı'ndan geri döndü. Çeşitli formüller bulunarak Amerikalılar, getirdikleri silah ve askeri K. Irak'a sokmayı başardılar. Bunlar tabii ki bir sözlü anlaşma, bir karşılıklı mutabakattı. Yani göz boyama kabilinden de olsa bulunan her formülün altında, hükümetin onayı vardı.

ABD "insani amaçlı geçiş" adı altında Ankara'dan bir taviz daha kopardı. "İnsani yardım amaçlı geçiş" adı altında buldukları yöntemin gerekçesi şuydu;

"K. Irak'ta askerlerimiz yaralanıyor ve siz müttefikimiz olarak yardım etmiyorsunuz. Üstelik de bunu yapan tek NATO ülkesi sizsiniz."

Tezkere mahcubiyetine sokulmuş Ankara, bu baskıyla yelkenleri indirdi. Ambulans ya da yaralı taşıyacak jipler! İskenderun ve Mersin'den hareketlendiler. İçleri dolu dolu olan hummerler ve ambulanslar Türk tırlarına, hiçbir şey yokmuşcasına yerleştirildi. Tırlar Türk askerlerinin eskortluğunda K. Irak'a ulaştırıldı ve peşmergeler tarafından teslim alındı.

Muhabirlerin mikrofon uzattığı tır şoförleri, bütün saflıklarıyla gerçeği açıklıyorlardı:

"Araçların içi boş değildi."

Aynı anda Genelkurmay'da bir açıklama yapıyordu:

"Geçişler izne tabidir."

3- Girişler İskenderun'dan, Çıkışlar K. Irak'tan

Amerikalılar buldukları şu formülle, tezkeresiz geçişe bir başka altın halka daha eklediler.

Asker konuşlandırma tezkeresi geçmediği için üç aylık izin süresi 6 Mayıs'ta dolacak olan ve bu nedenle de Türkiye'den çı-

karılması gereken araçları ABD, geldikleri güzergâhtan değil de Irak sınırından geçirerek “tezkeresiz sevkiyat” yaptı. Yani “girişler İskenderun’dan” “çıkışlar Irak’tan” yöntemi uygulandı.

Bu çözüm, aleni bir şekilde “kanuna karşı hile” idi. Üstelik 8 Şubat’ta mutabakata bağlanan “muhtıra hükümleri, Türkiye’nin ulusal egemenliği aleyhine kullanılamaz” açık hükümüne de aykırıydı. Ancak, mutabakat, muhtıra o kadar da önemli değildi.

Sorunu bizzat Colin Powell Ankara’da çözdü. Türkiye’nin Amerika tarafından reddedilmediği mesajını vermek üzere Ankara’ya geldiği yansıtılan Powell aslında, 6 Şubat tezkeresiyle Türkiye’ye giren askerî araçların Irak’a geçişini “bağlamak” için Ankara’ya uğrayıvermişti.

Hükümet yetkilileri “ABD nasıl olsa yurtdışına çıkaracağı araçları İskenderun Limanı yerine, Habur’dan çıkarmak için izin istedi, bu istek de uygun bulundu” şeklinde açıklamalar yaptılar! Genelkurmay’ın konuya ilişkin açıklaması ise daha da ilginçti.

“Geçiş önceden başlanmıştı. Powell’la ilgisi yoktur. “

Genelkurmay 204 Hummer’ın K. Irak’a geçiş yaptığını silahsız kaydını düşerek resmen bu açıklamayla kabul etti. ⁵⁸

Hummer’ların içinde ne vardı? Onu bilmek hiç de zor olmasa gerek. Sevkiyat yapılırken şu noktaya gösterilen özen de zaten çok şeyi anlatıyordu: Jiplerin içinde bulunduğu tırlar sabaha karşı saat 04:00’te yola çıkarıldı. Araçlar dikkat çekmemek için aralıklarla hareket ettiler. Yolda konvoy oluşturulmamasına da ayrıca itina gösterildi. TIR’lar Habur’a da yine gece yarısı ulaştı. Buradan Kuzey Irak’a giren tırların güvenliğini peşmergeler ve ABD’li askerler sağladı.

Amerikalılar -zaten hazır olsa da- Ankara’ya çalım atmayı bir kez daha başarmışlardı.

58 Milliyet, 05.04.2003 Tezkeresiz Sevkiyat

HAVADAN TEZKERE

Tezkerenin reddinin ardından tüm Türkiye’de “millet” eksenli yaşanan coşku, estirilen Amerikan rüzgarlarının etkisiyle yerini, korku dolu bir kaygıya bıraktı.

ABD “içeriden” ve “dışarıdan” birkez daha, hem de tezkere-nin reddedildiği 1 Mart’ın akşamından başlayarak ablukasını derinleştirdi. Kendini Amerika’ya yakın hisseden kalemler kontratağa geçmiş “biz nerede hata yaptık” şarkısına yeni güfteler yazıyorlardı. Çünkü isimlerinin başında “mütarekeci” sıfatı taşıdıkları pekçok kalem ve yetkili tarafından kabul edilen basın, AKP’nin sayısal çoğunluğuna bakarak “nasıl olsa tezkere geçer” rehabetine kapılmış, bu sebeple de mızrağın çuvala sığmadığı tezkereye mesafeli bir noktada durmuşlardı. Fotoğrafın o günkü donuk karesinde Türkiye, tezkere bağlamından olmak üzere üçe ayrılmıştı:

- 1-Tezkereye koşulsuz hayır diyenler.
 - 2-Tezkereye koşulsuz evet diyenler.
 - 3-Tezkereye hayır demekle birlikte, “hayır-ı evet”te görenler.
- Red her şeyi değiştirdi...

Tezkereye evet diyenler, tezkereye hayır’ı evet’te görenler gemi azaıya aldılar. Türkiye bir anda “evet’çi cephe”nin fişteklemesiyle yanlış yaptığını düşünmeye, daha doğrusu düşündürülmeye başladı.

ABD Türkiye’nin günah çıkarmasını, suçluluk psikolijisiyle kıvrınmasını istiyor ve fakat istekler listesini de yeniliyordu.

Washington ya tezkerenin çıkacağına inanmadığı ya da başından beri “koşulsuz olmayacaksa kabul etmeyeceği” tezkere-den vazgeçti. Tam tezkereli formüller bir tarafa bırakıldı ve Dick Cheney 13 Mart’ta, Erdoğan’ın Başbakanlık koltuğuna oturduğu 14 Mart’tan 1 gün önce aradı:

“B planımıza geçmiş bulunuyoruz, hava sahanızı açarak bize yardımcı olun...”

Havada kriz

Erdoğan’ı arayarak “hava sahanızı açın” diyen ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney, bu talebinin sonuna şu ilginç notu da düştü:

“Her halde hava sahanızı Meclis’e götürmeden açarsınız.”

Cheney adeta madem tezkereyi beceremediniz, bari tezkere-siz formülleri “havadan geçişler”de de kullanalım demek istiyordu.

Böylece ABD’nin B planından Türkiye’nin hissesine düşen rol de anlaşılmıştı: Havadan geçişi Meclis’siz halledin...

Ortada açıkça hukuksuz, hukuka ters düşecek bir talep vardı. Aynı gökkubenin altını kullanırken (kara sahası) parlamento izni gerekiyor, fakat yukarıyı (hava sahası) kullanırken buna gerek olmayacaktı!

Ankara-Washington hattında yine şimşekler çakmaya başladı. Bu gergin havanın detaylarına girmeden Erdoğan, Cheney’e ne karşılık verdi ona bir bakalım.

Erdoğan’ın Cheney’e cevabı “ABD bizim çok önem verdiği-miz stratejik ortağımızdır. Tabii ki ortak hareket ederiz. Ancak Meclis’te yeniden tezkerenin reddi gibi bir durum yaşamak istemiyoruz. Siz de bizim şartlarımızı anlayın ve kolaylaştırın” şeklinde oldu.⁵⁹

Dick Cheney’nin Erdoğan’a verdiği karşılık ise bir demagoji sayfası açıyordu:

⁵⁹ Taha Akyol, Milliyet, 15.03.2003

“Hiçbir Nato ülkesi bize hava sahasını açarken Meclis’e gitmedi,”

Erdoğan, biz sizi arayacağız diyerek telefonu kapattı.

Hava sahasının kullanılmasıyla ilgili haber ve tartışmalar aynı gün 13 Mart tarihli Washington Post’ta da “Yeni Kriz” başlığıyla yer aldı. Philip P. Pan imzasıyla verilen haberde “Türkler, ABD’nin savaş planlarına bir engel daha ekledi. Hava sahasının kullanımını parlamentonun onayına bağlıyorlar” ifadesi kullanıldı.

Gazete “Derin Amerika’ya” yakındı ve bu yolla aslında şahinler Türk hükumetine mesaj gönderiyorlardı. Üstelik abanın altında bir de sopa vardı. Philip P. Pan’ın yazısından takip edelim:

“Eğer konu Meclis’e götürülürse, Kuzey Cephesi için çok daha tahrik edici bir rota kullanılır. İsrail üzerinden K. Irak’a intikal edilir, üstelik de Türkiye milyarlarca dolarlık yardımı kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalır.” Washington kılıcı çekmişti. Büyükelçi Faruk Loğoğlu ABD başkentinde gayriresmî temaslara başladı. Büyükelçi hava sahasıyla ilgili soruları cevaplandırırken bir konuyu daha gündeme taşıdı:

“İncirlik’ten kalkan uçaklar Irak’a karşı taarruz operasyonunda yer alamaz.” Loğoğlu devamında İncirlik Üssü’nde bulunan uçakların, Keşif Gücü çerçevesinde görev yaptıklarını ve sadece K. Irak’ta uçuşa yasak bölgede görev alabileceklerini söyledi. Loğoğlu’nun sözleri Washington’da yankı buldu. Öyle ya Türkiye bırakınız havayı-karayı, İncirlik’i bile kullandırtmayız diyordu.

Donald Rumsfeld bizzat devreye girdi, mesajı verdi:

“Türkiye Nato üyesi olarak tıpkı diğer ülkeler gibi uçuşa yasak bölgelerin denetimi için İncirlik Üssü’nü Amerikan-İngiliz uçaklarına kullandırtmaktadır. Bu ayrı tutulacak bir konudur. Hava sahası ile ilgili kararınızı bir an önce verin.”

Hükûmet konuyu hukukçulara açtı. Ancak görünen köy kılavuz istemiyordu. Meclis’ten geçmeyen 1 Mart tarihli tezkere,

daha sıcak sığına Türkiye'nin önünde bulunuyordu ve reddedilen o tezkerede şunlar yazıyordu:

"Yabancı silahlı kuvvetlere mensup hava unsurlarının, Türk hava sahasını üst uçuş amacıyla kullanmaları için gerekli düzenlemelerin yapılmasının reddine..."

Yani bu açık ve net hükümle, Türk hava sahasının ABD uçaklarına açılması tezkere ile birlikte reddedilmişti.

Hükümet görüşünü Washington'a bildirdi. "Mutlaka bir tezkere gerekir, başka türlü "evet" deme imkanımız yok" dedi. Ankara "Havadan" geçişle birlikte 1 Mart tezkere koşullarını yeniden konuşmak istiyordu.

Pearson'dan son tehdit

Ankara'nın niyeti ve gerekçeleri Washington'da hiç de hoş karşılanmadı. ABD Başkanı Bush, Ankara Büyükelçisi Robert Pearson'u bizzat iletmek üzere bir mektupla Başbakan Erdoğan'a gönderdi. Mektup 'Havadan Tezkere'yi çözen maymun-cuk vazifesi görecek.

Başkent güne ABD Büyükelçisi Robert Pearson'ın, Başbakan Tayyip Erdoğan'la görüşmek için randevu talep etmesiyle başladı. Taze Başbakan, Pearson'ın niçin gelmek istediğini, kendisiyle neyi görüşmek istediğini çok iyi biliyordu. Ancak henüz hazırlıklar tamamlanabilmiş değildi. O nedenle, hükümet kurma çalışmalarındaki yoğunluk da gerekçe gösterilerek Pearson'ın randevu isteğine olumlu cevap verilmedi. "Daha sonra görüşelim" dendi.

Büyükelçi randevu alamayınca Büyükelçilik Siyasi İşler Müsteşarı John Kunstader'i AKP Genel Başkan Yardımcısı Şaban Dişli'ye gönderdi. Kunstader ziyaret gerekçesini Dişli'ye şu cümlelerle aktardı:

"Başkan Bush'tan, Başbakanınıza çok önemli bir mektup var. Büyükelçi Pearson bu mektubu Sayın Erdoğan'a bizzat iletmek istiyor. Randevu talebimizin nedeni bu mektuptur."

Bu cümleleri Dişli, Erdoğan'a aynen ilettili. Sonrası zor olmadı, görüşme saati 13: 30 olarak belirlendi. Robert Pearson AKP Genel Merkezi'ne kararlaştırılan saatte, dakika sapmadan ayak bastı. Ancak Büyükelçi, Özel Kalem'de 1 saat bekletildi. Neden sonra Pearson, Şaban Dişli'yle görüşerek Başbakan'ın kabulünü bekledi. Bu bekleyişin, kudretli Amerikan imparatorluğu temsilcisinin bekletilmesinin nasıl bir soruna yolaçtığını tahmin etmek zor değil. Ama hükümetin bu işten sıyırdığını da biliyoruz.

Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'ın katılmadığı (Yakış'ın Dışişlerine veda edeceğinin göstergesi) görüşme 15:30'a kadar devam etti. Pearson Bush'un mektubunu Erdoğan'a elleriyle uzattı. ⁶⁰

Bush: Türk Askeri ile çatışırız

Amerikalı ünlü siyasi muhalif Lyndon La Rouché'ın tarifleriyle "hiç kimsenin kendisine hayır diyemeyeceğine inanan" Bush, keskin bir mesaj göndermişti elçisiyle...

Erdoğan kokuyu almıştı. Tansiyonu düşürmesi için Cüneyt Zapsu'yu görevlendirdi. Zapsu, Paul Wolfowitz aracılığıyla yoğun bir kulis çalışması yürüttü. Fakat hiçbir şeyin değişmesi mümkün gözüküyordu.

Pearson Erdoğan'ın karşısına gelmiş ve mektubu uzatıvermişti.

ABD Başkanı mektubuna "ne zamanımız ne de sabrımız kaldı" diyerek başlıyordu. İmalı bir üslupla Başbakan Erdoğan'a "göreviniz hayırlı olsun" diyordu.

Bush ilk kez, sadece hava sahasını kullanmaktan bahsediyordu mektubunda. Yani o ünlü B planı, vizyona sokulmuş ve Ankara'ya bildirilmişti. Başkanın en sert olduğu yerler, mektubun bu bölümleri değildi. Beyaz Saray'ın patronu, açık açık ifadelerle "Türk askerinin kesinlikle K. Irak'a giremeyeceğini, aksi takdirde kendileriyle çatışacağını" ifade ediyordu.⁶¹

60 Yenişafak, 14 Mart 2003

61 Hürriyet, 20.09.2003

Bush mali yardımın da rafa kalktığını ifade ederek, Türkiye'ye resmen meydan okuyordu.

ABD Başkanı havadan geçişte Meclis onayına gerek olduğunun vurgulanması ve İncirlik'teki Amerikan kullanımının iptali kokusu üzerine cepheyi işte bu açıklamalarla genişletiyor, deyim yerindeyse Türkiye'yi can evinden vuruyordu.

ABD tarafı mektubu gizli de tutmadı. El altından, elçiliğe yakın gazeteciler aracılığıyla mektubun içeriği basına yansıtıldı. Bu keskin mesaj kulislere "İkinci Johnson mektubu" olarak yansırken, Başbakan Erdoğan'ın iyebildiği tek şey, hava sahasının açılmasının da parlamento kararı gerektiği yönündeydi, hepsi o kadar...

Pearson AKP Genel Merkezi'nden ayrılırken Erdoğan'a ağır yükünü, adeta bir kez daha ve şu kelimelerle hatırlatıyordu;

"Önümüzdeki günlerde verilmesi gereken çok önemli kararlar var. "

Erdoğan görüşmenin ardından Başbakanlığa geçerek, Abdullah Gül ile biraraya geldi. Toplantıya 10 dakika sonra Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök de katıldı. Basının yoğun ilgisi üzerine Başbakan'ın danışmanlarından birisi "üçlü değerlendirmeye sabah karar verilmişti" diyerek dikkatleri azaltmaya çalıştı. Fakat görüşme basına tüm detaylarıyla sızmıştı. Özkök Paşa, 1 saat 20 dakika sonra herhangi bir açıklama yapmadan Başbakanlıktan ayrıldı. Hemen ardından Erdoğan'da genel merkeze dönerek Pearson'ın "sizi arayacak" dediği Dick Cheney ile görüştü. Saat 17:35'ti ve Cheney de hem içerik hem de üslup olarak Başkan Bush'dan farklı bir şey söylemedi. Hava sahasıyla ilgili beklentilerini anlattı Cheney ve o ünlü ifadesini burada kullandı:

"Sizi bir daha aramayız. Bize ihtiyacınız olursa telefonunuzun ucunda kimseyi bulamayabilirsiniz."

Erdoğan ABD'nin endişelerini anladıklarını ancak öncelikle hükümetin kurulması gerektiğini söyledi.

Beyaz Saray Sözcüsü Arie Fleisher ise düzenlediği basın toplantısında bir gazetecinin, Başkan Bush'un Erdoğan'a mektup

yazarak savaş durumunda Türk hava sahasının kullanılması için izin istediği yolundaki iddiaları hatırlatması üzerine “evet de demiyorum, hayır da” diyerek karşılık verdi.

Sarı zarf alarmı!

14 Mart'ta ABD, İskenderun açıklarında bekleyen gemilerine “Kızıldeniz'e dönün” emrini verdi. Ayın 16'sında İngiltere, ABD ve İspanya'nın Başbakan ve Devlet Başkanları Portekiz'in Azor Adası'nda biraraya gelerek, savaş kararlarını ilan ettiler. Mart 17'de ise Türk Dışişleri Bakanlığı'nın iki konuğu vardı.

Pazartesi günü saat 16: 00'da ABD Büyükelçisi Robert Pearson Dışişleri Bakanlığı'na geldi. Pearson bu kez yalnız değildi. Yanında İngiliz Büyükelçisi Peter Westmacatt ve çantasında sarı bir zarf vardı. Sarı zarf Ankara'da heyecan uyandırdı. Basın, sarı zarfı “ABD-İngiltere Türkiye'ye savaş ultimatomu verdi” şeklinde değerlendirdi. Bunun üzerine Büyükelçilik yetkilileri “sarı zarfta Başkan Bush'un Azor Adası'nda yaptığı konuşma metni vardı; onu, bilgi olsun diye Türkiye'ye getirdik” açıklamasını yaptılar.

Sarı zarfla yükselen tansiyon bir tarafa, Pearson'ın geliş gerekçesi hava sahasının açılmasıyla ilgili idi. Pearson'ın İngiliz Büyükelçiyle birlikte görünmesinin sebebi ise, hava sahasının kullanılması iznine mutlaka İngiltere'nin de dahil edilmesini istemesinden kaynaklanıyordu. Türkiye ABD'ye gösteremediği direnci, hiç değilse İngiltere'ye karşı sergilemek istiyordu. Fakat bu da başarmamıştı. Çünkü bu vadede de söylenecek fazla bir şey yoktu. Irak'ı bombalayacak uçaklar İngiltere'den kalkıyordu ve ABD, bu konuda da en az kendisi kadar kararlı idi.

Dışişleri'nde Pearson'a, mali anlaşmanın hala masada olup olmadığı soruldu. Pearson tercüme hatası yaparcasına “evet” ifadesini kullandı. Hükûmet birkez daha umutlandı. Ancak ABD'nin hiçbir şeyi vermeyeceğinin kesinleşmesi için birkaç günü daha beklemek gerekiyordu.

Pearson'ın ardından Colin Powell, Abdullah Gül'ü aradı ve şunları söyledi;

"Başkan bu gece Saddam için son sözlerini söyleyecek. Irak'a 72 saat süre verilecek ve sonrada savaş başlayacak. Artık yolun sonuna geldik. 72 saat içinde hava sahanızı açmanızı ve bu akşam saat 22:00'a kadar cevap vermenizi bekliyoruz." 62

Coniler havadan geçti!

ABD Genelkurmay Başkanı Richard Myers, Türk hava sahasının "Kuzey Irak'a ABD askerlerinin taşınması için" 22 Mart gecesi kullanıldığını açıkladı.

Myers, bir Amerikan televizyonunda katıldığı programda, "Türk hava sahasını, Kuzey Irak'a bazı birliklerimizi sokmak için 22 Mart gecesi kullandık. Teknik olarak aslında bu askerler, Kuzey Irak'taki ilk ABD askerleri değil. Ancak Türk Parlamentosu'ndaki oylama sonucu alınan izinle bölgeye giden ilk askerler" diye konuştu.⁶³

Myers'in bu sözlerle resmen duyurduğu "Türkiye'nin, ABD ve İngiltere savaş uçaklarına hava sahasını açma kararı" 19 Mart günü başlayan ve bütün gece devam eden, nefesleri kesecek bir diplomatik trafikle alınmıştı.

Müthiş trafik Colin Powell'in Başbakan Tayyip Erdoğan'ı aramasıyla başladı. Powell'in sözleri bomba gibiydi:

"Müttefik unsurların bir bölümü şu anda havada. Bu durumda Türkiye'den çok acil mevcut durumun gereğini yapmasını bekliyoruz. Bu uçakların havada beklemesi düşünülemez."

62 Radikal 22.03.2003, 50 yıllık ortaklığın zor günü.

63 İngiltere'den 12.05'de kalkan B-52 ağır bombardıman uçakları, Türk hava sahasına girdikten sonra Karadeniz kıyılarını takip ederek Trabzon üzerinden Mardin'e yöneldi. Irak'a Türkiye üzerinden giren ilk uçaklar bunlardı ve saat 20:00'de başlayan bombardımanla Başkanlık Sarayı yerle bir edildi.

Türkiye ABD uçakları için "İskenderun-Gaziantep-Ş. Urfa-Mardin-Şırnak" üzerinden "Tek Ana Koridor"a izin verdi. Ancak Amerikan savaş uçaklarına, Ana Koridor dışında "Olağanüstü ve acil koşullarda" kullanılmak üzere bir istisnai güzergah da verildi. Fakat bu güzergah daha ilk uçuşta kullanılarak, istisnai değil, kural olduğunu ispat etti.

Powel ne demek istedi?

Colin Powell bu sözleri söyledi ve telefonu kapattı. Görüşme 10 dakika sürmüştü.

Peki ama Powell ne demek istemişti? Hava sahasının açılmasının bir Parlamento kararına ihtiyaç gösterdiği, daha önce söylenmemiş miydi? Powell, Türkiye'yi tehdit mi ediyordu?

"İzinli ya da izinsiz hava sahanızı kullanır, Irak'ı vururuz" mu demek istiyordu? Yoksa daha da kötüsü "izin vermezseniz her şeyi göze aldık, sizlerle de çatışırız" mı mesajı veriliyordu?

İşte tezkere, pazarlıklar, K. Irak, üç milyar-10 milyar Dolar ödenecek derken bu süreç en tehlikeli kavşağa girmişti. Türk - ABD ilişkilerinin en sıcak dakikaları yaşanıyor. Amerikan-İngiliz anonim şirketinin uçakları yola çıkmış ve Türkiye'ye doğru geliyorlardı.

Türkiye ya izin verecek, ya da Irak gibi hedef olacaktı... Daha kötüsü Meclis'ten izin almaya dahi zaman yoktu.

Saat 19:00, Başbakanlıkta Irak zirvesi

Colin Powell'ın verdiği ultimatomun ardından Başbakanlık'ta acil bir "Irak zirvesi" kararı alındı. Zirveye Başbakan, Genelkurmay Başkanı, Milli Savunma Bakanı, Dışişleri Müsteşarı ile asker ve sivil bürokratlar katıldı. Toplantı şimdi ne olacak sorusuna cevap arıyordu. Henüz daha "elim-kolum demeden" toplantının başında ABD Dışişleri Bakanı Colin Powell, Erdoğan'ı bir kez daha aradı.

Saat 20:00, Powell telefonda

Washington'dan gelen kırmızı telefona, henüz toplantıdan bir sonuç çıkmadığı için "45 dakika sonra görüşülebileceği" cevabı verildi. Toplantıda ilk sözü Erdoğan aldı. Başbakan, Powell'la yaptığı görüşmenin detaylarını aktararak Washington'ın

ciddiyetine vurgu yaptı. “Hayır” denilirse herşeyin olabileceğini ve uçakların yola çıktığının altını çizdi. Sonrası fazla zor olmadı. Toplantı yarım saatin ardından “hava sahasının açılması” kararıyla sonuçlandı.

Başbakanlık’taki toplantıdan saat 20: 30’da, sinirli bir şekilde erken ayrılan Org. Hilmi Özkök, gazetecilerin “Türk hava sahası kullanılacak mı” sorusuna “hayır” cevabını verdi. Özkök Paşa’nın verdiği cevabın “henüz hayır” anlamına geldiğini öğrenmek için dakikalara ihtiyaç vardı. Ancak bu küçük detay bir tarafta, Ankara kulislerinde şu korkunç şüphe konuşuluyordu:

“ABD-İngiliz uçakları Türk hava sahasını kullanarak Bağdat’ı bombaladılar...”

Peki Bağdat’ı bombalayan uçaklar Türk hava sahasından geçerken izin alınmış mıydı, alınmamış mıydı? Yani bombardıman uçaklarının geçişine “izin” mi vermiştik, yoksa “icazet” mi?

Başbakanlık’taki Irak zirvesinde konunun bir idari karara bağlanması, şüpheleri artırıyordu. Çünkü o güne kadar Ankara’nın, hava sahasının açılmasıyla ilgili resmi görüşü şuydu:

“Tezkeresiz hava sahamız kullanılamaz.”

Öyleyse kritik izin mi, icazet mi sorusuna bir kez daha konuyu toparlayarak cevap verelim.

O gecenin heyecanı, Özkök Paşa’nın Başbakanlık çıkışında sorumluluk almak istemezcesine “hava sahamız açıldı mı?” sorusuna verdiği “hayır” cevabı, konunun Meclis’e gitmeden bir hükümet tasarrufuna dönüştürülmesi, Washington’un gözü karanlığını ispat etme arzusu ve de Başkent’e çok çeşitli kanallardan sızan bilgiler bir izin değil, icazetin varlığına hem de fazlasıyla işaret ediyordu!

Biz yine heyecan dolu geceye dönelim.

Saat 20:45, Powell’dan ikinci telefon da geldi

Tayyip Erdoğan zirvenin ardından “45 dakika sonra konuşuruz” dediği Powell’a, görüşmeye hazır olduğu mesajını verdi.

10 dakika sonra Powell aradı. Erdoğan Türkiye'nin hava sahasını "21:00'den itibaren açtığını" söyledi. Powell rahatlamıştı. Mahcup bir edayla "sizi sıkıştırmak istemezdik" dedi.

Erdoğan'ın Tük-ABD ilişkileri üzerine söylediği rutin bir kaç cümlesinin ardından Powell, "Size kalbimizin derinliklerinden teşekkür ediyorum, bu kararınızla bir çok hayat kurtardınız," dedi.

Powell bu sözlerle acaba neyi kastetmişti?

İlk etapta niyeti, herhalde Amerikan askerlerinin hayatıydı. Ama havadaki uçakları düşündüğümüzde, insanın aklına başka şeyler de gelmiyor değil. Geçişe "hayır" denilseydi kaybedilecek hayatlar içinde acaba, Türkiye'ye atılabilecek bombalardan ölecek vatandaşlarımız da var mıydı?

Öyle ya; Powell'in ifadesiyle uçaklar, K. Irak'a gitmek üzere geliyorlardı ve kullanabilecekleri Türkiye'den başka bir güzergah da yoktu...

ABD Dışişleri Bakanı bu sözleri ile bir taraftan da Washington'daki şahinlerin yapabileceklerini Erdoğan'a fazlasıyla hissettirdi. Çünkü Powell bu süreçte, Türkiye'ye en yakın duran isimdi ve aynı nedenle Washington, pek çok mesajını onunla vermeyi tercih ediyordu.

Powell adeta Washington'un şahinleriyle, Ankara'nın talepleri arasında bir köprü idi. Birinci Körfez Savaşının "ABD Genelkurmay Başkanı" sıfatını taşıyan bir köprü...

Hayat ve ölümden bahsederken, Türk hava sahasının Amerikan ve İngiliz uçaklarına açılması kararıyla ölen yüzbinlerce Iraklıdan hiç bahsedilmedi. Bahsedilmedi çünkü, Irak halkının bu denklemde zaten adı bile yoktu.

Göl maya tutmadı

Gerek Başbakan Erdoğan'ın o gece Colin Powell'la, gerekse Cumartesi günü Orgeneral Hilmi Özkök'ün ABD Genelkurmay Başkanı Richard Myers ve Nato Başkomutanı James Jones'la

yaptığı görüşmelerde hava sahasının açılmasına karşılık “Türk askerinin K. Irak’a girmesi” isteği muhataplara bir kez daha iletildi. Çünkü hava sahasını açan kararın bildirildiği saatlerde ABD Dışişleri Bakanı “Türk askeri K. Irak’a giremez” açıklamasının tonunu yumuşatmıştı. Colin Powell’a, o geceki “yarım ağız” sözleri hatırlatıldı. Fakat her şey boşuna idi.

İcazet çıkmış, Powell da herşeyi unutuvermişti!

Zaten ne o günlerde, ne de daha sonra yapılan müzakerelerde Amerikalılar, üstelik İngilizlere de hava sahası açılmış olmasına rağmen, Türk askerinin K. Irak’a girmesini kabul etmediler.

Brüksel’de olduğundan dolayı kritik geceye katılamayan Abdullah Gül ise dönüşte hemen Erdoğan’la görüştü. “Hava sahasının açılmasıyla, K. Irak’a Türk askeri girecek” arasında kurulan bağlantı için, “Türkiye’nin başından itibaren zaten K. Irak’ta olduğunu” söylemekle yetindi.

Böylece elimizde Saddam’ın insiyatifiyle sokabildiğimiz, Türk birliğinden ibaret bir “züğürt tesellisi”nin kaldığı bir kez daha tüm acısı ve çıplaklığıyla ilan edilmiş oldu. Türkiye hava sahasının açılmasıyla “K. Irak’a Türk askeri girebilir” mi umudu üzerine bir maya çalınmış, ancak göl tutmamıştı.

20 Mart gece yarısı “ABD-İngiltere savaş A.Ş.” saat 04:30’da beklenen işgalini, Türkiye’den geçen uçaklarla başlatmış, hükümette tezkereyi Meclis’e sunmuştu.

Tezkere Türk hava sahasının ABD uçaklarına açılmasına ve gerekirse Türk Silahlı Kuvvetleri’nin Irak’a gönderilmesine izin verilmesini istiyordu.

Tezkere 322 oyla kabul edildi.

Hava koridoru şartsız teslim

Hükûmet hava sahasını açma yetkisini tek taraflı olarak ABD’ye verdikten sonra birkez daha “çıkmayan candan umut kesilmez” diyerek “Türk askerinin K. Irak’a girmesi için” pazarlık başlattı.

Hava sahasının mutabakat müzakerelerini Türkiye adına Deniz Bölükbaşı, ABD adına General Colby Broadwater başkanlığındaki heyetler yürütüyordu.

Bölükbaşı böylece; ön tezkere, reddedilen tezkere öncesi, birinci tezkerenin reddinden hava sahasının açılmasına kadar devam eden pazarlıklar ve nihayet hava koridorunun açılmasından sonra dördüncü kez sahne alıyordu.

Türkiye, hava sahasını kullanan ABD uçaklarının taşıdığı personel ve bombalar konusunda ayrıntılı bilgi istiyor, ayrıca personel indirimi yapılmasını da talep ediyordu. Türk hava sahasının kullanılması durumunda, geri dönüş saatlerinin bildirilmesinde de ısrarcı davranıyordu. Deniz Bölükbaşı, ABD uçaklarının 10 bin 'feet'in altında, 40 bin 'feet'in üstünde uçmamasını da kabul ettirmeye çalışıyordu. Büyükelçi Bölükbaşı'nın buna karşılık almaya çalıştığı şey şuydu:

"Türk askerinin sınırlı da olsa Irak'a girişine izin verilmesi ve ABD'nin Türk hava sahasını kullanmasına ilişkin ayrıntıların tek bir metinde toplanması..."

Bölükbaşı'na Amerikalıların verdiği cevap tanındıktı: Hayır... Karşı taraf "K. Irak'a giriş" meselesini ciddiye bile almıyor, hava sahası ile ilgili çekinceleri tartışmaya açıyordu.⁶⁴ İşte iki heyet başkanı arasında yaşanan diyalogdan bir kesit:

Broadwater: 17 NATO ülkesinden hiçbiri hava sahasını açmak için mutabakat metni istemiyor. Türkiye, mutabakat metnin yanı sıra K. Irak'a giriş hakkı da talep ediyor. Bunu kabul edemeyiz.

Bölükbaşı: Ancak o 17 NATO ülkesinden hiçbiri Irak'a komşu değil. Türk askerinin, Türkiye'nin güvenliği ve göçe karşı önlem alınması için bölgede olması gerekiyor.

Broadwater: Türk askerinin Irak'a girişini kabul edemeyiz. Ancak hassasiyetlerinize saygılıyız. Güvenliğinizi, askerlerinizi sınıra yığarak önlemeye çalışın."

64 Milliyet, 28 Şubat 2003, Savaş İlanı olmasın diye... Barkın Şık, Utku Çakırözer

Bölükbaşı: Ama Dışışleri Bakanınız Powell, üç gün önce kaygılarımızı kabul etmişti. Şimdi ne değışti?

Broadwater: Powell artık Genelkurmay Başkanı değil, emirleri o vermiyor. Kaldı ki siz girerseniz, İran ve Suriye’de Irak’a çıkmak isteyecektir.

Bölükbaşı: Bizi lütfen İran ve Suriye ile mukayese etmeyiniz. Onlar NATO üyesi mi?⁶⁵

Broadwater ile Bölükbaşı arasında yaşanan bu diyalog çok şeyi açığa vuruyor. Ama sonuç bizim taleplerimiz doğrultusunda değil, ABD’nin istediğı gibi oldu. Bir pazarlık süreci daha ip-lerin kopma noktasına geldiğı bu konuşmadan sonra, ABD’nin Ankara büyükelçisi Robert Pearson ve Dışışleri Müsteşarı Uğur Ziyal’in araya girmesiyle çözümlendi.

Türkiye geri adım attı ve hava koridoru ABD’ye şartsız açıldı.

65 Star, 24 Mart 2003-Tezkere Havadan Geçti.

BAĞDAT'TAN DÖNEN TEZKERE

Hava sahasını Amerikalılara açan görüşmeler sırasında hükümet, kollarını sonuna kadar açmıştı. Recep Tayyip Erdoğan Ankara'nın tutumunu, Washington Post'a verdiği demeçte şu cümlelerle ilan etti:

"Gül, Powell'a her şeyi teklif etti; askerler, üsler... Amerika ne istediye hepsini. Ancak Powell bu aşamada sadece hava sahasının kullanımıyla ilgili olduklarını söyledi."

İşte bu açıklamalarla ve "bu aşamada" sınırlamasıyla kapanan üçüncü tezkere, kötü giden bir haftalık Irak savaşının sonunda yeniden açıldı. Çünkü Bush yönetiminin Gül'ün bonkör önerilerini reddetmesinin sonuçları, savaşın yedi günlük seyri içinde ABD'nin çöle saplanmasıyla ortaya çıkmış; Washington, Kuzey Cehpesini açamayarak nasıl bir hata yaptığını anlamıştı.

Harekâtı büyük ölçüde 3. Piyade Tümeni üzerinden yürüten ABD ordusu, Bağdat'a doğru istediği gibi ilerleyemiyordu. Bağdat kuşatmasının tek başına 3. Tümen ve diğer takviye tugaylarla başarılabilmesinin imkânsız olduğunu, ABD'li komutanlar da kabullenmek zorunda kaldılar.

ABD, bu durum karşısında daha önce Türkiye üzerinden Irak'a sokmayı planladığı 4. Piyade Tümeni'ni süratle güneyden cepheye sürme kararı aldı. Bağdat kuşatmasının, 4. Tümen yardımı gelmeden başlayamayacağı anlaşılıyordu. Yani Amerikalılar cephe, 12-13 Nisan'a kadar beklemek zorundaydılar.

Çünkü Kuzey cephesi olmayınca Saddam Hüseyin, Türk sınırından girecek 4. Tümeni karşılamak üzere Kuzey'de konuş-

landırdığı mekanize birliklerinin önemli bir bölümünü Bağdat'a kaydırıp, merkez alanın savunmasını güçlendirebilirdi.

Gerçekten de öyle oldu. Saddam Hüseyin, Musul ve Kerkük'te bulundurduğu güçlerini Güney cephesine kaydırdı. Dolayısıyla ABD, Güneyde beklediğinden daha kuvvetli bir dirençle karşılaştı.

Daha önemlisi, ABD, Musul ve Kerkük'e dönük harekâtı başlatamadı. Barzani bölgesine paraşütle indirilen birlikler, bu kentlere dönük tam teşekküllü bir saldırı düzenleyebilme yeteneğinden yoksundular. ABD, bütün savaş planını 1 Mart tarihinde başlayacak şekilde yapmıştı. Ancak Türkiye'nin cevabı gecikince, savaşın başlangıcı 20 Mart'a sarkmış ve de ABD korktuğu kum fırtınasına yakalanmıştı.⁶⁶

Bütün bu sonuçlar ve savaşın ilk hafta bilançosunun kareleri yan yana getirildiğinde ortaya çıkan fotoğraf şu oldu:

"ABD, Türkiye'nin yardımını olmadan başka büyük bir olağanüstülük yaşanmazsa (Ki oldu ABD, Saddam'ın yakın çevresini bu süreçte bağlamayı! başardı) Irak'ta başarılı olamaz."

İşte bu temel değerlendirmeye; savaşın panik günlerinde Washington, birkez daha "üçüncü tezkere" için, Ankara'nın kapısını çaldı.

Süreç başlıyor

ABD Başkanı George W. Bush, 25 Mart'ta Türkiye saatiyle 03:00'da sürpriz bir şekilde, ek savaş bütçesinden Türkiye için 1 milyar dolar ayrıldığını duyurdu. Savaş bütçesi Türkiye'ye 8.5 milyar dolara kadar doğrudan kredi garantisi de içeriyordu. Kuzey cephesine ihtiyacı artan Pentagon, İskenderun Limanı'ndan ayrılmaya hazırlanan gemilerine "24 saat daha bekleyin" talimatını verdi. Hatta Süveyş Kanalı'na doğru yola çıkan gemilere "durun emri" gönderildi.

66 28 Mart 2003 Hürriyet, Sedat Ergin

Ankara’da ise en hassas olunulan konularda Türkiye lehine, bir kıpırdanma yaşandı. Bush’un Irak danışmanı Z. Halilzad, ABD büyükelçilisi Pearson ve Korgeneral Roodwater ile Türk dışışleri arasında mutabakata varıldı. Hükümet tezkereye ‘yeşil ışık’ı yaktı. Ancak bir şart ortaya koydu.

“İskenderun’a gelecek ABD askerlerinden Türkiye’de kalan olmayacak, direkt K. Irak’a geçilecek.”

Washington-Ankara hattında yeniden iyimser rüzgarlar esmeye başladı. İkinci tezkerenin reddinden üzgün ve mahcup Ankara, Washington’a bir kez daha ve küçük detaylar dışında oldukça cömert davranmıştı!

ABD Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Richard Bucher “Dost ve müttefik Türkiye’ye yardım sağ görölülüktür” açıklamasını yaptı.

Fakat o fırtınalı günlere bu yıldızlı gece de ilaç olamayacaktı.

Sular duruldu, ABD eskisi gibi!

Ankara-Washington hattında pupa yelken ilerleyen tezkere rüzgarları aniden sustu. Ankara’nın yeşil ışıklı, bol onaylı tavrına rağmen ABD, üçüncü tezkere için attığı adımları yeniden kesti. Belli bir noktaya kadar ilerlemiş görüşmeler de, aynı tarihte ve bir anda koptu. Böylece “tezkere” üçüncü ayak itibariyle bir kez daha inkıtaya uğruyordu. Ta ki Temmuz ayında ABD’nin bu kez K. Irak için değil, Irak’ın Güneyi için istediği asker talebine kadar...

Peki ABD niçin geri adım attı?

Açıkçası Ankara’nın o günlerde buna verilecek bir cevabı yoktu. Ta ki savaşın ilerleyen günlerinde, Amerikan askerleri ellerini kollarını sallayarak Bağdat’a girinceye kadar... ABD’nin üçüncü tezkereden çekinmesinin nedeni o zaman anlaşıldı.

Meğer Washington bizimle tezkere pazarlıkları yürütürken, bir yandan da Saddam’ın yakın dostlarıyla görüşüyormuş!

Bağdat'a hiçbir direnç gösterilmeden girme sözü alan Washington, böylece Türkiye ile tezkere pazarlığı yapmaktan da vazgeçmiş oldu.

ABD, satın aldığı Bağdat üst düzey yönetiminin getirdiği kolaylıklarla; hem battığı çölden, hem Vietnam sendromundan kurtuluyor, bizim açımızdan önemli olan ise hem de Irak'ta görmeyi hiç istemediği Türk askerinden vazgeçiyordu...

ABD şaka yaptım dercesine eski pozisyonuna geri döndü.

TEZKEREYİ KİM İSTEDİ?

Tezkerenin hikayesi Türkiye'nin açtığı hava sahasından Irak'ın vurulmasıyla ilk perdesini kapattı. Fakat bu büyük oyun tabii ki burada bitemezdi. Film hayli zengin yeni bölümlerle yoluna devam etti. Fakat biz filmi burada dondurarak şu çok önemli soruya cevap arayacağız:

"ABD acaba gerçekten tezkerenin çıkmasını istedi mi?" Bir başka ifade ile: "Üs ve limanları biz mi vermedik, yoksa ABD mi reddetti?"

Senaryoyu bir kez de tersinden okuyalım.

ABD Başkanı George W. Bush'un 13 Mart'ta Ankara Büyükelçisi Robert Pearson aracılığıyla Başbakan R. Tayyip Erdoğan'a gönderdiği mektup, Türkiye'den sadece hava sahasının açılmasını istiyordu.

Bir gün sonra Erdoğan'ı arayan Dick Cheney'in de talebi aynıydı:

"Hava sahanızı açın yeter."

48 saatlik kritik görüşmelerin, hava sahasının açılmasıyla sonuçlanan 22 Mart gecesinde de Dışişleri Bakanı Colin Powell, aynı şeyi istedi:

"Hava sahanızı açın yeter."

Oysa Colin Powell'la o gece yapılan 3 telefon görüşmesinde Abdullah Gül, şu mesajı son derece net bir şekilde ifade etmişti;

"1 Mart koşulları devam ediyorsa, üs ve topraklarımızı sonuna kadar açabiliriz."

ABD Dışişleri Bakanı'nın kısa bir duraklamanın ardından Beyaz Saray'a döndüğünü, Gül'ü yeniden aradığında ise cevabın yine "aynı şarkının tanıdık nakaratı" olduğunu biliyoruz:

"Hava sahanızı açmanız bizim için yeterlidir."

Peki ne oldu da Amerikalılar böyle birden bire çarkettiler? Niçin sadece hava sahasının açılmasıyla yetindiler? Bir zamanlar tezkere geçsin diye Meclis kapılarında nöbet tutanlar Amerikalılar değil miydi? Eğer böyle bir taleple sınırlı kalacak idiyse, neden o kadar asker ve malzemeyi Türk topraklarına yığdılar? Üstelik onca tezkere pazarlığına rağmen...

Sorulara devam edelim. . Tezkere başlığıyla yaşananlar bu durum karşısında bir oyundan mı ibaretti? Yoksa toplam senaryonun, bol seçenekli versiyonları mıydı? Ve de kritik soru; ABD, hiç değilse belli bir aşamadan sonra mı üs ve limanları istemedi?

Yukarıda ortaya koyduğumuz sorulara verilecek ilk tepki herhalde şu olacaktır.

"Amerikalılarla öyle pazarlıklar yapıldı ki, adamlar sonunda bizden 'illallah' ettiler. Bu süreçten çıkmak adına asker ve silahlarını geri çektiler. Zaten yeni bir tezkerenin geçeceğine de inanmıyorlardı..."

Cevaba cevap verelim.

1-Pazarlıkları sıkı tutan aslında Türkiye değil, ABD idi. Ankara'nın tek isteği, Amerikan asker ve teçhizatının geliş-geçişini kontrol altına almaya çalışmak ve zamanı geldiğinde de Türk topraklarını terk etmelerini yazılı kural haline getirme gayretinden ibaretti. Yoksa ABD askerleri Türkiye'ye gelsin-gelmesin tartışması hiçbir zaman yapılmadı. Hükümet de, askeri bürokrasi de bu ortak kanaate sahipti. Mümkün olduğunca "yazılı prensipler" oluşturmaya ve K. Irak ile ekonomik yardım konusunda bir katkı sağlanmaya çalışılıyordu, hepsi bu kadar.

Pazarlıklar sürecine "kritik eşikler" olarak yansıyan K. Irak ve ekonomik yardım konularında, aslında Ankara'nın hiç de iyi bir pazarlık yapmadığı, hatta bu konuda sağlam bir niyetinin dahi olmadığı ilerleyen günlerde ortaya çıktı. Türkiye "kırmızı

çizgilerim" dediği K. Irak meselesinde geri adımlar attı. 96 milyar dolarla başlayan paket ise dört milyar Dolara kadar geriledi. Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün, hava sahasının açıldığı gece Powell'dan istediği rakam sadece dört milyar Dolardı.

Yani Amerikalıların bizden yaka silkmesi için hiçbir sebep yoktu. Eğer bir şikayet olacaksa bu "yaka kartı parası"nı dahi Ankara'dan çıkarmaya çalışan ABD'nin değil, olsa olsa Türkiye'nin hakkı olurdu.

2- "ABD'nin 1 Mart reddinin ardından yeni bir tekzerenin çıkacağına inanmadığı" tezine gelince...

Evet denmesi mümkün olmayan bir iddia bu.

1 Mart tezkeresini hatırlayalım, üç milletvekilinin "hayır"ı nedeniyle geçmemişti. Eğer istenilseydi hükümet bu +3 rakamını rahatlıkla bulabilirdi. Tezkerenin reddedilmesinin sebebi "nasıl olsa bu iş hallolur, yeterli çoğunluk var" kanaatinden kaynaklandı.

Reddin ardından kamuoyu rüzgarı iyice tezkere lehine dönmüştü. Atılan manşetler, yazılan köşe yazıları "biz yanlış yaptık" cümleleri üzerine kurgulanmıştı. Yani 2 Mart günü, tezkereyi geçirmek -istenmesi kaydıyla- mümkündü. Nihayet Türk askerinin K. Irak'a gitmesini düzenleyen 7 Ekim tezkeresi, Meclis'ten büyük bir rahatlıkla geçti.

Şunu söylüyoruz: Hükümet reddedilen tezkereyi geçirmeye hazırды ve bunu da başarabilirdi. Ancak yeni bir tezkereyi istemeyen Washington'du.

Şimdi bu iki maddelik cevap listesinin ardından yürüyerek, temel soruya yeniden dönelim.

Öyleyse Amerikalılar onca pazarlığı niçin yaptılar, onca asker ve silahı Türk topraklarına niçin yığdılar? Bütün bunlar bir oyun muydu?

Hemen şunu söyleyelim. Yapılan pazarlıklardan Amerikalılar hiçbir şekilde zararlı çıkmadılar. İskenderun ve Mersin limanına getirdikleri malzeme ve askerleri, hilelerle dolu türlü türlü "tezkeresiz formüllerle" de olsa Irak'a geçirmeyi başardılar. Hani neredeyse tek bir silah ve Coni bile geri dönmedi!

Sabiha Gökçen'den Nusaybin'e, Çorlu'dan Muş'a kadar binlerce teknik ve askeri elemanlarıyla bölgeye indiler. Kollarını sallaya sallaya "tezkere çalışması" adı altında her noktayı gördüler, krokilerini çıkardılar, incelediler ve gerekli notları aldılar. Diyebiliriz ki birgün Amerikalılar ihtiyaç hissederlerse şayet, özellikle Doğu ve Güneydoğu'yu bizden daha iyi tanır hale geldiler. Yani Amerikalılar zarara uğrayacakları hiçbir şey yapmadılar, bilakis kazançlı çıktılar.

Üstüne üstlük Türkiye'nin ABD'li şahinlerinden yemediği tezkere fırçası kalmadı.

Peki bütün bunlar bir oyun muydu sorusuna gelince...

Cevabımız yine "hayır" olacak. ABD bilinçli bir sürecin aşamaları olarak Türkiye'ye geldi, gördü ve geri döndü. Şunu demek istiyoruz:

Türkiye, topraklarını kayıtsız-koşulsuz ABD askerlerine açsaydı, yüzbin Coni bu topraklara yerleşseydi, Washington elbette bundan mutluluk duyardı. Ancak bu konuda ortaya konulan az-buçuk direnç özellikle halk planında yaşanan bilinçlenme Amerikanın gözünü korkuttu. Çünkü ABD'nin tezkere sürecinde geniş bir alanda yaptığı yığınak, Türkiye'de müthiş bir Amerikan karşıtı dalga uyandırdı. Genelkurmay başkanı Orgeneral Hilmi Özkök bu fotoğraftan hareketle ortaya çıkan durumu Türkiye'de savaşa hayır diyenlerin oranı, % 94 değil % 100'dür diyerek bizzat ifade etti. Bunu Özkök Paşa'nın söylemesi önemli. Bir şey daha önemli, o da savaşa hayır diyenlerin aslında "Amerika'ya hayır" dediği gerçeği...

4 Nisan'da Colin Powell'ın yaptığı ziyaretin temel gerekçelerinden birisi de buydu; ABD'ye karşı yükselen "vatansever çizgi..."

Bu temel gerekçelerle şartların henüz Türkiye için olgunlaşmadığını gören ABD, Türk halkıyla karşı karşıya gelmeyi, bir mücadeleyi göze alamadı.

Kaldı ki bu işgal senaryosunun en önemli parçası şuydu;

Washington, yarım asırlık bir süreden bu tarafa Türk devlet hayatının içine yerleşmişti. Hemde tüm kurumları ve düşünce şekliyle... ABD 50 yıldır ektiği, deyim yerindeyse buğdayın hasadını toplamak istiyordu. Bunun anlamı, Türk askerinin Ortadoğu’da bir “Lejyoner” gibi ABD adına savaşmasıydı. Asıl hedef buydu. Bir başka ifadeyle Soros’la ünlenen “en iyi ihraç ürününüz askerdir” sözünün hayata geçmesi her şeyden önemli idi.

Fotoğrafın tamamında Irak’tan da öte, Suriye ve İran vardı. ABD bölgeye yıllarca sürecek bir işgal için gelmişti. Bu senaryonun hayata geçmesi içinse, dikenli yolları temizleyecek birilerine ihtiyaç vardı. Adres Türk askeriye ve bu anlamda TSK, hem hedef hem de bir araçtı.

İran ve Suriye’ye karşı verilecek savaşta Türkiye niçin önemliydi? Çünkü Suriye ve özellikle İran, Saddam gibi kolay bir lokma değildi. İran ve Suriye’nin yanından Türkiye’nin çekilerek bu iki ülkenin yalnızlaştırılması vede bu iki ülkeye karşı Türkiye’nin savaşırılması isteniyordu. Bu konuya beşinci tezkere bölümünde detaylı olarak gireceğiz. Şu kadarını buradan aktarıyoruz ki, ABD’nin Türkiye’den geri çekilmesi Irak’la sınırlı olmayan daha büyük bir savaş içindi. Böyle bir geniş kapsamlı senaryoda geri adım atıyormuş gibi gözükmek anlamlıydı ve de açıkçası son derece akıllı bir plandı.

1 Mart tezkeresinin reddinin ardından Amerikalılar, Türkiye’ye “kızgınız ha!” psikolojisi uyguladılar. Tıpkı Yahudilerin “bize soykırım uygulandı” nakaratını bütün dünyanın üzerinde adeta bir Demokles’in Kılıcı gibi estirerek, kendilerini mazlum, dünyayı mahkum hale dönüştürmeleri gibi. Bu yolla, yani suçluluk psikolojisi taktiği ile Yahudiler dünyayı yıllardır hem yönetiyor, hem de kontrolleri altında tutabiliyorlar. Hani neredeyse Amerikalılar da, İsrail’in izinden giderek 1 Mart’tan, bir 11 Eylül travması üretmeye çalıştılar. Böylece Türkiye’yi, istedikleri kıvama sokmayı hedefliyorlardı ki bunu da başardılar.

İşte pembeleşen kırmızı çizgiler!

İşte Irak'a asker gönderme tezkeresine 7 Ekim'de büyük bir çoğunlukla "evet" diyen TBMM!

Dahası halk da bu süreçte bir psikolojik savaşın tüm incelikleri uygulanarak ele geçirildi.

Habur'dan İskenderun'a ortaya çıkan görüntülerle "ABD bizi işgal edecek" korkusunu Conileri geri çekerek, (ki o asker ve teçhizatı istedikleri yere taşıdılar) izale ettiler. Ardından gelecek "gerçek" işgal dalgaları için halkın moral değerlerini ve düşünce kalıplarını iğdiş ettiler. Nasıl olsa Türkiye'de, tüm bu oyunlari istedikleri gibi oynayabilecekleri bir siyasal ve bürokratik vasat vardı.

ABD'yi İsrail mi caydırdı?

Washington'un onca pazarlığın ardından "üs ve liman" talebinden vazgeçme gerekçesinin bir nedeninin de İsrail olduğu öne sürüldü. Türkiye'de Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Washington'da The Times bu fikri dillendirdiler.

Cemil Çiçek tezkerenin reddinin ardında, Karanlıklar Prensi Richard Perle'in olduğunu bizzat ifade etti. Yani tezke-re reddedildi diye Ankara'ya kızgın mesajlar gönderen Perle, gerçekte bu tezkerenin çıkmasını istemiyordu. Cemil Çiçek'in dediğı şey bu...

Gerçekten de tezkere oylamasının yapılacağı o en sıcak günlerde Perle, Birinci Körfez Savaşında ABD'nin Türkiye'ye verdiği sözleri yerine getirmediğini söyledi. Açıklamalar "bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu" dedirtecek türden laflardı. Nihayet milletvekillerinin de "kandırılıyor mu acaba, ABD verdiği sözleri yine mi tutmayacak" endişesiyle etkilendiklerini ve tezkeye "Hayır" oyu verdiklerini biliyoruz.

Yani tezkerenin geçmesini çok istiyormuş gibi gözüken şahinler zincirinin en önemli halkası Perle, "tezkerenin geçmemesi için mesajlar" veriyordu...

The Times gazetesi de "Türkiye'nin ikna edilmemesinin suçlusu Şahinlerdir" başlığıyla bir haber yayınladı ve şunları yazdı:

"Amerikan askerlerinin Türk topraklarında konuşlanamamasının suçlusu, yönetimdeki şahinlerdir. Sorumluların başında ise Türkiye'yi gereksiz yere suçlayan Başkan Yardımcısı Dick Cheney; Savunma Bakanı Donald Rumsfeld ve yardımcısı Paul Wolfowitz ile Richard Perle'dir."

Adalet Bakanı Cemil Çiçek'in Perle ile ilgili değerlendirmeleri, tezkerenin çıkması için milletvekillerini etkilemeye yönelik bir mesaj mıydı? Onu bilemiyoruz. Ama şu bir gerçek ki Karanlıklar Prensi en olmadık yerde Amerika'nın Birinci Körfez Savaşı'nda Türkiye'ye attığı deyim yerindeyse kazığı hatırlatarak, redde etkili oldu.

Görünen o ki ortak kimyaları Ortadoğu'da İsrail'in arz-ı mev'ud hedeflerini gerçekleştirmek olarak gözüken bu yahudi isimler Türkiye'yi, yukarıda aktardığımız daha geniş çaplı bir senaryoda kullanmak için "suçluluk duygusuyla bekletmek" ve "kendilerinin patronluğunu sindirtmek" istiyorlardı. O açıdan da tezkerenin en azından o günlerde çıkmaması gerekiyordu.

TEZKERE ŞÜPHESİ: TÜRKİYE İŞGAL Mİ EDİLECEKTİ?

1870 yılında ABD Başkanı Theodore Roosevelt'in İzmir'e savaş gemisi gönderip şehri bombalama tehdidinde bulunduğunu biliyor musunuz?

Türk-ABD ilişkilerini 2. Dünya Savaşı'ndan sonra başlatan "Tarih Hikayesi"ne göre böyle bir şey yazılmaz ve de yoktur. Hepimizin Amerika-Türkiye ortak tarihi açısından bildiği iki şey vardır. Birincisi Osmanlı'nın son devrinde Amerika'ya gönderilen Büyükelçi ve ikincisi 1945'ten sonra "Stratejik Ortaklık" temelinde kurulan ilişkiler...

Çok kaba hatlarla tarif edilen Türk-Amerikan resmî tarihinin arkasında, çok ince detaylar vardır. 1870 yılındaki İzmir'i bombalama tehdidi de işte bunlardan birisidir ve olayın geri plan öyküsünde şunlar yazılıdır:

Bulgar isyanını başlatan milliyetçi liderlerin çoğu, Amerikalıların misyoner faaliyetleri çerçevesinde kurdukları Robert Kolej'de yetişmişlerdi. Bu okullardan yetişenler daha doğrusu yetiştirilenler, doğrudan Balkanlara gidiyor ve her birisi Osmanlı askerine ateş açan "çete önderleri" olarak görev yapıyordu. Ermeni sorunu sırasında isyan çıkaran Ermeni Komitesi'nin önemli bir kısmı da bu Amerikan Kolejleri tarafından desteklenmiş, hatta buralarda saklanmıştı. Kısaca komiteciler ve isyancılar matbuat imkanlarından da faydalanarak, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünde rol oynuyordu.

Tüm bu gelişmelerin toplamından yola çıkan Osmanlı top-
çuları, bir şekilde söz dinletemediği Maraş'taki Amerikan Kole-
ji'ni bombalar. Amerika olaya öfkelenir ve tazminat talep eder.

Tazminat ödenmeyince de, İzmir Limanı'na savaş gemisi
gönderip "ya tazminat, ya bombalarız" tehdidini 1870 yılında
fiilen tatbik eder.⁶⁷

ABD'den gelen ilk bombalama tehdidi budur ama, sonuncu-
su olmamıştır.

Sultanahmet Camii'ni başlarına yıkarız!

12 Mart ihtilalinden hemen önce Türkiye Cumhuriyeti bir kez
daha, ABD'nin fiili bombalama tehtidi ile karşı karşıya kaldı

ABD içinde özellikle Yahudi asıllı bir güç odağı (şahinlere ne
kadar da benziyor) yazdığı bir senaryo ile, haşhaş üretimi yapan
ülkelere karşı 'haşhaş üretimin yasaklayın' kampanyası başlattı.
Bu çerçeve içinde dönemin ABD başkanı Richard Nixon, Türki-
ye'yi uyardı:

'Haşhaş üretimin derhal durdurun'

Türkiye, Bülend Ecevit Başbakanlığı'nda yönetiliyordu...

Ülkenin en önemli ihraç maddelerinden birisini haşhaş oluş-
turuyordu. Üstelik en az 1 Milyon çiftçi de haşhaştan para kaza-
nıyordu. Dahası da vardı, yapılan üretim Devletin bilgisi ve
kontrolü dahilinde idi. Bu koşullarda ABD'nin hiç de şık olma-
yan teklifini kabul etmek, hükümetle çiftçiye karşı karşıya geti-
recekti.

Ecevit 'direneceğiz' dedi ve baskıyı reddetti...

Ecevit'in baskıya dayanacağı mesajı üzerine Beyaz Saray,
dönemin Ankara büyükelçisi Handley'i Washington'a çağırdı.
ABD'nin başkentinde ve Nixon'un bir yardımcısının eşliğinde
günlerce süren üst düzey toplantılar yapılır. Verilen karar şudur.

67 Doç.Dr. Çağrı Erhan, Türk-Amerikan ilişkileri ve kırılma noktaları, 2023
Dergisi, 15 Ağustos 2003

‘Handley Ankara’ya gitsin ve bizzat Başbakan’a şunları söylesin. Haşhaş üretimi durudurulmaz ise İstanbul’u tahrip ederiz.’

Kararda bunun ne şekilde icra edileceği bile yazılıdır:

‘6. Filo İstanbul’a demirler ve gerekeni yapar.’

Daha sonraki günlerde ‘İstanbul’u bombalarız’ tehdidi, çok daha somut ve net bir adrese dönüştürülüyor:

‘Sultanahmet Camii’ni Türkler’in başına geçiririz.’

Handley, bu mesajlarla Türkiye’ye dönüyor ve gereğini yapıyor. Yıllar sonra bizzat Bülend Ecevit’in doğrulaması ile Türkiye ve Sultanahmet Camii tehdit ediliyor.

İşin ilginç tarafı Ecevit’in direnci kırlamıyor ve 12 Mart ihtilali gerçekleşiyor.

Yeni iktidarın ilk icraatı ise haşhaş üretimin yasaklamak oluyor!

ABD’nin işgal hevesi hep vardı

ABD’nin “işgal” çerçevesinde Türkiye’ye uygun gördüğü ilk icraat! 1870 bombalama tehdidi, devamında Sultanahmet hadisesi olsa da tek olay bu değildir.

Milli Mücadele yılları... Bakınız bu yıllar ve işgal o günlerdeki Amerikan basınında nasıl yer alıyor?

İzmir’in 15 Mayıs 1919’da İtilaf Devletleri’yle işbirliği halindeki Yunan ordusu tarafından işgal edildiğini bildiren 17 Mayıs tarihli New York Times gazetesi, ABD’nin de Arizona adlı savaş gemisi ve dört muhriple işgal bölgesinde bulunduğunu yazıyor.

18 Mayıs tarihli New York Times gazetesinde yer alan “Türkiye: Sonun Başlangıcı” başlıklı haberde ise şöyle deniyor:

“İzmir’in işgali, Türkiye’nin her tarafında manda yönetimlerinin kurulması ve Türkiye devletinin bağımsız bir imparatorluk olarak varlığının ortadan kaldırılması yolunda atılan ilk adımdır. Fransız gazetecilerin İstanbul’da bir Amerikan mandası kurulacağı yolundaki haberler üzerine görüşlerine başvuru-

lan ABD yetkilileri, bu konuda henüz kesin bir karara varılmadığını belirtmişlerdir.”

23 Mayıs 1919 tarihli New York Times’da yeralan şu haber ise, ABD’nin o dönemdeki heveslerine açıklık kazandırıyor;

“Amerikan barış delegelerinin Türkiye’de bir Amerikan mandası kurulmasını kuvvetle arzu ettikleri bilinmektedir. ABD bu fırsattan yararlanarak, geri kalmış ülke insanların kendi çıkarlarına uygun bir şekilde nasıl yönetilebileceğini bütün Avrupa ve Asya’ya göstermiş olacak.”

24 Mayıs tarihli New York Times gazetesi de, ABD’nin eski Türkiye Büyükelçisi Henry Morgenthau’nun ABD Başkanı Wilson’a Türkiye’de Amerikan mandası kurulmasını önerdiği belirtiliyor.

31 Ağustos 1919 tarihli New York Times’da yeralan şu haber, ABD’nin Barış Konferansı’na katılan delegelerine, Suriye ve Filistin de dahil olmak üzere bütün Osmanlı İmparatorluğu topraklarını kapsayacak bir manda yönetimi isteğini dile getirdiklerini yazıyor ve ayrıca şunları not ediyor:

“Böylesine geniş kapsamlı bir manda yönetiminin Siyonist emellere de uygun düştüğü anlaşılmaktadır. Siyonistler, tarihi emellerine ulaşmak için ABD mandasını desteklemek zorundadırlar.⁶⁸

“1919 tarihli Amerikan gazeteleri, ABD’nin Anadolu topraklarına olan ilgisini, üstelik siyonist bir gözle nasıl baktıklarını deşifre ediyor. Aslında bu hiç de sürpriz değil. Çünkü Yahudilerin ABD’ye göç ederek bu devleti kurdukları, dolayısıyla tarihi emelleri olan “Arz-ı Mev’ud” arzusunu da bu ülkeye ve ABD yöneticiliğine taşımış olmaları anlaşılabilir bir şey. Dolayısıyla kendi içinde bir mantıkla; Arz-ı Mev’ud’la sınırları kesişen Türkiye’nin, ABD açısından hedef tahtasına oturması da sürpriz olmayan normal bir fotoğrafı anlatıyor!

68 Osman Ulugay, ABD 1919’dan beri Ortadoğu’yu işgale hevesli, Milliyet 19 Mart 2003

“Kurtuluş Savaşı yıllarında ABD’nin mandasını talep eden, hatta devrin ABD Başkanı Wilson’a bu konu için “ucu yanık mektuplar yazan aydınlar” olduğunu biliyoruz. Bu manda talepleri bize, hep tek yanlı bir arzu olarak anlatılır. Ders kitapları konuya böyle bakar. Oysa unutilan şey şudur:

“Mandacı aydınlar aslında Amerika’nın taleplerini dile getiriyorlardı...”

Yani günümüzdeki Amerikancı aydınların, 1919’daki temsilcileriydiler. Kendiliklerinden değil, okyanusun öte yakından esen rüzgardan hareketle “işgalin” bir nev’i olan “mandayı” gündemde tutuyor ve halka kabul ettirmeye çalışıyorlardı.

Unutmayalım ki 1919’da da ABD önemli sayılabilecek bir süper güçtü. Osmanlı topraklarında kurduğu yüzlerce misyoner okulu ile bu coğrafya üzerindeki iştahını, daha o tarihlerde hem de fazlasıyla belli ediyordu.

Amerika Birleşik Devletleri’nin Kurtuluş Savaşı sonrası imzalanan Lozan Anlaşması’nı kabul etmemesi ilginçtir. Hatta aynı ABD, Büyükelçisini Ankara’ya taşıyan en son ülkelerden birisi olmuştur.

“İşgal” dedirten anlaşmalar

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra kurulan ve “Stratejik İttifak” temelinde varolduğu söylenen ilişkiler başlı başına incelenmeye değer bir konudur. Bu dönemde yapılan anlaşmalardaki inanılmaz tek taraflılık, İçişleri bakanlığındaki yüksek memur maaşlarının Amerikalılar tarafından ödenmesine kadar uzanmıştır. Şöyle de ifade edebiliriz:

“ABD’nin İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra “Stratejik Ortak” adı altında Türkiye’ye uyguladığı abluka ve Türk hükümetleriyle imzaladığı anlaşmalar, aslında işgal görüntüsünden başka bir şey değildi!”

Türkiye, yabancı bir devlete imtiyazlar tanıyan Cumhuriyet tarihinin ilk ikili anlaşmasını 1945 yılında ABD ile imzalamış ve

Türkiye'yi bağımlı hale getirmiştir. Bu anlaşmanın ikinci maddesine göre "TC hükümeti, müsaade edebileceği hizmetleri ve kolaylıkları ABD'ye teslim etmekte görevli olacaktır."

"Görevli olmak" kelimesinin altını çizerek devam edelim. Türkiye bu anlaşmadan bir yıl sonra bu kez Amerika ile "ilk borçlanma" anlaşmasını imzaladı. Anlaşmanın birinci maddesi inanılmaz hükümler içeriyordu:

"TC hükümeti, Birleşik Devletler Dış Tasfiye Komisyonu'nun Türkiye dışında satılığa çıkardığı ihtiyaç fazlası teçhizat ve malzemelerden, ihtiyaçlarını karşılayabilecektir. ABD hükümeti bu alımları kolaylaştırabilmek için TC hükûmetine 10 Milyon Dolar kredi verecektir. Kredinin ana para ve faiz geri ödemeleri Birleşik Devletler'in arzusuna göre, Merkez Bankası'nda özel bir hesaba yatırılacak ve Birleşik Devletler tarafından Türkiye'de kullanılarak memurların ücretleri dahil olmak üzere, Birleşik Devletler'in masraflarına tahvil edilecektir."

İşte size ancak işgal ortamında yapılabilecek bir anlaşma...

ABD, Türkiye Cumhuriyeti memurlarının maaşlarını verdiği krediden bizzat ödeyecek!

İşin ilginç tarafı 10 Milyon Dolarlık kredi anlaşmasının imzalandığı sırada, TC'nin hiçbir dış borcu bulunmadığı gibi kasasında da 245 Milyon Dolar altın ve döviz rezervi vardı! Bu anlaşmaların imzalanmasında sorumluluğu olan İsmet İnönü 1963 yılında Başbakan'ken bakınız neler söylüyor:

"Bağımsız bir dış politikayı nasıl izleyeceğim? Bir karar veriyor ve o işi teknisyenlere havale ediyorum. Onların ayrıntılı çalışmalar yapıp, öneriler hazırlaması ve önüme koymaları gerekiyor. Fakat bunu yapamıyorlar. Çünkü hepsinin üzerinde 'Uzman' denen yabancılar var. Teknisyenleri işgal ediyorlar. Başaramazlarsa işi sürüncemede bırakmaya çalışıyorlar. O da olmazsa karşı tedbirler alıyorlar. Verdiğim görevin sonucunu bana görevliler değil, Washington bildiriyor. Sonra memur bana geldiğinde bilgi verdiğini zannediyor.

“Bu çarkı dağıtmaya kalktığınızda ise, başınıza neler geleceğini hiç kimse bilemez.”⁶⁹

ABD’nin Türkiye üzerinde herhalde ve ancak “işgal” kavramıyla izah edilebilecek bu yayılmasını ve ele geçirilmişliği, M. Emin Değer’in Oltadaki Balık Türkiye adlı kitabından okuyalım:

“Demirel emperyalizmin tuzaklarında yürüdüğümüzün ayırdına vardığında, “ABD içimizde kök salmış.” diyecekti. Benzer sözler çok önceleri de söylenmişti. İnönü’nün TIME’a verdiği demeçteki sözleri; sonra Çağlayangil’in, 1973’te İsmail Cem’le yaptığı bir söyleşide, “CIA yapar, organik bağlarıyla yapar. Benim istihbarat şefimle, kendisi farkına varmadan CIA benim altımı oyar. Elinde imkan var yabancı adamın. Girmiş en-filtre benim içime. Onun için hiç şaşmam. Aramam da, bula-mam ki.”⁷⁰ sözleri, sözde kalacaktı: çünkü, tuzaklardan kurtul-ma azim ve kararlılığı yoktu.”⁷¹

İşte ABD, Türkiye’yi böylesine bir fotoğrafla kuşatmıştı ve işin ilginç tarafı İçişleri Bakanlığında çalışan memurların maaş-larını da bizzat Washington ödüyordu.

İkinci Johnson Mektubu, Kıbrıs ambargosu, Haşhaş üretimi-ne yönelik tehditler ve nihayet tezkere sürecinde yaşananlar...

Mardin’den İskenderun’a kadar 70 Bin kilometre karelik bir alanda ABD hakimiyeti.

Az sonra bu inanılmaz fotoğrafa, kitabın bu bölümünün ya-zılmasına gerekçe oluşturan, korkunç işgal şüphesine daha ya-kından bakacağız. Fakat biz işgal çerçevesi içerisinde bu kez bir başka inanılmaz olaya gözlerimizi çeviriyoruz.

69 Tuğgeneral Halil Şimşek , Ulusal Güvenlik Stratejisi, sf.35-36-37

70 İsmail Cem,Tarih Açısından 12 Mart,Üçüncü Basım, cilt 2,sf.299

71 M. Emin Değer, Oltadaki Balık Türkiye, 7.Basım,sf. 297

Tarihe meraklı Bill Clinton 1999 yılında Türkiye'ye yaptığı ziyaretin TBMM'ye ayrılan bölümünde, alkışlar arasında⁷³ şu konuşmayı yaptı:

"Birinci Bin yılın sonunu Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü belirledi. İkinci bin yılı şekillendirecek ilk yüzyılın geleceğini ise, Türkiye Cumhuriyeti'nin alacağı yön, takınacağı tavır tayin edecek..."

Clinton'un sarfettiği sözlerle Türkiye'nin ne kadar "farkında" olduğunu gösteren ABD, bu konuşmanın üzerinden 4 sene bile geçmeden "Bin yılın Meydan Okuması 2002" isimli iddialı bir tatbikatla ortaya çıktı.

Tarihler 24 Temmuz 2002'yi gösteriyordu. Yani "ABD'nin Irak savaşı" ve Türkiye üzerinde İskenderun'dan Habur'a, o işgal görüntülerinin oluşmasına az bir zaman kalmıştı. Bush ve avanesi "Bin Yılın Dünya Seferine" çıkmazdan önceki son senaryolarını, Nevada çöllerinde tatbikata koydular.

AP ajansından geçen ve AA'nın teyit ettiği habere göre "Millenium Challenge 2002" (Bin Yılın Meydan Okuması 2002) tatbikatı, Lozan Antlaşması'nın imzalanmasının 79. yıldönümü olan 24 Temmuz'da; 13.500 kişilik Kara, Hava ve Deniz piyade birliğinin katılımıyla başlayacak ve 15 Ağustos'ta sona erecekti.

Peki bu tatbikatın önemi ve anlamı ne idi? "Millenium Challenge 2002"nin ABD'nin Türkiye'yi işgal niyetiyle ne ilgisi olabilir?

Tatbikatın, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş senedi olan Lozan Antlaşması'nın⁷⁴ yıldönümünde başlaması anlamlıydı.

72 28 Temmuz 2002 Aydınlık Dergisi

73 16 Kasım 1999...Bill Clinton TBMM'de konuşan ilk ABD başkanı oldu.

74 Lozan Antlaşması'nın ABD tarafından kabul edilip edilmediği ile ilgili olarak farklı değerlendirme ve yorumlar var. Kimileri ABD'nin, Sev'r'de imzası olmadığı için Lozan'da da buna ihtiyaç olmadığını söylüyor. Kimileri ise " madem ki Lozan görüşmelerine katıldı, öyleyse Lozan'ın altında da imzasının olması gerekirdi" görüşünü savunuyor. Şu kadarını söylemek mümkün ABD,Lozan görüşmelerinde Türk tarafına en çok sorun çıkartan ülkelerden birisi idi. "En çok gözetilen millet statüsü", "Ermenistan için ulusal yurt sağlanmasını istemek", "ekonomik ve hukuki imtiyazlar" ABD'nin peşinden koştuğu listelerden bazı başlıklardı.Bu konudaki red cevabını görürnce Amerika'nın Lozan'a duyduğu gönül kırgınlığını anlamak herhalde mümkün olur.

Tatbikat ile “Türkiye’yi işgal” arasındaki okumaları yapmak içinse, “Millenium Challenge 2002”nin senaryosuna bakmakta faydalar var.

Tatbikat Senaryosu

“Millenium Challenge 2002” tatbikatının normal seyrinin hikayesi çeşitli aşamalardan oluşuyor. Tatbikatın Birinci ve İkinci ayaklarını daha sonra aktaracağız; ama bu safhada “final senaryoyu” özetleyelim.

“Hedef ülkede büyük kayıplara yol açan şiddetli bir deprem yaşanır. Aynı günlerde Uluslararası Mahkeme, o ülkenin “sınırlarını” ilgilendiren olumsuz bir karar alır. Bunun üzerine ülke ordusu, yönetime el koyar. Aynı anda deniz taşımacılığını engellemek amacıyla ordu, abluka başlatır.

Bu durumda BM, ABD’nin girişimiyle o ülkeye yaptırım kararı alır. Ardından ABD Ordusu, elinde kitle imha silahları bulunduğu da varsayılan bu ülkeye karşı hava saldırısına geçer. Sonunda ülkenin önemli şehirlerini 96 saat içinde işgal eder. ”

“Bin Yılın Meydan Okuması 2002” tatbikatının senaryosu bu... Soru da, anlaşılacağı üzere yukarıda sorduğumuz temel soruya eklemlenerek şu hale dönüşüyor:

ABD’nin çok önemli bu tatbikatında “hedef” haline getirdiği ülke acaba kim? Daha doğrusu bu topraklar Türkiye olamaz mı?

Tatbikatla ilgili verileri inceleyerek bu kritik soruya cevap arayalım.

1-Tatbikat, K. Anadolu fay hattının ikiz kardeşi olduğu belirtilen Saint Andrea fay hattının yer aldığı California eyaletinde yapılıyor. Fay hattı ve Türkiye’nin henüz geçirdiği deprem benzeşmesi bir yana tatbikat senaryosunda yer alan “deprem”i, etnik ve toplumsal patlamalarla oluşturulmak istenen “kaos” olarak aldığımızda da adres yine Türkiye’yi işaret ediyor. Türkiye, deprem kuşağında ama daha da önemlisi toplumsal depremlerin kuşağında bulunuyor.

2-Türkiye AB sürecinde attığı imzalarla başta Kıbrıs olmak üzere Ege meselesini Uluslararası Mahkeme'ye götürme konusunda sorumluluk altına girmiş durumda. Ermeni soykırımını konusunu ise süratle bir uluslar arası "tanıma", dolayısıyla uluslararası hukukun koruması altına sokuluyor. Hatta bu iş yapıldı bile.

3-Türk Ordusu'nun ülke güvenliğinin tehdit altına girdiği bir durumda, yönetime el koyacağı genel bir kabul görüyor.

4-Ege'de 12 mil ve Kıbrıs'ta Güney'in, adanın bütününe temsilen AB'ye girmesi Türkiye'nin kırmızı çizgilerini oluşturuyor.

5-Kıbrıs ve Ege'nin yanında Türk Boğazları dünyanın belki de en stratejik deniz yollarıdır.

6-Türk Ordusu'nda seferberlik süresi 96 saattir. Tatbikatta da ilginç bir tesadüfle ABD, hedef ülkenin önemli şehirlerini 96 saatten önce işgal ediyor.

Tatbikatta yer alan "Hedef Ülke" ile gerçekte kastedilenin "Türkiye" olup olmadığı konusunda kurulabilecek bağlantılar bu altı madde ile de sınırlı değil. Çünkü "Bin Yılın Meydan Okuması 2002" tatbikatında öngörülen 96 saatte işgal, aslında daha büyük bir planın son aşamasını oluşturuyor. Daha önceki safha Spiral-3 ve Spiral-2 adını taşıyor. Tatbikatın bu iki safhasına ait senaryo da yine hedef ülkenin Türkiye olduğunu gösteriyor.⁷⁵

İlk İki safhada işlenen senaryoya da şimdi bakalım:

"ABD; Dışişleri Bakanlığı'ndan CIA'ye, tanklardan uçaklara kadar elindeki tüm imkanları kullanarak düşman üzerinde ezi- ci bir üstünlük sağlıyor. Amaç, 'hedef ülke'nin başedebileceğinden daha fazla bir sorunla uğraşmasına yol açmak. Sonuca ise sadece askeri araçlarla değil, düşmanın kendisinden istenileni yapmasını sağlayacak her türlü yöntemle ulaşıyor. Buna ekonomik çökertme operasyonlarından, toplumsal karışıklıklar çıkarmaya kadar her şey dahil..."

⁷⁵ Spiral-3, (3-14) Haziran günlerinde icra edildi.Ondan önceki aşama, Spiral-2'de 18 Mart'ta başladı ve iki hafta sürdü.

“Millenium Challenge 2002” tatbikatının Spiral-1 ve 2 bölümlerinin “Hedef Tahtası”nı da okuduğumuzda esas ve detaylar yine aynı tanıdık ülkeyi karşımıza çıkarıyor: Türkiye... Tatbikatta ekonomik çökertme operasyonundan, silahlı güç kullanımına kadar tüm yöntemlerin uygulanması da (ekonomik, siyasal ve askeri) Türkiye’den başka bir ülkeyi hatırlatmıyor.

ABD Müşterek Kuvvetler Komutanı Org. Kernal, Pentagon’da tatbikatın yapıldığı günlerde bir toplantı düzenledi. Org. Kernal, tatbikat senaryosunun ayrıntılarının gizli tutulduğunu açıkladı. 11 Eylül’den sonra senaryoda bir değişiklik yapıp yapılmadığı yönündeki bir soruya da “Hayır” cevabını verdi. Kernal, amaçlarının “kendilerini izin verilmeyen durumlara hazırlamak” olduğunu da sözlerine ekledi.

İnsanın aklına yine reddedilen tezkere ve garip bir şekilde Türkiye geliyor!

Gazeteci Cüneyt Ülsever’in ünlendirdiği SS1, değilse SS2 formülünün uygulanması yani...⁷⁶

Haydut Devlet Olduk

1990 yılında ABD Genelkurmay Başkanı Org. Carl E. Vuona, ABD Kara Kuvvetleri Dergisi’nde bir makale kaleme aldı. Vuona yazısında “Haydut Devletler” kavramını ilk kez ortaya atarak şu noktaların altını çizdi:

“Irak, komşuları üzerinde emelleri olan tek aşırı silahlanmış ülke değildir; diğer ‘Haydut Ülkeler’ de eninde sonunda ABD’nin hayati çıkarlarını tehdit edeceklerdir. ABD, ‘geleceğin Iraklıları’ ile başa çıkma yeteneğinden ödün veremez.”

19 Mart 1999’da ABD, “Haydut Devletler Stratejisi”ni kabul etti. Vuona, 2 Ağustos 1999’da ABD’nin “Tecrit” stratejisinden,

⁷⁶ Cüneyt Ülsever, 16 Haziran 2001 tarihinde Hürriyet gazetesinde kaleme aldığı makalesinde; Türkiye’nin K. Irak gibi konularda “belli” formüllere gönüllü olarak (SS1=Seve Seve formülü) evet demediği taktirde (SS2 Zorla formülü)’nün devreye sokulacağını yazmış, köşeyazısı gündemi epeyce etkilemişti.

“Kuvvet intikali” stratejisine geçtiğini duyurdu. Aynı gün Saddam Hüseyin, Kuveyt’i işgale başladı. George Bush 5 Ağustos’ta Saddam için, “uluslararası haydut” ifadesini kullandı.

Sovyetlerin dağılmasının ardından “Düşmansız” kalan ama “Düşman yaratmadan” yaşayamayacak bir sistem üzerine kurulanmış ABD, haydut devletler stratejisini daha da geliştirdi.

Dick Cheney, “Irak kuvvetlerinin dikkate alınacak tek tehlikeli düşman” olmadığını söylerken, 15 ülkenin balistik füze üretebilecek kapasitede olduğunu sözlerine ekledi.

“Haydut devletler” ya da “Serseri Ülkeler” konseptinde tehlikeli bölgesel güçler, üç kategori olarak değerlendirildi.

a- Haydut Devletler: Irak, İran, Suriye, Libya ve K. Kore.

b- Aday Haydut Devletler: Tayvan, Çin, Pakistan, G. Kore, Mısır, Hindistan ve Türkiye.

c- Aday Adayı Haydut Devletler: Arjantin, Brezilya, Küba, Endonezya ve İsrail.

Her ülkenin dahil oldukları kategoriye giriş gerekçeleri farklı. Türkiye’nin “Aday Haydut Devlet” olarak tarif edilmesinin hikayesi ise şu:

“Bu ülke; Kıbrıs, Ege, K. Irak ve Dağlık Karabağ gibi sorunlarda ABD politikalarına karşı çıkıyor. Çin, Rusya, Suriye ve İran gibi ülkelerle ABD’nin politikalarına aykırı olarak “Doğrudan” ilişkilere giriyor. O nedenle de Türkiye, eli kolu bağlanmas gereken bir ‘Aday Haydut Devleti’dir... ” 77

İşgalin soğuk nefesi!

ABD’nin Irak savaşına yol aldığı günlerde fotoğraf buydu.

Irak haydut devletti, Türkiye ise haydut adayı bir ülke... Üstelik savaşla birlikte ABD’nin Türkiye’yi “tehlikeli listeye” sokma gerekçeleri de aktif hale geliyordu.

Dahası da vardı... TBMM’den “olur” dahi alınmadan ortada “ne oluyoruz, nereye gidiyoruz” dedirten sıcak ve yakın bir tehlike yaşanıyordu.

77 Erol Bilbildik, Amerika Kuşatması. ABD’nin “Uluslar arası Haydutları”

Amerika Birleşik Devletleri; topraklarımızın 720 km uzunluğunda, 100 km derinliğinde, toplam 72 bin metrekarelik bir bölümünde 100 bin askerini konuşlandırmak istiyordu.

Havaalanları, limanlar, demiryolları, fabrikalar, benzin istasyonları, sanayi siteleri ve boş araziler kiralaniyor, silahlı onbinlerce Coni tankıyla, tüfeğiyle, füzesiyle ve her türlü ağır silahlı donanımıyla ve tam bir sabırsızlıkla İskenderun Limanı'nda bekletiliyordu.

Devam eden tezkere pazarlıklarında ise Türk tarafına, ABD'den "çok tehlikeli talepler" tek tek sıralanıyordu.

"Trabzon ve Samsun limanlarını da açmanızı istiyoruz."⁷⁸

Bu iki şehrin Irak'la ilgisi acaba ne olabilirdi? Savaşa yakından uzaktan etkisizliği aşıkâr bu limanlar niçin talep ediliyordu?

Dönemin Dışişleri Bakanı Yaşar Yakış'ın muhtemelen görevindeki acemilik dönemine denk geldiği için ağzından kaçırıldığı şu sözler de çok şeye işaret ediyordu:

"Öyle şeyler istiyorlar ki açıklasam dudaklarınız uçuklar."

Genelkurmay Başkanı'nın "ben Albayken Çekiç Güç vardı, Genelkurmay Başkanı oldum hâlâ buradalar" sözü acaba hangi kaygılardan kaynaklanıyordu?

Türkiye'nin böylesine derin endişelere dayalı olarak sorduğu, havada asılı kalan şu soru cevap arıyordu:

"ABD, Türkiye'yi acaba işgal mi edecekti?"

28 Şubat 2003 Milli Güvenlik Kurulu'nda hükümet sözcüsü Abdullatif Şener de bu temel ve ürküten soruyu Kurul gündemine taşıdı. Şener, "Ya Amerikalılar girdiklerin Anadolu topraklarından çıkmaz, üsleri terk etmezlerse ne olacak?" dedi. Toplantıyı bir anda buz kesti ve fakat bu sorunun cevabını hiç kimse konuşmamayı tercih etti.

Türkiye bu korkunç şüpheyi özellikle tezkerenin ilk Beş aylık döneminde, Irak savaşı başlayınca kadarki süreçte ilikleri-

78 ABD Konsoloslugu'nda yetkililer o günlerde bu iki limanı inceleme gezisi adı altında bir ziyaret düzenlediler. Gazetecilere yakalanınca da, "Vali ile görüşmek için gelmiştik" dediler.

ne kadar hissetti. Ülkenin 1/9'lik bölümü için "Irak'a geçiş maksatlı değil", "Anadolu topraklarında konuşlanmak maksatlı" talepler söz konusu idi.

Türkiye'nin ABD askeri güçlerinin topraklarımıza giriş ve çıkışını kurallara bağlamak üzere getirdiği teklifler ya kabul görmüyor ya da art niyetli addediliyordu. Ortada karşı taraf adına en ufak bir sorumluluk ve iyi niyet belirtisi yoktu.

Pazarlıklar henüz sonuçlanmadan, daha pazarlık aşamasındayken işgal, İskenderun'dan başlamıştı...

Irak'tan sonra sıra acaba bize mi gelmişti? George Soros "Askeriniz lejyoner olacak" demişti, demesine ama bu tespite sorulması gereken bir soru vardı:

Ya lejyonerliği kabul etmezsek ne olacaktı? Acaba ABD bugünler için mi Türkiye'ye, Anadolu topraklarına inmişti?

Soruyu, sorudaki tehlikeyi haklı kılacak her türlü tehdit dolu notlar, dünyanın her tarafından sel olup Ankara'ya akıyordu.

ABD sınırlarına giren Türkler, Araplara reva görülen "terörist" muamelesine tabi tutuluyor, hükümetin tüm örtme faaliyetlerine rağmen Yüzlerce vatandaşımızın "Taliban" üyesi gibi cezaevine konulduğu ortaya çıkıyordu.

Irak, İran ve Suriye ile sınırlarımızın üçte ikisi ABD'nin kontrolü ve somut tehdidi altına giriyor, Türkiye yalnızlaştırılıyordu. Türkiye "Aday Haydut Devlet"den acaba "Haydut Devlet" statüsüne mi indirgeniyordu.

Burnumuzun "işgal" in burnuna değdiği günlerdi...

Şok Rapor: ABD Türkiye'yi örtülü işgal edecek!

ABD'nin tezkere üzerinden Türkiye'ye dönük taleplerini tek tek sıraladığı günlerde, bir "şok rapor" internetin en ünlü ve saygın sitelerinde yer buldu, elden ele dolaştı.

Raporda; Bush'un, Irak harekâtını yeni bir "haçlı seferi" olarak gördüğü vurgulanıyor ve İngiltere dışında tüm ülkelerin bu savaşa karşı olduğunun altı çiziliyordu. Raporda, İngiltere-ABD

dışındaki ülkelerin “bekle ve gör” politikasını benimsediği de ayrıca belirtiliyordu.

Şok raporda Türkiye ile ilgili olarak öne çıkan tespitler ise şunlardı:

“ABD karşıtı güçlerce desteklenen ve nükleer güç elde etme yarışına girmiş Irak, İran ve Kuzey Kore ülkelerine karşı ciddi bir saldırı planlanmıştır. İlk saldırının hedefi Irak olup -tarihi belli olmamakla birlikte- sırada İran’ın varolduğu kanaati yaygındır. Bu arada ne kadar süreceği belirsiz olan savaş sürecinde konuşlandırılacak ABD askerlerince, Türkiye de örtülü olarak işgal edilmiş olacaktır. Türkiye’nin muhtemel Kıbrıs ve Ege konularında da kuvvet kullanmasına izin verilmeyecektir.”

Bu rapora bir yalanlama gelmedi.

Hedefte İstanbul var

ABD’nin, Irak’la ilgili olarak Güneydoğu’ya yönelik taleplerinin yanında anlaşılması hayli zor başka bir isteği daha vardı.

“Sabiha Gökçen Havaalanı’nı Irak savaşı için kullanmak istiyor.”

Tezkere pazarlıkları sonunda “Kiralanmıştır” levhası Sabiha Gökçen’in boynuna asıldı. Hummalı bir çalışmaya giren Amerikalılar, havaalanını küçük çaplı bir orduya yetecek silahlarla doldurdular. Uçaklar, tanklar, yaralıları Sabiha Gökçen’de toplamacaktı. Hatta Saddam’ın füzeleri! gölge etmesin diye füzesarılar bile yerleştirdiler.

Sabiha Gökçen Havaalanı’nın kiralınması soru işaretlerini de beraberinde getirdi. Öyle ya; “ABD Irak’a binlerce uzaklıkta bulunan bir havaalanını niçin istiyordu?”

Bu sorunun arkasında yatan tehlikeyi daha da arttıran nedense, Sabiha Gökçen Havaalanı’nın yapıma hikayesi idi.

Sabiha Gökçen, iki milyar Dolarlık bir yatırımla kurulmasına rağmen kullanılamayan, atıl bir havaalanıydı. Şüphe de zaten buradan kaynaklanıyordu.

Acaba havaalanının yapılıırken boş kalacağı, iki milyar Doların sokağa atılacağı hesaplanamamışmıydı, iki milyar Dolar bu planlamanın yapılamayacağı kadar önemsiz bir rakam mıydı? Yoksa Sabiha Gökçen bugünler için, ABD İstanbul'a girerken kullansın diye mi hazırlanmıştı?⁷⁹

Şunu ifade etmek gerekirse; ABD'nin fiili işgale tabi tuttuğu ülkelerde kullanacağı bina, tesis ve işletmeleri başkalarına yaptırtma geleneği yeni değildir. Bakınız Reagan yönetiminin Savunma Bakan Yardımcısı Lawrence Korb, Suudi harcamalarının gerçek işlevine ilişkin olarak neler söylüyor:

"Suudi'lerin dünyanın bu bölgesinde ABD'nin yapmasına izin verdikleri şey; teoride kendi birliklerinin kullanabilmeleri için havaalanları, ultra-modern limanlar ve pek çok Amerikan askeri ekipmanı inşaa ederek ve bizim ihtiyaçlarımızla örtüşen fiili bir altyapı hazırlamaktı. Sonuçta dünyanın bu bölgesinde, biz Amerikalıların gerektiğinde kullanabilmesi için masrafı Suudi'ler tarafından karşılanan Amerikan limanları ve havaalanlarına sahip oluyorduk."⁸⁰

Korb'un "Amerikan limanı" kavramına dikkat çekerek şu kadarını söyleyelim: Washington Suudi Arabistan uygulamasını İstanbul'a taşımıştı. Suudi Arabistan'ın fiili bir işgal altında olduğunu söylemeye bile gerek duymadan ABD, niçin İstanbul'u işgal tehdidi altına soktu? sorusuna cevap arayalım. Adresimiz; Türk sinema tarihinin en iyi beş yönetmeninden birisi olan sinemacı, aydın Halit Refiğ.⁸¹

"Dünya hakimiyeti ancak Avrasya'ya hakim olmakla mümkündür. Avrasya'ya hakim olabilmek için de Avrasya'nın merkezine hakim olmak zorundasınız. Bu merkez de İstanbul'dan

⁷⁹ İskenderun-G.Antep'ten Habur kadar yapılan otoban inşaatı içinde aynı kuşkuvar dile getirilmiştir. Bu bölgede çok kaliteli bir yol varken, İkinci bir otoyol inşaaı soru işaretleriyle doludur. Türkiye'nin çeşitli yerlerinde çok daha fazla yol ihtiyacı olduğuna şüphe yokken, bugün bu oyoban neredeyse bomboştur. ABD'li askerlerin İskenderun'dan Irak'a taşındıkları dönem hariç.

⁸⁰ Gilbert Achcon Barbarlıkları Çatışması, sf.45

⁸¹ Hedefte İstanbul var, İcmal, Temmuz 2003

başkası değildir. Amerikanın Irak'ta bulunma sebebi Irak petrol-leri değil, bölgenin ekonomik candamarlarını da denetim altın-da tutup dünyayı kendisine mahkum ve mecbur hale getirmek-tir. Bunu Bağdat'tan yapması mümkün değildir, bunun için tek bir yer var: İstanbul... Asıl hedef İstanbul'dur."

İstanbul'a geçmiş olsun!

4. Dünya savaşı başladı!

ABD'nin işgal limanına açılan kapılarını, CIA eski başkanı James Woolsey de ilginç tanımlamalarla savaş günlerinde ilan etti.

James Woolsey, şahinler zincirinin en önemli halkalarından birisiydi ve ismi de uzunca bir süre Irak valiliği için zikredilmiş-ti. Bakınız bu Woolsey işgalin başladığı günlerde hangi müthiş lafları ediyor:

"Dördüncü Dünya Savaşı başladı. Terörizme karşı savaş (Irak savaşını kastediyor) bunun sadece bir parçası... Dördüncü dünya savaşının, soğuk savaş gibi 40 yıl sürmemesini diliyo-rum. Benim kanaatim Dördüncü Dünya Savaşının 10 ila 20 yıl süreceği yönündedir."

Savaşın 20 yıl süreceği lafı önemli. Beyaz Saray'ın savaşa yö-nelik beklentilerinin, ne kadar kapsamlı, genişleyici ve devamlı olacağını göstergesi. Çünkü süpergüç ABD'nin, zavallı Irak'ı çözmek için herhalde 20 yıl beklemesi muhal bir şeydi ve niha-yet de öyle oldu!

Woolsey'in açıklamalarına bir katkı da, ABD'nin Ankara Bü-yükelçisi Robert Pearson'dan gelmişti. Pearson, rezidansında verdiği yemekte ne demişti:

"Bölgede 20-25 yıl kalabiliriz."

Pearson'u bu notla geçerek, biz yeniden Woolsey'in açıkla-malarına devam edelim:

"Bu savaş biz seçmedik. İslamcı faşistler, İslamcı sünniler ve İslamcı Şiiler (geriye kim kaldı ki) seçti. Diğer savaşları kazan-dığımız gibi bu savaş da kazanacağız. Bu savaş daha önceki sa-

vaşlar gibi bizim onlara karşı savaşıımız değil, özgürlüğün zorbalığa karşı savaşı olacaktır.”

CIA eski başkanının ruh tahliline girmek, şu cümlelerin ortaya koydukları karşısında fazla olur. Ancak Woolsey’in fanatik ve aynı zamanda ‘özgürlük-zorbalık’ kavramları üzerine oturtmaya çalıştığı ‘duruş’a bakılırsa, ortada kendinden menkul bir ilahi işgal söylemi var!

Fazla uzağa gitmeyelim, söyleyelim; kitabın ilerleyen sayfalarında anlatacağımız bir Evangelist, ya da bir fanatik Hristiyan-Yahudi kırmasıyla karşı karşıyayız. ‘CIA başkanlığı’ sıfatının bulunduğunu da unutmayalım.

O’nu tehlikeli kılan da zaten fikirlerindeki zehir kadar, bu sıfat olsa gerek!

İşgal-Savaş ve İsrail

İsrail’in “vadedilmiş topraklar” olarak tarif ettiği coğrafyayı ele geçirmek gibi bir vazgeçilmezi, vazgeçenin bir kör kurşuna kurban gideceği kıvırlı elması var.

Vadedilmiş topraklar; Suriye, Irak, İran, Ürdün, Mısır ve Südi Arabistan’ın bir bölümünü kapsıyor. İsrail Parlamentosu Knesset’in duvarlarında yer alan “vadedilmiş topraklar” haritasının içinde, Türkiye’nin çok büyük bir kısmı da yer almaktadır. Hatta son zamanlarda bu sınırlar “genişletilmiş arz-ı mev’ud” yorumu ile neredeyse Türkiye’nin tamamını kuşatmaktadır. İsrail’in, özellikle de Şaron’lu İsrail’in Türkiye’nin de dahil olduğu arz-ı mevud topraklarını kendi menfaatlerine göre düzenleme arzusu vardır. İsrail’in bunu yapabilmesi, gerçekleştirebilmesi için ise bir dünya gücüne ihtiyacı söz konusudur.

Kudüs’ün aradığı adres, ABD’dir!

Tesadüfe bakın ki; Amerikan silahı doldurulmuş tırlarla çizilen “İskenderun’dan Habur’a kadar olan hat” aynı zamanda vadedilmiş toprakların, Türkiye bölümünü oluşturuyor...

İsrail, arz-ı mev’ud adına; üzerindeki büyük nüfuzu kulla-

narak Amerikanın Ortadoğu politikalarını ipotek altına almış ve yarım Milyona yakın Amerikan askerini Türkiye dahil, bölgeye getirmiş olamaz mı? Üstelik kalıcı olarak...

İsrail'in "Ortadoğu stratejisine hizmet etmek..."

Bakınız Cengiz Çandar 3 Eylül 2002'de ne yazıyor: 82

"Irak'a saldırının başını kim çekiyor peki? Başkan Yardımcısı Dick Cheney, Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, Ulusal Güvenlik Başdanışmanı Condoleeza Rice... Bunlar "en üst düzeydeki" saldırı yandaşları. Ama buzdağının altı daha zengin ve ilginç. Orada çeşitli "lobiler" var. Lobilerin başında İsrail sağı, Likud yanlısı ve Amerikan silah sanayii ile yakın ilişkileri bulunan JINSA ekibi geliyor. JINSA, Jewish Institute for Security Affairs (Güvenlik Meseleleri için Yahudi Enstitüsü) 'silah lobi'si'yle, Lockheed, Northrop, General Dynamics, İsrail askeri endüstri vs. ile sıkı ilişki içindeler... JINSA'nın 'temel ilkesi' şu: Amerika ile İsrail'in güvenliği bölünemez; yani aynı şey...

JINSA'nın amacı sadece Irak'ta Saddam rejiminin yıkılması değil; 'total savaş' mantığı ile S. Arabistan, Suriye ve Mısır ve bu arada İran rejimlerinin de yıkılmasından ve buralara da 'demokrasi' getirilmesinden yanalar... Yani, İsrail'in en aşırı kesimleri'yle aynı 'dalga boyut'unda olan Amerikan Yahudileri'nin bir bölümü, şu dönemde "Washington Şahinleri'ni oluşturuyor."

İşte ABD'nin Irak'a saldırı planının ardındaki en büyük motivasyon budur: İsrail'in Ortadoğu stratejisine hizmet etmek... İsrail'in hedefleri içinde ise, bir kere daha altını çizelim, Türkiye'nin başta Doğu ve Güneydoğu'su olmak üzere tamamı var. ABD kuvvetleri işte bu toprakları Irak savaşı gerekçesi ile bir süreligine de olsa, elinde tuttu. Muhtemelen geleceğe ilişkin ve "adı işgal" olan daha büyük hesaplar adına geriye çekilerek...

82 Cengiz Çandar "Irak ve Türkiye Dostu" Amerika Şahinleri... "Yeni Şafak" 3 Eylül 2002

Türkiye'nin işgalle burun buruna geldiği fotoğrafın karaleri-ne baktıktan sonra şimdi de işgal nedir sorusuna tezkere somutundan örnekler vererek bir bakalım. Ardından Türkiye ile ABD'yi iki cephe ülkesi haline getiren sebepleri ve sonuçları inceleyeceğiz.

İşgal, bir ülke insanının düşünce tarzından tüketim kalıplarına, finans piyasasının yabancı güçlerin kontrolüne girmesinden ordusunun envanterinin neredeyse tek bir bayrağa bağlı olmasına kadar çok geniş anlamda ele alınması gereken bir durumdur.⁸³

Türkiye, gerçekten de bu çok geniş anlamda algılanması gereken tanımı hiç değilse 50 yıllık bir süreden bu tarafa bütün boyutlarıyla yaşıyor. Yarım asırlık bir sürede insan unsuru hazırlanan, kurumsal yapıları oluşturulan, ekonomisi bütünü ile ve tek taraflı olarak dışarıya bağımlı hale getirilen, siyasetinin ve karar mekanizmalarının teslim alındığı bir "işgalin" hiç değilse altyapısıyla karşı karşıyayız. "Tezkereli günlerde" ise ülkenin üzerinde "globleleşme" adıyla estirilen rüzgarların, nasıl kolaylıkla somuta indirgenebileceğinin görüntülerini yaşadık.

Tezkere döneminde Türkiye'nin sadece toprakları değil, hukuksal sistemi de tecavüze uğradı. ABD askerlerinden, liman müdürlerine kadar bir çok unsur Türk milletinin gözünün içine baka baka Anayasayı, yasaları ve hukuksal normları ihlal etti.

TBMM'nin ikinci tezkereyi reddetmesine rağmen ABD askerlerinin ve teçhizatının ülkeden aylarca çıkarılamaması; TBMM'den ilgili tezkere çıkmadan ABD asker ve silahlarını İskenderun Limanı'na yanaşmasına izin verilmesi; İncirlik Belde-si'ne giriş çıkışlarda yabancı gazetecilere izin verilirken, Türk gazetecilerin alınmaması; tezkerenin TBMM'nin önüne, milletin iradesine ipotek koyacak bir şekilde yurtdışına asker gönderme ile yabancı asker kabul etmeyi birleştiren bir anlayışla getirilme-

83 www.turkiye2023.org

si; Anayasa'da yabancı askerlerin değil konuşlanmasına, topraklarımız üzerinden geçişine bile izin verilmemesine rağmen, Türkiye'nin bir köprü gibi kullandırılması; İskenderun limanına CHP milletvekilinin "güvenliğinizi sağlayamayacağız" gerekçeyle alınmaması; ABD asker ve sivil unsurlarının ülke yolları üzerinde istedikleri gibi cirit atmaları herhalde bir işgal görüntüsünün izdüşümüydü.

Türkiye'nin "stratejik ortaklıktan" "stratejik hedef" limanına oturduğu bu ortam, bir "işgal" ya da bir "işgalin habercisi" değildi de neydi?

İskenderun'dan Habur'a kadar gördüğümüz fotoğraf, cesurca ifade etmek gerekirse, "yarım asırdır hazırlanan işgal sürecinin ve tehdidinin fiilen de açığı vurulmasından" başka bir anlam taşımıyordu.

İşgal fikrine temel gerekçeler

"ABD Türkiye'yi işgal edecek miydi? temel sorusunu, ABD'nin Türkiye'yi işgal etmek için nedenleri var mı tespitine çevirip, konuya bir de bu açıdan bakalım.

Türkiye, geleceğiyle ilgili olarak hangi konuları hayati önemde sayıyor ve onları birer kırmızı çizgi, (savaş sebebi) görüyor? Türkiye'nin bölünme, parçalanma gerekçesi olarak saydığı konularda ABD, ne düşünüyor ve ne yapıyor? Tek tek bakalım. Ardından bu konulardaki ana farklılaşmanın bir işgali düşündürüp, düşündürmeyeceğine birlikte karar verelim.

1-Irak'ta Kürt devleti: Türkiye Irak'ta bir Kürt devletini ya da o devlete giden yolları (Irak Federasyonu), kendisine yönelik en ciddi bölünme gerekçesi kabul ediyor. Irak'ta kurulacak bir Kürt devletinin doğal bir süreçte veya dışarıdan etkilerin katkısıyla Türkiye topraklarına yöneleceğini ve Kürdistan olarak tanımlanan bölgenin (ülkenin Doğu ve Güneydoğu Anadolu'su) Irak'ın kuzeyi ile birleşmek isteyeceğini düşünüyor. O sebeple

Irak'ın siyasi ve toprak bütünlüğünü, kendi geleceği açısından sine qua non (olmazsa olmaz) bir konu olarak görüyor.

Peki, ABD bu konuda ne düşünüyor? Bütün açık toplantılarda Washington, Irak'ta bir federasyon tezini işliyor. Gizli olanlarında ise "Bağımsız bir Kürt devleti" arzusu açığa vuruluyor. Türkiye'nin bu konudaki tüm garanti taleplerini ise "yuvarlak sözler"le geçiriyor. Yazılı, uyacağı bir angajmana kesinlikle girmiyor. Hatta öylesine ki Kürdistan ifadesini, Türkiye'nin Güneydoğusu'nu da içine alacak şekilde dillerine pelesenk eden iki Kürt grubu Barzani ve Talabani aşiretlerini Türkiye'nin yerine "stratejik ortak" olarak görüyor ve kullanıyor. Onlar şimdiden Irak'ın en başat siyasi aktörleri haline getirilmiş durumda...

2-PKK-KADEK Çatlağı: Türkiye, PKK-KADEK'in yurtdışından desteklendiğini, Türkiye'nin güçsüzleştirilmesi, teslim alınması ve parçalanması için bir argüman olarak kullanıldığını düşünüyor. 15 yıllık mücadelede verilen 30 bin şehit ve harcanan 150 milyar Dolar, bu durumu fazlasıyla açıklamaya yetiyor. Bir başka ifade ile PKK, Türkiye Cumhuriyeti topraklarına yönelmiş birinci en büyük ve en sıcak tehdit...

Ankara PKK'nın terörist bir grup olarak tanımlanmasını daha da önemlisi bu örgüte yardım edilmemesini ve bu konuda samimi olunmasını istiyor. "Senin teröristin iyidir, benimki kötüdür" ikiye bölünmüşlüğü'nün terk edilmesi konusunda ısrarlı davranıyor:

ABD bu konuda ne yapıyor?

Washington PKK'yı, terörist olarak tanımlıyor. Bu doğru ancak aynı ABD'nin, PKK ile temasları ve görüşmeleri sır değil. ⁸⁴

ABD, PKK ve üst düzey yöneticileri için af istiyor, affın sonuçlarını görmeden K. Irak'tan çıkarılmasını kabul etmiyor.⁸⁵

84 MGK'ya sunulan bir raporda ABD'nin PKK'yla Türkiye'nin onayı dışında üç temas gerçekleştirdiği bildirildi. Cemil Bayık, Osman Öcalan ve Ali Haydar Kafan'la Dokak kampı, Musul'daki Opravit Otel ve Halis kasabasında görüşüldü.

85 PKK'nın K. Irak'tan çıkarılması için Türkiye'ye hazırlattığı af yasasının 6 aylık süresinin dolmasını isteyen ABD, Taliban'la ilgili olduğunu iddia ettiği Ensar-ül İslam adlı bir örgütü ne af yasası, nede af süresinin bitmesini beklemeden, daha Irak'a girdiği ilk günlerde çöktü.

Örgütü istediği zaman, istediği adrese yönlendirebiliyor. ABD İran'ı hedef gördükten sonra ilginçtir PKK, İran'a ilk kez saldırıya başladı. Türkiye tespitiyle "Çekiş Güç bölgeye geldiği andan itibaren PKK terörü büyümeye başladı..."

3-Türkmen meselesi: Türkiye, Türkmenlerin Irak'ta kurucu unsur olarak yer almasını istiyor. Bu konuda tarihi ve demografik son derece haklı gerekçeler sunuyor. Kürtlerin destekçisi olarak ABD-AB varken, Türkiye de Türkmenlere arka çıkıyor. Türkmen Cephesini, Türkmenlerin siyasal adresi olarak görüyor. Türkiye, Türkmen konusunu K. Irak'la ilgili niyetlerin "samimiyet testi" kabul ediyor.

ABD ne yapıyor?

ABD Türkmen cephesini, legal bir kuruluş olarak görmüyor. Hatta Süleymaniye baskınında olduğu gibi, üyelerine terörist muamelesi yapıyor. Türkiye'yi Türkmenleri desteklemekten vazgeçmeye davet ediyor. Irak Ulusal Meclisi'ne gerçek bir Türkmen'i bile kabul etmiyor.

Kerkük'te Kürtlerin devlet binalarına girerek Türkmenlere ait demografik belgeleri ve tapuları yok etmesine izin veriyor. En azından Türkiye'nin, Kürt kartına karşılık ileri süreceği Türkmen kozunu, onları yok farz ederek elinden alıyor.

4-Ermeni fay hattı: Türkiye, Ermenistan'ın ve de özellikle ABD'de konuşlanmış Ermeni diasparasının soykırım tehdidi altında. 3T (Tanıma, Tazminat, Toprak) formülüyle Türkiye'nin karşısına dikilen, Azerbaycan'ın yüzde 20'sini 10 yıldır işgal altında tutan Ermenistan'a karşı, sınırını kapalı tutuyor.

Bu sınır zaman zaman açılrsa da Türkiye, Ermenistan'ın Karabağ'ı işgalden vazgeçmesini ve Ararat hayallerini de, sözde soykırımla birlikte unutmasını istiyor.

ABD ne diyor?

"Sınırları derhal açın" diyor. Dahası var "Azerbaycan da Dağlık Karabağ'ı versin..."

Ermeni soykırım iddiası pekçok Amerikan eyaletinde kabul edilmiş durumda. Amerikan Senatosu'nda kabul edilmesine ra-

mak kaldı. Bugüne kadar soykırım yasası geçmediyse bunun bir tek sebebi var. O da Türkiye üzerinde bir baskı aracını kaybetmeme arzusu...

5-Kıbrıs farklılaşması: Türkiye, Kıbrıs'ta Türklerin 1960 Anayasası'ndan kaynaklanan ve devleti kuran iki asli unsurdan biri olduğunu söylüyor. Barış hareketinin haklılığını ve adaya çıkmanın yasal bir temele dayandığını, iki tarafa oturmuş eşit ve adil bir barıştan yana olduğunu ifade ediyor. Kıbrıs'ı kaybetmeyi kabul etmiyor. Ve de Kıbrıs'ın kaybı halinde, Anadolu topraklarının tehlikeye gireceğini söylüyor.

ABD ne diyor ?

Kıbrıs sorunu için Türklerin Annan Planı'nı, yani Türkleri kurucu ve Rumlara eşit bir ortak değil, azınlık gören projeyi kabul etmesini istiyor. Zaten Rumlar ve Yunanistan da aynı görüşte. Nihai hedef; AB süreciyle birlikte Kıbrıs'ın Türkiye'nin kontrolünden çıkarak, Yunanistan'ın inisiyatifine girmesi...

Kısaca ABD, Türk-İslam dünyasının son iki asır içindeki Batıya doğru tek ileri adımı olan Kıbrıs'ı, masa başında devretmemizi istiyor.

5'te 5

Türkiye'nin bugününe ve geleceğine ilişkin çizdiği yol haritası, işte bu beş ana meselede karşısında ABD'yi buluyor. Bu iki ülke kabul etsek de, etmesek de cepheden bir karşıtlık içinde görünüyorlar. Türkiye'nin "ak" dediğine Washington "kara" diyor. Üstelik bu fotoğraf, bekletilebilir kareler olma özelliği de taşıyor. Örneğin Washington K. Irak'ı derhal terk etmemizi istiyor. Aksi taktirde Ankara'nın karşısına çıkan şey, Süleymaniye'deki çuval oluyor. Yani bu en temel görüş ayrılıkları, ikinci temel özelliğiyle de en sıcak, zamana tahammüllü olmayan ayrışma ve çatışma başlıklarını oluşturuyor.

Şimdi bu girizgâha neden olan ana soruya yeniden dönelim. ABD, Türkiye'yi işgal edebilir mi? Tezkere sürecinde, bu ülke bir işgalin kapısından mı döndü acaba?

Ortadoğu kuşatması için 91'de yarım, 2003'de çeyrek milyon askerini binlerce kilometre öteden bölgeye taşıyan ABD cid-didir. Tek kutuplu dünya için elinden geleni ardına koymayacaktır. Dünyanın hegemonya kilidini Avrasya'dan açarken, görünen o ki, bu patronaja engel en ciddi ülke Türkiye, coğrafya ise Anadolu topraklarıdır. Bush'lu Washington "BM'yi bile tasfiye edeceğim" derken herhalde Ankara için de bir proje hazırlamıştır.

"Türkiye direnirse savı üzerine kurgulanmış" oyunun adı tıpkı Irak gibi, Afganistan gibi ve de Suriye-İran gibi işgaldir. Aksini düşünmek mantığın en temel kurallarına bile aykırıdır. En azından çok büyük bir aymazlık ve gerçeği görmezden gelmeye çalışmaktır.

Bakınız Zalmay Khalilzad, ABD'nin en önemli bölge direktörü, RAND'a yazdığı raporda (üstelik 2000'de) ABD'nin Türkiye'den duyduğu rahatsızlığı nasıl anlatıyor?

"Türkler zaman zaman ABD pilotlarının eğitimini sınırlandırmıştır. Amerikan kuvvetleri için gerekli olan donanım ve geçreleri alıkoymuşlardır. Tesislerin yapımını ve modernizasyonunu yavaşlatıp, kimi zaman K. Irak üzerinde uçuşları sınırlandırmışlardır. Körfez Savaşı sırasında Irak'la doğrudan askeri çarpışmanın söz konusu olduğu durumlarda Türkiye, üslerinin ABD harekâtı için kullanılmasına (genellikle) izin vermemiştir.

Türkiye artık Sovyetlerin muazzam tehdidi altında değildir. (bu nedenle) Türkler toprakları ve varlıklarının ABD tarafından kullanılmasına ilişkin daha milliyetçi ve hassas bir tutum benimsemişlerdir.⁸⁶

86 The future of Turkish-Western Relation : Toward A. Strategic Plan Zalmay Khalilzadlan O.Leiser-F.Stephen Larrabe

15 Mart'ta Türkiye, İskenderun'dan Habur'a işgal görüntüsü verirken Harp Akademileri'nde İki gün süren bir sempozyum düzenlendi. Toplantıda çok önemli tartışmalar yaşandı. Genelkurmay eski Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun açıklamaları ise temel konu başlığımız olan "korkunç şüphe; Türkiye işgal mi edilecekti" sorusuna cevaplar taşıyor.

"Bakın ABD, 10 sene önce Irak'ın kuzeyinde Çekiç Güç uygulaması başlattı. Bugün o Çekiç Güç sayesinde orada fiili bir Kürt devleti oluşturuldu. O bölgeye yüzlerce batılı sivil toplum kuruluşları (NGO) getirildi. Ama gelen kuruluşların hiçbirisi, o bölgedeki Türkmenlere bir kuruş yardım yapmadı, bölgedeki Kürt insanlarla ilgilenildi. Bu bile bugün gelinen noktayı ortaya koymaya yeter. "

Peki ABD, Irak savaşını niçin şimdi çıkardı? Yine Genelkurmay Başkanı'nın açıklamaları:

"Bakın, ABD'nin milli hasılası 10 trilyon Dolar civarındadır. Avrupa Birliği'nin ise giderek ekonomisi güçlendi, sekiz trilyon Dolara kadar yükseldi. ABD, Avrupa Birliği'nin kendisini bu şekilde yakalamasına ve karşısında rakip olmasına göz yummak istemiyor. Bunun için Avrupa Birliği'nde olmayan en önemli farkı yani silahlı gücünü kullanarak, dünyanın enerji kaynaklarına doğru bir harekât yapmayı planlıyor."

Orgeneral Kıvrıkoğlu'nun tanımlamasıyla bir "hegemonya" savaşı için bölgeye inen ABD, peki Türkiye için aynı duyguları paylaşmıyor mu?

Cevabı Org. Yaşar Büyükanıt'ın cümleleriyle aktaralım:

"Türkiye süper gücün asimetrik tehdidi altındadır."

Belli ki Irak-İran ve Suriye için kullanılan kavram ve tanımlar, en yakın ifadelerle "Türkiye'yi de" kapsıyor. Ancak bir fark-

la ki, bu konuda Türkiye'nin bizzat kendisinden(!) yardım talep ediliyor. Tabii bir de Türkiye'nin büyüklüğü, nüfusu ve tecrübesi hesaba katılarak daha ince bir yöntem uygulanıyor...

Önce çatışma sonra işgal

ABD, 100 bine yakın askerini Türkiye'de konuşlandırmak üzerine kurgulanmış "tezkere pazarlıkları" döneminde anlaşılması güç tavırlar sergilemiştir. Öyle ki zaman zaman Ankara bu durumu 'Amerikalılar bir işgal gerekçesi mi üretiyor?' diye anlamış ve endişeye düşmüştür.

Türk tarafı ısrarla ABD askerî gücünün mümkün olduğunca halkın göremeyeceği bir güzergah ve zamanlamayla geçmesini, Amerikan askerlerinin nahoş bir olaya sebebiyet vermemesini, kısacası konunun bir tepkiye dönüşmemesini sağlayacak kurallar koymaya çalışıyordu. Aslında bu tutum Amerikalıların iddia ettiği gibi işi yokuşa sürmek değil, meselenin hallini sağlamaktı. Hedefin geçişleri engellemek değil, düzeltmek olduğunu Amerikalılar da çok iyi bildikleri halde, üstelik talep eden konumunda olmalarına rağmen, bırakınız bu hassasiyetlere saygı göstermeyi, geçişleri sorun edecek ne varsa onu pazarlık masasına sürdüler.

İşte İskenderun Limanı'nda genelgeye rağmen dışarı çıkmaya çalışan silahlı Amerikalılar ya da Mardin Devlet Hastanesi'ne yine silahlarıyla giren ABD'li askerler...

Peki Amerikalılar ne yapmaya çalışıyorlardı? Acaba niyetleri üzüm yemek değil de, bağcıyı mı dövmekti? Açıkçası bu fotoğraf şu temel tespiti yaptırmıştır:

ABD askerlerini topraklarımıza yerleştirdikten, yüzlerce uçağını konuşlandırdıktan sonra bir provokatif eylemle mesela "benim askerime, tankıma, tüfeğime saldırı düzenlediniz," diyerek, kendi sınırlarımızda bize ateş mi açacaktı? Bunun gerekçelerini mi üretiyordu?

11 Eylül ile ilgili olarak "bu eylemi şahinler düzenledi" tezi kaya gibi ortada duruyorken, kuralsızlığa prim verecek Amerikan tutumları bu çok ciddi kuşkuyu hep diri ve taze tuttu.

Şu temel noktayı da konuya eklemleyelim. Amerika'nın Türkiye ile bir çatışmayı göze aldığına ilişkin bu dönemde çok sayıda açıklaması olmuştur. Mesela Bush, tezkerenin reddi öncesinde ve sonrasında "Türk askerleri K. Irak'a bizim kontrolümüzde girmezse savaşıyoruz" demiştir. ⁸⁸

ABD'nin bu sıcak çatışmayı (savaştan bahsediyoruz) göze aldığına bir başka ispatı da müttefik ülkelerin kendi aralarında kullandığı, dost-düşman ayırımı yapan şifreyi Türkiye'ye vermemesidir.

Amerika ile "kod" krizi

ABD Başkanı Bush, Türkiye'yi boş yere tehdit etmiyordu. Washington bu tehdidin içinin boş olmadığını, IFF kodunu Ankara'ya vermayerek bizzat ve fiilen ispat etti.

Amerikalılar savaş ortamında dost ve düşman tank ve uçaklarının ayrılmasını sağlayan IFF (Identification Friend or Foe) kodunu hiçbir zaman Türkiye'ye vermediler.

Bu tavrın açık anlamı şuydu: "Size güvenmiyoruz. İstediklerimiz yapılmazsa düşmansınız, vururuz!"

IFF kodunun Türkiye'ye verilmemesi, Amerika'nın bu konudaki kararlılığını ve Türkiye açısından nasıl bir cephe ülkesi haline geldiğini gösteriyor. Konunun sıcaklığı, bir duruşu yansıtmaması ve tezkere sürecinden nasıl çıktığımızı göstermesi açısından IFF'in nasıl çalıştığını aktarmakta da fayda var.

Savaşta müttefik birliklerin birbirini tanıması için çok küçük bir cihaz olan IFF, her uçağa ve tanka yerleştiriliyor. Örneğin bir uçak, karada bir tank belirlediğinde IFF'ini yönlendiriyor, IFF kodu tutarsa dost olduğunu anlayarak silahlarını ateş-

⁸⁸ Hürriyet, 20 Eylül 2003

lemiyor. Bu cihazdan gelecek yanlış bir kod veya arızalı hallerde ise uçak, hedefi yok ediyor.

Peki bu IFF’de bir NATO standardı yok mu? Bu da başlı başına ilginç bir konu...

Normal şartlar altında Türkiye, IFF’te NATO standardı uyguluyor; dolayısıyla aynı NATO ülkesi olan ABD ve Türkiye’nin IFF farkının olmaması gerekiyor. Çünkü farklı IFF kullanmak iki ülkenin dost değil, düşman olduğunu gösteriyor.

İşte ABD, Irak savaşı öncesinde ve bu savaş sırasında IFF kodunu NATO standartlarının dışına taşıyarak Türkiye’den gizledi. İngiltere ile paylaştığı şifreyi, tüm ısrarlara rağmen Türkiye’ye vermekten kaçındı.

Bu fotoğraftan çıkan anlamlı sonuç hiç şüphe yok ki ABD’nin, Türk askerini “dost” kavramıyla nitelendirmemesidir.

İşte bir küçük şifre ve onun ortaya koyduğu bir büyük gerçek! ⁸⁹

Peşmerge tuzağına sürülen Türkiye

Amerikalılar tezkere müzakereleri sırasında, belki de bir ölüm-kalım savaşına gidecek Türk askerinin ne cephede bir inisiyatif sahibi olmasına olumlu baktılar ne de kendi komutası altında bölgede yer almasına...

Halbuki kendileri Türk topraklarını kullanacaklardı ve Irak’a gidecek asker de NATO ittifakı içinde, yarım asırdır birlikte düşülüp kalkılmış bir orduydu. Üstüne üstelik Amerikalılar daha bölgeye gelmeden yıllar önce, Irak’la yapılan anlaşmalar çerçevesinde (tamamen hukuki) bölgede zaten konuşlanmış bir Türk kuvveti vardı. Yani Türk askeri hiç değilse kendi komutanıyla bölgeye intikali(!) herhalde hak ediyordu. Fakat Amerikalılar sanki Türk Ordusu’nu bir tuzağa düşürmeye çalışıyor hali içindeydiler. Önce Türk askerini peşmergelerle kapıştır-

⁸⁹ ABD’nin Türkiye’de üretimine izin verdiği F-16’lar içinden, IFF farkını ortaya koyan aleti vermediği ortaya çıktı.

mak, bu vesileyle onu yıpratmak, sonra da Türk birliklerle topyek n bir savaşa girmek...

Şöyle de diyebiliriz: Türk askerinin özgüvenini yitirerek, halkın gözünde itibar kaybetmesini sağlamak, ve bir Kürt devleti yoluyla Türkiye Cumhuriyetini parçalamak... .

Çünkü; şöyle ya da böyle Kürt devleti fikrine kurumsal planda karşı koyan tek g   Türk Silahlı Kuvvetleri idi...

  te ABD bu kritik süreçte, sırlarla dolu tezkere günlerinde Türkiye'nin tüm bu kaygılarını haklı çıkaracak bir niyet ve icraat içinde oldu.

Neyse ki TBMM "kaderin bir cilvesi olarak", ABD'nin "Büyük Oyun"unu bozdu. Türkiye de "işgal"ın kapısından döndü...

1 NİSAN TEZKERE ŞAKASI

1 Nisan akşamı saat 22.50’de, üzerinde USA yazılı Amerikan uçağı Ankara Esenboğa havaalanına indiğinde, bekleme salonunda bulunan hükümet üyelerinin gözleri parladı! Mutlu olmamanın imkanı yoktu. ABD, cebinde bir milyar Dolarlık “rencidesiz paket” ile en önemli güvercinini, Türkiye’ye elçi olarak gönderiyordu. Dışişleri Bakanı Colin Powel, Türk-ABD ilişkilerinin 2. Johnson Mektubu ile kıyaslandığı bir dönemde Türkiye’ye ayak basıyordu.

Ziyaret öncesinde; Irak savaşı, Erdoğan’ın mektubu, bir milyarlık Dolarlık yardım paketi bir tarafa, belki de tasvire layık en ciddi konu. Ankara’nın içine düştüğü ruh haliydi.

Savaş başlamış; Ankara, Amerika’yla düşlediği hiçbir beraberliğe kavuşamamıştı. Ne para, ne çıkar ne de ortaklık... Her şey yerle bir olmuştu. Ankara derin bir yalnızlık psikolojisine sürüklenmiş, “Amerikasız biz ne yaparız, ne yapabiliriz ki” havasına bürünmüştü. Birkaç cılız açıklama dışında tezkerenin reddiyle oluşan, daha doğrusu oluşturulan yalnızlık psikolojisi, derin bir suçluluk duygusuyla besleniyordu... Öyle ya; Washington yanlış yapamazdı.

Sanatçı Kayahan’ın “Biz nerede yanlış yaptık” şarkısı, sanki bugünleri anlatmak için yazılmıştı.

Bu iç burkan (!) görüntüler Washington’da da değerlendirildi. “ABD’siz hiçbir şey yapılamaz” psikolojisi iyiydi ama

bundan sonrası tehlikeliydi. Ya Türkiye başka sularda yüzme-ye başlarsa!

Washington Post, Colin Powell'ın uçağının tekerlekleri piste değerken ziyaretin sebebinin psikolojik boyutunu şu cümlelerle analiz etti.

“Tezkerenin reddinin ardından oluşan hayal kırıklığı, buna bağlı olarak ABD yönetimi tarafından verilen demeçler, Türkiye’de milliyetçilik rüzgârlarını dalgalandırıyor. Türkiye kendi kendine yetebileceğini keşfedebilir. Colin Powell işte bu rüzgârları dindirmek, Türk-ABD ilişkilerini eski rayına oturtmak amacıyla Türkiye’ye önemli bir ziyaret gerçekleştiriyor.”

İşte Washington Post’un açıklaması ile Colin Powell’ın ziyaretinin en ilginç gerekçesi...

ABD Dışişleri Bakanı’nın ziyareti bu ana gerekçe üstüne oturuyordu. Bu doğru, fakat Powell sadece bozulan psikolojiyi tamir için Ankara’ya gelmedi. Powell’ın çantasında bu kez “Tezkeresiz Talepler” vardı.

“Tezkeresiz mutabakat”

Tezkere ile Türkiye üzerinden K. Irak’a asker gönderemeyen ya da gönderemeyen ABD, Powell’la “insani yardım” adı altında bir sevkıyat için Ankara’da bir pazarlığa tutuştu. ABD Dışişleri Bakanı, çantasından çıkardığı, “bir milyar Dolar hibe ya da 8, 5 milyar Dolarlık kredi” paketiyle Başkent’in başını döndürdü. Hükümet tezkerenin reddiyle çıkan sonuçtan dolayı üzgün ve ürkekti. Ekonominin sıkıntıları da hesaba katıldığında ortada “hayır” denebilecek bir neden yoktu. Anlaşma hiçbir zorluk yaşanmaksızın imzalandı.

Gıda, ilaç, su, yakıt ikmali ile arama kurtarma çalışmalarının ve yaralıların Türkiye üzerinden sevkıyatı konusunda mutabakata varıldı. Hükümet, bu temel çerçevenin TBMM’nin yetki alanına girmedliğini ilan etti.

“Tezkeresiz Mutabakat”ta ana başlıklarıyla şunlar yazıyordu:

-K. Irak'taki ABD birliklerine Türkiye üzerinden gıda, su, yakıt ve tıbbî malzeme gönderilecek. Yakıt Türkiye'den alınacak ve karayolluyla taşınacak. Taşıma Türk şirketlerince yapılacak.⁹⁰

Bu ticaretten 750 milyon Dolar gelir bekleniyordu.

-Savaş sonrasında Irak'ın yeniden inşasında Türk firmalar da yer alacak. İnşaat malzemeleri Türkiye'den temin edilecek.

-Arama kurtarma çalışmalarına yardım edilecek. Bu çerçevede ABD askerleri Türkiye'de konuşlanmayacak, ancak bölge'den gelen yaralıları Türkiye'de tedavi edilebilecek. İncirlik'teki uçaklar, yaralı taşıyacak.

-Göç ve PKK unsurlarının Türkiye'yi kaygılandıran durumlar yaratması halinde izlenecek yöntem de şimdiden belirlenecek.

-K. Irak'taki gelişmeler için koordinasyon birimi oluşturulacak. Silopi ya da Diyarbakır'da kurulması planlanan birimde KDP, KYP Irak Türkmen Cephesi ile Türkiye ve ABD'nin katılacağı beşli bir yapı kurulacak.

Görüldüğü gibi anlaşma son derece ciddi hükümler içeriyordu. Bu nedenle gazeteciler Mutabakatın imzalanmasının ardından Abdullah Gül'e bir kez daha sordular;

"Bu anlaşma metni için bir tezkereye gerek olmadığından emin misiniz?"

İşte Abdullah Gül'ün cevabı:

"Tüm bunlar hükümetin yetkisi içerisinde olabilecek işlerdir. O bakımdan hükümet, kendi inisiyatifini kullanarak bu işbirliğini geliştirecektir."

Müsbet çekinceli 1 milyar \$

Washington, Dışişleri Bakanını Ankara'ya yollarken, yukarıda da aktardığımız gibi elini boş göndermemişti. Colin Powell, "tezkeresiz mutabakat"tan doğabilecek tepkileri gidermek amacıyla, bir milyar Dolar hibe ya da 8,5 milyar Dolarlık krediyi ma-

⁹⁰ Kamuoyu o günlerde yakıt sevkiyatının Türkiye üzerinden yapılması konusunu Doğan Holding'in POAŞ'ına yapmış bir ikram olarak değerlendirildi.

saya koydu. Tek bir şartla ki yönetim, bir milyar Dolarlık yardım paketini henüz kongreye iletmişti.

Abdullah Gül, Powell'dan yardımın şartsız geçmesi ricasında bulundu. Talep, görüşmelerde saygılı bir üslup kullanan Powell'a şu diyalogla aktarıldı:

-Powell: Türkiye'nin savaştan doğan zararlarının karşılanması için de bütçeye bir milyar Dolar konuldu.

-Gül: Bu bir milyar Doların şarta bağlı olmaması bizim için önemlidir. Bunun, Türkiye rencide edilmeden kullanıma açılması gerekir.

-Powell: ABD'nin vereceği bir milyar Dolar hibedir. Hiçbir beklenti ve talep için verilmemiştir. Bu Türkiye'nin uğrayacağı zararlar için ABD'nin bir jestidir. ⁹¹

Ancak Powell'ın verdiği sözlerin doğru olmadığı, üzerinden daha 48 saat bile geçmeden ortaya çıktı.

Kongreden dönen yalan

ABD yönetiminin Türkiye'ye vermeyi planladığı bir milyar Dolarlık hibe ya da 8,5 milyar Dolarlık kredinin "Türk" ordusunun K. Irak'a "girmemesiyle" ilgili olduğu anlaşıldı. Önce üst düzey yetkililer bu yönde açıklamalar yaptılar. Ardından Kongre krediyi şarta bağladı:

"Türk ordusu K. Irak'a giremez. Şayet girmeye kalkışırsa Türkiye, bir milyar Dolarlık hibe ya da krediye dönüştürülebiyecek 8, 5 milyar Dolarlık parayı alamaz."

Hükûmet, tezkeresiz geçiş için mutabakatın altına imzayı atmış ancak ABD'nin kuru sözüne tav olmuştu. Sonuç beklendiği gibi şarta bağlı bir metin olarak Türkiye'nin önüne çıktı. Kredi koşullarının ne kadar ağır hükümler taşıdığını anlamak için ise, biraz daha beklemek gerekiyordu. Kitabın son bölümünde açıklanacağı üzere kredi "kapitülasyon hükümleri" taşıyordu ve o haliyle Ekim ayında güncelleştirildi.

⁹¹ Hürriyet 3 Nisan 2003

Dışışleri Müsteşarı Uğur Ziyal Washington'a yaptığı ziyaretinde, kredinin Irak'ta kullanılması şartına bağlanmasını istedi. Ancak Amerikalılar buna bile "evet" demediler.

ABD'nin kredi anlaşmasına getirdiği kapitülasyon koşullarına rağmen Türkiye sözünde durdu ve tezkeresiz geçişin önünü açtı. Bir an için olsun hükümet, hiç değilse Washington'a bir cevap olmak üzere mutabakatı askıya almayı düşünmedi! ABD tezkeresiz mutabakatın içeriğini fazlasıyla doldurdu. İnsani yardım adı altında içi silahlarla dolu ve üstü örtülü tırlar İskenderun'dan K. Irak'a doğru yola çıktılar...

Koalisyonun aciz bir parçasıyız

Colin Powell-Abdullah Gül görüşmesinin en kritik açıklamasını Dışışleri Bakanı Abdullah Gül yaptı. İçeride devam eden uzun görüşmelerin ardından iki bakan, Dışışleri Bakanlığı'nın kapısının önüne çıktılar. Kendilerini bekleyen basın ordusuna gereken açıklamayı yaptılar.

Ancak öylesine bir beyanat vardı ki... Bu sözler Irak savaşının ve tezkereler sürecinin en önemli cümlelerinden biri olarak tarihteki yerini aldı. İşte Abdullah Gül'ün sözleri:

"Biz koalisyonun bir parçasıyız. Türkiye müttefikleriyle birlikte."

Dışışleri Bakanı bu kelimelerle Türkiye'yi Irak'ta "işgalci ABD"nin saflarına dahil ediyordu. Üstelik hiçbir şey almadan ama çok şey vererek.

Tayyip Erdoğan'la Colin Powell arasında yaşanan şu diyalog da anlamlıydı.

Wall Street'e ne güzel yazdınız

ABD Dışışleri Bakanı Colin Powell, Recep Tayyip Erdoğan'la buluşmasında Başbakan'ın Wall Street'te çıkan yazısı için övgü dolu sözler kullandı. ABD'ye açık bir davetiye ve dostluk mesajı içeren makale için Powell, "etkilendim" dedi. Powell, Türkiye ziyaretine izin verilisinin sebeplerinden birisinin de ga-

zetede çıkan bu yazı olduğunu ifade etti. Tabii bu cümlelerin ve hatırlatmanın bir de mesajı vardı:

“Yazdıklarınızın ruhuna uygun davranın.”

İşte Powell ile Erdoğan arasında yaşanan diyalog: ⁹²

Erdoğan: Tezkerenin reddinden sonra ABD medyasında çıkan bazı çirkin yazı, karikatür ve bazı Kongre üyelerinin tavrı bizi üzmüştür.

-Powell: Bazı olumsuz değerlendirmeler oldu. Sizi rencide edecek karikatürler ve yazılar çıktı, bunları biliyoruz. Ancak biz her platformda Türkiye’nin koalisyonun bir parçası olduğunu ve bize yardımcı olduğunu anlatıyoruz. Bu arada sizin Wall Street Journal’da çıkan makalenizi de çok beğendim.

-Erdoğan: Teşekkürler. Operasyon ne kadar sürede biter?

-Powell: Ne kadar sürer bilmiyorum. İki gün, üç gün ya da beş haftada biter diyemem. Ancak başarılı bir şekilde sürüyor.

Peki Powell’ı çok etkileyen, hatta ziyaretinin de sebeblerinden birisini oluşturan mektubunda Erdoğan neler yazmıştı? Washington’u ikna eden, kızgınlıklarını sona erdirecek önemdeki mektupta neler vardı? Şimdi o yazıyı hatırlayalım.

Erdoğan: Kahraman evlatlarınız için dua ediyorum!

Recep Tayyip Erdoğan’ın makalesi Wall Street Journal gazetesinde 31 Mart tarihinde yayınlandı. Makalenin yayınlandığı günlerde Irak savaşının üzerinden bir hafta geçmiş ve Amerikan askerleri beklemedikleri bir dirençle karşılaşmışlardı. Ülkenin özellikle Güney kesiminde “çöle saplanmış Coni” görüntüleri yaşanıyordu.

İşte böyle bir zamanda, Colin Powell’ın Türkiye’ye gelmesinden bir gün önce Başbakan Erdoğan, Amerikan askerleri için “kahraman genç kadın ve erkeklerin, olabilecek en az kayıpla evlerine dönmeleri için dua ediyorum” cümlelerinin yer aldığı bir yazıyı kaleme aldı.

“Kahraman”, “En az kayıpla dönsünler”, “dua ediyorum”... Bunlar Müslüman bir ülkenin Başbakan’ı tarafından işgalci ve

⁹² Akşam, 3 Nisan 2003

Hristiyan Amerikan askerleri için söylendi. Üstelik işgal askerlerine dua edildiği anda Irak'ta ölen binlerce çocuk vardı. Bir de başta Bağdat olmak üzere bombalanan manevi makamlar...⁹³

Başbakan Erdoğan yazısına, ABD'nin Irak'ı işgalini temize çıkarmakla başlıyor. Birinci Körfez Savaşını Amerikalıların ifa-deleriyle tanımlıyor:

"Kuveyt'in özgürlüğüne kavuşturulmasının ardından Irak sorunu çözümsüz kalmıştır. BM denetçileri Irak'ın elinde olduğu bilinen kimyasal ve biyolojik silahlarla ilgili tam bilgi sağlamaktan kaçındığını vurgulamışlardır. Irak'a en üst düzeyde yaptığımız tavsiyelerde, ellerinde olabilecek kimyasal ve biyolojik silahlar konusunda açık olmak gerekliliğini tekrar tekrar vurguladık. Biz bu küçük adımların savaşı durdurmayacağını biliyorduk. Kaygılarımız ne yazık ki haklı çıkmıştır."

Erdoğan'ın bahsettiği küçük adımlar İstanbul Zirvesi ve Taha Yasin'in, Ankara'ya davet edilmesi idi... Başbakan bu konulara atfı yapan cümleleriyle adeta "biz bu savaşa meşruiyet zemini oluşturduk, sizin önünüzü açtık" diyordu. Üstelik kitle imha silahları konusunda tüm dünyanın aksine, Bush'la aynı kafadan gidiyordu:

"Saddam'ın elinde kitle imha silahları var. Bu savaş haklıdır."

Erdoğan'ın makalesinde yeralan şu cümleler ise hükümetin ve Başbakan'ın ABD'ye nasıl baktığını gözler önüne seriyor:

"Türkiye'nin tercihi savaşla barış arasında değil, müttefik ABD'nin yanında yer almak şeklinde olmuştur.

"Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler, uzun süreli bir dostluğa dayanmaktadır. Sadece müttefikimiz değil, aynı zamanda stratejik ortağımız olan ABD ile, Irak krizinin başlamasından bu tarafa yakın müzakereler içinde olduk. ABD, Türkiye'den sayısız taleplerde bulunmuş, biz de bu taleplere duyarsız kalmamışızdır."

Evet, Tayyip Erdoğan yazısının bu kritik bölümünde önce Türkiye'nin tezkere gayretlerini ve 1 Mart tezkeresinin reddin-

93 İlginç bir benzerlikle Fetullah Gülen de Birinci Körfez Savaşı sırasında ölen Irak halkı ve çocukları için üzüntülerini bildirmek yerine, İsrail'i çocuklar için sabırlara kadar uyumadığını şu cümlelerle ifade eder.

"Geceleri rüyama ölen İsrail çocukları giriyor ve uyuyamıyorum..."

Birinci Körfez Savaşında İsrail'e sadece bir adet Irak füzesi düşmüş ve altı kişi ölmüştü. Irak'a ise binlerce füze düşmüş, milyonlarca çocuk ölmüştü...

den duyduğu üzüntüyü vurguluyor. Ardından da stratejik ortak ABD'nin sayısız taleplerini yerine getirmiş olmalarından bahsediyor. Yani Başbakan "Tezkeresiz İtiraf"ta bulunuyor. Erdoğan'ın makalesinin devamında ise K. Irak'la ilgili olarak şu ilginç cümleler yer alıyor:

"TBMM, hükümete TSK'nin K. Irak'ta sınırlı bir bölgede konuşlandırma yetkisini de vermiştir. Bu konuda K. Irak'taki bazı kesimlerde ve ABD ile belirli Avrupa ülkelerinde bir tedirginlik duyulduğunu gözlemlemekteyiz. Bu gereksizdir. Türkiye'nin K. Irak'ta değil bir savaşa girmeye, tek bir kurşun atmaya bile niyeti yoktur."⁹⁴

İşte bir tarihî cümle daha...

94 THE WALL STREET JOURNAL ÜLKEM VEFALİ BİR MÜTTEFİK VE DOSTTUR

NEW YORK , 31/03(BYE)— The Wall Street Journal'ın 31 mart 2003 tarihli sayısında Recep Tayyip Erdoğan imzasıyla ve yukarıdaki başlık altında yayımlanan Ankara çıkışlı yazının çevirisi şöyledir:

Türkiye, Orta doğu ile tarihi, kültürel ve geleneksel bağlara sahiptir ve bölgedeki bütün ülkeler ve halklar ile yakın ilişkiler gütmektedir. Komşumuz Irak'taki gelişmeler; bölgede yeni bir istikrarsızlık ve endişe kaynağıdır. Kuveyt'in özgürlüğüne kavuşturulmasının ardından Irak sorunu çözümsüz kalmıştır. Irak sorunu, özellikle son altı aydır Türkiye'yi olduğu kadar bölgemizi de yakından meşgul eden başlıca konulardan biri olmuştur. 3 kasım seçimlerinden sonra kurulan 58. Türk Hükümeti kendisini, Irak konusunda yoğun bir mesainin içinde bulmuştur. Başkanlığında kurulan 59. hükümet de gece-gündüz bu sorunla ilgilemek durumunda kalmıştır. AKP Hükümeti, Irak sorununun savaşa varmadan, yeni acılar yaşanmadan çözümünü için çok çaba sarf etti. BM denetçileri, raporlarında, Irak'ın işbirliğinin gittikçe arttığını kabul etmekle birlikte, Irak'ın, elinde olduğu bilinen kimyasal ve biyolojik unsurlarla ilgili tam bilgiyi sağlamaktan kaçındığını da vurgulamışlardır. Bunun sonucu olarak, esas itibarıyla, Irak'ın işbirliğinin, Irak'ın işbirliğinin, Birleşmiş Milletler Güvenlik konseyi'nin 1441 numaralı kararının belirlediği şartları karşılamakta eksik kaldığı sonucuna varılmıştır. Irak'a en üst düzeyde bulunduğumuz tavsiyelerde, ellerinde olabilecek kimyasal ve biyolojik maddeler konusunda açık olmak gerekliliğini tekrar tekrar vurguladık. Biz, küçük ve arada sırada ileriye doğru atılan adımların, savaşı önlemeyeceğini de vurgulamıştık. Kaygılarımız ne yazık ki doğru çıkmıştır. Türk Hükümeti, Irak'taki durumla bağlantılı olarak üç kez Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden yetki talebinde bulunmuştur. 6 Şubat tarihinde, muhtemel bir Irak hareketinde Türkiye'nin müttefikleri ABD'ye verebileceği destek çerçevesinde kullanılabilecek üslerin modernizasyonuna ilişkin hükümet tezkeresi kabul edilmiştir. 1 Mart tarihinde ise Irak'a Abd önderliğinde girişileceği kesinlik kazanmaya başlayan askeri hareket bağlamında Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesi ve önceden belirlenmiş dü-

zeydeki yabancı ülke kuvvetlerinin Türkiye'ye kabulü hakkındaki hükümet tezkeresi Türk Meclisi'nde anayasal çoğunluk sağlanamadığı için kabul edilmemiştir. Bu sonuç ve nedenleri, demokratik bir atmosferde, geniş çaplı ve aleni bir şekilde tartışılmıştır. Türk parlamenterlerin, bir savaşta kayıplar kadar, Türk kamuoyunu da dikkate almaları gerektiği yönündeki endişeleri paylaştıkları görülmüştür. Bu tarihten sonra Irak konusunda izlenen gelişmeler hızla bir savaşa doğru yol alındığını daha belirgin olarak ortaya koymuştur. Stratejik ortağı ABD'yi desteklerken, Türkiye'nin tercihi savaşa barış arasında değil, her halükarda yanı başımızda yaşanacak bir savaşın Türkiye'ye etkilerinin nasıl sınırlandırabileceği üzerine olmuştur. Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler, uzun süreli bir dostluğa dayanmaktadır. Irak krizinin başından bu yana, bizim yalnızca müttefikimiz olmayıp, stratejik ortağımız da olan Washington ile yakın müzakere içinde olmuştur. ABD, gerçekten de harekate destek isteyerek, bizden sayısız taleplerde bulunmuştur. Türkiye bunlara ilgisiz kalmamıştır ancak bunlar, iki ülke arasındaki yakın ilişkilerin dokusuna uygun ciddi bir şekilde değerlendirilmiştir. ABD basınında ve kısmen de Türk basınındaki bazı haberlerde yer aldığının aksine, görüşmelerimiz hiçbir zaman dolar pazarlığı olmamıştır. Aksine, kötü günlerde iki müttefikin omuz omuza hareket etmesi gerektiği anlayışını korumuştur. Türkiye, Kore'den Körfez Savaşı'na, Bosna'dan Somali'ye, Kosova'ya ve Afganistan'a kadar, her büyük çatışmada ABD'nin yanında olmuştur. ABD'ni acil talebi dorultusunda Türk hava sahasının ABD önderliğindeki koalisyon hava unsurlarına açılması için 19 Mart günü yeniden Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne başvurduk. Irak'ta savaşın başladığı ilk gün olan 20 Mart'ta Meclisimiz bu yetki talebimizi onayladı. Hava sahamız koalisyon hava unsurlarının geçişlerine 21 Mart itibarıyla açılmıştır. TBMM, hükümete Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'ta sınırlı bir bölgede konuşlandırılma yetkisini de vermiştir. Bu konuda Kuzey Irak'taki bazı kesimlerde ve ABD ile belirli Avrupa ülkelerinde bir tedirginlik duyulduğunu gözlemlemekteyiz. Bu gereksizdir. Türkiye'nin Kuzey Irak'ta değil bir savaşa girmeye, **tek bir kurşun atmaya** bile niyeti yoktur. Komşumuzun doğal kaynaklarında da gözüümüz yoktur. Ancak, geçen Körfez Savaşı'nda, Saddam Hüseyin'in vahşetinden kaçan 500 bin mültecinin akını canlı olarak hafızalarımızdadır. Aynı tecrübeyi bir daha yaşamak istemiyoruz. Hududun Irak tarafında sınırlı bir konuşlandırma hedefi, böyle bir mülteci akınında, insani yardımı onlara etkili bir şekilde sağlamak içindir. Daha da ötesi, bölgede yoğunlaşmış olan, PKK/KADEK teröristlerinin olası sızmalarına karşı önleyici tedbirler almaya ihtiyacımız vardır. Kısaca bölgedeki Türk askeri mevcudiyeti Amerika Birleşik Devletleri ve bölgedeki iraklı gruplarla da eşgüdüm ve işbirliği içinde sürdürülecektir. Türkiye'nin Irak politikası, açıklık ve samimiyet üzerine kurulmuştur ve Türkiye'nin politikası açıktır. Irak'ın toprak bütünlüğü ve ulusal birliği korunmalıdır. Irak'ın siyasi sistemi, Irak halkının demokratik katılımı ve rızası ile belirlenmelidir. Daha da ötesi, Irak'ın doğal kaynakları, Irak halkının tümünün zenginliği ve varlığıdır. Bu kaynaklar, hiçbir şekilde, nüfus kesimleri arasında paylaştırılmamalıdır. Irak'ın Arap, Kürt, Türkmen ve diğer bütün nüfus kesimleri Türk ulusunun kardeşleri ve akrabalarıdır. Onlara özgürlük, demokrasi, insan haklarına saygı ve müreffeh bir gelecek diliyoruz. Türkiye, yarım yüzyıldan uzun bir zamandır stratejik ortağı ve müttefik olan ABD'nin yanında, bölgede barış ve kalıcı bir istikrar için gayret gösterecektir. ABD ile yakın işbirliğimizi devam ettirmeye kararlıyız. Kahraman genç kadın ve erkeklerin, olabilecek en az kayıpla evlerine dönmelerini ve Irak'taki acının en kısa zamanda sona ermesini ümit ediyor ve bu yönde dua ediyoruz.

“TSK’nin K. Irak’a girme yetkisi hükümetin elindedir. Biz bunu asla kullanmayacağımız gibi TSK’yı da merak etmeyin, kontrolümüz altında tutarız.”

Yazının son satırları ise tamamen tarihe not düşürecek ifadeler taşıyor:

“ABD ile yakın işbirliğimizi devam ettirmeye kararlıyız. Kahraman genç kadın ve erkeklerin, olabilecek en az kayıpla evlerine dönmeleri için dua ediyorum.”

Erdoğan’ın duası bu ve açıkçası tezkerenin gizli tarihi bu duanın sadece kalbi boyutta kalmadığını, fiiliyata da döküldüğünü gösteren örneklerle dolu, onu da ekleyelim...

TEZKERENİN KIZGINLIK KATSAYISI

Tarih 5 Mayıs 2003'ü gösterdiğinde, Türk-Amerikan ilişkilerinin Irak savaşından nasıl çıktığına ilişkin müthiş önemli, somut bir olay yaşandı. Tezkereler, hava sahasının açılması, yüzlerce telefon, askersiz sevkıyat, kırmızı çizgiler derken acaba Amerikalılar, Türkiye'ye kızmış mıydı? Daha doğrusu kızdığı kesindi de, acaba bunun boyutu neydi? Ve bir o kadar önemli başka bir soru; ABD tezkerenin reddi için kime, nasıl bir fatura çıkaracaktı?

İşte bu kritik durum tespitine yönelik sorulara cevabı, Pentagon'un iki nolu ismi ve Irak savaşının mimarı Paul Wolfowitz "bir dost program"da verdi. "Washington'un en Şahin'i" CNN Türk'te Mehmet Ali Birand-Cengiz Çandar ikilisinin sorularını cevaplandırdı. Tezkerenin reddi sonrasında, iki ülke ilişkilerinin oturduğu limanı Türkiye, bu iki gazeteci aracılığıyla Wolfowitz'in ağzından öğrendi... Mülakat öylesine etkili oldu ki, Wolfowitz'in açıklamaları en az bir ay Türkiye'nin gündeminden düşmedi. Yüzlerce makale yayınlandı, yorumlar yapıldı ve en üst seviyeden açıklamalar dile getirildi.

Paul Wolfowitz ismi, Irak savaşı ile ilgili ilk kıvılcımın belirdiği andan itibaren tüm dünyada olduğu kadar Türkiye’de de en öne çıktı. Öylesine ki; Irak, savaş, tezkere kelimelerinin geçtiği her yerde mutlaka Wolfowitz’in sihirli ismi de, dördüncü bir kelime olarak yer aldı.

Wolfowitz Türkiye’de en az bir Başbakan ya da Dışişleri bakanı kadar tanındı ve bilindi. Bu da galiba Wolfowitz’in Ankara üzerinde ne kadar etkili bir adres olduğuna işaret ediyor. Yanlış bir değerlendirme değil bu. Hele de Paul Wolfowitz isminin başındaki sıfat “Irak savaşının mimarı” olunca...

Paul Wolfowitz’in gücü elbette Washington’daki kudretinden kaynaklanıyor. Gizli dünya devleti ve patronlarının bir sır olmaktan çıktığı şu zamanda Wolfowitz, işte o kategoriye dahil bir adam...

“Neo-Conservative” adıyla Beyaz Saray’a ve dünyaya hakim olan Yahudi komplosunun şu andaki İcra Konseyi Başkanı, ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz’dir.

Paul Wolfowitz’in muazzam gücünün arkasındaki sır işte budur! Onun arkasındaki bu güç Wolfowitz’i, Pentagon’un bir No’lu ismi Donald Rumsfeld’in, hatta Başkan Bush’un bile önüne çıkarmaktadır.

Irak savaşının mimarı Paul Wolfowitz’in Türkiye’ye ilgisi ise epeyce özel bir konu... Amerika’nın dünya hakimiyetinin Türkiye’den geçtiğini söyleyen çok sayıda ABD’li think-tank mahsulü isim gibi o da, Anadolu’nun öneminin farkında olarak ülkeye çok sayıda ziyaret gerçekleştirmiştir.

Tezkerenin gerçek anlamda efendilerinden birisi olan Wolfowitz’in, Türkiye ziyaretleri öncesinde Ankara’ya uğramadan mutlaka İstanbul’da etkin isimlerle bir araya geldiğini görüyoruz. Bunu adeta bir gelenek haline dönüştüren Wolfowitz’in ev sahiplerinin genellikle TUSİAD’ın patronlarından bir aile olduğuna söyleyelim. Bu ailenin yaşayan en büyük isminin de,

CFR'nin Türkiye temsilcisi olduğunu ekleyince galiba pek çok şey, çok daha fazla yerli yerine oturuyor.

Paul Wolfowitz'ın, Kemal Derviş'i Türkiye'ye gönderen isim olduğu, 57. hükümetin bozularak 3 Kasım seçimlerine giden yolun Kemal Derviş üzerinden ve yine Wolfowitz onayıyla gerçekleştiği bilinen bir başka olgudur.

Paul Wolfowitz, Cüneyt Zapsu'nun da yakın arkadaşıdır. O kadar ki Zapsu Washington ziyaretlerinde hiç değil ise bazen, Wolfowitz'in evinde yatılı kalabilecek kadar o'na yakındır. Wolfowitz'in Cüneyt Zapsu aracılığıyla AKP'ye kol kanat gerdiği, AKP genel başkanının siyasi yasaklılığının kaldırılması için "derin gücü"nü kullandığı, buna karşılık da ABD'nin Irak ve "Büyük Ortadoğu" denklemi için anlaştığı gerçeğin bir başka adıdır.

Paul Wolfowitz'in İslam konusunda da hayli derin denilebilecek entelektüel birikimi var. "İlimli İslam'ın" yani ABD'ye ters düşmeyen İslam'ın önemini Washington'da ilk ifade eden olması da onun bu konuya yatkınlığına işaret ediyor.

İslam'a olan bu nüfuzu ve ilgisi Endonezya'daki büyükelçilik yıllarına uzanıyor. Dr. Wolfowitz, Reagan döneminde üç yıl boyunca Endonezya'da büyükelçilik yaptı. Görevi sırasında bu ülkede çok popüler olmuş, siyasi açıklık, demokratik değerler, insan hakları, fikri mülkiyet, açık toplum gibi konularda yaptığı çalışmalarla, 1998 yılında ABD'nin en iyi dört büyükelçisinden biri seçilmiştir.

Wolfowitz'i şampiyon yapan özelliğinin Endonezya gibi bir ülkede, İslam'ı ılımlaştıran! ve ABD eksenine oturtan konular olduğunun altını çizelim.

Paul Wolfowitz 5 Şubat 2001 tarihinden bu tarafa ABD Savunma Bakanı Yardımcısı olarak görev yapıyor. Bu onun Pentagon'daki üçüncü dönemi. Wolfowitz Başkanlar değişse de konumunu ve etkinliğini devam ettirebiliyor.

1989'dan 1993'e kadar Wolfowitz, savaş politikaları müstehşarı olarak 700 kişilik savunma politikaları ekibiyle, stratejik

planlama ve politika gibi konularda Dick Cheney'e bağılı olarak çalıştı. Bu zaman diliminde Wolfowitz ve ona bağılı bu 700 kişilik ekip ABD'nin soğuk savaş sonrasının politikalarını ve stratejisini oluşturdular. Yani bu günlerde ne ortaya atılıyorsa Büyük Ortadoğı Projesi ya da Yeni Amerikan Yüzyılı gibi, her şeyde onun imzası vardır. Wolfowitz, söylediklerini pratiğı geçirme ve bunun için saha çalışması yapabilme gibi ayrıcalıklı bir özelliğı de sahip. Bu anlamda İslam ülkelerinde 'ılımlı' iktidarlar üretmede de hayli mahir ve icraatçı! Onun 700 kişilik ekibi Birinci Körfez Savaşının planlamasında da en etkili güç odağı idi.

Son olarak şunu söyleyelim: Paul Wolfowitz Polonya'lı Yahudi göçmen bir ailenin çocuğı olarak ABD'de doğdu. Paul'un kendisinden iki yaş büyük ablası Laura hatıralarında ailesini "sıkı siyonist" olarak tanımlıyor. Hatta Laura, bu siyonist geçmişin etkisiyle 1966 yılında İsrail'e göç etti. Paul Wolfowitz'in de tıpkı ablası gibi İsrail'e özel bir yakınlığı var. Örneğın en yakın arkadaşı Richard Perle, İsrail'i "öz vatan" olarak tanımlayacak kadar fanatik bir Yahudi.

Şahinlerden Richard Perle ve Richard Boucher'ın da, Paul Wolfowitz'ın sözlerini tamamlayan önemli açıklamaları oldu. İki Richard'ın mesajlarını da aktaracağız ama önce bol tehditli, adres tespitli Wolfowitz'e kulak verelim. Donald Rumsfeld'in Wolfi'si bakalım neler söylemiş, daha doğrusu söylemediğı bir şey kalmış mı? İşte bir döneme damgasını vuracak olan o ünlü söyleşiden satır başları...

Soru: Türk-Amerikan ilişkilerinde nerede duruyoruz? Aramızda bir kriz var mı? Gerçekte olan nedir?

Cevap: Sanırım büyük bir hayal kırıklığı yaşadık. Bu hayal kırıklığının tabiatını çok iyi kavramamız gerekiyor. Türk-Amerikan ilişkilerini ilgilendiren kısmının haricinde, asıl hayal kırıklığı; Irak'ta neler olduğı, neyin mücadelesinin yapıldığını anlamakta çekilen zorluk ve Türkiye'nin bunu anlayamaması...

Türk-Amerikan ilişkileri açısından değerlendiresek iyi ve kötü olan şeyler var. İyi olan Meclis'inizin büyük bir çoğunluğu bizim talaplerimizin yanlıydı. Kötü olansa, oylama yöntemi nedeniyle istediğimiz çoğunluğu tam olarak elde edemedik ne yazık ki...

Ve Türkiye'de bize destek olacağını düşündüğümüz, aramızdaki ittifakın çok önemli geleneksel destekçisi kurumlardan aradığımız yardımı bulamadık.

Soru: Hangileri özellikle?

Cevap: Tahmin ediyorum ki biliyorsunuz hangilerini kastettiğimi, ama örneğin ordu... Ordu hangi nedenle olursa olsun, o önemli ve de oynamaları gereken liderlik konumuna tam olarak sahip çıkmadı. Ama asıl hayal kırıklığı şuydu: Türk kamuoyu ve bunun yansıması olarak Türk hükümeti, Irak'ta neyin mücadelesini verdiğimizi anlamadı.

Soru: Ordunun liderlik görevi tam olarak nedir?

Cevap: Ben siyasi açıdan bahsetmiyorum. Şunu kastediyorum. Türkiye'nin ulusal stratejisi açısından bakacak olursanız ki sizin sistemde bu var. Ordunun söylemesi gereken bir şey vardı:

"Amerika'yı desteklemek Türkiye'nin çıkarıdır."

Benim gözlemim şu oldu. Ordu yapması gerekeni yapmadı, ya da sonuçta fark yaratacak şekilde güçlü ifade edemedi.

Soru: Türk Parlamentosunun tezkereyi reddettiğini duyduğunuzda şaşırmış mıydınız?

Cevap: Tam olarak reddetmek değildi. Çoğunluk sağlayamadı diyelim. Biz gereken desteği alamadık. Bunun karşılığında Türkiye daha büyük bir bedel ödedi. Çünkü bir bütün olarak ekonomik paket, şimdi verilenden daha büyük olabilirdi.

Soru: K. Irak'ta ve Kerkük'te Türkiye ve ABD niçin farklı düşündü?

Cevap: Geçmiş değil, geleceği konuşalım. Ama şu kadarını söyleyebilirim. Artık bu noktadan sonra K. Irak'ta ne yapılacaksa Koalisyon'dan ve General Franks'tan geçer. Artık o bölgede tek taraflı hareket ve faaliyetlere izin vermeyiz.

Soru: K. Irak'ta küçük bir Türk askerî birliği var. Onlar da koalisyon güçleriyle mi kontrol edilmeli, onu mu söylüyorsunuz?

Cevap: Aslında şunu söylemek istiyorum. Artık gelecekte o güçlerin orada bulunmasına ihtiyaç duyulmadığı. Fakat şu an için evet öyle...

Soru: Bu küçük Türk askerî varlığı o bölgede gerçek bir askerî unsur olarak varlık gösterirse ne olur?

Cevap: Gerçek askerî güçler orada. Herhangi bir Kürt grup, herhangi bir silahlı grup, hangisi olursa olsun orada herkes General Franks'i takip etmek zorunda ve onun söylediğini yapmak zorunda. Ama burada hedef şu şekilde dile getirilmeli; özgür, demokrat Irak'ın içerisinde Kuzey Irak'ta, Türkiye'ye karşı bir terör grubu odağı oluşturulmasına asla izin verilmemeli. Bu konuda güven ortamı olduğu zaman, artık Türkiye'nin hiçbir askerî varlığının orada olmaması gerekiyor. Fakat gerektiği sürece askeri olacaksa da bunlar, Koalisyon Güçleri'nin kontrolü altında olmak zorundadır.

Soru: K. Irak'ta yakın gelecekte bu Türk askerî varlığına ihtiyaç kalmayacak mı diyorsunuz?

Cevap: Hayır, "yakın gelecek" demedim. K. Irak'ı istikrarın sağlandığı ve Türkiye için bir dert odağı olmayan hale getirmemiz gerektiğini söylüyorum. O amaca ulaşmamız gerekiyor. Irak'ta herkes "siz ne zaman çıkacaksınız? Ne zaman şu olacak? Ne zaman şu sağlanacak?" diye sorular soruyor. Biz olabilecek en hızlı şekilde her şeyin gerçekleşmesini istiyoruz. Fakat, "biz kalmamız gerektiği kadar orada kalacağız" diye cevap veriyoruz. Belirli belirtileri dikkate alarak ilerlemek zorundayız. Ve ben şuna da inanıyorum: "Savaşın başlamasının üzerinden iki aydan fazla zaman geçti ama bizim daha yapmamız gereken çok şey var."

Soru: İncirlik'i kapatacak mısınız?

Cevap: Hayır. Ancak nedenin ne olduğunu görmek zor şu anda. Ne yapılacağına ilişkin bir yorumda bulunmak istemiyorum.

rum. Belirli bir karar alındığını daha söyleyemem. Çünkü İncirlik'teki deneyimimize baktığımızda, İncirlik'in gelecekte önemli bir tesis olacağını düşünemiyoruz ne yazık ki...

Beni en çok kişisel olarak rahatsız eden şeyi çok dürüstçe size söyleyeceğim. Türkiye'yi demokratik modelinden ötürü çok takdir ediyorum. Bu yıllardır ve de bugün de geçerli. Ve bazı insanların Türk demokrasisinin kusursuz olmadığını söylediğini biliyorum. Birçok demokrasi kusursuz değil. Bernard Lewis'in yorumları var, "Türkiye'yi nereden geldiğine değil, nereye geldiğine bakarak değerlendirin, nereye gitmesiyle değil" diye. Bunu ben de paylaşıyorum. Bu sebepten ötürü Türkiye çok önemli bir ülke ve bölgede çok önemli bir temsil rolüne sahip; özgür, demokratik gelenekten gelen ve Müslüman bir ülke olarak çok önemli bir temsil görevi var. Ve beni burada en çok hayal kırıklığına uğratan şey, bu kadar takdir ettiğim bir ülkenin Irak'ı özgürleştirmeyi zorlaştırması... Ve dünyanın en kötü diktatörlerinden biriyle anlaşmaya çalışmasıydı. Bu insan bir milyon Müslümanı öldürmüştü. Tamam, bu dün oldu... Ama eğer yeni bir sayfa açacaksak, yeni bir geleceğe sahip olacaksak şöyle bir Türkiye olmalı. Her şeye, K. Irak'ta olan her şeye şüpheyle yaklaşmayan "Amerikalıların ne istediğini umursamıyoruz" demeyen, "İran ve Suriye ile ne problem olursa olsun, onlar bizim komşularımız" demeyen bir Türkiye olmalı.

Şöyle bir Türkiye olmalı. "Evet biz bir hata yaptık" demeli...

"Irak'taki olaylara daha duyarlı davranmalıydık. Bilmedik. Ama artık biliyoruz. Nerede ne kadar yardımcı olabiliyorsak, o kadar yardımcı olmalıyız Amerikalılara," demeli.

Çünkü bu, Türkiye'nin çıkarları için de çok önemli; Türkiye, oradaki gelişmelerden en hızlı ve de en fazla yararlanacak ülke.

Soru: Söylediğinize göre bu stratejik ortaklık bitti mi?

Cevap: Hayır, böyle bir şey söylemedim. Ortada ciddi bir hayal kırıklığı var. Ama sanırım artık önümüzde hatayı düzeltme fırsatı da var.

ABD Dışışleri Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz'in açıklamaları bunlar. Suçlamalar, hesap sormalar ve geleceğe dönük beklentiler... Tüm bunlar hesaba katılarak bir fotoğraf çekmek gerekirse durum şu olarak gözüküyor:

Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin dış politikasına damgasını vuran "Temel Eksen" tezkerenin reddedilmesinin ardından yapılan bu ithamlarla adeta çatladı. Söylenecek en genel tespit bu. Detaylara gelince, Wolfowitz'in ifade ettiklerini iki cümlede özetleyebiliriz:

1-Tezkerenin reddinden asker sorumludur.

2-Tezkerenin reddi sebebiyle bizden özür dileyin.

Peki bu özür nasıl olacaktı?

Washington'un isteği herhalde kuru bir "söz" veya "özür diliyorum" cümlesi değildi. Cevabı Wolfowitz'in yakın arkadaşı Richard Perle, bu konuşma yayınlandıktan dört gün sonra İstanbul'a gelerek bizzat ifade etti.

Kızgınlığı barışa çevirmenin yolları

Paul Wolfowitz'in başlattığı tartışmayı Richard Perle devam ettirdi. Forum'un İstanbul-Yüzyıl Konferansları toplantılarına katılmak üzere İstanbul'a gelen Karanlıklar Prensi Richard Perle, "Suriye ve İran konusunda işbirliği yapmanın olumlu bir gelişme" olacağını söyledi. Yani Perle, Türkiye'nin Amerika'yla ilişkilerini düzeltme ve özür dilemesinin yol haritasını açıkladı. Irak'ta gösterdiğimiz direnç, İran ve Suriye konusunda tekrarlanmazsa özür kabul edilecekti...

Richard Perle konferansta yaptığı konuşmaya önce, Wolfowitz gibi başladı:

"Bazı geleneksel partiler bizi hayal kırıklığına uğrattı. Emekli ABD diplomatları, yıllarca tanıdığımız siyasetçiler bize destek vermek istemediler. Bu bizi çok şaşırttı. AKP içinde bizimle çalışmak isteyen birçok kişi var ancak sayıları tutmadı."

Perle ardından Washington'un beklentilerini sıraladı:

“Suriye’deki diktatörler Irak’takinden daha iyi değil. Suriye ve İran, ABD’nin rahatsızlık duyduğu ülkelerdir. Türkiye, Suriye ve İran konusunda ABD’yle gerekli işbirliğini yapmalıdır.”

Perle’in özetle söylediği şeyler bunlar... Fakat Wolfowitz’in başlattığı, Perle’in devam ettirdiği seri bununla da sınırlı kalmadı. İki şahini bir başka neo-con Boucher takip etti. Onun söylediği de diğer “iki büyüğünün” sözlerinden farklı değildi. Boucher da İran ve Suriye konusunda, ABD’yle yakın işbirliği istiyordu Türkiye’den... Uğur Ziyal’ın, Haziran 2003’te Washington’a yapacağı ziyarette ise Irak, İran ve Suriye listesine Kuzey Kafkasya eklenecekti!

Peki ABD’nin ısrarla istediği işbirliği ve yardımdan kastettiği şey neydi? Türkiye’nin topraklarını tezkerenin reddi öncesinde olduğu gibi, üstelik bu kez kayıtsız şartsız ABD asker ve araçlarına açması mı gerekiyordu? Hatta geçmişte olduğu gibi bir pazarlık bile yapılmamalı mıydı? Ötesi... Türk askeri Irak, İran ve Suriye ya da K. Kafkasya’da ABD adına lejyonerlik mi yapmalıydı? Daha da önemlisi bunu yapmazsak ne olacaktı, başımıza ne gelecekti?

Wolfowitz acaba konuşmasında bu kritik sorulara cevap veriyor muydu? Yeniden üç şahinin yaptığı açıklamalara dönelim.

Wolfowitz, Türkiye’yi tehdit etti!

Wolfowitz, Perle ve Boucher üçlüsünün verdiği mesajı iyi okuduğumuzda ortaya çıkan şeyin adı şudur: Türkiye üç neo-con tarafından açıkça tehdit edilmiştir.

Yapılan açıklamalarda Türkiye’nin önüne bir hedef, o hedefe kayıtsız şartsız bir itaat konulmuş ve bunlar gerçekleştirilmezse Türkiye’nin “stratejik ortaklıktan” “stratejik hedefe” dönüşeceği ilan edilmiştir.

Ortadoğu’da “öncelikleri” Türkiye ile örtüşmeyen daha doğrusu burun buruna gelen ABD, Wolfowitz’in ağzından “kırımızı çizgilerinizi pembeleştirin” demiştir. Aksi takdirde ne ola-

cağı ise bir düşman tanımlaması içinde ortaya konulmuştur. Hatta Wolfowitz, söylediklerinde ne kadar samimi olduğunu Süleymaniye baskını ile ilerleyen günlerde Türkiye'ye açık seçik gösterecektir. Irak'a atılan sopa da zaten somut tehdidin bir başka anlamlı göstergesi olarak, Ankara'nın gözü önünde tutuluyordu.

Wolfowitz, Perle ve Boucher yaptıkları açıklamalarla Türkiye'yi, Irak, İran ve Suriye konusunda bir gerilim politikasının içine soktular. Önce yalnızlaştırılan Türkiye, sonra suçluluk psikolojisine sokulmuş, ardından da "ya havuç ya sopa" eğitimine tabi tutulmuştu.

Wolfowitz'e sorulmayan sorular

ABD Savunma Bakanı Yardımcısı Paul Wolfowitz'in açıklamalarına yazılı ve görsel basından, günlerce devam eden ciddi analizlerin yapıldığını aktarmıştık. O değerlendirmelerden birisi de gazeteci Atılğan Bayar'dan geldi.⁹⁵

Bayar, "Wolfowitz soru mudur, cevap mıdır?" başlığıyla Wolfowitz röportajına, sorulmayan soruları sordu. Bu açıdan bakınca Atılğan Bayar, konuya en farklı açıdan yaklaşan isim olmuştu. Şimdi Atılğan Bayar'ın köşe yazısında sorduğu soruları naklediyoruz:

"1-Madem Amerikan'ın Irak savaşında Türkiye'ye ihtiyacı yoktu, Kuzey cephesiz bu iş oluyordu, o halde Türkiye'den niçin, Amerikan askerlerine kapılarını açmadı, topraklarına 60 bin asker almadı diye sinirleniyor, özür talep ediyorsunuz? Yoksa Türk ordusunun çekindiği gibi Amerika, Türk topraklarında kalıcı mı olmak istiyordu?

"2-Türkiye ile ABD'nin çıkarları artık örtüşmüyor olabilir mi?

"3-ABD "Bizimle savaşa girin" dedi de Türkiye girmedimi?

95 9 Mayıs 2003 Haber Türk

Türkiye'nin savaşa girmesini ABD istemedi. O halde istenmeyen savaşa girmeyen Türkiye'ye, bu afra tafra niye?

"4-Wolfowitz'i hayal kırıklığına uğratan sözleri hangi Türkler verdi?"

Atılğan Bayar'ın son sorusuna cevabı biz verelim:

Cüneyt Zapsu...

Zapsu Wolfowitz'in evinde

ABD Savunma Bakanı Paul Wolfowitz'in tarihî açıklamaları yaptığı günün akşamında, evinde yatıya kalan önemli bir misafiri vardı. Başbakan Erdoğan'ın sıradışı danışmanı Cüneyt Zapsu, ilginç bir zamanlamayla o geceyi Wolfowitz'lerin evinde geçirmişti. Yani Zapsu'nun, Wolfowitz'in evinde kaldığı gecenin sabahında işte o ünlü açıklamalar gelmiş ve Savunma Bakanı Yardımcısı, ilişkilerin bozulma adresi olarak TSK'yı suçlamıştı. AKP milletvekili Emin Şirin, Zapsu'nun Wolfowitz'in bu sözleri söylemesinde etkin olduğunu düşünüyör.

Şirin'in Zapsu için söylediği sözler ağır:

"Türk ordusuna ağır hakaretlerde bulunan bir adamın evinde, Başbakan'ın danışmanı niçin ve nasıl kalıyor? Artık Zapsu, ulusal güvenlik sorunu haline gelmiştir."

Emin Şirin, bu açıklamaları yaptığında henüz AKP'de milletvekili idi. Ancak Şirin, Zapsu'yu ulusal güvenlik sorunu haline getiremeden kendisi partiden istifa etmek zorunda kaldı.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül de Emin Şirin gibi düşünüyor olsa gerek ki, bu açıklamaların ardından Cüneyt Zapsu'yu sert bir dille eleştirdi. Biraz da kendi alanına girilmiş olmasından dolayı rahatsız olan Gül, "Yetkisiz danışmanlar Türkiye'yi zora sokuyor," dedi.

Cüneyt Zapsu, tüm bu eleştirilere rağmen görevinin başında ve Beyaz Saray mütercimi Egemen Bağış ile birlikte AKP'nin en sıcak Amerika ayağını oluşturmaya devam ediyor. Üstelik Bakanlar üstü bir misyon ve kilit görevlerle...

Peki Paul Wolfowitz'ın açıklamalarının Türkiye üzerinde etkisi ne oldu? Ona da bir bakalım.

İlk rutin tepkiler

Paul Wolfowitz'ın sert açıklamaları üzerine Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Colin Powell'ı aradı. Gül "Dost muyuz?" diye sordu. Amerikan Dışişleri Bakanı "Elbette" dedi ve ekledi:

"Türk Amerikan dostluğu uzun yıllar sürecektir. Açıklamalardaki görüşler, bakan yardımcılarının kendilerine ait olmakla beraber kısmen katıldığımız yanları da yok değil. "96

Powell bu kısmî katılımın hangi noktalar olduğunu açık açık söylemedi ama ima etti:

"İran ve Suriye ile ilişkilerinizde dikkatli davranın."

Açıklamaların odağında bulunan ve suçlanan TSK'nın tepkisini ise Genelkurmay 2. Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt ifade etti:

"TSK görevini yapmıştır."

Meclis Başkanı, "Şahinler terbiyesizlik etti" derken, Erdoğan da ortada özür dilenecek bir durumun olmadığını açıkladı.

Peki ortada özür dilenecek bir durum yoksa, TSK görevini yaptı ise Wolfowitz'ın bu aşırı kızgınlığının sebebi acaba neydi? Kulislerde ABD'nin en etkin ismi Paul Wolfowitz'ın, kendilerine verilen sözlerin yerine getirilmediğinden rahatsız olduğu konuşuluyordu.

Amerikalılara tezkere sözü verildi mi?

Tezkere sürecinin en kritik sorularından birisi şudur:

"Acaba Amerikalılara bir söz verildi de bu nedenle mi Washington; askerlerini hiç hesapsız kitapsız, kendinden bu kadar emin Türkiye'ye yığdı?" Ve buna bağlı olarak bir kritik soru daha...

96 Murat Yetkin, Irak krizinin gerçek öyküsü, sf.205

“Amerika’nın, onun adına Paul Wolfowitz’in son derece doğal bir süreç olan tezkerenin reddinin ardından, bu kadar çok kızmasının sebebi acaba söz ya da “anlaşmaya” mutabık kalınılmadığı olabilir mi? Öyle ya; Meclis’in “evet” demek kadar “hayır” deme imkanı da, ihtimali de var. Bunun öngörülememiş olması düşünülebilir mi? Üstelik ortalarda ABD adına türlü türlü planlar dolaşıyorken...

Sorunun cevabı çeşitli boyutlara girilerek ve çeşitli adresler üzerinden araştırılabilir. Ancak biz burada konunun temel muhatabı olan ve bu konuda iddiaların varolduğu bir isim, Tayyip Erdoğan’la ilgili soruları irdelemek istiyoruz. Ancak bir genel tespiti yaptıktan, AKP iktidarı ile Irak savaşı arasında kurulan bağlantıları aktardıktan sonra...

AKP’nin kuruluşu, iktidara gelişı, kamuoyunda her zaman üstelik yaygın bir kanaatle “ABD’den alınmış icazete” bağlanmıştır. Kuşkusuz bu kanaati önemli birliktelikler besliyordu. Erdoğan Belediye Başkanlığı sırasında görevden alındığında, ABD İstanbul Başkonsolusu Huggins kendisini ziyaret etmiş ve diplomatik geleneklere aykırı bir biçimde “seçilmiş liderlerin politik figürler olarak suçlara maruz kalmaları çok ciddi bir sorundur” demişti. 30 Eylül 2002’de yani tezkerenin derinden derine hazırlandığı günlerde, ABD Dışışleri Bakan Yardımcısı Elizabeth Jones “Biz Amerikan hükümeti olarak demokratik bir sistem içinde, tüm tarafların seçime katılmasını destekleriz” diyerek Erdoğan’ın yasaklılığının kaldırılmasını istemişti.

Aynı dönemde, yani tezkerenin pişirildiğı dönemde, AKP Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Gül Washington’a gelmiş ve burada üç gün boyunca ABD’nin üst düzey yöneticileriyle “çok önemli” ve “özel toplantılar”, birebir görüşmeler yapmıştı.

Görüştüğü isimler arasında, Washington Enstitüsü’nün önemli ismi Morton Abromowitz ve Dışışleri Bakan Yardımcısı Marc Grosman da bulunuyordu.

Abdullah Gül Türkiye’ye döndüğünde, kendisinden hemen sonra Türkiye’ye gelen Marc Grosman ile önemli bir yemekte

bir kez daha biraraya geldi. Dışışleri Bakanlığı'nın Grosman ve Wolfowitz onuruna verdiği yemeğe; Kemal Derviş, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu, Dışışleri Müsteşarı Uğur Ziyal gibi isimlerin yanında siyasi partilerden yalnızca AKP Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Gül katılmıştı.⁹⁷

Toplantının gündeminin, Amerika'nın Irak'ta Kuzey Cephesi açmak ve bu konuda Türkiye'den beklentiler olduğunu söylemeye herhalde gerek yok. 57. Hükûmetin, üç parti açısından da sonucun bir intihar olduğu bilinmesine rağmen seçim kararı alması, AKP'nin yüksek bir oy oranı ile iktidara gelmesi ve nihayet aynı zamana denk gelen Irak savaşı, hükûmet ve tabiidir ki onun temel aktörleri ile ilgili her zaman ciddi soru ve tespitlerin yapılmasına neden olmuştur.

Deniz Baykal: Erdoğan ABD ile anlaştı

Tayyip Erdoğan'ın Amerikalılarla görüştüğü, belli ortak noktalar oluşturduğu yazılmadık, çizilmedik bir konu değil. Ancak tezkere bağlamında ilk iddianın sahibi CHP Genel Başkanı Deniz Baykal oldu. Deniz Baykal özellikle grup toplantılarında yaptığı konuşmalarda konuya değindi. Baykal, savaş öncesinde Erdoğan'ın Emperyal Otel'de Marc Grosman ve Paul Wolfowitz'e "masada olmalıyız, her türlü desteğe hazırız" dediğini iddia etti.

Ana Muhalefet Partisi'nin lideri, Başbakan'ı, Amerikalılarla tezkere konusunda gizlice görüşmek ve en iyimser ifade ile "söz vermek" ile itham ediyordu. Hatta Baykal otel ismi veriyor, katılımcıların isimlerini tek tek döküyordu.

97 Ekonomik Bunalımdan Ulusal Bunalıma, Metin Aydoğan,

26 Mart'ta gazeteci ve yazar Yalçın Doğan "Gizli Anlaşma" başlığı ile konuyu irdeledi. Yalçın Doğan "ABD ile tezkere bağlamında bir gizli anlaşmanın varolduğu" tezini Der Spiegel'in 17.03.2003 günlü sayısının 102. sayfasında yayınlanan yazıya dayandırdı. Yalçın Doğan'ın kaleminden konuyu izleyelim:

"Der Spiegel; TBMM'de tezkerenin reddi ve sonrasındaki Türk-ABD ilişkilerine dönük yorum-haberinde şunları yazdı. Dergi, 'Başbakan Erdoğan'ın ABD'yle anlaşmazlığa düştüğünü, bu nedenle de daha görevine başlar başlamaz politik kimliğinin ağır yara alabileceğini' öne sürüyor. Tezkere, K. Irak, İskenderun ve ABD'yle görüşmeleri özetleyen yazıda, ABD'nin G. Antep, Oğuzeli, Birecik, Ş. Urfa, Viranşehir, Mardin, Ovalı, Nusaybin ve Dicle'de askeri üs istediği öne sürülüyor. Bütün bunların arasına sıkışan tek bir cümle çok dikkat çekici:

'... Türkiye'nin güçlü adamı Erdoğan, ABD ile yapılmış gizli bir anlaşmanın arkasındaki adam...'

Çeviri kelimesi kelimesine böyle. Almancasında, 'Erdoğan als der starke Mann der Türkei, der auch hinter einem Geheimabkommen mit den USA steht' deniyor. Böyle gizli bir anlaşma mı var? Nedir bu, nasıl, ne zaman?. Dergide, bu soruları açıklayan başka bir cümle yok. Orada kalıyor, devamı yazılmamış. Bazen kıyıda köşede kalan bir cümle, zaman içinde inanılmaz önem kazanıyor. Epey örneği var! "

Yalçın Doğan'ın yazısı bu. Ünlü Alman dergisi Der Spiegel kısaca, Erdoğan ve Washington arasında bir yazılı ve gizli muhabakatın varolduğunu yazıyor.

İsrail istihbarat çevrelerine yakınlığıyla bilinen çok ünlü internet sitesi Debka da bu konuda bir hayli cömert ve iddialı açıklamalar yapıyor.

Site, Tayyip Erdoğan'ın "yeni tezkereye ilişkin sürecin, başbakanlığı üstlendikten bir hafta sonra tamamlanmış olacağını ABD'ye bildirdiğini" öne sürdü. Erdoğan'ın sözünün Bush yönetiminin tezkere için bir tarih saptamasında belirleyici olduğunu savunan Debka, "ABD, Ankara'daki durum ne olursa olsun, 62 bin askere izin verileceği" sözünü aldığı iddiasında bulundu.

Debka acaba bir gerçeği mi ifade etti? Yoksa bu anlaşmanın imzalanmasını isteyen İsrail istihbaratının bir oyunu mu, buna da tarih karar verecek.

Ancak ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson'un 2-3 Haziran tarihinde söylediği sözlere de bir bakalım. Pearson, ve da ziyaretinde Türk-ABD ilişkilerini değerlendirirken, Türkiye'nin ABD'ye verdiği desteğin hiçbir zaman tam olarak bilinemeyeceğini belirtti.

Pearson bu sözlerle adeta Ankara'yı terk ederken, Türkiye'nin Amerika'ya yaptığı "gizli" katkılardan dolayı teşekkür ediyordu. Pearson'un yemeğinde konuşan Başbakan Yardımcısı Abdullatif Şener de ikinci tezkerenin reddi dışında, Türkiye'nin ABD'ye her türlü desteği verdiğini açık açık vurguladı.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ise tezkerenin reddinin ardından çıkan Amerikan azarları için "şimdi bana resmî kayıtları açıklatmasınlar"⁹⁹ diyecek kadar gerçeği ifade ediyordu. Gül ve Şener'in ilan ettiği, Pearson'ın ima ile yetindiği ikinci tezkerenin reddi dışındaki desteğin kaynağı acaba neydi?

Cevap acaba Deniz Baykal'ın, Der Spiegel'in, Debka'nın iddia ettiği anlaşma olabilir mi? İnsanın aklına takılmıyor değil.

99 Fikret Bila, 04 Haziran 2003 Milliyet

Başbakan'dan Wolfowitz'e ilginç mektup

Paul Wolfowitz üzerinden Hükümet-ABD ilişkilerinin ve bir derin mutabakatın varlığına ilişkin bir gösterge olmak üzere, buraya Tayyip Erdoğan tarafından yazılmış bir mektubu da alıyoruz. Milletvekili Emin Şirin tarafından yayınlanan ve Mecelis'te bir soru önergesine neden olan mektup, dönemin AKP Genel Başkanı sıfatını taşıyan Tayyip Erdoğan tarafından, Paul Wolfowitz'e 4 Kasım 2002 tarihinde yazılmış...

İşte Wolfowitz'in hükümet üzerindeki gücünü ve bir şeylerin alttan alta yürüdüğünü gösteren mektup:

"Sayın Dr. Paul Wolfowitz;

"Washington DC 20301, 4 Kasım 2002

"Sevgili Dr Wolfowitz, ülkelerimiz arasındaki tarihî ortaklık ve dostluğun gelecekte de devam edeceği ümidimi paylaşan bu mesajımı ortak dostlarımız aracılığıyla, size direkt olarak iletmek istiyorum. Resmî sıfatınızdan dolayı seçim sonuçlarının, generallerimiz arasında bazı rahatsızlıklar yaratmış olabileceğinin kuşkusuz farkındasınızdır. Generallerin, Türkiye için ümitlerini, partimin ve benim de paylaştığını bilmenizi isterim. Ki bu ümitler Türkiye'nin birinci dünya toplumunun, gelişmiş, laik ve güvenilir bir üyesi olmasıdır. Ve şuna eminim ki, şimdiye kadar hiç olmamış bir şekilde birleşerek, ülkemizin en yüksek menfaatleri için birlikte çalışabileceğiz. Bu amaç için, mümkün olan en kısa sürede, General Özkök'le gizli ve özel bir toplantı yapma fırsatı bulacağımı ümit ediyorum. Şahsi cep telefonu numaram şudur: 0 533 7...

"Bu yardımınız ve ülkeme olan geçmiş dostluğunuz için çok teşekkür ederim. Sizinle şahsen tanışmayı ümit ediyorum."

Saygılarımla, Recep Tayyip Erdoğan"

Bu mektup Emin Şirin tarafından bir soru önergesiyle Meclis gündemine sokuldu. Milletvekili Şirin'in mektupla ilgili olarak sorduğu iki soru şuydu:

1) Böyle bir mektup yazdınız mı? Yazmadıysanız bu haberi yalanlamayı düşünüyor musunuz?

2) Böyle bir mektubu yazdıysanız ve iddia doğru ise, Genelkurmay Başkanı Sayın Hilmi Özkök'le özel ve gizli bir toplantı yapmanızın manası nedir? Bu görüşme için bir ABD'li hükümet yetkilisinden niçin yardım istiyorsunuz?

Mektup yalanlanmadı...

TEZKERE BALANSI

Zalmai Kahhalilzad'ın, şahinlerin ortak senaryosu dahilinde ortaya attığı ve şekillendirdiği “çevrele-ilişki kur” taktiği Türkiye için kelimenin tam anlamıyla tuttu. ¹⁰⁰

Önce on binlerce askerini İskenderun'a yığarak Türkiye'yi korkutan, sonra çekerek şoka uğratan Washington, ardından Irak'ı da teslim alarak Türkiye'yi çevreledi. Şimdi sıra ikinci ayağa gelmişti; tavizlerin koparılacağı ikinci ayağa, yani ilişki kurmaya, diyaloga...

Ülkenin içi de zaten gül bahçesi değildi. Bir yandan ekonomik krizlerle sallanan iktisadî hayat, diğer yandan sivil-asker gerilimi ülkeyi hem içeriden hem de dışarıdan sarsmıştı.

Dışişleri Bakanlığı'nın en etkin ismi Müsteşar Uğur Ziyal, Washington'a bu temel konseptin bir parçası olarak uçuyordu ve çantasında çok önemli şeyler vardı.

Ziyaretin hükümet açısından iyi geçtiğinin ispatı, Abdullah Gül'e Washington'dan çıkarılacak ziyaret davetiyesi idi.

Beklenen oldu, okyanusun öte tarafındakiler, Ziyal'in çantasında bulunan hediyelerden memnun kaldılar ve Dışişleri Bakan'ını Beyaz Saray'a buyur ettiler.

Böylece hükûmet hiç değilse 'kendisi' açısından, hayati önemde gördüğü ABD vizesinin hâlâ devam ettiğini anlamış oldu...

100 Bahsedilen terimin orijinali “Cangagement”dır. Bu terim “containment” (çevrele) ve engagement (ilişki kurma) terimlerinin bileşimidir.

Pembeleşen kırmızı çizgiler

İlk toplantı Mayıs'ta Londra'da gerçekleştirildi. Yapılan görüşmeler sonunda Türkiye geldiği noktayı ABD'ye, bizzat Uğur Ziyal'le tebliğ etti. Washington, Paul Wolfowitz'le dövdüğü Ankara'yı, diğer eliyle "içeriye" buyur ediyordu. Ziyal'in hediye paketine "hayır" demenin zaten imkanı da yoktu, anlamı da. Şahinler; Türkiye taktığının tuttuğunu gözleriyle görüp, kulaklarıyla işittiler. Karşılarında "çok şeyi değiştirmiş", "pekçok şeye evet demeye hazır" bir Müsteşar vardı.

Uğur Ziyal'in gezisi, Türkiye'nin tüm dış politikasına nasıl bir "tezkere balans ayarı" yapıldığını açık seçik ortaya koydu. Türkiye seksen yıllık kırmızı çizgilerini değiştirdi. Düne kadar "Casus belli" savaş sebebi sayılan konular, kırmızı çizgiler pembeleşti. Savaş gerekçeleri "vak'ayı adiyeye"ye dönüştü. Şöyle de diyebiliriz! Bu "tezkere miladı" ile birlikte milat'tan sonraki ilk çarpıcı sonuçtu. Türkiye, Cumhuriyet tarihinin en önemli dış politik değişikliğine imza atıyordu.

Peki Türkiye neleri kabul etti? Neleri değiştirdi? Irak'tan başlayalım...

Federasyon iddiası bitti

Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal, Türkiye'nin daha önce özellikle vurguladığı "Irak'taki kırmızı çizgilere" bu kez değinmedi bile! Irak'ın toprak bütünlüğü konusunda -resmî söylem bağlamında- iki ülke arasında görüş ayrılığı yoktu. Ziyal, Irak'ın gelecekteki idari yapılanması ile ilgili olarak, yarım asırlık "federasyon kabul etmeyiz" tezinden vazgeçince uzlaşma sağlandı. Zaten bunun dışında bir ihtimal de geriye kalmıyordu.

Böylece Türkiye, "önce Irak'ta Federasyon kurulur, ardından Kürtler Güneydoğu'ya bu taleplerini taşırlar" politikasından çark etmiş oldu. Nihayet Barzani; bu ziyaretten kısa bir süre sonra çıktığı El Cezire'de Türkiye'nin Güneydoğusu için Kür-

distan ifadesini kullanarak, "Irak Federasyonu kurulduğunda, Kürdistan'ın sınırları içinde yeralan Türkiye'nin Güneydoğusu da, tabidir ki bu durumdan etkilenir," deyiverdi.

Lejyoner askere evet

Ugur Ziyal "Türkiye'nin Irak'ı, K. Irak penceresinden değerlendirme" ısrarından vazgeçtiğini de ziyaretinde ispat etti. Ziyal neredeyse K. Irak kelimesini temaslarında hiç mi hiç kullanmadı. Sadece "Irak" dedi... Dolayısıyla K. Irak'a asker gönderme konusu, toplantıda fark edilmiş bir talep olarak konuşulmadı bile. Gündem Irak'a verilecek ekonomik, askeri ve lojistik destekti.

Türkiye, Irak'a (K. Irak'a değil) asker gönderebileceğini, sıkışan ABD'yi rahatlatılabileceğini Ziyal'le ilan etti. Böylece tezkeleler sürecinin son bölümünü oluşturan "Irak'a asker gönderme" tartışmaları ve gündemi de burada ateşlenmiş oldu.

Türkmenin adı yok

Türkiye'nin, Türkmenleri bir politik hedef haline getirecek ilişkide bulunmayacağı teyit edildi. Buna karşılık KDP ve KYP ile ilişkileri güçlendirme kararı alındı. Yani Barzani-Talabani "başaktör" haline getirilirken, Türkmen'in hissesine düşen "fi-güranlık" bile değildi.

Ve ne kadar ilginçtir ki; bu ziyaretin ardından Amerikalılar, Süleymaniye'de 11 askerimizi çuvallamış, Türkmen cephesi bürosunu da basmışlardı. Tabii, operasyonda Washington anlaşmalarının ne kadar etkisi oldu bilinmez ama hükümet, bu saldırılara doğru dürüst bir tepki bile koymayacaktı! Hatta ilginçtir (ileride anlatılacak) Erdoğan ve Gül her şeyden sanki haberleri varmışçasına; birisi mezun olduğu Lise'nin mantısına katılırken, diğeri Samsun'da kiraz yemeyi tercih etmişti...

PKK'ya af yasası tamam

Uğur Ziyal Amerikalılara, Türk askerinin K. Irak'tan çıkacağını da sözünü verdi. Ancak kamuoyunun iknası açısından, PKK faaliyetlerine ilişkin bir uygulama yapılmasını, karşılık bulunmasını istedi Uğur Ziyal...

Bu konuda zaten görüşmelere bir finalle de başlanmıştı. Washington PKK'nın K. Irak'tan çıkması için iki şey istiyordu.

1-PKK'ya af çıksın ve bunlar toplumsal-siyasal hayata katılsın.

2-PKK'nın tepe yöneticileri ise K. Avrupa ülkelerine yerleştirilsin.

Ziyal'in çantasında Af yasası, Meclis'e sevk edilmiş bir düzenleme olarak yeralıyordu. Yasa önerisi Amerikalılara gösterildi, karşılıklı teatiler yapıldı. Şimdi geriye kalan tek şey, Türk askerinin K. Irak'tan temizleneceği (!) sürecin sonunu beklemekten ibaretti. Süleymaniye baskını bu temel yaklaşımın arazi koşullarına indirgenmesi ve itirazların önünü kesmek için sahneye kondu. Yani Ziyal'le açılan yoldan Amerikalılar, kararlılıkla yürüdüler.

Washington devam eden günlerde af yasası çıkmış olmasına rağmen PKK'yı temizleme konusunda ayak sürdü. Verilen sözlerle rağmen "temizleme" işi bu kez de "Irak'a asker gönderme" şartına bağlandı.

Türkiye kısaca, ABD'de de PKK ile pekiştirilmiş nefis bir Kürt açılımı (!) sergiledi.

Başarınız başarımızdır

Uğur Ziyal, Washington'un çok üzerinde durduğu İran ve Suriye konusunda gereken "evet"i muhataplarına bildirdi:

"Gereken dersi çıkardık, Irak'ta gösterilen direnç Suriye ve İran için tekrarlanmıyacaktır."

Suriye ve İran'ın füzeleri konusunda zaten uzun süredir kulakları doldurulan Ankara, Ziyal aracılığıyla Wolfowitz'e tarihi bir laf etti;

“Başarınız başarımızdır.”

Arafat dışlandı

Türkiye sadece Irak konusunda bir politika değişikliğine gitmedi. Ankara, Ortadoğu ve özellikle Filistin konusunda da teslim bayrağını kaldırdı. Ziyal, ABD ve İsrail'in bir süredir dışladığı Arafat konusunda “sizinleyiz” mesajını verdi. Nihayet Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'da, “İsrail'e gittiğimizde biz gerek görürsek görüşürüz, gerek duymazsak görüşmeyiz” diyerek, Arafat'ı dışlayacağının sinyallerini verdi.¹⁰¹

Böylece Ankara, bölge sorunlarına nüfuz etmek bağlamında “ara kapı” olarak İsrail'i seçtiğini ilan etmiş oldu.

Ortadoğu politikasına “ABD rötüşü” konusunda ilk işaretler ise, zaten Ziyal ABD'ye gitmeden ortaya çıkmıştı. Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün İKÖ toplantısında Arap ülkeleri ve İran'a yönelik verdiği “demokratikleşin-rejimi şeffaflaştırın” mesajı bunun ilk adımıydı. Ardından Başbakan Erdoğan'ın, İsrail ve Filistin Başbakanları'nı arayarak, “yol haritasını Türkiye de destekliyor” notu, temasları kolaylaştırmak için Türkiye'nin ev sahipliğini önermesi, Ziyal'in önünü açan adımlardı. Son noktayı ise Müsteşar koydu.

Dayak AB üzerinden atılacak

Washington'da yaptığı hemen her görüşmede Amerikalı yetkililer Uğur Ziyal'e “Türkiye'nin AB üyeliği” konusunda ne kadar hassas olduklarını söylediler.

Washington'un, AB ile Türkiye arasındaki yakınlaşmayı “olabilecek en güçlü şekilde desteklediğini” vurguladılar. Böy-

101 Cumhuriyet,19 Haziran 2003 “Dış politikaya ABD direnci”

lece daha önce Paul Wolfowitz'in "Türkiye'deki askerlerin Irak konusundaki tutumu bizi hayal kırıklığına uğrattı" mesajıyla beklentilerini de, Avrupa Birliği üyelik süreci üzerine yıkıverdiler. Kısaca ilgili adrese dayak, Brüksel üzerinden atılacaktı! Bu konuda mutabakata yazıldı.

ABD'ye üs desteği

ABD'nin başta İncirlik olmak üzere Doğu Anadolu'daki üsleri, insani amaçlı kullanma talebi de Ziyal'le mutabakata bağlandı. Washington, geziden önce bu önemli talebi bir çıta olarak Ankara'nın önünü koymuştu.

Uğur Ziyal hazırlıklıydı, bu konuda da hiç zorlanılmadı. İsteğin bir tezkere gerektirmediği söylenerek üsler, 1 yıllığına ABD'nin kontrolüne açıldı.

Fakat İncirlik ve üs konusu Ziyal'le sınırlandırılmayacak kadar önemli ve ayrıntılı durulması gereken bir konu. Çünkü tezkere sürecinin en önemli başlıklarından birisini İncirlik oluşturmuştur. Hatta tezkere bahsinin kapanmasından sonra bile bu konu tartışılmaya ve ilginç boyutlar kazanmaya devam etti.

TEZKERE VE İNCİRLİK

9 Kasım 2001 günü Genelkurmay Başkanı Org. Hüseyin Kıvrıkoğlu ve Kuvvet Komutanları, Erzincan ve Diyarbakır'da incelemelerde bulunduktan sonra İncirlik'e sürpriz bir ziyarette bulundular. İlk kez bir Genelkurmay Başkanı yanına Kuvvet Komutanlarını da alarak İncirlik'i selamlıyordu!

Kıvrıkoğlu Paşa'nın Diyarbakır'da söylediği "Irak'a yönelik operasyona karşıyız" açıklaması basında yer alırken, gazetelerde, sürpriz İncirlik gezisiyle ilgili tek bir satırlık haber dahi yoktu.¹⁰²

Tâ ki 5 Mart tarihli Hürriyet gazetesinin "ikinci U-2 krizi" manşetine kadar...

Gazete, Genelkurmay Başkanı'nın İncirlik ziyaretinin gerçekte bir teftiş olduğunu aylar sonra gerekçelendiriyordu. Habere göre ABD, Türkiye'den İncirlik'e U-2 bombardıman uçaklarını yerleştirmek ve Irak'a karşı kullanmak istemiş ve fakat Türkiye bu isteği reddetmişti. Hatta Ankara'nın tavrı bununla da kalmamış, Keşif Güç uçuşlarına da sınırlamalar getirmişti.

Gazete, haberin kaynağı olarak National Journal dergisini gösterdi. Hatta 6 Mart tarihli bir yazıyla da izni kaldıranların "Askerler" olduğunu duyurdu.

İşte Amerikalılar bu iptal ve sınırlamalardan memnun değildiler ve o nedenle de İncirlik'ten kalkan Amerikan uçakları Tür-

102 F.Akırat,Aydınlık 10 mart 2002

kiye'nin Habur'a, dolayısıyla Kürt bölgesine alternatif olarak açmayı düşündüğü Türk-Irak sınır kapısını iki kez bombaladılar. Daha da önemlisi; Türk-İran ilişkilerini provoke etmek için, İran'ın bazı bölgeleri aynı şekilde bombalandı. ¹⁰³

Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanları'nın İncirlik teftişi işte bu provokasyona ve izinsiz kullanıma tepkiydi...

İncirlik'in U-2'lerle tanışması ta 1991 yılına kadar uzanıyor. Türkiye Birinci Körfez Savaşı'nda bu uçakların İncirlik'te konuşlanmasına izin vermişti. Fakat bu yetki 1996 yılında kaldırıldı. Çünkü Amerikan uçakları, uçuş rotalarını bildirmiyor ve istihbarat paylaşımına gitmiyorlardı.

1991 Körfez Savaşı, 1996 U-2 izninin kaldırılması, 2001'de Türk sınır kapısının İncirlik'ten kalkan uçaklar tarafından bombalanması, 2002 yılında U-2 izninin yeniden verilmesi ve nihayet 2003'ün son ayında İncirlik'in sınırsız kullanıma açılması, "İncirlik'in hikayesi"nin önemini fazlasıyla ortaya koyuyor. Tezkereler süreci ve Irak savaşı sonrasında yaşananlar da bu küçük kasabanın, büyük anlamına işaret ediyor. Hatta Amerikalıların İncirlik'e 50 bin asker yerleştirmesi ile ilgili en son teklifi (Ocak 2004'te) Üs'sü, başlıbaşına bir konuma oturtuyor. Türk-ABD ilişkilerinin odak noktası konumuna... Bu özel ve stratejik pozisyon İncirlik'te, ellerin sürekli "kriz" düğmesinin üzerinde tutulmasına da sebep oluyor.

Tezkerenin pişirildiği günlerde de iki ülkeyi burun buruna getiren büyük bir kriz yaşandı.

İncirlik'te sancılı 24 Saat

Kriz, ABD'nin Afganistan'a, insani yardım kapsamında gönderildiğini söyleyerek İncirlik'e, Irak operasyonuna yönelik malzeme taşıdığı ortaya dökülünce çıktı. Ankara hava koridorunu bir süre kapatıp, uçuşları durdurdu.

103 F.Akfırat,Aydınlık 10 mart 2002

Akşam saatlerinde üsse gelen bazı Amerikalı sivil nakliye uçaklarında, Afganistan adı kullanılarak Irak operasyonu için malzeme taşındığı belirlendi. Ankara'nın en hassas karnına basılmıştı. Genelkurmay, izinsiz ve bilgisiz bir geçiş kabul etmeyeceğini Washington'a defaten bildirmişti. Zaten bir süredir incirlik yakkın takip altındaydı. Bu konudaki duyarlılık en üst seviyede ortaya kondu. Genelkurmay Başkanlığı "İzinsiz malzeme taşıyor" bilgisini değerlendirerek söz konusu uçakların incelemeye alınmasına karar verdi. Ve müdahale başladı. Türkiye hava koridorunu kapattı. Karar kelimenin tam anlamıyla bir şoktu ve İncirlik'i ayağa kaldırdı. Konudan Pentagon da haberdar edildi.

İşin bir başka ilginç tarafı kriz sürerken biri asker, diğerleri malzeme taşıyan dört uçak daha İncirlik'e indi. Ankara bu uçaklardan üçünün üstten ayrılmasına izin verdi. Ancak Boeing 747 tipi kargo uçağı bekletildi. Çünkü, ABD'nin Afganistan'a lolistik köprüyü bahane ederek Irak'a taaruz için getirdiğı malzemelerden bir bölümü bu uçakta bulunmuştu. CIA tarafından kiralandığı tespit edilen uçak "delil" olarak, havaalanında bekletilmeye alındı.

Türkiye bununla da yetinmedi. ABD'nin ihlalinı dikkate alarak, Afganistan'a hava köprüsünü de yeniden gözden geçirdi.

Kriz ilerliyor ve derinleşiyordu. Askerlerin zaten uzun süredir inandıkları bir şey vardı: İncirlik'ten kalkan uçaklar PKK'ya destek veriyordu...

Ankara herşeye rağmen bunu yeni bir Amerikan densizliği olarak görüp, ipleri koparmadan kendi içinde bir uzlaşmayla sonuçlandırmak istiyordu. O nedenle konu gizli tutuldu. Fakat ertesi gün ilginç bir gelişme yaşandı. Hava alanında duran dellilli kargo uçağına rağmen, Amerikalılar geri adım atmak bir tarafta konuyu yazılı basına fısıldadılar.

Amaç ortadaydı, Washington sınırlamaları kabul etmeyeceğini ilan ediyor ama en önemlisi bunun için savaşacağını mesajını veriyordu. Yani bir nevi "Arsız Hırsız" rolünü oynuyordu. Aynı gün Org. Edip Başer'den çok ilginç bir açıklama geldi.

Hamileliğin azı çoğu olmaz

Emekli Orgeneral Edip Başer, İncirlik krizi sürerken ilginç bir yaklaşımla ve ilginç açıklamalarıyla basında yer aldı. Edip Başer'e göre "Keşif Gücü bugüne kadar nasıl olsa gelmişti. İncirlik'i Amerikalılara, Irak için kullandırtmamak olmazdı." Org. Başer, İncirlik'in kullanımına izin vermemeyi "bir ayağı içeride, öteki ayağı dışarıda olmak" şeklinde yorumluyordu. Paşa'nın son sözü ise ifade gücü açısından vurucu, taşıdığı anlam itibarıyla epeyce şeyi özetliyordu:

"Hamileliğin azı da, çoğu da aynıdır."

Paşa'nın tesbiti manidardı. Sanki "İncirlik zaten kullanılıyordu, şimdi buna kısıtlama getirmenin, görmezden gelmemenin ne anlamı var" demek istiyordu.

Ankara-incirlik-Washington hattında ve hamilelik psikolojisinin gölgesinde görüşmeler başladı. NATO üzerinden bir kez daha baskı mekanizmaları devreye girdi.

Amerikalılar "kurallara uyacağız" sözü verdiler. Bu kuru söz, keskin direnci kırmayı başardı!

ABD kararlılığını ortaya koyarak, fiili statüsünde hiçbir değişikliğe gidilmeden İncirlik'i kullanıma yeniden açtırdı. Hava alanında bekletilen uçak da Afganistan'a mı, yoksa K. Irak'a mı gitti bilinmeden ufuktan süzüldü...

İşte bu uçaklar, İncirlik'ten kalkan uçaklar, K. Irak'ı kontrol etme ve bombalama adına tam 120 bin sorti yaptılar. ABD, İncirlik'i sonuna kadar ve sınırsız denilebilecek bir serbestide kullandı. Irak'ı işgale giden yolun kilometre taşları, İncirlik'ten kalkan uçakların yaptığı sortilerle düzenlendi. Abdullah Gül'ün tezkerenin ardından söylediği şu sözler de, Irak'ı bombalayan uçaklara işaret ediyordu:

"Amerikalı dostlarımız İncirlik'te kullandıkları opsiyonlu uçuşları unutmasınlar..."

Gerçekten de İncirlik'in öneminden kaynaklandığı için olsa gerek Washington'ın, Irak savaşında Türkiye'ye sunduğu tüm

talepler listesinin ilk maddesinde küçük kasabanın barındırdığı bu büyük üs hep vardı. 2002'nin 26 Eylül'ünde Türkiye, U-2 uçaklarının İncirlik'i ve Türk hava sahasını kullanması için gizlice izin vermişti. Aynı Türkiye savaşın başlamasıyla birlikte 22 Mart'ta, Kuzey'den Keşif Harekâtı'nı durdurduğunu ilan etti. Çünkü Kuzeyden Keşif Harekâtı savaş öncesine yönelik, 32. Paralelin kuzeyini Saddam'dan korunmak için yapılmış bir düzenleme idi. Savaş başlayınca bu statü sona erdirildi. Doğan boşluk ise yine İncirlik'in üzerine kalmıştı.

Washington Türkiye'nin tüm tavizkâr tutumlarına rağmen hem Kuzey'den Keşif Harekâtı'nın iptalini hem de 24 saat krizini unutmadı. Savaş sonrasında İncirlik'teki komutasını Albay seviyesine düşüreceğini ve Üssü kapatacağını, zaten ihtiyacı kalmadığını da iddia etti. Bu açıklamanın içinde şu kritik mesaj yatıyordu:

“Dostluk bitti, her şey olabilir. Hedef olmanız da buna dahil...”

ABD İncirlik'ten vazgeçebilir mi?

ABD'nin İncirlik'ten vazgeçebilmesinin mümkün olup olmadığını anlamak için basit bir harita bilgisi yeter. Öncelikle İncirlik'in konumuna bir bakmak lazım. Üs denize kapalı, Ortadoğu ve Kafkasya'ya en hakim coğrafyaya sahip. İncirlik odaklı kuşbakışı bin kilometrelik bir uçuşla, Amerika'nın nerelere ulaşabileceğini varın siz hesap edin. Üstelik bu bin kilometrelik alan ABD için en kritik bölgeleri mesela Ortadoğu ve Kafkasya'yı da içine alıyor.

İncirlik aynı zamanda Akdeniz'in hemen kucağında, yani denize açık bir noktada kurulu. Dolayısıyla da denizden takviye edilebilecek bir pozisyonunda...

İncirlik sadece Irak savaşı için değil, ABD'nin bölge patronajı açısından da en az yarım asırdır önemli bir yer. Washington'ın, NATO'ya girmemize onay vermesinin sebebi de aslında İncir-

lik'tir. Sovyetleri yakından izlemek isteyen ABD, en uygun coğrafyanın Türkiye olduğunu görünce, Batı Savunma Konsepti'ne Türkiye'yi kabul etmişti. Status of Forces Agreement (SOFA) anlaşmasının ardından 1953 yılı sonundan itibaren İncirlik Üssü'nün inşasına başlanmış, daha sonra başka üsler, tesisler açılarak ciddi sayıda Amerikan askerinin Türkiye'ye konuşlanmasını sağlamıştı.

ABD, 1953 yılından başlayarak kazandığı alışkanlıkları 2003'te de devam ettirdi.

Savaş hazırlıkları çerçevesinde İncirlik'e yüzlerce kargo uçağı indi. Günlerce İskenderun'dan Üsse, asker ve malzeme yığınağı yapıldı. ABD, İncirlik'i öylesine sahiplendi ki üst düzey devlet adamları önce üsse inip, ardından Ankara'ya geldiler. Hatta bir kısmı Savunma Bakanı Donald Rumsfeld gibi İncirlik'e uğradı, uçak değiştirdi, geceyi orada geçirdi ancak Ankara'ya selam bile vermedi. Amerikalılar İncirlik'e kendi toprakları gibi davranıyorlardı.

İncirlik'e çoğu kez yabancı gazeteciler alındığı halde, Türk muhabirler alınmadı bile!

Savaş gerginliğinin arttığı dönemde "Üs yönetimi" içeride, geri hizmetlerde çalışan Türk işçilere yol verdi. Yani Amerikalılar "ne olur ne olmaz" diyerek, Türklere güvenmediklerini de ortaya koydular. Öyle ya, çalışan işçilerin içinde içeride olup bitenleri gözleyen ve dışarıya bilgi verebilecek meraklı insanlar olabiliirdi. Bu şu anlama da geliyor:

"Amerikalıların gizleyecek birşeyleri vardı, bunların görülmesini istemiyorlardı."

Washington'ın savaş öncesinde bu kadar sınırsız ve cömertçe kullandığı İncirlik'ten, savaş sonrasında vazgeçme blöfünün bir gerekçesi de şuydu:

"İncirlik yerine Romanya ve Bulgaristan'da üsler açar, onları kullanırız..."

ABD'nin, Türkiye'ye alternatif olarak düşündüğünü iddia ettiği Romanya ve Bulgaristan'a bir bakalım. Öncelikle Bulgaris-

tan ve Romanya'ya nereden ulaşabileceksiniz? Bu bir ve de ikincisi, bu ülkelerden kalkan uçaklar Ortadoğu'ya nasıl ulaşacak? Ya da ulaşsa bile acaba nasıl dönecek?

Görünen o ki Bulgaristan ve Romanya gerçekte bir seçenek olmaktan çok, Türkiye'ye "size mahkum değiliz" blöfü oynamaya yönelik bir argüman. ABD, "kimseye bağımlı değiliz, İncirlik'e de ihtiyacımız yok" mesajıyla Türkiye'ye yönelik bir psikolojik savaş stratejisi yürütüyordu.

İnsanın aklından, keşke öyle olsa, keşke ABD'nin İncirlik'e ihtiyacı olmasa biz de böylece, "komşumuzu bombalayan uçakların ülkemizden havalandığı" ayıbına sahip olmasak diyeceği geliyor.

İncirlik blöfü... Görülmüştür!

ABD, İncirlik'ten hiçbir zaman vazgeçmedi. Böyle bir niyeti hiç olmadı. İşte bunun ispatı gelişmeler...

2003 yılının son ayında ABD Dışişleri Bakanlığı'nın üç nolu ismi Marc Grosman Türkiye'ye bir ziyaret düzenledi. Grosman İncirlik için gelmişti.

Marc Grosman'ın ziyareti ve talepleri "bilinçli bir tercihle" kamuoyundan gizlendi. Bu önemli ziyaret "tezkereli" sürece "tezkeresiz" bir dönem eklemek istiyordu. Grosman'ın talep listesinde, İncirlik'e 50 bin kişilik ABD askerini konuşlandırmak yazıyordu.

Bu ilginç ziyaretin detaylarına geçmezden önce, Marc Grosman'ın hangi koşullarda Ankara'yı ziyaret ettiğine bir göz atalım.

2003 yılının Kasım ayında, yani Grosman gelmeden kısa bir süre önce İstanbul'a "terör" geldi. İstanbul "ikiz saldırılar" adı verilen terör eylemleriyle sarsıldı. İki Sinagog, HSBC ve İngiliz Elçiliği'ne yapılan saldırılarda 100 civarında vatandaş hayatını kaybetti. İlk saldırının ardından Erdoğan'ın "terörün mesajı ayağımın altındadır" mesajı, ortak bir yorumla ikinci saldırıların da önünü açtı. İngiliz ve İsrail Savunma Bakanlıkları, Türki-

ye'nin egemenliğini de çiğneyecek şekilde İstanbul'daki olaylara müdahil oldular.

Erdoğan "tarihte ilk kez Hahambaşı'nı ziyaret eden Başbakan" ünvanıyla Yahudi cemaati önderine taziyede bulundu. Bu sembolik ziyaretin anlamı büyüktü. Konuya taşıdığı derin anlam sebebiyle Erdoğan'ın Yahudi kuruluşları tarafından, Washington'da cesaret ödülü verildi.

İstanbul ikiz saldırıları ABD ve İsrail'in, Türkiye'ye yönelik taleplerinin önünü açtı. Şöyle de denilebilir: ABD'nin bu teröre ihtiyacı vardı ve Türkiye'nin 11 Eylül'ü denilen saldırının ayak izlerini takip ederek Marc Grosman Türkiye'ye geldi.

Mantık, tezkerenin reddinin ardından epeyce tanış olduğumuz aynı mantıktı:

"ABD kızgın. Eğer dediğine karşı çıkılırsa zarar verebilir."

İncirlik'i koşulsuz açın

Marc Grossman terörün gölgesinde geçen o karışık günler içinde uçağından indi ve ayağıının tozuyla, Amerikan taleplerinin vazgeçilmez bir şekilde "asker talebine" odaklandığını ifade etti. İncirlik için de isteğini somut bir şekilde şu cümlelerle ortaya koydu:

"Kuzey'den Keşif Harekâtı kapandığı için, İncirlik'i istediğimiz gibi kullanamıyoruz. Almanya'dan bölgeye kaydıracağımız 300 bin Amerikan askerinden bir kısmını burada konuşlandırmak istiyoruz.

"Ayrıca İncirlik kullanılırken Türkiye tarafından getirilen sınırlamalar kaldırılmalıdır. Bakanlar Kurulu ya da Meclis iznine bağlı şartlar yer almamalıdır."

Bu talepten altı ay önce "İncirlik'i kapatacağız" diyen Washington, birkez daha ve üstelik daha yoğun ve sınırsız bir kullanım talebi ile Ankara'nın karşısına çıkıyordu. Üstelik Irak Amerika'nın kontrolüne girmişken, İncirlik isteniyordu. Dolayısıyla ortada sorulması gereken bir soru vardı:

İncirlik'ten bu kez hangi hedef vurulacaktı? İncirlik Irak'ın ardından hangi adres için ABD'nin kalesi olacaktı?

Bu sorunun cevabının ne olduğunu anlamak zor değil. ABD'nin "haydut devletler" listesi yeterince açık...

Grossman'ın İncirlik talebi, terör irtibatlı bir bağlamla Ankara'ya ifade edildi. Güneydoğu'da bir büyük üs kurmak isteyen ve bunun için 50-60 bin askerden bahseden Washington, hedefini İncirlik'e oturtmuş ve bu üslerden terör mücadelesi yapmak gibi bir gerekçeyi öne sürmüştü.

Aynı anda Kıbrıs'ta da iki üs kurmak istediğini "çok özel" bir ihbarla bildiren Amerika, Grossman'ın ziyaretiyle her iki talebini aynı anda masaya sürmüştü.

ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı'nın bu çok ilginç taleplerine, Türk Dışişleri Bakanlığı "hayır" diyemedi. Sadece konunun kurallara bağlı olması ifade edilebildi ve cevap şu iki başlıkla verildi:

1-Türkiye bir hukuk devletidir. Askeri konularda yapılacak her tür yeni düzenlemenin Türk hukuk sistemi içinde olmasına dikkat edilmelidir.

2-Yeni tehditlerle mücadelede yeni kavramlara ve yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu ortada. Ancak bunlara ilişkin düzenlemeler yapılırken NATO'nun merkezî rolünün gölgelenmemesi gerekir.¹⁰⁴

Türkiye, 50-60 bin Amerikan askerinin İncirlik'e yerleşmesine, hatta Kıbrıs'ta iki yeni Amerikan üssü açılmasına karşı sadece bunları söyleyebildi.

"İncirlik'i gerekirse unutabiliriz" diyen Amerika, İncirlik'ten vazgeçmiyordu. Ve Irak kilidini açan İncirlik, bu kez de bölge ülkelerini Amerikan işgaline açmak için talep ediliyordu.

Marc Grossman'ın talepler listesi "İncirlik'in sınırsız kullanımı ve 50 bin Coni" artı "Kıbrıs'ta iki Amerikan üssü" olarak masanın üzerinde pişirilmeyi beklerken, 2004 yılı yeni bir İncirlik skandalıyla adeta patladı.

104 Cumhuriyet Gazetesi,10 Aralık 2003, Teröre yeni merkez.

ABD’de yayınlanan bir gazete İncirlik’in Haziran ayından bu tarafa, Irak’tan ayrılan koalisyon askerlerinin rotasyonunda kullanıldığını yazdı.

Haberin diğer detaylarında şunlar yeralıyordu:

“İncirlik Türk hükümetinin verdiği özel bir izinle, Irak’ı terk eden onbinlerce Amerikalı, Polonyalı, Bulgar vb. gibi çok sayıda ülkeye ait ittifak askerlerinin yer değiştirme işleminde ‘ana üs’ olarak kullanıldı. İncirlik’teki bu kullanım Kasım ayında konuyu Danıştay’a götürən bir vatandaşın, gizlilik kararını kaldırtmasıyla açığa çıktı.”

Haber buydu ve müthişti! Amerikalılar, hükümetin verdiği özel bir izinle İncirlik’i sonuna kadar “tezkeresiz” kullanmışlardı ve Türk halkı bu olayı Amerikan basınından öğreniyordu.

Olay gerçekten skandal tanımının tüm özelliklerini taşıyordu. Amerika’nın Türkiye’de konuşlanma isteğinin işgal kavramıyla tartışıldığı bir ortamda, üstelik Meclis es geçilerek, İncirlik onbinlerce ittifak askerine kapılarını açmıştı! Ortada duran gizli kapaklılık bir başka ülkede yaşansa, hükümetin istifasına kadar giderdi. Ama burası Türkiye idi...

Kısa bir paniğin ardından Dışişleri Bakanı Abdullah Gül konuşmaya karar verdi:

“Evet doğru. Biz İncirlik’i açtık. Fakat bunu BM kararına dayalı olarak yaptık.”

Abdullah Gül’ün bu açıklamalarının ardından skandal küçülmek yerine daha da büyüdü. Çünkü Abdullah Gül’ün numara ismi vererek bahsettiği BM’in böyle bir kararı yoktu! Dışişleri bürokrasisi buna da bir çare buldu ve yeni sayılı başka bir BM kararı gösterdi. Fakat işin vahameti oydu ki bu kez de sözkonusu BM kararının, Haziran’da verilen gizli izinden tam üç ay sonra alınmış olduğu ortaya çıktı! Ayrıca sözkonusu BM kararının içeriği işgal güçlerine değil, savaşta zarar gören Irak halkına yardım etmeyi öngörüyordu ve BM kararı olması itibariyle de

bir “tavsiye” özelliği taşıyordu. Kaldı ki BM kararları Türk hukuk ve idaresi sismeti içinde yer alan, bir kararın gerekçesi olacak, ona meşruiyet kazandıracak “norm” değildi. Eğer öyle olsaydı; BM’in mesela K. Kıbrıs aleyhine alınmış onlarca kararı vardı ve hükümetin de bunları uygulaması gerekirdi.

Son İncirlik krizinin bu teknik ve idari yanlışlarının yanında, üzerinde durulması gereken bir ilginç notu da şuydu:

“ABD terör üssü bahanesiyle İncirlik’e 50 bin askerini (SOFA) hükümleri çerçevesinde yerleştirmek istiyordu. Böyle bir vasatta bu kez İncirlik “rotasyon” adıyla, onbinlerce ittifak askerini en önemlisi “silahlarıyla birlikte” Türk topraklarında bulundurmıştu!”

Türkiye hâlâ devam eden bir süreçle (Şubat 2004) bu tehlike altında yaşamaya devam ediyor. Hükûmet, ittifak askerlerinin İncirlik’ten boşaltılması iznini de devam ettiriyor. Amerikalılar dünyanın en büyük dördüncü Havaalanı olan Bağdat, ya da Kuveyt gibi zaten ayaklarının altında paspas olan, tezkere filan da istemeyen ülkelere rağmen İncirlik rotasyonunu sürdürüyor.

İncirlik, 50 bin Coninin Türkiye’ye yerleştirilmesi ve K. Kıbrıs’ta üs talepleri, aynı başlıkların ikiz talepleri olarak, ABD lehine uygun adımlarla ilerliyor.

ABD Anadolu topraklarından da, İncirlik’ten de vazgeçmiyor.

TEZKERENİN KUZEYİ

Türk-ABD ilişkilerinin renkten renge girdiği bir küsur yıllık “tezkerenin hikayesi”nde, üzerine “bir dönemin tarihinin yazıldığı” kavramlar ve kelimeler var. Onlara özel sayfalar açmaksızın, o günlere açıklık getirmek, o günlere bir perspektif kazandırmak mümkün değil.

Barzani, Talabani, PKK/KADEK ve Türkmenler gibi...

İşte Ankara-Washington hattında kimi zaman masaya sürülen, kimi zaman masada bırakılan ya da geri çekilen figürler. İşin esasında ise bu oyuncular hiçbir zaman ne ABD ne de Türkiye için bir “amaç” haline gelmediler. Sadece geçiş döneminin birer sahne oyuncularını olarak, tarafların elinde bulunan “kozlardan” ibaretiler.

ABD çok değil 10 yıl kadar önce, yani Birinci Körfez savaşından sonra Kürtlere önce bağımsızlık vaat etmiş, sonra da bu insanları Saddam’ın gazlarına terk etmekte bir sakınca görmemişti. Türkiye ise bir zamanlar böğlenin birinci çoğunluğu olan Türkmenleri, nüfusları neredeyse tükenmek üzereyken hatırlayabilmiş, Süleymaniye Baskını’ndan sonra ise hemen unutuvermişti!

Bu cümlelerden şunu kasetmiyoruz:

Kürtler ve Türkmenler ya da bölgedeki diğer unsurlar bu coğrafya üzerinde doğal olarak ilgisi olan; Türkiye, Suriye ve İran ya da adoğal ilgileri bulunan İsrail, İngiltere, AB ve

ABD'nin gündeminden düştüler ya da düşecekler! Hayır, bu hiçbir zaman olmayacak.

Kürt konusu, Batı'nın Şark meselesi bağlamında "bölgenin en zayıf karnı" olmaya devam edecek. Fakat Kürtlerin bağımsızlığı, hiçbir zaman küresel ajandada senaryo dışında "gerçek" sıfatını taşıyamayacak.

Kürt bağımsızlığı bölgenin kontrolü açısından bir mikser vazifesi görecek ve -fakat her şey büyük gücün istediğı gibi giderse- sonuçta kaybeden Kürtler, Türkler, Türkmenler, İran, Suriye ve Irak olacak. Yani bu coğrafya kaybedecek. Kazananlar hanesinde ise İsrail ve ABD ortaklığı yazacak.

Tezkereye adını koyan Kuzey Irak ve Kürt başlığı, Türkiye'nin kendi geleceğıyle Kürdistan'ın inşası arasında kurduğı birebir bağlantı nedeniyle hep önde durdu. Ankara'nın bu konudaki stratejisi, aslında inancı demek lazım, son derece net ve bir cümleden oluşuyordu:

"Kürdistan kurulusa, Türkiye parçalanır."

Türkiye'nin bu inancında ne kadar haklı olduğunu göstermek üzere RAND'ın önemli ismi Graham Fuller, bakınız daha 1994 yılında neler söylemiş:

"Eğer Kürtler şu ya da bu ülkede devlet kurmayı başarırlarsa Irak'ın, Türkiye'nin ve İran'ın içinde bulunduğu bölgenin sınırları dramatik bir şekilde değişecektir. Bu nedenle Yeni Dünya Düzeni için Kürt sorunu merkezi bir önemdedir. Eğer dünya devletleri Ortadoğı'da uluslararası sınırları yeniden çizmek isterlerse, bölge devletleri devre dışı kalabileceklerdir." 105

Kürt meselesine iki senaryo

ABD'nin bir Türk-Kürt Federasyonu yoluyla, Kuzey Irak'ta Kürt Devleti kurmak istediğıne ilişkin olarak hep "iki senaryo" ileri sürülmüştür.

105 27 Mart-2 Nisan 1994 Nokta Dergisi

Bunlardan ilki Bülent Ecevit tarafından ortaya atılan üç aşamalı senaryodur. Eski Başbakan'ın kendi ifadesiyle dinleyelim:

"ABD'nin bölgede kendi güdümünde yapay bir Kürdistan kurma emellir bellidir. Ama bunun olmayacağını görünce, başka yollar aramaya koyuldu. Bu sırada bizim Mart ayındaki sınır harekâtımız gerçekleşti (Mart 1995, Çelik Harekatı). O sırada ABD yönetimi günlerce Türkiye'ye açık çağrıda bulunarak "Ankara'dan yeni çözüm önerileri bekliyoruz," dedi. Ancak Türkiye bu konuda bir öneri götürmeyince, ABD'nin eski planını yeniden gündeme getirmeye çalıştığını biliyoruz.

"Ortaya çıkan duruma göre üç aşamalı bir planla, ABD Kürt Devleti kurulması için çaba gösteriyor.

1) Önce kendi güdümünde bir devlet kuracak.

2) Daha sonra Türkiye ile fedarasyon düzeyinde ilişkide bulunacak bir yapı inşaa edilecek.

3) Ve son aşamada, Güneydoğu'dan kopartılacak toprak parçasını da içine alacak şekilde bir Kürdistan Devleti kurulacak." ¹⁰⁶

İkinci senaryo Doğu Perinçek'in 2000'e Doğru Dergisi'nin 6-12 Mart 1988 tarihli 11. Sayısında ileri sürmüş olduğu öngörüdür.

Buna göre ABD Savunma Bakan Yardımcısı William Taft 7 Kasım 1986 tarihinde, Ankara'ya 24 saatlik bir ziyaret gerçekleştirir. O sırada Irak-İran Savaşı vardır. Taft'ın getirdiği teklife göre, İran Ordusu'nun Musul-Kerkük Bölgesi'ni tehdit etmesi halinde, TSK sınırı geçecek ve anılan bölgeyi denetimi altına alacaktır. Bu durumda, İran'ın saldırganlığından dolayı BM Güvenlik Konseyi karar alamayacak, Türkiye'de bölgeye yerleşip kalacaktır.

Perinçek'e göre bu öneri Türkiye'nin Genelkurmay'ı tarafından reddedilir.

Aynı kaynağa göre söz konusu ikinci senaryo, ABD'nin Türkiye'ye ilk sunduğu öneri de değildir. Birincisi 27 Mayıs

106 Türkiye tuzağa sürükleniyor,Cumhuriyet,07 Eylül 1995

1960 Harekatı'ndan hemen sonra, ikincisi 1965 yılında ve üçüncüsü de 1974 yılında olmak üzere üç kez konu gündeme getirilmiştir.¹⁰⁷

Musul-Kerkük önerisi Türkiye'nin "kendi senaryosu" içinde kaldığı her dönemde ağza alınmıştır. Mesela The New York Times'ın Yahudi asıllı yazarı William Safire tezkere sürecinin başladığı ilk dönemde Turgut Özal'ın ruhuyla bir röportaj yapmış, Türk askerinin Kuzey Irak'a girebileceğini yazmıştı. Yönetime çok yakın bir kalem olan Safir'e göre, bu konuda Ankara ve Washington anlaşıyor bile!

Safir'in cömertliği aslında tuzaklarla doluydu, ama işin esası şuydu: Türkiye, senaryosunu ABD'nin yazdığı bir filmde en iyi ihtimalle figüran olarak kullanılmak üzere bölgeye çekilmek isteniyordu. Yoksa Türkiye'nin kendi planları açısından bir büyüme ve tarihi topraklarına dönmesi herhalde söz konusu olamazdı. Hatta bu, kimilerinin son zamanlarda çok fazla sarfetmeye başladığı 3. Dünya Savaşı'nın gerekçesi olabilirdi.

TSK'nın tavır değişikliği

Türk Silahlı Kuvvetleri, 1991'den on küsur yıl sonra Musul-Kerkük konusunda bir tavır değişikliğine girdi. 1991'de bölgeye hangi proje kapsamında olursa olsun inmeyi kabul etmeyen TSK, 2003'te "ne olursa olsun gitmeliyiz" anlayışına evrildi. Hatta bu konuda o kadar çok ısrarlı davrandı ki; mesela, son 7 Ekim lejyoner tezkeresinde, birincil hedef olduğunu bile bile Kuzey Irak'a girmeyi kabul etti.

Bu önemli tutum değişikliğinin üç sebebi vardı:

1) Kürt unsurlar dışında, bölge ülkeleriyle mutabakat sağlanmıştı. Yani İran ve Suriye, Türkiye'nin bölgeye intikaline onay vermişlerdi.

107 Kalkık Horoz, Baskın Oran, sf. 187-188

2) ABD, Kürt Devleti konusunda sıcak bir noktaya gelmiş ve bu bölgeye inmişti. Hatta öylesine ki; Kürtler, ABD'nin artık Türkiye'den de önemli stratejik ortağıydı. Bu koşullarda şayet risk alıp bölgede bulunulmazsa, sonradan bazı şeyleri değiştirmenin imkanı kalmayacak.

3) TSK, PKK ile yaptığı mücadele sonunda bölgeyi avucunun içine almış ve önemli bir savaş kabiliyeti kazanmıştı. Hatta Türk Silahlı Kuvvetleri'nin planları içinde bölgeye tek başına müdahale ihtimali de vardı.

Türkiye'nin karar vericileri konuyu çok sayıda MGK Toplantısı'nda masaya yatırdı ve Amerikasız müdahaleyi tartıştı. Irak sınırına çok önemli bir askeri yığınak da yapıldı.

Konunun kararlılığını vurgulamak açısından şunu da söyleyelim ki Türkiye, cephe üstünlüğünü elinde bulundurmamak istiyordu.

ABD'nin Ortadoğu çarkına çomak sokan tek ciddi argüman işte buydu!

Washington'un Türk Ordusu'ndan duyduğu rahatsızlığın boyutlarını, bu koşullarda varın siz düşünün. Hatta 4 Temmuz çuvalının izlerini buralarda arayabilirsiniz.

Türkiye'nin en kırmızı çizgisi ve Turgut Özal

Türkiye her zaman ve neredeyse tüm Genelkurmay Başkanları aracılığı ile, Kuzey Irak'ta bir Kürt Devleti'ni kabul etmeyeceğini vurgulayagelmıştır.

Mesela, 25 Aralık 2001 tarihinde Org. Hüseyin Kıvrıkoğlu, Irak Savaşı'nın, Türkiye sınırlarını zorladığı günlerde şu açıklamaları yapmıştı:

"ABD'nin Irak'a müdahalesi halinde bir Kürt Devleti'nin kurulması gündeme gelebilir. Fakat bizim bunu hazmetmemiz mümkün olamaz. Dolayısı ile bu işe kayıtsız da kalamayız. Irak topraklarında etnik kökenli bir devletin kurulmasını Türki-

ye'nin dışında Rusya, İran, Suriye ve tüm Araplar da kabullenmezler.” 108

Askeri kanadın klasik hale gelen bu yaklaşımını, siyasette büyük oranda paylaşmıştır. Mesela 1995 yılında dönemin Başbakan'ı Süleyman Demirel, Çekiç Güç'ün gelişile Kürt Devleti ve artan PKK terörü arasında bağlantı kurarak şunları söylüyordu:

“Bizim müsaade ettiğimiz şemsiye altından yılanlar çıktı. Bu yılanların varlıkları, neticede Körfez Savaşı ve Çekiç Güç'e izin vermemizdir. Teröristlerin şaşılacak ölçüde gelişmiş silahları var. Ellerinden ne kadar alırsak alalım yenisini buluyorlar.” 109

Gerçi “Çekiç Güç'ün altından yılan çıktı” diyenler bile, her defasında Çekiç Güç'ün süresinin uzatılması için olumlu oy kullandılar. Fakat ne olursa olsun, kullanılan söylem, bunu söyleyenlerin bulundukları konum “tehlike” kavramının ne olduğu konusunda bir konsensüsün varlığına işaret ediyor.

Bu büyük ortak paydanın bir tek istisnası oldu: Turgut Özal...

Turgut Özal'ın iktidarı PKK terörünün büyüyerek ilk saldırıya geçtiği, Birinci Körfez Savaşı'nın yaşandığı ve ülkenin bu anlamda “en şiddet dolu zamanlarını yaşadığı” bir dönem oldu. Turgut Özal'ın, PKK'nın ilk büyük eylemi olan Eruh ve Şemdinli baskınının ardından tatil programını değiştirmeyerek, yüzdüğü serin sulara söylediği şu sözler unutulması mümkün olmayacak kadar farklı ve anlamlıdır:

“Büyütmenize gerek yok, tatilinize devam edin.”

Özal Kuzey Irak ve Güneydoğu için radikal değişiklikler isteyen bir Başbakan ve Cumhurbaşkanı idi. Bush'u Irak'a ısrarla davet eden, Yumurtalık-Kerkük boru hattını Washington daha istemeden kapatan, Kuzey Irak'a Türk Askeri'ni herkesten önce sokmak isteyen o idi.

En önemli adımını ise biraz da bu işe kendisini sokan danışmanı ve dostu Cengiz Çandar yıllar sonra açıklamıştı:

108 Ankara'da Irak Savaşları, Fikret Bila, sf.33

109 Cumhuriyet,31 Mart 1995

Cengiz Çandar: Tezkerenin 'birbilen'i

Türkiye'de tezkereler süresince ne söylediği en çok merak edilen ve kulak kulak kabartılan ismi kimdir? diye bir soru sorulsa cevabı herhalde hiçbir itiraza yer vermeyecek şekilde konsensüs ile Cengiz Çandar olurdu. Cengiz Çandar bu yönüyle keşinkes 'tezkerenin birbileni'dir.

Cengiz Çandar'ı tezkere, savaş ve 'birbilen' olma açısından kıyaslamak gerekirse dünyadaki karşılığı, tezkerenin efendilerinden Paul Wolfowitz'dir. Çandar, bir döneme damgasını vuracak ünlü röportajını da (Mehmet Ali Birand ile birlikte) aynı zamanda yakın dostu ve aynı kaptan yemek yediği Wolfowitz ile yapmıştı. Cengiz Çandar bakınız Tezkereye damgasını vuran o söyleşinin amacı ile ilgili olarak neler söylüyor:

"Amerika ile ilişkilerde herşey normalmiş gibi davranarak siyaset yapanlar var. Hükümet kanadında da, Türkiye'deki yönetim kademelerinde de bu düşünce var. Bu kendini aldatmak değilse, ki öyle bir ihtimal de var, kamuoyunu yanıltıcı bir rol oynayabiliyor. Oysa asayiş berkemal değil. 'Ve olmadığını Amerikan tarafı' galiba durum yanlış anlaşıldı gibi bir bakış açısından hareketle, Türkiye'ye duyurmak istedi."

Cengiz Çandar bu açıklama ile ola ki bir eksik anlaşılma olur diye adeta Wolfowitz'i teyid ediyor, güçlendiriyor. Bu yetkiyi ve sorumluluğu kendisinde hissetmesi başlıbaşına ilginç bir konu ve o'nu 'gazeteci' kimliğinin çok çok ötesine taşıyor!

Cengiz Çandar'ın tezkereler sürecinde verdiği en ilginç fotoğraflardan birisi, Celal Talabani ile Esenboğa' da buluşmasıydı. Talabani'nin 'Irak Geçici Konsey Başkanı' sıfatı ile ve kırmızı halılarla karşılandığı havaalanın da birbirlerine sarılmaları, gerçekten görülmeye değerdi!

Cengiz Çandar'ın; Talabani gibi, Barzani hatta Öcalan gibi bölgenin sakıncalı isimleri yaptığı görüşmeler sır da değil, yeni de değil. Çandar Özal'a danışmanlık yaptığı günden bu tarafa hep bu konunun tarafı oldu. Mesajlar getirip, mesajlar götürdü.

Turgut Özal'a önerdiği şey kısaca şuydu:

"Nasıl olsa bir Kürt devleti kurulacak, kaderimize boyun eğip bunu bizzat biz yapalım. Böylece boş yere zayıyat da vermiş olmayız."

Bu büyük senaryonun kabulü ve hazmı için de Türkmen kartını içe dönük olarak elbette, yine Çandar çıkardı. Hatta bu nedenle Çandar kendisini, Türkmenlere sıhri hısımlık olarak bile ilan etti.

Peki Cumhurbaşkanı'na proje sunabilen, bölgenin aktörleri ile içili dışlı samimiyet kuran, tüm Türkiye'nin ağzının içine baktığı Cengiz Çandar'ın bu gücü nereden kaynaklanıyor?

Hemen söyleyelim. Tezkereler sürecinde Paul Wolfowitz'den, öncesinde Graham Fuller'den...

Cengiz Çandar, Paul Wolfowitz gibi savaşın mimarı bir isimle Washington sokaklarında kol kola gezebiliyor. Ünlü Graham Fuller, ki kendisi RAND'ın en ünlü isimlerindendir, aynı kuru-luşta rapor arkadaşlığı yapabiliyor. ABD'nin Ankara büyükelçisi Robert Pearson ile günde üç kez görüşebiliyor. Ve tabii Çandar bir kez olsun ABD ile ters düşmedi. Washington neyi istedi ise tüm Türkiye bir hafta öncesinden o talebi, Çandar'dan öğrendi. Amerikan koleji mezunu ve eskinin sıkı devrimcisi Çandar, Paul Wolfowitz'in Türkiye'deki temsilcisi gibiydi.

Çandar'ın ABD ile çatışmama hususundaki ilk önerisi de Türk askerinin behemahal K. Irak'tan çekilmesi...

ABD Çevik Kuvveti karargâhına girebilen ilk Türk gazetecisi olan Cengiz Çandar, "Turgut Özal'ın hedefi Kürt-Türk federasyonu kurmaktı" diyordu.

Turgut Özal, birçoklarına göre şöyle düşünüyordu:

"Washington-Telaviv hattı nasıl olsa Kürt Devleti'ni kurmaya karar verdi. Bunun önüne geçmek de mümkün değil. Öyleyse Kürt Devleti'ni biz kuralım, belki bu yolla yeni oluşumu kontrolümüzde tutabiliriz."

Açıkçası bugün de bu temel tez, Irak Savaşı sonrası Türkiye'sinde ve AKP iktidarının öncülüğünde tartışılıyor, fiili temel-

leri atılıyor. Özal'ın devamı görünümündeki AKP "Dışpolitika-
da değişim" sloganıyla aynı şeyleri fikirden icra planına geçirir-
yor:

"Nasıl Kürdistan'ın önüne geçilemez, öyleyse boş yere
karşı çıkıp bir de Kürtler'le düşman olmayalım."

Bu söylem düz mantıkla doğru gibi gözükse de, şu temel so-
ruya cevap verme şansına sahip değil:

"Kürt Devleti'ni kaçınılmaz hale getiren ABD-İsrail nasıl
olacak da bu yapıyı Türkiye'nin kontrolüne bırakacak?"

Dolayısıyla soru, Kürt Devleti kurulsun tezini bir şekilde
ABD gemisine bağlayan bir söylemin dışına çıkamıyor.

Nereden nereye?

Mesut Barzani ve Celal Talabani'nin tezkere ve Irak Savaşı
sonrası; Parleментосу, Bayrağı, Merkez Bankası, Gümrük Ver-
gisi ve fiilen belirlenmiş sınırlarıyla bir Kürdistan olarak tanım-
ladıkları, "uğruna kan akıtırsız" dedikleri Kürdistan, Irak'la sı-
nırlı bir coğrafya değil. Barzani bunu açık açık ifade ediyor:

"Hiç kimse Kürdistan'ın sınırlarını kendi kafasına göre be-
lirleyemez. Kürdistan'ın sınırları bellidir ve başkenti Diyarba-
kır'dır."

Şu sözler de yine aynı kapsamı ispat etmesi açısından Barza-
ni'ye ait:

"Kürt meselesi siyasi bir meseledir. Kürtlerin ülkesi Kürdis-
tan, 1. Dünya Savaşı sonrasında Kürtlerin arzusu dışında birkaç
devlet tarafından paylaşılmıştır." ¹¹⁰

Barzani'nin birkaç devlet dediği ülkelerden birinin Türkiye
olduğunu söylememize herhalde gerek yok.

Peki Barzani ve aynı yolun yolcusu Talabani nasıl oldu da
Kürdistan'a harita biçme noktasına yükseldiler?

Çok değil, on yıl önce birer aşiret reisiydiler. Türkiye'nin

110 Uluslar arası Hukuk ve Kürdistan-Serbesti,sf.55

gözlerinin içine bakarak etmek, cep telefonu ve pasaport istiyorlardı. Oysa şimdi herbirisi Irak'ın "Devlet Adamı" kartvizitini taşıyorlar. Adamları Irak'ın Dışişleri ya da Tarım Bakanı...

Dün birbirlerini boğazlıyorlardı, şimdi bir ulusal bilinç göstererek "aynı vücudun parçasıyız" diyorlar. Dün, yurtdışına, ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin verdiği pasaportla çıkabiliyorlardı. Bugün (Aralık 2003) TC Pasaportu'nu Ankara'ya devretmiş durumdalar. Yani "biz bağımsız, egemeniz, size de ihtiyacımız yok" diyorlar.

Sorumuza yeniden dönelim. Bütün bunlar nasıl oldu? En kırmızı çizgimiz olan Kürt konusu nasıl aşıldı, hatta tükendi?

Şimdi bu sorunun cevabı için, sonu tezkereye açılan bir yolculuğa daha çıkacağız.

Sevr'den Sonraki En İyi Anlaşmaya Giden Yol

K. Irak ve K. Irak'lı grupların nereden nereye geldiğini anlamak, tezkere öncesini ve sonrasını iyi okuyabilmek için sorunun zirve yaptığı son 10 yıldan bu tarafa yaşananlara kısaca bir göz atmakta yarar var.

Son 10 yıl içinde Kuzey Irak'ta bugünün gelişmelerini belirleyen iki önemli diplomatik süreç yaşandı. Bunlardan ilki, Türkiye'nin girişimiyle başlatılan ve Başkent'in adının verildiği Ankara süreci, diğeri ise Kürt liderlerin Kuzey Irak'ın geleceğini "imza altına" aldıkları Washington Mutabakatı...

1991'deki Körfez Savaşının ardından, dönemin şartları, Irak'ın tümünde "şemsiye yapılar" ortaya çıkardı. Kürdistan Cephesi dokuz üyesi ile Kürt muhalefetini, Irak İslami Yüksek Devrim Konseyi, yanına çektiği ve kurduğu gruplarla Şii muhalefetini ve Irak Ulusal Kongresi (INC) Irak muhalefetinin tamamını temsil etme iddiasıyla dünya kamuoyununun gündemine girdi. Muhalefetin adı konduktan sonra ise bu kez "toplantılar dönemi" başladı.

Viyana Toplantısı: 16-19 Haziran 1992 yılındaki toplantının amacı Irak muhalefetine bir çatı altında bir araya getirilmesi idi. Heyecanın yüksek olduğu bu dönemde “Saddam’ın düşürülmesi”, “Sürgün hükümeti kurulması” ve “Yeni Irak için anayasa hazırlanması” öncelikli konular oldu. INC’nin girişimiyle yapılan toplantılar genel olarak uluslararası güç odaklarına yönelikti. Ancak, K. Irak’ta seçim yapan ve “Devletleşme amacını” ortaya koyan KDP ve KYB, Irak Ulusal Kongresi’nin potasında erimeye niyetli olmadıklarını burada gösterdiler.

Selahaddin Toplantısı: Bir sonraki toplantı 23 Eylül 1992’de Kuzey Irak’ın Selahaddin kasabasında gerçekleşti. KDP’nin de karargâhının bulunduğu Selahaddin’de, Viyana Deklerasyonu’nda ortaya konan “dilek ve temenniler” Irak sınırları içerisinde teyit edilmiş oldu.

Selahaddin toplantılarından üç, Dublin toplantılarından beş ay önce ise ortak Türkmen cephesi oluştu. Türkmenler 24 Nisan 1995’te “Irak Türkmen Cephesi” ismiyle kendi şemsiye örgütlerini kurdular. ITC bünyesinde Irak Milli Türkmen Partisi, Türkmeneli Partisi, Türkmen Bağımsızlar Hareketi, Türkmen Kardeşlik Ocağı, Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı ve Irak Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği yer aldı.

Dublin Toplantıları: 9-11 Ağustos 1995 ve 12-15 Eylül 1995 tarihleri arasında Dublin’de de toplantılar yapıldı. KDP ile KYB’nin bölgenin tek egemeni olmak için mücadele ettiği bu dönemde Dublin toplantıları, Irak Ulusal Kongresi’nin Viyana’da üstlendiği “Irak muhalefetine toplulaştırma” misyonunu yerine getirememesi üzerine yapıldı. Ulusal Kongre’nin işlevini yitirmesiyle başlayan arayış, KDP ve KYB arasındaki farklılıkların derinleşmesine yolaçtı ve her iki örgütün kendi yoluna gitmesi sonucunu doğurdu. Bu tarihe kadar olan toplantıların genel özelliği, bütünleşmeyi sağlayamamasının yanı sıra, karşıtlığı da kışkırtması oldu.

Ankara süreci: Bütün bu başarısız girişimlerin ardından Ankara süreci başladı. Ankara süreci, Barzani’nin 30 Ağustos 1996

tarihinde Saddam Hüseyin ile anlaşarak Erbil'i, Talabani'ye bağlı güçlerin elinden almasından sonra gündeme geldi. İlk toplantısı 30-31 Ekim 1996'da yapılan Ankara süreci, beş toplantı boyunca devam etti. Bu süreç sırasında alınan kararlar doğrultusunda Kuzey Irak'ta denge ve denetim sağlandı, genel kuralları belirlendi ve bölge sürekli ve kalıcı savaş hatta, katliam kaygısından Ankara'nın himayesiyle kurtuldu.

Türkiye'nin girişimiyle başlatılan Ankara sürecinin temel hedefi, Kuzey Irak'ta Kürdistan Demokrat Partisi ve Kürdistan Yurtseverler Birliği arasındaki ateşkesi sürekli kılmak ve bunu denetlemek için bir mekanizma oluşturmaktır. Ankara sürecinin sonunda bu hedefe ulaşıldı. Ankara'da ilgili bütün tarafların katılımıyla bir ateşkes izleme-denetleme komitesi kuruldu. Çoğunluğu Iraklı Türkmenlerden oluşan ateşkes izleme gücü, Kuzey Irak'ta faaliyete geçti.

Ankara süreci toplantıları sonunda yayınlanan eş başkanlar bildirisinde taraflar, ateşkesin devamı konusundaki kararlılığın yanı sıra, bölgede kalıcı barış ve istikrarı temin amacıyla yapılacak düzenlemelerin, hiçbir sürette Irak'ın egemenliğine, siyasi birliğine ve toprak bütünlüğüne hâlel getirmeyeceğini özellikle vurguladılar. Kuzey Irak'ta terörizmle yani PKK ile mücadele konusunda taahhüt altına girdiler. Türkiye'nin meşru güvenlik endişelerini haklı bulduklarını belirttiler.

Türkiye, K. Irak'ta mevcudiyetini güçlendirmeye çalışan PKK terör örgütünü bölgesinden temizlemek amacıyla, Kürdistan Demokrat Partisi'nin tam işbirliğiyle 14 Mayıs tarihinde askerî bir harekâta girişti. Türkiye sınırına mücavir bölgeleri fiili kontrolü altında bulunduran KDP'nin askeri işbirliğinde bulunması, PKK'nın, K. Irak'ta yaşayan Kürt grupların otoritesi için de nasıl bir tehdit haline geldiğini açıkça gösteriyordu. Ama daha da önemli bu gelişme Barzani'yi, bölgede Türkiye'nin müttefiki haline getiriyor O'nu, rakibi Talabani'ye karşı bir adım öne çıkarıyordu. TSK 1995 yılının 20 Haziran'ında PKK'nın temizlendiği bölgeden çekilerek Türk topraklarına geri döndü.

Ankara süreci ve ardından Türkiye'nin bölgeyi kontrol altına almaya çalışması, Washington'u fazlasıyla rahatsız etti. Onlar da Ankara sürecine rakip, Washington toplantılarını gündeme getirdiler. ABD'nin müttefiki ise Barzani'nin rakibi Talabani idi.

Washington Süreci: Ankara sürecinden sonra Irak muhalefetine, ABD'de ve Avrupa'nın çeşitli kentlerinde birçok ikili ve çoklu görüşmeleri oldu. Ama en önemli toplantı 17 Eylül 1998'de, Washington'da düzenlendi. Washington Mutabakatı adlı belgeyi ABD Dışişleri Bakanlığı'nın nezaretinde imzalayan Talabani ve Barzani, bölgede yeni bir takvim başlattılar. Bugünkü gelişmeler; başta Kürt parlamentosunun yeniden açılması olmak üzere, tüm Türkiye aleyhine süreç işte bu takvim uyarınca gerçekleşti.

Washington Mutabakatı'ndan sonra KYB lideri Celal Talabani söz konusu Mutabakat için "Sevr'den sonraki en iyi anlaşma" diyecekti.

Sonrası zaten çorap söküğü gibi gelecekti ve de geldi.

Khalilzad: Kürtlerle hiçbir sorunumuz yok

Washington Mutabakatı'yla bağımsız bir Kürt devletine doğru en ileri adım atılırken, hukuki bağımsızlığın son ateşi, 26 Şubat 2003'te Selahaddin kentinde yakıldı.

Ankara'da bir taraftan tezkere pazarlıkları devam ediyor, ABD Türk askerini bölgede istiyor-istemiyor tartışması yapılyordu.

En gerçek niyetlerin dillendirilmesi Ankara'nın kişi yerine, Süleymaniye'nin sert havasında ama bir kar yumuşaklığıyla bizzat Khalilzad tarafından, Kürtlere ifade edildi. KYB lideri Celal Talabani başkanlığında Süleymaniye'de başlayan ve Madam Mitterand'ın birinci sırada oturduğu toplantıda Khalilzad, "ABD'nin hiçbir şekilde Irak'ın cesur insanlarıyla sorunu yok, sorunumuz sadece Saddam'la" açıklamasını yaptı. Khalilzad

“Özgür bir Irak istiyoruz” derken de en çok alkışı Barzani ve Talabani’den alıyordu.

Barzani, kurulan işbirliği için dilek ve temennilerini, aynı gün saat 14.00’de başlayan toplantının ikinci bölümünde, şu cümlelerle aktardı: “Irak’ın iç meselelerine bölgesel müdahalelerin intikaline karşıyız.”

Yani ABD’ye evet, Türkiye’ye hayır...

Karşılıklı kurgular; iyi bir senaryo ve iyi hitabet örnekleri ile toplantı da yer buluyordu. ABD için Türkiye’ye yönelik olarak “Bakın sizi Kürtler istemiyor” gerekçesi, bu toplantıda çok iyi bir şekilde üretildi. Denilebilir ki toplantının en önemli sonuçlarından birisi buydu. Ankara’da devam eden pazarlıklara aynı yolla, Süleymaniye’den mesajlar gönderiliyordu.

Toplatıda içeride yaşananlar kadar, dışarı da ilginçti. Bina-yı abluka altına alan peşmergeler, ağır silah taşıyorlardı. Ayrıca Khalilzad’ın korumalarının, lazer güdümlü M-16 silahları ve çevredeki ışıklardan etkilenmeyen kar gözlülüklerinden kullanmaları dikkat çekiyordu. Hedef kim, bu kadar koruma için beklenen tehlikenin adresi neresi, soruları bir yana, ABD-Kürt stratejik ortaklığının “omuz omuza” görüntüleri yeni dönemin ip uçlarını taşıyordu.

Zirve dolayısıyla Habur Sınır Kapısı’na giden gazetecilerden TC pasaportu taşıyanlara, özel muamele (!) uygun görüldü. Türk gazeteciler bir gün bekletildikten sonra, nice baskılarla ancak Selahaddin kentine girebildiler!

ABD-Kürt ittifakına dönüşen ve kurallarını Washington’un yazdığı bir ABD-Türk birlikteliği için “Demoklesin kılıcı” haline dönüştürülen bu toplantının devamı, 3 Mart’ta kendini bu kez yakılan Türk bayrakları ile gösterdi.

Bayrağı yakan mı, yaktıran mı?

1 Mart’ta tezkerenin reddinin ardından K. Irak’ın Erbil kendinde bulunan binlerce Kürt, Türkiye’yi protesto etti. Dört Türk

bayrağı da Erbil sokaklarında yakıldı. Kürt bayraklarının şehrin en görkemli yerlerine asıldığı Erbil’de, tüm işyerleri ve okullar gösteri için kapatıldı.

Olaylar önemli bir soruyu gündeme taşıdı.

Tezkerenin reddedilmesi ile Kürt grupların da isteği olan “Türk askerinin K. Irak’a girmemesi” gerçekleşmiş oluyordu. Kürt gruplar sevinmeleri gerekirken acaba niçin Türk bayrağını yakıyor, protesto gösterileri icra ediyorlardı?

Akla gelen ilk neden ve adres ABD idi. Washington, 1 Mart’ta tezkerenin reddedilmesine kızgındı ve görünen o ki yeni stratejik ortağını bu iş için kullanıyordu!

Daha dün Türkiye ile birlikte Irak’a girmeye hazırlandığı iddia edilen ülkeler, şimdi bölgeyi Türkiye’ye karşı kışkırtıyorlardı. ABD-İngiltere ortaklığı, bu yöntemle sorunlarını yansıtmalarının yanısıra iki amaç daha güdüyordu: Ya bu “tahrik”lerle Türkiye Irak savaşının içine çekilecek ya da, Türkiye’nin Türkmen veya Musul-Kerkük gerekçesiyle bir şekilde K. Irak’ta yer alma ihtimalinin önüne geçilecekti.

Bu ve benzeri senaryolar aslında tarihte de yaşandı. Misak-ı Milliye dahil olan Musul ve Kerkük için, İngiltere imzalı Anadolu isyanları hala hafızalarda yer tutuyor. Tarih tekerrür ediyor ve Kürtler kendileri adına değil, bölgede “iş koşturacak” ülkeler namına “iş tutuyorlardı.”

K. Irak Türk askerine mezar olur

Barzani-Talabani ikilisi Erbil sokaklarında kurguladıkları Türkiye karşıtı gösteriye, ilerleyen günlerde yeni atraksiyonlar eklemekten geri durmadılar. “Türkiye’ye en çok karşı olan, Amerika’ya o kadar yakındır” yarışına girdiler. Barzani, Washington Post’a ilan verip “Türk ordusu K. Irak’a girmesin” dedi. Washington Post’un Beyaz Saray’la çok yakın olduğu hep söylenegelmiştir. İspatı belki mümkün değil ama ilan parasını bile Barzani’nin vermediği, o günlerde iddia edildi.

Barzani bununla da kalmadı ve gerilimi en üst noktaya taşıdı. Şunları söyledi Barzani...

“Türk askeri K. Irak’a gирerse savaşıпız. Erbil sokakları Türk askerlerinin kanıyla akar. Ayrıca silahlarımızı elimizden alabilecek hiçbir güç yoktur.”

Barzani ve Talabani’nin tezkerenin reddinin ardından böyle bir provokasyonlar serisine girişmesi şunu gösterdi ki; Kürt gruplar sadece Saddam’a karşı değil, Türkiye’ye karşı da kullanılabilir.

Washington için; Kürt gurupların sadece bir araç olduğu, bölgeyi istikrarsızlaştırma ve kontrol etme, hatta paralı asker kullanmak adına bir rekabet unsuru olduklarını anlamak için ise “lejyoner Tezkeresi”ni beklememiz gerekecekti.

Khalilzad ve şürekası Ankara’da

Süleymaniye gösterilerinin ardından Ankara Palas, 18 Mart’ta Ocak ayından bu tarafa yapılan bilmek kaçınıcı ama en önemli toplantılardan birine sahne oldu. Türkiye, Kürt liderler ve Khalilzad bir kez daha K. Irak’ta yer al(a)mayacak Türk askeri için b1raraya geldi.

Toplantı öncesinde Zalmay Khalilzad, Dışışleri Bakanlığı Müsteşarı Uğur Ziyal ve Müsteşar Yardımcısı Ali Tuygan’la görüştü. Zalmay Khalilzad, “Iraklı muhaliflerle yapılacak toplantıyı dört gözle bekliyorum” dedi. KDP temsilcisi (ki Barzani son dönemde Türk Dışışlerini onunla muhatap ediyor aynı zamanda yeğeni) Neçirvan Barzani, “Türkler, K. Irak’a girmeyecekler buna inanıyorum!” açıklamasıyla aslında herşeyi ortaya koydu. “Ankara’da doğru söyler K. Irak’ta şaşar” lafı ise muhatabı Talabani’yi bulmak için, ortalıkta dolaşıyordu.

Toplantının sabahki bölümüne sadece Türkiye ABD ve K. Iraklı liderler katılırken, öğleden sonraki görüşmelere tüm Irak muhalefeti katıldı.

Kürt gruplar, hem Türkmenlerin başkanlık konseyinde yer almalarına hem de Türk askerlerinin K. Irak'a girmesine karşı olduklarını kesin bir dille ifade ettiler. Türk tarafı sert ifadeler kullandı ama yumuşadı:

"K. Irak'a; gelişmelere göre, insani amaçlı olarak ve de ABD ile koordineli şekilde gireceğiz."

Khalilzad öyle bir denklem kurmuştu ki; hem Türk tarafı, hem de Kürt gruplar adeta Amerikalıların etrafında fır dönüyor, Washington'la ters düşmemek için dilin tüm esnekliği kullanılıyordu. Ortada bir Khalilzad vardı, bir de onunla dostluk için yarışan K. Irak'lılar ve Türkiye...

Zalmai, Irak'ta Saddam sonrası yeni yönetim için öngörülen başkanlık konseyine Türkmenlerin de alınacağına dair söz verdi.¹¹¹

Kürt gruplar buna da karşı çıktı. Neyse ki toplantı sonrasında yayınlanan bildiride "Irak'ın kurucu halkları Araplar, Kürtler, Türkmenler, Asuriler, Keldaniler ve diğerleridir. Kurucu halkların hak ve özgürlükleri güvence altına alınacaktır" denilebildi.

Toplantının Türkiye açısından iki amacı vardı, birisi Türkmenlerdi.

Türkiye, Şubat ayında yapılan Süleymaniye toplantısında unutilan Türkmenleri öne çıkarmak, onların arkasında olduğunu özellikle vurgulamak arzusu içindeydi. Tabii bir de yeni sürece bağlı olarak, Türk askerini "istemeyiz" diyen Talabani ve Barzani'nin bu ifadelerini Ankara'da da tekrarlamasını istiyordu!

İşin azizliğine bakın ki Abdullah Gül, Zalmai Khalilzad, K. Iraklı Kürt temsilci ve Türkmen Cephesi adına Sanan Ahmet Aga'nın katıldığı basın toplantısında herkes konuşurken, Türkmenler yine unutuldu. Neyse ki toplantı sona erip gazeteciler dağılırken Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Aga'yı son anda hatırladı.

¹¹¹ Zalmai Khalilzad'ın verdiği sözün ne kadar işe yaradığı sonradan anlaşıldı.

ladı. Toplantının en ciddi icra gerekçesi olan Ahmet Sanan Aga'da, böylece kameralara birkaç kelam edebildi.

Türkiye açısından toplantının ikinci ve daha da önemli amacı, Türk Askeri'nin Kuzey Irak'a girebileceğine dair bir notu Kürt temsilcilere söyletebilmektir.

Ama o da olmadı...

Sonuç bildirgesinde, Kürtler karşı çıktığı için (yoksa ABD demek mi lazım) Türk askeri ile ilgili bir ifade yer alamadı. Sonuç metninde Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması gibi bir çerçeve vurgulandı. Şu aşamada, Kürtlerin federasyon ifadesini kullandığı bir ortamda, o da ne kadar anlamlı idi tartışılır.

Asıl önemli konu; "Türk askerinin K. Irak'a girebilmesi" meselesi ise, Türkiye'nin kalbinde yapılan bir toplantıda bile bildirgeye yansımayaarak Başkent'in yetersizliğini, Kürt gruplar lehine tescillendiriyordu.

Türkiye aleyhine olan bu tescilli durum, tezkere pazarlıklarında da kendini tüm boyutlarıyla ortaya serdi.

ABD Türk askeri istedi mi?

Washington'un Ankara ile yürüttüğü pazarlıkların kuşkusuz en can alıcı kısmını K. Irak'taki Kürt gruplar, Türkmenler ve bu denge içerisinde "Gerekliyorsa" Türk askerinin bölgeye girebilmesi oluşturdu.

ABD başlangıçta "kısmen" kabul ettiği bu konudaki Türkiye tezlerini, süreç ilerledikçe kelimenin tam anlamıyla reddetti. ABD, Türkiye ısrar edince ya Kürtleri Erbil örneğinde olduğu gibi ayaklandırarak, ya da "üs'lerden de vazgeçeriz ama bölgeye giremezsiniz" kararlılığıyla cevaplandırdı.

Oysa özellikle tezkerinin ardından estirilen rüzgara göre Türkiye, şayet tezkereye evet deseydi, 30-40 bin askerimiz Kuzey Irak'ta olabilecekti.

Bunun böyle olmadığını, bir temenni ve Beyaz Saray patentli çalışma olduğunu Abdullah Gül'ün şu açıklamasını izleyerek anlamak fazlasıyla mümkün olacaktır:

"Tezkere meclisten geçmiş bile olsaydı; mesela, Kerkük'e Türk askerinin girmesi mümkün olmayacaktı. Bu konu pazarlıkların bir aşamasında konuşuldu. Ama Amerikalılar orada, başka sıkıntılara neden olur diye Türk askerini istemediler. Türk Askerinin Musul ve Kerkük'e kendileriyle tam işbirliği içinde (komuta ABD'de olacak şekilde demek istiyor A. E.) girişini bile kabul etmediler. Mutabakat Muhtırası sırasında bunlar konuşuldu, askeri alanda anlaşma yapıldı... yok bunlar. Musul ve Kerkük'e birlikte girişimizi Amerikalılar kabul etmiş olsaydı birinci tezkere geçerdi." 112

İşte Dışişleri Bakanı ve dönemin Başbakan'ı Abdullah Gül'ün açıklamaları...

Üstelik ABD bu sürecin devamında bırakınız Türk askerinin bölgeye girmesini, Saddam döneminde yapılmış anlaşmalarla Kuzey Irak'ta bulunan "Özel Birlikler" in dahi çıkmasını talep etti.

Ankara bu konuyu müzakerelerin esasına oturttu. İlginçtir ki ABD'nin de en hassas olduğu başlık buydu. Türk askerinin Kuzey Irak'a girebilmesi Washington adına bir "samimiyet testi" oluşturunuyordu. Türkiye, 72.000 metrekairelik bir toprak parçasını ABD'ne açarken stratejik müttefik oluyordu da; Irak'ta, üstelik savaş sebebi saydığı konuların çığnenmesi tehlikesinin yer aldığı Kuzey Irak'ta niçin bulunamıyordu? Pazarlıklar sürecinden Türk tarafı "komutanlık" meselesinde bile geri adım attı. Ancak ABD "Nuh" dedi "peygamber" demedi. Geldiği gibi dönme adına da olsa, Türk askerini Kuzey Irak'a kabul etmeye yanaşmadı. Yani Türk askerinin Kuzey Irak'a girmesi, ABD'nin de kırmızı çizgilerini oluşturunuyordu.

Peki ABD'nin kırmızı çizgisi neydi?

Washington kendisinin şekillendireceği ve “mutlak hakimiyet” istediği bir politikayı uygulamak için bölgeye gelmişti. Türk askerinin varlığı, en az Saddam kadar bu işe engeldi!

ABD’nin bu “kırmızı çizgili” stratejisi içinde Kuzey Irak’ta bırakın Türk askeri görmek, varolandan kurtulmak gibi temel bir yaklaşımları vardı. Bir de çok iyimser bir yorum vardı. Washington Türk müzakerecilerin önüne hep şu tezi seriyordu:

“Bir provakasyon sonucu, Türk-Kürt çatışmasının doğmasından ve Kuzey Irak’ın karışmasından korkuyoruz.”

Bu anlayış Amerikalılar tarafından üretiliyor, gerekirse arazi koşullarında PKK veya Barzani-Talabani tarafından icra edilerek Ankara’ya, “ister ye ister yeme” kabilinden havuç olarak sunuluyordu. Zaten savaşın bitiminde bile ortada provakasyon! İhtimali azalmasına rağmen, Türk askerinin bölgeden çıkmasını istemekte ısrarlı davranışları bu çok iyimser yorumu da imkansızlaştırıyordu.

Bu teorik doğrunun pratiği ise şu şekilde sahne aldı.

Kırmızı çizgiler çatışıyor

ABD kendisinin şekillendireceği ve “mutlak hakimiyet” istediği bir politikayı uygulamak için bölgeye inmişti! Türk askerinin varlığı ise buna en az Saddam kadar engel bir unsurdur. Dolayısıyla Washington’un K. Irak’ta bırakın Türk askeri görmek, varolandan kurtulmak gibi temel bir stratejisi vardı.

Tezkereler sürecinin son ayağı olan “Irak’a Türk askeri gel-sin” talebinin, bu konuyla yakından uzaktan bir ilgisi yoktu. Burada istenen şey; Conilerin Irak halkına karşı korunmasına yönelik bir davetten ibaretti. Amerikalılar, Türk askerinin bölgeye (K. Irak hariç) intikalinin Irak halkıyla aynı inanç paylaşıldığı için, ülkenin “kurtuluş savaşı” mantığını yıkacağını düşünüyorlardı. Yoksa tezkereler sürecinin başından itibaren Türkiye’nin istediği “kendi komutasında K. Irak’a girme” arzusuyla, en ufak bir bağlantısı yoktu.

ABD'nin "bölgeye inerseniz Kürtlerle aramızı bozarsınız" iddiasına karşılık, Türk tarafının ileri sürdüğü son derece haklı nedenler vardı. Ankara şunu söylüyordu:

-Birinci Körfez savaşında olduğu gibi K. Irak'tan bir göç yaşanabilir.

-PKK/KADEK savaşın getirebileceği otorite boşluğundan faydalanarak eyleme geçebilir.

-KDP ve KYP Türkmenlere saldırabilir.

-KDP ve KYP Kürt devleti ilan etmeye kalkışabilir.

Ankara'nın "kırmızı çizgilerim" dediği bu ilkeler uğruna savaşmayı göze aldığı gerekçe, işte bu temel unsurları taşıyordu. Üstelik bu "riskler" için yapılmış en az 10 yıllık bir savaşın hatıraları capcanlı duruyordu. PKK hâlâ dağlarda, Barzani-Talabani hiç olmadıkları kadar cüretkar; kısaca, Birinci Körfez Savaşı ile örtüşen bir durum vardı.

Türk tarafı "stratejik müttefiki ABD"ye endişelerini, yaşadığı tecrübeleri de ekleyerek aktarıyordu. Üstelik şu konu anlamlı bir soruya dönüşerek cevap arıyordu:

"ABD, Türk askerinin K. Irak'a girmesinden niçin gocunuyordu? Son tahlilde Amerika ile dost, stratejik müttefik değil miydik? Eğer böyle değil idiyse ABD, bizden o dolu dolu talepleri nasıl isteyebiliyordu?"

ABD, Ankara'nın bu en masumane ve "en kırmızı çizgileri" için şu argümanları kullandı:

1-Bize güvenin,

2-PKK/KADEK ilerlemeyecek,

3-KDP-KYP kontrolümüzde,

4-Siz bölgeye girerseniz Kürtler saldıracak ve biz de zorda kalacağız,

5-Bölgeye girerseniz aramızda koordinasyon sorunu olur, çatışma çıkabilir.

ABD'nin karşı cevapları için söylenecek fazla bir şey yoktu.

"Washington'ın müzakerecileri" türlü vaadlerde bulunuyorlardı, ama hepsi o kadar... Örneğin "yazılı bir garanti"nin

adını duymak bile istemiyorlardı. Ancak Türk tarafından istenen şeyler bırakınız yazıyı, bırakınız kalemi somut şeylerdi.

Demiryollarını, havaalanlarını kullanmak, üslerde on binlerce askeri barındırmak gibi.

Amerika'ya güvenmemeyi özellikle sıcak savaşın içinde bulunan Türk askeri öğrenmişti. PKK'nın, Amerika'nın bölgeye gelmesiyle artması sadece bir tesadüf değildi.

"Bölgeye girerseniz Kürt gruplar size saldıracak" lafı bir oyundan ibaretti. Çünkü hem Barzani hem de Talabani, ABD'nin parmağını kaldırmasıyla köşelerine sus-pus çekilecek insanlardı. ABD, bu grupları istese ikna edebilirdi. Ancak Amerika; bırakınız bu grupları ikna etmeyi, Kürt kartını açarak Türkiye'ye "bana yardımcı olmazsan ben de Kürtlerle işbirliği yaparım" şantajını kullanıyordu.

Komutan kim olacak?

"Türk askeri ile Amerikalılar arasındaki koordinasyonun" nasıl sağlanacağı konusu da, iki müttefik arasında herhalde aşılması çok da zor olmayan bir meseleydi. En azından böyle olması beklenirdi. 40 yıldır birlikte eğitim alan-veren NATO müttefikleri bu sorunu aşamayacaksa, bu konuda bir beraberlik sergileyemeyecekse, geriye konuşmayı gerektirecek ne kalıyordu ki?

Ama öyle olmadı. Masalar bu sebeple çok yumruklandı. Tam üç kez görüşmeler "komutan kim olacak?" sorusu ile kesildi. Amerikalılar Türk askerini sınırdan en fazla 20 km içeriye girmesine izin veriyor, üstelik bu koşulda dahi "komuta bizde olacak" diyorlardı.

Sonunda problem "eş koordinasyon" başlığıyla çözüldü. Sorun çözüldü çözülmesine ama, geri adım atan bizdik.

Koordinasyon merkezi Silopi'de kuruldu ve buraya komutan Henry Osman atandı. Böylece kendi askerimizin başında dar anlamda Türk komutanı olabilecek, girilebilirse şayet "20 km'lik sınırda" Türk birliklerinin nefes alışından Amerikalıların

haberi olacaktı. Böylece “göreceli bir alanda” ve “sınırlandırılmış bir yetkiyle” donatılmış Türk askerinin kontrolü de fiilen Amerikalıların eline geçiyordu.

Fiili durum yoksa giremezsiniz!

ABD, Türk askerinin 20 km’lik bir alana bile girmesini öylesine yokuşa sürüyordu ki; bölgeye intikal de, bölgede kalabilmek de imkansızdı. ABD’li müzakereciler, zaten bölgede bir göç veya başka türlü tehdidin olmadığını, bu nedenle de K. Irak’ta Türk askerinin yeralma gerekçesinin bulunmadığını sürekli işliyordu.

Türk tarafı “Şu dakikada bir göç dalgası olmasa bile bu, anlık bir durumdur. Birinci Körfez Savaşı’nda olduğu gibi büyük bir göçle karşı karşıya kalabiliriz. Hazırlıksız yakalanmak istemiyoruz” tezini öne çıkardı.

Türkiye masaya getirdiği bu gerekçelerle, Türk askerinin K. Irak’a girişine ilişkin uygulama ve esaslara ilişkin bir protokolün K. Irak’ta göç tehlikesi başlamadan önce imzalanıp, hayata geçirilmesini istedi.

Gerek Marissa Lino’nun, gerekse Zalmay Khalilzad ile Müsteşar Yardımcısı Ali Tuygan’ın başkanlık ettiği görüşmelerde, Ankara ve Washington arasında ortak bir nokta bulunamadı. Yaklaşık iki saat süren son görüşmenin ardından kısa bir açıklama yapan Khalilzad, zor ve karmaşık konuların ele alındığını belirterek, diyalogun süreceğini söyledi. Khalilzad, “görüşlerimizi, hassasiyetlerimizi, endişelerimizi paylaştık,” dedi.

Ancak; Türk tarafı hangi gerekçeyi masaya sürerse sürsün, bu orta yollu açıklamalar hiçbir zaman Türk askerinin önünü açmadı, zaten açamazdı da.

ABD-Türkiye arasındaki görüşmelerde özellikle Ankara'nın ısrarlarıyla "Türk askerinin K. Irak'a girebilmesi için" pek çok teklif yapıldı, açılımlar getirilmeye çalışıldı.

K. Irak'a girecek askeri birliğin sayısı, bölgeyi ne zaman ve hangi koşullarda terk edeceği, kaldığı süre içinde elinde bulunduracağı alana ilişkin somut teklifler getirildi. Amaç karşı tarafı rahatlatmak, bölgeye giriş için ifade edilen gerekçelerin dışında bir maksadın olmadığını ispat etmekte.

Görüşmelere Khalilzad'ın yanısıra bazen de Korgeneral Broadwater, ki savaşın Kuzey cephesi komutanı olarak biliniyordu, o da katıldı. Amerikan tarafı direniyor; haklı ve karşı konulması zor konularda, bir başka ifadeyle, masada söylenecek bir söz kalmadığı zamanlarda bizzat Beyaz Saray'ı devreye sokuyordu. Washington ise büyük bir rahatlıkla Ankara'ya ucu keskin mektuplar gönderiyordu.

ABD Başkanı George W. Bush'un 13 Mart'ta Erdoğan'a gönderdiği mektup, Türk askerinin niçin bölgeye giremeyeceğini beş maddeyle sıralıyordu. Amerikan yönetimi özetle, Türk ordusunun zırhlı birliklerle K. Irak'a girmesini asla ve asla kabul etmeyeceğini en tepeden duyuruyordu.

Ya girilirse sorusunun cevabı açık ve netti! Savaşırız...

ABD'nin Türk askerinin K. Irak'a girmemesi konusundaki tutumunun zirveye çıktığı an, Zalmay Khalilzad'ın Erdoğan'ın Başbakanlığını tebrik etmek üzere bizzat Başkan Bush'tan getirdiği mesajdı: "Daha önce sınır boyunca 20 km girebilirsiniz, dediğimiz sözümüzden geri adım atıyoruz. Kesinlikle bölgeye girmeyeceksiniz. Eğer bunu denerseniz sadece Kürtlerle değil, Amerikan kuvvetleriyle de savaşmak zorunda kalırsınız."

Mesajı "The Washington Post" gazetesinden Philip P. Pan imzalı haber de doğruladı. Philip P. Pan'a göre Türkiye'yi ziyaret eden Khalilzad'ın iletlediği mesaj, "Türk askerlerinin K. Irak'a girmesinin, Türk-Amerikan ilişkilerini çok çok olumsuz etkile-

yeceği” şeklinde idi. Gazete, Türk birliklerinin bölgeye girmesi halinde Türk-Kürt çatışması hatta, Türk-Amerikan çatışması yaşanabileceği konusunda Ankara’nın uyarıldığını yazdı.

Hükûmet bu tehdit dolu mesajı doğrulamadı ancak gerçek tüm çıplaklığıyla ortada duruyordu. Türkiye’nin kırmızı çizgisine ABD, “kurşun atarız” diyerek cevap veriyordu.

Irak Düştü, K. Irak’ta talan başladı

Bağdat’ın 9 Nisan’da çöküşüyle birlikte Türkiye’nin, Türkmen kırmızı çizgisi de büyük bir darbe aldı. Türkiye ve Türkmenler, Kerkük ve Musul’da Kürt gruplardan gelecek tehlikeye karşı 10 Nisan’dan itibaren savunmasızdılar.

Firdevs Meydanı’nda Saddam heykelinin yıkıldığı gece Kürtler ve Amerikalılar Musul’a girdiler. Amerikalılar ile yaptıkları anlaşma gereği KDP Musul’a, KYB Peşmergeleri de Kerkük’e doğru harekete geçti. Şehri koruyacak bir tek Irak askeri yoktu. Özellikle Kerkük’te büyük bir Peşmerge talanı başladı. KYB kontrolünde Süleymaniye’den gelen kuvvetler, yağmaladıkları malların yanında doğrudan nüfus ve tapu dairelerine giriyor, belgelere el koyuyor, işlerine gelmeyenleri yakıyorlardı.

Bu yağmanın ve talanın ötesinde bir şeydi. Kürtler, Kerkük’ün geçmişini ortaya koyan tarihi belgelerle oynayarak şehrin kimyasını, Türkmen kimliğini yok etmek istiyorlardı.

Abdulhamit’in 1890 yılında çıkardığı bir İrade-i Seniye ile “Memalik-i Şahane Arazisi” ilan ettiği Türkmen şehri Kerkük, geçmişini inkar etmeye zorlanıyordu.

10 Nisan sabahı, Kürtlerin nüfus ve tapu kayıtlarını yağmalama görüntüleri televizyonlara yansınca, Ankara’da yattığı uykudan uyanabildi. Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Colin Powell’ı Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök, ABD’li muhataba Org. Myers’i arayarak görüştüler. Gerekli ikazlar yapıldı. Amerikalılar 10 kişinin öldüğü saldırıların ardından, Peşmergeleri geri çecekleri sözünü verdiler.

11 Nisan'da Başbakanlıkta Erdoğan'ın başkanlığında ve MİT Müsteşarı'nın da katılımıyla bir "Kerkük Zirvesi" yapıldı. Zirve sonunda yapılan açıklamada "oldu bittilere izin verilmeyeceği, kuvvetle vurgulandı."

Kerkük'ü istiyoruz, çünkü bize ait

Türkiye'nin Kerkük üzerine yaptığı kuvvetli vurgu, Peşmergeler tarafından "Hodri Meydan" cevabıyla karşılandı. Özellikle Kerkük'ün rakip KYP'nin kontrolüne girmesinden rahatsız olan Barzani iyice aşırıya kaçmış laflar etti.

Barzani Kerkük için "Kürdistan'ın kalbidir. Her türlü fedakârlığı yapmaya hazırız, ölüm de dahil" dedi. Yeğeni Neçirvan Barzani ise "her türlü mücadeleye hazırız, çünkü orası bize aittir" açıklamasını, amcasının izinden giderek yapıyordu. Barzani sonradan çok ünlenecek bu konuşmasında bir takım rakamlar da verdi. Kerkük'ün merkezindeki nüfusun % 43'ünün Kürt olduğunu vurguladı. Kürt lidere göre Kerkük'te 281 bin Kürt yaşıyordu. Türkmen sayısı ise sadece 126 bin idi.

Kerkük'ün bir Kürt şehri olduğunu sadece Barzani söylemiyordu. 25 Nisan'da yayınlanan Time'de konuşan ve Beyaz Saray'ın Irak Koordinatörlüğüne atadığı emekli General Jay Garner de, Barzani gibi düşünüyordu:

"Kerkük bir Kürt kentidir..."

Bu sözlerden cesaret alan Barzani, etnik temele dayanmayan bir Irak yapısını ve dolayısıyla Kerkük'ü Kürdistan'a bağlı tutmayacak bir modeli de kabul etmeyeceklerini ilan etti. İşte Barzani'nin sözleri:

"Bazı çevrelerin vilayetlere dayalı bir federal sistemi savunukları dikkat çekmektedir. Bu kabul edilemez. Kürtler bunca yıl vilayetleri birbirinden ayrı olsun diye mücadele vermediler."¹¹³

113 Serbesti, M.Barzani,15 Kasım 2003

Türkmenler, Kerkük saldırılarının ardından büyük bir miting düzenleyerek Kürt liderlere ve Washington'a kendi dillerince cevap verdiler.

Bölge savaş sonrasında, savaş öncesinden daha krizli günler geçiriyordu. Türkiye'nin korktuğu başına geliyor, bölge bir Kürt devletine doğru adım adım ilerliyordu.

Ölüyle diriltilen dostluk!

Kerkük'te, Musul'da, Süleymaniye'de işlerin niye kötü gittiğinin işaretini Washington'dan William Safire yazdı. Irak savaşının başlamasına az bir zaman kala Kerkük'ün Türkiye'ye verilmesi için Turgut Özal'ın ruhuyla röportaj yapan Safire, şimdi de Mesut Barzani'nin babası Mustafa Barzani ile mezarından bir röportaj yapıyordu. William Safire "Kürt hayalet ile röportaj" başlığıyla yayınladığı yazısında Türkiye'yi düşman, Kürtleri ABD'nin yeni stratejik ortağı olarak tarif ediyordu. Hatta yönetimin gayriresmî sözcüsü gibi davranabilen Safire, ABD'nin bölgedeki hedefleri açısından Kürt ortaklarının yeterli olacağını ifade ediyordu.

William Safire, Molla Mustafa Barzani ile "öteki dünyadan" gerçekleştirdiği söyleşisinde, ABD'nin Türkiye ile ilgili gerçekleri tam zamanında gördüğünü ve savaşta Kuzey cephesinin "K. Irak'taki Kürt kontrolü altındaki bölgeden" açıldığını yazdı. İşte "bizim dostumuz Kürtlerdir" mealindeki röportajın diğer bölümleri:

Soru-Cevap şeklinde kaleme alınan yazıda Safire'in "Kürtler artık ABD'ye güveniyor mu?" sorusuna Molla Mustafa Barzani, "Binlerce yıldır söylüyoruz: Kürtler'in dostu yoktur!" diyerek cevap veriyor. Molla Mustafa Barzani ayrıca, ABD'nin Kürtler'e ancak 1991'deki Körfez Savaşı sonrasında "yarım milyon Kürt mültecinin, Saddam Hüseyin'den kaçışını televizyonlardan görürnce utancından" hava koruması sağladığını ama, yine de on yıllık özgürlükleri için minnettar olduklarını söylüyor. "Öyley-

se Kürtler neden Irak'ın geri kalanının özgürleşmesi karşısında kaygılılar" sorusuna ise M. M. Barzani, "Çünkü bizce sizler, bizi tekrar satmak için Türkler'le anlaşma yaptınız" diye cevap veriyor. M. M. Barzani, "Türkiye'yi kuzey cepheniz için üs olarak kullanmayı sağlayarak, Türkler'in oğlum Mesut'un Irak'taki güçlerini silahlandırmama isteklerini kabul ettiniz. Celal Talabani'nin Kürtleri ile birlikte 70 bin savaşçı, Saddam'ı devirmek için yanınızda olabilirdi," diyor, aynı röportajda...

1979 yılında ölen M. M. Barzani ile hayali röportajında Safire, bunun nedeninin "Kürtler'in bağımsız bir Kürdistan kurması karşısındaki Türk endişesi" olup olmayacağı yönündeki sorusuna ise M. M. Barzani'nin ağzından şu cevabı veriyor; "Bu hayal ürünü. En sonunda Irak'ta biraz güvenlik ve yönetim sağladıktan sonra bütün bir Türk ordusuyla çatışmayı isteyeceğimizi mi sanıyorsunuz? Saddam sonrası Irak'ın toprak bütünlüğünün garantisini veren Amerikalılarla da savaşaacağımızı mı düşünüyorsunuz? Türkiye'deki Kürt kültürünü ezmek istedikleri için Türkler 'ayrılık' çıgılıkları atıyorlar, bölünme bir tehdit olduğu için değil. Siz Türklerle güveniyor musunuz?" Safire, ABD'nin NATO'yu Türkiye'ye savunma malzemeleri göndermesi için zorladığını ve 15 milyar Dolarlık "kira talebi"ni kabul ettiğini belirtirken, "Ancak bu bir demokratik tercih ise, Türkiye'nin Fransa ve Almanya ile Saddam'ı koruma konusunda aynı yerde durmasını nasıl eleştirebilirsiniz" sorusunu da yöneltiyor. M. M. Barzani ise "Eleştirmeyin. Çünkü Türkler'in, bizim Kürt bağımsızlığı ilan edeceğimiz söylemiyle Irak'taki atalarımızın başkenti olan Kerkük'teki petrol sahalarını ele geçirmeye çalıştıklarını, tam zamanında öğrendiniz.

Parlamentolarındaki İslamcılar sizi reddettiği için şanslısınız" diye karşılık veriyor.

İşte bir ölüyle yapılan röportaj ve diriltilen dostluk...

Bölgede hiç değilse şimdilik Amerika'nın yeni dostu artık Mustafa Barzani'nin oğlu Mesut ve Celal Talabani, hatta PKK/KADEK...

Temelleri çok önceden atılan ve stratejisi üretilen ortaklık artık Türk-ABD değil, Kürt-ABD denklemi üzerine oturtuluyor. Ve herşeyi olmasa da, çok şeyi bundan böyle bölgede bu ortaklığın belirleyeceği hafızalara kazılıyor. Zaten Kürtlere dost kazanmak için gittiği Washington'da ölen Mustafa Barzani de ölüm döşeginde ne demişti?

"ABD ve Kürtler dosttur..."

PKK içeri, Türkmenler dışarı

Amerika'nın Irak işgal valiliği, 13 Temmuz'da Irak'ta savaş sonrasının nasıl kurgulandığının ipuçlarını veren, Irak Geçici Ulusal Konseyi'ni oluşturdu.

Irak Geçici Ulusal Konseyi'ne yapılan atamalar, Washington'un Türkiye'nin kırmızı çizgilerini ciddiye almak bir tarafa tam tersi uygulamaların içine girdiğini gösteriyordu. Konsey'de Türkmen'in bir "sahte isim" dışında adı yoktu. Oysa Kürtler yeni yönetimin temel aktörleri olarak, ABD tarafından seçiliyorlardı. İşte 25 kişilik heyet ve bağlı oldukları temel kimlikleri:

Şii üyeler	Sünni üyeler	Kürt üyeler
1-Ahmet Çelebi	1- Nasır Kemal Çadırcı	1- Celal Talabani
2-Abdulaziz el-Hakim	2-Adnan Paçacı	2-Mesud Barzani
3-İbrahim el-Caferi	3-Razı el- Yaver	3-S. Bahaeddin
4-Vahid Abdullatif	4-Muhsin Abdulhamid	4-S. Mahmud Osman
5-Iyad el- Alevi	5-Dara Nureddin	
6-Akil e-Haşimi (öldürüldü)		
7-Hamid Mecid Musa		
8-Ebu Hatem Türkmen üye Asuri üye		
9-Şeyh Barak ebu Sultan Songül Çatık Yusuf Kama		
10-Muvaffak el-Kubavi		
11-Seyyid Mahmud		
12-İzzeddin Selim		
13-Muhammed Bahrulu		
14-Raciha Habip Huzavi		

Şiiler, 25 kişilik heyet içinde en fazla üyeye sahip olmuşlardı. Irak nüfusunun yüzde 65'ini oluşturan Şiiler için bu gayet normaldi. Fakat bir zamanlar Şiiler ve Kürtlerle birlikte birlikte anılan Türkmenler, bırakınız 'kurucu unsur' olarak anılmayı, Asuriler ile aynı kompozisyona sokulmuştu.

Ankara'ya Türkmen şoku

ABD, savaş öncesi "Türkiye'den serbest geçiş" istediği dönemde Türkmen cephesi ile belli oranlarda hiç değilse oturup konuşuyordu. Bu sürecin temel ismi Türkmen Cephesi Lideri, Sanan Ahmet Aga idi. Aga, Irak'lı muhaliflerin katıldığı, George Bush'un Irak temsilcisi Zalmay Khalilzad'ın başkanlığında 19 Mart'ta Ankara'da yapılan toplantıya, Irak Türkmenlerinin tek meşru temsilcisi olarak katılmış ve el sıkışmıştı.

Hatta bu toplantıda Irak'ın geleceğini belirleyecek siyasi belgeye de Sanan Ahmet Aga imza atmıştı.

İşte bu Aga'yı ABD, 25 kişilik Hükümet Konseyi'ne Türkmenleri temsilen dahil etmedi. Üstelik Türkmen kontenjanını bire indirdi. Ankara durumdan rahatsız oldu. Sayının azlığı bir tarafa hiç değilse bu tek kontenjana, desteklediği Ahmet Sanan Aga'nın geleceğine kesin gözüyle bakıyordu.

Ancak ABD'nin Bağdat'ta kurduğu "işgal otoritesi"nin başına getirdiği büyükelçi Bremer, Aga yerine Songül Çatık isminde Türkmenliği tartışılan bir kadını atadı. ¹¹⁴

Diğer etnik gruplar sözkonusu olduğunda kapıları sonuna kadar açan Bremer, konu Türkmenler olunca tercihini siyasi kişiliği olmayan bir isimden yana kullanıyordu. Belli ki ABD, Türk askerini istemediği gibi kurucu unsur olsa dahi, Türkiye'nin desteklediği Türkmenlere de tahammülü yoktu!

¹¹⁴ Songül Çatık, ABD'nin tanımadığı Türkmen Cephesi'ne üye olmayacağını açıkladı. Türkiye yaptığı ziyaretlerin ardından Kerkük'te ise Türk askerinin (K. Irak değil) Irak'a gelmemesi çağrısında bulundu.

ABD'nin Songül Çatık tercihiyle Türkiye'ye yolladığı mesaj şuydu:

"Irak'ın geleceğinde de söz sahibi olamazsınız. "

Konsey cephesinde yaşanan bu sürpriz aslında ilk değildi. Atamanın yapılmasından iki ay önce benzer bir durum ABD'nin, azımsanmayacak bir Türkmen topluluğunun yaşadığı Kerkük'teki valilik seçimlerini Talabani yanlısı aday kazanacak şekilde tasarlamasıyla da yaşanmıştı. Bağımsız delegeler de Kürt gruplarından seçilerek, delege ağırlığı Kürtlere kaydırılmış, ayrıca Talabani ve Barzani yanlısı Türkmen partileri de ITC ile eşit ağırlıkta sayılmıştı.

Sonuçta valiliğe Talabani'nin adayı seçilirken, valilik yardımcılığına da bir Türkmen getirilerek zevahir kurtarılmaya çalışılmıştı. Ama ilginçtir; vali yardımcısı seçilen İrfan Kerküklü ITC değil, Celal Talabani'yle işbirliğine sıcak bakan Türkmen Millet Partisi'nin üyesiydi.¹¹⁵

Bremer'in 13 Şii, beş Sünni, beş Kürt, bir Hristiyan ve bir Türkmen üyeye yer verdiği Geçici Hükümet Konseyi listesini hazırlarken, gerek Barzani gerek Talabani ile yakın bir danışma yürüttüğü konuşuluyordu. Görünen o ki; Sanan Aga'nın unutulmasında ABD'nin ITC'yi ve dolayısıyla Türkiye'yi Irak denkleminin dışında tutma politikasının yanısıra, Kürt gruplarının bu partiye dönük vetosu da bir hayli etkili olmuştu.

Türkmen Cephesi'nin Irak Yönetim Konseyi'nden dışlandığı tarihin Süleymaniye skandalı sonrası olduğunu da hatırlatalım. Yani ABD-Irak'lı Kürtler ittifakı, Süleymaniye'deki "askerî" baskına, bu kez Bağdat'ta "bir siyasi" operasyon eklenmiş olduklar.

Tabii bir ihtimal daha var: ABD yönetimi 19 Mart tarihli siyasi deklarasyonu, ITC lideri Aga ile birlikte imzaladığını unutmuş olabilir...

Washington'un Türkiye'ye hazırladığı tek sürpriz Ahmet

115 Hürriyet, 15 Temmuz 2003 Sedat Ergin

Sanan Aga'nın seçilmemesi de değildi. Paul Bremer, Irak Geçici Ulusal Konseyi'ne Kürt kontenjanından bir PKK'lıyı tayin etti.

Dr. Mahmut Osman

Paul Bremer, Milli Türkmen Cephesi'ni boş geçti ama PKK'yı unutmadı! Bağdat'ta kurulan Irak Yönetim Konseyi'ne Kürt kontenjanından Dr. Mahmut Osman'ı atadı. Dr. Osman, sürgünde kurulan sözde Kürt Parlamentosunun en etkin ve kurucu üyesiydi. Yani Bremer'in yanlışlık yapma şansı yoktu. Amerikalılar bir PKK'lıyı seçmiştiler ve bunda bir sakınca görmüyorlardı.

Dr. Mahmut Osman'ın tepkisi de ilginçti. Türkiye'den gelen cılız da olsa "hayırlar" üzerine MED TV'ye çıktı ve "geçmişimi inkâr etmiyorum. Ben Kürt halkının temsilcisiyim" dedi.

Dr. Osman, ardından Türk televizyonlarında boy göstermeye başladı. Haber kanalları onu canlı yayına taşıyarak "Irak" hakkında sorular soruyorlardı. Eski PKK'lıyı moda deyimle içselleştirdik. Şimdi galiba sıra şuna gelmişti:

Irak adına bir PKK'lıyı Ankara'da bakan yada diplomat sıfatıyla görürsek şaşırmamalıyız!

Kürtler, Irak yönetimine de hakim

25 kişilik Irak Geçici Ulusal Konseyi'nden, bir Irak Geçici Yönetimi de oluşturuldu. Ankara, Konsey'de unutilan Türkmenin adının hiç değilse yönetimde yeralacağını umut ediyordu. Bu konuda gerekli talepler ve temenniler de aktarıldı. Dışarıda unutilan Ahmet Sanan Aga'nın hükümette yermalması istendi fakat sonuç olumsuzdu.

Geçici Konsey de Kürt ağırlıklı ve sıfır Türkmen oranıyla kuruldu. Barzani'nin sağ kolu Hoşyer Zebari, Irak Dışişleri Bakanı oldu. Talabani'nin yakın adamları da çeşitli bakanlık koltuklarına oturdular. Hatta Hoşyer Zebari ilerleyen günlerde

“İrak Dışişleri Bakanı” sıfatıyla Ankara’yı kırmızı halılarda yürüyerek ziyaret etti.

ABD, PKK ile mücadele etmez

Türkiye, Türkmen şokunun ardından hiç değilse PKK konusunda Washington’dan yardım istedi. Konu acil ve önemliydi. Çünkü savaştan bu yana Kandil Dağları’nda bekleyen (bekletilen) PKK unsurları harekete geçme sinyalleri veriyordu.

Üstelik Paul Wolfowitz’in yol göstericiliğinde Eve Dönüş Yasası da çıkarılmıştı.

Konu bu süreç içinde sayısız kereler Ankara tarafından, masaya sürüldü. Fakat Washington, hiçbir zaman bu fiili sorumluluğa gireceğini beyan etmedi. Ama her defasında;

1-Af Yasası’nın süresinin bitmesini ve PKK yöneticilerini de kaysayacak şekilde derinleştirilmesini,

2-Kuzey Irak’ta konuşlanmış üç bin kişilik Türk Özel Kuvvetleri’nin bölgeden ayrılmasını istedi.

Türkiye’nin umudu, yani ABD’nin PKK ile savaşacağı umudu, Eve Dönüş Yasası’nın altı aylık süresinin sona erdiği Şubat 2004’te de hâlâ safça korunuyordu.

Türkiye şimdi hayaller, umutlar ve bir yandan da korkular arasında Kürdistan limanına, bir şekilde de kendi kötü kaderine demek lazım, pupa yelken yalıyor.

Düşmanlıklar bölgeyi tüketir, dostuklar büyütür

Tezkere ve Irak savaşı sürecinde “en çok kaybeden” ülkenin Türkiye olduğuna şüphe yok. Peki bize yabancılaşıp Amerika’ya kucak açan Kürt gruplar acaba kazandılar mı? Daha doğrusu kazanma şansları var mı?

Şu anki koşullar itibariyle Kuzey Irak’lı Kürt gruplar “başarılı” bulunabilir. Irak Ulusal Konseyi ve Yönetimi KDP ve KYB ağırlığıyla oluşturuldu. Barzani ve Talabani birer bölgesel figür

olmaktan çıkıp, Bağdat'a işgalin gölgesinde de olsa "Devlet Adamı" sıfatı kazanarak yerleştiler. Amerikalılar onları hem muhatap, hem de ciddiye alıyor. Bunlar fotoğrafın Kürtler adına iyi ama kısa vadeli sonuçları...

Orta ve uzun süreçte ise Kuzey Irak'taki Kürt gruplar için en rasyonel yol; her hal ve şartta, bölge ülkeleri ile dayanışma içinde olmaktan geçiyor. Bunun dışındaki tüm seçenekler, felaketle sonuçlanma tehlikesi barındırıyor. Kürt gruplar üçüncü kez ABD-İngiliz tuzağına düşebilirler. Çünkü böyle bir coğrafyada, ABD, İngiltere ve İsrail'in desteğini almak yetmez. Geçmiş ortaya koymuştur ki bu topraklarda kurulacak bir devlet, bölge ülkeleriyle düşman olarak asla ayakta duramaz. Sadece İsrail'in "başardığı" bu formül, hiçbir şekilde örnek alınamaz.

Gözlerimizdeki perdeler kaldırıldığında şu görülüyor:

Türkiye'nin de, Kürtler'in de, İran'ın da ABD-İngiltere-İsrail üçlüsünün dışında seçenekleri var. Bölgede yeni düşmanlıklara ve çatışmalara neden olacak planlara karşı sadece Türkiye değil, Araplar, İranlılar ve Kürtler de uyanık olmak zorunda. Yoksa sonunda Amerika, İngiltere ve İsrail kazanacak, hepimiz kaybedeceğiz. ¹¹⁶

ÖZEL TİME ABD BASKINI

Tarih 5 Temmuz 2003'ü gösterirken Hürriyet gazetesi, Sedat Ergin imzalı müthiş bir manşetle okuyucularının karşısına çıktı.

“Özel Tim’e ABD baskını”

Manşetin altından şu haber notları dökülüyordu:

“Amerikan birlikleri dün Kuzey Irak’ta, Talabani bölgesinin başkenti Süleymaniye’de Türk Özel Harekat Tim’inin bulunduğu merkezi basarak; üçü subay, sekizi astsubay 11 Türk askerini müşahade ederek Kerkük’e götürdüler.”

İşte bu tek cümlelik haber, Genelkurmay Başkanının olayın ortaya çıkmasından üç gün sonra yaptığı açıklamayla “ABD ile tarihin en büyük güven bunalımının yaşanmasına” sebep oluyordu.

Aralık sonu 2002’de “tezkereler süreci” ile başlayan Türk-ABD ilişkilerindeki sarsıntı bu olayın ardından şiddetli bir deprem dönemecine giriyor ve Türk Asker’inin başına geçirilen çuvaldan hareketle “Kukeletalı Tezkere” fotoğrafı ortaya çıkıyordu.

“Kukeletalı Tezkere”den Türk halkının bilgisi, olayın üzerinden tam 18 saat geçtikten sonra oldu. Hükümetin etkili bir bakanının Hürriyet gazetesinin Ankara büro şefi Sedat Ergin’i bilgilendirdiği, bunun üzerine Genelkurmay 2. Başkanı Yaşar Büyükanıt’ın da “son derece ciddi bir durum” açıklaması yaptığı biliniyor. Yani halkın konudan haberdar edilme şekli bir gazete ve gazeteci aracılığı ile oluyor! Konunun muhatabı hükümet veya Genelkurmay Başkanlığı tarafından değil.

Bu garip bilgilendirme yönteminin gerekçeleri üzerinde duracağız. Ankara'nın nasıl bir şaşkınlık yaşadığını, Washington'dan konuyu teyit edecek bir muhatap dahi bulamadığını dolayısı ile söyleyecek bir tek sözü olmadığını detaylandıracağız.

Şimdilik şu kadarını ifade edelim ki; 4 Temmuz 2003 saat 14:00'te başlayarak 7 Temmuz 2003, 00:02'ye kadar devam eden ve kamuoyunun ortak bir tesbit ile "tezkere reddinin intikamı" olarak adlandırdığı 60 saatlik derin kriz, bir başka ifade ile 60 saatlik esaret, 60 yıllık stratejik ortaklıkta telafisi imkansız bir yara açtı.

Peki bu "en uzun 60 saatte neler yaşandı? Türk Özel Timi'ne Amerikalılar nasıl ve niçin çuval giydirdi? 11 asker ve esir alınan diğer sivillere hangi muamele reva görüldü? Amerikalılar neyi göze alarak ya da neden emin olarak bu kadar cesur davranabildiler? Kriz nasıl atlatıldı? Türk hükümetinin fazlasıyla serinkanlı tutumunun gerçek nedenleri ne idi? Askerler, Pentagon ve Brüksel konuya nasıl intikal etti, duyarlılıklar hangi kat-sayıda ortaya konuldu? Kısaca 60 saatlik ve ancak "savaş" kavramı ile adlandırılabilir kritik saatlerde, Ankara-Washington-Süleymaniye hattında neler yaşandı?

Bu sorulara cevap arayacağız. Bir döneme damgasını vuracak "Ankara-Washington ilişkilerinin 11 Eylül"üne anlamlı bir yolculuk yapacağız. İlk adresimiz tabii ki olayların yaşandığı yer, Süleymaniye...

Süleymaniye... 4 Temmuz 2003, Saat 12:00

Süleymaniye'nin Bağımsızlık Parkı'na açılan caddenin Güney köşesine park eden ve sabah saatlerinden bu tarafa sessizce bekleyen beyaz Land Cruiser tipi jipin sürücüsü motoru çalıştırarak hırsla gaza bastı. Asfalt yol bakımsızlıktan neredeyse top-rak yola dönüşmüştü. Caddeyi bir anda toz duman kapladı. Şoförün gözlerinde siyah Ray-Ban gözlüklerin bile kapatamadığı

belirgin telaş, Süleymaniye’de o gün yaşanacak olağandışılığa işaret ediyordu.

Saat 12:00’yi bir kaç dakika geçiyordu ve Land Cruiser’in direksiyonundaki 1.80’lik delikanlı dışında çok az kişi, bugünün, 4 Temmuz’un “tarihî” sıfatı taşıdığından haberdardı.

Hareketlenen jipin gaz ve toz dumanına, Kerkük yolu üzerinden gelen konvoyun homurtuları karıştı. Hummer ve Humveiler’lerle (Hummer’ın üzerine monte edilmiş modeli) Süleymaniye’ye adım atan konvoyun sakinleri, tam teçhizatlı 100 ABD askerinden oluşan şehrin o günkü “ağır misafirleri” idi.

Konvoyun, Land Cruiser’le bulunduğu noktada beyaz jip, kamuflajlı Amerikan araçlarının önüne geçti ve bu kez Süleymaniye sokaklarında bir yolculuk başladı.

Halk şehirde çok az kişide bulunan jipin kime ait olduğunu çok iyi biliyordu. Ancak arkadaki konvoy, meraklı bakışları daha da delici hale getiriyor, “adres bu defa kim olacak?” sorusu, ekipler daha hedeflerine ulaşmadan kulaktan kulağa fısıldanarak cevabını buluyordu. Aslında Süleymaniye’de özellikle konvoyu rehberlik eden delikanlının taraftarlarınca bir süredir, şehirde konuşlanmış Türk İrtibat Timi’ne (TIT) operasyon düzenleneceği haberi duyuruluyordu. Fakat biraz da bilinçli şekilde propaganda edilen ve ağızdan ağıza dolaşan bu bilginin gerçekleşeceğine, gerçekleşebileceğine hiç kimse ihtimal vermiyordu.

Kılavuz jip konvoyu şehrin neredeyse tüm meydan ve ana caddelerinde en az bir kez gezdirdi. Bir mesaj veriliyordu halka, “biz baskına gidiyoruz” mesajı...

Süleymaniye sokaklarında seyreden yolculuk, 1 saatin sonunda Türkmen Cephesi ve Türkmen Radyo Televizyonu’nun bayrağının asılı olduğu, iki katlı bir binanın önünde sona erdi. Land Cruiser marka jip, Türk Özel Timi’ne bağlı askerlerin de bulunduğu eve 100 metre mesafedeki, KYP Dış İlişkiler Bürosu’nun önünde park etti. Jipin içindeki adam sinyal lambalarını iki kere yaktı ve söndürdü. İşaret alınmış, adres tespiti yapılmıştı.

Arkadaki konvoy, beyaz aracın önüne geçerek iki katlı bina-ya doğru ilerlerken siyah gözlüklü adam, yolculuğun başından bu yana telsizle görüştüğü Amerikalı Yarbay'la göz göze geldi. "İşlem tamam" anlamına gelen bakışlar, operasyonun başlayabileceğine işaret ediyordu.

13 araçlık konvoy "Türk" kimliği taşıyan iki katlı, bahçeli eve doğru yaklaşılmaya başladı.

Saat 13: 00

"Silahlarınızı teslim edin..."

Amerikalı Yarbay'ın bu sesi iki katlı binanın Türk Özel Tim'lerince kullanılan bölümlerinde yankılandığında, 11 Türk Subayı ve misafirleri öğle yemeğinden henüz kalkmışlardı.

Türk İrtibat Timi'nin (TIT) komutanı Yüzbaşı Aydın pence-reden dışarıya baktığı anda, tüm yüz ifadesi değişti. Dış kapı so-nuna kadar açılmıştı ve sokakta, bahçede, merdivenlerde Ame-rikalı askerler kaynıyordu. İşin ilginç yanı o telaşlı, bağırان çağırان fotoğrafın içinde peşmergeler de vardı. Hem de Amerika-lıların en az dört katı kadar...

Yüzbaşı Aydın iki şeyi aynı anda düşündü. Gelenler Ameri-kalılardı ve Peşmergelerin de desteğine bakılacak olursa Kürt grubun dolduruşuna gelmişlerdi. Muhtemelen, "Amerikalılarla ajitasyonu konuşur, anlaşıyoruz. Böylece yüzlerce insan da ölme-miş olur," diye düşündü Yüzbaşı Aydın.

Türk komutan bir yandan da "Acaba" dedi, "bir süredir bi-zim de kulağımıza gelen ve Ankara'yı bilgilendirdiğimiz o kötü günün habercisi midir dışarıda gördüklerimiz?" Yüzbaşı'nın ka-fası karıştı, iki duygu arasında gidip gelmeye başladı. Üzerinde sivil bir kıyafet vardı. Az ötede ise el bombası duruyordu. Kolu-nu uzatsa ulaşabilirdi. Hatta bahçe içerisine yerleştirdiklerini de bir el hareketi ile patlatabilirdi.

Çatışmak ya da teslim olmak...

Yüzbaşı “çatışmayı tercih edebilirim” diye kafasındaki “gelgit”lere devam etti. Fakat çok sayıda zayıat yaşanacaktı. Oysa Ankara’dan daha kısa süre önce gelen mesaj orada, masasının alt çekmecesinde duruyordu. Eli, el bombasına doğru uzandı fakat bir anda geri çekti. K. Irak’ta yeni bir dönemin başladığını biliyordu, bir şeyi daha biliyordu Yüzbaşı Aydın; çekeceği pimle yüzlerce kişinin öleceğini!

Belki de saatlere, yıllara denk gelecek o birkaç saniyelik sürede Yüzbaşı Aydın, bütün ihtimalleri tek tek hesap etti. Sonunda “çatışma” yerine “konuşmaya” karar verdi. Nasıl olsa gelenlerin başında Amerikalılar vardı. Asker askere oturulur, bir çatışma ortamına sebebiyet vermeden yanlış anlaşılma giderilebilirdi.

Yüzbaşı Aydın, yardımcısı iki subay ve sekiz asteğmene “silahları teslim ediyoruz” dediği anda binanın ikinci kat kapısı yerle bir oldu. Odadaki bağırışmalar öyle bir hal aldı ki, kıyamet kopuyor zannedilebilirdi. Üç subay ve dokuz astsubay, merkezde misafir olarak bulunan iki Türk işadamı, tercümanlar ve hizmetli personele Kürtçe ve İngilizce olarak “yere yatın” komutu verildi. Aynı anda odaya dalan onlarca Amerikalı asker ve peşmerge, yüzükoyun yere yatan Türk asker, misafir ve personelin üzerine atladılar.

Binada bulunan herkes zaten komutanları Aydın’ın emrine uymuşlardı...

Saat 14: 30

İkinci katta yüzü koyun yatırılarak bilekleri kelepçelenen Türk grup bahçeye indirildiğinde, baskıncıların bir bölümü binanın çevresinde dış emniyeti almış, içeridekilerin büyük bir kısmı da evin her noktasında arama yapıyordu.

Amerikalıların yaptıkları her işlem için yardımcıları, hatta ve daha doğrusu öncü kuvvetleri peşmergelerdi. ‘Fedai’ anlamına gelen “peşmerge”, ismi ile müsemma ama amacıyla ters bir

şekilde Conilerin önünü açıyordu. Amerikan komando birliğinin cesareti biraz da bu gruptan kaynaklanıyordu. Çünkü bas-kında en önde onlar yeralıyordu. Şayet bir çatışma yaşansaydı ölecek olanlar, en azından ilk ölecekler peşmergeler olacaktı. Peşmerge tehlikeli noktalarda sıcak alanı ele geçirdikten ve iş kotarıldıktan sonra Amerikalılar sahne almışlardı.

Önce kimlik tespiti tamamlandı. Ardından silah, teçhizat, bilgisayar, evrak, hatta Türk askerî timinin kişisel eşyalarını bile toplayarak, sokakta bekleyen araçlara taşımaya başladılar.

Yaklaşık 1,5 saat geçmiş, binanın içi darmadağın edilerek neredeyse alınmadık hiçbir şey bırakılmamıştı.

Amerikalı komandolar, bahçedeki herkesten o sırada kapıya gelmiş olan Cemse benzeri REO kamyonlara binmelerini istediler. Bu aşamada itiş-kakışlar, hatta ciddi gerginlikler yaşandı.

Türk askerine reva görülen muamele en iyimser ifadeyle bile “fena” kavramını aşıyordu. Fakat artık yapılacak hiçbir şey yoktu, çünkü eller kelepçelenmişti.

TİT bürosundaki 19 kişilik ekip kamyonların kasasında sırt sırta iki sıra halinde yerlerini aldıklarında, operasyonun en çarpıcı boyutu sahneye kondu.

Amerikalılar gözaltına aldıkları subay, astsubay ve görevliler ile büro misafirlerinin başına “çuval” geçirdiler!

Başa çuval geçirilmesi, gözaltına alınanların etrafı görmeleri için yapılan bir uygulamaydı. Fakat bu kez amaç özellik le sindirme, güç gösterisi ve psikolojik baskı oluşturmaktır.

Saat 14:30’da TİT bürosu terk edilirken 100 metre ileride beyaz jip ve içindekiler, Amerikalı Yarbay tarafından birkez daha tebessümle selamlandılar.

Jipin içinde bekleyen rehber, görevini ifa etmenin huzuruyla! KYP bürosunun yolunu tutarken, konvoy Süleymaniye sokaklarında yeniden bir geziye çıktı. İçerde çuvallanmış Türk askeri vardı. Başlarında ise Coniler ve peşmergeler... Konvoy Süleymaniye’yi cadde cadde dolaşırken atılan zafer çığlıkları, beklenenin aksine halkta garip bir durgunluğa sebep oluyordu. Ta-

rih mi konuşuyordu, ortak kültür mü bilinmez ama, Amerikalılar istedikleri zafer sevincini Süleymaniyeli’den göremediler.

13 araçlık baskın ekibini yanlarında peşmergeler de olduğu halde, Kerkük havalanında görev yapan Amerikalı askerler karşıladılar:

“4 Temmuz kutlu olsun!”

Kurtuluş Günü Mektubu

Çuval saldırısının icra edildiği günün, 4 Temmuz olarak seçilmesi son derece çarpıcı ve bir o kadar da üzerinde durulması gereken bir fotoğraf... Çünkü ilginç bir tesadüfle! Amerikan askerleri bir yandan “4 Temmuz Amerikan’ın Kurtuluş Günü”nü kutluyor, öte yandan Türk askerini çuvalayarak esir alıyorlardı.

Bir üçüncü tesadüf de şuydu: ABD’nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson 4 Temmuz resepsiyonunu o yıl, bir gün öncesine alarak kutlamıştı! Herhalde Ankara’yı terk etmeye hazırlanan Pearson’un bildiği, ya da duyduğu bir şeyler vardı. Aksi taktirde “çok yoğun gündem” gerekçesiyle davetin bir gün öne alınması, Amerikalılar açısından özgürlük günü kutlamalarından daha önemli bir şey olamayacağına göre anlamlı bir gerekçe olamazdı.

Yine de Pearson’a teşekkür edilebilir! Çünkü aksi taktirde rezidansta kadehler, ABD’nin özgürlük günü için değil, çuval geçirilmiş Türk askerlerinin şerefine kaldırılacaktı. 4 Temmuz’a ilişkin dördüncü tesadüf de bu tarihte Talabani ve Barzani’nin ortak mektuplarının, bir Amerikan gazetesi olan New York Times’ta yayınlanmasıydı. Barzani ve Talabani Washington’a hakim olan Kabbalist Tevratçıları ya da bir başka ifadeyle Mesihi cuntayı şifreli bir şekilde kutluyorlardı.

İşte o mektuptan satırlar:

“Bağımsızlık Günü: Bir gün biz Iraklılar da tıpkı Amerikalıların kutladığı gibi, bağımsızlık günümüzü kutlamayı umuyoruz. Yakın gelecek için hedefimiz budur ve aynı zamanda de-

mokratik bir yönetim kurmaktır. Biz Kürtler, bu hedefi şimdi aaha gayretli biçimde zorlayacağız.

“Türkiye kolaylaştırdı: Irak bağımsızlığı ve demokrasisinin temel taşları zaten Irak Kürdistanınınında atılmış durumda. Amerikan ve İngiliz hava koruması sayesinde ve Türkiye’nin de tesislerini açarak yaptığı katkılarla Kürtler, 12 yıldır bazen sendeleyeyen ama nihai olarak ümit vaadededen bir öz yönetim, açıklık ve çoğulculuk deneyimine sahip oldular. Irak Kürdistan’ında oluşan bu bağımsız yapıdan dolayı ABD ve İngiltere’den başka Türkiye’ye de teşekkür borçluyuz. “

Filme bile çekmiş!

Talabani ve Barzani’nin mektubu sürpriz değildi. Çünkü ikilinin Irak’ın kuzeyi ve Türkiye’nin Güneydoğusu için yazılmış Made In USA yazılı pek çok senaryoda rol kapmak için yarıştıklarını biliyoruz. Bu anlamda Barzani ve Talabani’nin mektubunu ilginç kılan şey; Süleymaniye baskını, ABD’nin Bağımsızlık Günü ve Türk askerini esir alma girişimi arasında kurulan üçlü bağlantının aynı anda ortaya çıkması idi. Bu aynı filmde bulunan üç kare fotoğraf, belki de kaderin bir cilvesi olarak sanki Türkiye’nin her şeyi aynı anda görmesi için Allah tarafından gönderilmiş bir lütuftu!

Tabii ki görebilen gözler ve duyabilen kulaklar açısından...

ABD-Peşmerge ortaklığı baskından istenen sonucu çıkarabildi mi? Mesaj alınıp verilebildi mi? sorusunu az sonraya saklayarak biz yeniden Süleymaniye sokarlarındaki takibimize dönelim.

Baskını ilk andan itibaren beyaz cip içinde izleyen bir kılavuzdan bahsettik. Acaba bu esrarengiz adam kimdi? Ve Türk askerinin TIT bürosundan götürülmesinden sonra neler yaptı?

Operasyonun klavuz kahramanını hemen açıklayalım:

“Bafel Talabani”

Toyota marka beyaz jipin içinde bulunan ve Amerikalılara öncülük eden, yol gösteren isim KYP Genel Başkanı Celah Talabani'nin oğlu Bafel Talabani idi.

Peki kimdi bu Bafel Talabani?

İngiltere'de eğitim gören Bafel Talaba'nın Özel Peşmerge Kuvveti, Kobra Gücü'ne komutanlık ettiği ve babasının sağ kol olduğu Ankara ziyaretlerinde de ona eşlik ettiğini biliyoruz. KYB'nin koordinasyonunu yapan oğul Talabani, tam bir Amerikan hayranı. Sürekli siyah elbise giyiyor, geniş omuzlu ve 1.80 boyunda. Savaş başlamadan önce bölgenin en güçlü aşireti Berzenciler'den Şeyh Muhammed Berzenci'nin kızıyla evlenen Bafel Talabani'nin, buranın en büyük grubunu evliliğiyle yanına çekmesi de dikkat çekici...

Bafel sadece evliliği ile değil, Süleymaniye'de yaptığı çuval yatırımıyla da Amerikalıların muhtemelen önümüzdeki yıllarda karşımıza çıkacak desteğini(!) kazanmış oldu. Bu açıdan bakınca Bafel'in epeyce akıllı olduğunu söyleyebiliriz. Zaten bölgede babadan oğula geçen siyaset geleneği içinde küçük Talabani, önemli bir figür olma özelliği taşıyordu.

İşte bu Bafel Talabani operasyon boyunca elindeki telsizle babasını bilgilendirmiş, diğer yandan Amerikalı konvoyu yol gösterirken aynı anda da baskını saniye saniye görüntülemişti. Hatta Bafel işi iyice abartmış, Amerikalıların Türk Özel Tim'ini götürmelerinin ardından "baskın sonrası"nı da görüntülemişti. Talabani bu iş için saat 16:00'da TIT bürosuna gelerek baskın sonrasını bir yandan kamerayla kaydederken, diğer yandan da arta kalanların yağmalanmasını sağlamıştı.

İşin kolayı Talabani

Bafel Talabani kılavuzlu operasyonun Ankara'da duyulmasının ardından Dışişleri koridorlarına hakim olan ilk düşünce şu oldu:

"Bu işin arkasında Celal Talabani'nin parmağı varsa, şaşır-mamak gerekir."

Olayın vuku bulduğu yerin Talabani'nin hüküm sürdüğü Süleymaniye şehri olması bu kanaati güçlendiriyordu.

Gerçi kurnazlıkta Barzani'nin önünde olan Talabani, derhal, olayla ilgilerinin bulunmadığını açıkladı. Ancak aynı Talabani suçluluk psikolojisinden midir, yoksa başıma bir iş gelir korkusuyla mıdır bilinmez; 10 Temmuz'da katılacağını duyurduğu çok önceden tespit edilmiş Ankara toplantısına son anda iştirak etmekten vazgeçti.

Talabani Türkiye'de özellikle son zamanlarda, hem de en resmi adreslerde bile ismi anıldığı vakit önüne hiç de hoş olmayan sıfatlar eklendiğini biliyordu. Üstelik bu Talabani gücünün sınırlarını bilebilecek kadar da bölgeyi, Türkiye'yi tanıyordu. Öyleyse sorulması gereken anlamlı soru şuydu:

"Acaba Talabani mi Amerikalıları etkilemişti, yoksa Amerikalılar mı Talabani'yi kullanmıştı?"

Hükümet işin başından itibaren bu kritik soru için kolay yolu seçti. Amerikalıları suçlayacak bir pozisyona girmekten ısrarla kaçınan Başbakan ve Dışişleri Bakanı'na göre suçlu Talabani idi.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, "KYB, ABD'den habersiz ne yapabilir ki" sorusunu sormadan şu cümlelerle adres tespiti yaptı:

"Aramızı bozmak isteyenler var."

Washington'a kızamayan, böyle bir niyeti de olmayan hükümetin gücü Talabani'ye yetmişti.

Baskın sonrası, Ankara

Amerikalılar saat 14:00'de başlattıkları ve iki saat süren operasyonda dışarıya bilgi verilmesin diye, Tim Merkezi'nin telefon kablolarını da kesmişlerdi.

O sebeple kötü haberin Ankara'ya ulaşması kolay olmadı. İlk bilgi Genelkurmay Başkanlığı'na geldi. Genelkurmay, Dışişleri Bakanlığı'nı olaydan haberdar etti. İki kurum da aynı anda

kriz durumuna geçtiler. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan da gelişmeler hakkında bilgilendirildi.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, baskınla ilgili gelişmeleri İngiltere dönüşü uçakta öğrendi.

Genelkurmay Başkanlığı, Nato Başkomutanlığı ile Dışişleri Bakanlığı ise bir taraftan ABD'nin Ankara büyükelçiliği ile temasa geçti, diğer yandan Washington Büyükelçisi Faruk Loğoğlu devreye konuldu.

Genelkurmay'ın Pentagon yerine Nato Başkomutanlığı'nı devreye sokması ilginçti.

Bunun birinci nedeni; konunun Pentagon'dan planlandığına ilişkin net kanaatti. Kimi kime şikayet edecektiniz?

İkincisi; ortada bir NATO ülkesine yapılan saldırı vardı. Konu Nato'yu da ilgilendiriyordu, ilgilendirmesi gerekiyordu.

Üçüncü gerekçe ise; yıllarca Brüksel'de görev yapan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Özkök'ün NATO komutanları ile var olan şahsi dostluk ilişkileriydi.

Nihayet ilk temaslar sonunda NATO, konuyla ilgilendiği intibasını verdi. Türkiye'nin alabildiği ilk ses buydu...

4 Temmuz Cuma günü saat 22:30 sularında, ABD'nin Ankara Büyükelçiliği nezdinde kuvvetli bir girişim yapıldı. ABD Büyükelçisi Pearson, 4 Temmuz Amerika'nın Kurtuluş Günü bayramı nedeni ile Tuslog'daki Amerikan Komutanlığı'nda düzenlenen davette olduğu için, yerine yardımcısı Robert Deutch geldi. Deutch'u Dışişleri Müsteşar Vekili Büyükelçi Baki İlkin kabul etti. ABD tarafına şu üç beklenti içinde olduğumuz vurgulandı:

1) İlk öncelik olarak Süleymaniye'de tutuklanan Türk askerleri derhal serbest bırakılmalıdır.

2) Amerikan Yönetimi, bir an önce olay ile ilgili Türk Hükûmeti'ne izahat vermelidir.

3) Olayda sorumluluğu saptanan Amerikalı yetkililer hakkında ne gibi işlem yapıldığı hususunda da bilgi aktarılmalı ve Türkiye'den özür dilenmelidir. 117

117 6 Temmuz 2003, Hürriyet "derhal özür dileyin"

Baskın sonrası Washington ile ilk görüşme, saat 23:30'da Dışişleri Bakanı Abdullah Gül aracılığı ile gerçekleşti. Başbakan Erdoğan ve Genelkurmay Başkanı Org. Özkök ile görüşen Abdullah Gül, Washington'da Türkiye'ye en yakın isim olarak bilinen Colin Powell'i aradı.

Gül, Türk askerlerinin serbest bırakılmasını istedi. Powell meslektaşını dinledi, derin bir sessizliğin ardından bundan sonra çevrilecek her telefonda üç aşağı beş yukarı karşılaşılabilecek cevabı verdi.

"Haberim yok. Bilgi almaya çalışacağım ama unutmayın Kurtuluş Günü tatilindeyiz."

Hayatın cilvesine bakınız ki, ABD'nin "Kurtuluş Günü" bizim için "Esir Saatlere" denk geliyordu...

Abdullah Gül'ün ardından gece TSİ 24:00'te bu kez Başbakan Erdoğan, Başkan Yardımcısı Dick Cheney'i aradı. Ancak Cheney önce telefonlara çıkmadı. Bir kere daha arandığında ise olayla ilgili olarak "haberim yok, ancak hafta sonu olması itibarıyla de yeterli bilgiyi toplayamıyorum" şeklinde cevap verdi.

Görünen oydu ki Cheney, tezkerenin reddi sonrasında "telefonlarınıza çıkacak kimseyi bulamayabilirsiniz" sözünü hatırlıyordu.

Ankara tedirgin, gerilimlerle dolu bir gece geçirdi. Gelen haberler ürkütüyordu. Yerel kaynaklardan elde edilen bilgilere göre Türk Özel Tim'i önce Kerkük Havaalanı'nda sorgulanmış, ardından da Bağdat'a götürülmüştü. Amerikalıların TIT ekibine çok kötü muamale yaptığı notu da Ankara'nın kritik koridorlarına düşmüştü.

Olayın üzerinden 24 saat geçtiğinde, Hükûmetteki yaygın kanaat şuydu:

“Konu mahalli bir olaydır. Büyütmeyelim, büyütürsek zararlı biz çıkarız.”

6 Temmuz Cuma günü AKP MYK’sında konuşan Erdoğan, olayı milletvekillerine “askerlerimizin ellerini bağlayıp götürmüşler ancak serbest bırakacaklar” şeklinde aktarıırken oldukça rahattı. Ardından konuşan Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ise şu açıklamaları yapıyordu:

“Ben olayın lokal olduğuna inanıyorum. Baskın Washington’un bilgisi dahilinde olmamıştır. ABD’nin Irak sorumlusunun da bize söylediğine göre, olaydan bir bilgisi olmamıştır.”¹¹⁸

Hükûmet konuyu basit, büyütülmemesi gereken “adi bir olay” olarak yansıtmaya çalıştı. Ege’deki Yunanistan lehine gelişmeleri “pireyi deve yapmayın” anlayışıyla değerlendiren mantık, bu konuda da olayı abartmayın havasını verdi... Öylesine ki; net bir şekilde hâlâ ne olup bittiğinin bilinmediği Pazar günü, hükûmetin bir ve iki nolu isimleri haftasonu programlarını değiştirmediler bile!

Başbakan Erdoğan Samsun’da kiraz toplayıp, içme suyu tesisleri açtı, Abdullah Gül ise Kayseri’de mantı yiyip, eski lise arkadaşları ile biraraya geldi.

Konuyla o kadar ilgiliydiler ki(!) operasyonun sonucuna yönelik olarak birbiriyle çelişen açıklamalar yaptılar.

Başbakan Erdoğan Samsun’da esir alınan bazı askerlerimizin serbest bırakıldığını açıkladıktan 2 saat sonra, bu kez Dışişleri Bakanı Gül “hayır öyle bir şey yok” diyordu.

Gazetecilerin “niçin programlarınızı değiştirmediniz” sorusuna ise Başbakan’ın cevabı tarihe not düşecek bir renk taşıyordu:

“Ülke meseleleri tek bir gündeme mahkum edilemez. ”

¹¹⁸ 6 Temmuz 2003, Milliyet gazetesi

Erdoğan: Müzik Notası Değil

Başbakan'ın Süleymaniye Süreci ile ilgili olarak söylediği "ülke meseleleri tek bir gündeme mahkum edilmez" sözleri kadar altı çizilecek bir başka açıklaması da, Amerika'ya nota verilecek mi? sorusuna verdiği cevaptı.

Gazeteciler, Başbakan'a "ABD'ye nota verildi mi" diye bir soru sordular. Erdoğan adeta, "nota bu zamanda verilmezse acaba ne zaman işe yarar" şeklinde bir tesbiti lugatten yırtarcasına, "Bu müzik notası değil. Aklınıza her estiğinde veremezsiniz," dedi.

K. Irak'ta 11 Türk askerinin ABD'li askerler tarafından tutuklanarak Bağdat'a götürülmesi olayında etkinliği çok tartışılır bir yönetim gösteren Başbakan Tayyip Erdoğan, özeleştiriyi yapmak yerine basına çatmayı da tercih etti. Kurumlar arasında bir kopukluğun söz konusu olmadığını ileri süren Erdoğan, Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün kendisini tekdirmediğini savundu. Gül ile ters düştüğü yönündeki haberler için de Erdoğan; "İlk alınan insan sayısı her iki ayrı yerde 30 ile 34 arasındadır. Bağdat'a götürülen sayı ise 11'dir. Kopukluk söz konusu değildir," dedi. Dedi demesine ama hükümet, Bir ve İki nolu isimlerinin sergilediği bu tutumla da nerede ise Süleymaniye Skandalı kadar hafızalarda yer tuttu.

Washington'ın açılmayan telefonları

Ankara'nın haftasonu rehaveti, görünen o ki, Washington'da da "aynen" vaki idi. ABD başkentinin Ankara'yı en iyi anlayacak ismi bile ilk tepkisini, hükûmetin uyarısından tam 36 saat sonra veriyordu. Cumartesi gecesi Kayseri'den Gül'e ulaşan Dışişleri Bakanı Colin Powell, esir Türk askerlerinin durumuyla ilgili açıklamalarda bulundu, sağlıklarının yerinde olduğunu söyledi.

35 dakika süren görüşmede Amerikan Dışışleri Bakanı yeni bir bilgi daha vererek, askerlerin Kerkük'ten sonra Bağdat'a götürüldüğünü de söyledi. Soruşturmanın bugün (12 saat sonra) biteceğini belirten Powell, Gül'ün ricaları karşısında askerlerin pazar günü serbest bırakılabileceğinin de ilk işaretlerini verdi.

Hükümet ABD Dışışleri Bakanının verdiği mesajı daha yu-
karlılardan bir isim, mümkünse "En Şahin"lerden bir adres ile
teyid etmek istiyordu. Bunun için Abdullah Gül'ün Powell'la
yaptığı görüşmenin ardından saat 01:00'da bu kez Erdoğan,
Dick Cheney'i arayarak 11 askerimizin bir an önce serbest bira-
kılmasını istedi. Cheney görüşme sırasında bir ara, "Merak et-
meyin durumları çok iyiymiş" dedi.

Erdoğan olaya ilişkin olarak belki de tek ve en sert tepkisini
şu sözlerle ortaya koydu:

"Bana bunları anlatmayın. Ben hapis yatmış adamım. Tu-
tuklu olmak nedir bilirim..."

Başbakan bu cümlelerine ardından "Lütfen askerlerimizi
sertbest bırakın, kamuoyu çok hassas, şartları görüşürüz," dedi
ve telefonu kapattı.

Erdoğan'ın "şartları görüşürüz" cümlesi ilginçti...

ABD'nin iki nolu ismi, yarım asırlık bir müttefiğin askerleri
esir alınmış olmasına rağmen, hâlâ serbest bırakmanın koşulla-
rından bahsediyordu. Şartların ne olduğu daha sonra fazlasıyla
ortaya çıktı. Ama şimdilik şu kadarını ifade edelim ki Cheney
meslektaşından; askerlerin Türkmenlere silah temin ettiği ge-
rekçesi ile yargılanmasını, esir alındıkları merkezde görevlendi-
rilmemelerini ve Türk askerinin bütün olarak K. Irak'tan çıkma-
sını istiyordu. İşte Erdoğan'ın "kamuoyu çok hassas, serbest bira-
rakin daha sonra görüşürüz, anlaşıyoruz" dediği şartlar bunlardı.

Başbakan Erdoğan'ın krizin sürdüğü 72 saatte yaptığı üç
Cheney görüşmesinden ikincisi, Ankara Atatürk Spor Salo-
nu'nda gerçekleşti.

Erdoğan partisinin Ankara İl Kongresi nedeniyle Atatürk
Spor Salonu'nda bulunuyordu. Başbakan saat 16:45'de salona

geçmeden bir kez daha ABD'nin iki nolu isminin telefonunu çaldırdı. Görüşme sırasında Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal ile Başbakanlık Dış Politika Başdanışmanı Ender Arat da hazır bulundu.

Erdoğan'ın Cheney ile görüşmesinde ilginç diyaloglar yaşandı. Erdoğan, Cheney'e son 50 saattir çok sıkıntılı bir dönemden geçmekte olduklarını anlatırken, gelişmelerin artık ilişkilere zarar verecek boyuta ulaştığı uyarısında bulundu. Erdoğan, "İlişkilerimizin selameti bakımından, sizden bizzat devreye girerek askerlerimizin süratle serbest bırakılmasını sağlamanızı bekliyoruz," dedi. Erdoğan, konunun bütün boyutlarının kurulacak müşterek bir komisyon tarafından ele alınmasının uygun olacağını, bu yöntemin dışındaki herhangi bir yaklaşımın iki müttefike yakışmayacağını ve ilişkilerde olumsuz etkilerin önlenemeyeceği uyarısında bulundu.

Cheney Başbakan'ın her konuyu konuşuruz, tartışırız ve karara bağlarız açıklamasından etkilendi. Bu çerçevede olmak kaydıyla Türk askeri personelin ilgili makamlara süratle teslim edilebileceğini, askeri makamlar arasında kurulacak ortak bir komisyonla Süleymaniye'de, mahallinde bir araştırma yapılabilirliğini belirtti. Başbakanlık'tan yapılan açıklamada ise Erdoğan-Cheney diyaloguna ilişkin olarak şu resmi bilgiler verildi:

"Sayın Başbakanımız; bizim açımızdan birinci derecede önemli hususun, Bağdat'taki askerî personelimizin en kısa zamanda bize teslim edilmesi olduğunu net bir şekilde dile getirmiştir. Son duruma göre, bölgedeki Türk ve Amerikan askeri yetkililer, birkaç saat içerisinde konuyu görüşeceklerdir. Müteakiben, Özel Tim personelimizin Süleymaniye'deki Türk tarafına iade edilmesi beklenmektedir. İki taraf, olayı müştereken soruşturacaktır."

Dick Cheney ile yaklaşık yarım saat süren görüşmenin ardından Başbakan ve Dışişleri Bakanı salona geçerken, Gül'ün yaptığı konuşma ABD'den gelen "serbest bırakma" mesajının ilk işaretini verdi. Gece saatlerinde sorunun çözüleceği beklen-

tisini dile getiren Gül'ün, Amerikayı değil Kürt grupları sorumlu tutması dikkat çekiciydi. Dışışleri Bakanı, "Kimileri müttefiklerin arasının bozulmasını isteyebilir. Bazıları gerçek dışı istihbaratlarda bulunabilir. İnaniyoruz ki bu tip kötü niyetli çevrelere pirim verilmeyecektir. Ve bu tatsız olay da daha fazla uzamadan bitecektir," şeklinde konuştu.

Başbakan ve Dışışleri Bakanı, tüm bu söz ve açıklamalar içerisinde, hiç değilse Nasrettin Hoca'nın fıkrasında olduğu kadar bile "Hırsızın da suçu yok mu?" demediler, diyemediler.

Powell'dan Gül'e teyid

Recep Tayyip Erdoğan-Dick Cheney görüşmesinin ardından ABD Dışışleri Bakanı Colin Powell, saat 21:00 sıralarında Dışışleri Bakanı Abdullah Gül'ü arayarak, Cheney ile Erdoğan arasında Türk askerlerinin serbest bırakılmasına ilişkin varılan mutabakatı teyit ettiğini bildirdi. Abdullah Gül de Powell'a, Türk askerlerinin bir an önce serbest bırakılması gerektiğini kuvvetle vurgulayarak, gecikmenin mahsurlarına dikkat çekti. Görüşme, Gül ile Powel arasında krizden bu yana gerçekleştirilen üçüncü diyalog oldu.

Erdoğan ile Cheney arasındaki son görüşme ise, ABD Başkan Yardımcısı'nın aramasıyla gerçekleşti. Dick Cheney, Erdoğan'ı TBMM Başkanvekili Sadık Yakut'un oğlunun Bilkent otelindeki sünnet düğünü sırasında aradı. Telefonun çaldığı sırada salonda olan Erdoğan, bulunduğu yeri apartopar terk ederek danışmanlarıyla birlikte Cheney'le görüştü. Erdoğan telefon sonrası; "ABD ile yaptığımız diyalog, bugün Türkiye'de olan mevcut görüşmeler ve dün başlatılan süreçle, komisyon görüşmeleriyle ilgili... Bunun daha üst düzeyde devamına yönelik bir konuşmaydı," dedi.

Üç Powell-Gül ve üç Erdoğan-Cheney görüşmeleri sonunda "esirler" serbest bırakıldı. Peki herbiri birer "Derin Pazarlıklar" olarak geçen görüşmelerde ABD ne istedi, Türkiye ne verdi?

Baskın; Washington'dan planlandığına göre, Amerikalılar herhalde hiçbir şey almadan esirleri serbest bırakmadılar. Washington kriz büyüyecek diye teslimat yapmayacağına göre acaba Türk askerlerini serbest bırakan mütabakatta neler vardı? Daha doğrusu üçer görüşmede Başbakan ve Dışişleri Bakanı karşı tarafa hangi sözleri verdi?

Gözaltına alın, yoksa teslim etmeyiz!

“Ben yaptım oldu, isteklerimin kabulü için her yol mubah-tır” mantığındaki neo-con’lar 60 saatlik o süreçte Ankara’yla ciddi bir pazarlığa giriştiler. En haksız oldukları konuda “teslim etmeyiz” oportünizmi ve tehtidi ile Ankara’yı salladılar. Hükümetin Washington zaafını, Türkiye’nin ABD mecburiyetini(!) sonuna kadar kullandılar ve de istediklerini aldılar.

Washington K. Irak’taki baskın olayını bir hata olarak görmediğini her fırsatta yineledi. Bu konuda Washington yönetimi Erdoğan ve Gül’e öncelikle dört önemli mesaj verdi:

1) Türk Özel Kuvvetleri’nin Kerkük Valisi’ne suikast hazırlığı yaptığına dair elimizde çok önemli istihbarat ve telefon kayıtları var. Türk askerlerinin gözaltına alınması, bu suikast girişimini önlemeye yöneliktir.

2) Türkiye’den Irak’a Kızılay aracılığıyla yapılan insani amaçlı yardım organizasyonları, Türkmenleri silahlandırma amacıyla kullanılıyor. Bazı Kızılay araçları ve çadırlarında, silah-mühimmat ele geçirdik. Bunların Türkmenlere verilmek istendiğini saptadık.

3) Özel Kuvvetlere bağlı bazı askerlerin, Kütler ve Türkmenler arasında çatışmaya yol açabilecek casusluk faaliyetleri içinde olduğuna dair istihbaratlar var.

4) Türk askerlerinin PKK’ya yönelik operasyonları amacından uzaklaşmaya başladı. Bu operasyonlardan bizim askerlerimize bilgi verilmiyor, koordinasyon yok.

Bu 4 mesajı veren Amerikan yönetimi, aşağıdaki şartların Türk hükûmeti tarafından kabulünü de sağladı.

1) 11 Türk askerini ancak gözaltına alınmak koşuluyla serbest bırakırız. Süleymaniye olayının mahalli olduğunu savunan hükümet, bu koşulu ısrarla kamuoyunun dikkatinden kaçırdı.

2) Türk Özel Timleri'nin bölgedeki hareketlerini kontrol için bu andan itibaren bir komisyon belirlenecek ve atılan her adım bize (Irak'taki Amerikan yönetimi) bildirilecek.

3) Irak'a Türk askeri gönderirseniz seviniriz.

İşte 60 saatlik hikayenin dağ gibi sonuçları... Şartla salıverilen askerler, ABD'den izin almadan adım atamayacak birlikler ve tazminat öder gibi bir koşul:

Irak'a (K. Irak'a değil) lejyoner sıfatı yüklenerek çağırılan Türk ordusu... Süleymaniye skandalının ilk perdesi bu mutabakat hükümleri ile sona ererken yerini Süleymaniye Komisyonu toplantılarındaki krize bıraktı. Ancak Türk-ABD ilişkilerinin "paramparça olduğu" Süleymaniye baskınıyla ilgili olarak anlatacaklarımız bununla sınırlı değil. Şimdi Süleymaniye operasyonunun birebir hedefi olan Askerin, olaya tepkisini ve ilginç detayları aktaracağız.

En büyük güven bunalımı

Kore savaşından bu yana birlikte cephe arkadaşlığı yapan, ne zaman bir sıkıntı olsa askerin devreye girmesiyle çözülen Türk-ABD ilişkilerinde, 40 yıllık "stratejik ortak" ya da "müttefik TSK" kendi evlatlarına yönelik bu operasyona nasıl bir tepki verdi?

En açık değerlendirme, 7 Temmuz 2003'de ABD'nin Ankara Büyükelçisi Robert Pearson'un -görev süresinin bitmesi sebebi ile- Genelkurmay Başkanlığı'na yaptığı veda ziyareti sırasında Orgeneral Hilmi Özkök'ten geldi.¹¹⁹

119 7 Temmuz 2003, Hürriyet gazetesi

Özkök Paşa önce olayı anlattı:

“ABD’nin bağımsızlık günü olan 4 Temmuz’da, Irak’ın Kuzeyindeki Süleymaniye’de 100 kişilik bir ABD birliği, Kerkük’lü mahalli personelin de katılımıyla Özel Tim Büromuzu kuşatmış, buna rağmen ABD’liler bir dost ülkenin askerleri ne şekilde karşılansın o şekilde içeriye buyur edilmiştir.”

Olayı bu cümleyle aktaran Özkök Paşa saldırıların nereden planlandığı, “Mahalli bir projeksiyon mu?” yoksa “Pentagon’dan mı kurgulandığı” konusunda ortalama bir üslup kulanmayı tercih ediyor. İşte o sözler:

“Bunun, Amerikan veya bir Amerikan silahlı kuvvetleri politikası olduğunu zannetmiyorum. Ama öte yandan temas ettiğimiz kişilerin seviyelerinin yüksekliği ve olayın bu sabah sona ermesine kadar geçen sürenin uzunluğu dikkate alındığında, bunun sadece mahalli bir olay olarak değerlendirilmesinde de büyük güçlük çektiğimi ifade etmek istiyorum.”

Genelkurmay Başkanı’nın son açıklamaları ise şunlar:

“Olay, başlangıcından itibaren gerek hükûmet seviyesinde, gerek askeri makamlarca, Amerikalı yetkilelerle süratle sonuçlandırılmaya çalışıldı. Ancak bu olay, maalesef ifade etmek gerekir ki, Türk ve Amerikan silahlı kuvvetleri arasındaki en büyük güven bunalımını yaratmıştır ve bir kriz haline gelmiştir.”

Orgeneral Hilmi Özkök açıklamalarında milletimizin ve TSK’nın onuru da önemlidir diyerek “bir jest yapın barışalım” çizgisini daha o günden, olaylar tüm sıcaklığı ile devam ederken ortaya koymuştur.

Ege Ordu Komutanı Org. Hurşit Tolon, kaderin bir cilvesi olarak askerlerimize çuval geçirildiği sırada, ABD’de Tampa’da bulunuyordu.

Org. Tolon, olayın duyulması üzerine sert bir açıklama yaparak, Tampa’daki törenlere katılmadan Türkiye’ye geri döndü. Ancak aynı Orgeneral dönüşünde tüm ısrarlı gazeteci sorularına rağmen tepkisini açığa vuran bir söz söylemedi

ABD bir değil beş baskın yaptı!

Amerikalı'ların Süleymaniye adıyla ünlenen baskını, sadece bu şehirle sınırlı kalmadı. "Mayville'in Askerler"i 4 Temmuz'da Türk ve Türkmen saflarına tam Beş akın düzenlediler.

Kamuoyuna yansıyan ağırlıklı olarak Özel Tim'e düzenlenen operasyondur. Ancak aynı gün Kerkük, Süleymaniye ve Daku'k'ta 5 farklı noktaya, beş farklı baskın gerçekleştirildi.

Gözaltı taaruzunun ilk adresi kamuoyuna yansıyan bilgilerin aksine Süleymaniye değil, Kerkük'tü. 4 Temmuz 2003 tarihinde ve sabah saatlerinde ABD askerleri, Kerkük'teki Türkmen cephesi bürosuna girdiler. Amerikalılar merkezin altını üstüne getirerek belgeler aradılar. Büroda bulunan Türkmenler, beş saate yakın sorgulandılar.

Amerikalılar baskın senaryosuna uygun olarak, Türkmenlerin eylem hazırlığı yaptıklarına ilişkin kanıtlar arıyorlardı. Ofiste bulunan parti mensupları tüm baskılara direndiler. Sorular, manevi olduğu kadar maddi unsurlar ile de güçlendirilmesine (!) rağmen Amerikalılar bir sonuç alamadılar, herhangi bir belge, delil bulamadılar. Sonuçta Türkmen Cephesi merkezinde kağıt namına ne varsa toplandı ve Amerikalılar, kendileri namına olmasa da burada bulunan insanlar adına sıkıntı dolu beş saatin sonunda, Türkmenleri serbest bırakarak Cepheden ayırdılar.

Aynı saatlerde bir grup başka ABD askeri, yanlarında Celal Talabani'ye bağlı peşmergeler de olduğu halde Süleymaniye'ye hareket etti. ABD'nin "suikast" iddiasına dayandırdığı baskın öncesi bölgedeki ABD birlikleri de uyarıldı. Mayville'in askerleri saat 14:00'de 11 Özel hareket, aşçı olarak çalışan bir Türkmen Kadın ile oğlu, bir Kürt hizmetli ve koruma görevi yapan üç Kürt peşmerge olmak üzere toplam 17 kişiyi tutukladılar.

Türk Özel Tim İrtibat Bürosu'nun basılmasının hemen ardından bu kez hedef, binanın bitişiğinde aynı bahçeyi paylaşan

Türkmen Radyo Televizyonu (TRET) idi. Ancak TRET'in baskın günlüğüne düşen tek operasyon bununla sınırlı kalmadı.

Aynı saatlerde sekiz ABD askerinden oluşan bir başka Tim de Türkmen Radyo ve Televizyon'unun Erbil'deki istasyonuna girdi. Buradaki belge ve teçhizata da "operasyonların anlam ve önemine uygun bir şekilde(!)" el kondu!

ABD askerleri tarafından 4 Temmuz'da baskına uğrayan son merkez, Kerkük'ün 20 km güneyindeki Dakuk ilçesi oldu. Buradaki Türkmen Cephesinin Güvenlik Daire Başkanlığı binası, ABD askerleri tarafından baskın yedi. 13 Türkmen Cephesi Üyesi (ITC) tutuklandı.

KYP'ye bağlı peşmergeler istisnasız tüm baskınlarda yer aldılar ve Amerikan askerine yardım ettiler.

Baskının öncesi de var!

Hükûmet olmasa bile askeri kanat baskınların ortaya çıktığı ilk andan itibaren beliren deliller ışığında olayın "Mahalli" değil, Washington eksenli bir uygulama olduğu okumasını yaptı. Senaryo Washington'dan yazılmıştı yazılmasına ama olayın yerel aktörü kimdi?

Türk Özel Tim görevlilerinin gözaltına alınmasına ilişkin gelişmelerin Irak ayağında, ABD Savunma Bakanı Rumsfeld'in has adamı Albay William Mayville'in olduğu çok geçmeden ortaya çıktı. İşin en ilginç tarafı bu olay Mayville'in ilk marifeti de değildi!

Mayville, Süleymaniye'de işlediği fiilin ilk adımını Nisan ayında Erbil'de gerçekleştirmişti. Meğer bu marifetli(!) komutan altı Türk Özel Tim görevlisini, Türkmenlere silah götürdüğü iddiası ile tutuklamış ve adeta "geliyorum" diyen bugünlere hazzırlık yapmış!

“Sanıyorum CENTCOM (Irak savaşını yürüten Merkez Komutanlık) Türklerin suratına greyfurt sıkmak istedi. Bizimle ta-kışmanın bedeli olarak alın size 5000 paraşütçü diye...”

Türk Özel Timlerine yaptığı saldırılar ile ünlenen Amerikalı komutan Albay William Mayville, tezkerenin reddinin ardından K. Irak’a inen Amerikalı paraşütçü birlikler için işte bu cümlele-ri kullanmıştı.

Aslında Irak’ın Kuzeyine kanat çırpın Amerikalı paraşütçü birlikleri taşıyan uçaklar Türk hava sahasını kullanarak Irak’a geçmişlerdi. Mayville kuşkusuz bu küçük detayı fazlasıyla bili-yordu. Ancak onun akli fikri hâlâ İskenderun’da kalmıştı. May-ville’nin Türkiye’ye karşı duyduğu husumetin kaynağı ta orala-ra kadar uzanıyordu.

ABD ordusunun Kerkük’te bulunan askeri birlik komutanı olan Albay William Mayville, tezkerenin onayı halinde Irak’a geçecek Amerikan askerlerinden birisi olarak İskenderun’a gel-mişti. Tezkerenin geçmesinden emin bir şekilde Türkiye’ye ayak basan Mayville, tezkerenin reddiyle Anadolu’yu denizden terk etmek zorunda kalmıştı.

İşte Amerikalı komutan kinini, kara yüzü göremediği o bek-leme döneminde biriktirmişti. 11 Türk subayına baskın için Mayville’in askerlerinin seçilmesinin nedeni de işte bu arka plandı. Yoksa normal şartlar altında Süleymaniye’de yapılacak bir operasyonun icra adresi Amerikan askeri yapılanmasına gö-re Kerkük değil, Süleymaniye ve Musul’du. Fakat dediğimiz gi-bi Mayville’in İskenderun’dan kalma özel kini, bu iş için onun seçilmesinin sağlamıştı.

Aslında Albay’ın Türkiye’ye yönelik ilgisi(!) İskenderun li-manındaki karanlık günlerle de sınırlı değil... Mayville’in Irak’ta görevlendirilmeden önce Philadelphia’da Rum ve Erme-ni lobileriyle içli-dışlı bir hayatı vardı.

The Philedelphia Inquiren gazetesine göre Albay, daha o dönemde Türkiye aleyhine demeçler vermişti. Kullandığı ifadelerin epeyce aşağılayıcı olduğunu ifade etmekle yetinelim.

Mayville, Amerika'nın Irak'ı işgal takviminin işlemeye başladığı günden itibaren demeçleriyle Pentagon'un dikkatini çekmeye çalıştı. Uyanık komutan çizdiği profille kirli işler için adeta "uygun adres benim" mesajını vermek istiyordu. Albay bu stratejisinde başarılı olmayı da başardı ve çok istediği Kerkük komutanlığına seçildi.

Mayville'in Irak'a atanmadan önce kısa bir İncirlik mace-rası da var. İncirlik üssünde görev yapan Komutan, bu sırada özellikle üste çalışan Türklere yaptığı kötü muamele ile ün kazanmış!

William Mayville sözünü sakınmayan bir portre olarak da karşımıza çıkıyor. Konu özellikle Türkiye ve Türkler olunca, dili sonuna kadar açılıyor. İlk paraşütçü birlik, K. Irak'a ayak bastıktan sonra Türkiye'yi hedef alarak şunları söylemişti:

"Bizim varlığımız bölgedeki tüm dinamikleri değiştirecek..."

Amerikalı komutanın, Nisan sonunda Irak'a yardım götür-en Kızılay konvoyu için söylediği şu cümlelerde ön yargısına işaret ediyor:

"Temiz kalple gelmediler. Amaçları Türkiye'nin müdahale edebilmesinin koşulları oluşturmak. Ancak biz gerekeni yaparız."

Albay William Mayville'in kabarık sabıkası sadece demeçler ve baskınlarla da sınırlı değil. İşte o listeden bazı icraatları:

1-Kerkük Kürt Konseyi seçimlerinde Türkmenleri yok saydı. 24 kişilik listeye, altı kontenjan daha aldı ve bunların tamamına Kürtleri atadı.

2-Arap ve Asurilerden, Kürt adaya oy vermelerini istedi.

3-Peşmergelelerin Kerkük'e girmesinin ardından Araplara yönelik saldırılara göz yumdu. Durumu şikayet için giden bir Arap komutanı odasından çıkışta öldürdü.

4-Arapların üzerine helikopterlerle ateş açılma emrini verdi.

5-Kürtlerle Araplar arasında çıkan çatışmada ABD askerlerine "Arapları püskürtün, Kürtlere dokunmayın" emrini verdi.

Albay Mayville, K. Irak'ın ve özelde Kerkük'ün Kürtleştirilmesi konusunda da fiili adımlar attı. 2003 yılının sonunda KDP'nin "Habat" gazetesine yaptığı açıklamada, Saddam Hüseyin döneminden Kerkük'e yerleştirilen Arapların geldikleri bölgeler geri dönmeleri gerektiğini söyledi. Mayville Kerkük'te ortaya çıkan birçok problemin Saddam döneminde Kerkük'e yerleştirilen Araplardan kaynaklandığını iddia ederek, bu politikanın sona erdirilmesi ile sorunların da yüzde 85 biteceğini kaydetti. Nihayet bu açıklamaların ardından çok sayıda Kürt, Arapların yaşadığı toplarlara, bizzat Amerikan askerlerinin kontrolünde girdi.

Süleymaniye baskınının ardından Türkiye, bizzat Dışışleri Müsteşarı Uğur Ziyal aracılığı ile Albay'ın görevden alınmasını, hiç değilse görev yerinin değiştirilmesini istedi.

Washington, bu küçük özü bile Türkiye'ye çok gördü. İşin ilginç tarafı Türkiye de Mayville'in çuvalını çok çabuk unuttu. 2003'ün yılbaşında Amerikalı komutanın verdiği partiye Türk askerler de katıldı ve Mayville ile aynı masada yemek yedi.

Mayville'in o tarihlerde yaptığı saldırı büyümeden ve kamuoyuna duyurulmadan atlatılmıştı. Albay altı askerimizi serbest bırakınca bizimkiler de muhtemelen, Türk-ABD ilişkileri bir zarar görmesin diye konuyu kapatıvermişlerdi.

El konulan belgelerdeki sırlar

Amerikalıların bölgede bir Türk Özel Tim binasına, iki Türkmen Radyo Televizyonu ve bir Türkmen Cephesi bürosuna yaptıkları saldırı, Dışışleri Bakanlığı'nın Silopi İrtibat Temsilcisi Hidayet Eriş ile Silopi'deki Özel Kuvvetler Komutanı Tuğgeneral Abdullah Kılıçarslan başkanlığındaki Türk Heyeti tarafından incelendi. Heyetin hazırladığı rapor, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Genelkurmay başkanlığına sunuldu.

Tuğgeneral Kılıçarslan tarafından kaleme alınan raporda, baskın ve gözaltı olaylarının koordineli ve üstten bir planlama ile yapıldığı ve Özel Kuvvetler bürosunun tamamen tahrip edildiği belirtildi. Bürodaki askeri uydu sisteminin kullanılmaz hale geldiğinin vurgulandığı raporda, 30'a yakın M-16 ve AK-47 tipi silaha, bilgisayar ve uydu fotoğraflarına el konulduğu kaydedildi.

Hidayet Eriş, büronun, 1994 yılında IKYB Lideri Celal Talabani'nin isteği üzerine kurulduğunu da raporuna ekledi.

Binanın koordinatlarının ABD ordusuna verildiğine dikkat çeken Hidayet Eriş, baskınla ilgili olarak götürülen belge ve dokümanla ilgili olarak yukarıdaki sayılanlar dışında şu talan fotoğrafını çıkardı:

"Türk timine ait askeri uydu sistemi, 30 civarında kaleşnikof silah, haritalar, 106 bin dolar nakit para, el telsizleri, bir adet cip, iki adet pikap, bir adet otomobil, GPS sistemi, uydu telefonları, 36 bin adet hafif silah muhimmati, PKK ile mücadelede kullanılmak amacıyla getirilen patlayıcı ve ateşleme sistemleri alınmıştır."

Alınanlar bunlarla da sınırlı değildi. Soyulan irtibat büromuzda "RT 607" olarak adlandırılan bir de haberleşme sistemi vardı. Bu sistem, büro ile Türkiye arasında havadan yapılan haberleşmeyi kodluyor ve aynı zamanda çözüyordu.

Kriptolu bu sistem Belçikalı bir firma tarafından Türkiye, daha doğrusu "Özel Kuvvetler" için özel olarak yapılmıştı ve başka bir orduya aynı sistem verilmiyordu. ¹²⁰

Heyetin hazırladığı bu raporda iki noktanın altı çizildi:

1-Bu olay beş ayrı bölgede aynı gün gerçekleştirildiğine göre, sadece bir komutanın hissi davranışları ile açıklanamaz. Ard arda yaşanan baskınlar gelişmelerin büyüklüğünden hareket ile planlamanın çok tepeden bir organizasyon ve senaryo ile kurulduğuna işaret ediyor.

120 Bu işi gerçekleştiren RT 607 haberleşme sistemi de Amerikalıların eline geçmişti. TSK kısa sürede RT 607 cihazının yerine yeni bir sistem getirerek, istihbarat bilgilerini ABD ile paylaşmaktan kurtuldu.

2-Binalara yapılan baskınlardaki maharet, bu yapılarla ilgili tüm detayların en ince ayrıntılarına kadar çözüldüğünü gösteriyor. Bölgeye yeni gelmiş Amerikalıların bu ince planları bilmesi beklenemez. Görünen o ki baskın merkezlerini çok iyi bilen birileri, Amerikalı askerlere yardımcı olmuş...

Heyet, raporunu üstlerine takdim etti. Türkiye iade edilir düşüncesi ile bir envanter çıkarmış oldu. Götürülenler ya da çalınanlar, Bağdat'taki Amerikan Komuta Merkezi'ne de bildirildi. Ancak tüm ısrarlara rağmen Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün bizzat ifadeleri ile Türk İrtibat Timi'ne ait büroda el konulan belgelerin önemli bir kısmının iade edilmediği açıklandı.

Türkiye, büro baskını sırasında Amerikalıların elde ettiği bilgileri iade konusunda öncelikli bir takip oluşturdu. Ancak Washington önemsiz birkaç döküman dışında, kritik hiçbir belgeyi iade etmedi.

ABD niçin böyle davrandı, belgeler niçin geri verilmedi? Bunun sebeplerini aşağıda açıklayacağız. Ancak şunu hemen söyleyelim ki, Türkiye bu kayıpları ile birlikte bölgede yıllardır yürüttüğü faaliyetlerin bilgi ve bilançosunu da yitirdi. Ajanlar, satın alınmış yerel unsurlar, işbirliği yapılan bölgesel güçler, tüm bu bilgilerin hepsi ABD'nin eline geçti. Kısaca Türkiye bu kayıpların kaybı ile bölgede oluşturduğu 20 yıllık hafızasını kaybetti. Ya da bu hafızayı Amerika ile paylaşmak zorunda kaldı!

Şimdi Amerikalılar'ın niçin belgelerin önemli bir kısmını iade etmediği sorusunu sorabiliriz? Bu soruya vereceğimiz cevap son derece önemli ve aslında baskınlar şerisinin gerçek nedenine ilişkin olarak da tarihe ışık tutacak.

Çuvalın hikmeti!

İade edilmeyen belgeler Amerikalıların iddia ettiği üzere, Türkmenlerin bir terörist eylem hazırlığı içinde olduğunu göstermiyordu. Bilakis ABD ile PKK/KADEK arasındaki görüşmeler bu belgelerde tüm ayrıntılarıyla anlatılıyordu. İşte gerçek neden, baskının gizli yüzü bu iki temel cümlede yatıyordu.

Mayville'in götürdüğü dökümanlarda; ABD'lilerle PKK'nın lider kadrosunun sık sık bir araya geldiği, ABD'yi bizzat askerî yetkililerin temsil ettiği fotoğraflar vardı. Görüşmelere PKK adına Mustafa Karasu'nun katıldığı yine aynı belgelerde yeralıyordu.

Türk istihbaratının tespitlerine göre, ABD ile PKK/KADEK arasındaki ilk görüşme 21 Ocak 2002'de, ikinci görüşme 3 Kasım seçimlerinden hemen sonra gerçekleşti. Amerikalılar PKK'ya; "Türk Ordusu ancak ABD komutası altında bölgeye girebilir, bizim kontrolümüzde ve bizim istediğimiz kadar kalacak" mesajını veriyorlardı. Kaçırılan raporlarda yeralan şu cümleler ise acı gerçeği bir başka açıdan ifade ediyordu.

"7 üst düzey PKK yöneticisi ABD'de özel bir tim tarafından eğitime tabi tutuldu..."

Başkan Bush'un Danışmanı Zalmay Khalilzad'ın, 25-28 Mart günlerinde IKDP ve IKYB liderleri ile yaptığı görüşmede, peşmergelerin Musul ve Kerkük'e girmelerini istediği de yine bu dökümanlarda yeralan ve Amerikanın gizli niyetlerini açığa döken not ve delillerdi. Zalmay Khalilzad'ın PKK ile de görüşmeler yaptığı Türk istihbarat raporlarında yer alıyordu. Buna göre 27 Mart'ta Talabani'nin Dokan'daki bürosunda PKK/KADEK'in Başkanlık Konseyi üyesi Düran Kalkan ile görüşen Khalilzad şu mesajı vermişti:

"Diğer gruplarla aranızdaki çatışmayı bitirip, Barzani ve Talabani ile birlikte davranın."

Aynı raporlarda Khalilzad'ın taleplerine karşılık Duran Kalkan'ın "Türk askerinin bölgeye girmesinin engellenmesi karşılığında, ancak bu isteklerin yerine getirilebileceği" taahhüdünü verdiği bilgisi bulunuyordu. PKK'nın son bir ay içinde 1 milyon 200 bin Dolar değerinde silah satın aldığı, 500'e yakın militanını küçük gruplar halinde Türkiye'ye gönderdiği, ateşkesi sona erdirerek yeniden vur-kaç eylemlerine başlayacağı da yine bu raporlarda vurgulanıyordu.

İşte Amerikalıların iade etmekten kaçındığı belgelerde yer alan kritik başlıklar bunlardı. Ancak bu dökümanlarda yer alan şu müthiş notlar, Amerikan saldırısına yeni bir perspektif kazandırıyordu.

Bayık'ı ABD kurtardı

Türk Özel Tim bürosuna yapılan baskından bir ay önce Barzani ve Talabani ile özel anlaşmalar imzalayan ABD, aynı günlerde PKK/KADEK ile gerçekleştirdiği görüşmelerinde de ciddi bir noktaya ulaştı.

Amerikalılar aynı sürede bir kısmı "iade edilmeyen rapor"larda da yer aldığı gibi, PKK/KADEK liderlerinden Cemil Bayık, Osman Öcalan ve Ali Haydar Kaytan'la, Dolakoga kampı, Musul'daki Opramvil Otel ve Halis kasabasında buluştular.

Bu görüşmeler sırasında bölgede sıkışan PKK-KADEK, aynı coğrafyada görev yapan Türk Özel Timleri'ne karşı koruma istedi. ABD'li görüşmeciler ise "Türkiye sınırından içeri girilmesi, buna karşılık İran'a yönelik eylemler yapılması, İran içindeki PKK'lıların aktif duruma geçirilmesi ve İran sınır birliklerinin yıpratılması" şartıyla PKK-KADEK birliklerine "koruma güvencesi" verdiler.

Hatta teröristler, bu söz üzerine ilk kez İran birlikleri ile Mahabat Bölgesi'nde şiddetli bir çatışmaya girdiler.

ABD-PKK anlaşmasına işlev kazandıran asıl gelişme ise Kandil Dağları'nda yaşandı.

Bölgede PKK'ya karşı görev yapan Türk özel timleri bir süredir -çeşitli katkılarla- izledikleri Cemil Bayık'ı Kandil dağlarında sıkıştırmıştı. Çıkan çatışmada Bayık'ın yakın korumaları öldürülürken, PKK'nın önde gelen ismi yaralı olarak kaçmaya başladı. Sıkışan PKK politbürosu devreye girerek Amerikalılardan Türk Özel Timinin durdurulmasını istediler. İşte ABD'li komutan Mayville'nin emri ile yapılan Süleymaniye baskınında bir önemli hedef de, yaralı Cemil Bayık üzerindeki takip ve baskıyı ortadan kaldırmaktı!

Muhtemelen elleri kelepçeli olarak Ankara'nın yolunu tutacak Bayık, Süleymaniye Operasyonları sayesinde K. Irak'tan alınarak başka bir bölgeye götürüldü ve tedavisi yaptırıldı.

Hasıraltı edilen rapor

1990'lı yılların başından itibaren K. Irak'ta yoğun bir askerî varlık ve tüm istihbarat kuruluşları ile varolan Türkiye, Süleymaniye baskını nasıl es geçti? Daha doğrusu Ankara, bölgeden böyle bir hareketin düzenleneceğine ilişkin hiçbir bilgi almadı mı; yoksa, her şey üç aşağı beş yukarı biliniyordu da konu görmezden mi gelindi?

Tüm bu istihbarat arka planı içinde bilinen şey şuydu:

Haziran ayı ortalarında bölgede görev yapan istihbari kurumlar, şu üç notun altını ısrarla çizerek güvenlik birimlerine ulaştırdılar:

1-ABD, K. Irak'ta PKK/KADEK ile işbirliğini yoğunlaştırdı.

2-ABD'liler rahat hareket edemedikleri için bölgede bulunan Askeri Birlik'ten rahatsızlık duyuyorlar.

3-ABD, Türk askerî birliğini K. Irak'tan çıkarabilmek için her türlü tedbiri almaya başladı.

Raporlarda işlenen temel tez, resmi söylemin aksine ABD'nin tam gaz bağımsız bir Kürt devletine doğru çalıştığı ve buna tek engel olarak da bölgedeki sıcak Türk askerî varlığını gördüğü yolundaydı.

Yani Türk Özel timine bu baskın sürpriz değildi, bekleniyordu.

Süleymaniye'deki Türk Özel Tim binasının etrafının patlayıcılarla çevrili olması da bir saldırının beklenildiğine işaret ediyordu.

İsteseydik her yer havaya uçardı!

Türk askerlerinin tutuklanmasını araştırmak üzere kurulan komisyonda ABD Heyeti'ne başkanlık eden Korgeneral Sylves-

ter, Süleymaniye'deki Türk bürosunu ziyaret ederek gözaltına alınan 11 subay ile görüştü. Buluşma sırasında Türk özel timine komutanlık eden Yüzbaşı, baskın sırasında nasıl soğukkanlı davrandıklarını ve olayın can kaybına yol açmadan sonuçlanması için gösterdikleri sorumluluğu anlattı. Komutan bu sırada büroya ilişkin büyük bir sırrı da Sylvester'la paylaştı.

Sylvester'a, binanın çeşitli yerlerine döşenmiş tahrip kalıpları tek tek gösterildi.

ABD'li komutana, büroya karşı dışarıdan bir müdahale sırasında içindekiler ve çevresindekileri de yok etmeye dönük, düzenek ve patlayıcılar hakkında bilgi sunularak ve yerleri bizzat gösterilerek "Soğukkanlı davranılmasaydı, baskın sırasında içerdeki ve dışarıdaki herkes havaya uçabilirdi" denildi.

Tahrip kalıplarının, Kürt gruplar ile terör örgütü PKK/KA-DEK'in saldırılarına karşı döşendiği de kaydedildi.

"Siz gerçek bir kahramansınız"

Sylvester bürodaki görüşmede baskın sırasında tahrip kalıplarını ateşleme emrini vermeyerek, ABD askerlerine "dostça" davranan Türk Özel Timi'nin komutanı Yüzbaşını tebrik etti.

Sylvester'in, "Karşı koymak için emir verdiniz mi" sorusunu yönettiği Türk Yüzbaşı, "Hayır, emir verseydik bütün askerler ölebilirdi," dedi.

En az 40-50 kişinin bir anda ölebileceği bilgisini alan Sylvester, binbaşuya "Siz gerçek bir kahramansınız," cevabını verdi.

Evet, Amerikalıların Süleymaniye Baskını'na yazdıkları fiinal buydu. Tek taraflı, özür bile dilenmeyecek bir kahramanlık övgüsü...

Türkiye beni niye öldürsün ki?

Amerikalılar, Süleymaniye Özel Tim Merkezi dahil düzenledikleri toplam beş baskın için şu temel gerekçeyi kullanıyordu:

“Kerkük’ün Kürt Valisi’ne Özel Tim ve Türkmen Cephesi tarafından suikast yapılacağı haberini aldık. Bunu engellemek için eylemi gerçekleştirdik.”

Peki Amerikalıların bu gözükarılığının nedeni, tüm bu skandallar serisinin kahramanı, uğruna operasyonlar düzenlenen Vali peki bu konuda acaba ne düşünüyordu?

İşte Kerkük Valisi Abdurrahman Mustafa’nın cevabı...

Baskınları düzenleyen Kerkük’teki 173. Hava İndirme Tugayı’nın Komutanı Albay William Mayville’in kapı komşusu olan, üstlendiği Kerkük Valiliği’nin birinci katı Amerikalı askerler tarafından korunan Abdurrahman Mustafa, suikast için “Türkiye beni niye öldürsün ki” diyordu. ¹²¹

Abdurrahman Mustafa “Ben Kürt, Arap, Türk ayrımı yapmıyorum. Birlikte yaşamak için çalışıyorum. Türkiye beni niye öldürsün” derken, olayın kahramanlarından Talabani de aynı gün Moskova’da “Türklerin Valiye bir suikast düzenleyeceğine ilişkin delil yok” açıklamasını yapıyordu.

Celal Talabani ve Abdurrahman Mustafa, Amerikalıların suikast gerekçesini bu sözlerle çürütürken, iftiranın kaynağı olarak gösterilen Vali Yardımcısı Cemal Kerküklü’de kameralara konuşuyordu.

“Hayır ben, Türkler Kerkük Valisi’ne suikast düzenleyecek demedim. Amerikalılar’la böyle birşey konuşmadım. Ne söyleniyorsa yalandır.” ¹²²

İrfan Cemal Kerküklü, suikast iddiası ile ilgili olarak üzerinde en çok durulan isimdi. Celal Talabani’ye yakınlığıyla bilinen Kerküklü, Amerikalılar’ın iddiasına göre Albay Bill Mayville’e giderek; “Türk askerleri, Kerkük Valisi Abdurrahman Mustafa’ya suikast düzenleyecekler” demiş, Albay da bu sözü sağlam bir istihbarat kabul ederek -stratejik ortak Türkiye’den savaşa sebep olabilecek bir konuda teyide lüzum görmeksizin(!)- operasyonları gerçekleştirmişti.

121 9 Temmuz 2003, Hürriyet gazetesi, Faruk Zapçı

122 CHA , 10 Temmuz 2003

Silah kaçakçılığı suçundan 1986 yılında 15 yıl hüküm giymiş İrfan Cemal, günah keçisi olarak belki iyi bir isimdi. Ama hem Vali, hem de yardımcısı İrfan Cemal Kerküklü her şeye rağmen “yok öyle bir şey” diyordu.

Gerçi Vali de, yardımcısı da suikast düzenlenecekti dese ne değişecekti? Kerkük’te ya da Süleymaniye’de KDP veya KYP yöneticisi sıfatı taşıdığı halde, Amerikaya “hayır” diyecek bir irade ya da arzu var mıydı? Ancak buna rağmen suikast iddiasında ismi geçen her iki adres, hamilerini yalanladı ya da yalanlamak zorunda kaldı. Çünkü K. Irak’ta bu isimler birer figürandan ibaretti. Filmin esas senaryosunu Albay Mayville yazıyordu...

Konunun öneminden hareketle yineleyelim ki her şey, ama her şey suikaste adres olarak Washington’u işaret ediyordu.

Cevabını arayan sorular ve sorumlular

Süleymaniye operasyonu diğer beş baskınla birlikte kamuoyu tarafından günlerce tartışıldı.

Skandalın ortaya çıktığı ilk günden Süleymaniye Komisyonu’nun açıkladığı karara kadar, hatta daha da sonra pek çok soru soruldu. Niçin hiçbir çatışma yaşanmadan teslim olunuldu? temel tespitinden başlayarak gündeme gelen, bir başka ifade ile cevabını arayan sorular vardı. Her birisi altın değerinde sorular.

Aslında cevapları içinde gizli olan bu soruları, kamuoyunun sorduğu soruları, şimdi bu bölümün sonunda biz de tarihe havale ederek soruyoruz.

1) Niye tedbir alınmadı?

Özel Tim, yıllardır Süleymaniye’de görev yapıyor. 11 subaya/astsubaya orada görev verenler, bir baskın ihtimaline karşı ne yapmaları gerektiğini söylemedi mi?

2) Dur emri veren kim?

Amerikan askerlerinin “İki saatlik abluka”sına, bürolara “gaz bombası” atmasına rağmen; subaylara, “karşılık verme-

yin" şeklinde bir talimat verildi mi? Eğer böyle bir emir varsa, bu emri veren kim ya da kimler?

3) Niye imha edilmedi?

En basit bir örgüt bile bir baskına uğradığında, ele geçmesini istemediği "gizli bilgi"leri imha eder... Süleymaniye'deki Özel Tim bürosunda bulunan "askerî bilgi ve belgeler"in Amerikalıların eline geçmesine niçin göz yumuldu?

4) Türkmen Cephesi lekelenmedi mi?

ABD askerlerinin gerçekleştirdiği baskınlar Irak Türkmen Cephesi'nin, illegal faaliyet yapıyormuş gibi görülmesine yol açmadı mı? Bu nedenle Türkmen Cephesi'nin, Irak merkezî hükümetindeki muhtemel ağırlığını da zayıflatmadı mı?

5) Konunun üstü örütülecek mi?

Cuma günü öğleden sonra yaşanan operasyonunun üzerinden 24 saat geçmesine rağmen devletin hiçbir organından açıklama yapılmadı. Konuyu Türkiye bir gazeteci aracılığıyla öğrendi. Haber basında çıkmasıydı acaba konunun üzeri örtülecek miydi?

Türk Genelkurmay'ının bu sorulara ilişkin somut cevabı şu oldu:

"Süleymaniye'de Amerikalılara teslim olan Türk subayları hâlâ Ankara'da görev yapıyorlar."

Ancak bu açıklamanın ardından Özel Kuvvetler Komutanı Tümgeneral Kadri Ercan ve Yardımcısı Silopi Tugay Komutanı Tuğgeneral Abdullah Kılıçarslan Ağustos ayında Yüksek Askeri Şura'da süreleri dolmadığı halde bir başka göreve atandılar. Genelkurmay Harekat Başkanı Korgeneral Köksal Karabey de beklediği terfiyi alamadı.

Bu şu anlama geliyordu:

Çatışmalar başladıktan sonra Ankara'dan verildiği iddia edilen "teslim olun" emri en azından bu tenzil-i rütbe ile birlikte bir şeklide de olsa adresini buluyordu.

Süleymaniye Baskınından sonra hükûmetin olağanüstü sakinliği dikkat çekiciydi. Yukarıda da anlattığımız gibi olaydan sonra ne Abdullah Gül ne de Tayyip Erdoğan programlarını bozmamıştı bile. Başbakan Samsun'da çilek bahçesi açılışına gitmiş, Dışişleri Bakanı da liseden arkadaşları ile mantı ziyafetine katılmıştı. Türkiye ile ABD'yi bir savaşa dahi sokabilecek gelişmeler karşısındaki hükûmetin bir ve iki no'lu isimlerinden gelen bu tavır gazetecilerin de dikkatini çekmiş Başbakan'a sormuşlardı:

"Sayın Başbakan, niçin Ankara'da değilsiniz de Samsun'dasınız?"

Sorunun önemi ve anlamı ortada... Gazeteci Muharrem Sarıkaya 12 Temmuz Salı günü Sabah gazetesinde yazdığı bir yazı ile bu soruya, muhtemelen farkında olmadan cevap veriyordu.

Muharrem Sarıkaya yazısında Hükûmet ile Amerika'lı Şahinler arasında yaşanan gizili bir görüşmeyi deşifre ediyordu. Yazıya göre ABD, Irak işgalinin ardından operasyona gölge düşüren ve de işgalin temel amacının gerçekleşmesine engel olan, K. Irak'taki Türk askerinin bölgeden derhal ayrılmasını istiyordu.

Bu konuyla ilgili ilk temaslar bir "Şahin Pentagon Bakan Yardımcısı" ile "Dışişleri Bakanlığımızın en ağır ismi" arasında Londra'da gerçekleştirilmişti.¹²³ Bu görüşmelerden daha sonra da çeşitli kereler, yine 'en yüksek temas' seviyesinde diyaloglar yaşandı.

Londra'daki toplantıda ABD'li Bakan Yardımcısı, K. Irak'la ilgili düşüncelerini şu ana başlıklarda topladı:¹²⁴

1-PKK/KADEK'i biz başından beri terörist olarak kabul ettik. PKK/KADEK'in unsurlarını K. Irak'tan temizleyeceğiz.

¹²³ Şahin bakan yardımcısı Paul Wolfowitz, Türk Dışişlerinin ağır topu ise herhalde Abdullah Gül olsa gerek.

¹²⁴ Muharrem Sarıkaya, 12 Temmuz Salı, Sabah gazetesi

Orada kalmalarına izin vermeyeceğiz. Ancak biz lider kadrolarını bölgeden uzaklaştırmadan önce, siz alt kadrosunu eritmek için “Eve Dönüş Yasası”nı bir an önce çıkarın. Bu PKK/KA-DEK’in lider kadrosunu bölgeden uzaklaştırmamızı kolaylaştırır. Ayrıca bizim ve bölgede bulunan müttefikimiz grupların da işini rahatlatır.

2-TSK’nın bölgedeki askerleri bundan böyle, Irak’a operasyon düzenleyen koalisyon ülkelerinin askerleri gibi, Irak’taki Merkez Komutanlığı’nızın bilgisi dahilinde ve onun gözetiminde (CENTCOM) çalışsın. Askerleriniz CENTCOM Karargahının bilgisi dışında hareket etmesin.

3- K. Irak’taki muharip güçlerinizi derhal geri çekin. Eğer bu süreç gerçekleşirse, Türk askerinin Bağdat-Basra bölgesindeki koalisyon gücünde yer almasına imkan tanırız.

Bu temel talepler listesi ilerleyen günlerde Pearson tarafından Dışişlerinin üst düzey yetkililerine, bir kez daha aktarıldı. ABD’nin mesajı Genelkurmay’a da iletildi. Genelkurmay konuyu değerlendirdi. Ağırlıklı kanaat şu oldu:

“Evet biz bölgeden çıkabiliriz, ancak PKK’nın hallolduğuna nasıl inanacağız. Birkaç bin teröristi bölgeden uzaklaştırılmaları sorunu çözmez. İstendiği an başka bir isimle başka militanları karşımızda bulabiliriz.”

Genelkurmay bu temel yaklaşımını Dışişlerine şu cümlelerle sundu:

“Biz 10 yıldır buradayız. Amerikalılar yeni geldi. Terör sona ermeden bölgeden çıkmayacağız.”

Genelkurmay’ın işte bu tepkisinin ardından tesadüfe(!) bakınız ki Süleymaniye baskını patlak verdi.

Ve yine aynı tesadüfe bakınız ki hükûmet kendinden emin, sakın çilekli ve mantılı davetlere katılmayı Ankara’da ki teyakuz haline tercih ediyor!

Belliki Wolfowitz’li buluşmalardan birsinde ‘en şahin Bakan’ Süleymaniye’yi ve sonrasını Cüneyt Zapsu dostunun kulağına fısıldayıvermişti.

Aynı kaptaki iki yemek

8 Haziran 2003 Salı günü Türk askerlerinin serbest bırakılmasının üzerinden 24 saat sonra, Süleymaniye Komisyonu'nun toplandığı gün iki Amerikalı üst düzey komutan Ankara'ya geldi. İlginç bir tesadüf ile ABD'nin Avrupa'daki Kuvvetlerinin Komutanı Org. James Jones ve ABD'nin Irak Merkez Kuvvetleri Komutanı Org. John Abizaid aynı günde 12'şer saat süren bir Türkiye ziyareti gerçekleştirdiler. İki komutanın ziyaretinin birbiri ile bağlantılı olmadığı iddia edilse de "Süleymaniye krizi" ve "Irak'a Türk askeri gönderilmesi" aynı kaba konulmuş yemeklerdi.

Komutanlardan birisi "Süleymaniye Krizi"ni çözerken, diğeri aynı anda "Irak'a asker" talep ediyordu. Bu durum açıkçası, dünyanın en garip "iki karesinin yanyana geldiği tek fotoğraf" idi.

Bir tarafta başına çuval geçirilen asker, diğer yanda Irak'a davet edilen asker...

İkisi de aynıydı, üstelik aynı anda, aynı masada, aynı üniformayı taşıyan insanlar tarafından ifade edilen taleplerdi. Zaten kim bilir belki de bu işin böyle olması gerektiği için Süleymaniye operasyonu düzenlenmişti! Hakaret edilirken hızya soku lan, zayıf düşürülürken teslim alınan bir gerçeklik...

Orgeneral James Jones, Orgeneral Hilmi Özkök'le yaklaşık bir saat süren bir görüşme yaptı. Hilmi Özkök, Pearson'a söylediği sözleri tekrarladı:

"Zedelenen onurumuzun telafi edilmesi gerekir."

Jones'de aynı türküyü tekrarladı:

"Olay bizim bilimiz dışında gelişmiştir."

Orgeneral Hurşit Tolon'un Süleymaniye skandalı nedeniyle devir teslim törenine katılmadığı, Irak komutanlığını Tommy Franks'ten devralan John Abizaid ise Bağdat'a gitmeden Jones'la aynı gün geldiği Ankara'da görüşmelere, askerlerle değil hükümetle başladı. İlk adres Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal'di.

Abizaid Süleymaniye görüşmelerinin başladığı gün, iki önemli talepte bulunarak Türkiye'yi adeta sınava tabi tuttu. Hem Uğur Ziyal'ın Amerika ziyaretinde verdiği "K. Irak'tan çekileceğiz" sözleriyle, hem de 11 askerin iade edilmesinde hükümetten kopardıkları taahhütlerle ilgili olarak...

1) PKK'ya af yasasını çıkarın, örgütün garantisiyiz ve buna bağlı olarak K. Irak'ı terk edin.

2) Bağdat'ta güvenliği sağlamak için bize kuvvet verin.

Evet Abizaid başlarına çuval geçirilmiş askerlerimizin tartışıldığı komisyonun toplandığı gün, işte bu istekleri sıralıyordu.

Bağdat'a asker gönderin!

Genelkurmay Başkanlığı, Org. Jones ile Süleymaniye'yi hallederken Abizaid'le yapılan görüşmelerde son talebe, Irak'a asker gönderilmesi isteğine yeşil ışık yaktı. "Ulusal onurumuz çiğnendi ama ABD ile müttefik olduğumuzu da unutmamalıyız" diyen askerler, "şartlarda anlaşırsak asker göndeririz" mesajını verdi.

TSK'nın görüşleri Orgeneral Özkök ve dönemin Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt tarafından ABD'lilere, ayrıntılı olarak anlatıldı. Bağdat'ta güvenliğin sağlanması ile Irak'ın kuzeyindeki gelişmelerin birbirinden farklı değerlendirildiği vurgulandı. ABD'nin istediği de zaten buydu.

İntikam saldırısı!

Türk tarafı özellikle askerler, her iki Amerikalı komutanla yaptıkları görüşmelerde bir kısmı karşılıklı olmak üzere eteklerindeki tüm taşları ortaya döktüler. Türk Genelkurmayı tezkere-nin reddiyle ortaya çıkan ABD patentli tepkiler için sorumluluğun kendilerinde olmadığını da ısrarla anlattılar. Güneri Cıva-oglu, bir yazısında şöyle diyordu.¹²⁵

125 Milliyet gazetesi, 22 Temmuz 2003

Süleymaniye’de Türk özel birlikleri merkezini basarak subayları, elleri kelepçeli, başlarına çuval geçirilmiş halde götürmek, strateji uzmanlarına göre “psikolojik operasyondur”. Bu şok darbeyle, şimdi, Irak’ta Türk askerinin en tehlikeli ve duyarlı yörelerde görev yapmasının konuşulmasına ortam hazırlanmıştır.

Süleymaniye baskını yaşanmasaydı, “ABD, Türkiye’nin stratejik ortağıdır. Tezkere nedeniyle bir serinlik yaşansa da bir şey değişmez” zihniyeti sürecekti. Irak’taki ABD askerleri, her gün birer ikişer sinek gibi öldürülürken, Bağdat’ın ve Saddam’ın doğum yeri Tikrit gibi tehlikeli kentlerin bulunduğu orta Irak bölgesine, Türkiye’nin hediye paketi gibi “barış kuvveti” göndermesi hiç konuşulur muydu?

Şimdi hararetle konuşulabiliyor.

Baskın’ın diğer psikolojik hedefleri Avrasya Stratejik Araştırmalar Vakfı Başkanı Profesör Ümit Özdağ’a göre şöyleydi:

- 1- Türkiye’nin bağımsız politika üretmesini önlemek.
- 2- TSK’yı Kuzey Irak’tan çekilmeye ve ABD mutlak denetimini kabule zorlamak. (Bu amaç duvara çarptı)
- 3- TSK’da bulunduğu inandıkları anti - Amerikançı ekibe gözdağı vermek. TSK’dan intikam almak.
- 4- Kürt gruplarına “beraberiz” mesajını, Türkmenlere ise “Türkiye bizi koruyamaz” kaygısını vermek.
- 5- PKK’ya TSK’nın bölgede ABD’siz etkin olamayacağını düşündürmek.

Ancak Prof. Özdağ’a göre en önemlisi, “Irak’ta Türk askerinin asayiş görevini kabul etmesini bu şokla kolayca sağlamak” olmalı.

Amerikalı komutanlar “Baskına” gerekçe tuttukları iddialarını, “baskıyı devam ettirme ve istediklerini koparma” adına sürdürdüler. Geldikleri gün toplanan Süleymaniye heyetinden bir özür, hatta tazminat kararı çıkmaması için, K. Irak- terör ve Türkmen kelimeleri arasında gidip geldiler. Maksat suçlu değil, haklıyız psikolojisini Türk tarafına kabul ettirmektir.

Bu da fazlasıyla başarıldı.

Süleymaniye temsil krizi, Kerkük’te vur emri!

İki komutanın Ankara’da baskın krizini çözmek için nabız yokladığı, psikolojik savaş yürüttüğü saatlerde Süleymaniye’de ikinci bir kriz yaşanıyordu.

Türkiye’nin milli duygularını onore edeceği beklentisiyle kurulan Süleymaniye Komisyonu, daha ilk günden hayal kırıklığı yarattı.

Görüşmeleri Türkiye adına izleyecek olan Özel Kuvvetler Komutan Yardımcısı Tuğgeneral Abdullah Kılıçaslan, toplantı salonuna girdiğinde Amerikalı bir binbaşı, kendisini “heyet başkanı” olarak tanıttı. Tuğgeneral şaşkınlığa uğradı. Kendisinin taşıdığı “Tuğgeneral” sıfatına karşılık Amerika, adeta alay edencesine “binbaşı” rütbeli birisini karşısına çıkarıyordu. Askerliğin çok temel bir kanunu, ast-üst ilişkisi ve denklik alenen çiğneniyordu. Üstelik de özür beklenen, özel hassasiyetleri olan bir toplantıda...

Bu durum karşısında kendisine eş muhatap bulamayan komutan, daha koltuğuna oturmadan “görüşme burada bitmiştir” diyerek salonu terk etti.

Hayrete düşen Amerikalılar, Türk subayının bu tavrını ABD’nin Avrupa Kuvvetler Komutanı James Jones’a bildirdiler.

Bunun üzerine Nato Avrupa Komutanı Orgeneral Jones, krizi çözmek de dahil olmak üzere bir seri gerekçe ile apar topar Ankara’ya geldi. Başkent’den yapılan müdahaleyle toplantı Türkiye’ye kaydırıldı. Salonda çıkabilecek bir sıcak çatışma ihti-

mali de ortadan kaldırılmış oldu. Bu yolla Türkiye nispeten rahatlatılarak, hiç değilse toplantı yapılacak bir ortam sağlanmış oldu.

Toplantı temsil kriziyle yaranırken Korgeneral Abdullah Kılıçslan bir önemli kararı, “vur emrini” Süleymaniye’de açıkladı:

“Bundan sonra her kim olursa olsun, Amerikalıların yaptığı türden bir davranış gösterenlere silahla karşılık verilecektir.”

“Vur emri” için geç kalınmadı mı, niçin daha önce böyle bir emir verilmedi, hatta böyle bir emire ihtiyaç var mıydı, işin tabiatı ve askerlik kanunları gereği böyle bir emir olmasa bile vuruşmak gerekmiyor muydu, emir vardı da acaba Tim komutanı mı uygulamadı, gibi temel soruların cevabını ilerleyen sayfalara bırakarak dikkatlerimizi, heyetin Ankara’ya alınan toplantısına çevirelim.

İnanılmaz teklif: Çuvalcibaşı görüşmelere katılsın!

Görüşmeler Süleymaniye’deki fiyaskonun ardından Çarşamba günü saat 14:00’te, bu kez Genelkurmay Başkanlığı kargâhında başladı.

ABD heyeti toplantıya Barzani ve Talabani temsilcilerinin de yermalmasını isteyerek girdi ve devamında bir başka çılgın talepte daha bulundu:

“Albay Mayville de görüşmelere katılsın.”

Bu iki talep karşı tarafın içinde bulunduğu psikolojiye aynalar tutuyordu.

Hem operasyonun mahalli temsilcisi, tüm kızgınlığın üzerinde olduğu Mayville’in hem de Barzani ve Talabani gibi aynı baskında başrolü oynayan isimlerin üstelik “taraf” olarak toplantıya dahil olması isteniyordu!

“Mayville’in Ankara’ya gelmesini istemek...” Düşüncesi bile herhalde ve yeterince ürkütücü idi.

Org. James Jones’ın katkıları ile Mayville ve K. Irak’lı grupların toplantıya katılması sorunu aşıldı.

Türk heyetini Genelkurmay Harekat Başkanı Korgeneral Köksal Karabay ve üç Türk subayının, Amerikan tarafını ise Korgeneral John Sylvester ile üç Amerikan subayının temsil etmesi kararlaştırıldı. Toplantıya katılan üçer subayın rütbeleri albay ve binbaşı olarak belirlenirken, Dışişlerinden hiç kimsenin bulunmaması da karşılıklı onaylandı.

Amerikalılar toplantıya, Mayville ve Kürt grupların katılmasından vazgeçtiler ancak vazgeçemedikleri bir konu vardı:

K. Irak'taki Türk askerî varlığı...

Süleymaniye'deki toplantıya eş komutanla katılmama, Mayville, Barzani ve Talabani talepleri ile pazarlık kapısını yüksekten açan Amerikalılar, daha ilk toplantıdan itibaren "K. Irak'taki Türk askerî varlığı"nın bölgeden çıkmasının masaya yatırılmasını istediler. Amerikalıların bu konu için öne sürdükleri gerekçe şuydu:

"Türk askeri bölgede başına buyruk davranıyor. Bunu çözmeden bu tür olayların önüne geçmeniz mümkün değil!"

Amerikalıların nihai talebi belliydi:

"Türk askeri bölgeden çekilsin!"

Türk tarafı, Komutan Sylvester tarafından yüksek sesle dilendirilen bu talebe bilineni tekrarlayarak cevap verdi.

"PKK tehdidi ortadan kalksın çıkalım, K. Irak sevdalısı değiliz."

PKK'nın bitmesi şartına bağlı gerekçeler için Af'da dahil, pek çok konu çok önceden Türkiye'ye bildirildiği ve bu sebeple bir ara döneme ihtiyaç olduğu gerekçesiyle bir formül üretildi. Formülün adı "Eşgüdüm mutabakatı" idi.

Dimyat'a pirince giderken

Amerikalıların bulduğu "Eşgüdüm mutabakatı" formülü, Türkiye'nin aleyhine işleyecek bir mekanizma kurulmasını düzenliyordu.

Bu kapsamda öncelikli olarak eşgüdüm mekanizmalarının K. Irak'ta nerelere kurulacağı ve buralarda görev yapacak Türk irtibat subaylarının sayısı ele alındı. Türk askerinin elindeki silah mevcudiyetinin Amerikalılara bildirmeleri kararlaştırıldı. Aynı doğrultuda ilerde bir Türk irtibat subayının da bölgede görev alabileceği, sadece konuşuldu!

Böylece "Eşgüdüm mutabakatı" adı altında şık bir yöntemle, Türk askerinin atacağı her adımı Amerikalılara "bildirme ve onaylatma" zorunluluğu getirildi.

Öyle ya Amerikalılar herhalde kendi planlarını ve hareketlerini bizimle paylaşmayacaklardı! Zaten böyle bir konu gündeme bile gelmedi. Sonuç olarak görüşmeler "onur tamiri" beklentisiyle başlarken bir anda, Türk askerini K. Irak'ta ABD'ye bağlama toplantısına dönüşüverdi.

ABD'nin elinde kalan deliller

Süleymaniye toplantıları üç oturum devam etti. Toplantılar boyunca Amerikalılar sürekli delillerden bahsettiler. Özel Tim'in Türkmenleri silahlandırarak terörist eylem düzenlemeyi planladığını iddia ettiler. Ancak Org. Sylvester ve subayları masaya hiçbir şey süremediler. Amerikan elçiliği gazetecilerin ısrarlı soruları üzerine "yakında delilleri göreceksiniz" diyordu demesine ama, görüşmelerde bir tek şunu delillendirebildiler.

"Tim Merkezi'nde C-4 patlayıcıları bulduk."

Sonuç olarak ABD müzakerecileri "istihbarat aldık, Kürt Vali'sine suikast düzenlenecekti" iddiasına ilişkin tek bir delil sunamadılar. Ancak olayın üzerinden bir hafta geçmeden, ilginçtir Muş Valisi'ne PKK tarafından bir saldırı düzenlendi.¹²⁶

126 Amerikalılar, Süleymaniye'deki Türk Özel Harekat Timi'ni Kerkük'ün Kürt Valisi'ne suikast yapacaklardı diye suçlarken saldırı PKK/KADEK'ten geldi. Bölücü örgüt üyeleri Tunceli Valisi'ne suikast girişiminde bulundu. Vali Ali cafer Akyüz, Pülümür'den dönerken, yolda pusu kuran PKK/KADEK teröristlerinin silahlı saldırısına uğradı. Çıkan çatışmadan Vali Akyüz yara almadan kurtulurken, ilk ateş sırasına 2 er şehit oldu, 1 er yaralandı.

“Asıl Başkan” diye tanınan ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney ve Savunma Bakanı Donald Rumsfeld’in, “Türk askeri-nin yapmayı planladığı faaliyetlerle ilgili istihbarata sahip ol-dukları” iddiasına da resmî hiçbir kanıt sunulamadı. Türk Özel Tim’inin KADEK liderlerinden Cemil Bayık’ı yakalayarak Tür-kiye’ye getireceği tezine de ABD tarafı hiçbir cevap vermedi.

Basın açıklamasının yapılacağı günden 24 saat önce yapılan son toplantıda karşılıklı mesajlar verildi. Önce Amerikan tarafı-nın mesajları:

1) TSK ile işbirliğine olumlu yaklaşıyoruz. Bağdat’ta güven-liği sağlama konusunda ciddi sıkıntılarımız var. Türkiye bölge-yi iyi tanıyan ve tarihsel ağırlığı olan bir ülke. Ancak öncelikle Irak’ın kuzeyinde bulunan birliklerinizin durumunu ve mevcu-diyetini gözden geçirmelisiniz. Bölgede Amerikalı bir generalin otorite sağlaması çok daha kolay olur.

2) Türk kamuoyunun, Amerikan yönetiminden açık özür beklemek yerine baskından üzüntü duyulduğunu dikkate al-ması daha doğru olacaktır. ABD’nin bu konudan duyduğu sı-kıntı, Korgeneral John Sylvester’ın Süleymaniye’deki Tim’inize yaptığı ziyaret sırasında bizzat ifade edilmiştir. Artık bu mesele geride kalmalıdır.

Ve Türk tarafının uygulanmasını istediği talepler listesi:

1) Irak’ta güvenliği sağlayamıyorsunuz. Türkiye’ye yönelik terör tehlikesi sürüyor. Bu koşullarda askerlerimizin bölgedeki mevcudiyetini gözden geçirmemiz söz konusu olamaz.

2) Türk askerlerinin bölgedeki varlığı savaşa değil, barışa yöneliktir. Bu nedenle ABD’li generalin komutasına girilmesi için haklı bir neden görülmemektedir.

3) TSK, ABD ile her türlü işbirliğine hazırdır. Ancak bu du-rum Süleymaniye’deki çirkin olayın tekerrür etmemesi için Irak’ın kuzeyinde, “eşit statülü komutanlık” uygulamasının gündeme gelmesi halinde çözülebilir. 127

127 Bu olayla Türkiye’ye şu mesaj veriliyordu: Bir eylem yaparsanız, aynen karşılığını görürsünüz PKK-ABD işbirliğine ve verilen gözdağına ilişkin önemli bir mesaj...

“Haklıyız” krizi

ABD ve Türkiye arasında, görüşmeler boyunca yukarıda aktardığımız karşılıklı mesajlaşmalar gidip gelirken, bir “haklısınız ama” krizi de yaşandı.

Amerikalılar, “baskın yapmakta haklıydık” ifadesini sonuç metnine sokmak istiyorlardı.

Komisyonun Pazartesi günkü son toplantısında, baskın sırasında uygulanan yöntemden üzüntü duyduğunu kabul eden ABD tarafı, bir gün sonra bölgedeki Amerikan birliklerine gelen istihbaratlar nedeniyle operasyonun düzenlendiğini, bu nedenle de operasyonun haklı bir tavır olduğunu iddia etti. ABD tarafı “gelen istihbaratı beklemeye tahammülü olmayan nitelikte idi” görüşünü dile getiriyordu. Amaç “baskında haklıydık” tezini metne geçirmekti ve Amerikalılar bunda direniyorlardı.

Türk tarafı ise ABD’nin bu tavrına karşı çıkarak, bu tür bir ifadenin ortak açıklamaya girmesine kesinlikle karşı olduğunu bildirdi. Bunun üzerine tarafların, üst düzey yetkililerle danuşmalarda bulunmaları için toplantıya ara verildi.

Toplantının öğleden sonraki bölümünde ise kriz aşıldı ve ortak metne imzalar atıldı.

Toplantılarda şu net bir şekilde ortaya çıktı. Mesele “baskını yapmakta haklıydık” ya da bunun “delillere dökülmesi” filan değildi. Niyetler Türk askerinin bölgedeki kontrolünü ele almaktı. Bu konuda zaten 11 askerin serbest bırakılması sırasında aldıkları sözlerle bir mutabakat oluşturmuşlardı. Gerisi fasa fi-soydu ve gelinilen şu noktadan sonra geriye kalan tek şey kamuoyunu rahatlatacak, mağlubiyetin acısını azaltacak birkaç argümanı Ankara’ya vermekti.

Amerikalılar bu sürecin en önemli şu sorusuna tabii ki hiçbir zaman cevap veremediler.

“Madem elinizde bu kadar güçlü deliller var. Öyleyse niçin 40 yıllık müttefikiniz Türkiye’den tedbir almasını istemediniz de, Türk askerini esir aldınız?”

Üzüntü ile kaygı arasında gidip gelen dostluk!

15 Temmuz Salı günü, K. Irak'ta 11 Türk askerinin Amerika-lılar tarafından gözaltına alınması olayı için kurulan ortak araş-tırma grubu raporunu açıkladı. Raporun yayınlanması, tıpkı gö-rüşmelerin "başlangıcı" gibi "finali"nde de bir krize sahne oldu. Bu sıkıntıyı az sonra aktaracağız. Ama önce Genelkurmay'ın tek taraflı olarak kamuoyuna duyurduğu açıklamayı aktaralım:

"Toplantılarda, ABD kuvvetlerinin Süleymaniye'de düzen-lediği operasyonun icra, yöntem ve şekli ile Türk birliklerinin Kuzey Irak'taki faaliyetleri görüşülmüştür. Türk askerlerinin alıkonulma durumu detaylı olarak ele alınılmıştır. ABD tarafı, Türk askeri personelinin yapılan muameleye ilişkin kaygılarını not etmiştir. Türk tarafı da, K. Irak'ta Türk personelinin rapor edilen faaliyetleri ile ilgili ABD'nin kaygılarını not etmiştir. Her iki taraf, Türk askerlerinin gözaltında maruz kaldıkları muame-leyi üzüntü ile karşılamış, herhangi bir faaliyete geçmeden önce bölgedeki güvenlik ve istikrara ilişkin her türlü bilginin süratle paylaşılmasında mutabık kalmışlardır."

Genelkurmay'ın yaptığı açıklama için burada iki tepkiyi yansıtmakta fayda var. Birincisi, tezkereler sürecinin aktif ismi Meclis Başkanı Bülent Arınç'ın ilginç yorumu:

"Açıklamayı, hem olayla ilgili olarak hem de duyulan üzü-nüyü ortaya koyması bakımından anlamlı buluyorum. Açıkla-mayı yeterli veya yetersiz bulmak benim işim değil. Bu bir ortak açıklamadır. Genelkurmay yetkilileri bu açıklamayı yapmışlarsa demek ki, olay araştırılmış ve neticesi kamuoyuna bildirilmiş demektir."

Ve hükümet sözcüsü Cemil Çiçek'in değerlendirmesi:

Dün akşam Genelkurmay 2. Başkanı Org. Yaşar Büyükanıt, açıklamasına "uzlaşma metni", dedi. Müzakereyi yürütenler Genelkurmay Başkanlığı ile Dışişleri Bakanlığı yetkilileridir. Herhalde olabilecek olan bu kadardı. İlişkilerin devamı açısın-dan bugünkü metnin kifayet ettiğini düşünmüş olabilirler."

İki açıklamanın ruhu şuydu: “Biz hükûmet ya da Meclis olarak işin içinde değildik, sorumluluk Genelkurmay’dadır.” Ancak bu iki açıklamanın havasından çıkan bir sonuç daha var:

“Biz de işin içinde olsaydık sonuç yine değişmezdi.”

4 Temmuz’dan bu yana Türkiye’nin hop oturup hop kalktığı, hiç değilse bir kuru özür beklediği toplantıların sonunda kelimenin tam anlamıyla dağ fare doğurmuştu. Bırakınız özürü, Türk tarafı ortaya konulamayan hiçbir delile rağmen suikast yapacak ülke konumuna indirgenmişti. Genelkurmay’dan yapılan açıklama metni olay yaşandıktan sonra yapılan açıklamalarla da karşılaştırıldığında, son derece net bir şekilde, Türkiye’nin geri adım attığını ortaya koyuyordu. ABD buna rağmen bir “üzüntü” kelimesini bile çok gördü!

Korgeneral Sylvester raporun açıklandığı günün bir önceki akşam saatlerinde, Genelkurmay Başkanlığı Karargâhı’nda ortak açıklama metnine imza koydu. Ancak Sylvester imzayı atarken, “Washington’dan son bir kez daha onay bekliyorum. Bu onay sonrasında açıklamayı yapalım,” dedi. Genelkurmay Başkanlığı ise, bu metnin de gerisine düşülür kaygısıyla sabah saatlerinde açıklamayı yayınladı. Bunun üzerine Amerikan heyetinden açıklamaya itiraz geldi.

ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Richard Boucher, “Washington açısından değerlendirme sürüyor” notunu iletti. Türkiye, Amerikalılar’ın itirazlarına karşılık olarak, “Açıklamada gerekli imzalar var, kamouyona açıklama yapacağımızı söyledik ve yapmamız gerekiyordu,” dedi.

ABD, Genelkurmay’ın duyurduğu metni, 24 saat geçtikten sonra onayladı. Peki niçin bu gecikme yaşandı, Washington’un itirazı neydi?

İtiraz “üzüntü” kelimesinden kaynaklanmıştı. ABD metinde “olaylardan üzüntü duyduğunuz” yer almasını istemiyordu!

Açıklamada, “Her iki taraf, müttefikler arasında vuku bulan bu olayı ve Türk askerlerinin gözaltında maruz kaldıkları muameleyi üzüntü ile karşılamıştır” ifadesi yer alıyordu. Açıkla-

manın Washington'a gönderilen tercümesinde üzüntü kelimesi-
ne karşılık olarak "Worry" kelimesinin kullanıldığı anlaşıldı.
ABD tarafının "Worry" kelimesinin "kaygı duymak" anlamını
da taşıması nedeniyle, bu kelimeyi istemediği 24 saatlik gecik-
menin de bundan kaynaklandığı ortaya çıktı.

Üzüntü krizinden aylar sonra 9 Kasım 2003'te Genelkurmay
Başkanı Org. Hilmi Özkök, gazeteci Mehmet Ali Kışlalı'ya özür
ve üzüntü konusunu şu şekilde açıklayacaktı:

Soru: Peki olaylardan sonra Amerikalılar sizinle görüştükle-
rinde, yapılması mümkün olan her şeyi yaptılar mı? Özür dilen-
di mi?

Cevap: Askerler arasında yaptık ama, hem biz hem de hükû-
metten şöyle bir özür dilendi. Özür dile kelimesi, uluslararası
ilişkilerde beklediğimiz gibi bir kelime ile kullanılmıyor. Üzü-
ntü yerine "regret" kullanılıyor, o zaman öyle kararlaştırıldı. Hü-
kümetle işbirliği içinde yapıldı. Biz de tatminkar bulduk.

İşte Süleymaniye krizinin akıllarda kalan son tortusu...

Üzüntü ile kaygı arasında gidip gelen Türkiye-ABD ortaklığı!

Neredeydik, nerelere geldik

Baskın için "çirkin ve iğrençti" diyen temel aktörlerin açık-
lamalarını toptan bir hatırlamakta faydalar var. Nereden nereye
gelinilmiş? Ne denilmiş? Ne kabul edilmiş?

Org. Özkök: Bu olay Türk-ABD ilişkilerinde ve iki ülke si-
lahlı kuvvetleri arasındaki en büyük güven bunalımını yaratmış
ve bir krize dönüşmüştür. Türkiye ve ABD'nin ilişkileri kadar
önemli olan bir şeye daha vardır: Milli onur ve TSK'nın onuru...

Ege Ordu Komutanı Org. Hurşit Tolon: Bize nasıl bilgi veril-
medi? Türk askeri canı mı? Benzeri görülmemiş iğrenç bir olay.

Cumhurbaşkanı A. Necdet Sezer: Bu saldırgan davranış hiç-
bir gerekçeyle açıklanamaz ve mazur görülemez. Olay Türk hal-
kını rencide etti. ABD'den, Türkiye'yi tatmin edici bir açıklama
beklemek hakkımız.

Başbakan R. Tayyip Erdoğan: Tamamen çirkin bir olay, olmaması gereken bir hadise. İttifak içinde olan bir ülkenin mütefakine böyle davranması, hiçbir siyasi üslupla ifade edilemez. İddia edilen şeyler ise saçmalık.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül: Bu olay burada bitmemiştir. Yapılanların izahının bize anlatılması gerekir. Türk-ABD ilişkilerini zedeleyenlere muhakkak ki gerekli cezalar verilecektir. TSK'nın orada illegal bir örgüt gibi terör olaylarına girmesini düşünmek bile saçmadır. Kaybeden Türkiye değil ABD olmuştur.

Bu açıklamalar, Süleymaniye çuval operasyonu başladığı zaman söylenmiş sözlerdi. Konunun nasıl kapandığını, Türkiye'nin nelere "evet" dediğini ise yukarıda olaylarla anlatmaya çalıştık. Görünen o ki; çuvalın Türk askerinin başına geçirildiği ilk gün söylenen sözlerle finali arasında derin uçurum var. Komisyon raporu da bunu ayrıca ispat ediyor. Ancak bu raporun başka açılardan da irdelenmeye ihtiyacı var.

Temel soru şu: Süleymaniye çuval operasyonunun gerçek amacı ne idi?

İşte cevaplar:

1-Türk Ordusu'na test: ABD bu olayla çok net bir şekilde TSK'dan intikam aldı. Pentagon şahinlerinin tezkerinin reddi sürecinde "aktif bir tutum takınmadılar, büyük hayal kırıklığı yaşadık" dediği TSK'ya bu yolla bir mesaj verildi.

"Bizimle hareket etmezseniz sonuç bu olur. "

Neo-Conlar bu yolla faturayı TSK'ya kestiklerini de alenen ilan etmiş oldular. İskenderun'da bekletilen deniz piyadelerinin de öcü alındı. Operasyonu yöneten Albay Mayville'ın, İskenderun'da bekletilen askerlerden birisi olduğunu aktarmıştık. Limandan silahla dışarı çıkmak isteyen Mayville'ın ya da Amerikan askerlerinin üzerlerinin aranması; Kuveyt'te, Suudi Arabistan'da hatta Pakistan'da sınırsız krediyle istediği gibi hareket etmeye alışmış Amerikalıları kızdırdı ve kendilerince bir intikam alma yolu olarak "baskını" seçtiler.

Saldırıyla Türk Ordusu'nun sabrı da teste tabi tutuldu. TSK'nin yapabileceklerinin ve yapamayacaklarının sınırları görüldü.

K. Irak'ta kırmızı çizgilerden bahseden Türk ordusuna, "benim istediğim kadar kırmızı çizgin olabilir" mesajı verildi.

Amerikalılar baskınla ve sonrasındaki toptan tavırlarıyla da bir psikolojik savaşın tüm detaylarını sergileyerek, TSK'yı selamlamış oldular!

2-Kuzey Irak'tan elini çek: Bilgi paylaşımı, mutabık kalma, işbirliği, koordinasyon, eşgüdüm... Komisyon raporunda en çok kullanılan kelimeler bunlardı. Adeta bu kavramlar üzerinden Ankara ile eşit bir diyaloga girildiği havası verilerek, Türkiye'nin K. Irak'tan çıkarılması yada boynuna kement geçirilmesi oyunu oynandı.

Peki ABD açısından K. Irak'ın önemi ne idi? Türkiye'nin K. Irak'tan elini çekmesi niçin bu kadar önemli idi?...

Irak'ın diğer kesimleri hızla kaosa sürüklenirken Amerikalı askerler için "güvenli" ve "dostane" bir bölge gerekiyordu. Amerikalı komutanlar için Kuzey Irak bu açıdan "stratejik bir önem" kazanmıştı. Bu bölge Amerikan çıkarları için "hayati nitelik" kazandığına ve Türkiye'de artık "güvenilmez müttefik" olduğuna göre, buradan ayrılması gerekiyordu.

Kısacası bu bakış, Amerikalıları yarın ne yapacakları belli olmayan bazı grupları stratejik müttefik ilan ederek, 50 yıllık "ortağına" silah doğrultma noktasına itmişti.

Süleymaniye'deki baskın bir taraftan da ülkenin diğer kesimlerinde her gün bir Amerikan askerinin öldürülmesiyle artan paniğin hangi doruklara doğru ilerlediğini de ortaya koyuyordu.

3-Türk askerinin bölgeden çıkması kesinleşti: Süleymaniye'de yapılan baskınla ilişkili olarak notedilen (üstelik karşılıklı) kaygıların dışında ABD'nin en ufak bir özre yanaşmaması, hatta "biz haklıyız" mesajının metne geçmesi için direnmesi, yani Türkiye'nin ayyıldızlı kapısına yapılan saldırıdan hiçbir olumlu sonuç çıkmaması, şu temel soruyu da gündeme taşıdı.

Komisyon niçin toplandı? Keşke bu komisyon kurulmasa mı idi? Soruların ortaya konulma nedeni şuradan kaynaklanıyor. Toplantıların sonunda Türkiye'nin lehine koparılmış tek bir tek pozitif gelişme yok. Bilakis Türkiye aleyhine çok önemli şu gelişme zabıtlara geçti:

Türkiye bu olayın ardından, K. Irak'tan çekileceğini tescillendirdi. Görüşmelerde özür yerine, bu konu konuşuldu. Yani ABD'nin istediğı gündem. Mütabakat zabtının açıklanmayan sonuç bölümünde, "PKK terörünün bitmesi şartıyla Türk askerinin K. Irak'tan çıkması" hükmü altına alındı. Üstelik en haklı olduğumuz konuda ve en haklı olduğumuz zamanda bu sonuç ortaya çıktı.

4-ABD'nin eşiti değiliz: Washington, Süleymaniye krizi sonrasındaki tavrıyla önemli bir şeyi daha ortaya koydu:

"Ankara'yı eşitimiz olarak görmüyoruz."

Süleymaniye'deki ilk toplantıda Türk Korgeneral'ın karşısına, bir binbaşyı çıkardı. Kuşkusuz bu tesadüf değildi. Türkiye'ye "eşit değiliz" mesajı veriliyordu.

Olayların devam ettiği günlerde ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld'in, Başbakan Erdoğan'a gönderdiği mektup da aynı anlayışı yansıtıyordu. Normal koşullar altında Erdoğan'ın muadilinin Dick Cheney olması gerekirken Washington, Savunma Bakanı ile bizim Başbakanımızı eşit tutuyordu. Öylesine eşit değildik ki ve ABD bundan o kadar emin ve rahattı ki; skandalın ortaya çıkmasından bir kaç gün önce hükümet, konuyu TBMM'ye dahi götürmeden TC'nin liman ve hava meydanlarını bir yıl süreyle ABD'ye açtığı kararın mürekebbi kurumamıştı. ¹²⁸

Ama bunların hiçbir önemi yoktu. Türkiye ABD ilişkileri artık eşitler arasında bir ortaklık değil, ast-üst ilişkisine dayalı farklı bir kompozisyondu.

5-Bizimle birlikte olacaksınız: ABD başına çuval geçirdiğı askerden ilginçtir, aynı anda Irak'ta kendi adına savaşmasını istedi. Bu talep bile Süleymaniye olayının nasıl bir psikolojik savaş ve TSK'ni kendisine mahkum ettiğinin bir göstergesi.

128 Cumhurbaşkanı'nın itirazı ile süresiz verilen izin bir yılla sınırlandırıldı.

Esir ettiğiniz askerlerin bu kez de lejyoner olmasını istiyorsunuz. Üstelik aynı zamanlama ile ve üzerinden bir an bile geçmeksizin...

Nihayet bu korku ve sindirme fayda vermiş olacak ki, "Irak'a asker gönderme" meselesine bu olaydan sonra tam yeşil bir ışık yakıldı.

Geogre Soros'un da kulaklarını çınlatmak gerekiyor. Ne demişti Yahudi borsa spekülâtörü iki yıl önce? "En iyi ihraç ürününüz askerdir..."

Üstelik bu işi seve seve yapmazsanız, bu kez "zor kanunları" devreye getiriyor.

Seve seve ya da zorla, bu iki kuralı Türk basınında ilk kez Cüneyt Ülsever kullandı. Cüneyt Ülsever bu saptamasıyla önemli yankılar bulurken, Süleymaniye operasyonu ile ilgili olarak da manidar bir yazı kaleme aldı. Sorduğu soruların kapısı SS1 (seve seve), SS2 (zorla) kanununa açılıyordu.

Amerikan Seviciliği!

Kukeletalı Tezkere'nin hikayesi "üzüntü" kriziyle son bulurken, üzüntüsünü ve sorularını sona erdirmeyenler de vardı. Cüneyt Ülsever, Türkiye'nin K. Irak'tan çıkma sözü verdiği o günlerde çok tartışılan bir yazı kaleme alarak sorular sordu.

Yazı ve sorular üç nokta itibarıyla çok önemliydi.

1-Bütün bir tezkere sürecinin olduğu gibi Süleymaniye toplantılarında da özellikle basın üzerinden tam bir enformasyon savaşı yaşandı. Taraflar birbirlerine cevaplarını, çokça kamuoyu oluşturmaya yönelik olarak da medya ve basın üzerinden verdiler. Özellikle Amerikan tarafı bir zamanlar kendi ülkesinde yaşamış, kendisine çok yakın isimlerle bu yarışta denilebilir ki Ankara'yı, kendi evinde mağlup etti. Washington 5. Kol faaliyetlerinde ne kadar usta ve hazırlıklı olduğunu gösterdi.

2-Cüneyt Ülsever'in sorduğu sorular, Amerikalıların "biz haklıyız" iddiasına kaynak teşkil eden sorulardı. Yani Süleyma-

niye Komisyonu toplantıları itibariyle Amerikalılar, Ülsever'e sordurtulan bu soruları cevap olarak masaya sürdüler. Böylece Ülsever basın üzerinden Amerikan psikolojik savaşına destek verirken, çok az kişinin bilebileceği "içerinin havasını" da yansıtmış oluyordu.

Dolayısıyla Amerikan tezlerinin ne olduğunu öğrenebilmek açısından bu yazı önemliydi.

3-Sorulan soruların bir kısmının spekülatif ve meşruiyet kazanmaya dönük olduğu görünüyor. Mesala derdest edilen askerlerimizin arasından Albay rütbeli birisinin, daha önce ABD ve İngiltere tarafından bölgede "istenmeyen adam" ilan edildiği iddia ediliyor. Oysa Süleymani baskınında Albay rütbesi taşıyan bir Türk Subayı yoktu. En yüksek rütbeli Subay Yüzbaşı idi.

Ülsever'in sorduğu yada sordurtulan soruları şimdi o günle-re ışık tutmak üzere yayınlıyoruz. Soruların önemli, cephe kazanmaya yönelik ve bir Türk gazeteci tarafından sorulması itibariyle anlamlı bulduğumuzun altını bir kez daha çizelim.

1) ABD'nin PKK'yı kontrol altına aldığına ve Türkmenlerin haklarını koruyacağına dair sözleri hangi açılardan eksik bulunmaktadır ki, biz hala K. Irak'ta asker tutmakta ısrarlı davranıyoruz?

2) ABD'den somut taleplerimiz nelerdir? Hangi koşullarda onlara güvenebiliriz?

3) Özel Tim derdest edildiği binada ne yapıyordu? Yanlarındaki siviller kimlerdi?

4) Bağdat'a götürülenler sadece 11 askerimiz değil, toplam 24 kişiydiler. Diğer 13 kişi kimlerdir. Onlar hakkında da ne gibi iddialar var?

5) Askerlerimiz derdest edildiğinde sivil mi idiler, öyle iseler neden?

6) Aynı gün Süleymaniye'de başka nereler basıldı?

7) Derdest edilen askerlerimiz arasında bulunan albay, Reuters'ın aktardığı gibi, daha önce hem ABD, hem de İngil-

tere tarafından bölgede istenmeyen adam ilan edildi mi, edildi ise neden?¹²⁹

8) Tam berrak olmamakla beraber, ABD'nin iddia ettiği üzere, Türk tarafı birkaç yıl önce Navhçıvan'da yaptığı gibi, gizli eylem içinde miydi? Eğer bu iddia geçerli ise, ABD bu vahim iddiasını nasıl ispat edecek?

9) Eğer yapılmış ise; Özel Tim'in gizli eylemlerinden hükümet haberdar mıydı? Burada detaylı bilgi sahibi olmayı kastetmiyoruz, "Kuzey Irak'ta gizli eylem yapma politikasından hükümet haberdar mıydı?"

Kep operasyonu

Cüneyt Ülsever'in tezlerindeki spekülasyon ve suçu örtme psikolojisi bir yana askerler, Süleymaniye krizinde adres tespiti son derece açık ve net bir şekilde yaptılar. Fakat aynı anda da hükümetle iki ayrı vadiye düştüler. Erdoğan-Gül ikilisi olayın ilk gününden itibaren konunun mahalli ve planlanmamış olduğunu ileri sürerken askerler, uyumlu bir dil kullanmakla birlikte saldırının Washington'dan kurgulandığını hissettirdiler. Hatta adres olarak da Pentagon'un patronu Donald Rumsfeld belirlendi.

Öyle ki bu tespit nedeniyle TSK, kriz süresince Pentagon'un kapısını bir kez bile çalmadı.

Askerler tezkerenin reddi nedeniyle Rumsfeld ve ekibinin, kendilerine yönelik "stratejik ve psikolojik hareket" yönelttiği düşüncesini taşıdı. Üst düzey komutanların tamamı bu görüşteydiler.

Komutanlar ABD'nin sırasıyla;

- Güvensizlik yaratma
- Şaşırtma
- Kışkırtma
- Azim kırma

129 Süleymaniye baskınında Albay rütbesinde bir isim yoktu.

- Anlaşmazlık yaratma ve ilgisiz kalma yöntemlerini uygulandığını düşündüler.

Krizin uzaması ise başka diğer şüpheleri davet etti.

Askerler, ABD tarafının krizi uzatarak devam eden soruşturma çerçevesinde sahte belge ve senaryolarla ortaya çıkmaya hazırlandığını tartıştılar. Ancak şu tesbit de ortak bir paydayla ortaya konuldu;

“TSK’ya yönelik komplo devam ediyor. Bu süreç sonunda ortaya atılacak hiç bir belge, iddia ve senaryo kabul edilemez. Pentagon’a güvenimiz gerçekte sıfırdır.”

Askeri kaynaklar, Türk subaylarının başına çuval geçirilerek Bağdat’a götürülmesi olayının, CIA, Pentagon ve peşmergelerin ortak organizasyonu ile planlı, sistemli bir istihbarat operasyonu olduğunu basına sızdırdılar.

Hatta operasyona Amerikalıların koyduğu ad bile yansıtıldı:

“Kep operasyonu”

TSK’nın bu yaklaşımı her ne kadar resmi bir söyleme dönüşmese de, Pentagon’u kızdırmakta gecikmedi.

ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld, sayın Başbakan diye hitap ettiği bir mektubu kaleme alarak R. Tayyip Erdoğan’a gönderdi.

Rumsfeld: Suçlu TSK’dır!

Süleymaniye krizi ortaya çıktığından bu tarafa özellikle askerî kanadın hep şüphe ile baktığı ABD Savunma Bakanı Donald Rumsfeld’in gönderdiği mektup, ABD’li şahinlerin Türkiye’ye nasıl baktığına ilişkin önemli mesajlar veriyordu. Mektubun çok çeşitli açılardan masaya yatırılması gerekiyor. Ama önce kritik ifadeler, suçlayan cümlelerle dolu mektubu yayınlamak da faydalar var. İşte mektubun tam metni:

“Sayın Başbakan,

“Hükümetlerimiz 4 Temmuz günü Süleymaniye’de meydana gelen gerçekleri ve olayları gözden geçirirken, Başkan

Bush'un isteği üzerine, size güvence vermek isterim ki, ABD tarafı ülkelerimizin müttefik olduğuna ve Irak'ta ortak çıkarları paylaştığımız temelinde hareket etmektedir. Türkiye'nin, birleşik, özgür ve refah içinde bir Irak istediğine tamamen güveniyoruz. Türkiye'nin bu amaca ulaşılmasında bir rol oynaması gerektiğinin de farkındayız. Ayrıca, Kuzey Irak'ın, teröristlerin, yeniden Türkiye'ye yönelik silahlı saldırılar için bir yuva olarak kullanılmamasında da kararlıyız.

Umarım, askerlerimizin oluşturduğu ve gerçekleri araştıran Ortak Komisyon'un çabaları, bizim askerlerimizin ve subaylarımızın, Süleymaniye'deki tesise baskın yapmak için haklı ve acil nedenleri bulunduğu yolunda size güven kazandıracaktır. Bizim askeri güçlerimizin süratle hareket etmesinin temellerini, bir suikast tehdidi ve koalisyona karşı eylemlerin hızla destbali-ze edici sonuçları olabileceği oluşturdu. Ayrıca, hiç beklenmedik bir şekilde, çok sayıda silah, patlayıcı maddeler, detonatörler ve zamanlama cihazlarının gözaltına alınan üniformasız personel ile birlikte ele geçirilmesi mevcut kuşkularımızı daha da arttırdı. Bizim anlayışımıza göre, ele geçirilen cihazların çoğu Türk güçlerinin genelde kullandığı türden değıldi.

Türk Hükümeti'nin, Kuzey Irak'taki koalisyon faaliyetlerine karşı zararlı bir harekete yetki vermeyeceğini ve desteklemeyeceğini biliyoruz, ancak gerçekler de gözden geçirilmek üzere Ortak Komisyon'un önündedir. Bizim askeri güçlerimiz harekete geçti, çünkü gözaltına alınanlardan en az bazılarının Kuzey Irak'taki koalisyon faaliyetlerine karşı komplo içinde bulunduğuna yönelik zamana duyarlı bilgilerimiz vardır.

Kore Savaşı'nın zor günlerinden bu yana, yarım asırdır, bizimle omuz omuza duran Türk Ordusu'nun cesaret ve onuruna derin saygı duyuyoruz.

Gerçeklerin ortaya konulması için ileriye doğru hareket ederken, askeri güçlerimiz arasında bu tür olayların yaşanmaması ve önlenmesi için çalışmalıyız.

Türkiye ile ABD arasındaki stratejik ortaklık, bu olayla ortadan kalkmayacak kadar sağlıklı ve çok önemlidir. Aramazdaki bağların güçlendirilmesini istiyorum. Biliyorum ki, ittifak ve büyük uluslarımız daha uzun yıllar bunun meyvelerini toplayacak. “

ABD Savunma Bakanı'nın mektubu bu... Rumsfeld özetle:

- 1) Suikast tehdidi vardı. Türk personeli üniformalı değildi,
- 2) Operasyon yapılan adreste çok sayıda silah, patlayıcı, detonatörler ve zamanlama cihazları bulundu,
- 3) Türk personelin bazılarının komplolara karıştığı bilgilerini aldık, diyordu.

Ancak mektubun en kritik açıklamaları bunlar değildi.

Rumsfeld mektubunda açıkca hükûmetin bu süreçte hiçbir sorumluluğu olmadığını ifade ederek, TSK'yi suçluyordu.

İşte Rumsfeld'in o kritik cümleleri:

“Türk hükûmetinin, Kuzey Irak'taki koalisyon faaliyetlerine karşı zararlı bir harekete yetki vermeyeceğini ve desteklemeyeceğini biliyoruz.”

Bu cümlelerle Pentagon'un patronu, yardımcısı Wolfowitz'den sonra ikinci kez TSK'yı en tepeden ve de “hükûmetten kuşkumuz yok” diyerek tehdit ediyordu.

Mektubun başkaca önemli, tartışılacak yönleri de vardı. Öncelikle Rumsfeld, mektubu uluslararası hukuka göre eş sorumluluk savunma bakanına değil, bizzat Başbakan'a yollamıştı. Yani Türkiye'yi eşit olarak görmediğini ifade ediyordu, Donald Rumsfeld...

İkincisi; ortak açıklamada zorlama ile de olsa üzüntü kelimesi geçerken, Rumsfeld ne hikmetse bu kelimeyi mektubunda unutmuş ve bir kez daha kuşku uyandıran bazı faaliyetlerden dolayı harekete geçtiklerini vurgulamıştı.

Mektup şunu da gösteriyor ki, Genelkurmay şayet ortak metni tek taraflı olarak yayınlamasa, muhtemelen o üzüntü kelimesi de ortak metinde yer alamayacaktı.

George Bush'un talimatıyla yazılan ve bu stratejik mesajlarla dolu mektubu Başbakan değil, Dışişleri bakanı Abdullah Gül savundu.

Mektubun olumlu olduğunu belirten Gül, Rumsfeld'in Türkiye-ABD ilişkilerinin stratejik önemini, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne duyulan saygıyı dile getirdiğini ve Süleymaniye'deki olaydan duyulan üzüntüyü ifade ettiğini öne sürdü.

Gül, yaşanan gelişmelerin ardından ABD'ye yapacağı ziyaretin ertelenmesinin söz konusu olmadığını da sözlerine ekledi.

ABD Türk askerinden niçin rahatsız?

4 Temmuz Amerikan eylemi net bir şekilde şunu ortaya koydu. ABD, Türk askerinden hem de fazlasıyla rahatsız.

Peki ama niçin? Yarı asırlık stratejik ortaklığın büyümesi niçin bozuldu?

Belki kitabın pek çok bölümünde bu soruya net karşılıklar, durum tespitleri bulacaksınız. Fakat isterseniz gelin bu soruya tezkerelere çuvalının Türk askerinin başına geçirildiği, 4 Temmuz'dan 1,5 yıl öncesine giderek farklı bir açıdan cevap arayalım.

Harp Akademileri Komutanlığı'nca 2002 yılının Mart ayında düzenlenen "Türkiye'nin Etrafında Barış Kuşağı Nasıl Oluşturulur?" konulu sempozyumda MGK Genel Sekterteri Org. Tuncer Kılınç Paşa'nın şu sözleri çok büyük yankılar uyandırdı:

"Türkiye'nin, Rusya Federasyonu ve İran'ı da içine alacak şekilde bir arayış içinde olmasını faydalı buluyorum."

Paşa "ABD'yi de unutmadan" diye bir kayıt düşmüştü konuşmasına ama, vurgu bu notun üzerinde değildi.

TSK'nin en etkili 6 komutanında birisi olan Org. Tuncer Kılınç, belki de Cumhuriyet tarihinin -TSK açısından- en ilgi çekici ve en çok tartışılan açıklamasını işte bu tek cümleyle sarfetmişti:

"Türkiye'nin, Rusya Federasyonu ve İran'ı da içine alacak şekilde bir arayış içinde olmasını faydalı buluyorum."

200 yıllık modernleşme sürecinin motor görevini üstlenen, 80 yıllık Cumhuriyet tarihinde bu görevi "misyon" olarak kisve edin-

miş TSK açısından bu açıklama acaba neyi ifade ediyordu? TSK ne demeye çalışıyordu? Bu yeni bir dönemin, dünyanın tüm denge-lerini alt-üst edecek bir dönemin başlangıç startı mıydı?

İsterseniz Kılınç Paşa'nın milat niteliğindeki konuşmasın-
dan birkaç nota daha dikkat kesilelim.

Org. Kılınç, kendisinden önce konuşan Prof. Dr. Erol Mani-
salı'nın söylediği her söze katıldığını da vurguladı. Peki paşanın
"tam onay" verdiği açıklamalar nelerdi? İşte Prof. Dr. Manisa-
lı'nın satırbaşlarıyla söyledikleri: ¹³⁰

-AB, Türkiye'yi hiçbir zaman dışlamayacak, ancak içine de
kabul etmeyecek. AB kesinkes bir Hristiyan kulübüdür.

-AB modern sömürgecilik yapıyor. Türkiye'yi askeri güçle
değil, ekonomik ve siyasi yöntemlerle bağımlı hale getirecek.

-AB'nin Türkiye'ye Ermeni sorunu, Kürt meselesi, PKK'nın
siyasallaşması, Ege, Kıbrıs ve AGSP konularında nasıl baktığı
Karen Fogg olayındaki belgeler okunduğunda anlaşılacaktır.

-Türkiye'nin toprak bütünlüğüne yönelik olağanüstü tehdit-
ler var ve bunların değerlendirilmesinde Türkiye'nin, Rusya Fe-
derasyonu ile ortak çıkarları bulunuyor.

Evet, Kılınç Paşa'nın kelimesi kelimesine katıldığı temel tes-
pitler bunlar. Hiç şüphe yok ki Paşa'nın açıklamaları ve katıldı-
ğı görüşler tesadüfen söylenmiş sözler olamaz.

Konuşmalarını "ola ki bir tek harfi yanlış anlaşılır" diye irti-
calen yapma geleneğine sahip, bir kelime için saatlerce tartışabi-
len asker davranışı ve tabiki ast-üst ilişkisi bu açıklamaların
"normal" ve "önceden onaylanmış" bir süreç içinde ifade edil-
diğini ortaya koyuyor. ¹³¹

130 Aydınlik, 10 Mart 2002, AB menfi çare Asya'da

131 Harp Akademileri'nde gerçekleştirilen bu toplantıdan bir yıl sonra aynı
yerde bir de sempozyum düzenlendi. Amerikalı ve İsrail'li çok sayıda temsilcinin de
katıldığı toplantıda, Org. Yaşar Büyükanıt şunları söyledi: "Evet, süper güçler tehdit
altındadır. Bu doğru, ama asıl zayıf ülkeler, süper gücün asimetrik tehditi altına gir-
meye başladı. Süper gücün (bizzat) kendisi asimetrik tehdittir." Büyükanıt Paşa bu
açıklamaların ardından gazetecilerle yaptığı konuşmada, asimetrik tehdidin bir aya-
ğının "ekonomi" olduğunu, Türk ekonomisinin asimetrik harp teknikleri kullanıla-
rak manipule edildiğini söyledi.

Genelkurmay Genel Sekreteri'nin formülü öncelikle zamanlama açısından dikkat çekiyordu.

Konuşma, Bush takımının "Irak için harekete geçeceğiz" deyip, Türkiye'nin kapısını çalmaya hazırlandıkları bir dönemin hemen öncesine denk geliyordu. AB ise bırakınız kapıyı çalmayı, içeriye girmiş salonda çayını-kahvesini içiyordu.

Org. Tuncer Kılınç Paşa'nın sözleri aynı zamanda devam eden bir sürecin sonucu olarak ifade edilmesi itibarıyla de anlamlıydı. Yani açıklamaları koordineli ve taammüden hale getiren unsurlar vardı.

Washington Ermeni soykırımı iddiasını Kongre'den çeşitli kılıflarla geçirdiğinde, dönemin Genelkurmay Başkanı Org. Hüseyin Kıvrıkoğlu ABD ziyaretini iptal ederek Çin'e uçmuştu.

Irak için Ortadoğu turuna çıkan kudretli Dick Cheney'e, aynı Genelkurmay "eşitim değil" diyerek randevu vermeyecek, sorun ara formüllerle ancak giderilebilecekti.

Yine Genelkurmay Başkanı, Başbakan Ecevit'in ABD'li yetkililerle Irak'ı görüştüğü tarihte, Rusya Genelkurmay Başkanı'nı Ankara'da ağırlayabilecekti. Üstelik bu ziyaret "Rus MGK Genel Sekreteri" olarak planlanmışken, Türk Genelkurmay Başkanı'nın "yeni yönelişlerden" bahsettiği SAREM konuşmasının ardından "Genelkurmay Başkanı" seviyesine yükseltilecekti.

Bu örnekler çoğaltılabilir. ABD'nin 2. Dünya Savaşı'ndan bu tarafa Türkiye'deki "geleneksel müttefik"i TSK, deyim yerindeyse yoldan çıkmıştı! Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından, kendi gücünü ve ABD'nin çokta iyi bir müttefik olmadığı- nı keşfeden bir Türk ordusu vardı.

Kriz 57 saatte çözüldü

Süleymaniye'de ABD'li askerlerin 11 kişilik özel Türk Timi'ni rehin almasıyla başlayan olay, Türkiye-ABD arasında müthiş bir gerilime neden oldu. İşte Ankara-Washington hattında yaşanan heyecan dolu saatler:

- 4 Temmuz Cuma saat 14:00: ABD askerleri Süleymaniye’de Türk Özel Harekât Bürosu’nu bastı. 11 asker Kerkük’te ABD Karargâhına götürüldü.

- 4 Temmuz Cuma saat 19:00: ABD askerleri Dakuk’ta Milli Türkmen Cephesi bürosunu basarak 18 kişiyi gözlem altına aldılar.

- Saat 18:00: Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök, ABD Genel Kurmay Başkanı General Richard Myers ve Nato Avrupa Müttefik Kuvvetler Başkomutanı James Jones’u aradı.

- Saat 20:45: Dışişleri Bakanı Gül, Erdoğan ve Özkök’le yaptığı görüşmenin ardından ABD’nin Ankara Büyükelçiliği yetkililerini Dışişleri’ne çağırdı.

- Saat 22:45: Dışişleri Bakanı Gül, ABD’li muhatabı Colin Powell’i telefonla aradı. Powell “gerekeni yaparız” dedi.

- 5 Temmuz Cumartesi saat 08:00: ABD askerlerimizi bırakmadı. Bunun üzerine, Türkiye ABD askerlerinin lojistik malzemelerinin geçirildiği Habur Sınır Kapısını süresiz kapattı.

- Saat 14:00: ABD’nin Ankara Büyükelçiliği Müsteşarı Robert Deutch Dışişleri Bakanlığı’na çağrıldı.

- Saat 15:00: Silopi’den bir tümgeneral ve dışişleri yetkilisi Süleymaniye’ye gitti.

- Saat 23:00 Powell, Gül’ü arayarak gözaltına alınanlardan aralarında Türk askerlerinin de bulunduğu 24 kişinin Bağdat’a gönderildiğini söyledi.

- 6 Temmuz Pazar saat 13:30: ege Ordu Komutanı Org. Hürşit Tolon’un Florida Tampa’daki devir teslim törenine katılması kararı alındı, Tampa’daki iki irtibat subayımız geri çekildi.

- Saat 16:45: Erdoğan, ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney ile telefonla görüştü. Krizin çözüleceği belirtildi.

- 20:15: Kuzey Irak’taki Türk ve ABD askeri yetkililer Süleymaniye’de bir araya gelerek konuyu görüşmeye başladılar.

- 21:00 Powell, Gül’ü arayıp askerlerin bırakılacağını söyledi.

- 23: 00: Serbest bırakılan Türk Timi, geceyi geçirmek üzere Bağdat’ta bir misafirhaneye alındı.

TEZKERENİN GİZLİ MUTABAKATI...

Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Uğur Ziyal'ın Haziran ayında ABD'ye yaptığı ziyaretin en önemli sonucu, Abdullah Gül'ün Washington'a davet edilip edilmemesi noktasında düğümleniyordu. Müsteşar, Bakanını şayet içeriye buyur ettirebilirse ziyaretin başarılı olduğu sonucu çıkarılacaktı. Tabii bir başka önemli çıkarımda, tezkere sanığı! Türkiye'nin bu ziyaretin kabulü ile affedildiğini varsayabilmesiydi.

Washington'a bu ağır yükü giden Uğur Ziyal'ın, işin tabiatı gereği elinin boş olmadığını, Türkiye'nin 70 yıllık kırmızı çizgilerinin Müsteşar'ın çantasında pembeleşerek, ABD şahinlerine sunulduğunu aktratmıştık. Hediyeler kabul edilmiş olacak ki ABD başkentinden Abdullah Gül'e, çok istenen ve çok beklenen davetin ışığı yakıldı. Gerçi içeriye kabul "peki madem bu kadar istiyorsunuz, öyleyse gelin bari" havasında bir davetti ama olsun, şimdi işin bu kısmı üzerinde durmanın zamanı değildi. Önemli olan kabul edilmek ve "Washington arkamda" mesajının etkin çevrelere verilebilmesiydi.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün bu çok istediği ziyaretin gerekçelerini az sonra detaylandıracağız. Ama şimdi biz Gül'ün bu ziyaretten tam bir yıl önce (Temmuz 2002) yine aynı adrese gerçekleştirdiği ilginçbir başka geziyi kısaca bir hatırlayalım.

Bir yılda iki ziyaret: Biri gizli diğeri açık

Abdullah Gül'ün bir yıl önce Sam Amca'nın kalbine yaptığı ziyaret, AKP'nin, Beyaz Saray tarafından kabulüne ilişkin bir anlam taşıyordu. Nedense o ziyaret bugünkü şaşaânın aksine kamuoyundan saklanmıştı. Bir sene önceki programın da omurgası Irak planlarıydı ama şimdiki geziden farklı olarak o zaman Irak mevzuuna bağlanan kritik bir gündem, seçim başlığı vardı.

O günlerde 3 Kasım'a ramak kala, Türkiye'de iki şey netleşmiş gibiydi:

Seçimlerin sonuçları (AKP kazanacak) ve AKP'nin Erdoğan'ın seçim yasağı nedeniyle Abdullah Gül başkanlığında 3 Kasım'a iştirak etmesi...

Abdullah Gül'ün Washington çıkarması bir açıdan rutindi. Türk siyaseti adına gelenek haline gelmiş, her Başbakan adayının kendisini Washington'a takdimi ve gerekli izni alabilmesiyleydi. Bu ziyaretlerde hangi sözler veriliyor, Türk Başbakan adayları hangi derslerden imtihana tabi tutuluyor? Onu ancak Başbakanlık koltuğuna oturduktan sonraki icraatlardan anlayabiliyoruz. Bu konuda Abdullah Gül'ün epeyce şanslı olduğuna, pazarlık yapabileceği bir alanın var olduğuna şüphe yoktu. Ortada kendisini Washington'ın etkin çevrelerine sunan bir Başbakan adayı vardı ama, aynı zamanda gelecekte de Amerika'nın Irak operasyonu gözüküyordu.

Abdullah Gül'ün gizlice gelerek üç gün kaldığı ve üç gün boyunca kritik görüşmeler yaptığı ziyaret AKP'nin, Erdoğan'ın vede kendi siyasi geleceğinin belirlenmesi açısından önemli bir dönemeç noktası oldu. ¹³²

Türkiye'nin geleceği anlamında ise bu ziyaret, 22 Temmuz 2003 itibariyle yapılan müzakerelerin arka planını oluştuyordu.

132 Güler Kömürcü, Akşam Gazetesi, 22.7.2003

Abdullah Gül, 2003 Temmuz ziyaretini en az bir yıl önceki gezi kadar özel bir önemle istiyordu. 1 Mart'taki tezkere sürecinde yeterince gayretli olmamakla suçlanan Dışişleri Bakanı, üzerindeki bu sıfattan bir an önce kurtulmak amacındaydı. Bunun da yolu Washington'da boy göstermek, eli dolu hediyeler sunmak ve derdini, meramını anlatmaktan geçiyordu.

Ayrıca Abdullah Gül'de, Cüneyt Zapsu rahatsızlığı da vardı. Erdoğan Cumhurbaşkanı, Başbakan kim olacak sorunun adresi olarak ismi geçen Cüneyt Zapsu, bu yerin en önemli adayı Gül'ü, fazlasıyla tedirgin ediyordu. Gül, Zapsu'nun Washington'la olan sıkıfırlığının bu yarışta onu, bir adım öne çıkardığını düşünüyordu.

Bu öngörü geleceğe yönelik bir senaryo olarak nitelendirilse dahi ortada ciddi bir alan tartışması yok denilemezdi. Abdullah Gül, Cüneyt Zapsu'nun Amerikalı şahinlerle girdiği diyalogun, kendi Bakanlık alanının sınırlarını daralttığını düşünüyordu. Hatta Gül bunu bizzat ifade ederek, Türk-ABD ilişkilerinin yetkisiz danışmanların verdiği sözlerle baltalandığını kaç kez ifade etmişti.

Fazilet döneminden itibaren partisi tarafından Washington'da görevlendirilen ve bu nedenle oralarda işlerin nasıl yürüdüğünü çok iyi bilen Gül, bu ziyaretle Cüneyt Zapsu'nun etkisini kırmak istiyordu. Çünkü Zapsu tezkerenin reddinden itibaren oraları mesken tutmuştu. İlk temas kuranın önceliği olacaktı ve bu anlamda Zapsu epeyce öndeydi. O nedenle Abdullah Gül, bu ziyareti neredeyse kişiselleştirecek kadar çok istedi.

İşin ilginç tarafına bakınız ki, Zapsu'nun gücünü azaltmak için Washington'da bulunmayı isteyen Abdullah Gül, benzeri nedenlerle eski partisi tarafından suçlanmıştı. Kapatılan Fazilet'in yöneticilerinden Yasin Hatipoğlu, partilerini anlatmak için Washington'a gönderdikleri halde Abdullah Gül'ün, kendisini anlatmayı tercih ettiğini iddia etmişti. Hatta Hatipoğlu

lu'na göre Gül broşürler bastırması, kendisini Amerikalılara kabul ettirmişti. Kapatılan Fazilet Partisi için ise parmağını dahi oynatmamıştı! ¹³³

Süleymaniye'ye rağmen Washington

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün bu ziyareti yapmaması için aslında çok neden vardı. Ama bir tanesi var ki tek başına bu geziyi durdurmaya fazlasıyla yeterdi:

“Süleymaniye Baskını...”

Kamuoyu, Amerika'ya en yakın kalemmler bile Türk-ABD ilişkilerinin Süleymaniye operasyonu nedeniyle bir müddet uykuya yatırılmasını istiyorlardı. Ayrıca Washington'un Gül'e çok sert bir tepki vermesi, kabulü imkansız şartlar öne sürmesi mümkündü ve bu durum ilişkileri daha da geriletebilirdi. Zaten vucüt diliyle Amerika, Gül'ü istemediğini kendisine yakın kalemmler tarafından ifade ettirmişti.

Ancak Abdullah Gül kararlıydı. Uğur Ziyal'le önden hediyeler gitmişti. Şimdi hem bu hediyelerin semeresini toplamak, hemde içeriye “Washington bizim arkamızda” mesajının verilmesi gerekiyordu.

Gül, “mutlaka gideceğim” dedi ve 27 Temmuz'da tarifeli bir uçağa binerek Washington'a uçtu.

CSIS'ın Türkiye Direktörü Bülent Ali Rıza, Abdullah Gül'ün Washington'da temaslarına başladığı gün, Süleymaniye'ye rağmen yapılan gezinin taşıdığı tehlikeye ilişkin, anlamlı bir değerlendirme yaptı.

“Diplomasinin temel kurallarından birisi asla istekli görünmemektir. Gül, iki ülke arasında yaşanan gerilimlere rağmen ısrarla ABD'ye gelmek istedi. Amerikan yönetimi açıkçası ‘şu sıra buraya gelmeniz pek anlamı yok’ dedi. Ancak Gül, çok istek-

133 Yavuz Selim, Yol Ayrımı, sf. 403

li davrandı ve bu da daha ziyaretin başında, ipleri karşı tarafın eline verdi.” 134

Bülent Ali Rıza’nın bu değerlendirmesini doğrularcasına Abdullah Gül’ün ziyaret programında, Başkan Bush ve gözaltı olayında Başbakan Erdoğan’ı diplomatik kuralları da hiçe sayarak yazdığı mektupla suçlayan Pentagon’un patronu Donald Rumsfeld yoktu. Muhtemel bir fırça ve sertlikten korkularak bu isimlerden randevu talep edilememiştir.

Peki Abdullah Gül’ü bu kadar ve her şeyi göze alacak kadar bu ziyarete odaklayan şey neydi? Abdullah Gül gibi bir ismin böylesine bir ortamda Washington’a ayak basmayı göze alması bir şeylerin kotarıldığını işaret etmiyor muydu? Gerçekten bu noktada müthiş bir iddia ve deliller Doğu Perinçek’ten geldi.

Abdullah Gül neye imza attı?

“Ben bu gezileri yapmadan önce, şimdi senin oturduğun koltukta ABD Dışişleri Bakanı Powell oturuyordu. Onunla iki sayfalık, dokuz maddelik bir plan üzerinde anlaştık. Ama ben bunların hepsini açıklayamam ki.” 135

Abdullah Gül işte bu müthiş açıklamayı Amerika uzmanı Gazeteci Sedat Sertoğlu’na yapıyordu. Dışişleri Bakanı resmen kamuoyuna duyurulmayan bir anlaşmanın varlığını itiraf ediyordu.

İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, 13 Temmuz Pazar günü basına bir açıklama yaparak özetle şunları diyordu:

“1-Türk ordusu bundan böyle hangi gerekçeyle olursa olsun, sınır ötesi harekâta bulunmayacak.

2- PKK’ya karşı Türkiye’nin egemenlik alanı içinde yapılacak askerî harekâtlar için, ABD askerî makamlarına bilgi verilecek. Şayet Türkiye izin müessesesini çalıştırmazsa; ABD, Kürt halkına karşı şiddet kullanıldığı ve soykırım uygulandığı çerçevesi içinde uyarıda bulunacak.

135 24 Mayıs 2003, vatan Gazetesi

3- Türkiye, ABD'nin İran'a ve diğer Ortadoğu ülkelerine karşı uygulayacağı sınırlı askerî harekâtlara üs ve taşıma kolaylıkları sağlayacak, askerî birlik verecek.

4- Türk ordusunun asker sayısı ve silah kuvveti, ABD'nin uygun gördüğü sayı ve kabiliyete indirilecek. Özellikle tank ve ağır silahların miktarı düşürülecek, savaş uçağı sayısı sınırlandırılacak.

5- Irak'ın kuzeyinde kurulan Kürt oluşum Türkiye tarafından resmen tanınacak.

6- Af Yasası, PKK yöneticilerini de kapsayacak şekilde genişletilecek.

7- Türkiye dört yıl içinde uygulanacak bir planla, üniter yapısını devrederek federasyona geçecek. Bu anlamda "kamu reformu yasası" çıkarılacak.

8- Yunanistan'la sorunlar çözülecek. Kıbrıs'ta Annan Planı kabul edilecek. Ege'de Yunan taleplerine esnek bir tutum takınılacak.

9- Türkiye'nin Ermenistan ile ilişkileri normalleştirilecek ve iyileştirilecek. Sınır ticaretinde Ermeniler lehine düzenlemeler yapılacak."

Endişeye mahal yok, tezkere çıkacak

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül kamuoyuna açıklanmayan anlaşmanın açtığı Washington kapılarından emin adımlarla yürüdü. Arka planda işte bu her şeyi değiştiren, kırmızı çizgileri paramparça eden mutabakat vardı. Ziyaretin görünür başlığını ise "Irak'a gönderilecek asker" konusu oluştuyordu.

Abdullah Gül, Washington'a, ziyaretten önce başlayan bir tartışmaya da noktayı koyarak gelmişti. Tartışma şuydu: Irak'a gönderilecek asker için Meclis kararına ihtiyaç var mıydı, yok

muydu? Daha doğrusu tartışmanın Amerikan kanadını temsil edenlere göre, kendisini Washington'a affettirme iddiasındaki Türkiye'nin, tezkeresiz bir asker göndermeye olumlu bakması gerekiyordu!

Bunun hukuksal bir yorum değil, siyasal bir yaklaşım olduğunu söylemeye herhalde gerek yok. Anayasa'nın 92. Maddesi, yurtdışına gönderilecek askerin münhasıran Meclis yetkisinde olduğunu zaten ayan beyan ifade ediyordu. Abdullah Gül, işte bu anlamsız ve ölçüsüz tartışmayı sonlandırarak "tezkeresiz olmaz" demişti.

Dışişleri Bakanı'nın "tezkeresiz olmaz" tavrı, ziyaretin başlangıcında bir olumsuzluk olarak algılsa da Gül, muhataplarını ikna etmekte güçlük çekmedi. Hiçbir şekilde bu konunun sorun olmayacağını, hükümetin gerekli tezkereyi, şartsız olarak Meclis'ten çıkaracağını sözünü verdi.

Irak'a asker gönderme konusunda teknik düzeydeki görüşmelerde bu ziyaretin ardından, Washington'da resmî seviyeye çekildi.

Dışişleri Bakanı'nın Washington'da masaya yatırdığı konuların içinde en kritik başlığı, Suriye ve İran konusu oluşturdu. Ziyaret öncesinde Amerikalılar, "Irak'ta yaptığınız yanlış Suriye ve İran'da düzeltilmelisiniz" mesajını vermişlerdi. Ayrıca Bush, "Suriye ve İran terörü besliyorlar. Ve affedilmeyecekler" türünden yaptığı açıklamalarda konuyu sıcak bir vadiye taşımıştı.

Gerçi Abdullah Gül ABD'den; İran, Suriye ve Kafkasya'ya ilişkin kendilerinden asker istendiğine dair bir talebin gelmediğini söyleyecekti:¹³⁶

136 Sabah, Muharrem Sarıkaya, Nethaber

ATV’de yayınlanan Ankara’da Sabah programına konuk olan Gül, SABAH Gazetesi Ankara Temsilcisi Muharrem Sarıkaya ile Haber Müdürü Okan Müderrisoğlu’nun sorularını yanıtladı.

TSK’YA SÜRPRİZ MEKTUP

Dışişleri Bakanı Gül, ABD ile Irak Tezkeresi dolayısıyla yaşanan burukluğun aşıldığını da bildirdi. Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök’e, ABD’den gelen sürpriz mektuptan ilk kez söz eden Gül, tezkere krizinden sonra bir üzüntü, hayal kırıklığı ve soğukluk dönemi yaşandığını belirterek şöyle devam etti: “Genelkurmay Başkanımıza daha iki gün önce gönderilen bir yazı var. İçinde, Türkiye’nin Irak Savaşı sırasında yaptığı katkı, Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler, Türkiye’nin ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin önemi anlatılıyor.”

ABD’nin açık olarak Suriye’ye veya İran’a karşı bir operasyonunun söz konusu olmadığını kaydeden Gül, “Olursa o zaman konuşulur,” dedi.

ERMENİSTAN’A KAPI

Gül, “Bizim tarihte utanacak hiçbir şeyimiz yok. Hiç kimseyi asimile etmemişiz. Ama savaş şartlarının getirdiği karşılıklı sıkıntılar var,” dedi. Gül, ilerde Ermenistan’a sınır kapısı açma planlarını da “Şu an sınır kapısı gündemde yok, ama niye olmasın?” diye açıkladı.

Ama, 1 Mart tezkeresi de zaten çok şey pişirildikten sonra ve pekçok inkarın ardından sofraya sürülmemiş miydi? Bu sorunun taşıdığı cevabın sağlaması için belki biraz daha beklemek zorundayız. Ancak şu kadarını hemen ifade edelim ki, İran ve

Suriye'ye yönelik ABD operasyonlarında -şayet Türk askeri bu konuya dahil olursa- komutanın Amerikalı olacağı konusunda mutabakata varıldığını biliyoruz.¹³⁷

Abdullah Gül'ün Washington'da verdiği sözler içinde ilk hayata geçen başlığı ise Ermenistan konusu oluşturdu. Güler Kömürcü, 16 Ekim 2003 günlü Akşam gazetesinde şöyle duyurdu:

Ve... Ermenistan kapısı havada açıldı

Bugün çok önemli bir gün, tarihe bizzat yaşayarak tanıklık edeceğim. Az sayıda gazeteci-yazar ve de sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşan dar bir grup olarak,Türk bayraklı bir uçak ile İstanbul'dan Erivan'a uçuyoruz. Akşam da Ermenistan resmi heyetinin de katılımıyla Erivan'daki, Otel Ağrı, pardon onların verdiği isimle Otel Ararat'ta, Ermenistan'a 'Havada kapı açılmasını' 'kutlama' kokteyline eşlik edeceğiz.

- Kısaca, işte tarihe düşülecek not: Türkiye, Ermenistan'a yıllardan bu yana kapattığı kapılarını bugün itibarıyla 16 Ekim 2003 tarihinde 'hava sahasında' açtı. Şimdi sırada 'kara'da kapı' açılışı var ki duyumlarıma bakılırsa AKP Hükûmeti onu da çok yakında açmayı planlıyor...

- Uzun bir aradan sonra ilk defa bugün-Türk bayraklı bir uçak Erivan'a inmiş oluyor ve de bundan böyle haftada iki gün Ermenistan-Türkiye arasında karşılıklı seferler başlatılıyor. Bu 'anlamalı' seferleri gerçekleştirecek olan da özel bir Türk havayolu; Avrupa'da yaptığı charter uçuşlarıyla tanınan Flyair. Ermenistan Kapısı'nın açılmasında, Avrasya Derneği'nin de büyük lobi çalışmaları olmuş.

¹³⁷ Akşam, 21 Şubat 2003, Oldu Bitti Tuzağı

- Avrasya Derneği nedir? Hava sahasının açılması ve de bu gezide büyük lobi faaliyetleri yapan Avrasya Derneği'nin tepe yöneticisi Şule Kılıçaslan. Şule Hanım 1 yıl önce de Türk-Ermeni Genç Kadınlar Grubu olarak ilk defa Dünya Kadınlar Günü'nün Erivan'da kutlanmasını organize etmiş.

- Avrasya Derneği, Şule Hanım'ın kendi ifadesiyle; 'Sadece Ermenistan -Türkiye meselelerine yoğunlaşmak yerine, bölgesel politikalarda strateji üreten bir dernek.' Avrasya Derneği'nin Danışma Kurulu'nda bakın kimler var; Alan Makovsky, Paul Michael Wihbey, David Phillips (CFR), Samson Özararat, Necdet Pamir (enerji uzmanı), Sedat Aloğlu , Nezir Kırdar, Dr. Mahmut Koçak (Afyon Milletvekili), İlhan Kesici ve de birçok emekli büyükelçi ve üniversite hocaları var. Derneğin tepe yöneticisi Şule Hanım aynı zamanda AK Parti, İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyesi...

- Şimdi son bir önemli detaya bakalım. Ermenistan kapısının 'hava sahasından' başlayıp açılması tavsiyesi, büyük abimiz tarafından, Dışişleri Bakanımız Abdullah Gül'ün 21 Temmuz'da yaptığı Washington gezisinde 'Açıkça' bildirilmişti. (Bakınız www.aksam.com.tr adresinden 21 Temmuz 2003 tarihli Akşam Gazetesi'ndeki yazıma)

ABD ,Gül'den 5 kritik istekte bulunmuştu. Hatırlayalım: 1-Irak'a asker (o iş tamam) 2-Türk askeri bundan böyle K.Irak'ta hiçbir operasyon yapmayacak (yorum sizin, 8.5 milyar dolarlık son IMF kredisi şartını hatırlayın) 3-Ermeni sınırını açın (evet bugün itibarıyla o da tamam) ve şimdi sıradakiler; 4-Kıbrıs'ta Annan Planı'nı kabul edin 5- ABD'nin Ortadoğu'da yapacağı diğer operasyonlarda destek olun...

Abdullah Gül, Kıbrıs için Kofi Annan Planı'nın kabulÜ konusunda zaten varolan hükümet eğilimini Washington'a yeniden yansıttı. Ayrıca Türk askerinin bundan böyle PKK'ya sınırları dışında, K. Irak'ta operasyon yapmayacağı aksi taktirde, ABD'nin "Kürt vatandaşlarına soykırım yapıldığı uyarısında bulunma hakkını saklı tuttuğu" kayıt altına alınan konular arasında yer aldı.

Abdullah Gül'ün ziyareti Süleymaniye baskını ile başlayan ABD'nin "zor kullanırım, kırmızı çizgilerinizi değiştiririm" res-tinin hükümet tarafından "görüldüğü" ve "kabul edildiği" bir dönemin başlangıcı oldu.

Gül'ün bütün bir ziyaret programı başarılı bir kamuoyu çalışmasına tabi tutularak Türkiye'ye, beş yıldızlı bir başarı hikayesi olarak lanse edildi. Washington'dan yapılan canlı yayınlar "içeriye" dönük mesajlar taşıyordu.

BÖLÜM LEJYONER TEZKERESİ

Türkiye ve Irak'ın kaderi tezkereler sürecinde birçok kereler olduğu üzere, bir defa daha kesişti.¹³⁸

Türkiye ve Irak, sadece Osmanlı İmparatorluğu'nun bakiyesi olmaları nedeniyle değil, aynı zamanda Osmanlı sonrasında kendi devletlerini kurma sürecinde de, hatta tüm 20. Yüzyıl boyunca birçok noktada birbirleriyle ilgilenmek zorunda kaldılar. Bu anlamlı sürecin en önemli tarihleri şunlardır:

1-) 1919-1926 arası: Türkiye ve Irak coğrafi ve siyasi sınırların Osmanlı sonrasında yeniden çizilmesi sürecinde, İngiltere'nin zoruyla birbirlerinden ayrı düştüler.

2-) 1954-1958 arası: Bağdat Paketi'ne üyelik sürecinde bu kez, ABD'nin yönlendirmesiyle birarada bulundular.

3-) 1960'lar: Soğuk Savaş'ın Ortadoğu'ya yansıdığı süreçte, Irak'a Sovyetlerin yanaşması nedeniyle ilişkiler de gevşedi.

4-) 1970-1990 Arası: Petrol krizi sonrasında iki ülke arasında inşaa edilen petrol boru hatları ve ilave ekonomik ilişkilerin güçlenmesi sürecinde çarpıcı bir yakınlaşma yaşandı.

5-) 1990'lar: Bu kez tam bir kopuş yaşandı. Özellikle 1990'lardaki gelişmeler gösterdi ki, Irak'ta herhangi bir olumsuzluk, kaçınılmaz olarak Türkiye'ye de yansımaktadır.

6-) 7 Ekim 2003: ABD'nin talebi, içeriden dışarıdan baskılarla TBMM, Irak'a asker gönderme tezkeresini onayladı. Irak'a as-

138 Doç Dr. Ramazan Gözen, "Türkiye ve Irak'ın geleceği"

ker göndermenin önünü açan temel gerekçe, Irak'ın geleceğine yönelik derin kaygılar olarak açıklandı.

Türkiye ve Irak'ın kaderi birkez daha öpüşüyordu.

Türkiye-Irak denkleminin doğal ayağı haline gelen ABD, Irak'ta artan direniş üzerine Türk askerini göreve çağırdı.

2003'ün tüm Yaz'ı Irak'a gönderilecek asker tartışmaları ile geçti.

Türk askerini Irak'a kim çağırdı sorusundan başlayarak, gönderilecek asker sayısı, nerede görev yapacağı, kullanacağı güzergah, K. Irak'ta yer alamama, komutanlık meselesi gibi konunun en can alıcı noktaları çeşitli senaryolar dahilinde kamuoyunca yazıldı çizildi. Ancak yapılan bütün tartışmalar bir temenniden ibaretti. ABD asker istiyor ve fakat hiçbir pazarlığı kabul etmiyordu. Washington, 1 Mart Tezkeresi'ni unutmuyor daha doğrusu bunu bir kart olarak kullanarak koşulsuz, deyim yerindeyse kendisine iman haline dönüşmüş bir kabulle asker talep ediyordu. Nihayet takvimler 7 Ekim tarihini gösterdiğinde Irak'a asker gönderme tezkeresi TBMM'den geçecekti. Geçecekti geçmesine ama Türkiye tarihi açısından bu yüzyılın belkide en önemli kararı olan tezkerenin içeriğine yönelik en ufak bir bilgi yoktu.

Nereye, nasıl, ne zaman, hangi yolla, ne kadar gidecektik belli değildi!

Umut ediliyordu ki hükümet, tezkere geçtikten sonra bunları netleştirecekti! Fakat bunun çok safiyane bir niyet beyanı olduğu ortada idi. 1 Mart'ta üstelik savaş henüz başlamamışken ve de TBMM bir kale gibi tezkerenin önünde duruyorken, bütün bir Millet ayağa kalkmışken yapılamayan pazarlıklar şimdi mi, tezkere onay aldıktan sonra mı yapılacaktı? Açıkçası ne hükümetin böyle bir iradesi ne de Washington'un böyle bir niyeti vardı.

Bu sebeple 3 aylık hikayesini aktaracağımız 7 Ekim tezkeresine biz, "Lejyoner Tezkeresi" demeyi uygun bulduk. Amerika'nın askeri olmak anlamına gelen bu tezkere için lejyoner is-

mini koymamızın diğer gerekçelerini de bu bölümün detaylarında göreceksiniz.

Türk askerini kim istedi?

Irak'a asker gönderme süreci bir tartışmayla başladı. Uzun süre "Irak'a asker gönderme ateşinin fitilini kim yaktı; Biz mi, Amerikalılar mı?" sorusunu tartıştık. Başlangıcın böyle bir sorunla verilmesi dahi, Lejyoner Tezkeresi'nin işleyişine ve kötü sonuna işaret ediyordu.

Amerikalılar Türk askerini, Irak'ta artan ölümler üzerine talep ediyorlardı. Ama ne hikmetse bunu ifade edecek bir resmi açıklama yapmıyorlardı. Talep ancak ortaya söylenmiş cümlelerin satır aralarından sızan bir kelime, bir yorumla, bir okumayla ancak anlaşılabilirdi. Washington'ın havası "evet Türk askeri Irak'a gelirse iyi olur, ama ısrarcı değiliz, Türkiye de bunu istiyor" şeklinde özetlenebilirdi.

Amerikalılar belli ki "talep eden" konumunda olmak istemiyorlardı. Türkiye'nin aynı iradenin bir parçası olduğunu vurgulama gayreti içindeydiler. Ancak bu, konuyu bir şekilde kamuoyu ile paylaşmadıkları anlamına da gelmiyordu. Önemli olan ilk talep edenin kim olduğu ve Türkiye'nin gönüllü katılımıydı.

ABD Genelkurmay Başkanı Richard Myers, yeni dönemin ve yeni isteklerin göstergesi olarak sürpriz bir şekilde Washington'da düzenlenen 30 Ağustos Zafer Bayramı resepsiyonuna iştirak etti. Ziyaret özellikle askeri kanatta memnuniyetle karşılanırken, Myers "Irak'ta kesinlikle Türk askeriyle çalışmak isteriz" açıklamasını yaptı. Reddedilen tezkerenin banisi Paul Wolfowitz bir adım öteye giderek "Türkiye, Irak'ta başarıya ulaşmamız gerektiği konusunda ABD ile aynı iradeyi paylaşıyor" ifadesini kullandı. Merkez Karargah Komutanı Org. John Abizaid ise Irak'a yeni ABD askerinin gönderilmesi değil, Türkiye ve

Pakistan gibi ülkelerden gelecek Müslüman askerlerin kendilerini rahatlatacağını söylüyordu. 139

Irak'a asker gönderme iradesinin netleştiği süreçte, isteğin kimden geldiği sorusunun ince cevabı sonunda konunun muhatabı Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'den geldi:

"Savaşın ardından ABD yedi-sekiz ülkeye bir sualname dağıttı. Anket gibi bir şeydi. Bizde bu sualname çerçevesinde Türkiye olarak şu kadar asker göndereceğiz dedik." 140

Irak'ta konuşlanacak askeri kim önce talep etti tartışmaları için ilginç bir bilgiyi de gazeteci Cengiz Çandar'dan öğrendik...

Çandar'a göre, tezkereyi reddetmekten sonra bile Paul Wolfowitz, Türkiye'nin ABD'nin küresel planı içinde kalabilmesi adına elinden geleni eksik etmiyordu! Asker talep eden ilk adres neresi idi sorusu için Cengiz Çandar'ı izleyelim:

"Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz, Türk askerinin Irak'ın güneyinde ve hatta Bağdat'a konuşlanması konusunda George W. Bush başta olmak üzere, ABD yönetiminde Türkiye'ye yönelik kırgınlık, kızgınlık ve öfkenin dorukta olduğu bir sırada dahi, 'içeriden' bastırıyordu.

"Wolfowitz bu görüşlerini, Mayıs ayında Bilderberg toplantısında temas ettiği bazı Türklere açtı. (o toplantıya Ali Babacan katılmıştı A. E.) O Türkler Türkiye'ye döndükleri vakit, Wolfowitz'in bu görüşlerini ve 'Irak'a Türk askeri davet edilmesi' düşüncesinin Washington'un gündeminde bulunduğunu Ankara'daki yetkililere aktardılar. Yani Ankara "Irak'a Türk askeri" konu başlığına aşınaydı.

"Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal ve Abdullah Gül Washington temaslarında, Türkiye'nin bu talebe yatkın olduğunu Amerikan tarafına bildirdi."

Irak'a asker gönderme tartışmalarına ABD Büyükelçisi Robert Pearson ve Başbakan Tayyip Erdoğan da dahil olmuştu. Pearson Ankara'daki görev süresinin dolması sebebiyle yaptığı zi-

139 30 Ağustos 2003, Türk askerinde ısrarcılar.

140 Milliyet 22 Ağustos 2003

yareterlerde açık bir şekilde asker talebinin Ankara'dan geldiğini ifade ediyordu. Buna karşın aynı gün Başbakan Erdoğan "hayır Washington bizden asker istedi" açıklamasını yapmıştı. Kim doğruyu söyledi yine Cengiz Çandar'dan izleyelim:

"Tayyip Erdoğan 'istek Amerikalılardan geldi', Robert Pearson da 'Türklerden geldi' derken, aslında aynı gerçeğin iki ayrı yüzüne ayna tutuyorlar."

Amerikalılar "anket gibi bir şeyle" asker talep etmişlerdi. Yani şunu demek istiyordu Amerikalılar: "Eğer koşulsuz asker göndermeyecekseniz ne siz rahatsız olun ne de biz..." ABD belli ki asker meselesini bir talep olarak ortaya koymayı kendi gücü ve muhtemel pazarlıklar açısından bir zaaf olarak görmüştü. Ankete cevap veren ülkelerin isteklilik düzeyi ve bu konuda gösterecekleri cömertlik, asker gönderip göndermemeyi, dolaısıyla Washington'un memnuniyetini ortaya koyacak test olarak öngörölmüştü.

1 Mart tezkeresinin hedef tahtasına oturmaktan kurtulan hükümet ve "sessiz kalmak yetmez, liderlik yaparak olumsuzlukları gidermeniz gerekirdi" eleştirisine muhatap olmuş askeri kanat, "Biz hazırız, Irak'taki savaşınıza yardımcı oluruz," diye öne çıktı. İşin içinde Türkiye'nin hassasiyetleri bağlamında öngörölmüş K. Irak, PKK vb. gibi gerekçeler de vardı.

Sualname gönderildi

Ankara, ABD'nin anketle ortaya koyduğu asker talep eden iradesi için bir sual kitapçığı hazırladı. Sualnamede gazeteciliğin 5N 1K kuralları çerçevesinde tarif edilecek teknik sorular vardı. Amaç burnundan kıl aldırmayan ABD'ni ne istediği konusunda anlamaya çalışmak ve mümkün olduğunca mesafa aldırtmaktı. İşte sualnamedeki sorulardan bazıları:

TSK'nın görevi ne olacak?

Nerede görev üstlenecek?

İntikal nasıl olacak?

Karayoluyla gidişte K. Irak'ta güvenlik nasıl sağlanacak?
ABD, TSK'ya lojistik destek sağlayacak mı?
İstedığınız kuvvet miktarı kesin olarak nedir?
Komuta yapısı ne olacak?
Bölgedeki diğer asker güçlerle koordinasyon nasıl sağlanacak?
Bölgedeki faaliyetleri kim belirleyecek?
Kürt gruplar silah bırakmazsa ortak operasyon yapılacak mı?
Nerede irtibat subayı bulundurulacak, rütbesi ne olacak?
Maliyet nasıl karşılanacak?
Türkiye, Polonya'nın komutasında şekillenen çok uluslu gücün sektöründe mi bulunacak? yoksa bunun dışında mı konuşlandırılmak isteniyor?

Irak'ın Kuzeyindeki Kürt grupların bulunduğu bölge ve kentler de Türk askerine görev verilmesi düşünülüyor mu?

PKK/KADEK'in K. Irak'tan temizlenmesi konusunda somut bir teklifiniz var mı?

Ağustos başında bu sorularla doldurularak gönderilen sualname için cevap beklenmeye başlandı. Düşünüüyordu ki ABD sualnameye hemen cevap verecek ve kısa görüşmelerin ardından tezkere çıkarılarak, Türk askeri hemen Irak'a gidecek! Ankara devlet zirveleriyle tezkere tarihini, gönderilecek askeri birliği hatta komutanını bile tespit ederken Washington işi ağırdan alıyordu. Nihayet 19 Ağustos'da skandal denilebilecek bir cevap, Türkiye sınırları dahiline gönderilebildi.

İmzasız gelen cevap

"Sualnameye verilen karşılık" notuyla ABD'den gelen cevabı Büyükelçilik yetkilileri eş zamanlı olarak Genelkurmay ve Dışişlerine iletiler. Ancak Ankara'nın eline tutuşturulan cevapta ilginç bir şekilde "imza" yoktu!

Amerikalılar üç haftanın sonunda nihayet en temel sorulara sınırlı bir cevap göndermişler, ancak imza atmayı unutmuşlar-

dı! Abdullah Gül “diplomatik ilişkilerde önce taslak gelir”¹⁴¹ diyerek skandalı te’vile çalıştı isede Amerikalılar bir mesaj veriyorlardı.

“Sizinle pazarlık yapmayız. Kuralları biz koyarız. İster dahil olursunuz, ister olmazsınız.”

Amerikalılar “ilk talep kimden geldi?” oyununu imzasız su-
alname cevabı ile devam ettiriyorlardı.

Skandal bununla da sınırlı kalmadı. Amerikalılar alt seviye-
de devam eden teknik görüşmelerin, gayriresmi olarak yapıldı-
ğının altını çizdiler. Yani şunu söylüyordu Washington’dan ge-
len cevap:

“Biz tezkereyi sizinle şu aşamada, hiçbir şekilde resmen gö-
rüşmeyiz.”¹⁴²

Peki ABD, tezkere çıktıktan sonra görüşmeleri kabul edecek-
miydi acaba? Bu tavır tezkere çıkmazsa üzerine kurgulanmış bir
davranış mıydı ? Yoksa işin sonuna kadar “pazarlık yok” mesa-
ji mı veriliyordu?

Sorunun cevabı için “hele bir tezkere çıksın, sonrası Allah
Kerim” sözünden başka söylenecek bir şey yoktu. Çünkü; Ame-
rikalılar hiçbir koşulda müzakereyi kabul etmiyorlardı. Onların
isteği Türkiye’nin, ABD’ye karşı tavrını görmek ve daha sonra-
sı için bir test imkanı elde etmekte. Yaşananları başka türlü oku-
manın imkanı yoktu. Ve galiba ABD’nin Irak’ta batağa saplandığı
iddiası da, hiç değilse bu tarih itibariyle doğru değildi. Nasıl
ki Irak savaşı Kuzey Cephesi açılmadan çok kısa bir sürede ka-
zanılabildiyse, bu sorunun da halli pekala mümkündü. Dolayı-
sıyla ortaya çıkan şey, ABD’nin Irak’ta bir Kuzey Cephesi açma-
sı yada Irak’a Türk askeri istemesinin ötesinde bir şeydi. Ama
nereden bakarsak bakalım bu senaryoların, Irak savaşı da dahil
olmak üzere yazıldığı temel adresin Türkiye olduğu gerçeği idi.
Yani ABD’nin hedefi Irak değil Türkiye idi. Ankara’da bu hava-
yı koklayacak, hadiselerin üzerine çıkarak bakabilecek bir göz

14122 Ağustos, 2003 Milliyet

142 ABD önce Meclis kararını görelim, 20 Ağustos 2003 Milliyet

yoktu. ABD gayriresmi bir ön gözlem ve değerlendirme başlığıyla gönderdiği mektupta sorulan sorulara, sınırları çizilmiş cevaplar tabii ki vermedi. Net olan tek şey, Türk askerinin K. Irak'ta görev yapmayacağına ilişkin beyanlardı.

Türk askerine bağımsız bir bölge verileceği ve komutasının Polanya gibi kendisinin üstleneceğine ilişkin ifadeler, sualneme-
de yer alan tek dikkate değer cevaptı. ¹⁴³

Ankara buna rağmen cevaptan memnun kaldı. Hiç değilse bir cevap gelmişti ve askerler çok önem verdikleri bir konuda, kendi komutalarının Türkiye'de olması konusunda imzasız da olsa bir söz almışlardı. Böylece Polonya için uygulanan statünün hiç değilse bir kısmına biz de erişebilecektik!

Adına pazarlık denilemeyecek, müzakere kavramının bile oturmayacağı bu süreç için şunu da söyleyelim ki, Amerikalılar gayriresmi de olsa hiçbir zaman hükûmetle masaya oturmadılar. Sadece askerden askere görüşmeler yapıldı. Bu, ABD'nin askeri ve ekonomik hiçbir angajmana girmeyeceği, sadece davet edilen askerin temel sorularıyla ilgili görüşmeler yapacağı görüşmeler yapacağı anlamına geliyordu.

12 Ağustos Zirvesi ve Lejyoner Raporu

Hükûmet sualnameye cevap beklediği günlerde bir yandan da "karar oluşturmak" ve "ısrarını vurgulamak" ihtiyacı hissediyordu. Hani sonradan "yetersiz kaldınız, liderlik yapmadınız" üzerine bir kurgu oluşturulmasını istemiyordu. Hatta bu yolla ABD'deki karar vericileri de etkilemek istiyordu. Tüm bu formülasyonların oluşturulmasında Cüneyt Zapsu'nun, konunun Washington ayağını yürüten Paul Wolfowitz ile yaptığı telefon görüşmeleri de etkili oluyordu.

Esasen Irak'a asker gönderme konusunda, Türkiye adına çok da fazla sorun var demek mümkün değildi. Hükûmet-Asker mutabakatı tamdı. Zayıf halka savaşın ilk gününden itiba-

143 20 Ağustos, Hürriyet, Sualname Türkiye'de

ren “Oydaşma” kavramına takılan Cumhurbaşkanı idi. Bu genel tavır içinde Köşk, Genelkurmaybaşkanı ve Başbakan 12 Ağustos Salı günü, iki saat 10 dakika süren toplantıyla biraraya geldiler.

Genelkurmay Başkanı ve Başbakan, Cumhurbaşkanı’nın tavrını, tarzını biliyorlardı. Cumhurbaşkanı Sezer’in üzerine gidilerek bir sonuç alınamazdı. Bu nedenle Köşk’ü ikna etmek üzere hazırlanmış bir rapor, Sezer’in önüne konuldu. 13 Ağustos 2003 tarihli Akşam gazetesinde Hakan Atis – Ankara imzasıyla “İşte İkna Edici Rapor” başlığıyla yayımlanan rapor şöyle:

Çankaya Köşkü’ndeki zirvede, MİT ve Genelkurmay İstihbarat Daire Başkanlığı’nın ‘çok gizli’ ibareli dosyaları ayrıntılı bir şekilde değerlendirildi. Raporları gören Sezer, uluslararası meşruiyet ısrarı konusunda yumuşadı.

– Son 12 yılda PKK dahil bölgedeki istikrarsızlığın kaynağı Irak’tır. Kürt grupların tutumu ve PKK-KADEK’in faaliyetleri bölgenin gelecek yıllarda da ciddi bir risk merkezi olacağını gösteriyor. Bu nedenle bölgedeki askeri varlığımız sürecek.

– ABD’nin terör örgütüne yönelik girişimlerini dikkatle izliyoruz. Henüz ülkemizi rahatlatacak ve PKK-KADEK’i bertaraf edecek bir gelişme söz konusu değil. Irak’ın kuzeyinde ve İran’da ülkemizi hedef alan tehdit mevcudiyetini koruyor.

– Irak’ın kuzeyinde varlığını koruyan terör tehdidi-ne karşı Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin ulusal güvenliği hiçbir ülkeye emanet edilemez. Bunu çağrıştıracak her türlü girişim Silahlı Kuvvetler tarafından reddedilecektir. Bu gerçek iç ve dış kamuoyunda iyi bilinmelidir.

– Eve dönüş yasası henüz hedeflenen sonucu vermekten uzak. Teslim olması beklenen militan sayısı tahmin edilenin çok altında. Buna karşılık cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin söz konusu uygulamadan ya-

rarlanmak için yaptığı yoğun girişimler sürüyor. TSK'nın hedefi dağlardaki teröristlerin etkisiz kılınması.

_ Irak'ta yaşananlara ülkemizin kayıtsız kalması mümkün değil. Zaman hızla geçiyor. ABD'nin Türkiye'ye yönelik beklentilerinin bir an önce netliğe kavuşturulması gerekiyor. Asker sayısını biz belirleriz. Bile bile risk kabul etmeyiz. Büyük devletsek, buna göre davranalım. Nepal ve Moğolistan bile asker gönderirken, biz kayıtsız kalamayız. BM'yi bekleyelim derken kararsız görünmeyelim. Uluslararası meşruiyet derken, uluslararası konumumuzu sarsmayalım.

_ Asker göndermeyelim ama ekonomik ve siyasi yapıda rolümüz olsun demekle olmaz.

_ ABD ile ikinci kriz hem ilişkilerimize hem de menfaatlerimize büyük darbe vurur. ABD, PKK kozunu oynar. İlk tezkereden sonra gördük. Asker göndermemek Kuzey Irak'ta bumerang etkisi yapar.

_ Irak'a asker gönderirsek en az 50 yıl bölgede söz sahibi oluruz.

_ Türk askeri işgalci ve jandarma olmayacak, istikrara katkıda bulunacak. Bunu bölge ülkelerine anlatacağız.

_ Irak'a birlik sevkıyatı siyasi bir tercih. Tarihe yüce Meclis'in kararı olarak geçecek. TBMM'nin onay vermesi halinde TSK üstleneceği her görevi başarıyla yerine getirecektir.

_ Amerika ile yürütülen askeri müzakerelerde temel alınan nokta ülkemizin milli menfaatleridir.

_ TSK son aylarda iç ve dış gelişmelerin belirleyici unsuru olarak gösterilmekte ve adeta hedef alınmaktadır. Bundan büyük rahatsızlık duyuyoruz. Irak konusunda yaşanan gelişmelerde de bu sıkıntıyı yaşıyoruz."

Uluslararası meşruiyeti takdir etme hakkının Meclis'te olduğunu söyleyen Cumhurbaşkanı, raporun ikna gücüyle ortak metni imzaladı. Zirveden sonra açıklama

yapan Cumhurbaşkanlığı Başdanışmanı Sermet Atacanlı, içinden “oydaşma” geçmeyen, tek cümlelik “Irak’ta kurulacak istikrarın lehimize olacağına ilişkin” dolambaçlı bir ifade kullandı.

ABD’nin henüz sualnameye dahi cevap vermemiş olması belli ki “içeriyi” etkilemiş “biz hazırız” mesajı dışında suya sabuna dokunmayan, hele ki pazarlık yapılacağına ilişkin hiçbir veri taşımayan sıradan bir açıklama ile yetinilmişti. Fakat buna rağmen ertesi gün gazete manşetleri, Cumhurbaşkanı’nın ikna olduğunu ve Türk askerinin Irak’a gidişinin önünde hiçbir engel kalmadığına ilişkin başlıklarla doluydu.

Cumhurbaşkanı çıkan gazete haberleri üzerine bir açıklama yaptırarak uluslararası meşruiyet koşulundan vazgeçmediğini, ancak bunun Meclis kararıyla giderilebileceğini bir kez daha ifade etti.

Ortada öyle bir fotoğraf vardı ki Türkiye adeta bu zirveyle, damat tarafından hangi oranda istendiğini dahi bilemeden, gelin arabasına apar topar bindirilen bir masum kıza benziyordu. Damat kararsızlığından dolayı hâlâ damatlığını giymemiş ve fakat gelin, gideceği evin nasıl olduğunu teftişe çıkmıştı.

Türkiye’nin pembe rüyaları

“ABD açısından çok açık görünen bir durum; yapılan saldırıların askerleri endişeye sevk ettiğidir. ABD askerlerinin yanına yaklaşmak için, neredeyse 10 metreden haber vermeniz gerekiyor. Endişe ve korku ciddi boyutlarda. Bu nedenle olsa gerek şehir merkezlerinden büyük ölçüde çekilmişler. Kentlerde tek tük tank görebiliyorsunuz. Onların üzerinde de asker yok. Bu her gün ABD askerlerine yapılan saldırıların sonucu gibi gözüküyor...”

Bu açıklamalar Irak’a Türk askeri kapsamında, 21 Ağus-

tos'ta bu ülkeye giderek bir hafta incelemelerde bulunan AKP'li milletvekilleri Turhan Çömez ve Cevdet Erdöl'e ait.

Hükûmet "asker gönderme" iradesini sergilediği Ağustos başından itibaren, Irak halkının Türk askerine nasıl bakacağı sorusuna cevap aradı. Aslında bu süreci "kamuoyu oluşturmaya çalıştı" şeklinde de anlayabiliriz. İşte iki milletvekili de bu çerçevede içinde, Irak'ı ziyaret ederek geri dönmüşlerdi.

Hükûmetin başlattığı çalışmaların genel olarak iki amacı vardı. Birincisi, Amerikalılara "bakın Irak halkı bizi istiyor, biz orada olursak sorunlarınızı çözeriz" mesajını vermektir. İkinci mesaj ise, Türk kamuoyunu ikna etmeye yöneliktir.

Çünkü Irak'taki terör ortamına sokulacak Türk askerinin tabutlarla dönmesi kaçınılmaz gibi görünüyordu. Hükûmet bu türden çalışmalarla, ileride doğacak tabutlu tepkiler için "biz gereken araştırmayı yapmıştık" diyecek bir vasatın oluşmasını da sağlamaya çalışıyordu.

Irak'dan gelen ilk mesajlar, hükûmetin istediği doğrultuda ve olumlu bir havada yansıtıldı. Gerek iki milletvekili, gerek Bağdat'tan gelen istihbarat raporlarında hep aynı sonuç vardı:

"Irak halkı bizi istiyor."

Barzani ve Talabani'nin henüz ağırlıklarını koymadıkları o süreç için, Ankara'nın gördüğü pembe rüyalara cılız da olsa tepkiler yok değildi. Örneğin köşe yazarı Nuray Mert gibi:

"Bağdat'a giden hükûmet partisi milletvekilleri olsun, gazeteciler olsun herkes nabız yokluyor. Artık nasıl yokluyorlarsa hep mevcut tez onaylanıyor: Türkiye, ABD gibi işgalci gelmesin, ama gelecekse bari onlar gelsin; hiç olmazsa Müslümanlar bizim adetlerimizi biliyorlar."

"Bu nabız yoklamaları sonucu bizimkiler bayağı ikna olmuş, hatta Irak'ta barış ve güvenliği sadece Türk askerinin sağlayacağına yönelik kuvvetli bir kanaat oluşmuş vaziyette. Mesela geçen hafta, Bağdat'dan dönen AKP milletvekilleri Turhan Çömez ve Cevdet Erdöl televizyonlarda izlenimlerini öyle bir anlattılar ki, duyan şu anda Irak'ın tek ihtiyacının Türk askeri olduğunu

sanır! Eski Diyanet İşleri Başkanlarından Süleyman Ateş; işi 'haydi Türk ordusu görev başına' diyerek davetiye çıkarmaya kadar vardırı." 144

Hükûmet sadece milletvekillerinin maç anlatır gibi aktardıkları Irak hatıralarıyla yetinmiyordu. Bir taraftan da Irak halkını ikna etmeyi düşünüyordu ki akıllara, Irak'ta çok sevilen Türk sanatçıları geldi.

Hülya Avşar'a bağlanan umutlar

Hükûmet, Amerikalıların ve Türk halkının ikna edilmesinin yanı sıra esas unsuru da unutmamıştı. Ortada işgale maruz da kalsa bir Irak halkı vardı ve onların iradeleri de her şeye rağmen önemliydi. Peki bu nasıl olacaktı? Hâlâ kitaplarında sayfa sayfa Osmanlı düşmanlığı yazan Irak halkı, bu işe nasıl "evet" diyecekti?

Cin gibi bir Dışişleri bürokrati imdada yetişti. Irak'ta en az Türkiye'de olduğu kadar kasetleri satan, filmleri izlenen sanatçılar vardı. Onlardan faydalanarak Iraklının, Türk askerini kabul etmesini sağlayabilirdik.

Hülya Avşar, Sibel Can ve İbrahim Tatlıses gibi isimlere derhal teklif götürüldü. Şarkıcılar Irak'ın çeşitli şehirlerinde konser verecek, halk da buna karşılık Türkiye'nin ne kadar kendilerinden olduğunu anlayarak, Türk askerine beyaz bayrağı çekecekti!

Bu "zeka dolu!" projeye sanatçılar "vatan görevi, tehlike ne kadar büyük olursa olsun katılırız" diyerek onay verdiler. Ancak Hülya Avşar "bu riske girmem" deyince proje rafa kaldırıldı.

Bölge Türk Askerine Hazır (mı acaba?)

Dışişlerinin Irak'ı ne kadar avucunun içinde tuttuğunun bir göstergesini de Ankara'ya çağrılan aşiret reisleri örneğinde yaşadık.

144 4 Eylül 2003 Radikal, Türkiye'nin en değerli ihraç maddesi, Nuray Mert

Sanatçıları Bağdat'a gönderemeyen Dışişleri, bu kez kimi temsil ettikleri pek anlaşılamayan Iraklı aşiret reislerine beş yıldızlı otellerde ziyafetler vererek ikna etmeye çalıştı.

Abdullah Gül sünni ve şii aşiret reisleri ve ulemanın davet edildiği toplantılara bizzat katıldı. Ramadi-Felluce-Tikrit namı diğer şeytan üçgeninden gelen aşiret reislerine sadece yemek verilmedi. Bunun yanında ceplerine harçlık konuldu, cep telefonu ihtiyaçları karşılandı.

Temsilci sıfatı taşıdığı iddia edilen isimlerin içinden seçilen Casin Hatim Muhkili "bölge Türk askerî varlığına hazır" dedi.¹⁴⁵

Muhkili, Türkiye'nin pembe düşlerini de seslendirdi:

1-Türk ordusu, ABD komutanlarına bağlı hareket etmemeli.

2-Iraklılara istikrar, yardım ve işbirliği için geldiklerini daha ilk günden ispat etmeli.

3-Türk ordusu Müslüman bir ülkeden geldiğini, Irak halkına her hareketinde sezdirmeli.

Aşiret reislerinin etli-pilavlı ziyafetlerin ardından söyledikleri sözler, milletvekillerinin açıklamaları, Irak'tan gelen istihbarat raporları MGK toplantılarına kadar yansıtıldı. Ancak Türkiye hayati çıkarlarının bulunduğu burnunun dibindeki Irak'ta hiçbir şeyi doğru okuyamıyordu.

Irak Stratejik Araştırmalar ve Çalışmalar Merkezi, hükûmetin kendi kendisini ikna etmeye çalıştığı saatlerde gerçeği bir başka açıdan okuyordu:

"Irak halkının sadece %3.8'i Müslüman ve Arap ülkelerden asker gönderilmesine olumlu bakıyor."

2 Eylül: General Jones Türkiye'de

12 Ağustos'ta yapılan zirveyle ortaya konulan "biz hazırız" mesajı, ardından yapılan sosyo-kültürel faaliyetler ve nihayet

145 10 Eylül 2003 Sabah

gözler bir kez daha Washington'a çevrildi. Her şeyi olmazsa bile, çok şeyi onlar tayin edecekti. Türkiye ortaya bir irade beyanı koymuş Köşk'ün, "oydaşma" şerhini de silmişti. Gayrıresmî, teknik görüşmelerle alınacak mesafe belliydi. Washington iki tarafın "biçimsel" anlamda beliren ortak irade beyanlarının ortasında duran, koskocaman kara deliği kapatmak üzere Avrupa Müttefik Kuvvetler Komutanı ve ABD'nin Avrupa Kuvvetleri Komutanı James Jones'ı Ankara'ya gönderdi.

Ankara'nın bu ziyaretten beklentisi hiç değilse, Irak'a gönderilecek askerin temel soru ve sorunlarını çözebilmektir. Jones'ın Ankara'ya adres olarak gönderilmesi tesadüf değildi, iki sebebi vardı.

1-Org. James Jones ile Org. Hilmi Özkök iki iyi arkadaşlar. Süleymaniye skandalının ardından çıkan krizi birlikte çözmüşlerdi. Muhatap Jones, muhatap dahi bulunamayan o günlerde hiç değilse bir adres olarak Türkiye'nin karşısına çıkmıştı.

2- Org. Jones'ın iki şapkası vardı: NATO ve ABD... Jones, temaslarını NATO şapkasıyla yapıyor ve bu yolla ABD'nin "Tez-kere geçmeden ya da her koşulda hiçbir şey konuşmayız" ilkesini yerine getiriyordu. Diğer taraftan ABD'li komutan şapkasıyla da tabii ki Irak'la ilgili görüş alışverişinde bulunabiliyordu. NATO ve ABD'li komutan sıfatları, Jones'a geniş bir hareket alanı sağlayacaktı. Neye hayır, neye evet diyeceğinize kendinizin karar verebileceği geniş bir hareket alanı, iki büyük şapka...

Org. James Jones 2 Eylül akşamı Ankara'ya indi ve geceyi Org. Hilmi Özkök'le yediği akşam yemeğinin ardından, Merkez Ordu Evi'nde geçirdi. Jones ertesi gün bu kez resmî olarak Org. Hilmi Özkök ile ve ardından Milli Savunma Bakanı ile görüştü. En ilginç buluşma Jones'un Ankara'dan İstanbul'a geçerek yaptığı ziyaretti. Amerikalı Komutan "Yangına seyirci kalmayız" sözleriyle Irak'a asker gönderme konusunda en iştahlı davranan komutan olan Org. Yaşar Büyükanıt ile de buluştu.

James Jones ziyaretlerin ardından yaptığı kısa açıklamalarda

Irak'la ilgili hiçbir meseleye girmiyordu. NATO için geldim mesajı veriyordu, hepsi o kadar.

Oysa Ankara'nın aklında fikrinde doğal olarak Irak vardı. Aslında hedef küçültülmüştü. K. Irak'a girmenin imkansız olduğunu artık herkes gibi Ankara da biliyordu. O nedenle K. Irak'ın adı ağza bile alınmadı. Görüşmelerde Türkiye, NATO'dan fırsat kaldıkça! iyiden iyiye sınıra gelmiş bir vaziyette bunu da bilmeye hakkım yok mu? dedirten iki soru sordu:

1-PKK ne olacak?

2-Irak'a hangi güzergahtan gireceğiz?

Ankara'nın PKK konusundaki taleplerinin öne çıkmasının haklı nedenleri vardı. Öncelikle Amerikalıların isteği doğrultusunda "eve dönüş" yasası çıkartılmıştı. Washington bu düzenlemenin yapılması durumunda PKK'yı tasfiye edeceğini ifade etmiş, ancak bu söz yerine getirilmemişti. Üstelik çıkarılan af ile bırakınız PKK militanlarının dağdan inmesini, cezaevlerindeki PKK'lıların dağa çıkmasının önü açılmıştı. Buna bağlı olarak PKK terörü yeniden aktif bir sürece girmişti. Yani PKK'yı tasfiye edeceği iddiasıyla çıkarılan af yasası, PKK'nın önünü açmıştı.

Türkiye yol güzergahını da önemsiyordu. Çünkü KDP ve KYP, Türk askerinin gideceği bölgeye kendi kontrolleri altında tuttukları bölgeden geçemeyeceklerini hem de yüksek tondan söylüyorlardı. Yani Habur Türkiye'ye kapanıyordu. Bu durum Türkiye'nin prestijinin K. Irak'ta sıfırlanması anlamına da geliyordu. Ama bir başka sıkıntı daha vardı ki; Habur dışında açılacak yeni bir sınır kapısı, "Kürtleri aradan çıkararak Bağdat'a ulaşma imkanı getirdiği için" Amerikalıları rahatsız ediyordu.

Bu konuda geçmişte açılmaya çalışılan bir sınır kapısını Amerikalılar "kazayla"(!) bombalamışlardı. Türkiye bu nedenlerle kendisine verilecek bölgeye, K. Irak'tan gitme konusunda ısrarlı davranıyor ve devamında da güvenli güzergah için K. Irak'ta öncü karakollar kurmak istiyordu.

Bu küçültülmüş talepler her ne kadar Org. James Jones, “NATO için geldim” dese de kendisine anlatıldı. Üç madde daha eklenerek, beş maddelik bir liste oluşturuldu.

1-Görev yapılacak sektörde Türkiye’nin ağırlığı olmalı.

2-Sektör komutanlığını Türkiye üstlenmeli.

3-Türkiye’nin Polonya örneğinde olduğu gibi, Irak’ta bulunmaktan kaynaklanan askeri harcamaları karşılanmalı.

4-PKK/KADEK bertaraf edilmesi konusunda ciddi adımlar atılmalı.

5-Türk askerinin karayoluyla bölgeye sevkîyatından sağlanacak lojistik desteğin, K. Irak’taki güvenliği için Türk birlikleri de devreye girmeli.

Görüldüğü gibi bu listenin içinde ekonomik yardım yoktu, K. Irak’ta görev alma arzusu yoktu, hatta görev yapılacak yer bile tartışmaya açılmıyor, şeytan üçgeni denilen bölgeye “hayır” denilmiyordu. Buna rağmen Org. Jones, listeyi not etmekle birlikte, söyleyeceğini söyledi:

“Irak’a ilişkin sorularınızı Org. Abizait aracılığıyla CENT-COM’a (ABD Merkez Kuvvetleri Komutanlığı) sorun...”

PKK görüşmeleri başladı ve bitti

Org. James Jones “Mart tezkeresi sendromu” denilebilecek bir oyunla topu taca attı. Hiçbir konuda söz vermedi. Ancak bu ziyaret, turistik bir gezi de değildi. Amerikalı komutanın çizdiği çerçeve ve gösterdiği adres doğrultusunda askerden askere görüşmeler, Ankara’da başladı. Türk tarafına Genelkurmay Harekât ve Planlama Dairesi Başkanı Tümgeneral Bekir Kalyoncu, ABD’ye ise JENTCOM’dan aynı seviyede bir Komutanın katılması kararlaştırıldı.¹⁴⁶

Askerler arası görüşmeler 2 Eylül’de başladı. Ancak başlamasıyla birlikte sona ermesi de bir oldu. Türkiye PKK için çıkar-

146 4 Eylül 2003, Hürriyet, Türkiye’nin masadaki 5 şartı

dığı Eve Dönüş Yasası'ndan bahsederek PKK başlığını gündeme getirdi. Amerikalılar, "Teşekkürler almayalım! bizim zaten PKK/KADEK'i terörist bir örgüt olarak tanımladığımızı bililiyorsunuz" cevabını verdiler. Fakat bu ifadedeki hava biraz da "bizim size lütfumuz ve pazarlık yapmaya hiç de niyetli değiliz" şeklindeydi. Türk heyeti sıkıştırınca Amerikalılar "biz bu konuyu konuşmaya yetkili değiliz. Washington'dan gelecek uzmanlarla görüşebilirsiniz" diyerek defteri kapattılar.

Gerçi Amerikalılar; Türk askerinin güzergahı, sayısı, nereye gideceği gibi temel sorular konusunda da suskundular. Söyledikleri tek şey bu konunun muhatabının, Irak Geçici Yönetim Konseyi olduğuydu. Hani PKK'lı bir temsilcinin, Barzani'nin Talabani'nin temsil edildiği Hoşyer Zebari'nin Dışişleri Bakanı olduğu Irak Geçici Yönetim Konseyi...

Böylece Türkiye yeni bir durumla tanışıyordu. Amerikalılar, daha işin başında Irak Geçici Yönetim Konseyi'ni Türkiye seviyesine yükseltiyor ya da Türkiye'nin derecesini Geçici Konsey'le eşitliyordu. Amaç herhalde Kürt peşmergelerin, PKK'nın resmen tanınması ve bu unsurların önünde Türkiye'nin diz çöktürülmesiydi. Ya da daha sakın bir ifadeyle, Geçici Konsey heyetinde yeralan özellikle Kürt unsurların taleplerine yönelik Türkiye rezervinin kaldırılması isteniyordu. Eşitleme işleminin amacı olsa olsa bu olabilirdi! Görüşmeler İki günün ardından daha sonra yeniden biraraya gelmek üzere sona ererken, Zebari'nin ünlü açıklaması geldi.

Türk askeri gelsin!

Genelkurmay Karargâhı'nda Amerikalılarla yapılan görüşmelerde muhatapların "Türk askerini peşmergeler istemiyor. Ciddi sorunlar çıkacak, biz de siz de zorda kalacağız" mesajını verdiği saatlerde ilginç bir "tesadüf"le bu diyaloga Irak Geçici Yönetim Konseyi Dışişleri Bakanlığı'na henüz atanan Hoşyer Zebari de katıldı.

El-Cezir'e televizyonuna çıkan ve KDP konjenjanından Dışişleri Bakanı olan Zebari "Türkiye başta olmak üzere hiçbir komşu ülkeden barış gücü istemediklerini, çünkü bu ülkelerin kendi siyasi gündemlerini Irak'a taşıyacaklarını" açıkladı.

Zebari'nin sözleri Ankara'yı ayağa kaldırdı. Zebari ne demek istiyordu? Bu sorunun altında yatan temel korku, Zebari'nin bu açıklamayı ABD'den habersiz yapamayacağı kanaatin-den hareketle, Washington'un ne yapmaya çalıştığıydı. Yoksa ne Zebari ne de Zebari'nin patronu Barzani, Türkiye için sürpriz isimler değillerdi. Irak'ın patronu son tahlilde ABD idi. Geçici hükûmet denilen şey, sonuçta atanmışlardan oluşuyordu ve onları bu göreve getiren, dolayısıyla da istediği zaman götürebilecek olan güç ABD değil miydi?

Ankara korkularında haksız değildi. Dışişleri Müsteşarı Uğur Ziyal, ABD Büyükelçisi Eric Edelman'a "Zebari'yi susturun" mesajını ilettili. Abdullah Gül, Avrupa Dışişleri Bakanları toplantısına katılmak için İtalya'ya gitmek üzere bindiği uçakta "bu tür açıklamalar Kürt politikacıları sıkıntıya sokar" uyarısında bulundu. ABD Dışişleri Bakanı Sözcüsü Richard Boucher, Zebari'nin sözleriyle ilgili olarak "Irak'ta işlerin bir koordinasyonla yürütüldüğüne" dikkat çekti.¹⁴⁷

Gerçekten de durum Boucher'ın dediği gibi bir planlama çerçevesinde ve el birliğiyle ortaya konulmuştu. Üstelik Irak Geçici Yönetim Konseyi'nde Kürt üyeler yalnız da değildi. Zebari bir kez daha sazi eline aldı:

"Türk askerinin Irak'ta istenmemesi kararı kişisel değil, Irak hükûmetinin ortak kararıdır," dedi.

Zebari bununla da yetinmedi ve kişisel konuştu. Irak'ın yeni Dışişleri Bakanı, Türk askerinin Irak'ta görev yapmak için teknolojisinin yeterli olmadığını ve ille de Irak'a gelecekte K. Irak'tan değil, Ürdün veya Kuveyt'ten giriş yapmasını salık verdi.

147 Milliyet, 5 Eylül 2003, ABD: Mesele uygun bir şekilde düzelir.

Türkiye'nin korktuğu başına gelmişti. Hoşyer Zebari'ye ABD tarafından verilen en ufak bir tepki yoktu. Sadece Uğur Ziyal, Eric Edelman'la görüşmüş, Dışişleri Bakanı da havada konuşmuştu, hepsi o kadar. Amerikalılar, -sözde, Türk askerini Irak'a isteyen Amerikalılar- Zebari'nin kulağını çekmek bir tarafa, onu daha da cesaretlendiren bir tavra bürünüyorlardı. Boucher, adres olarak Türkiye'nin önüne, Irak Geçici Yönetim Konseyi'ni gösteriyordu. Görünen oydu ki Amerika, bir kez daha Kürt kartını açmaya karar vermişti. Kürtlerin muhatap olarak kabul edilmesi ve eşit ilişkiler içerisinde tanınması isteniyordu. Mesajı anlamak için fazla bir yorumla ve ötelere görmeye gerek yoktu. Her şey ayan beyan ortadaydı ve denilen şey şuydu:

"Kürtleri içselleştirir, tehdit algılamanızdan çıkarırsanız Irak'a girmeniz düşünülebilir. Aksi taktirde Irak'ı unutun."

Cengiz Çandar Celal Talabani'nin Kasım ayında Ankara'ya yaptığı ziyarette onu Esenboğa Havaalanı'nda koluna girerek karşıladı. Talabani'ye havaalanından "hoşgeldin" diyenler arasında eski DEP'li milletvekilleri vardı, bir de eski dost Cengiz Çandar. Paul Wolfowitz'in, Barzani'nin, Talabani'nin yakın arkadaşı Cengiz Çandar, bu sürecin en önemli isimlerinden birisi olarak "Kürtler olmadan olmaz" başlığıyla bir yazı kaleme aldı. O günlerin Washington'dan esen rüzgarlarını yansıtmak açısından, bu yazıdan bir bölümü şimdi aktarıyoruz. ¹⁴⁸

"Hoşyer Zebari Irak'lı değil mi? Üstelik Irak Dışişleri Bakanlığı sıfatını taşıyor ve Türkiye'nin Irak'a asker göndermesini doğru-yanlış ama çeşitli gerekçeler sıralayarak istemiyor. Nedir bu kabarma; susturun bu adamı çığlıkları..."

"Hemen akla gelen üç soru: Hükümet, Iraklılar istemese de, Irak'a asker gönderme kararı mı aldı? Türkiye, Irak'ın geçici hükümetini -yarın Amerika istese bile- tanımayacak mı? Kuzey'de

bağımsız Kürt devletinden hep kaygı duyulduğuna göre, bir Kürt'ün Irak Dışişleri Bakanı olması, yani Irak Kürtlerinin Bağdat üzerinden dünyaya açılmalarını kabul etmeyecek mi? Kaldı ki Türkiye'nin bundan memnun olması gerekmez mi?

"Şunu bir kenara yazın: Türkiye'nin Irak'ta nüfuz sahibi olabilmesi için Amerika ile işbirliği içinde olması yetmez. Kürtlerle işbirliği şarttır!"

Cengiz Çandar'ın kritik son cümlesini şöyle de okuyabiliriz;

"Türkiye, Kürt devletini kabullenmeden Irak'a adım atamaz."

Üstelik Çandar'dan beş gün önce ABD'nin bir dönem BM Daimi Temsilciliği görevini de yürüten Richard Paul Broke, Irak'ın sınırlarının yanlış belirlendiğini ve düzeltilmesi gerektiğini ileri sürüvermişti. ¹⁴⁹

Yani Irak'ın toprak bütünlüğünün korunması şartı, artık mazide kalan hoş bir sâdâ idi. Şimdi sıcak ve aktüel hale gelen talep, Irak'ın Kuzeyindeki Kürt yapılanmasının Türkiye tarafından tanınması, hatta korunup yaşatılması idi.

PKK olmadan asla

Amerikalılar ile yapılan birinci tur PKK görüşmeleri Türk tarafının ısrarı üzerine yabancı heyetin "biz yeterli değiliz" cevabıyla sona ermişti. Böylece Washington'dan esen rüzgarın adı da konulmuştu:

"PKK'yı öne çıkarmayın."

Bu havanın içinde görüşmelerden yansıyan şu kritik detay da vardı.

"Aksi taktirde biz de bölgedeki Özel Tim'inizi öncelikli olarak konuşmak zorunda kalırız."

Görüşmeler 3 Eylül'deki toplantıdan bir hafta sonra başladığında hava böyleydi. Açıkçası Türk tarafı çok da umutlu değil-

149 4 Eylül 2003 Cumhuriyet, ABD zor durumda

di. Düşünülyorduk ki, hiç değilse PKK'nın "sıcak ve yakın tehlike" oluşturan unsurları üzerinde bir sonuç alınabilir. En azından Kandil Dağları'ndan harekete geçme işaretleri veren PKK'nın, Amerikalılarla olan bağları koparılabilir.

Yoksa Ankara el altından verilen şu mesajı bilmiyor değildi:

1-Özel Tim'iniz sorun oluştursa, PKK dağdan iner.

2-Kaldı ki sizin halledemeyeceğiniz PKK'yı biz mi çözeceğiz.

Heyetler arasında toplantı düzenine geçildi ve PKK pazarlıkları başladı. İlk konuşan Türk tarafı idi:

Türk tarafı: Uzun süredir Irak'tasınız. Hangi teröristin nerede olduğunu herkesten iyi biliyorsunuz. K. Irak'ta altı bin PKK/KADEK'li var ama, Eve Dönüş Yasası'ndan sonra teslim olan terörist sayısı 120'de kaldı. Bu sayı artmalı. ABD, yasanın propagandasını Irak'ta daha etkili bir şekilde yapabilir.

ABD tarafı: Teröristleri yakalama konusunda net takvim veremeyiz. Belli bir süreç işliyor.

Türk tarafı: Biz, Bush'un "PKK elimine edilecek" sözünden tatmin olmadık. Bize somut bir sinyal verin. Örneğin Osman Öcalan gibi örgütün kilit isimlerini birlikte yakalayalım.

ABD tarafı: Irak'ta birlikte çalışacağız. Kaygılarınız zamanla gidecek. Ortak eylem planını işletmek hem Türkiye, hem Irak hem de ABD'ye barış getirecek. ¹⁵⁰

Toplantılara ABD adına Başkanlık yapan Cofer Black, görüşmelerin özellikle PKK/KADEK konusuna odaklandığını açıklayarak Washington'un PKK/KADEK'i terör listesinde tuttuğunu hatırlattı ve ekledi:

"Örgütü terörist sıfatıyla gördüğümüz unutulmamalıdır. Tehdidin ortadan kaldırılması için malî bağlantılarının kesilmesi, diplomasinin hızlandırılması ve yasaların uygulanmasını sağlayacak kanunların güçlendirilmesi gibi yollar bir kez daha gözden geçirilmelidir."

150 3 Ekim 2003 radikal, Irak'ta PKK'ya hayat yok.

Black'ın demeye çalıştığı şey, af yasasının sonuçlarının görülmesi ve kapsamının derinleştirilmesi idi. PKK'yı terör listesinde tutmayı bir lütuf olarak gören ABD'li temsilcinin, Washington'da Beyaz Saray'a iki sokak ötede PKK bürolarının varlığından haberdar olmaması herhalde mümkün değildi. Ancak bu cümlelerle Türkiye'nin önüne konan talep aslında, Apo'nun affı, hiç değilse Apo'nun sürgünü gibi bir açılımın! Ankara tarafından gerçekleştirilmesi idi.

Black'ın "affı derinleştirin" dediği günlerde Apo'nun avukatları, Taha Akyol ve Mehmet Ali Birand'ı ziyaret ederek Apo'nun Avrupa'ya gitmek istediğini iletmışlerdi. Her iki isim de ortak bir cevapla bu talebin en geç iki yıl içinde mümkün olacağını, terörist başının sabretmesi gerektiğini söylemişlerdi.

İşte Black, Birand ve Akyol'un ifade ettiği sanki o sürece işaret ediyordu.

Türk heyetine Başkanlık eden Nabi Şensoy hiçbir zaman tam olarak ne olduğunu öğrenemediğimiz "PKK'nın tasfiyesi ile ilgili somut bir plan üzerinde anlaştıklarını" açıkladı. Belli ki Şensoy, Irak'a asker göndermenin içeriye dönük mesajlarını veriyordu. Aksi taktirde Conisi adına ölecek birilerini arayan ABD'nin, Türkiye için dağlarda PKK ile savaşmasını beklemek herhalde epeyce hayalcilik ve safdillik olurdu. Nihayet şu sözlerin MİT Müsteşarı Şenkal Atasagun'a ait olduğunu hatırlatmakla yetinelim:

"ABD PKK'yı tasfiye için dağlara iki tümen göndermez."

Nabi Şensoy ikinci tur görüşmeleri yürüten isim olarak, tezkerenin Meclis'e düşmeden kısa bir süre önce bir kez daha Amerikalılarla PKK/KADEK mutabakatına ulaşıldığını, "nasıl?" sorusuna cevap vermeden açıkladı.

Aralık ayının başında, Irak'a asker gönderme defterinin kapandığı tarihten çok sonra da Ankara'dan böyle bir anlaşmaya ulaşıldığına ilişkin açıklamalar yapıldı. Yapılan duyuruların bir anlamı var mıydı ya da olacak mı sorusuna şu gün itibarıyla baktığımızda olumlu bir cevap vermenin imkanı yok. Anlaşma-

lar birbirini izlese de hâlâ binlerce PKK'lı terörist Kandil Dağları'nda ya da çeşitli isimler altında siyasi parti kurarak K. Irak'ta yaşamaya devam ediyor. Eğer bir gün PKK gerçekten bitirilirse bunun sebebi de herhalde Türkiye olmayacak. Örgütün rakipleri olan Barzani ve Talabani'nin istekleri PKK'nın sonunu belirleyecek. O finalin fotoğrafında ise Türkiye'nin K. Irak'taki Kürt oluşumunu "içselleştirdiği", itirazlarından vazgeçtiği kareler olacak!

Yetki mi, izin mi?

Kürt, PKK veya başka bir şey, hükûmet ne olursa olsun tezkerede kararlıydı. Fakat bunun nasıl olacağına ve yöntemine ilişkin olarak ilginç bir tartışma başladı.

7 Ekim Lejyoner Tezkeresi için yapılan tartışma, hükûmetin, TBMM'nden tezkere çıkarılmasını "izin" mi yoksa "yetki devri" ile mi talep edeceği konusuydu. Mesele bir hukuksal tartışma olmanın ötesinde tezkerenin çıkarılmasını gerçekte kimin istediğini çözen şifreler taşıyordu. Konuyu ortaya koyabilmek açısından önce izin nedir, yetki devri nedir ona kısaca bir bakalım.

Anayasa'nın 92. maddesine yurtdışına asker gönderme ve savaş ilan etme yetkisi "münhasıran" TBMM'ye aittir. Bu çok önemli yetkinin "münhasıran" TBMM'ye ait olması yasama, yürütme, ilişkileri açısından bazı incelikleri ve hassasiyetleri de beraberinde taşıyor. Şöyle ki; TBMM'nin sadece kendi hükmî şahsına tanınan bu yetkiyi, başka bir organa, örneğin hükûmete kullandırabilmesi için Bakanlar Kurulu'nun yerine getirmesi gereken ön şartlar vardır. Konumuz açısından ifade etmek gerekirse söz konusu askerın nereye, ne amaçla, ne kadar süreyle ve ne zaman gönderileceği gibi sınırların tezkerede kesin kes belirlenmesi gerekir. Bu şekilde; çatısı çatılmış, çerçevesi mutlak anlamda çizilmiş bir kararla Meclis, "münhasır" yetkisini hükûmete devrediyorsa buna Anayasa hukuku anlamında "yetki devri" deniliyor.

Şayet sınırları çizilmemiş, yani gönderilecek askerin nereye, ne zaman gideceği, sayısının ne olacağı gibi şartlara tabi olmaksızın Meclis'in bir karar vermesi durumunda ise "izin" kavramı kullanılıyor.

Bu iki kavramın ortaya çıkardığı pratik sonuç şu: Şayet hükümet tezkereyi Meclis'ten yetki devriyle çıkartmak isterse, ABD ile pazarlıkları bitirmiş, Irak'a gidecek asker ile ilgili tüm soruları çözmüş olması gerekiyordu. Meclis'ten izin isterse, bu tür bir içeriğe hiç gerek olmadan neredeyse sınırsız bir yetkiyle, asker göndermekten doğacak tüm soruları tezkere sonrasına havale etme imkanına kavuşuyordu.

İşte bu konu 7 Ekim öncesinde anlamlı bir tartışma olarak kamuoyunda yer buldu.

Başbakan ve Dışişleri Bakanı "bizim için farketmez, ikisi de olabilir" diyorlardı ama, bu konunun hükümet için önemli farklar doğurduğuna da şüphe yoktu. Çünkü; Amerikalılarla yapılmış bir pazarlık, Irak'a gidilecek koşullarla ilgili hiçbir netlik yoktu. Yani hükümetin yetki devri ile Meclis'ten tezkere çıkarılması mümkün değildi. Fakat kamuoyunun bu hukuksal durumu ve arkasındaki tartışmayı fark etmesi mümkün olmadı. Me-sele; yetki devri söz konusu olursa Cumhurbaşkanı'nın onayı gerekir, izin talep edilirse buna gerek yok gibi yanlış bir kulvarda tartışıldı. Oysa konunun Cumhurbaşkanı ile ilgili tek doğru tarafı şuydu:

Ahmet Necdet Sezer, Anayasa Mahkemesi üyesi olduğu sırada ve Özal döneminde gelen Körfez'e asker gönderme tezkeresi ile ilgili iptal talebini "Meclis münhasıran kendisine terk edilmiş bir yetkiyi hiçbir şekilde devredemez" görüşü ile onaylamıştı.

Sezer'in Anayasa Mahkemesi üyesi olduğu sırada önüne gelen konu üstelik "yetki devri" değil, "izin"di. Ve Sezer "izin"i bile doğru bulmamıştı. Dolayısıyla tezkere ister "izin", ister "yetki devri" ile çıkarılmış olsun; Köşk'ün önüne gitme şansı

yoktu. Ancak, yeterli sayıda milletvekilinin konuyu Anayasa Mahkemesi'ne götürme imkanı vardı.

O günlerde fazlaca "light muhalefet" yapmakla suçlanan CHP'nin gündeminde, ABD'yi kızdıracak böyle bir başlık elbette yoktu ve de olamazdı.

Gül'ün tarihî sözleri

TBMM'nden sınırsız bir devirle yetki almaya ve tezkere çıkarmaya çalışan AKP, kaderin cilvesine bakınız ki; 2001 tarihinde, Afganistan'a gönderilecek asker konusunda "Peşin yetki olmaz ki" diyerek sert bir muhalefet ortaya koymuştu. Dönemin muhalefet partisi AKP adına konuşan Abdullah Gül, önce "halk asker gönderilmesine karşı. Biz de halkın sesine kulak vermeliyiz" dedikten sonra, peşin yetki devriyle ilgili şu ibret verici sözleri sarf etmişti:

"Değerli arkadaşlar; şimdi karşımızda bir Başbakanlık tezkeresi var. Tezkerede ortaya konulan şu ki; kapsamı, sınırı, zamanı ve süresi hükûmetçe belirlenmek üzere terörizme karşı başlatılan sürekli özgürlük operasyonu çerçevesinde Silahlı Kuvvetler'in yabancı bir ülkeye gönderilmesi isteniyor. Kapsamı, sınırı ve zamanı, süresi belirsiz böyle bir yetkiyi almak, aslında hükûmet içinde tehlikelidir. Çünkü, bu işin nereye gideceğini hükûmet de bilmiyor. Samimi olarak nereye gittiği bilinmeyen bir hareket karşısında böylesine bir yetkinin peşinen alınmasını mahsurlu buluyoruz. Ayrıca, Anayasa'nın da buna tam yetki vermediği görüşü bizde hakim. Çünkü, TBMM'nin temel fonksiyonlarından biri, adeta bir çarşaf liste gibi bir çarşaf yetkiye devredilmektedir. Kapsamı iyice bilinmiş olsa idi, sınırları çok iyice bilinmiş olsa idi, Bosna'da, Kosova'da olduğu gibi, polis gücü mü yapacak, nerede duracak, ne kadar olacak, nereye yerleştirilecek, bütün bunlar hakkında bir bilgi olsaydı, belki farklı düşünülebilirdi..."

2001 tarihinde işte bu sözlerle hükûmeti eleştiriyordu, Abdullah Gül. Ama Türk siyasetine özgü "dün dündür, bugün bugündür" ilkesi, daha doğrusu ilkesizliğiyle her şey unutulabiliyordu. Gül de dün ne söylediyse, 7 Ekim'de tam aksini yaparak tezkerenin çıkması için elinden geleni yapacaktı.

Abdullah Gül'ün 2001 tarihinde TBMM'de yaptığı konuşmayı tekrarlayarak konuyu kapatalım:

"Böyle bir yetkiyi almak, aslında hükûmet için de tehlikelidir. Çünkü bu işin nereye gideceğini hükûmet de bilmiyor. Samimi olarak bilmiyor..."

7 Ekim'e doğru asker tavrı

1 Mart tezkeresinde Neo-Con'ların sanık sandalyesine oturttuğu askerler, 7 Ekim'e giden yolda gereken dersi çıkarmış görünüyordular. Askerler Lejyoner Tezkeresi sürecinde en ufak bir engel ya da şüphe taşıyor izlenimi vermediler. Hatta "7 Ekim'in dinamosu askerlerdi" demek de yanlış olmaz.

En tepedeki isimler her fırsatta verdikleri demeçlerle, bu işi ne kadar istediklerini orta yere serdiler. Bunun nedeni; 1 Mart'taki redde hükûmetin arkasına düşerek yaşadıkları sıkıntılar mıydı, Irak'taki Türk çıkarlarını bu yöntemle koruyacaklarına dair inanç mıydı, yoksa karşı konulamaz Amerikan tavrı mıydı az sonra aktaracağız. Ama şimdilik şu kadarını yineleyerek söyleyelim ki askerler, hükûmetin bir adım önündeydiler.

Yangına seyirci kalamayız

Yüksek Askeri Şûra kararıyla Genelkurmay İkinci Başkanlığı'ndan, Birinci Ordu Komutanlığı'na atanan ve 2006 yılında Org. Hilmi Özkök emekliye ayrıldığında Genelkurmay Başkanlığı koltuğuna oturacak olan Orgeneral Yaşar Büyükanıt, 10 Ağustos'ta Genelkurmay bahçesinde bir veda kokteyli verdi.

Gazetecilerin Ankara temsilcileri ve savunma muhabirleriyle yapılan programda gazeteciler sordu, Büyükanıt Paşa cevaplandırdı. Zaten Paşa'nın, fikirlerini kamuoyuyla paylaşmak, istediği mesajı birinci elden vermek gibi bir arzu içinde olduğu görülüyordu.

Önce Şûra kararlarının yargı kararlarından bağımsız olmasına ilişkin, hükûmet kanadından yapılan eleştirileri karşıladı;

"Y.A.Ş. kararlarının yargı denetimine açılmasını istiyorum dersiniz bu hukuk ihlali olur. "

Ardından günün moda tartışması, yedinci AB uyum paketine ilişkin konuları değerlendirdi;

"Dileriz yedinci uyumda karşı çıktığımız konular, daha sonra sorun olarak geri dönmez."

Büyükanıt Paşa'nın bu sözleri, dış politikada en hayati meseleler tartışılırken Türkiye'nin neleri konuştuğu ya da konuşmak zorunda kaldığı açısından önemliydi. Ama esas gündem bu değildi. Gazeteciler yine sordular:

-Paşam Irak'a asker gönderme konusunda ne düşünüyorsunuz?

Büyükanıt Paşa önce "kimse TSK üzerinde siyaset yapmasın" diyerek, 1 Mart psikolojisinin hâlâ ne kadar etkili olduğunu gösteren şu sözleri söyledi:

"1 Mart'tan sonra yapılan birtakım eleştiriler oldu. TSK çok etkili değildi, liderlik görevini yapmadı, gibi. TSK bir devlet terbiyesi ve işleyişi içinde kendisine tevdi edilen görevi yerine getirir. Afganistan'da, Somali'de, Doğu Timor da bile asker bulundurduk. Bunu hiç kimse unutmamalı."

Büyükanıt Paşa'nın bu cümlelerin ardından söylediği şu sözler ise, TSK'nın tavrını göstermesi açısından önemliydi:

"Kapımızda bir yangın varsa, buna seyirci kalamayız. Görev verilirse yerine getirmeye hazırız. Risk var diye bölgeye gitmezlik te etmeyiz. Sokakta yürürken de başınıza taş düşebilir."¹⁵¹

151 11 Ağustos 2003 Vatan

Paşa'nın sözleri "kapımızda yangın var, kayıtsız kalamayız" başlığıyla gazetelere manşet olurken, bir döneme de damgasını vuruyordu. Büyükanıt Paşa tezkere için "uluslararası oydaşma" isteyen Cumhurbaşkanını da uyardı;

"Kararınızı olmayacak birşeyin üstüne dayandırırsanız, kararsız kalırsınız. Karasızlık zarar verir." ¹⁵²

Büyükanıt Paşa üç yıl sonra Ankara'ya yeniden dönmek üzere, İstanbul'a 1. Ordu Komutanlığı'na uğurlanırken "liderlik görevini" bihakkin yerine getiriyordu. Hani Paul Wolfowitz'in eksileri, pozitif yapma misyonu için eleştirdiği, güçlü liderlik misyonu...

Asker ABD ile arayı düzeltti

Irak'a asker gönderme meselesi 12 Ağustos'ta Çankaya Köşkü'nde yapılan bir zirveyle masaya yatırılırken, aynı gün Radikal'den Murat Yetkin bir yazı yayınladı. "Asker ABD ile arayı düzeltti" başlığıyla kaleme alınan yazıya göre TSK, Amerikalılarla 1 Mart'tan geriye kalan tüm sorunları gidermişti. Hatta öylesine buzlar erimişti ki asker, karar sürecinin diğer unsurlarını ikna etme görevini de üzerine almıştı.

İşte yazıdan önemli birkaç satır:

"Bugün Çankaya Köşkü'nde yapılması beklenen 'Irak'a asker gönderme' zirvesi öncesinde Genelkurmay'ın, ABD Genelkurmayı ile Irak savaşı sırasında beliren sorunları giderdiği ortaya çıktı. Genelkurmay Başkanı Org. Hilmi Özkök'ün Çankaya'da yapılacak toplantıda, Irak'a asker gönderme konusu çerçevesinde ABD ile askerî ilişkilerin yeni zemini ve geline son nokta hakkında bilgi vermesi bekleniyor." ¹⁵³

152 11 Ağustos 2003 Sabah

153 Radikal 12.8.2003, Murat yetkin, Asker ABD ile arayı düzeltti.

30 Ağustos resepsiyonu bir yandan laiklik, öte yandan Irak'a asker gönderme tartışmaları içinde geçti. Gözler Genelkurmay Başkanı'nın üzerindeydi.

30 Ağustos günü Şii lider Ayetullah Muhammed Bakır El-Hekim öldürülmüş ve gazeteciler bu suikastin Türkiye'nin kararını ne şekilde etkileyeceğini sormuşlardı. İşte Özkök Paşa'nın cevabı:

"Bu tür olaylar hem hükûmeti etkiler hem de hükûmetin organlarını. Hem de bizi etkiler. Irak'taki istikrarsızlık bizim için çok kötü olur."

Paşa kötü olan istikrarsızlığın gerekçesi olarak ve bir endişe ile Amerika'nın pozisyonunu gösterdi. "Amerikalılar mutlaka başarılı olmalıdır!" dedi.

Genelkurmay Başkanı, 1 Mart tezkeresinin reddi konusunda Büyükanıt Paşa ile nerede ise kelimesi kelimesine aynı şeyleri paylaşıyordu.

"Irak'a asker gönderme meselesinin askerî, ekonomik, siyasi, diplomatik boyutları var. Biz askerî kısmı ile ilgileniyoruz. Kararı hükûmet ve Meclis verecek. Biz onun ötesine geçemeyiz.

Genelkurmay Başkanı Irak'a gidecek askerin gecikmesi konusunda, "Gidersek başımıza ne gelecek, bu hesapları siyasi irade yapacak. Gitmezsek ne olabileceğinin tahminini de vermek zorundayız. Gecikme bazen iyi, bazen kötü olabilir," diyordu.¹⁵⁴

Belli ki TSK, fotoğrafın tamamına bakıldığında tezkerenin onaylanmasından yana, ama detaylara inildiğinde görüldüğü denli hevesli olmayıp, en azından asgari güvenliğin sağlanması ve kendi komutası altında bir yapı kurulması konusunda ısrarcı idi.

Sektör, komutan ve karargâh meselesi Irak'a gönderilecek askerin güvenliği ve Türkiye'nin kendi senaryosunu üç aşağı

154 31 Ağustos 2003 Hürriyet

beş yukarı uygulayabilmesi açısından önemliydi. Çünkü Amerikalılar, Türk askerini mümkün olduğunca kendilerinin komutasında ve sınırlarını kendilerinin çizdiği bir daire içinde görmek istiyorlardı. Yani komutanı Coni, neferi Türk olan kelimenin tam anlamıyla bir Lejyoner Kuvvet...

Genelkurmay Başkanı resepsiyonda Amerikalıların Türkiye'ye bir sektör vereceğini de ifade etti. Org. Hilmi Özkök "kabul edildi" dediği sektör ve komutanlık meselesinde Amerikalıların çok da iyi niyetli olmadıkları, bu sözlerin aslında bir mesaj anlamı taşıdığı ilerleyen günlerde ortaya çıktı.

TSK'nın geleneği, verilen görevi yerine getirmektir

"Lejyoner Tezkeresi" için askerlerin, sivillere görüşlerini aktardığı son adres 20 Eylül tarihli MGK toplantısı oldu.

Toplantıda Komutanlar birkez daha "her askeri görevde bir risk vardır. TSK'nın geleneği, verilen görevi her zaman yerine getirmektir" diyerek görüşlerini beyan ettiler. Ve son kararı hükûmete bıraktılar.

Toplantıda Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök "risk analizi" başlığıyla bir konuşma yaptı. Ve Irak'a asker gönderme kararı verilmesi gerektiğini şu çerçevede özetledi:

1-Irak'ın toprak bütünlüğü ve Merkezi bir otorite tarafından yönetilmesi en çok Türkiye'yi ilgilendiriyor. O açıdan Irak'a asker göndermek kendi çıkarımızdır.

2-PKK/KADEK'in etkisinin kırılmasının kolaylaştırılması için Türkiye, Irak'ta bulunmalıdır.

3-Merkezi otorite kurulursa, Türkmenlerin hakları ve güvenliği daha kolay sağlanır.

4-Irak'ta yaşanacak kaos, K. Irak'ı başıboş bırakır ve Türkiye için potansiyel tehdit artar.

Genelkurmay Başkanı, ABD ile dostluğun ve onları destekleyerek halihazırdaki senaryoların içerisinde yer alabilmenin, Türkiye'nin Irak'taki çıkarlarını koruyacağını düşünüyordu.

Eğer Amerikalılara karşı yönelen Irak silahlarına Türk askeri göğsünü siper ederse, Washington da bizim kırmızı çizgilerimize saygı duyacaktı! Bir de ne olursa olsun sıcak askeri varlıkla Irak'ta yeralmanın, Amerikalıları etkileyeceği düşünülüyordu.

Hâlâ ABD'nin müttefikimiz olduğu şeklindeki alışkanlık devam ediyordu. Düşünülüyordu ki, ABD batağa saplandığı Irak'ta desteklenerek Türkiye'ye, daha doğrusu Türkiye'nin kırmızı hattına saygı duyacak, koruyacaktı.

Bu yol, yöntem ve beklentiler Süleymaniye'de, Irak savaşında aslında iflas etmişti ama; umut umuttu işte!

Lejyoner Tezkeresi'nde basın yazı dizileri ile Washington ve hükûmete nasıl bir katkı yaptığını az sonra anlatacağız. Fakat biz şimdi yargıdan gelen müthiş desteği anlatalım.

7 Ekim'e DEHAP motivasyonu

Yargıtay 7 Ekim'e günler kala DEHAP aleyhine yapılan '3 Kasım seçimlerinde yasal zorunluluk şartlarından olan teşkilatlanma sayısına, sahte belgelerle ulaştığı' gerekçesini yasaya uygun buldu. Bir anda Türkiye'nin tüm dikkati bu karara çevrildi. Hukuksal tartışmalar başlamıştı.

Ortada kesinleşmiş bir vaziyette duran mahkeme kararı, 3 Kasım seçimlerinin "gerekli şartlarında" yapılmadığını tescil ediyordu. Üstelik bu bir üst mahkeme, Yargıtay onayı ile kesinleşmişti. Şimdi Yüksek Seçim Kurulu uygulamayı yapacaktı. YSK, Yargıtay kararına rağmen acaba bu ilamı görmezden gelebilecek miydi?

Ortada en az 56 milletvekilinin düşmesi ve bunların DYP'ye geçmesi, ya da seçimlerin toptan iptali ihtimali vardı. Tabii bir de hiçbir şey olmamış gibi yola devam etmek.

İşin en ilginç taraflarından birisi YSK'nın vereceği kararlar tezkerenin Meclis'te oylanacağı tarih çakışıyordu. Tabii ki bir tesadüfle! Tıpkı Başbakan'ın mahkum olduğu ilden milletvekili seçilmesi gibi bir tesadüfle; bu iki karar üst üste gelmiş, otur-

muştı. Hükûmet tezkere oylaması için YSK'nın kararını bekliyordu.

Dahası ABD'nin Ankara Büyükelçiliği'nden yetkililer, YSK'yı adeta ayak yolu yapmış, mahkemede nabız yokluyorlar, bir başka ifadeyle mahkemeyi etkiliyorlardı. Bu koşullar altında YSK, zaten kendi yanlışıyla da başlayan süreci derinleştirmek, "seçim yapmayı başaramamış bir YSK" fotoğrafı oluşturmamak adına bir tek fireyle, Yargıtay kararını görmemeyi tercih etti.

Tezkere oylaması için artık ortam hazırdı. Milletvekilleri AKP üzerinde derin devletin oyunlar oynadığına ve haksızlığa uğradıklarına inanıyorlardı. DEHAP olayı AKP'nin içine göre bir senaryoydu. Bu koşullarda lider ve onun talepleri doğal olarak her şeyden önemliydi. Ayrıca haftasonu AKP'nin kongresi vardı. Herhalde Salı günü tezkereye hayır oyu verenin, hafta sonu yapılacak kongrede parti yönetimine alınması düşünülemezdi. Zaten bu konuda da gerekli düzenlemeler yapılmış, AKP bir lider partisi, Erdoğan'ın ağzından çıkacak bir çift söze bağlı hale kavuşturulmuştu.

1 Mart'ın kahraman muhalifi Bülent Arınç da ortalıkta gözükmüyor, asker tezkereye sonuna kadar sahip çıkıyordu. Irak duyarlıklı basın konunun daha ne olduğunu bile anlayamamış, iri medya zaten tezkerenin yanında kılıç kuşanmıştı. Geriye kalan tek şey milletvekillerinin vicdanları idi.

Bu koşullar altında 6 Ekim Salı günü saat 19:45'te tezkere, hükümet tarafından TBMM Başkanlığı'na sunuldu. Ama daha önce tezkere süreci açısından anlamlı şu kritik bilgiyi de aktaralım.

Ağustos'tan Ekim'e sarkan tezkere

Hükümetin niyeti "Irak'a asker gönderme" tezkeresini Ağustos ayında çıkarmaktı. Bu yolla hem ABD'den gelebilecek muhtemel eleştirilerden bir an önce kurtulunacak hem de 1

Mart'ın özü konusundaki "samimiyet" ifa edilmiş olacaktı. Ortalıkta gezen genel görüntü Amerikalıların, Irak'ta bir batağa saplandığı ve Türkiye'ye mutlak anlamda muhtaç olduğu idi.

"Meclis tezkere için olağanüstü toplanıyor" başlıklarının atıldığı tarihte takvimler henüz 8 Ağustos'u gösteriyordu. ¹⁵⁵

Ancak ne Ağustos'ta ne de Eylül'de Amerikalılar, bu konuda bir acelelerinin olmadığını "vermedikleri cevaplarla" ispatladılar. Aslında ABD'nin, Türk askerine "Irak için" ihtiyaç duyduğu fikri de tartışmaya açıktı. Savaş sonrası ABD'nin kendi düzenlerini kurdukları süreçte, Amerikalı askerlerin öldüğü doğruydı. Ama bir büyük savaş için Irak'a geldiyseniz, günde birkaç askerin ölmesinden daha doğal ne olabilirdi? En önemlisi bunun neresi sürprizdi? Kaldı ki ölen Conilerin %70'inin zenci ve Amerikan pasaportu verme vaadinde bulunulmuş yabancılar olduğu dışarıya aksediyordu.

Hükûmet ne kadar acele etse de, Washington'un asker isteme talebi farklı senaryolara dayanadığından beklentiler gerçekleşmedi. Bunun üzerine AKP iktidarı geri adım attı ve tezkereyi Meclis'in açılacağı Ekim ayına bırakacağını ilan etti. Hükûmet buna mecburdu çünkü Washington, bir niyet beyanı dışında somut hiçbir adım atmamıştı. Milletvekillerini ikna edecek bir elma şekeri bile yoktu. Hükûmet 7 Ekim tarihine kadar Milletvekillerinin, 1 Mart'taki ret oylarını "evet"e çevirecek gerekçelerin üretileceğini düşünüyordu.

Gerçekten de öyle oldu; eski bir siyasetçinin ünlendirdiği sözlerle, kadayıfın altı çoktan kızarmıştı.

Tezkere oylaması öncesi gruptaki hava

İsrail'in Suriye'yi bombaladığı, Iraklı Kürtlerin yedi Türk şoförüne saldırdığı ve kaderin cilvesine bakınız ki İstanbul'un kurtuluşunun 81. yıldönümünün kutlandığı gün, AKP hükûme-

155 8 ağustos 2003 Hürriyet, Meclis tezkere için olağanüstü toplanıyor.

ti Irak'taki işgale ortak olma kararına imza atmak üzere tezkereyi Genel Kurul'a indirdi.

Yedi düvele karşı kurtuluş ve bağımsızlık savaşı vermiş bir millet, daha doğrusu TBMM, 7 Ekim'de işgale karşı mücadele eden bir başka milleti, Irak halkını sindirme operasyonuna onay verdi.

Lejyoner Tezkeresi tıpkı 1 Mart'ta olduğu gibi önce gruplarda görüşüldü. AKP grupta yaşanan havanın, 1 Mart'la uzaktan yakından ilgisi yoktu. Milletvekilleri bir psikolojik operasyondan geçmiş adeta dilleri tutulmuştu. 1 Mart'ın seslerini yükselten, soru soran milletvekillerinin gardı, estirilen tezkere rüzgârları sebebi ile düşmüştü. AKP milletvekilleri, tezkerenin onaylanmasının, Irak'taki işgale ortak olmanın "hayırlı" olduğuna inandırılmışlardı.

Grup toplantısı bu nedenle çok yumuşak bir havada geçti. 8.5 Milyar Dolarlık anlaşmanın gizli hükümleri ve gideceği umut edilen Mehmetçiğin, dönecek muhtemel cenazeleri için yapılan bir iki düşük yoğunluklu "değinme" dışında fazla bir şey konuşulmadı. Milletvekilleri şu soruyu da bu ortam içerisinde tabii ki sormadılar:

"Bizden devretmemizi istediğiniz yetkinin içeriği nedir? Türk askeri nereye, ne zaman, hangi güzergâh, hangi sayı ve hangi sıfatla gidecek? Bu konularda bir netlik oluşturmadan niçin yetki devretmemizi istiyorsunuz?"

Bunlar sorulamayan sorular ve konuşulamayan konulardı.

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ve Başbakan Tayyip Erdoğan "savaşmaya gitmiyoruz, orada bulunmamız Irak halkından yana olmak içindir" mesajını verdiler. Satır aralarında "bizim oraya gitmemiz Irak'ın da hayrınadır" demek istiyorlardı.

O "hayır" nasıl gerçekleşecekti? ABD'nin Irak'a Türk askeri talep etmesi, aslında Conileri Iraklılardan korumak amacına yönelik değil miydi?

Bunlar 7 Ekim'in TBMM'sine sorulacak sorular değildi!

Hava o kadar tezkere rüzgârına meyyaldı ki AKP, grup kararı da almadı.

AKP grup toplantısı rutinle geçerken CHP grupta Deniz Baykal, az sonra aktaracağımız 8.5 Milyar Dolarlık kredi anlaşmasını öne çıkaran bir konuşma yaptı. Baykal ardından, milletvekillerinden tezkere ile ilgili oylarını açıklamalarını istedi. Bunun üzerine isimleri okunan milletvekilleri tek tek ayağa kalkarak, kullanacakları oyu istisnasız “hayır” olarak ilan ettiler.

Lejyoner tezkeresi TBMM’de

Türkiye’nin Büyük Millet Meclisi AKP ve CHP’nin grup toplantılarının ardından Irak’a asker gönderme meselesini görüşmek ve karara bağlamak üzere saat 15:00’da toplandı. Tarihi oturum 2,5 saat devam etti. Oturumu Bülent Arınç değil, Başkan Vekili Sadık Yakut yönetti. TBMM Başkanlığı, Arınç’ın toplantıya başkanlık etmemesinin gerekçesi olarak, Bulgaristan Cumhurbaşkanı’nın Türkiye ziyaretini gösterdi. Oysa Salih Kapusuz oturumdan bir gün önce Arınç’ın dışının ağrıdığını ve morfin aldığı için oturumu idare edemeyeceğini söylemişti.

Sadık Yakut gündem dışı konuşmaya izin vermedi. İçişleri Bakanı Abdulkadir Aksu tarafından verilen gizli görüşme önergesinin kabulüyle de TBMM kapılarını dış dünyaya kapattı.

Oturumda önce Dışişleri Bakanı Abdullah Gül konuştu. Gül, Irak’a asker göndermenin klasik faziletlerini anlattı. CHP’liler sinirliydi. Sıralara vurarak “bize gerçekleri söyle, 8.5 Milyar Dolarlık anlaşma ile Türk askerinin görev yapacağı yerleri anlat” mealinde itirazlar getirdiler, Gül’ün sözünü kestiler. Sadık Yakut’un araya girip sükûneti sağlaması ile Abdullah Gül konuşmasını tamamlayabildi. Ardından Deniz Baykal, “ülkeye kıymayın” şeklinde özetlenebilecek bir metinle görüşlerini açıkladı. Ayrıca CHP adına Kocaeli Milletvekili Nihat Ergün ve partisinin kararıyla Irak’ta temaslarda bulunan ve bu geziden henüz dönen AKP Milletvekili Cevdet Erdöl konuştu. CHP, 1 Mart tezkeresine önemli itirazlar getiren etkin isimlerinin ABD tarafından isim isim işaret edilerek susturulmasıyla, ancak bu

kadarlık bir muhalefet ortaya koyabildi. Her şey bitti bitecek, tezkere açık ara “evet”i alır ve çıkar derken bir haber Genel Kurul’u salladı.

Irak Geçici Konseyi’nden “gelmeyin” mesajı

TBMM’de kapalı oturum devam ederken, Irak Geçici Konseyi’nin “Irak’a Türk askeri gönderilmesin” kararı aldığı Genel Kurul’a ulaştı. Bu son derece önemli bir bilgiydi.

K. Iraklı Kürt grupların, hatta Şiilerin Türk askerinin gönderilmesine sıcak bakmadığı biliniyordu. Ancak Konsey’in toptan bir karar almasının anlamı başkaydı. Konu artık kişisel ya da grup duruşlarının ötesine geçiyordu. Kaldı ki Amerikalıların atadığı isimlerden kurulu Geçici Konsey, ABD’nin izni olmadan böyle bir karar verebilir miydi? Dolayısıyla şayet ortada Geçici Yönetim Konseyi’nin aldığı bir karar var idiyse; bu, ABD’nin Türk askerinden vazgeçtiği anlamına geliyordu. Buna bağlı olarak oylamanın iptali, hiç değilse tehiri son derece mantıklıydı.

Deniz Baykal böyle bir kararın alındığını ve kendisine şu anda ulaştığını belirterek, “Yeni bir durum var, oylamanın ertelenmesi gerekir,” dedi. Genel Kurul’un durgunluğu ve sonucun önceden belirlenmişliği yerini bir anda hareketli saatlere bıraktı. Gözler Dışişleri Bakanı Abdullah Gül’e çevrildi. Gül, cep telefonu ile yaptığı görüşmeler ve Erdoğan’la konuşmasının ardından kürsüye geldi ve böyle bir kararın olmadığını, bu bilginin yalan olduğunu açıkladı. Ardından ikna olmayan milletvekilleri için ayrı bir senaryo yazıldı. “Türk askeri gelmesin” şeklindeki haberin Konsey’e ait bir fikir değil, Konsey’in PKK’lı üyesi Mahmut Osman’ın kişisel düşüncesi olduğu aktarıldı. Hatta bu mesajın, PKK’nın Türk askerinin Irak’a gitmesinden ne kadar çekindiği ve tezkerenin doğru bir işlem olduğuna ilişkin bir ispat aracı olduğu da milletvekilleri arasında özellikle yayıldı.

Tezkere oylamasından sonra CHP’li İnal Batu “hükümet yetkilileri, Irak Geçici Yönetimi’ne atfen duyduğumuz Türk as-

kerinin Irak'ta istenmemesine yönelik açıklamaların doğru olmadığını söylediler. İnşallah bizi yanıltmamışlardır!" diyecekti. Hükûmet CHP'yi aldattı mı, CHP bunu tersine çevirmek için ne yaptı, ya da ne yapabiliirdi sorusu bir yana, tezkereden sonra bir ay içinde yaşananlar haklı olanın hükûmet değil, PKK'lı Mahmut Osman olduğunu ortaya koyacaktı...

Tezkere Tamam!

1 Ekim'de yeni döneme giren TBMM'nin ilk icraatı olan tezkere; 358 kabul, 183 red ve iki çekimser oyla onaylandı. Oylamaya 543 milletvekili katıldı. AKP beş fire verdi. Bunlardan ikisinin mazeretleri meşrû idi. Üçün ikisi, Göksel Küçükali ve Ertuğrul Yalçınbayır idi. Mehmet Ağar olumlu oy kullanırken, CHP tezkereye firesiz "red" dedi.

Oylamanın ardından bir sürpriz yaşamadığı için rahat nefes alan Başbakan Tayyip Erdoğan, daha Genel Kurul'un kapısından çıkmadan gazetecilere yakalandı. Gazeteciler, milletvekilleriyle kurdukları cep telefonu köprüsüyle sonucu çoktan öğrenmişlerdi.

Oylamanın ardından yapılan görüşmeleri 8 Kasım 2003 tarihli Akşam Gazetesi şöyle özetliyordu:

"Şartları oluşturamadık

"Irak'ta güvenliği sağlayamadığı için Türk askeri isteyen ABD, bu talebe şiddetle karşı çıkan peşmergeye teslim oldu. Powell Gül'ü arayarak, şartları oluşturamadıklarını itiraf etti. Ankara asker defterini kapadı.

"Türk hükûmeti, TBMM'den Irak'a asker gönderme konusunda aldığı yetkiyi, yaptığı yeni değerlendirmeler ışığında kullanmama kararı aldı. Türkiye'nin kararını Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, ABD'li meslektaşları Colin Powell'a önceki gece bildirdi. Kararda, ABD'li muhataplarıyla yaptıkları görüşmelerde

konsensüse varamadıklarını hükûmete ileten Genelkurmay'ın görüşü de etkili oldu. ABD Dışışleri Bakanı Colin Powell, önceki gece Dışışleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül'ü telefonla aradı. İkili, Irak'ta hüküm süren şartlara atıfta bulunarak, Türkiye'nin Irak'a birlik katkısında bulunması konusunu gözden geçirdiler. Türk askeri için şartları oluşturmamış olduklarını itiraf eden Powell, Gül'e Türk askerinin konuşlanmasının koordinasyon açısından sıkıntı yaratacağını ve gerilimi daha da artıracığını söyledi. Gül de, hükûmetin Irak'a birlik göndermek için yapmış olduğu teklifi yeniden değerlendireceğini bildirdi.

"Türkiye'ye teşekkür

"ABD Dışışleri Bakanı Powell, görüşmede, Irak'ta istikrar ve ekonomik kalkınma sağlanması için ABD öncülüğünde yürütülen çabalara katkıda bulunma yolundaki teklifinden dolayı Türk halkına, hükûmetine ve parlamentosuna teşekkür etti. Powell, Türkiye'nin gösterdiği dayanışma ve dostluğun ABD tarafından takdir edildiğini önemle belirtirken, Türkiye'nin bir müttefik ve stratejik ortak olarak her türlü katkıyı yapmakta olduğunu vurguladı."

Bir dönem, hiç değilse görünür koşullarda sona ermişti. ABD ile bir yıldır çeşitli isimlerle adlandırdığımız tezkere hikayesi Colin Powell'ın telefonuyla, bir başka serüven olarak ve bir başka amacı gerçekleştirmek üzere bir kez daha ısıtılmazsa şayet, tarihin tozlu raflarına gömülmüştü.

Beklenen son

ABD Dışışleri Bakanı Colin Powell'ın telefonu sürpriz değildi. Günlendir devam eden "Irak Geçici Konseyi Türk askerini istemiyorsa, biz de yokuz" mealinde yüksek perdeden yapılan

Washington mahreçli açıklamalar, Powell'ın ağzından malumu ilam'a dönüştürmüştü.

Askerler de durumu biliyorlardı. 5 Ağustos'tan bu tarafa Amerikalılarla teknik seviyede görüşen Genelkurmay'a somut açıklama, Abdullah Gül'den bir gün önce ulaşmıştı. Washington, altı aylık askerî planlama işinde Türkiye'nin yeri olmadığını askerî kesime duyurmuş, Irak'a ihtiyaç duyulan askerin ABD'den gönderileceğini ilan etmişti. Abdullah Gül gelişmelerden haberdar edilmişti. Dolayısıyla Colin Powell'ın telefonu, bir nezaket araması dışında yeni bir unsur taşımıyordu.

Şimdi sırada deyim yerindeyse bu "acı gerçeğin" kamuoyuna duyurulması vardı.

Powell zaten hiçbir zaman istemedikleri Türk askeri için gereken açıklamanın istenirse, önce Ankara tarafından yapılabileceğini ihsas etmişti. Böylece ABD ile bir netlik oluşturmadan tezkere çıkaran hükûmetin, mağduriyetini azaltacak bir formülü bulmasına izin vermişti!

Türk Dışişleri Sözcüsü, dün akşamdan bu tarafa Bakan Abdullah Gül'le devam eden görüşmeler sonucunda hazırladığı metni okumak üzere, saat 15:30'da gazetecilerin karşısına geçti. Tüm gözler sözcünün üzerindeydi. Sabah saatlerinden bu tarafa başta kendi bakanlığı olmak üzere, Ankara'nın tüm kritik adreslerinde yaşanan "ABD vaz mı geçti?" sorusundan doğan arayış ve telaşa noktayı koydu.

"Dün akşam Dışişleri Bakanımız, ABD'li meslekdaşı ile görüşmüş ve Powell'a asker gönderme konusundaki teklifi gözden geçireceğimizi ifade etmiştir."

Genelkurmay, hükûmetin aldığı "tezkere yetkisini kullanmayacağız" kararı üzerine Irak'a gidecek birliklerin yaptığı tüm hazırlıkları durdurdu. Verilen emirle Tuğgeneral Ümit Şahintürk'ün komuta edeceği 28. Mekanize Piyade Tugayı, 1. Taktik Tümen Karargâhı, Diyarbakır 16. Zırhlı Tugayı ve İnsani Yardım Tugayı hazırlık çalışmalarına noktayı koydu. Aynı anda Genel-

kurmay, Irak'a asker göndermeye dahil lojistik bilgileri içeren planlamayı da internet sitesinden çıkardı. ¹⁵⁶

Böylece bir dönem TSK açısından da kapanırken, bir anlam-
lı soru biten filmin yerine vizyona girdi.

Ne olmuştu da ABD, çok istediği Türk askerinden bir ka-
lemde vazgeçmişti? Yoksa hiçbir zaman bu isteğinde samimi ol-
mamış, bir başka senaryonun gereği olarak mı Türkiye'den as-
ker talep etmişti? Yoksa hükûmet mi bu konunun üzerine balık-
lama atlamıştı? Eğer öyleyse bunun gerekçesi neydi? Yoksa ger-
çekten de ABD çok istediği halde, Irak Geçici Konseyi'ni ikna
edemediği için mi Türk askerinden vazgeçmişti?

Şimdi bu önemli soruları tek bir başlığa indirerek, madde
madde gerekçeleri tartışalım.

Irak'a niçin gidilemedi?

1-ABD, öncelikle belirtmek gerekirse, Türk askerini Irak'a
kabul etme noktasında tam bir görüş birliği oluşturamadı. CIA,
MI6, başından itibaren verdikleri raporlarda, Türk askerinin K.
Irak'a "bilinen taleplerle" inmesinin, ABD'nin işini zorlaştıracı-
ğını ifade ettiler. Pentagon ve Dışişleri Bakanlığı da konunun iki
temel tarafı olarak, tezkere konusunda hiçbir zaman aynı fre-
kansta buluşmadılar. Irak Geçici Konseyi'nden hareketle politi-
kalar üretilmesini öngören örneğin Colin Powell, Türk askerinin
Irak'a gelmemesini belirten ilk açıklamaları yapan isimdi.

2- Irak'a asker gönderme konusunda ABD aslında, başından
itibaren bir tutukluk içinde davrandı. Yani şöyle de diyebiliriz;
Amerika hiçbir zaman Türk askerini Irak'ta görmek istemedi. 7
Ekim tezkere süreciyle yapmak istediği, kazanmayı düşündüğü
sey, 1 Mart tezkeresinin rövanşını almaktı.

1 Mart'ta askerî kesimin takındığı ihtiyatlı tutum ve Mec-
lis'in müthiş direnci Washington'da çok önemli yankılar uyan-

156 Radikal 8 kasım 2003

dırmıştı. Bu aynı zamanda müthiş bir kızgınlık ve öfkeydi. Amerikalılar dünyayı dize getirmek için çıktıkları savaşta “hayır” cevabı almayı kabullenemişlerdi. Süleymaniye çuvalı ve Paul Wolfowitz’in Türkiye’yi açık seçik suçlayan, nezaket kurallarını ayaklar altına alan ünlü konuşması aslında bu büyük tepkinin yansımasıydı.

ABD istiyordu ki; TBMM, hükûmet, TSK yeni bir tezkereyi en ufak bir pazarlık yapmaksızın kabul ederek ABD’nin gücünün büyüklüğünü, ona karşı konulamazlığı kabul etsin! Yani tezkereyi reddedenler, dünyanın gözü önünde yeni bir tezkereyi kabul ederek Washington’dan özür dilesin!

Bu mantık ve yaklaşım “ABD yenilmez” imajı ve dünya hakimiyeti açısından son derece önemli bir faktördü. Özellikle şahinler bu bağlamı fazlasıyla önemsiyordu.

Bu konuda New York Times’da yayınlanan ve 29-3-2003 tarihli Radikal gazetesinde yer bulan bir karikatürü hatırlatalım.

Karikatürde Türkiye söz konusu olup, BM binasının tam üzerinde cezalandırılmak üzere “boğazına ip geçirilmiş küçük bir fare” olarak çiziliyor. Karikatürde binadan aşağıya sarkıtılan “küçük fare Türkiye” korkudan titreyerek “ikinci bir tezkere çıkarsak bizi affeder misin” diye ABD’ye soruyor.

Kovboy kıyafetinde çizilen büyük fare ABD ise “boş ver bunları” diyerek, Türkiye’yi aşağıya doğru fırlatıyor.

İşte ABD’nin 7 Ekim’i niçin önce talep edip, sonra vazgeçtiğine ilişkin ya da Türk askerini gerçekte hiçbir zaman istemeyip, tamamen bir psikolojinin tatminine yönelik olduğunu ispat eden bir gösterge. Çizgilerin anlattığı bir acı gerçek.

3- 1 Mart tezkeresinin reddi ABD’de öfke, Türkiye’de, daha doğrusu “Ankara’nın karar vericilerinde” bir korkuya neden oldu. Özellikle yarım asırdır ABD ile yaşamaya alışmış, başta güvenliği olmak üzere ekonomisini, dış politikasını hatta siyasetini Washington’a teslim etmiş bir Ankara için, ABD’siz yaşamak adeta kâbustu. Sivil-asker her kesim, ABD ile tarihte hiç yaşanmadık böyle bir krizin bir an önce sona er-

mesini istiyordu. Bunun için Ankara fırsatlar arıyordu ki beklenen haber Irak'tan geldi.

ABD, Irak'ta yanlış bir takım politikalar sonucu batağa saplanmış, her gün kaybettiği onca askeri ile zor bir pozisyona düşmüştü. En azından dışarıdan bakılınca görünen şey buydu. Eğer Washington açısından en zor ve kabulü en güç olan "ölümler" konusunda Türkiye, göğsünü siper ederse ilişkiler de düzelebilirdi! Hükûmet bu nedenle bir fırsat olarak gördüğü "Irak'a asker gönderme"nin deyim yerindeyse üstüne atladı. Hatta Amerika resmî bir asker talebinin olduğunu bile açıklamaktan kaçındı. 7 Ekim tezkeresinin hikayesi buydu ve kraldan çok kralcı davranış Washington'dan "Türk askerini Irak'ta istemiyoruz" tavrıyla geri dönmüştü; hepsi bu.

4- Asker ve hükûmet arasında yaşanan rekabet, Türkiye'yi hiç olmaması gerektiği halde- Irak'a asker gönderme hususunda çok arzulu bir görüntüye soktu. Bu fotoğrafın iki gerekçesi vardı. Birincisi, Mart tezkeresinde şiddetleri farklı da olsa Amerika'dan fırça yiyen sivil ve askerî irade, 7 Ekim'de bir hata! yapmak istemiyorlardı. İkincisi, Türkiye'deki güç yarışında ABD'nin desteğini arkasına alarak bir adım önde olma yarışı, fazladan bir Amerikan gayretkeşliğini de beraberinde getirmişti. Hatta bu konu öylesine bir noktaya ulaştı ki özellikle hükûmet, Amerika ile bırakınız pazarlığı en ufak bir talepte dahi bulunmadı

Kısaca iki kesim arasında Amerika'nın desteğini koparmaya yönelik rekabet, ABD Türk askerine ilişkin kararını daha vermeden, Türkiye'yi tezkere yollarına düşürdü.

5-İsrail faktörü de Türkiye'nin Irak'a asker göndermesini engelleyen önemli bir unsurdu.

Bu konuyla ilgili olarak şu hatırlatmayı yapmak gerekirse; Telaviv, Amerika'yı bölgeye çeken en temel güçtü. Ya da Beyaz Saray'a bu kararı verdiren şahinlerle "Yahudi" bağı üzerinden akraba idi. Ancak İsrail Ortadoğu'ya inen ABD'nin, İsrail'e mahkum bir siyaset gütmesini de en az bu savaş kadar önemli

buluyordu. Türk askerinin Irak'a girmesi Telaviv'in, Arz-ı Mev'ud üzerine odaklanmış siyasetini bozabilirdi. O nedenle İsrail, Türk askerinin Irak'a gitmesini Amerika üzerindeki büyük gücünü de kullanarak engelledi.

Nihayet 7 Ekim'in ABD tarafından reddedilmesinin ardından, Türk-İsrail ilişkileri gergin bir döneme girdi. Rusya'dan İsrail'e uçarken Başbakan Erdoğan'dan randevu isteyen Ariel Şaron'un görüşme isteği reddedildi.

6- Türk Silahlı Kuvvetleri, hükûmetin sergilediği yumuşaklığı Amerikalılara göstermedi. Güvenlik konularında taleplerini sıralayarak, pazarlık yapmaya devam etti. Peşmergelerin ve Irak Geçici Konseyi'nin tezkereye yönelik itiraz ve tehdit mesajlarını askerler, hiçbir zaman cevapsız bırakmadılar. Örneğin 13 Ekim 2003 günü, Genelkurmay 2. Başkanı İlker Başbuğ, "Kürt gruplar Irak'taki görev bölgesine gidecek konvoyumuza saldırırsa, karşılığını görecektir!" dedi. ¹⁵⁷

En üst düzeyde yapılan bu açıklamalar, TSK'nın her şeye rağmen kendi doğruları konusunda çok da fazla geri adım atmayacağına işaret ediyordu. Türkiye kayıtsız şartsız teslim olmadı ki ABD, tezkereyi uygulamaktan vazgeçti.

7-Türkiye'nin ABD'ye 'kayıtsız şartsız teslim' olmaması, 7 Ekim'in reddi açısından bir başka önemli gerekçeyi oluştuyordu. Şöyle ki; ABD bölgeye yaygın bir kanaat ve söylemle sadece Irak için gelmemişti. Türkiye bir yana, en azından işgal fotoğrafında İran ve Suriye de gözüküyordu. Washington, Türkiye'nin katkısını Irak'tan ziyade, çok daha çetin ceviz olan Suriye ve özellikle İran konusunda bekliyordu. Bunun ön şartı, Türkiye'nin, Irak'a koşulsuz girmeyi kabul etmesiydi. Irak'a şartsız giren örneğin, komutanının Amerikalı olmasını kabul eden bir Türk Ordusu ancak o zaman Irak ve Suriye'ye yönlendirilebilirdi! Bu olmayınca Amerika Türk askerini Irak'ta görmekten vazgeçti.

157 14 Ekim 2003, Hürriyet, Saldırıların cevabını bulur.

8- 1 Mart tezkeresinde ABD, Türkiye üzerinden asker geçirerek Kuzey cephesini açmayı planlıyordu. Ama daha önemlisi ABD, Türk topraklarında üs elde edip asker konuşlandırarak Türkiye'yi en iyimser ifadeyle "kontrol" altında tutacaktı.

Oysa 7 Ekim tezkeresinde böyle bir durum söz konusu değildi. ABD, Türkiye'ye konuşlanamıyordu. Bu sebeple Washington'un biraz da gerçek niyetlerine ayna tutmak üzere, Türk askerini talep etmesi için bir neden kalmıyordu.

9- ABD zaman zaman çeşitli testler uygulayarak, Türkiye'nin kendisine nasıl baktığını öğrenmek istiyordu. Geleceğe yönelik ortak senaryolar açısından ve Washington adına bu bir "yöntem" idi. Örneğin Süleymaniye Baskını'nın ağırlıklı bir görüş olarak, ABD tarafından, Türkiye'nin kendisine yönelik tepkisini ölçen bir "kobay" olarak kullanıldığı ifade edilmiştir. 7 Ekim tezkeresi de önce talep edilip, sonra reddedilerek tıpkı Süleymaniye olayında olduğu gibi, Türkiye'nin sinir uçları, ne yapıp ne yapamayacağı ölçülmüş oldu. Bir başka ifadeyle söylemek gerekirse Amerika, 7 Ekim tezkeresinden yola çıkarak, Türkiye'nin kendisiyle birliktelik konusundaki arzusunu ve şartlarını sınavdan geçirmiş oldu.

10- Amerikalı şahinler Türkiye'ye, Irak'ta en belalı, en sorunlu yerleri teklif ederek aslında TSK'nın bölgeye gitmekten çekineceğini düşünüyorlardı. Ancak farklı gerekçelerle de olsa Türkiye bu konuda, her şeyi göze alan bir tavır sergiledi. Bu noktada iki ihtimal vardı: Türkiye ya başarılı olacak ya da çok büyük bir batağa sürüklenerek Irak'ta yıpranacak, belki de tükenecekti.

Amerika, birinci şıkkın güçlü bir ihtimal olarak ortaya çıkması, iki Müslüman ülkenin deyim yerindeyse cephe koşullarında savaşmak yerine, birlikte hareket edebilecekleri endişesiyle Türk askerini önce istediği halde sonra vazgeçti.

11-Irak savaşı sonrasında ABD müttefik değiştirdi. Türkiye'nin yerini net ifadelerle Kürtler aldı. Bakınız New York Post gazetesinde, 7 Ekim tezkeresi öncesinde (Temmuz ayının ortala-

rı 2003) Pentagon üzerinde etkili, ABD ordusunda da görev yapmış köşe yazarı Ralph Petars neler yazmış:

“Bush sürekli olarak Irak’a özgürlük operasyonu sırasında ve sonrasında olumsuz konuşanları görmezlikten gelerek doğru olanı yaptı. Peki uzun yıllardır müttefikimiz olan Türkiye’den ne haber? Türkiye’nin son savaşta yaptığı kalleşliği gözden geçirmemiz gerekiyor. Bizim zaferimiz belirginleştiği anda Türkler hemen taktik değiştirip, arayı yumuşatmaya, olayların küçük yanlış anlaşılmalardan kaynaklandığını ve bizim hâlâ en iyi dostumuz olduklarını göstermeye çalıştılar. Yenilediğimiz dostluğumuzun sonuçlarına bakın... Geçen hafta Amerikan Kuvvetleri, Türkiye’nin K. Irak’taki askerî bir operasyonunu bir düzine özel tim elemanlarını tutuklayarak önledi. Görevleri neydi? Kerkük’teki Kürt liderlere suikast yapmak. Peki Kürtlerin suçu neydi? Amerikalılarla yardımlaşmak. Bırakalım, Türkiye ne hali varsa görsün, biz Kürtler’le devleti kuralım, Irak’ı üçe bölelim ve bunları yaparken de Kürtler’e denize ulaşabilmeleri için İran bölgesinde güvenli bir koridor bırakmayı unutmayalım.”

İşte etkili bir yazarın ağzından ABD’nin niyetlerine tercüman olan bir değerlendirme... Zaten Barzani ve Talabani’nin, Amerika’nın kantarında, Türkiye’den çok ağır bastığı savaş sonrasında ortaya çıkmıştı. Ancak Ankara bunu ya görmedi ya da görmezden gelmeyi tercih etti.

Amerikalılar yaptıkları muhasebe sonunda yeni stratejik ortaklarını belirleyerek, 7 Ekim tezkeresini ellerinin tersiyle hükûmete iade ettiler.

ABD Kürdistan’ı ilan etti

Türkiye 7 Ekim’de tezkereyi Meclis’ten “koşulsuz ve pazarlıksız” geçirmesine rağmen ABD, Türk askerine kapıları kapatmış ve altı aylık askerî planını hazırlamıştı. Buna göre Amerika, Irak’taki asker sayısını 2004 yılı için % 20 oranında azaltacak, doğacak boşluk yerel güçlerle doldurulacaktı. Irak’ta görevli 24

bin İngiliz ve Polonya askeri de 2004 yılında sayılarında değişiklik olmaksızın görevlerine devam edeceklerdi.

Peki; Türk askerinin gideceği bölge ve en önemlisi K. Irak için ABD ne planlıyordu? Irak'ta artan asker ihtiyacını karşılamayan Washington, bu boşluğu nasıl dolduracaktı? Türkiye'ye önerilen yerlerde Coni'ler görev yapacak deniyordu ama ya K. Irak? K. Irak'ta güvenliği kim sağlayacaktı?

ABD'nin K. Irak için ne düşündüğünün işaretleri ay başından itibaren gelmeye başladı.

Amerikalılar, K. Irak'ı peşmergelere teslim ediyordu! K. Irak ve Türk askeri isimlerini birarada duymak bile istemeyen ABD, K. Irak'ın güvenliğini düzenli ordu haline getirdikleri peşmergelere bırakıyordu. ¹⁵⁸

Türk askerine "K. Irak hassasiyeti" gerekçesiyle "dur" diyen ABD, aynı bölgeyi peşmergelere teslim etmekte hiçbir sakınca görmedi. ABD birlikleri düzenlenen bir törenle K. Irak'ı Kürdistan ordusuna teslim etti. Uzun süredir İsrail'li komutanlar tarafından eğitilen, Irak savaşında Saddam'ın askerlerinden kalan silahlarla bir ordu seviyesine yükseltilen peşmergeler, yapılan resmî geçitle bölgenin kontrolünü Amerikalılardan devraldı.

Düzenlenen resmî tören görüntülerini El-Arabiya televizyonu yayınladı. Görüntülerde yerel kıyafetli, silahlı Kürt birlikleri gösterildi. Peşmergeler görüntülere göre önce ulusal marşları olan "Ey Rakip"i söylediler, sonra da ABD askerlerinden görevi devraldılar.

ABD ordusu aynı habere göre, yapılan protokol gereği birliklerini K. Irak'tan çekmeye devam edecekti. ¹⁵⁹

İlk işaret Abizaid'ten geldi

Yukarıda saydığımız çok çeşitli, hepsi de doğru gerekçeler çerçevesinde ABD, 7 Ekim tezkeresinden vazgeçmeyi kafasına

¹⁵⁸ 8 Kasım 2003, radikal, Irak'a Türk askeri gitmiyor.

¹⁵⁹ www.internetajans.com

koymuştu. Hatta 7 Ekim'e sekiz gün kala Sabah Gazetesi'nden Aslı Aydıntaşbaş da "geri dönüş" başlığıyla önemli bir yazı yazarak Amerika'nın asker istemediğini duyurmuştu. O günlerde hiç değilse bu makaleyi okuyan birisi çıkmadı mı, onu bilemiyoruz. Ama hükümet Irak'a kabul edilmeyeceğini bile bile, 7 Ekim tezkeresini Meclis'ten geçirdi.

İşte ABD'nin niyetini ortaya koyan Aydıntaşbaş'ın yazısından bir bölüm:

"Irak'taki ABD kuvvetlerinin komutanı General John Abizaid, bu hafta Kongre'de kimsenin pek dikkat etmediği bir laf etti. Abizaid, senatörlere 'Türkiye ve Pakistan gibi ülkelerden Irak'a takviye barış gücü geleceği varsayımıyla hareket etmekten vazgeçildiğini, planlarını buna göre yaptığını söyledi. Ertesi gün New York Times gazetesiyle biraraya gelen Colin Powell, Türkiye'nin asker göndermesi konusunda karamsar sayılabilecek ifadeler kullandı."¹⁶⁰

John Abizaid, Amerika'nın Irak'taki komutanı ve en yetkili ismiydi. Çok açık bir şekilde yukarıda aktardığımız cümlelerle Amerikalı Komutan, Türk askerini istemediğini ilan etmişti. Ancak hükümet bu tavrı, Washington'un masada güçlü görünme arzusu olarak yorumladı ya da böyle görmeyi uygun buldu. Aslında ABD'nin Irak'ta Türk askeri görmek istemediğinin işareti, hemen hergün ortaya çıkan terör ve yeni açıklamalarla da veriliyordu. 7 Ekim'den itibaren iki hafta boyunca yaşanan; Bağdat'ta Türk Büyükelçiliği'ne yapılan bombalı saldırıdan tutunuz da, Irak Geçici Konsey Başkanlığı'ndan yapılan açıklamalara kadar her şey Türk askerinin istenmediğini somut olarak ilan ediyordu.

John Abizaid'in daha tezkere çıkmadan yaptığı keskin U dönüşünün ardından, Genelkurmay Başkanı Richard Myers de çark etti. Bölgeyi ziyaret eden Colin Powell, "bu iş olmayacak" açıklamasını ondan sonra yaptı. Bağdat'tan gelen mesajları okumama konusunda Ankara direncini devam ettirdiği için olsa ge-

rek, bu kez, Irak sivil Valisi Paul Bremer ağzını bozarak Türk askerini Irak'ta "istenmeyen adam" ilan etti. ¹⁶¹

Irak'taki son gelişmeleri ve asıl önemlisi Irak'a Türk askeri meselesini çözmek üzere Washington'a gelen Paul Bremer, Pazar gecesi Amerikan televizyonlarında boy gösterdi. Türkiye'nin Irak'a asker gönderme konusunu, Ankara ile Irak Geçici Konseyi'nin çözmesi gerektiğini söyleyen Bremer hızını alamadı ve konuyu Osmanlı'ya kadar götürdü. ABD'nin Irak'taki konumunu unutan Vali, Irak'ı 400 yıl yöneten Osmanlı İmparatorluğu'nu "sömürgeci devlet" ilan etti.

Bremer'in sözleriyle, o günlerde konuyu bir vatan tartışması şekline dönüştüren Org. Çetin Doğan'ın açıklamaları arasında ilginç benzerlikler vardı. Bremer Osmanlı'yı işgalci olarak sıfatlarken, Doğan Paşa da görevden ayrıldığı son gün Irak'ın bizim için bir vatan olmadığını ifade ediyordu.

Bremer'in açıklamalarının ardından ipler koptu. Irak Geçici Konseyi ard arda Türk askerinin bölgeye gelemeyeceğine yönelik açıklamalar yaptı. Gözlerin hükûmetin üzerinde olduğu o günlerde Başbakan Erdoğan, müthiş bir açıklamayla 7 Ekim'i tarihiye havale eden sözler sarf etti!

Tezkereyi ABD istedi, biz çıkardık!

Bir yıldır türlü türlü adlar ve çok sıcak başlıklarla Türkiye Cumhuriyeti'ne bir tarih yazan, işgalin kapısından döndüğümüz "Tezkere Hikayesi"nde son sözü Başbakan Tayyip Erdoğan söyledi:

"Bizim ille de asker gönderme gibi bir derdimiz, ihtirasımız yok. İstenmiyorsak gitmeyiz. Tezkere asker gönderme anlamına gelmiyor. Bu tezkere ABD istedi diye çıktı. Karar ABD'nindir..."

Tayyip Erdoğan'ın "Tezkereyi ABD istedi, biz çıkardık!" sözleri Cumhuriyet tarihimizin son altmış yılı açısından değerlendiril-

¹⁶¹ 28 Ekim 2003, sabah gazetesi, Bremer bu kez çizmeyi aştı

dirilirse hiç de şaşırtıcı değildir. Ancak yine de 58 hükümet gören bu ülke, yabancı hakimiyetinin Türkiye'yi bu kadar kısıktırarak kuşattığını bir Başbakan'ın ağzından ilk kez duydu. Üstelik bir üzüntü ve utanç kaynağı olduğuna ilişkin hiçbir işaret taşımaksızın...

Bir Başbakan, 70 milyonun teslim alınmışlığını, Meclis'in hiçbir anlam taşımadığını, Ankara'nın göbeğinde inen-kalkan parmakların gerçekte bir tiyatro olduğunu, çok acıdır ki tatlı tatlı anlatıyordu.

"Tezkereyi ABD istedi, biz çıkardık!"

"Tezkereyi ABD istedi diye çıkardık" cümlesinden sonra artık ne güvenliğimizin, ne kamuoyunun, ne TBMM'nin, ne siyasetin bir anlamı kalıyordu. Demek ki "yönetmen" sandıklarımız sadece birer figüranmış! Sadece suflörün fısıldadığını sahneye döken aktörlerimiz varmış! Meğer yarış diye sunulan şey sadece başkalarının yazdığı senaryoda rol kapmak ya da aynı senaryoda "ben ötekinden daha iyi oynar, daha iyi hizmet ederim" rekabetinden başka bir şey değilmiş.

Türkiye'de kendilerini tırnak içinde "İslamcı" olarak tanımlayıp, İslam'ı iktidar edeceğiz diyerek milyonlara taahhütte bulunanlar, sonucu böyle mi noktalamalıydılar?

Bir zamanlar AB için Haçlı, ABD için Şeytan sıfatını kullanan siyaset kadrosunun gelip oturduğu liman şuydu:

"Küresel kapitalizmin Müslüman bekçisi, ABD'nin Irak temsilcisi olmak..." 162

Başbakan'ın sözleri yinelenmeye değer:

"Tezkereyi ABD istedi, biz çıkardık!"

Bu sözlerin cevabını tarih babanın büyük vicdanına yollayalım.

Kendisi de artık bir tarih olan Eduard Şevardnadze çok önemli bir laf etmişti. "Dünyadaki imparatorlukların dört türlü

162 Allah2tan korkun, Nuray Mert, radikal 2003

dağılma biçimi vardır” diyerek... Şimdi bu güngörmüş politikacının o sözlerini hatırlayalım:

“Tarih boyunca imparatorluklar dört şekilde dağılmıştır: Birincisi, Roma imparatorluğu’nun dağılışı gibidir. Tarih içinde eriyip gider. İkincisi İngiliz İmparatorluğu’dur. Planlı bir tasfiye projesi hazırlanır, hangi bölgelere hangi süreç içinde özerklik verileceği karara bağlanır. Üçüncü model Osmanlı İmparatorluğu’dur. Bir gece imparatorluk tebası olarak yatarsınız, ertesi sabah Cumhuriyet rejiminde uyanırsınız. Dördüncü çöküş modeli ise Sovyet İmparatorluğu’dur. Bu imparatorluk bir kelime yüzünden batmıştır, ‘Glasnost’ kelimesi yüzünden...”¹⁶³

Başbakan’ın ‘tezkereyi ABD istedi biz çıkardık’ sözünün anlamını, bir imparatorluğun çöküşüne tanıklık eden Eduard Şevardnadze bu açıklamaları ile fazlasıyla izah etmiş oluyor.

Kader sorusunu ise biz soralım:

“Acaba birileri bizim adımıza bu ülkenin tasfiyesine karar verdi de bizim haberimiz mi yok?”

163 15 Ağustos 2003 vatan, Zülfü Livaneli

TEZKERENİN FİYATI: 8.5 MİLYAR DOLAR

“Türkiye’nin Irak’a Özgürlük Harekâtı’nda Irak’a insani yardım dahil olmak üzere, ABD hükûmeti ile işbirliği yapmadığı, Irak’ın yeniden inşası ve istikrarın sağlanmasında ABD hükûmeti öncülüğündeki çabaları desteklemediğinin belirlenmesi ya da tek taraflı olarak K. Irak’a asker göndermesi durumunda ABD hükûmeti, bildirim tarihinden itibaren geçerlilik süresinin askıya alındığını Hazine’ye bildirecektir.”

Cumhuriyet Gazetesi 26 Eylül 2003 Cumartesi günü okuyucularının karşısına Işık Kansu ve Ebru Toktar’ın “8.5 Milyar Dolar’ın gizlenen faturası” başlıklı bir manşetle ve sözkonusu kredi anlaşmasını “Irak’ta ABD ile işbirliğine bağlayan” yukarıdaki “skandal madde” ile çıktı.

Haber, habercilerin moda deyiimiyle Türkiye’nin gündemine bomba gibi düştü.

Ali Babacan’ın 22 Eylül’de Dubai’de imzaladığı anlaşma geldi, tarihî bir fotoğraf olarak olayların üzerine oturdu. Ortada gerçekten “en Amerikancı” kalemleri bile susturan, hayatî bir imza vardı. CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Eski Büyükelçi Onur Öymen’in ifadesiyle bu anlaşma, Cumhuriyet tarihinde Türkiye’nin “alacağı bir kredi için siyasi koşul kabul ettiği” ilk metindi. Türkiye resmen bir mandaterlik anlaşmasına imza atıyordu. Kredi sözleşmesinin taşıdığı ana mantık buydu. Detaylar bir iki gün içinde netleşti.

Anlaşıyordu ki, anlaşmada yok, yoktu. 8.5 Milyar Dolarlık kredi karşılığında Irak'a asker göndermekten, iç hukuk düzenlemeleri yapılmasına kadar bir dolu sözler verilmişti.

İşte 8.5 Milyar Dolar uğruna Türkiye'yi ABD ipoteğine sokan anlaşma maddeleri:

1-Türkiye, işbirliğine uymazsa ve tek taraflı olarak K. Irak'a girerse kredi askıya alınacaktır.

2-Amerikan hükûmeti bunu Türk Hazinesi'ne bildirecek, Hazine de ABD hükûmeti ile acil görüşme talep edecektir.

3-Anlaşmazlık 90 takvim iş günü içinde çözümlenmezse 8.5 milyar dolarlık kredi Irak'a aktarılacaktır.

4-ABD, IMF destekli programa uyumu dikkate alacak, IMF politikaları doğrultusunda ekonomik politikalar izlenmezse yukarıdaki 90 günlük prosedür işleyecektir.

5-Türkiye hükûmeti özelleştirmeleri bitirip vergi reformu yapacak, kamu reformu yasasını derhal çıkartacaktır.

6-Türkiye hükûmeti bankacılığa ilişkin IMF'nin ortaya koyduğu düzenlemeleri çıkaracak ve IMF taahhütlerine bağlı kalacaktır.

7-ABD, her kredi dilimini ödemededen önce Pentagon'dan bu işbirliği şartlarına uyup uymadığına ilişkin kanaatini alacaktır.¹⁶⁴

8.5 Milyar Dolarlık kredinin bedeli görüldüğü üzere çok ağırdı. Hatta bu açıdan bakılacak olursa, dünyanın en pahalı kredisi de denilebilirdi. Gerçi Devlet Bakanı Ali Babacan, kredi ile ilgili olarak kendisini savunurken "biz bu anlaşmayı faiz oranları düşük olduğu için kabul ettik" diyecekti. Diyecekti ama Babacan'ın kendisi de dahil, hiç kimse bu açıklamayı ciddiye almayacaktı.

164 İbrahim Berk, Yeni Mesaj, 28 Eylül 2003

58. hükûmetin tarihi yazılırken mutlaka kaydedilecek 8.5 Milyar Dolarlık anlaşma 26 Eylül'de Türkiye'nin gündemine girdi. Oysa 26 Eylül'den çok önce 27 Ağustos 2003 tarihinde Sabah gazetesinde bu anlaşma, ufak farklılıklarla ve yukarıda aktardığımız hükümleriyle gündeme gelmişti. "ABD'den 8.5 Milyar Dolarlık krediye 'asker şartı' iması" başlığıyla gazetenin ekonomi sayfasında konu masaya yatırılmıştı.

ABD Hazinesi'nin iki nolu ismi John Taylor'a atfen verilen habere göre Bakan Yardımcısı, Eylül sonunda anlaşmanın imzalanacağını umduğunu söylüyor. Açıklamayı yapan Taylor'a gazeteciler kritik soruyu soruyorlar:

-Sayın Bakan kredi anlaşmasıyla Türkiye'nin Irak'a asker gönderme kararı arasında bir bağlantı var mı?

İşte Taylor'un cevabı:

-Asker gönderme, kredi anlaşmasını askerî ve ekonomik işbirliği bakımından her zaman bir parçasıdır. Şu anda konunun detayları hakkında daha fazla konuşmam. ¹⁶⁵

İşte 27 Eylül'den tam bir ay önce gazetelerde yeralan bir önemli not... Belli ki mandaterlik anlaşmasının kilometre taşları çok da sessizce döşenmemişti. Aynı tarihte Reuters'e konuşan aynı Bakan Taylor "geçen hafta başlayan görüşmelerde ilerleme sağlandı. Dubai'de Ali Babacan'la anlaşmayı imzalamayı umuyorum" diyecekti. Yani anlaşmanın imzalanması öncesinde bir seri devam eden teknik görüşmeler yapılmıştı. Ali Babacan'ın, Dubai'ye gitmeden bir hafta içinde sık sık ifade ettiği "anlaşmayı imzalamayabiliriz de" sözleri, hiç değilse bir yönüyle bu görüşmelere işaret ediyordu.

¹⁶⁵ 27 ağustos 2003 sabah gazetesi, ABD'Den 8.5 milyar Dolarlık krediye 'asker şartı' iması

Anlaşmanın Doğuşu

1 Mart tezkeresinin reddinin ardından, Türk-ABD ilişkilerinin en hafif ifadeyle buzdolabına girdiği günler... Hükûmet, kamuoyu Amerikalılara karşı mahcup, Washington ise veryansın ateşini yakmış durumda. Amerikalılar tezkerenin reddine rağmen, Ankara'nın "mahcubiyetinden" faydalanarak İskenderun-Mersin'e indirdikleri askerî araç ve gereci, çeşitli formüllerle Irak'a sevk ediyorlar.

Meclis Başkanı'nın "tüylerim diken diken oluyor" dediği günler yani... İşte bu günlerde Washington'dan 1 Nisan şakası gibi sürpriz bir haber geliyor;

"Beyaz Saray, Türkiye'ye bir milyar Dolar hibe ya da 8.5 milyar Dolarlık kredi verecek."

Hükûmet seviniyor, kamuoyu memnun...

Amerika'nın kızgınlığının geçtiği ve ilişkilerin normale döneceği düşünülerek herkesi bir mutluluk kaplıyor. Aynı tarihlerde bu müjdeyi! çantasına koyan Colin Powell da Ankara'nın yolunu tutuyor. Powell'ın ziyareti sırasında anlaşma gündeme geliyor, Abdullah Gül konuk Bakan'a teşekkür ederek "lütfen anlaşmayı askerî işbirliği şartına bağlamayın" ricasında bulunuyor. Powell böyle bir koşulun söz konusu olamayacağını ifade ederek, Türkiye'den bir takım tezkeresiz geçiş formülleri için onay alıyor. Powell'ın yaktığı yalan mumunun söndüğünü görmek için ise Ankara'nın fazla beklemesine gerek kalmayacaktı. Çünkü ABD Dışişleri Bakanı daha Türkiye'den ayrılmadan Kongre krediyi, 16 Mart 2003'te Irak şartına bağlıyordu.

Sorumlu Kim? Ya da kim, neyi, kimden gizledi?

Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Ali Babacan, kredi anlaşmasının mandater hükümlerle kamuoyunda duyulmasının ardından bazı gerçekleri açıkladı ya da açıklamak zorunda kaldı. Babacan anlaşmanın duyulmasının ardından ortaya çıkan

tepkiler üzerine “aslında ihtiyatla yaklaşılması gereken bir durum çünkü bu anlaşma son derece riskli” diyecekti. ¹⁶⁶

Bakan Babacan’ın önce imza atıp, sonra da “bu anlaşmaya ihtiyatla yaklaşılmalıdır” demesi epeyce renkli bir durum. Ama Babacan devam eden cümlesinde bu kez adres göstererek “suçlu ben değilim, beni anlayışla karşılayın” mesajını da vermekten geri durmuyor.

İşte Babacan’ın adres tespit eden açıklamaları:

“Ağustos ayının üçüncü haftasında Washington’da yapılan görüşmelerin tamamlanmasının ardından (demek ki 16 Nisan’dan bu tarihe kadar konu müzakere edilmişti) anlaşmayı hükümet içinde değerlendirdik. Dışışleri Bakanımız ile biraraya gelerek inceledik. O, daha sonra teknik inceleme için Bakanlıkta ki arkadaşlarıyla herhalde görüşmüştür. Daha sonra bize dönerek dediler ki; ‘Herhangi bir sorun yok, devam edebilirsiniz.’ Biz de bunun üzerine müzakereleri tamamladık.” ¹⁶⁷

Başbakan Durumu Biliyordu

Dışışleri Bakanı, Ali Babacan’ın ifadelerine göre anlaşmanın içeriğinden haberdardı. Babacan, “Biz işin finansman tarafıyla ilgilendik. Sözleşmeyle ilgili olarak Dışışleri Bakanlığı’ndan da görüş aldık. Hukuken ve siyasi olarak sorun yok dediler,” diyor.¹⁶⁸

Bu açıklamalar doğal olarak Abdullah Gül’ün sorumluluğunu da ortaya döküyor. Peki Dışışleri Bakanı’nın bildiklerinden, Başbakan’ın da haberi var mıydı? Yine anlaşmayı imzalayan Ali Babacan’ın açıklamalarına dönüyoruz. İşte imzacı Bakan’ın sözleri:

“Anlaşmanın sonuçlandırılması, Başbakan’ın bilgisi dahilinde oldu. Başbakan durumu biliyordu.” ¹⁶⁹

166 27 Eylül 2003 Milliyet, babacan: 8,5 Milyar Dolar riskli kredi

167 Hürriyet, 3 Ekim 2003 babacan: Bağımsızlıkla ilgisi yok

168 Hürriyet, 28 Eylül 2003 Kredinin bedeli

169 3 Ekim 2003, Hürriyet, Babacan: Bağımsızlıkla ilgisi yok.

Başbakan Erdoğan, Babacan'ın sözlerinin ardından dikkatlerin üzerine çevrildiği "sorumluluk makamı" olarak gazetecilerin sorduğu sorulara sinirleniyor, "bilgim yoktu" şeklinde bir red ifadesi kullanamıyor, ancak krediye ilişkin anlaşmanın, Irak şartıyla ilgisinin olmadığı gibi garip bir cevap veriyordu.

Başbakan askerî kanadın "kesinlikle K. Irak'a girilmemesi şartını kabul etmiyoruz" şeklindeki açıklamaların hatırlatılması üzerine de "konunun iletişimde bozukluk var" diyecekti. ¹⁷⁰

Askerler anlaşmadan haberdar mıydı?

ABD ile imzalanan anlaşma birinci elden askerleri ilgilendiriyordu. Çünkü bu anlaşmayla Türkiye'nin "kırmızı çizgilerim" dediği konular, K. Irak'taki faaliyetleri ABD'nin takdir ve onayına bırakılıyor, dolayısıyla PKK/KADEK ve peşmergeler üzerindeki hiç değilse bir gölge olarak var olan Türkiye korkusu ortadan kalkıyordu. Yani böyle bir anlaşmadan muhteva itibarıyla askerî kanadın haberdar olması hatta onayı, olayın seyrinden kaynaklanan tabii bir olguydu. Ya da böyle olması beklenirdi.

Konu 1 Ekim Meclis açılış resepsiyonunda, CHP Adana Milletvekili Ensar Ögüt tarafından bizzat Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'e soruldu:

-Paşam, anlaşma için sizin görüşünüze başvuruldu mu?

İşte Özkök Paşa'nın cevabı:

-Bizim görüşümüz alınmadı. Bu nedenle metni de görmüş değilim. Böyle bir ilişkilendirme doğru olmaz. Konuyu basın kanalıyla öğrendik.

Org. Özkök'ün bu sözlerinin ardından araya giren Org. Aytaç Yalman da bir adım öteye giderek, "Haberimiz yok ve rahatsızsınız. Bilgilendirilmeyi bekliyoruz," dedi. ¹⁷¹

Askerlerin bu açıklamaları üzerine, anlaşmanın imzacısı Ali Babacan'ın sarfettiği şu sözler, yeni bir tartışma başlattı:

170 3 Ekim 2003, Hürriyet, Kredi ve Irak farklı koular.

171 Hürriyet, 2 Ekim 2003, Askerden şartlı krediye itiraz.

“Kongre, bu anlaşmayı 16 Nisan’da resmen ilan etti. İnternet sitelerinde bile anlaşma yereldi. Bu yeni bir konu değil ki...”

Babacan, anlaşmadan askerlerin haberdar olduğunu söylüyordu. Peki bu durumda doğru kim? Ya da internet sitelerinde bile yayınlanan, aylarca alttan alta görüşmeleri sürdürülen bir anlaşmadan, Genelkurmay’ın haberinin olmaması düşünülebilir mi? Soruyu bir başka açıdan soracak olursak, internet sitelerine bile düşen bir anlaşmadan Genelkurmay’ı hükûmet, nasıl oluyor da haberdar etmiyordu?

Gelişmelere ve Genelkurmay ile hükûmetin o günlerde ortaya koyduğu sınırlı tepkinin devamının gelmediğine bakılacak olursa durum iki maddede özetlenebilir.

1-Hükûmet, Genelkurmay’ı resmen bilgilendirmedi. Çünkü bu yönde bir açıklama yapamadılar.

2-Fakat Genelkurmay da bu anlaşmadan haberdardı.

Anlaşmanın tarihine dikkat!

8.5 Milyar Dolarlık anlaşma, 22 Eylül 2003 tarihinde imzalandı. Bu tarihin önemi şuradan kaynaklanıyor: İmza tarihi, TBMM’nin 20 Mart tarihinde Türk hava sahasını ABD’ye açan, aynı zamanda Türkiye’nin K. Irak’a asker göndermesine yetki veren altı aylık tezkerenin sona erme tarihi olan, 20 Eylül’den iki gün sonrasına denk geliyor.

Yani belliki TBMM’nin iradesine aykırı bir durumun oluşmaması, daha doğrusu bir hükümsüzlüğün yaşanmaması için sürenin bitim tarihi olan 20 Eylül’ün geçmesi beklenmiş ve o tarihten iki gün sonra da anlaşma imzalanmıştı!

İşte son derece bilinçli, Türkiye’nin bütün siyasi ufkunu ABD’nin 8.5 Milyar Dolarlık ellerine teslim eden ve de kuşkusuz herkesin haberinin olduğunun bir ispatı.

Ve işte anlaşmanın 20 Eylül’ü, iki gün geçmesinin derin hikmeti!

Anlaşmanın imza yeri TBMM değil mi?

8.5 Milyar Dolarlık kredinin zamanlaması kadar ilginç bir başka durum da, böyle bir anlaşmanın uluslararası sözleşme niteliği taşıyıp taşımadığı, dolayısıyla TBMM'nin onayının gerek- kip gerekmediği meselesi idi. Çünkü bu anlaşma, sadece bir anlaşma değildi. Şunu demek istiyoruz:

1-Hükûmet bu anlaşmayı imzalayarak, Türkiye'nin K. Irak'a girmesini engelleyen bir "siyasi koşula" evet demiştir.

2-Egemenliğin sınırlandırıldığı, içi siyasi başka koşullarla da dolu bir anlaşma, "kredi sözleşmesidir" diye geçiştirilmiştir.

3-Anlaşma iki taraflı, siyasi koşullu bir uluslararası anlaşmadır. Dolayısıyla da TBMM'de onaylanması gerekir.

Tabii ki "gerekir" diyoruz çünkü Türkiye, bırakınız bu tartışmayı yapmayı, hükûmetin sözleşmeyi somuta indirgeyecek imzalarını bile takip etmedi.

8. 5 Milyar Dolar karşılığında Türkiye'nin tüm bir geleceği, toptan ABD'nin vicdanına terkedildi. Anlaşma bu haliyle Osmanlı'nın çöküş döneminin sembolü olan, Duyun-u Umumiye koşullarından da beterd. Çünkü Duyun-u Umumiye'de alacaklılar en fazla borç verdikleri paraları için vergi salıyor, ve de bunu bizzat kendileri topluyorlardı!!!

TEZKEREYE PSİKOLOJİK DESTEK HAREKATI

Irak'ın asker gönderme tezkeresinin Meclis'e inmesinin yaklaştığı günlerde gazeteciler, Fikret Bila ve Sedat Ergin 1 Mart tezkeresi üzerine, gazetelerinde birer yazı dizisi yayınladılar. Daha önce de aynı seriye bir başka gazeteci, Murat Yetkin katılmıştı. Radikal, Milliyet ve Hürriyet gazetelerinin yanı sıra Doğan Medya Grubu "tezkere üçlüsü"nün yaptığı çıkarma, ilginç iddialar ve belgelerle doldurulmuştu.

Yazı dizilerinde varolan hava şuydu;

"Hem hükûmetin hem de özellikle TBMM'nin önündeki tüm dikenleri temizledik." Yazı dizileri ile öyle bir hava yaratıldı ki, 1 Mart'ta tezkereye "hayır" diyen Türkiye'nin bu koşullarda 7 Ekim'e "hayır" deme şansı yoktu!

Özellikle Fikret Bila'nın "1 Mart Tezkere Mutabakatını (MOU) yayınlıyoruz" başlığı ile kaleme aldığı çalışmanın manşeti bile bir mesaj taşıyordu. Türkiye, MOU'yu elinin tersiyle iterek, tarihî bir fırsat kaçırmıştı! Fikret Bila'nın dört gün süren yazı dizisine attığı manşetlerden bile yola çıksak;

- 1-Türk askeri K. Irak'a girecekti.
- 2-PKK/KADEK bitirilecekti.
- 3-Musul-Kerkük bizim olacaktı.
- 4-KDP-KYP kontrol altında tutulacaktı.
- 5-KKTC resmen tanınmış olacaktı.

6-Üstelik tüm bunlar, Türk askeri tek bir kurşun atmadan başarılabaktı.

Fikret Bila'nın bulduğu (Momerandum Of Understand-ing) 1 Mart mutabakat muhtırası, daha doğrusu yazı dizisinde (MOU)'ya yüklenen anlama bakılırsa, Türkiye tarihî bir hata yapmış, treni kaçırmıştı. Dolayısıyla bundan sonrasını bizim söylememiz icap ediyordu:

1 Mart tezkeresini reddeden Türkiye, 7 Ekim "fırsatını" kaçırmamalıydı.

Peki gerçekten durum Bila'nın ortaya koyduğu mantık doğrultusunda mı yaşanmıştı? Bila'nın yayınladığı belge, doğru muydu? Bundan daha da önemlisi belgeyi bir an için "gerçek" kabul etsek dahi, anlaşmanın maddelerinde yukarıda zikrettiğimiz baldan tatlı hükümler var mıydı? Eğer var idiyse, Türkiye nasıl oluyordu da böyle büyük bir yanlışın içine düşüyordu? Bir soru daha sormak gerekirse, biz böyle bir yanlış yapmış olsak dahi, ABD buna nasıl izin veriyordu?

Şimdi Lejyoner Tezkeresi'nin önünü açan, özellikle Fikret Bila'nın ortaya attığı iddiaları bir bütün olarak dikkatlerinize taşıyacağız. Hemen şunu ifade edelim ki "İyi müzakere ettik, istediklerimizi aldık, ABD bize dost davrandı ama âmiyâne ifadeyle aptallık ettik" söylemi, tezkere üçlüsünün yazı dizileriyle oluşturuldu. Bu çalışmalar, Türkiye'nin Irak sürecinde yaşadığı psikolojik harb teknikleri açısından da bir anlam taşıyordu. 1 Mart'ta ayağa kalkan Türkiye, tezkere üçlüsünün de katkılarıyla, 7 Ekim'de ayak ayak üstünde, olayları sadece izlemekle yetinmişti. 1 Mart'ta işgali durduran TBMM, 7 Ekim'de hiç değilse "verdiğimiz tezkere yetkisinin sınırları nedir, göndereceğimiz asker nerede görev yapacak?" sorusunu bile soramamıştı.

Şimdi biz yazı dizilerinin sormayı unuttuğu soruları onlara sorarak, cevap ve cevaplar arayalım:

1-Tezkere geçse K. Irak, Türkiye'nin kontrolüne girecek miydi?

Gazeteci Fikret Bila, 22 Eylül tarihinde yani Lejyoner Tezkeresinin Meclis'e sevkine iki hafta kala "yakın tarihin en önemli belgesini açıklıyoruz" başlığıyla, yazı dizisine startı verdi.

Bila'nın belge olarak ifade ettiği şey; "Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve ABD arasında Irak'a karşı Türkiye'de geçici olarak konuşlandırılacak olan kuvvetlerin durumu ile temel politikalar ve prensipler ve sürecin oluşturulmasıyla ilgili anlaşma metni (MOU: Momenandum Of Understanding)" idi. Bu uzun isimli anlaşma bilinen adı ile, 1 Mart tezkeresi öncesinde yapılan pazarlıklar sonucu hazırlandığı iddia edilen, parça parça ne olduğu bilinen ama bütün olarak kimsenin ulaşamadığı ünlü, "Mutabakat Muhtırası"ndan başka bir şey değildi.

Fikret Bila yukarıda bahsettiğimiz sürmanşetin altına başlık olarak "PKK'yı bitirecek imzalar" başlığını uygun görmüştü. Bila'nın eline geçirdiğini ifade ettiği MOU belgesine dayanarak verdiği mesaja, bir başka ifadeyle MOU anlaşmasının "K. Irak" hükümlerine göre; Türkiye ve ABD Silahlı Kuvvetleri Kara, Hava ve Özel Harekât olmak üzere üç ortak komutanlık oluşturdular. MOU'da belirlenen ilkeler çerçevesinde iki Tugay halinde Amerikan Kuvvetleri, Habur'dan Irak'a giriş yaparak Kuzey Cephesini açacak ve içerilere doğru ilerleyecekti. TSK'nın birlikleri ise bir hatta konuşlanmak üzere K. Irak'a giriş yapacaklardı.

MOU'nun, Fikret Bila tarafından aktarılan "Türk askeri Irak'a girecekti" hükmünün esası bundan ibaret. Şimdi bu muhtevaya bakarak; anlaşmanın taşıdığı anlamı, gözden ırak tutulan, gündeme getirilmeyen bölümlerini ya da ifade edilen hükümlerin ne mânâya geldiğini açıklayalım.

MOU hükümlerine bakarsak, TSK'nın K. Irak'a gireceği hükmü bir gerçeği yansıtıyor. Ancak manşetten verilen bu doğrunun satır aralarına indiğimizde unutulmuş, es geçilen bir büyük kara delikle karşılaşılıyor.

K. Irak'a Amerikan askerlerinin izinde ve onların çizdiği hatta girebilme imkanı tanınan Türk askeri için kırmızı çizgi, yani durması gereken nokta neresi? Daha doğru bir ifadeyle TSK, K. Irak'a girmesine girebiliyor ama nereye kadar? Bir kilometre mi, 200 kilometre mi? K. Irak'a 100 metre de girseniz, "girdik" diyebilirsiniz, 100 kilometre de...

İşi, yönlendirme mantığından arındırdığımızda MOU'da, hiç değilse Bila'nın üstüne bir tarih oturttuğu MOU'da, bu hayati sorunun es geçildiğini görüyoruz. Oysa Türk askerinin K. Irak'ta nereye kadar gidebileceği sorusunun cevabını, bu muhtıranın imzalandığı iddia edilen tarihten çok sonra, Irak savaşından sonra bizzat Org. Hilmi Özkök verecekti:

"Sadece 20 kilometre..."

Türk askerinin sadece 20 kilometre girmesine izin verilmesinin sebebi ise, K. Irak'ta savaşabilmek filan değil, muhtemel bir göçü sınırın öte tarafında karşılama talebimize, ABD'nin verdiği küçük bir tavizden ibaretti.

"Tezkereci Aydın" ve "Tezkereci Basın"a malzemeler üreten bu yazı dizisi ne hikmetse bu küçük detaydan hiç bahsetmeyecekti!

İşte unutulan bir gerçek

Hemen şunu da hatırlatalım ki ABD, Türk askerini, gireceği o 20 kilometrelik dar alanda da başı boş bırakmamıştı. Kurulan ortak komutanlıklar aracılığıyla son kararı Amerikalılar vermek üzere, TSK kontrol altında tutulacaktı.

Denilebilir ki "ABD, Türk askerini nereye kadar kontrol edebilir?" Hatırlatalım ki MOU hükümlerine göre, Türkiye'nin göbeğinde Amerikalılar 65 bin asker bulunduracaklardı. Senaryolarına uygun olmayan davranışlar için seçtikleri yöntem açısından "Süleymaniye Çuvalı"nı da unutmamakta faydalar var. Yani ABD fiilî durumu, istediği zaman istediği koşulu üretme ve yönetme imkanını, yani "kuralı ben koyarım ve uygulayım" tavrını ve üstünlüğünü elinde tutuyordu.

Şunu demek istiyoruz: Hukuken (yani Amerikalılarla yapılan Mutabakat Muhtırası ile) bir şey elde edemeyen Ankara'nın fiilî durumlarda hiç şansı yoktu.

2-PKK sona erecek miydi?

Fikret Bila "PKK'yı bitirecek imzalar" başlığıyla MOU hükümlerine dayanarak, şu temel tespiti yazı dizisinin daha ilk gününde kaleme almıştı:

"MOU'nun 'K. Irak'taki faaliyetler' bölümünde yeralan hükümler, K. Irak'a gelecek Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak Silahlı Kuvvetleri ile muhalif grupların silahlı kuvvetleri çatışmaya girmeyeceği ifadesi yeralıyor. Yani Türkiye'nin Irak'la savaşmıyacağı hükme bağlanıyor. Ancak aynı hükümde bu kurala bir istisna getiriliyor. O da PKK/KADEK ve diğer terörist örgütler... TSK'nın bu örgütlerle silahlı çatışmaya girmesine, saldırılara karşılık vermesine, savunma hakkını kullanmasına izin veriliyor. Bu belge, bugün Ankara'nın PKK/KADEK'e karşı ABD'den beklediği operasyonları TSK'nın yapmasına imkan sağlıyor."

İşte Bila'nın "PKK'yı bitirecek imzalar" diye attığı manşetin altında bu cümleler var. Konu, başlığa bakacak olursanız sağlam bir limana bağlanıyor. Ama gerçek ne? İsterseniz biz ona bakalım.

A- Öncelikle şunu ifade etmek gerekir ki, Türk askeri Irak sınırından 20 kilometre öteye geçemeyeceği için "Irak'ta kurşun atma, savaşıp savaşmama durumu" ancak bu çok sınırlı alan içinde geçerli olabilecek bir şeydir. Türkiye'nin hayatî çıkarları 20 kilometrelik bir çerçeveye sığmayacağına göre, bu sınırların dışına çıkılan her alanda, üstelik bu kez Amerikan askerleri de dahil olmak üzere geniş bir savaş kadrosunu karşınızda bulacağınıza herhalde şüphe yoktur. Yani "bir tek kurşun atmadan Türkiye topraklarına yeniden döneriz" diyorsanız, bu aynı zamanda Irak'ta hiçbir şey yapamayacağınız anlamına da gelir. Çünkü Irak'ta Türkiye'yi bekleyen şey, geleneksel müttefikimizle en azından bir "ılık savaş" içinde bulunduğumuza dair bir

durum tespitinden hareketle, sadece “çatışma” ve bir “kaos ortamına” sürüklenmektir. Bunu görmeyecek kadar saf ve gafil bir tek siyasi ve askerî sorumlunun varolduğunu söylemek, Ömer Lütfü Mete’nin 29 Kasım 2003’te Sabah Gazetesi’nde yazdığı gibi imkansızdır. Soğuk savaş döneminin çamları bardak olduğuna göre, Irak’a ABD şemsiyesi altında girecek Türkiye’ye savaşmadan, çıkarlarını koruma imkanı herhalde tanımazlardı.

B- MOU hükümlerine göre PKK’yı bitirecek hüküm olarak görünen tek şey şu; şayet PKK Türk Ordusu’na saldırırsa, TSK’nın da buna karşı “savunma” hakkı olacak. Amerikalılarla uzun müzakereler sonunda koparılan tek “taviz” bu. PKK saldırırsa, savunma hakkını kullanmak!

“Meşru müdafa için kural koymaya gerek var mı?” sorusu bir tarafa, sadece kendinizi savunarak PKK’yı acaba nasıl yeneceksiniz? Türkiye’nin “ufkunu açan”(!) MOU’da bu soruya ilişkin bir cevap yok. Fakat şunu hatırlatalım ki Türkiye, bırakınız savunmayı Saddam’dan aldığı yetkiyle, K. Irak’ın tamamında üstelik istediği koşullarda mücadele etme imkanına sahip olduğu halde PKK’yı bitirememişti. Şimdi savunma hakkını kazanarak PKK’yı tüketecek! Anlaşılır gibi değil.

3-KDP-KYB Türkiye’nin kontrolüne mi girecekti?

Fikret Bila, MOU’ya dayanarak “1 Mart tezkeresini şayet Meclis’ten geçirseydik” KDP ve KYP’nin Türkiye’nin kontrolüne gireceğine dair, kesin bir iddiada bulunuyor. Önce Bila’nın konuya ilişkin yazdıklarını özetleyelim.

“Bu tarihî belge uygulanabilseydi bugün Irak Merkezî Yönetimi’nde büyük ağırlığa sahip olan ve K. Irak’ı fiilen bir devlet gibi yöneten Barzani ve Talabani’nin durumu çok farklı olacaktı. MOU’nun ‘K. Irak’taki faaliyetler’ bölümünde yer alan hükümlere göre şunlar uygulanacaktı: ABD Musul ve Kerkük’e yeşil hat çekecek. Bu hattı ne Türkiye’nin ne de KDP ve KYB’nin geçmesine izin vermeyecekti. Irak’taki muhalif grupların güvenliğiyle ilgili operasyonlar ABD’nin sorumluluğunda olacak-

tı. Ancak bu operasyonlarla ilgili olarak ABD, Türkiye'yle planlama yapacak, hiçbir grubun diğerine düşmanca davranmasına izin verilmeyecekti. Bu hükümlere göre KYB ve KDP, ABD ve Türkiye'nin kontrolü altında bulunacaktı. Anlaşmaya göre, KDP ve KYP'ye verilecek silah ve ekipman, bu grupların görevleri ve ihtiyaçlarına uygun olacak, ağır silahlar verilmeyecekti."

Bu temel ifadelerden yola çıkarak ortaya çıkan sonucu bir cümleyle ifade etmek gerekirse; Barzani ve Talabani Türkiye'nin kontrolüne girecek, Musul ve Kerkük ise peşmergelerin eline geçmeyecekti. Peki durum gerçekten böyle miydi, MOU Türkiye'ye bu imkanı sağlıyor muydu? Bakalım...

A- Bir kere MOU'nun "K. Irak'taki faaliyetler" bölümünün sekizinci maddesinde, KDP ve KYB güçlerinin Saddam'a karşı Amerikalılar tarafından eğitileceği hükme bağlanıyor. Her ne kadar Türk komutanların da bir prosedür dahilinde bu eğitimi izleme imkanına sahip olduğu yazılsa da, neticede Barzani ve Talabani güçleri üstelik bizim gözetimimiz ve Amerikalıların elinde düzenli bir ordu haline dönüştürülüyor. MOU ile işte Türkiye'nin imza attığı şeylerden birisi bu. Peşmergelerin ABD tarafından eğitilmesine resmen izin veren bir Türkiye...

B- KDP ve KYB'ye ağır silahlar verilmeyecek ve bunların kimlere verildiği, Türk gözlemcinin de bulunmasıyla kayıt altına alınacak deniliyor, MOU'da...

Bunun ne kadar işe yaracağını, daha doğrusu yaramadığını Irak savaşında bizzat gördük. KDP ve KYB Saddam'ın savaş sonrasında bıraktığı silahlarla, bir ordu seviyesine yükseltildiler. Hiç kimse de onlara itiraz etmedi. Dikkat edelim burada kastettiğimiz silahlar, MOU çerçevesinde Amerikalıların peşmergelere dağıttığı savaş teçhizatı değil. Yani niyet peşmergeleri silahlandırmak olduktan sonra bunun içini doldurmak hiçbir şekilde zor olmazdı. İşte savaş sonrasında Irak ordusundan kalan silahları, peşmergelerin elde etmesine engel olunmayarak bu sağlandı.

Hangi silahlar ağır, hangileri hafif bu da kuşkusuz tartışmaya açık ve her zaman güçlünün istediği gibi yorumlayabileceği bir çerçeveyi ifade ediyor. Kaldı ki peşmergelere verdiğiniz silahları acaba nasıl toplayacaksınız? Peşmerge biz bu silahları savaşta kaybettik dese, bunun aksini nasıl ispat edeceksiniz? Ötesi de var. Barzani “bize dağıtılan silahları hiç kimse geri alamaz. Bunu denemeye kalkan olursa Kerkük sokaklarını kan gölüne çeviririz” diyen, demesine izin verilen isim değil miydi?

C- Musul-Kerkük’te yeşil hat oluşturulması konusuna gelince... Hemen şunu söyleyelim ki yeşil hat uygulaması ile Türkiye ve peşmergeler eşit statüye oturtuluyor. Yani kendi elimizle attığımız imzalarla, peşmerge ile aynı hukuki sınıfa dahil oluyoruz. İkincisi, peşmergeleri kendisine stratejik ortak tayin etmiş ABD, savaşın gidişatına göre bu gruplar yeşil hattı ihlal etseler ne yapabiliirdi ki? Ortaya çıkacak işgali, Türkiye 20 kilometrelik sıkıştırıldığı alandan önleyemeyeceğine göre, zaten böyle bir yetki de tanınmadığına göre konu Amerika’nın insafına fiilen terk edilmiş olmayacak mıydı? Türkiye buna rağmen müdahale eder diyorsak, bu kez de bir büyük askerî zaaf, Türk askerini Musul ve Kerkük’te bekliyor olacaktı:

Cephe üstünlüğü... Musul ve Kerkük’e girecek peşmergeler, şehirde ilk olmanın avantajı ile stratejik noktaları ele geçirecekler ve cephe üstünlüğünü kazanmış olacaktı. Kaldı ki şunu da ifade etmek gerekirse, burada aslolan peşmergelerle savaşmadan, Türk Askerinin gücüyle sorunu çözebilmektir. K. Irak’lı gruplarla bir şehir savaşına girmek hem çok kanlı bir çatışma hem de yüzyıllarca sürececek bir Türk düşmanlığının tetikçisi olurdu.

MOU görünen o ki KDP ve KYB’nin kontrolünü Ankara’ya vermek yerine, hem peşmergeleri hem de Türkiye’yi ABD’nin senaryolarına uygun birer “uysallaştırılmış argüman” haline dönüştürüyordu.

ABD’nin Musul-Kerkük konusunda samimi olmadığının ispatı, (MOU’suz da sözü olmasına rağmen) peşmergeler bu

iki şehre girerek tapu idaresinden, nüfus müdürlüklerine kadar herşeyi yağmaladıkları halde çıtını bile çıkarmaması değil miydi?

4-KKTC tanınma imkanına mı kavuştunuz?

Önce MOU'ya atfen atılan "resmi belgede KKTC'de vardı" manşetinin altında yeralan iddiaları aktaralım:

"MOU'nun 'Deniz Operasyonları' başlıklı bölümünde Doğu Akdeniz'de hava ve deniz trafiğinin düzenlenmesi için, KKTC'nin Ercan Havaalanı (da) devreye sokuluyor. ABD, deniz ve hava trafiğinde akış sağlamak için Ercan Havaalanı'ndaki yetkililere bilgi vermeyi taahhüt ediyor. Trafiği ayarlamak için düzenlenen bu hükümle, dünyanın tanımadığı KKTC ve Türkiye'den başka bir ülkenin uçuş yapmadığı Ercan Havaalanı resmi belgeye de geçmiş oluyor. Operasyon sırasında Doğu Akdeniz'deki yasak ve güvenli bölgelerin Türk Deniz Kuvvetleri ile ABD kuvvetlerinin birlikte saptayıp ilan edecekleri ve deniz güvenliğini birlikte sağlayacakları da hüküm altına alınıyor."

Fikret Bila'nın MOU'sundan yola çıkarsak yola çıkarsak şayet "her şey tıkırında, KKTC'yi ABD resmen tanıyor ve Doğu Akdeniz bizim kontrolümüze giriyor" gibi bir sonuç var. Oysa bunların hiçbirisi doğru değil.

Kuzey Kıbrıs Ercan Havaalanı'nın isminin MOU'da zikredilmesi, KKTC'nin tanınması anlamına gelmez. Olsa olsa Türkiye'de, Mersin'den Habur'a kadar oluşan o işgal fotoğrafı görüntülerine, Kıbrıs'ın da dahil olması sonucu çıkar. ABD böylesine bir stratejik kazanç elde ederken, Ercan Havaalanı isminin zikredilmesi herhalde bir lütuf olmasa gerek.

Doğu Akdeniz'de yasak bölgelerin birlikte saptanması meselesine gelince; bu noktanın da Türkiye ile Suriye'yi, Amerika'nın savaşında karşı karşıya getirme tuzağı olduğunu söylemek için acaba MOU'ya ihtiyaç var mı?

MOU hükümlerine göre, Türkiye'nin Tomahawk füzeleri ve ABD uçak gemilerinde Türk kara sularını kullanma imka-

nı kazandıklarına dikkat çekelim. Yani Türkiye sadece topraklarını değil, deniz ve hava sahasını da Amerikalıların hem füzelelerine hem de uçak gemilerine MOU ile açıyordu. Bu da çok fazla gündem edilmeyen ve tartışılmayan ilginç bir başka nokta.

ABD elde ettiği istihbaratı Türkiye ile paylaşacaktı iddiasına gelince, acaba bunun sınırlarını kim belirleyecek? ABD elde ettiği istihbaratı Ankara ile paylaşmasa bundan kimin haberi olacak? Çünkü istihbarat dediğiniz şey, zaten gizli olan bir şey değil mi? Dolayısıyla tamamen tarafların insafına ve duyarlılığına kalmış bir konu için “tezkereyi reddettik bu avantajı kaçırdık” demek, herhalde çok mantıklı olmasa gerek. ABD’nin geçmişte İncirlik’te elde ettiği istihbaratı, anlaşmaya rağmen Türkiye ile paylaşmadığını ve bu nedenle söz konusu anlaşmanın fesh edilmesini de hatırlatalım.

Son olarak “Amerikan uçakları Türk hava sahasını rahatsız etmeden kullanacaklardı” iddiası içinde, “o kadar da olsun bunlar zaten Amerikalıların da istedikleri şeylerdi. Hedef, Türk halkının tepkisini toplamamaktı” demek dışında bir şey söylemiyoruz.

İddialara topyekün bir bakış açısı

Fikret Bila’nın yazı dizisinde yeralan, manşete çekilen en temel iddiaları tek tek inceledik. “Tezkere kabul edilseydi, MOU ile tarih yeniden yazılacaktı” dedirtecek ne vardı? açıkçası anlayabilmek mümkün değil.

Yazı dizisi (Bu çalışmaya Sedat Ergin ve Murat Yetkin’i de ekleyelim.) “ABD ile iyi pazarlık yapmıştık, elimizdeki fırsatı kaçırdık, yanlış yaptık” psikolojisine, -içeriği ile değil ama manşetleriyle- dayanak teşkil etme dışında (yazarların böyle bir niyeti olmayabilir de) bir değer taşımıyor. Daha önce de aktardığımız gibi “Bilinmeyen tarih, gizli belgeler” gibi önemli iddialarla ve bu araştırmaların üzerinden giderek 7 Ekim tezkeresinin önü açıldı. Hani “1 Mart’ta hata ettik, aynı yanlış tekrarlamayalım” dercesine...

Oysa Şu soruları sormak durumundayız:

1-Madem ki Amerikalılar, Türkiye'ye bu kadar cömert davranmıştı niçin bu Amerikan bonkrlğ 1 Mart öncesinde açıklanmadı? Müzakereleri yürüten Osman Bölükbaşı Meclis'te konuşmadı deniliyor, ama bu konu tek bir ata oynanmayacak kadar önemli değil miydi? ABD'nin böylesine hayatı bir meselede ihmali vardı dememiz ne kadar doğru? Kaldı ki Bölükbaşı konuŐmasa dahi (Meclis i tüzüğüne aykırı) tezkere görüşmeleri esnasında Başbakan Gl ve Dışışleri Bakanı Yakış'ın milletvekillerine, "müzakereler tamamlandı" dediğini biliyoruz.

2-ABD'nin Irak ve özelde K. Irak hedefleri sırdı değil. İsrail'in bölgeye ilişkin arz-ı mev'ud yaklaşımı da malum. Buna bir de Neocon-Evangelist ittifakı eklendiğinde bölgede bir Kürt hatta bir Yahudi Kürt devleti kurulmak istendiği konusunda Şüpheye yer yok.

Bu hedef için ve Irak'tan yola çıkarak bütün bir Avrasya'yı kontrol etmek üzere bölgeye inen, trilyon Dolarlar harcayan, çeyrek milyon asker yığan ABD, en hayatı projesine tek engel g olacak Türk askerini K. Irak'ta görmeyi kabul eder mi? Gerçek bu kadar acı da olsa ortadayken, sonradan bir takım belgeler vardı iddiasıyla, ve çeşitli gazetecilik atraksiyonlarıyla "ABD, Türkiye'nin burnu bile kanamadan, Irak'taki tüm hayatı çıkarlarını koruyacaktı" iddiası ne kadar ciddi ve ne kadar samimidir?

3-Süleymaniye operasyonu ABD'nin bölgeye ilişkin niyetinin somut bir göstergesi değil midir? Bu baskın Washington'un Türk askerini K. Irak'ta görmek istemediğini ve bu konudaki kararlılığının bir ispatı değil ise acaba nail anlamamız ıcap ediyor?

4-Yine Fikret Bila'nın bir haberiyle 1 Mart'tan iki gün önce Milliyet gazetesi "asker rahatsız" manşetini atmış, Sedat ErĒin'in ifadesine göre ABD bu baŐlıktan (tabii ki içeriğinden) ok rahatsız olmuştu. Amerikalılar Fikret Bila'ya ait bu haberden milletvekillerinin çok etkilendiğini, bizzat Milliyet gazetesinin

kardeş kuruluğu Hürriyet'in Ankara Temsilcisi Sedat Ergin'e ifade etmişlerdi. Bu yazı dizisi acaba 1 Mart öncesinde Milliyet gazetesinin attığı ve Amerikalıların çok rahatsız olduğu "asker endişeli" manşetinin bir rövanşı, özür dilemesi olabilir mi?

5-Yazı dizisi ustaca bir taktikle ve manşetler kullanılarak bir kamuoyu oluşturma görevi ifa etmiş gözüküyor. Bu anlamda başlıklarla, içerik özellikle MOU hükümleri açısından ciddi bir uyumsuzluk var. Bu yola sapılmasının nedeni iki hafta sonra yapılacak tezkere oylaması olabilir mi?

6-MOU'nun, altında imza olmadan yayınlanması şüpheler uyandırdı. Fikret Bila Genelkurmay Başkanı'nın alakasız bir sözünden hareketle, gerçek MOU budur dışında bir somut belge sunamadı...

Evet; tezkereler dönemine damgasını vuran tezkereleri yazı dizilerine soracağımız sorular bunlardan ibaret. Hiç şüphe yok ki ABD, 1 Mart tezkeresine taş koyan her adresten özür istedi ve bunu aldı. Askerinden, Meclis'ine hatta medyasına, basınuna kadar.

İşin özeti de son kelimede 'medya' kelimesinde gizli olsa gerek...

TEZKERENİN KÜRESEL EFENDİLERİ: “NEO-CON”LAR

“Çuvaldaki Müttefik” 3 Kasım’dan çok önce toprağa atılmış bir tohumun, AKP hükümetinin iktidarıyla birlikte ağaç, ve nihayet orman haline gelişinin hikayesidir. Bir başka ifadeyle bu kitapta, tezkerenin gölgesinde 1.5 yıllık çok özel bir döneme ait Türk-Amerikan ilişkilerini anlatmaya çalıştık. Bu süre, sonuçları itibariyle baktığımızda sanki 1.5 yıl değil de, yarım asır gibi yaşanmıştır. Ülkenin Amerika ile yatıp, Amerika ile uyandığı, iç politika diye bir şeyin neredeyse unutulduğu, medyanın ve iktidarın el birliğiyle aynı adrese “kusursuz bir uyum” gösterdiği bir süreçte yok yoktur. İşgal görüntüleri, gayri resmî danışmanların Amerikalı karar vericilerle aynı evi paylaşmaları, gizli görüşmeler, gizli anlaşmalar bir Türk sineması ifadesiyle, her şey ama her şey bu filmde yer almaktadır.

Washington’u ellerinde tutan güçler, Neo Con-Evangelist ittifakı, tezkere Türkiye’nin tüm kırmızı çizgilerine saldırarak medyası, ekonomisi, muhalefeti, iktidarı kısaca toptan siyaseti büyük oranda ve tam anlamıyla çuvala tıkmıştır.

5000 yıllık Türk tarihi, 1000 yıllık İslam Medeniyeti ve 80 yıllık Cumhuriyet’in tüm birikimleri tek tek elden çıkarılıyor. Üstelik bir gecede yapılan ve bağlanan görüşmelerle. . Türkiye, ABD ile cehpe cepheye geldiği tüm hayat-memat meselelerinde

direnmek yerine, ABD atına binmeyi marifet, medya-basın ise üstelik tam bir işbirliği ile zafer sayıyor, en azından millete böyle anlatılıyor.

“Çuvaldaki Müttefik”te bu kötü sona giden yolda yaşananları anlattık. Türkiye açısından Tezkere’nin hikayesine baktığımızda durum bu ve bu fotoğraf hiç de iç açıcı değil. Peki ya Washington ve ABD aynı fotoğrafı nasıl görüyor?

Afganistan ve Irak savaşları, Türkiye’yi “tezkerелеme” planları, Büyük Ortadoğu Projesi ve tüm nehirlerin aktığı Amerikan İmparatorluğu...

Her birisi başlı başına bir proje olan ve aslında “Haçlı Savaşları”, “Şark Meselesi”, “Sevr Anlaşması” gibi bir sürecin devamı olarak Yeni Dünya Düzeni adıyla 21’inci yüzyıla taşınan tüm bu kavramların altında imzası olan adres Neo Con-Evangelist ittifakıdır.

Tezkere’nin Efendilerini, yani dünyayı kıyamete sürükleyen Neo Con-Evangelist ittifakını ve özelde bunların Türkiye’ye nasıl baktıklarını belgelemeksizin niçin çuvallandığımızı tam olarak anlayamayız. Çünkü dünyaya olduğu kadar, Türkiye’ye de onlar “düzen” veriyorlar. Irak savaşının da, Türkiye’de konuşlanmak isteyen 65 bin Coni’nin de arka planında onlar vardı. Onlar ABD’nin çıkarlarından da bağımsız, ondan da öte bir güç ve olgudurlar.

Ankara-Washington ilişkilerini geren de yumuşatan da, daraltıp silah çeken de yine onlardır. Namı diğer Neo-Con’lar... Peki kim bunlar? Ya da nereden çıktı bu Neo-Con’lar?

Tezkere’nin Efendileri:

11 Eylül düzeninin mimarları

Öncelikle şunu belirtmeliyiz ki Neo-Con’ları, George W. Bush’un çevresinde yeralan Köktenci Hristiyanlarla (Evangelistlerle) karıştırmamak gerekir. Onların Güney eyaletlerinde yeniden doğan ve bugün Cumhuriyetçi Parti’nin yükselen güç-

lerinden birisi haline gelen “Kutsal Kitap Kuşağı” ile ilgisi yoktur. Aralarındaki bağ çok güçlü bir ittifak ilişkisidir. Gerçi Evangelistleri iktidara ve Bush’un çevresine sokanlarda yine bu zümredir. Evangelizm ve Evangelistlerin Neo-Con’larla kurduğu “Kutsal ittifak” a daha sonra değineceğiz. Ama biz yolumuza bu birlikteliğin başat unsuru olan, Neo-Con’lar kimdir sorusuna cevap arayarak devam edelim.

Neo-Con’lar ABD’de Sovyetlerin dağılmasının ardından oluşan “pasif bekleme” döneminin boşluklarından faydalanaarak öne fırlamış, Bush iktidarında “dış politikanın temel belirleyicileri” haline gelmiş, aşırı sağda kozalanmış ekibin adıdır. Ortak bir paydayla Yahudi, üstüne üstelik Siyonisttirler. Sıfatları “Yeni Muhafazakârlar” olmakla beraber “Klasik Muhafazakârlığa” hiç de iyi gözle bakmazlar. Köken itibariyle Sosyal Demokrat olup, komünizmin dağılmasının ardından aşırı müdahaleci bir Sağ’a kaymışlardır. Hepsi entelektüel görünümlüdürler ve kendilerini hâlâ demokrat olarak nitelendirirler. Elllerinde edebiyat ya da politik dergilerle dolaşırlar. Tweed ceket giyerler. Çoğu zaman toplumsal yaşam biçimiyle ilgili sorunlarda liberal düşünceye sahiptirler, hedefleri ne çocuk düşürmenin yasaklanması ne de okullarda zorunlu din dersi konmasıdır.

Amaçları bütünüyle farklıdır. ¹⁷²

Onlar bir “Amerikan İmparatorluğu” düşünüyorlar. Amerikan İmparatorluğu’na biçtikleri misyonu ise şu temel amaç ile şekillendiriyorlar. Ya da kendi varlıklarını böyle tanımlıyorlar:

“Tevrat’ta yeraldığına inandıkları Arz-ı Mev’ud haritalı Büyük İsrail Devleti’ni kurmak...”

Neo Conservative (Yeni Muhafazakârlar) isimler arasında Başkan Yardımcısı Dick Cheney, Ulusal Güvenlik Danışmanı Condeleeza Rice, Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz ve Savunma Bakanlığı Danışmanı Richard Perle Türkiye’de yakından tanınan isimler olarak sayılabilir. . Ayrıca Donald Rumsfeld,

¹⁷² Le monde diplomatique, 16 Temmuz, 2003 Alain Franchez-daniel Vernet

Francis Fukuyama, Bernard Lewis, James Woolse, Doughlas Feith, Zalmay Khalilzad, Bill Kristol ve Lewis Libby de bu ekibin önemli halkalarındandır.

Neo-Con ekibinin amiral gemisi New Republic, Weekly Standart ve Commentary gibi bir dizi güçlü medya organıdır. Düzenli olarak makalelerinin yayımlandığı ve köşe yazarlığı yaptıkları diğer etkili gazete ve dergiler; Wall Street Journal, National Review, Washington Post, American Spectator'dır. New York Times ve Washington Post ise, Neo-Con'lara özellikle makalelerini yayımlayabilecekleri bir platform sunmaktadırlar.¹⁷³

Neo Con'ların babası kim?

Yeni Muhafazakârlar'ın (Neo Con) fikir altyapısı ve akıl hocası Leo Strauss'dır.

Leo Strauss Hitler'in iktidarı öncesi ülkesinden ayrılıp, Amerika'ya yerleşmiş bir Alman Yahudisidir. Ünlü gazeteci Seymour Hersh New Yorker dergisinde; Strauss'un dünyadan izole olmuş liberal demokrasilerin devamlı dışarıdan gelen tehditler altında olduğunu, dolayısıyla yönetimdeki danışmanların kendi uluslarını, hatta kendi yöneticilerini bile ülke çıkarları adına aldatabilecekleri görüşünde olduğunu belirtmektedir.

Yeni Muhafazakâr'ların fikir babası Strauss, tıpkı Eflatun gibi toplumda bazılarının idare edilmeye, bazılarının ise idare etmeye layık olduğuna inanmaktadır.

Strauss laikliğe ise kesinlikle inanmaz ve dini, toplumun vazgeçilmez bir çimentosu olarak görür. Dinden kast edilen şey tabii ki Yahudiliktir.

Neo-Con'ların üstadının bir diğer ilgi çekici fikri de şudur. Eğer toplum içinde bir dış tehdit yoksa, sun'î olarak bunun üretilmesi gerekmektedir. Strauss tıpkı Antik Çağ'da İspartahlılar örneğinde olduğu gibi, sürekli savaşılmaması gerektiğine de iman etmektedir.¹⁷⁴

173-Süleyman bulut, 2023, Tuhaf Bileşenli bir kimlik profili

174 Soğuk Savaş'tan kutsal savaşa, Ahmet İlhan, Türk Yolu, Aralık 2003

Leo Strauss'un tüm ilkelerinin Neo-Con'lar tarafından hayata geçirildiğini ve bu söylemden etkilendiklerini söylemek hiç de zor değil. 11 Eylül'ün "içeriden" birileri tarafından tezgahlandığı artık neredeyse ispatlandı. Sürekli savaş için ise bakınız Neo-Con'ların etkili ismi Dick Cheney ne diyor:

"Irak'ta başlayan savaşın ne zaman biteceğini bilemiyorum. Hatta buna kendi ömrüm bile yetmeyebilir. "

Irak'ta kitle imha silahlarının bulunmadığı bilindiği halde, bütün bir dünyanın savaşa sürüklenmesi de her halde fikir alt yapısını Strauss'dan alıyor olsa gerek!

Neo-Con'ların en temel özelliklerinden birisi şudur:

"Amerikan İmparatorluğu'na giden kan ve gözyaşıyla dolu yolun teorik altyapısını hazırlamak."

Neo-Con'ların başka bir özelliği de şudur:

"Onlar sadece teoride kalmazlar. Kafalarındaki planları biz-zat sahaya inerek pratiğe dökerler."

Neo-Con'lar nasıl iktidara geldi?

George W. Bush'un Başkan olmasıyla sonuçlanan ABD'nin geçirdiği son seçim, şaibelerle dolu mahkemeler süreci ve bu süreçte yaşananlar, Neo-Con'ların iktidara el koymasına zemin hazırladı.

2000 yılının Kasım ayında seçimleri önce Demokratların adayı, Al Gore'ın kazandığı açıklandı. Fakat hemen ardından Florida'daki oylamada hatalar yapıldığı öne sürüldü. Oysa oylar ve sonuçları bilgisayarlarla yapılıyor ve denetleniyordu. Amerikan tarihinde ilk kez yaşanan olaylar ve iddialar bunlar. Uzun bir tartışma ve yargılamanın sonunda 576 oy, Al Gore'den alınarak George W. Bush'a yazıldı ve Beyaz Saray'ın patronu da şaibeli bir mahkemenin sonunda, 250 milyonluk Amerika'da bu kadar küçük bir oyla belirlenmiş oldu.

İşte Neo-Con'lar bu tartışmalı dönemde Beyaz Saray'a yerleştiler. Dick Cheney, Başkan Clinton döneminde de etkin bir isim olarak, seçim sonuçlarının netleşeceği Şubat ayına kadar

vekaleten Başkan tayin edildi. Cheney bu ara dönemi çok iyi değerlendirdi. Ve yakın adamları olan bu yeni muhafazakâr kadroyu devletin en kritik noktalarına yerleştirdi.

Seçimlerin sürüncemede kalması ile bu kadrolaşma arasında acaba bir ilgi var mıydı? Bu mantıksız bir soru değil ve fakat neticeden yola çıkarak baktığımızda Bush, Beyaz Saray'a oturduğunda önünde-arkasında, sağında-solunda bu ekip vardı. İşte Neo-Con'ların devr-i iktidarı bu süreçle, Bush'un sorularla dolu başkanlık süreciyle başlamış oldu.¹⁷⁵

Neo-Con ekibinin "Karanlıklar Prensi" lakaplı Richard Perle'ı, IQ espirileriyle anılan kompleksli Bush'u, daha ilk gün iltifat yağmuruna tutmuştu. Övgüler gerçekten de ilgi çekici;

"Babasından daha güçlü bir dünya görüşüne sahip olan ey oğul, Beyaz Saray'a hoşgeldiniz."

Başkan Bush'un bu ekibe nasıl baktığını ve nasıl karşılık verdiğini de ünlü Le Diplomatique'den öğrenelim:

"Sizler kesinlikle ülkemizin en parlak beyinlerisiniz. O kadar iyisiniz ki hükümetim aranızdan 20 kadarınızla birlikte çalışmaktan şeref duyuyor."

Başkan Bush bahsettiği 20 rakamını, Neo-Con'ların sadece bir kolunun üslendiği American Entrepise Institute için kullanmıştı. Yoksa Neo-Con'ların İcra Kurulu Başkanı olan Paul Wolfowitz'in, Dick Cheney'in Savunma Bakanlığı döneminden itibaren 700 kişilik bir takım oluşturduğu ve bu ekibi Beyaz Saray'a yerleştiği bir sır değil!

Oğul Bush, Perle'in iltifatının ve Neo-Con kuşatmasının ardından artık, oltaya takılmış balıktan başka bir şey değildi. Başkan artık bu ekibin elinde bir piyondur. Amerikan iktidarı artık Şahinlerin eline geçmişti. Tüm dünya, özellikle tezkereler süreciyle bir işgalle burun buruna gelen Türkiye, onlara şu soruyu sorabilirdi;

Dünyadan ne istiyorsunuz?

¹⁷⁵ Neo-Con'ların Monica Lewinski olayının da perde arkasında oldukları iddia edilmiştir. Çünkü aynı iddiaya göre Bill Clinton, Neo-Con'ların özellikle Ortadoğu'ya yönelik senaryolarına karşı çıkıyordu.

Neo-Con'lar dünyadan ne istiyor?

1990 yılında Paul Wolfowitz ve Lewis Libby'nin hazırladıkları "ABD için Savunma Politikası Rehberi" (Defence Policy Guidance) Neo-Con'ların dünyadan ne istediklerini açığa vuran ilk belgedir. Baba Bush'un devr-i iktidarında, Birinci Körfez Savaşı'ndan hemen sonra hazırlanan metin ABD yönetimlerinin önüne şu hedefleri koyuyordu:

1-Potansiyel güçlü devletlerin yükselişinin engellenmesi gerekir.

2-Kitle imha silahları kullandığından şüphe edilen ülkelere saldırılar düzenlenmesi konusunda tereddüt edilmemelidir.

3-Savunma harcamalarının mutlaka artırılması icap etmektedir.

4-Denizaşırı ülkelere sürekli operasyonlar düzenlenecek bir yapının kurulması önemlidir.

5-ABD'nin tek süper güç olduğunun tescillendirilmesi temel hedeftir.

Sovyetlerin dağılmasının ardından ortaya konan bu perspektif, görüldüğü gibi yeni dönemin bir "Amerikan İmparatorluğuna" evrilmesini öngörüyor. Bu çalışmalarla ortaya çıkan ve tek kutuplu dünyayı kurgulayan, yönlendiren analizler yeni dünya düzeninin de temellerini atıyorlardı. Wolfowitz ve Libby'nin hazırladığı rehber, ısrarla "güç" ve "barış" olgusunun üzerinde duruyor.

Güçten kast ettikleri şey Amerika'nın daha çok, daha çok silahlanması... Barış ise onların gözünde "ABD'nin dünya hakimiyeti" anlamına geliyor.

Neo-Con'lar 1990'ların ateşini, içini kendilerinin doldurduğu ve ne anlama geldiğini de en iyi kendilerinin bildiği güç ve barış üzerine kurulmuş kavramlarla tetiklediler. Onlara göre dünyanın selameti "Pax Americana" dan geçiyordu ve de bu ancak Amerikanın en güçlü olduğu alan "askeri gücü" öne çıkarılarak sağlanabilecek bir şeydi.

Wolfowitz-Libby ikilisinin hazırladığı belge, ABD'nin denizötesi askerî müdahalelerinin "daimî hüvviyet" kazanacağı bir döneme girileceğini de haber vermekteydi. Tıpkı Roma'nın dünyayı her an kasıp kavuran lejyonerlerinin, daimî seferberlik halinde olması gibi...

Neo-Con'ların kullandığı "güç aracılığıyla barış" sloganı Romalıların "güç ve onur" haykırıışlarını hatırlatıyor ve ne kadar da örtüşüyor. Zaten Neo-Con'lar hayal ettikleri dünyayı tasvir ederken "Pax Romana"ya atfen "Pax Americana" yani Amerikan barışı diyorlar. ¹⁷⁶

Yeni Amerikan Yüzyılı

Her şey Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla start aldı. Hatta şöyle de denilebilir; tohumları bir asır önce atılan "çok tehlikeli fikirler" dünyanın tek imparatorluğa indiği 90'lı yılların ilk yarısından itibaren, kendisine zemin ve aktif oyuncular buldu.

Neo-Con'lar 1990, 1992 yıllarında yaptıkları duyurulara, 1997 ve 2000'de yayınladıkları "manifesto"yu da ekleyerek tüm dünyaya kim olduklarını ve ne istediklerini ilan ettiler.

PNAC (Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi) adıyla 2000 yılında yayınlanan bildiri, giriş bölümüne bir itiraz ile başlayarak, ABD savunması ile ilgili İki raporu (Pentagon'un Çeyrek Yüzyıllık Savunma Raporu ve Milli Savunma Paneli) eleştirmekte ve bunların Pentagon'un savunma bütçesinde daralma öngörmelerinin, bugünün ve geleceğin sorumluluklarının yanlış/eksik tahmin etmelerinden kaynaklandığını iddia etmektedir.

Projeye göre bu iki raporun ortak eksiklikleri, kaynaklarla strateji arasındaki boşluğun "Kaynakların arttırılmasıyla değil, stratejilerin küçültülmesiyle" mümkün olacağını belirtmeleriydi.

¹⁷⁶ Süleyman bulut, 2023, 15 Ağustos: Neo-Con'ların temel görüşleri.

Yeni Amerikan Yüzyılı bu bakışı şu nedenlerle miyoplukla itham ederek kendisini nasıl tanımladığını/gördüğünü de ifade etmiştir:

“Birleşik Devletler eşsiz askerî gücü, küresel teknolojik liderliği ve dünyanın en büyük ekonomisi ile, dünyanın diğer önde gelen demokratik güçlerinin yer aldığı bir ittifak sisteminin başındadır. 177

Mevcut bu durumun korunması ve devamı küçülerek, savunma bütçesi azaltılarak değil, daha da arttırılarak, küresel ve aktif bir dış politika izleyerek sağlanabilir. “

Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi’nin söyledikleri şeyi, oturdukları zemini, gelecek tasarımlarını ve kullanmayı düşündükleri yöntemi şu şekilde özetleyebiliriz:

1-Soğuk savaş sona erdikten sonra ABD’nin eline olağanüstü bir fırsat geçmiştir. ABD’nin karşısına, özellikle askerî alanda çıkabilecek bir güç yoktur. Amerikan ekonomisi dünyanın en iri rakamlarına sahiptir. Dış politikası Henry Kissinger’in yazdığı kitabın ismiyle “Amerika’nın dış politikaya ihtiyacı var mı” deritecek kadar güçlüdür.

Bu büyük güce karşı koyacak hiçbir adres yoktur. Ne Rusya, ne Çin ne de AB...

2-ABD bu tekelleri kullanarak, Washington merkezli bir dünya kurmalıdır. Bunu kısa sürede gerçekleştirmeyi başaramazsa, en geç 2015’lerde Çin, Rusya ve AB ilerleyecek, ardından da ABD’nin “tekelleri yapılanması”na karşı çıkacaktır.

3-ABD, 2000’li yılların başında tekelleri konumundan yararlanarak “kendisi merkezli” bir dünya kurma yolunda yeni girişimlerde bulunmaz ise, 10-15 yıl sonra bu tek yönlü üstünlüğü tuzla buz olacaktır. 178

4-ABD’nin dünyanın tek önderi ve başat güç olarak varlığı önemlidir. Uluslar arası sistemin önü alınamaz bir kaosa sürüklenmemesinin teminatı da budur!

177 Yalçın Sarıkaya, Amerika savunmasının yeniden inşası, 2023

178 Prof.Dr.Erol Manisalı, Jeopolitik, Kış 2003

Bu temel çerçeve içinde Amerikan İmparatorluğu'nun devamı, dünyanın selameti ve barışı ile birebir ilişkili, kaçınılmaz aynı fotoğrafta bulunan karelerdir. Dolayısıyla ABD'nin bir süpergüç olarak, dünyanın barış ve barışı koruyucu adresi olarak üstünlüğünü sürdürebilmesi için, sürekli olarak operasyonlar yapmak ve potansiyel rakiplerinin, fiilî rakip olma ihtimalini ortadan kaldırması zorunluluktur!

Yeni Amerikan Yüzyılı projesi, Bill Clinton döneminde bu ayrıcalıklı Amerikan pozisyonunun korunamadığını belirterek şu dört hususu da Beyaz Saray'ın önüne koymuştur.

1-Anavatanın savunulması,

2-Çoklu, eş zamanlı ve kayda değer alan savaşlarının kazanılması,

3-Kritik bölgelerde güvenlik çerçevesini şekillendirecek "Polis Teşkilatı" görevleri uygulamak,

4-ABD kuvvetlerinin, askerî işlerde devrim yapabilecek bir hale getirmek.

Projeye göre bu "Öz" misyonun gerçekleştirilmesi için stratejik nükleer üstünlüğün sürdürülmesi, personel gücü arttırılmalı ve ABD ordusu 21. Yüzyılın stratejik gerçekliklerine cevap verebilecek şekilde, tüm dünyaya yeniden konumlandırılmalıdır.¹⁷⁹

Neo-Con'lar dünyayı, kendilerini işte böyle tanımlıyorlar ve Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi ile de işi, kuvveden fiile döktüyorlar.

Bush'un iktidara getirilmesi, 11 Eylül ve nihayet yönetimin uluslararası operasyonlara başlamasının sağlanmasındanki temel aktörler de doğal olarak PNAC ve PNAC ekibi oluyor.

PNAC'den Türkiye'nin payına düşen

PNAC hazırladığı raporunda Türkiye için önemli ve altı çizilecek senaryolar öngörüyor. Düşman coğrafyasının Ortadoğu olarak belirlenmesi ile, Türkiye'nin Doğu bölgesinde büyük bir üs kurulmasını öngörüyor!

179 Prof.Dr.Erol, Manisalı Jeopolitik, Kış 2003

Tezkereler sürecinde ortaya çıkan Amerikan taleplerini işte bir de bu açıdan, Amerikan Yüzyılcıları ve onların senaryoları açısından okumakta faydalar var. Belgenin Türkiye'ye yönelik listesi 'üs' ile de sınırlı değil. PNAC önemli bir ABD deniz gücü varlığının da Karadeniz'de bulunması gerektiğine işaret ediyor.

Raporun Hava Kuvvetleri ve Hava Üsleri'ne ilişkin bölümünde de, İncirlik Üssü'nün "ciddi biçimde" iyiliştirilmesi gereğinden bahsediliyor.

- 1-Doğu Anadolu'da büyük bir üs,
- 2-Karadeniz'de sağlam bir ABD varlığı,
- 3-İncirlik'in ciddi bir biçimde büyütülmesi...

İşte Neo-Con'lara "Tezkere'nin Efendileri" ismini koymamızın gerekçesi. Yukarıdaki üç hayati talep, daha Irak savaşı çıkmadan ve tezkereler süreci başlamadan PNAC tarafından, ABD yönetiminin önüne konmuş ardından menü el değmeden ısıtılarak, Ankara'ya sunulmuştu.

Tezkere pazarlıklarında bütün olarak bu üç talebin hayata geçirildiğini izledik. Karadeniz'deki liman pazarlıklarının sebebi buydu. Karadeniz limanlarını ABD, Irak için değil dünya hakimiyetine giden yolu açmak için istiyordu. Doğu'daki Muş gibi hava alanlarının istenmesi, İncirlik'in bir krize dönüştürülerek Türkiye'nin yıpratılması hep bu teknik(!) taleplerden kaynaklanıyordu.

Bush Doktrini: Güçlüyüz öyleyse haklıyız

PNAC Türkiye ve dünya için hazırladığı menüsünü Bush doktrini ile devam ettirdi.

2002'de açıklanan ABD'nin Yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi (Bush Doktrini), Yeni Muhafazakâr'ların öteden beri savunageldikleri görüşlerin bir "Devlet Politikası" haline geldiğine işaret ediyordu.

17 Eylül 2002'de imzalanan ve 20 Eylül 2002'de kamuoyuna sunulan The National Security Strategy Of the United States Of

America/ ABD Ulusal Güvenlik Stratejisi; NSS bilinen adıyla Bush Doktrini, 11 Eylül sonrası Neo Con'ların kabul ettirdiği görüşleriyle ABD'nin dünyaya nasıl baktığını ortaya koyan, son derece anlamlı ve tarihi bir rapordur.

Bu raporla Bush hükümeti, daha önceki yönetimlerin aksine yeni ve son derece ayrıntılı bir Ulusal Güvenlik Stratejisi hazırlayarak, ABD'nin kısa, orta ve uzun vadeli stratejilerini kamuoyuna duyurmuştur.

NSS, diğer adıyla Bush doktrini ABD Başkanı'nın bir sunuş yazısını takiben, toplam dokuz bölümden oluşmaktadır. Dokuz bölümlük projenin, şu üç ana temayı öne çıkardığını söyleyebiliriz:

1-Küresel askerî, ekonomik, diplomatik ve kültürel alanlarda ABD'nin başat rolünü mutlak düzenleyici seviyesine taşınması için alınacak önlemler.

2-Geleneksel tehdit merkezli savunma anlayışının, muhtemel tehditlerini önlemeye yönelik "önalıcı saldırı" yaklaşımıyla değiştirilmesi.

3-Mevcut uluslararası hukukun ABD'nin beklentilerini tatmin etmediği noktalarda by-pass edilebilmesi.

Bush doktrinini açıklayan bu üç maddelik teorik çerçevenin pratik sonu ise şudur:

Terörizme ve ona destek veren başıbozuk devletlere karşı korkusuzca savaş açılacak, tehdidin ABD'yi vurması beklenmeyecektir. Bu amaçla dünyaya demokrasi yayılacak, hürriyetler korunacak ve tabii kaynaklar koruma altına alınarak, bölge halklarına iade edilecektir. Ancak uygulamadaki çelişkileri söylemek fazla bile olabilir ama, her şey bunun tam tersini göstermektedir. Irak'taki petrol ihalelerinin Başkan Yardımcısı Cheney'e yakın şirketlere verilmesi müttefikleri İngilizleri bile çileden çıkarmıştır. Yönetim 11 Eylül sonrası çıkarılan yeni Yurtseverlik Yasası ile kendi ülkesindeki birçok hak ve özgürlüklere kısıtlamalar getirmiştir. Yabancılarla, özellikle de Ortadoğulu göçmenlere potansiyel suçlu gözüyle bakılmaktadır. Ülkedeki kütüphane kayıtlarının bile incelemeye tâbi tutulduğu ABD'de, yeni muhafazakârların niyetlerinin Geor-

ge Orwell'in tarif ettiği Büyük Birader diktatörlüğü olabileceği kuşklarını güçlendirmektedir.

Yeni muhafazakârların ifade ettiği gibi Irak, Beyaz Saray'ın stratejisinde ilk büyük sınavı teşkil etmektedir, sonuncusu da olmayacaktır. Bu söz dünyanın birçok hükûmet yetkilisinin uykularını herhalde kaçırmıştır. Başkan Bush'un devamlı tekrarladığı "eğer bizden yana değilseniz, onlardansınız" sözünde tarafsızlığa, bağlantısızlığa yer yoktur. Bu bakış, soğuk savaşın başlarında Stalin'in söylediği sözlerle de paralellik teşkil ediyor. Bu, ya Amerikan sisteminin bir parçası ya da yok olacaksınız anlamına gelmektedir. Buradan rahatlıkla şu sonuca varabiliriz. Bahsedilen kutsal savaş, terörizme karşı olduğu iddia edilse de aslında ve açıkça dost olmayan ulus devletlere karşıdır.

Sonuç olarak teröristler bağımsız birer piskopat değil, birçok ülkenin para ve lojistik destek sağladığı ve o ülkelere çalışan birer taşeron şirkettirler!

Yeni muhafazakarlar 'hak güçlünüdür' mantığıyla; önleyici saldırı (Pre-emotion strike), tek taraflılık (unilateralism) gibi bir takım kararlarla milletlerin ekonomilerini ve egemenliklerini tehdit etmektedirler. Reel politikanın kurdu Dr. Kissinger'in de belirttiği gibi; yeni muhafazakârların küreselci neo-liberal politikaları ülkelerin ekonomilerini, demokratikleştirme politikaları ise 1648 Wespalia Barışı'ndan beri devam edegelen milletlerin egemenliğine dayalı düzeni yıkmıştır. Yerine kurulmak istenen ise Augustin ve Napoleon İmparatorluğunun Amerikan versiyonudur. ¹⁸⁰

Bu versiyon bugün tüm dünyanın karşısına 400 milyar Dolarlık savaş bütçesi (Bu rakam ABD'den sonra gelen 10 ülkenin savunma bütçesinin toplamından fazladır) ve dünya çapına yayılmış 500 üs'le çıkmaktadır.

Bush Doktrininin pratiğindeki gerçekler(!) ve bu gerçeklerin Neo-Con'larla ilgisi bir yana, en ilginç durum belki de George W. Bush'un bizatihi kimliğidir.

180 Soğuk savaştan Kutsal savaşa, A.İlhan, Türkiye dergisi

Commentary Magazine'nin baş yazarı Norman Podhoretz, derginin Şubat 2002 sayısında "4. Dünya Savaşı nasıl kazanılır" (Soğuk savaşı 3. Dünya Savaşı kabul ediyor) başlıklı yazısı ile Beyaz Saray'a giren Hristiyanlığın Yeniden Doğuş Tarikatı üyesi yeni Başkanı'nın, Tanrı tarafından kötülükleri yok etmek üzere gönderildiğine inandığını, bu amaçla terörizme herhangi bir şekilde destek veren ülkelerin ABD'nin hedefi haline geldiğinin, bizzat Bush tarafından defalarca teyit edildiğini kaleme aldı. Yazar bir ara not olarak savaş planlayıcılarının bu işin İslam'a karşı olduğunun gizlenmesi için, hiç değilse birkaç Müslüman ülkenin bu koalisyona katılması gerektiğine inandığını da ifade etmektedir. ¹⁸¹

Bush'un bir papazın elinde alkolü terketmesiyle oluşan Me-sihi kimliği, Neo-Con'ların siyah-beyaz renklerden oluşan dünyası içinde çok uygun bir zemin oluşturdu. Muhtemelen zaten bu kimyası nedeniyle "seçilen" Bush, 11 Eylül'den hemen sonra Kongre'de yaptığı konuşmada bakın ne diyor:

"Özgürlük ve korku, adalet ve zulüm daima savaş halin de olmuştur ve biliyoruz ki Tanrı, bunlar arasında tarafsız değildir."

Newseek, Bush'u ve başkanlığını "modern zamanların başkanları ve başkanlık dönemleri arasında en kararlı biçimde inanca dayalı olanı" şeklinde nitelendiriyor.

Başkanlık kampanyasını başlatmadan hemen önce 1999 yılında, henüz Texas Valisi olduğu dönemde, Protestan Papazları Valilik ikametgâhında toplayan Bush'un onlardan "el vermelerini istemesi", daha yüksek makamlara aday olmak için kendisine "çağrı" geldiğinden söz ettiğine bakılırsa Newseek'in bu tespiti çok da yanlış sayılmaz. ¹⁸²

¹⁸¹ A. İlhan, a.g.y sf,8

¹⁸² ABD politikasında yeni yönelişler ve dünya, sf.141, Ahmet K.Han

Aynı dergi Bush ve Tanrı başlığıyla yaptığı kapağında da şu ilginç notları “ABD’yi kim yönetiyor” dedirtecek bir önemle sunuyor:

“Bush her sabah güneş doğmadan uyanıyor. Beyaz Saray’ın koridorlarında ya da kuytu köşelerinde, protestan din adamlarının vaazlarını okuyor. Vaktinin büyük bir bölümünü İncil’e ve Evangelizmin önderlerinin yazdığı vaazlara ayırıyor. Bush bu eserleri büyük bir huşu ile tekrar, tekrar okuyor. Başkan’ın son okuduğu eser, 1917’de Mısır’da Türk ordusuna karşı savaşan Anzaklar’a moral veren Rahip Oswald Chamboins’e ait vaaz kitabı...

“Başkan Bush sadece iyi bir Evanjelik olmaya çalışmıyor. O aynı zamanda kendini bir Mesih zannediyor. Düşünüyor ki, dünyaya şeytanla savaşmak için gönderildim. Ve yine düşünüyor ki Saddam, şeytanın cisimleşmiş hali... Dolayısıyla Saddam ile savaşmak Bush’a göre, İlahi bir görev.”

İşte dünyayı tek başına yönetmeye talip ABD’nin en tepesinde bulunan ismin, Başkan Bush’un Newseek’in ifadeleriyle ruh hali bu...

Belki bu bilgiler dergiye sızdırılarak “Bakın tepenizde bir deli var, her şeyi yapabilir” imajı verilmeye, dünya zangır zangır titretilmeye çalışılıyor olabilir. Ama nereden bakarsak bakalım, hangi psikolojik harp tekniği uygulanıyor olursa olsun Beyaz Saray’da “Saddam’ı devirmeyi kendisine İlahi görev saymış” bir ismin oturduğu gerçeğini değiştirmiyor. Üstelik bu gerçekten tüm dünya savaşla, barutla nasibini alıyor. Ama patronun! Türkiye’ye yönelik niyetleri de hayra alamet değil.

Bush’un yanında “Pro-Türk” kalırım

Cengiz Çandar 25 Mayıs’ta Tercüman gazetesindeki yazısında ilginç bir anekdota yer verdi. Çandar, savaş baltasını belinden hiç çıkarmayan arkadaşı Paul Wolfowitz’e atfen şunları yazıyor:

“Benim düşüncelerim size sert gelebilir. Ama siz iyi ki Bush’un tavrını bilmiyorsunuz. Onun görüşlerinin yanında ben pro-Türk kalırım.¹⁸³ Başkan Türkiye deyince “geç, geç!” diyor, konuyu kapatıyor.”

Paul Wolfowitz’in, Başkan Bush’un Türkiye’ye yönelik niyetini doğrulayan başka olayları da biliyoruz. Örneğin Bush’un Erdoğan’a 13 Mart’ta gönderdiği 2. Johnson Mektubu, 4 Temmuz Süleymaniye baskını ya da Yaşar Yakış-Ali Babacan ikilisine kızgınlıklar... Yani Wolfowitz doğruyu söylüyor ve Beyaz Saray’da bir Türk dostu oturmuyor!

Peki Bush’u bu ruh haline sokan, şeytanla mücadele ettiğine inanan, inandıran şey ne? İşte bu noktada Neo-Con kavramı kadar, Evangelizmi de kafamıza ısrarla not etmemiz gerekiyor.

İsterseniz şimdi de Evangelizm’e bir bakalım. NeoCon’larla yaptıkları ittifaka ve işbirliğine...

Cevabın Evangelist geleneğin ahir zaman kehanetlerinde yazılı olduğunu göreceğiz.

Evangelik Mesihi Planı

11 Eylül olaylarının ardından dokuz gün sonra Başkan Bush, ABD’nin önde gelen altı Hristiyan dinî lideri ile Oval Ofis’te bir toplantı düzenledi. Southern Baptist Convention/ Güneyli Baptistler Kongresi adlı grubun bu görüşmede ayrıcalıklı bir yeri vardı. Örgüt gerek personel sayısı, gerek imkanlarının genişliği, gerekse Washington’daki etkinliği itibarıyla dünyadaki Protestan Misyonerlik Teşkilatları’nın en güçlülerinden ve Ortadoğu’ya misyoner gönderen cemiyetlerin başında gelmektedir.

Toplantı sonrasında Bush ile Güneyli Baptistler Kongresi’nin lideri arasında yaşanan muhabbet görülmeye değerdi. Örgütün Başkanı James Menrit çıkışta Başkan’ın elini sıkarak “Seni seviyorum” dedi. Başkan Bush duygulandı ve şu sözler dudaklarından döküldü:

¹⁸³ Türk dostu demek istiyor.

“Tüm Güneyli Baptistlere söyle, onlarla kardeş olduğumu ve onları çok sevdiğimi bilsinler...”

Başkan Bush’un fanatik derecedeki dindarlığından yukarıda bahsetmiştik. O çerçeve içerisinde Bush için bu türden sözler sıradan ama çok önemlidir ki inanılarak söylenmiş laflardır. Çünkü ABD Başkanı alkol bağımlısı iken bir rahip vasıtasıyla bu hastalığını yenmiş ve bunun Tanrı’nın bir lütfu olduğunu düşünerek kendini papazlara ve onların dinine adanmıştır.

Bush’un iltifat ettiği, daha ötesinde iman ettiği Baptist dinî lider, 16 Milyon üyeli bir örgütün başıdır. Baptistlerin çoğu Evanjeliktir. Bush da Hristiyanlığın bir mezhebi olan Evangelist Yol’una bağlıdır. Amerika’da 40 Milyona yakın Evangelist Hristiyan var. Rije Üniversitesi Sosyoloji Profesörü Milluanvitnike göre ise her dört Amerikan Yahudisi’nden biri Evangelistir. Bunların fundementalist derecesine varan bir dindarlıkları ve aşırı milliyetçi bir çizgileri var. Amerika’nın “gerçek sahipleri” olarak bilinen WASP kesiminin de motorlarından olan Evangelistler, özellikle milliyetçi-muhafazakâr tabana hitap eden Cumhuriyetçi Parti’nin de en verimli oy depolarından birisidir.

Evangelistler İsrail’e olan sevgilerini, onların Filistinlilere karşı yürüttükleri mücadeleye olan desteklerini her fırsatta dile getirirler. İsrail aleyhtarı her gelişmeye tepki göstermekten gurur duyarlar.

Evangelistlerin İsrail’e bağlılıkları ve sevgileri önemlidir. Çünkü Evangelistler Amerikan dış politikasını etkileyen en önemli güç odaklarından birisidir.

Peki bu desteğin kaynağı nedir sorusuna gelince.

ABD Ortadoğu’da bir savaşa sürüklenip, İsrail’e gözü kapalı destek verirken İncil’i dayanak göstermektedir. Çoğunluğu Yahudi Neo-Con’larla, Evangelik-Wasp’ları aynı noktada, dünyayı kana bulama ve Ortadoğu’da bir kıyamet savaşı çıkarma noktasında buluşturan ortak kaynak, onlara göre İncil’dir.

Hristiyanlık üç ana mezhepten teşekkül eder. Katolik, Ortodoks ve Protestanlık. Burada bahsettiğimiz Evangelizm, Protestanlığın bir alt koludur ve Scofield İncili'ni kabul eder. Scofield İncil'e göre, kıyamet kopmadan önce Hz. İsa'nın yeryüzüne ikinci kez inmesi gerekmektedir ki bu iniş şu açıdan önemlidir:

"Hz. İsa'nın ikinci doğuşu ile (yeryüzüne iniş) O'na inanma Evangeliklerin ruhları semaya yükseltilecek, onlar Hz. İsa ile Deccal arasında Armagedon'da yapılacak Kıyamet Savaşı'nı rahat koltuklarından seyredeceklerdir."

Scofield İncil'ine göre Mesih'in yeryüzüne inebilmesi için üç koşulun gerçekleşmesi gerekmektedir. Birincisi, Yahudilerin dünyanın dört bir tarafına dağılması. İkincisi, Yahudilerin toplanıp Küdüs merkez olmak üzere yeniden devletlerini kurmaları. Ve de üçüncüsü, Mescid'i Aksa'nın yıkılarak üzerine yapıldığı Hz. Süleyman tapınağının yeniden inşaa edilmesidir.

Evangelistler bütün bunların olacağına inanmaktadırlar. O nedenle ki İsrail'i sonuna kadar desteklerler. Bir başka ifadeyle İsrail Devleti'ne verilen sınırsız desteğin sebebi işte budur. Kıyamet Savaşı'nın yaşanıp ruhlarının semaya yükselebilmesi için, İsrail'in devletini kurup, Mescid'i Aksa'yı yıkarak Hz. Süleyman tapınağını inşaa etmeleri gerekmektedir.

İşte bu inanılmaz dinî söylem için sarf edilmiş, en az onun kadar inanılmaz sözler... Adres ABD Başkanlarından Jimmy Carter'ı gösteriyor:

"1948'de İsrail'in kurulması, Yahudilerin yüzyıllar önce sürgün edildikleri yerden sonunda İncil'de adı geçen topraklara tekrar döndükleri anlamına gelmektedir. İsrail devletinin kurulması, İncil kehanetinin gerçekleşmesidir. Yahut özü bu olaydır."¹⁸⁴

184 Grace Hallsell, Tanrıyı kıyamete zorlamak

Bakınız Ronald Reagan'ın seçilmesinde etkili olan Evangelist "Ahlak Çoğunluk" Lideri Jerry Falwell aynı konuda neler söylüyor:

"Teolojik açıdan her Hristiyan, İsrail'i desteklemek zorundadır. Şayet İsrail'i koruyamazsak Tanrı nezdindeki itibarımızı kaybederiz."¹⁸⁵

Çıkan sonuç şudur. Evanjeliklere göre Yahudiler, Kıyamet Savaşı'nın temel oyuncularıdır. İsrail'e bu savaşın yaşanabilmesi için yardım etmek, Allah'ın iradesine yardım etmekle eş anlamlıdır. Yani Kıyameti çabuklaştırmak, semaya yükselebilmek için İsrail'e yardım etmek gerekmektedir.

Son derece fundemantalist olan bu Hristiyan grubun, bir Yahudi devletini desteklemesinin sebebi işte budur.

Evanjelikler Kitab-ı Mukaddes'te de geçen Kıyamet Savaşı'nın, İsrail'deki Megiddo Ovası'nda yapılacağına da inanmaktadır. Bu son savaş Kitab-ı Mukaddes'te İbranice "Armageddon" diye geçmektedir. Armageddon "Megiddo Tepesi" anlamına gelmektedir. Yani bahsettiğimiz savaş, İsrail'in Megiddo Ovası'nda yaşanacaktır.

Hatırlatalım ki yukarıda "Üç şart" olarak ifade ettiğimiz çerçevede içinde, Armageddon Savaşı öncesinde İsrail'in "Eretz İsrail"de (Vadedilmiş topraklar) biraraya gelmesi icap etmektedir.

Kitab-ı Mukaddes'te çeşitli papaz okumalarına göre Armageddon'da çıkacak savaşın, 2000'li yıllarda olacağına dair işaretler vardır. Daha doğrusu kitap, bu şekilde yorumlanmaktadır. Bu savaşta İsraililer Deccal'ı öldürecek ve sonra yıllar süren bir barış dönemi başlayacaktır. Fundemantalist Hristiyan ve Siyonistlerin, İsrail'e olan yakın ilgilerinin nedeni, Mesih'in ikinci gelişine yolaçacak bu savaş bir an önce yerine getirmek için çalışmalarını gerektğine dair inançlarıdır. ¹⁸⁶

¹⁸⁵ a.g.e sf. 114

¹⁸⁶ Nuh Gönültaş, Bush ve Evanjelizmin Mesih planı

Petrol, OPEC'in Euro'ya geçme korkusu, savaşı yönetenlerin sahibi ya da yöneticisi oldukları şirketlerin kârlarını arttırma gayesi ya da yeni dünya düzeninin tek patronunun kim olduğunu göstermek... Tüm bunlar ABD'nin ana kıtadan ayrılıp, Ortadoğu'ya inmesinin sebepleri olarak gösterilebilir. Ancak bu denklemdeki hiçbir okuma, kârı zararın önüne geçirmiyor. Görünen ve anlaşılan o ki; Amerika'yı tetikleyen en temel argüman, Yahudilerin dünyaya yayılmaları ile başlayıp, Armageddon Savaşı ile sonuçlanacak bir ilahiyat hikayesine sahip, Evangelist anlayıştır.

Evangelizm ise Neo-Con'ların kucaklarında büyüttükleri bir sıçrama tahtası ve ABD'yi kullanma zemini olarak görülüyor. Neo-Con'lar 250 milyon Amerikalının, altı milyon İsrailinin çıkarlarına alet olmasını sorguladıkları bir ortamda sorunu kökünden çözüyorlar. Amerikalı Katolik ve Protestan lobilerle çekişen ve kavga eden İsrail lobisi sonunda kendi siyonist hedeflerini kabul eden bir işbirlikçi Siyonist-Hristiyan kadronun ABD'nin başına geçmesini sağlamıştır. Çünkü Evangelistler, Neo-Con'ların Tevrat'ta yazılı olduğunu iddia ettiği İsrail devletini desteklemektedirler. Böylece ABD'de İsrail lobisi çok rahat bir biçimde bütün Amerika'yı İsrail'in çıkarları doğrultusunda kullanabilmektedir. Hem de tüm iple rin düğümlendiği Ortadoğu'da...

Bu Evangelist motor Türkiye'yi de boş geçmiyor. Birincisi bölgenin doğal bir parçası, hem de en hayati bir parçası olarak boş geçmiyor. İkincisi Kıyamet Savaşı'na giden yolun vazgeçilmez şartlarından birisi olan, Arz-ı Mev'ud'un Türkiye sınırlarını da içermesi nedeniyle boş geçmiyor.

Armageddon Savaşı öncesinde tüm Yahudilerin Arz-ı Mev'ud sınırları içerisinde toplanması zorunluluğu, Türkiye'yi Evangelist-Neo-Con ittifakının hedefi haline getiriyor. Öylesine bir hedef olma hali ki, konunun nedeni fanatik bir din yorumuna dayandırıldığı için bunu ne akıl ne de güç durdurabilir!

Dünyayı yönetenler bırakınız maddi mutluluğu, sonsuz hayatın anahtarının da Arz-ı Mev'ud'a dahil, Doğu ve Güneydoğu topraklarımızı işgal etmekten geçtiğine inanıyorlar. Acı, bir boyutuyla komik ama bir büyük gerçek bu.

Arz-ı Mev'ud sınırları dahilinde kalan GAP topraklarında İsrail'in toprak satın alma hevesi sır değil. Daha da ötesinde İsrail yine aynı vadedilmiş topraklar statüsüne giren K. Irak'ta da savaşın ardından bulduğu ya da zaten bu iş için çıkarılan savaş boşluğundan yararlanarak toprak satın alıyor.

İsrail'in kuruluşunun ardından bu ülkeye götürülen ve Yahudi olduğuna inandırılan Kürt Yahudilerin de bölgeye döndürülecekleri iddiası, artık fiili bir duruma dönüşmüştür. ¹⁸⁷

Utah Üniversitesi Siyaset Bilimi hocalarından Dr. Hasan Kösebalaban'ın konuya ilişkin araştırmasında ilginç saptamalar var:

"İsrail ve Amerikalı Yahudiler, Irak ve Türkiye'deki Kürt sorununu ile yakından ilgililer. Bunun bir nedeni, K. Irak'ta yaşayan ve büyük bir bölümü İsrail'e göç etmiş bulunan Kürt Yahudileridir. İsrail, K. Irak'ta oluşacak bir devlet içinde Kürt Yahudilerinin haklarını garanti etmek ve onlara ağırlık kazandırmak için çalışıyor. Diğer taraftan Yahudi kamuoyunu Kürtler lehine etkilemek için, Kürtlerin Yahudi ırkı ile akraba olduğuna dair iddialar ortaya atıyor. Anlaşılan o ki İsrailliler, Kürtlerin yaşadıkları bölgeye M.Ö. 723 yılında sürgüne gönderilen Yahudi kabilelerinden geldiklerine inanıyorlar. En önemlisi bu Yahudi Kürtler üzerinden K. Irak'ta kendilerine bir nüfuz alanı açma arzusu taşıyorlar."

Tezkereler sürecinde en ağırlıklı pazarlıkların K. Irak için yapıldığı düşünülürse, çok anlamlı bir fotoğraf bu... ABD'nin hiç de akıllıca olmamasına rağmen kendisine partner olarak Türkiye'yi değil de, Kürtleri seçmesi de, yine bu kelâmi mantıkla an-

¹⁸⁷ 1948 yılında kurulan İsrail devleti nüfus ihtiyacını gidermek için, topraklarına nüfus ithal etmiştir. İsrail bu resmi politikası sebebi ile 1948-1952 yılları arasında "Operation Ezra" adı altında 120 bin Kürt, İsrail'e gizli operasyonla götürülmüştür. Geride kalan Yahudiler ise Barzani aşiretinin koruması altında kalmıştır. M5 savunma ve Strateji Dergisi "Bağdat Ekspresi", sayı 118, Nisan 2003

laşılır hale geliyor. Yani çıkar kavramı, manevi hesapların altından kalıyor.

Tezkerenin Efendileri, tezkere pazarlıklarını İsrail-ABD, ya da Protestan-Yahudi ya da Neo Con-Evangelik ilahiyatının şekillendirdiği çerçeve içinde yürüttüler.

Türkiye'nin ise bu şifreleri çözecek bir özel gözü, ya da kulağı elbette yoktu.

Kıbrıs da Evangelizmin sınırları dahilinde

Evangelist anlayış Armageddon Savaşı'ndan önce bir "Ye'cüc-Me'cüc" savaşı da dahil, bazı savaşlarda Evanjelistlerin de yer almasının kaçınılmaz bir şey olduğunu söylüyor. Peki bu Ye'cüc-Me'cüc kim? Bu konuda Evanjelist kaynaklar ne söylüyor?

Evanjelikler Ye'cüc-Me'cüc'ü Rusya olarak tarif ediyorlar. İncil'den alınarak yapılan yoruma göre Rusya, İsrail'i işgal edecek ve İngilizler ile Amerikalılar İsrail'e yardım ederek Ruslar'ı yenecekler. Evanjelikler, İngiliz ve Amerikalılar'ın İsrail'e hangi adresten yardım edeceğini de açıklıyorlar. Buna göre İsrail'in dostları Cleyde denilen yerden kalkarak, Yahudilere yardım edecekler. Şimdi sıkı durun Evanjeliklere göre Cleyde denilen yer, İncil'de geçen Darvel 11:30'daki Chittin kelimesinden hareketle Kıbrıs'tır.

Bundan sonrası sürpriz değil. Kıbrıs'ın doğal olarak Evanjeliklerin mezheb kardeşleri olan Ortodoks Hristiyanlar'da, yani Rumlar'da kalması gerekiyor.

Evanjelizm, Yahudi stratejisine öylesine uygun yorumlar yapıyor ki insana, bu Hristiyan iddialarını acaba bir Musevi mi yazdı? dedirtiyor. Üstelik ne hikmetse K. Irak'tan, K. Kıbrıs'a Türkiye'nin tüm kırmızı çizgileri, Evanjelist ilahiyatından pembeleşerek çıkıyor.

Ye'cüc-Me'cüc savaşlarının bir adresle sınırlı kalmayacağını da yine aynı zihniyet ifade ediyor. Bu adreslerden birisi de Irak ve Saddam'dı. Bush'un Irak savaşı için "ilahi görev" saydığı gerekçenin arka planı da bu mantığa dayanıyor. Saddam'ın şey-

tan, Bush'un Mesih olarak tarif edilmesi, ABD Başkanı'nın motivasyonunu mutlaka arttırmıştır. Ancak bir soru ortada duruyor. Ye'cüc-Me'cüc savaşları ne zaman sona erecek? Irak'tan sonra mesela İran'da, Suriye'de de Mesih Bush'un karşısına bir şeytan çıkacak mı? Bizim açımızdan daha da krit olanı, Irak savaşında Arz-ı Mev'ud'a sınırlarını açmayarak kapılarını kapalı tutan Türkiye, affedilmez bir günah mı işledi?

Mescid-i Aksa yıkılacak

Mesih İsa'nın yeryüzüne inmesi için üçüncü şart olan Süleyman Tapınağının inşaa edilmesinden bahsetmiştik. Peki bu iş nasıl olacak? Denilebilir ki koca bir devleti kurduktan sonra, eski bir tapınağı inşaa etmek o kadar zor mu olacak? İşte kritik sordurardan birisi de bu noktadır.

Çünkü Hz. Süleyman'ın yaptırdığı tapınağın yeniden inşaa edilebilmesi için, kısmen o tapınağın üzerine kurulmuş olan Mescid-i Aksa'nın yıkılması gerekmektedir!

Ariel Şaron'un iktidara yürüyüşüne Mescid-i Aksa'nın altına açılan temelleri ziyaret ile başladığını hemen hatırlatalım. Bu kuşkusuz bir tesadüf olamaz. Şaron, Mescid-i Aksa'nın yıkılması için bir savaş verdiğinin mesajını adeta ilan etmiştir. Evanjelik Hristiyanlar da Armageddon uğruna bu yıkımı ve Filistinlilerin bu uğurda cezalandırılmasını desteklemektedirler. İşte Filistin'in, Filistinlilerden temizlenmesinin! gereği ve destek noktası burasıdır. Ne kadar çok Filistinli ölürse Mescid-i Aksa'nın yıkılmasının önündeki engeller o kadar azalacaktır.

Türkiye'den istenen "koşulsuz lejyoner asker" talebi de Yahudi-Rus entelektüel İsrail Shamir'in ifadesiyle işte bu amaca yöneliktir.

Mesihî cunta Sion Tepesi'nde dünyanın merkezi olacak bir İsrail devleti için bütün ilahiyat ve fiziki zorlamayı ortaya koyarken, işin teorik altyapısını tüm dünyaya "Büyük Ortadoğu Projesi" ile duyurdu.

BÜYÜK ORTA DOĞU PROJESİ HER ŞEY “BÜYÜK İSRAİL” İÇİN

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Şubat 2004'te Washington'a yaptığı ziyaret, önümüzdeki 10 yıla ya da yıllara damgasını vuracak bir projeyi gün yüzüne çıkardı.

“Büyük Ortadoğu Projesi”

Bir Neo-Con imalatı olan Büyük Ortadoğu Projesi; “Yeni Amerikan Yüzyılı”, “Bush Doktrini”, “ABD Savunma Konsepti” gibi sihirli kelimelerin aslında en son versiyonu... B.O.P. için, “Yeni Dünya Düzeni” kavramının güncelleştirilmiş adı da diyebiliriz.

George W Bush'un ifadesiyle Büyük Ortadoğu Projesi, Ortadoğu'ya en kestirme ifadeyle özgürlük getirecek! ABD Başkanı özgürlükten neyi kast ettiğini şu örnekle anlatıyor:

“Ortadoğu'ya bu projeyle özgürlük ve mutluluk getireceğiz. Afganistan ve Irak bu projenin iki öncül adımıdır. ”

Bush'un B.O.P. için sarfettiği şu sözler de projenin, ABD Başkanı'nın kafasında nasıl görüldüğüne işaret ediyor:

“Bizden öncekiler, bu dava uğrunda kahramanca ve manevi bir açlıkla hareket ettiler...”

Bush'un açıklamaları Afganistan ve Irak'a saldırının psikolojik altyapısını oluşturan 11 Eylül'ün yerini başka ülkeler için, B.O.P'nin alacağını gösteriyor.

Yani 11 Eylül eskidi, yaşasın B.O.P!

Washington Post gazetesi Başbakan Erdoğan'ın Washington ziyaretinin hemen ardından 9 Şubat günkü sayısında, Haziran 2004 tarihinde başlayacak G-8 zirvesinde "Büyük Ortadoğu Projesi"nin bütün dünyaya ilan edileceğini duyurdu. Gazeteye göre aynı senenin aynı ayında İstanbul'da yapılacak NATO zirvesinde de, ABD konuyu masaya yatıracak daha doğrusu her ülkenin üzerine B.O.P'den düşen vazifeyi tevdi edecek! İstanbul ise B.O.P'nin atlama taşı olarak kullanılacak ve "ana üs" görevi görecek.

Büyük Ortadoğu Projesi eski Osmanlı hinterlandında hayata geçirilecek ve Kuzey Afrika'dan Kafkaslar'a, Anadolu'dan Arabistan'a kadar bütün bir İslam coğrafyasının, Anglo-Amerikan tezlerine uygun biçimde "dönüştürülmesi" işlevini görecek. ABD'nin kontrol altına almaya çalıştığı, yeni küresel düzeni belirleyecek güç mücadelesine sahne olan, dünya ticaret yollarını ve zengin enerji kaynaklarını barındıran bu büyük coğrafya, artık "İslam Coğrafyası" değil "Büyük Ortadoğu" olacak.¹⁸⁸

B.O.P. nedir?

Büyük Ortadoğu Projesi'nin biri görünen, diğeri de hedeflenen olmak üzere iki boyutu bulunuyor. Büyük Ortadoğu Projesi'ne görünen yüzüne Washington'un yazdığı senaryo, epeyce tanıdık.

Proje öncelikle Ortadoğu'ya tıpkı Afganistan ve Irak'a olduğu gibi "Özgürlük ve Refah" getirme iddiasında bulunuyor. Bu genel ifadenin dışında projenin getirmeyi tasarladığı diğer başlıklarda ise hayli ilginç şu maddeler var:

1) Terörle mücadele sloganı adı altında İslami hareketler tasfiye edilecek. Söylemleriyle ABD'yi rahatsız eden oluşumlar dağıtılacak.

2) ABD-İsrail karşıtlığını besleyecek eğitim müfredatı değiştirilecek. Bu konudaki çalışmalar başlamış durumda. Filipinler-

188 İbrahim Karagül, 10 Şubat 2004 yeni Şafak

deki ‘malûm’ medreselerde ve Ortaasya’daki ‘malûm’ okullarda CIA uzmanları ders veriyor. Endonezya, S. Arabistan ve Mısır’da eğitim müfredatları bu temel ilkeye uyarlanarak, gerekli değişikliklere kavuşturuldu.

3- Bölge ülkelerinin askerî gücü zayıflatılacak. Kitle imha silahlara sahip olan, olmaya niyetlenen ülkeler, Pakistan, İran, Endonezya ve Türkiye’nin askerî gücü sınırlandırılacak.

4- Yeniden Marshall yardımları başlayacak ve bu ülkelerin Dünya Ticaret Örgütü’ne üye olmaları sağlanacak. Böylece Amerikan nüfuzunun yaygınlaşmasının önü açılacak.

5- Bölgede Batı karşıtlığını besleyen anlaşmazlıklar çözülecek. Bazı anlaşmazlıklar ise Afganistan, Irak ve Filistin’de denendiği gibi “Karzai Modeli” şeklinde ve ABD çıkarlarını önceleyen yönetimlerin iş başına getirilmesiyle dondurulması sağlanacak.

6- Batı’nın askerî ve ekonomik kontrolünü açacak yönetici kadroların oluşturulması, güçlendirilmesi ve işbaşına gelmeleri sağlanacak.

7- Kafkasya, Orta Asya, Güney Asya ve Ortadoğu’da; AB, Rusya ve Çin’in durdurulması ile Türkiye’nin bu cephede kulanılması sağlanacak.

8- “Ekonomide Yenilik” slogan ile Müslüman ülkelerin askerî ve siyasî gücü zayıflatılacak.

9- Nüfus artışı yavaşlatılacak.

10- Ortadoğu’da Türkiye öncülüğünde Batı’nın hazmedebileceği türde bir İslam anlayışının geliştirilmesi ve bölgenin bu paralelde dönüştürülmesi sağlayacak. ¹⁸⁹

Büyük Ortadoğu Projesi’nin görünen yüzünde yer alan açık ve net hedefler bunlar. Condoleeze Rice’ın “Kafkaslardan Kuzey Afrika’ya kadar 22 ülke geçişecek” dediği şeyin adı, bu kapsam çerçevesinde karşımıza B.O.P olarak çıkıyor. Tek tek her boşluğun hayat geçmesi konusu ise B.O.P’yi geleceğe dönük bir senaryo olmasının dışında el’an uygulanacak bir proje olduğuna da işaret ediyor.

189 İbrahim Karagül, 13 Şubat 2004 yeni Şafak

Peki B.O.P'nin görünmeyen derininde ne var? Şimdi de ona bir bakalım.

Hedef büyük İsrail

1. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı koşullardan faydalanan Yahudi nüfusu, 1900'lü yıllardan başlayarak Filistin topraklarına yerleştirildi. 2. Dünya Savaşı'nın ardından ise bu nüfus, aynı topraklarda bir Yahudi devletine dönüştü. Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte bu kez İsrail, soğuk savaş koşullarının oluşturduğu ortamdan da faydalanarak Tevrat'ta yazıldığı iddia edilen hedefe ulaşmak, yani Nil'den Fırat'a kadar Büyük İsrail Devleti'ni kurmak için bir kez daha harekete geçmiş durumda.

Kudüs'ün yanıbaşındaki Sion Tepesi'ni dünyanın merkezi yapmayı ve buradan bütün dünyayı yönetecek bir kale oluşturmayı kutsal bir amaç olarak kendilerine hedef seçenler, Tevrat'ta dile getirilen coğrafyada işgalin düşmesine basmış durumdalar. Nil ve Fırat arasında kalan vadedilmiş toprakları bu insanlar, kendileri için sunulmuş yerler olarak görüyorlar. Bunun için 4. Dünya Savaşı'nı başlatmak da dahil, herşeyin mübah ve meşru olduğuna inanıyorlar. Sovyetlerin dağılmasının ardından oluşan "Yeni Amerikan Yüzyılı"nda İsrail, işte bu ideale doğru ilerlemenin vasatını B.O.P. üzerinden gerçekleştirmek istiyor!

Büyük Ortadoğu Projesi'nin derin yüzü, gizli hedefi işte budur. Yani Nil'den Fırat'a kadar Tevrat'ta vazedildiği iddia edilen topraklarda, Büyük İsrail Devleti'ni kurmak...

Proje İsrail orjinlidir ve de bu işin kaynağı, yönlendiricisi, yönetimi İsrail'in, ABD'deki uzantısı Neo-Con'ların üzerindedir.

Neo-Con'lar, Büyük İsrail Projesi'ni hayata geçirebilmek için öncelikle bu ideale başka bir açıdan inanan, Evanjelik Hristiyanlığı ABD'de iktidara taşıdılar. Bush bu amaç doğrultusunda Beyaz Saray'a Başkan tayin edildi. Böylece ABD kamuoyu bir "11

Eylül" iknasından da geçirilerek, Ortadoğu'da İsrail adına ama Evanjelizm'e hizmet edildiği zannedilecek bir operasyona tabi tutuldu. Sonuç B.O.P. 'nin ifadesiyle söylemek gerekirse "severek ya da zorla" İslam coğrafyasının değiştirilmesi, İslam'ın dönüştürülmesi olarak tüm dünyaya ilan edildi.

Peki bu projede Türkiye'ye düşen, daha doğrusu mevcut hükümete verilen vazife nedir? İsterseniz bu sıcak soruya cevap arayalım.

Büyük Ortadoğu'nun başkenti İstanbul mu olacak?

B. O. P'nin dünyaya ilan edileceği NATO toplantısının Haziran 2004 yılında İstanbul'da yapılacağını söylemiştik. Başbakan Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün bu iş için fazlasıyla gönüllü olduklarını ve İstanbul'un projenin üssü olması için iddialı demeçleri arka arkaya verdiklerini ifade edebiliriz.

Hatta B.O.P'nin açıklanmasının ardından Türkiye gelerek kaygılarını bildiren Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'e, Abdullah Gül'ün şu cevabı bu onayı yansıtmaya yeter:

"Biz sizin gibi düşünmüyoruz. B.O.P'nin dışında kalmayız ve kalamayız."

Başbakan Erdoğan da 16 Şubat akşamı katıldığı bir televizyon programında B.O.P'den duyduğu heyecanı ifade ederek, bu projeye birlikte Diyarbakır'ın yıldızının parlayacağını duyurdu. ¹⁹⁰

Bir zamanlar eski Başbakan Mesut Yılmaz'ın "AB'nin yolu Diyarbakır'dan geçer" cümlesinde olduğu gibi Erdoğan da bu sözlerle, B.O.P için Kürdistan senaryosuna başkent seçilen Diyarbakır'ı gözden çıkardığını, bu işe ram olacağını ilan etmiş oldu. Yani AKP hükümeti B.O.P'ne gönüllü ve projenin bir parçası olmaya, üzerine düşen rolü oynamaya hazır. Toptan değerlendirmenin sonucu bu. İsrail ve ABD ortaklığı da zaten Türkiye için bunu öngörüyor.

¹⁹⁰ Kanal D, Teke Tek programı, 16 Şubat 2004

Şunu hemen belirtelim ki Türkiye'nin kendisi İsrail ve ABD'nin bizzat hedefi olduğu kadar, aslında bu iki ülkenin Ortadoğu'ya yönelik operasyonları da hep Türkiye üzerinden yürütülmüştür. Özellikle son dönemde Ankara'ya atanan büyük elçilerin neredeyse tamamının Yahudi asıllı olması bir tesadüf değildir.

İsrail'e verdiği destekle bu ülkeyi yaşatan Türkiye, şimdi de B.O.P ile aynı devletin "Büyük" sıfatı kazanmasına gönüllü talip oluyor.

B.O.P'nin hüküm sürmeyi planladığı coğrafya eski Osmanlı hinterlandıdır ve ilginçtir ki "Yeni Osmanlılık" adıyla Türkiye'de yapılan tartışmaların sebebi de yine aynı projedir!

Osmanlı, hüküm sürdüğü bölgeyi eyaletlere dayalı olarak yürütmüştür. İngiltere 1. Dünya Savaşı sonunda "Dörtlü konfederasyon" formülünü ilk ifade eden ülkedi.

Bu modele göre Balkanlar, Kafkaslar, Orta Doğu ve Orta Asya diye dört federasyon oluşturulacak, bunları da "ılımlı bir halife" şemsiyesinde, dörtlü konfederasyon yönetimi çekip çevirecekti. Model, 1. Dünya Savaşı öncesinde, İngiltere tarafından Asya'yı yönetmek için hazırlanmıştı. Bu planın alt yapısını kurana ABD, şimdi aynı senaryonun gerçekleşmesini hedefliyor.

Orta Doğu Birleşik Devletleri Senaryosu'nu 6 Ocak 1996 günü Bernard Lewis, İstanbul'da kısmen açıklamış, Talabani de, "Hayalim, İstanbul'un başkent olduğu Ortadoğu Birleşik Devletleri" demişti. Onlardan çok önce, 1991 yılında Şimon Peres, İstanbul'da yapılan Sosyalist Enternasyonal Toplantısı'nda Ortadoğu Güvenlik ve İşbirliği Konferansı toplanmasını ve OĞİT'in kurulmasını istemişti. ¹⁹⁰

İstanbul'a burada verilen misyon, B.O.P'nin hedefi olan Türkiye'yi ikna etmekten ibarettir. Yoksa Büyük Ortadoğu Projesi'nin başkenti Kudüs'tür ve sınırları da "genişletilmiş Arz-ı Mev'ud" yorumuyla İstanbul'a kadar uzanmaktadır. Zaten İstanbul olmadan, Ortadoğu'ya hakim olmanın imkanı yoktur.

İslam'ın Dönüştürülmesi Misyonu: "Protestan İslam"

Büyük Ortadoğu projesinin en can alıcı noktasını "İslamın değiştirilmesi" başlığı oluşturmaktadır.

"Protestan İslam" kavramıyla da isimlendirilen bu projenin esası "İslamın, Batılı değerlere ve Batı sömürgeciliğine karşı çıkışının engellenmesi" olarak özetlenebilir.

Büyük Ortadoğu Projesi'ne göre "İslam", küreselleşme olarak takdim edilen ABD-İsrail ortaklığının dünya imparatorluğuna tek engel güçtür. Bu nedenle İslamın "içeriden" veya deyim yerinde ise "kimyasal" bir değişime, dönüşüme tabi tutulması gerekmektedir. Bu süreçte B.O.P'nin mimarları, Müslümanları kabaca ikiye ayırmaktadır.

Amerikan projelerini ve hegemonyasını açık-saçık sorgulayanlar, fundamantalist (radikal) olarak, uyum içinde olanlar ise liberal (ılımlı) Müslümanlar tanımına uydurulmaktadır. Burada temel ölçüt küresel düzene itiraz edip etmeme özüne odaklanmıştır. Mesela bu anlamda İslam dünyasının radikal olarak tanımladığı Vehhabiler ya da reformist Fazlur Rahman "ılımlı Müslüman" kategorisine dahil edilmektedir. Çünkü ve iki adres de olanca Amerikan çıkarlarına sadakatle bağlıdır.

Buna karşılık Amerika'nın zulüm ve tahakkümünü sorgulayıp, masumların ve mazlumların haklarını savunan Müslümanlar, ister Gandhi tarzı pasif direnişte (sivil itaatsizlikte) bulunsun, ister nefsi müdafaa için Filistin'de olduğu gibi silahlı eylemde bulunsun fark etmez "fundamantalist/radikal Müslümanlar" olarak yaftalanmaktadır.

İşin bir başka ilginç boyutu da şu ki B.O.P. , İslam'ı bu iki dalga boyutu dışında kabul etmiyor. Yani ya radikal olacaksınız, ve düşman tanımına gireceksiniz, ya da uyumlu olacaksınız ve ABD-İsrail tahakkümüne ses çıkarmayacaksınız...

Bu çerçevede içinde sömürgeciliğe ve misyonerliğe direnmek

fanatizmdir. Şehitlik kavramı ise affedilir gibi bir şey değildir. Mesela ABD eski başkanlarından Ronald Reagan şehitlik ve Müslümanın cennete gitmesi inancını bir savaş gerekçesi olarak görüyor:

“Yakın geçmişten bu yana, gerçek bir dinî savaşın çıkma ihtimaline şahit olmaktayız. Bu savaşın nedeni, Müslüman toplumların, Hristiyan ve Yahudileri öldürme uğrunda hayatını kaybetmelerinin kendilerini cennete götüreceği düşüncesine yeniden sarılmış olmalarıdır.”

Yine ABD eski başkanlarından Bill Clinton, B.O.P’nin gün-yüzüne çıktığı günlerde (Ocak 2004) ve Başbakan Tayyip Erdoğan’ın da katıldığı Katar’da ki toplantıda, şu mesajlı açıklamayı yapmıştı:

“Hz. Muhammed yaşasaydı emin olun eşi otomobil kullanır, kendisi de araba üretti.”

Clinton bu sözlerle İslam’ın bir değişime ihtiyacı olduğunu vurgulamaya ve hafızalara kazımaya çalışıyor. Kullanılan bu argümanın arkasında ise B.O.P yatıyor. Yani Büyük İsrail Devleti’nin kurulmasına izine verecek bir düzenin varlığı için İslam’ın sorgulanması ve Arz-ı Mev’ud’a giden yolların açılması...

İşin en ilginç tarafını ise İKÖ toplantısında aynı günlerde Tayyip Erdoğan’ın yaptığı konuşma oluşturuyor.

Başbakan Erdoğan “İslam Ortak Pazarı anlayışı yanlıştır” derken aslında Bill Clinton’un dilinden ve onun şifreleriyle konuşuyordu. Abdullah Gül’ün İslam ülkelerinde yapılan her toplantıda “kadın haklarından” bahsetmesi, “niçin geride kaldık, kendimizi sorgulamalıyız” sözleri yine aynı adrese, B.O.P’ye çıkarılmış şapkadan başka bir şey değil.

Hükûmetin Diyanet’ten sorumlu bakanı bir misyonerlik çalışması olan “Dinlerarası Diyalog” fikrinin Türkiye’de en önde gelen ismidir. Diyanet İşleri Başkanı ise hemen her konuşmasında içinden reform geçen ve Müslümanları geri kalmakla suçlayan konuşmalar yapıyor. Bir sivil toplum teşkilatı olarak Fethullah Gülen bu senaryoda “halkın hazırlanması” rolünü üstleni-

yor. Bu ilginç cemaatin önderine göre; Hristiyanlar da, Yahudiler de cennete girebilir. Tıpkı Reagan'ın dediği gibi... Bu cümle-
nin devamında ise doğal olarak şu var:

“Öyleyse Hristiyan ABD ve Yahudi İsrail'e karşı durmanın hiçbir manevi gerekçesi yok. Dolayısıyla Büyük İsrail Devleti de kurulabilir, bunun da hiçbir sakıncası yok...”

İslam'ın değişimi ve dönüşümü, yani Protestan İslam, AKP hükümeti ile bir cemaati aynı misyonun parçaları olarak et ve tırnak gibi kaynaştırıyor. Türkiye'nin AB macerası da, Tezkere serüveni de sonuçta işte bu Protestanlaştırmanın kapılarını açıyor.

İŞGAL TAKVİMİ

20 Şubat 2003: Mardin ve Batman havaalanlarında inceleme yapan 6 kişilik ABD heyeti, sanayi sitesinden sebze haline kadar her şeyi denetledi. Heyet, esnafın gönlünü kazanmak için çeşitli siparişler verdi.

21 Şubat 2003: Nato Avrupa Kuvvetleri Komutanlığı, Türkiye'ye yollanacak ve Konya'da konuşlanacak 5-6 Awacs uçağının 27 Şubat'ta operasyonel hale geleceğini açıkladı.

21 Şubat 2003: ABD Avrupa Kuvvetleri 7. Ordu Komutanı Orgeneral Burwell Bell, Mersin ve İskenderun Limanları'nda incelemede bulundu. İncirlik Üssüne inip, oradan Mersin'in Silifke ilçesine bağlı Taşucu Beldesi'ne geçen Bell'i, Akdeniz Bölge Komutanı Tuğamiral Hasan Hosgit, 5 deniz subayı ve Silifke İlçe Jandarma Bölük Komutanı Üsteğmen Yener Kavlak karşıladı! Sivil bir minibüsle üssü gezen ABD'li General, Mersin'deki orduvine geçip, oradan İskenderun'a gitti. İskenderun Limanı'nda yaptığı incelemelerden sonra Bell, Deniz Üs Komutanlığı'nı ziyaret etti.

22 Şubat 2003: Dört C17 kargo uçağı Diyarbakır Havaalanı'na indi ve beraberinde tabutlar ve ceset torbaları getirdi.

22 Şubat 2003: Batman Hava Üssü'ne 250 ABD askerinden sonra, C17 Kargo uçakları ile mühimmat yığınağı gerçekleştirildi.

22 Şubat 2003: Aralarında bir generalin de bulunduğu ABD'li heyet, Mersin ve Sabiha Gökçen'den sonra, Gaziantep Havaalanı'nda incelemelerde bulundu.

24 Şubat 2003: İskenderun Limanı'na, ABD'nin ikinci RO-RO gemisi yanaşarak 310 parça askeri teçhizat indirdi.

26 Şubat 2003: İskenderun Limanı'na ABD asker ve teçhizatını getirmek üzere 3 gemi daha yanaştı ve yüklerini indirdi. Bu gemilerle limana gelen ABD askeri gemi sayısı 5'e yükselmiş oldu.

26 Şubat 2003: Nato'ya ait ilk Awacs uçağı, aralarında bir Alman generalin de bulunduğu askeri heyetle Konya'daki üsse iniş yaptı.

26 Şubat 2003: RO-RO gemisi Antares, içindeki araç ve mühimmatı boşaltarak geceyarısı limandan ayrıldı.

27 Şubat 2003: İskenderun Limanı'na ABD donanmasına ait "Capella" isimli bir kargo gemisi ile "Gute" ve "Rozara" adlı RO-Ro gemileri yanaştı.

27 Şubat 2003: Güneydoğu'da kurularak ABD üslerini korumak için konuşlandırılacak ilk patriotlar, İskenderun Limanı'na indirildi.

27 Şubat 2003: Tezkerenin kabulü durumunda ABD muharip unsurlarını ve özellikle tanklarını İskenderun Limanı'ndan, K. Irak'a taşıyacak özel vagonlar Kapıkule Sınır Kapısı'ndan Türkiye'ye giriş yaptı.

28 Şubat 2003: İlk patriotların İskenderun'a gelmesinin ardından yeni patriotları taşıyan 3. gemide aynı limana yanaştı.

2 Mart 2003: Mardin'de Organize Sanayi bölgesindeki Un fabrikasında eli silahlı ABD'li askerlerin varlığı ve bunların teçhizatları televizyonlar tarafından yayınlandı.

2 Mart 2003: Adana İncirlik Üssü'nden yola çıkan 10 otobüs dolusu asker ve 40 TIR Mardin'e ulaştı. ABD'li yetkililer, askerlerini ve teçhizatlarını yerleştirmek için Organize Sanayi Bölgesi'nde birçok fabrikayı kiraladı. Amerikalılar, Kızıltepe İlçe-si'ndeki Işıklar Petrol Ofisi ve yanındaki TIR parkını, Mardin Karayolu üzerindeki eski İplik Fabrikası Kidas'ı ve Organize Sanayi Bölgesi'ndeki onlarca fabrikayı altı ay süreyle kiraladı.

2 Mart 2003: Türkiye'nin savunması için getirildiği iddia edilen ama nedense ABD'nin konuşlandığı üslerin bulunduğu

yerlere kurulan Patriot Füzeleri'nin ikisi Diyarbakır Havaalanı'nın kuzey kısmına kurularak hazır hale getirildi. İki Patriot füze rampası, 2'nci Taktik Hava Kuvvet Komutanlığı'na Hollandalı Yarbay Erik Abma komutasındaki 360 personel tarafından kuruldu ve hazır hale getirildi.

İzmir Limanı'na 320 askeri araç indi. Bu araçlar daha sonra karayolu ile İncirlik Üssü'ne ulaştı.

3 Mart 2003: Akşam saatlerinde Mersin Limanı'na, Antil Adaları bandralı 2600 grostonluk Ingoze isimli gemiden Nato'ya ait askeri konteynırlar indirildi.

3 Mart 2003: Ankara'daki ABD büyükelçiliğinde görevli iki askeri ateşe (Daniel Bates ve Joseph Collins), beraberindeki 50 silahlı ABD askeri ile K. Irak'a geçiş yapmak istedi. Sınırdan geri çevrilen konvoy İncirlik'e döndü.

4 Mart 2003: ABD, TCDD'den kiraladığı 300 vagonla, malzemelerini İskenderun'dan Diyarbakır'a taşımaya başladı. Tren geceyarısı Diyarbakır Garı'na geldi.

4 Mart 2003: Adana Konsoloslugu'ndan bir grup ABD'li, Antalya'da otellerde incelemelerde bulundu. ABD'li yetkililerin Falez Oteli, ABD'li personelin aileleri için kapatmayı planladığı belirtildi.

4 Mart 2003: Mersin Limanı'na giriş yapmak isteyen Bahama bandıralı Cec Meridian adlı gemiye Mersin Liman Başkanlığı izin vermedi. Bunun üzerine gemi, uluslararası sulara çıkarak 40 mil açıkta demirledi. Devlet Liman İşletmeleri Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler sonunda 102 konteynır tıbbi malzeme ve gıda maddesi taşıdığı bildirilen Cec Meridian adlı gemiye özel izin verilerek limana yanaşması sağlandı. Gece saat 24 00 sularında limana giriş yapan gemiye Akdeniz Bölge Garnizon Komutanlığı'ndan bir botla, limanda kılavuz hizmetleri veren DOK Kaptanlığı'ndan bir klavuz gemisi eşlik ederek, 12 nolu rıhtıma yanaşması sağlandı.

6 Mart 2003: ABD'nin 20 bin grostonluk Ro-Ro kargo gemisi ikinci kez İskenderun Limanı'na gece geç saatlerde giriş yaptı ve

sabaha kadar boşaltma işlemi gerçekleştirildi. Aynı gemi daha önce 24 Şubat'ta yük boşaltmıştı.

6 Mart 2003: NATO Güney Avrupa Müttefik Kuvvetler Komutanlığı'ndan yapılan açıklamada, Hollanda'dan Diyarbakır ve Batman'a ulaşan patriot hava savunma sistemlerine sahip üç füze bataryasının harekâta hazır olduğu bildirildi.

6 Mart 2003: ABD'nin nükleer uçak gemileri Theodore Roosevelt Mersin, Harry S. Truman Alanya açıklarında, güdümlü mermi taşıyan üç kruvazör ile yine güdümlü mermi taşıyan beş destroyer Antalya ve Girit açıklarında, altısı nükleer yedi denizaltı ise Akdeniz'in Türk ve uluslar arası sularında bulunmaya devam ediyor. Akaryakıt tankeri ile mayın avlama gemileri Antalya Körfezi ile Alanya açıklarında operasyon yapıyor.

6 Mart 2003: Hatay eski milletvekili Mehmet Silay, İskenderun'da Cabir Otel, Hataylı Otel, Kıyı Otel ve Petrol Ofisi misafirhanelerinde toplam dört bin ABD askerinin kaldığını söyledi.

7 Mart 2003: Mersin Limanı'nda kira anlaşması yapılır yapılmaz, liman operasyon müdürü Bedir Küçükşahin'in görevden alınmasına neden olan Bahama bandıralı Cec Meridian'ın yükü boşaltıldı.

7 Mart 2003: Yapılan pazarlıklar sonucunda, İskenderun Limanı'nı aylığı 3 milyon dolara kiralayan ABD, Mersin Limanı'nı da yine aylık 220 bin dolara kiraladı. Kiralanan alan 11 bin metrekare.

8 Mart 2003: ABD, Mardin Kızıltepe Organize Sanayi Bölgesi'ndeki dükkanların ardından Nusaybin Sanayi Sitesi'nde 150 dükkan (toplam 253 bin dolar) ve 10 bin dönüm arazi kiraladı. ABD bir dönüm arazi için dönüm başına 200-300 dolar veriyor. ABD'li yetkililer, Habur Sınır Kapısı'na giden transit yol üzerinde bulunan Idil İlçesine bağlı Oyak, Kurtuluş, Ugrak, Özbek, Mirca ve Çigir köylerinde de yaklaşık 10 bin dönüm arazi kiraladı. Kiralandığı süre içinde tarlalarına giremeyecek köylüler ürünlerinin karşılığının ödenmesini istediler.

8 Mart 2003: İskenderun Limanı'ndan 29 ve 14 Tırlık iki konvoy yola çıktı. İlk konvoyun tamamı ve ikinci konvoydaki tırlardan üçü Mardin'e gitti. Hummer cip yüklü 11 TIR Adana-Ceyhan Karayolu üzerinden geldi ve İncirlik Beldesi'nden geçerek 10. Tanker Üs Komutanlığı'na giriş yaptı.

8 Mart 2003: Gece İskenderun Limanı'na dokuzuncu gemi de yaklaştı. Gemi askeri malzeme yüklü Liberya bandıralı "Roka Dalmas" gemisiydi.

8 Mart 2003: İskenderun'dan başlayıp Nusaybin'e kadar ulaşan ve Yenice İstasyonu'nu da içeren demiryolu güzergahı için yapılan pazarlık sürüyor. Ücreti yüksek bulan ABD'liler sorunun çözülmesi için Ulaştırma Bakanlığı'na başvurdu. Ulaştırma Bakanlığı topu, Genelkurmay ve Devlet Demiryolları'na attı. ABD'lilerin hat etrafında arazi kiralamak içinde görüşmeler yaptığı belirtiliyor.

8 Mart 2003: Mardin'i lojistik üs yapan ABD'liler arazilerden sonra bölgelerdeki mağaraları da kiralamaya başladı. Kızıltepe'nin Sencan Köyü'ndeki mağaralar inceleniyor. Aynı ilçenin Damlalı Köyü'ndeki araziler konusunda ise ABD'liler el sıkıştı. Köy sakinlerinden Nezir Özdemir, 420 dönüm arazi kiraladıklarını belirtti.

12 Mart 2003: İskenderun Limanı'ndan askeri araç ve malzeme taşıyan 37 araçlık TIR konvoyu G. Antep Havaalanı'na hareket etti. İncirlik Üssü'ne 10 TIR dolusu tıbbi malzeme geldi.

16 Mart 2003: İskenderun Limanı'na bir İtalyan bandıralı gemiden indirilen askeri araç ve gereçler 104 TIR'a doldurularak, sabah erken saatlerden itibaren Mardin ve G. Antep'e sevk edildi. İtalyan bandıralı 42 bin grostonluk Republica Diroma adlı gemide ABD ordusuna ait 713 adet askeri araç ile askeri malzeme bulunuyordu. Ayrıca İtalyan bandıralı gemiden önce de İskenderun Limanı'na 6 Amerikan gemisi yanaştı.

16 Mart 2003: İskenderun Limanı'ndan 100 araçlık bir konvoy Mardin ve Diyarbakır yönüne hareket etti. ABD'liler araçları sivil TIR'larla değil kendi araçlarıyla bizzat taşıdılar.

23 Mart 2003: İncirlik Üssü'ne muhtemel bir saldırıya karşı patriot füze bataryası kuruldu.

23 Mart 2003: Ş. Urfa'nın Birecik ve Viranşehir ilçelerine bağlı Özveren ve Ayaklı köylerine Türk Hava Sahası'ndan geçen iki ABD uçağından "yanlışlıkla!" iki bomba düştü. Bombalar şans eseri boş araziye düşerken, bombaları incelemek üzere bölgeye gelen ABD heyetini protesto eden köylülere karşı Türk jandar-ması korudu.

23 Mart 2003: ABD'liler Mardin Nusaybin ilçesinde kirala-dıkları sanayi bölgesinden çekilme görüntüleri verirken Mersin Silifke, Taşucu Limanı'ndaki çalışmalar altı iş makinesi ile sürü-yor. Mardin Nusaybin'den toplanan ABD'lilerin teçhizatlarını TIR'larla İskenderun yerine Mardin Kızıltepe'deki merkezlerine götürmesi dikkat çekti. İskenderun'da ise yüklü olarak bekle-yen TIR'lar yüklerini boşaltarak limandan ayrıldı.

23 Mart 2003: ABD askerleri Mardin'de kiraladıkları KIDAŞ İplik Fabrikası etrafındaki tel örgüleri sıklaştırdı ve kum torba-larından yapılan siperlerde eller tetikte beklemeye başladı.

25 Mart 2003: Mersin Limanı'na gece giriş yapan biş bin grostonluk konteynır gemisi "Rostoc", beraberinde 64 kontey-nırlık lojistik ve destek malzemesi getirdi. Bu arada 10 numara-lı rıhtımda bulunan "Pasifik Link" adlı gemideki konteynırlar-dan 20'sinin de yine ABD'ye ait olduğu ifade ediliyor.

26 Mart 2003: 11 gün limanda bekletilen "Repuplica di Ro-ma" isimli gemi limana ambalajlanmış ve demonte halde 6 adet Blakhawk tipi Uh-60A tipi helikopter indirdi.

27 Mart 2003: ABD, Kuzey Irak'a 1000 kişilik birliği paraşüt-le indirdiği gün, yine ABD'ye ait iki Skorsky helikopterin Cizre semalarında tanker uçağından yakıt ikmali yaptı.

27 Mart 2003: ABD'nin Kuzey Irak'ta bulunan 280 kişilik özel biriliğinin komutanı General Hanry Osman karargahını, Türkiye'nin Irak sınırında yeralan Silopi'ye kuracağını açıkladı.

29 Mart 2003: Batman Hava Üssü'ne C-17 kargo uçakları aracıyla sevkıyat sürüyor. Sabah ve öğlen Batman Üssü'ne

inen uçaklardan hergün ortalama dört tanesi iniş kalkış yapıyor.

29 Mart 2003: Antalya'ya turist getiren Panama bandıralı "The Azur" adlı gemi uluslar arası hukuka aykırı olarak Akdeniz'in uluslar arası sularında ABD zodyak botları tarafından durduruldu ve ABD'liler gemiyi kontrol ettikten sonra rota değiştirerek Antalya'ya gitmesine izin verdiler.

29 Mart 2003: Geçen hafta Mersin Tasucu'na gönderilen ABD'ne ait askeri araçlar 21 TIR ile İskenderun'a gönderildi. Limanda kalan 65 aracın sevkiyatı için 63 ABD askeri çalıştı.

29 Mart 2003: Bir yandan ABD'lilerin Mardin'den teçhizatlarını boşalttığı haberleri gelirken, bir yandan da ABD, Mardin'deki Organize Sanayi Bölgesi'ne patriot füzesi konuşlandırılmaya hazırlanıyor. Batarya için altyapı çalışmalarına başlandı. İncirlik Üssü'ne de 23 Mart'ta kurulan iki Patriot'tan sonra dün iki batarya daha eklendi.

TEZKERE METİNLERİ

6 Şubat tarihli (Modernizasyon) Tezkere

Hükûmet, TBMM'den, ABD'ye mensup teknik ve askeri personelin, askeri üs ve tesisler ile limanlarda gerekli çalışmalar yapması amacıyla 3 ay süreyle Türkiye'de bulundurulması için izin istedi.

Konuya ilişkin Hükûmet Tezkeresi, 5 Şubat 2003'de TBMM'ye sunuldu. TBMM, 6 Şubat'ta yaptığı gizli birleşimde izin kararı verdi. TBMM Kararı, 7 Şubat'ta Resmi Gazete'de yayımlandı.

İzin Tezkeresi'ne ilişkin görüşmeler, TBMM Genel Kurulu'nun 32. Birleşiminde "gizli" oturumda yapıldı.

Tezkerenin oylamasında 308 kabul, 193 ret oyu kullanıldı, 9 milletvekili de çekimser kaldı.

TBMM Kararı şöyle:

Türkiye'deki Askerî Üs Ve Tesisler İle Limanlarda Gerekli Yenileştirme, Geliştirme, İnşaat Ve Tevsi Çalışmaları İle Altyapı Faaliyetlerinde Bulunmak Amacıyla, Amerika Birleşik Devletleri'ne Mensup Teknik Ve Askerî Personelin 3 Ay Süreyle Türkiye'de Bulunmasına İzin Verilmesine İlişkin Karar

Karar No: 759

Gerekli bütün hazırlıkları yapmak ve güvenlik tedbirlerini almak amacıyla, gelişmelerin seyrine göre Türkiye'nin sorumlu-

luklarına, temel hak ve menfaatlerine uygun, etkili bir politika izlenmesine imkan sağlamak üzere, Türkiye’deki askeri üs ve tesisler ile limanlarda gerekli yenileştirme, geliştirme, inşaat ve tevsi çalışmaları ile alt yapı faaliyetlerinde bulunmak amacıyla Amerika Birleşik Devletleri’ne mensup teknik ve askeri personelin 3 ay süreyle Türkiye’de bulunmasına, bununla ilgili gerekli düzenlemelerin Hükûmet tarafından yapılmasına, Anayasa’nın 92’nci maddesi uyarınca izin verilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 06.02.2003 tarihli 32’nci Birleşiminde kararlaştırılmıştır.

1 Mart Tarihli (reddedilen) Tezkere

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi ve yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye’de bulunması için Hükûmet’e yetki verilmesine ilişkin Başbakanlık Tezkeresi, TBMM’de kabul edilmedi.

Yapılan oylamaya 533 milletvekili katıldı, 250 ret, 264 kabul, 19 çekimser oyu kullanıldı. Ancak, Anayasa’nın 96. maddesinde öngörülen salt çoğunluğa ulaşamadı. Bu durumda, tezkere kabul edilmemiş sayıldı.

Abdullah Gül’ün Başbakanlığındaki 58. Hükûmet’in 24 Şubat 2003 tarihindeki Bakanlar Kurulu kararı ile TBMM’den istediği yetki tezkeresi şöyleydi:

“Irak konusundaki endişe verici gelişmeler çok hızlı bir seyir izlemekte ve kriz ortamı giderek ağırlaşmaktadır. Sorunun barışçı yollarla çözümü yönündeki çabalar bugüne kadar ümit edilen sonuçları vermemiştir. 58. Cumhuriyet Hükûmeti gelişmeleri başından beri yakından ve hassasiyetle izlemiş, barışçı çözüme katkıda bulunmak amacıyla yoğun çaba harcamıştır. Bu amaçla başta bölge ülkeleri olmak üzere ilgili tüm ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla temas ve istişarelerde bulunmuştur. Irak’a ilişkin gelişmeler 6 Şubat 2003 tarihli kapalı oturumunda TBMM tarafından değerlendirilmiş ve her ihtimale karşı gerek-

li güvenlik tedbirlerinin alınması ve hazırlıkların yapılması amacıyla hükûmete yetki verilmiştir. TBMM, bu çerçevede, Türkiye'deki askeri üs ve tesislerle limanlarda gerekli yerleştirme, geliştirme, inşaat ve tevsi çalışmaları ile altyapı faaliyetlerinde bulunmak amacıyla ABD'ye mensup, teknik ve askeri personelin 3 ay süreyle Türkiye'de bulunmasına, bununla ilgili düzenlemelerin hükûmet tarafından yapılmasına Anayasa'nın 92. Maddesi uyarınca izin verilmesini kararlaştırmıştır. Hükûmet gerekli hazırlıkları buna uygun olarak sürdürmüş ve bu faaliyetlerin hukuki ve teknik çerçevesini belirleyen mutabakat muhtırası ABD ile 8 Şubat 2003'te sonuçlandırılarak alt yapı çalışmaları başlamıştır. Öte yandan, Türkiye için güvenlik riski oluşturan olumsuz gelişmelerin yoğunluk kazanması üzerine NATO Antlaşması'nın 4. Maddesi çerçevesinde gerekli istişareler başlatılmış ve NATO Savunma Planlama Komitesi 19 Şubat 2003 tarihinde Türkiye'ye NATO desteği verilmesini kararlaştırmıştır. Bu kapsamda Türk hava sahasının bütünlüğünün korunması ve gözetimi için savunma amaçlı olarak NATO havadan erken ihbar uçakları ile NATO harekât alanı füze savunma sistemlerinin Türkiye'de konuşlandırılması ve kimyasal ve biyolojik silahlara karşı koruma desteği sağlanması kararlaştırılmıştır. Bugün gelinen noktada bölgede hüküm süren krizin bir çatışmaya dönüşmesi ihtimali giderek güçlenmektedir. Ağırlaşan ortam ve şartlar karşısında Türkiye'nin güvenliğine yönelik tehdit ve risklerin ciddi boyutlar kazandığı bir sürece girilmektedir. Türkiye'nin milli birliğini ve toprak bütünlüğünü hedef alan terör unsurlarının bölgede yuvalanmaları Irak'taki durumun Türkiye için teşkil ettiği güvenlik tehdidinin çok önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Aynı şekilde Irak'ta etnik, din ve mezhep temelinde bir parçalanmaya yol açabilecek gelişmeler de çok ciddi bir endişe kaynağıdır. Bunun yanı sıra geçmişte yaşanan müessif tecrübeler, Kuzey Irak'tan ülkemize toplu göç hareketi ihtimaline karşı da hassas ve hazırlıklı olunmasını gerekli kılmaktadır. Bu amaçla sınır bölgelerimizde muhtemel yığılmaları

önlemek ve insani mülahazaları da dikkate alarak bu göçün sınırlarımızın mümkün olduğunca ilerisinde uygun bir bölgede durdurulmasını sağlamak için gereken tedbirlerin alınması kaçınılmaz olacaktır. Bu konuda başlatılan hazırlıklar sürdürülmektedir. Türkiye, Irak'ın toprak bütünlüğünün ve milli birliğinin korunmasına ve sorunun barışçı yollarla çözüme kavuşturulmasına büyük önem vermektedir. Kuvvet kullanımı son çare olarak görülmelidir. Giderek tırmanan krizin bir savaşa dönüşmeden çözümü için zaman giderek azalmaktadır. Savaşın önlenilmesi için Irak yönetiminin tam ve etkin silahsızlanma konusunda BM Güvenlik Konseyi kararlarında yer alan yükümlülüklerini tüm icaplarıyla yerine getirmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Irak'ın, durumun vahametini idrak etmesi ve sorunun barış ortamı korunarak çözümünün önünü açması için uluslararası toplumun kararlı tutumunu sürdürmesi büyük önem taşımaktadır. AB üyesi ülkeler ile aday ülkelerin 17-18 Şubat 2003 tarihlerinde Brüksel'de yaptığı ve Türkiye'nin katıldığı zirve toplantısı ortak bildirisinde de vurgulandığı üzere, bu konuda sergilenecek kararlılık ve dayanışmanın yanı sıra somut ve fiili askeri caydırıcılık tedbirlerinin alınması Irak'ın bu konuda ikna edilebilmesinde çok etkili bir vasıta olacaktır. 58. Cumhuriyet Hükûmeti bu olumsuz gelişmelerin karşımıza çıkarabileceği bütün risklere ve ihtimallere karşı Türkiye'nin temel hak ve menfaatlerini korumak amacıyla gereken bütün güvenlik tedbirlerini almakta ve uygulamaya koymaktadır. Irak'a karşı askeri caydırıcılık tedbirleri kapsamında yabancı silahlı kuvvetler unsurlarının Türkiye'de geçici olarak konuşlandırılması için TBMM'nin izin ve yetki vermesi, bugünkü kriz ortamında münzam bir baskı unsuru olarak çok önemli ve etkili bir fonksiyon icra edecektir. Aynı şekilde, T.C.'nin en kötü ihtimale karşı hazırlıklı olarak zamanında ve süratle hareket etmesini ve gerekli tedbirleri almasını sağlamak bakımından TSK'nın yabancı ülkelere gönderilmesi konusunda TBMM'nin izninin alınması hükûmetin etkili bir siyaset izlemesini sağlamak açısından büyük

önem taşıyacaktır. Bu kuvvetlerin gelişmelerin seyrine göre gerektiğinde kullanılmaları hükümetin belirleyeceği esaslara ve bu konuda yapılacak düzenlemelere bağlı olacaktır. Kapsamı, sınırı ve zamanı hükûmetçe belirlenecek şekilde;

1- Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yabancı ülkelere gönderilmesine ve bu kuvvetlerin gerektiğinde belirlenecek esaslar daresinde kullanılmasına,

2- Uluslararası meşruiyet kuralları çerçevesinde en fazla 62 bin askeri personelin ve hava unsurları olarak 255 uçak ve 65 helikopteri aşmamak kaydıyla yabancı silahlı kuvvetler unsurlarının hükümetin tespit edeceği mücavir bölgelere geçici olarak konuşlandırmak üzere 6 ay süreyle Türkiye'de bulunmasına; bu amaçla Türkiye'ye gelecek yabancı kara kuvvetlerinden destek unsurları dışındaki muharip unsurların geçici olarak konuşlandırıldıkları bölgelerden Türkiye dışına intikallerinin en kısa sürede tamamlanması ve yabancı hava ve deniz kuvvetleriyle özel kuvvetler unsurlarının muhtemel bir harekâta kullanılmalarını sağlayacak şekilde konuşlanmaları için gerekli düzenlemelerin yapılmasına; bu yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'ye gelişi ile ilgili hazırlıkların yürütülmesine; Türkiye ülkesinde tabi olacakları statü ve Türk Silahlı Kuvvetleri'yle işbirliği esas ve usullerine ilişkin düzenlemenin hükümetin belirleyeceği esaslar çerçevesinde yapılmasına, Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca TBMM'den izin istenilmesi, Bakanlar Kurulu'nun 24. 02. 2003 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır. '

20 Mart Tarihli (hava sahasını açan) Tezkere

Hükümet, TBMM'den, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Kuzey Irak'a gönderilmesi, Türk hava sahasının yabancı silahlı kuvvetlerin hava unsurlarına 6 ay süreyle açılması için izin istedi. Konuya ilişkin Hükümet Tezkeresi, 19 Mart 2003'de TBMM'ye sunuldu. Tezkere, TBMM Genel Kurulu'da 20 Mart'ta kabul edildi. TBMM Kararı, 21 Mart'ta Resmi Gazete'de yayımlandı.

İzin Tezkeresi'ne ilişkin görüşmeler, TBMM Genel Kurulu'nun 51. Birleşiminde "gizli" oturumda yapıldı. Tezkerenin oylamasına 535 milletvekili katıldı; 332 kabul, 202 ret oyu kullanıldı, 1 milletvekili de çekimser kaldı.

TBMM Kararı şöyle: Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kuzey Irak'a Gönderilmesine; Bu Kuvvetlerin Gerektiğinde Belirlenecek Esaslar Dairesinde Kullanılmasına ve Muhtemel Bir Askeri Harekat Çerçevesinde Yabancı Silahlı Kuvvetlere Mensup Hava Unsurlarının Türk Hava Sahasını Türk Makamları Tarafından Belirlenecek Esaslara ve Kurallara Göre Kullanmaları İçin Gerekli Düzenlemelerin Yapılmasına, Anayasanın 92'nci Maddesi Uyarınca 6 Ay Süreyle İzin Verilmesine Dair Karar

Karar No: 763

Resmî Gazete: 21 Mart 2003 - 25055

Gereği, kapsamı, sınırı ve zamanı Anayasanın 117'inci maddesine göre milli güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından Yüce Meclise karşı sorumlu bulunan hükûmet tarafından belirlenecek şekilde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kuzey Irak'a gönderilmesine; etkili bir caydırıcılığın sürdürülmesi amacıyla Kuzey Irak'ta bulunacak bu kuvvetlerin gerektiğinde belirlenecek esaslar dairesinde kullanılmasına ve muhtemel bir askeri harekat çerçevesinde yabancı silahlı kuvvetlere mensup hava unsurlarının Türk hava sahasını Türk makamları tarafından belirlenecek esaslara ve kurallara göre kullanmaları için gerekli düzenlemelerin Hükûmet tarafından yapılmasına, Anayasanın 92'inci maddesi uyarınca 6 ay süreyle izin verilmesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 20. 3. 2003 tarihli 51'inci Birleşiminde kararlaştırılmıştır.

6 Ekim Tarihli (lejyoner) Tezkere

"Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının güvenlik ve istikrara katkı yapmak amacıyla Irak'a gönderilmesine ve bu kuvvetlerin görev ve kullanılmasına ilişkin gerekli düzenlemelerin Hükû-

met tarafından yapılmasına ilişkin olarak 1 yıl süreyle izin verilmesine" ilişkin Başbakanlık Tezkeresi, TBMM'ye 6 Ekim'de sunuldu.

Tezkere, TBMM Genel Kurulu'nun 7 Ekim 2003 tarihinde gerçekleştirilen kapalı oturumda görüşüldü ve 183 ret oyuna karşı 358 oy ile kabul edildi. 543 milletvekilinin katıldığı oylamada 2 milletvekili de çekimser kaldı.

Ancak Hükûmet, 7 Kasım 2003'de, Meclis'ten aldığı Irak'a asker gönderme yetkisini kullanmama kararı aldı.

Hükûmet tezkeresinin tam metni şöyle:

Gereği, kapsamı, sınırı ve zamanı hükûmet tarafından belirlenecek şekilde Türk Silahlı Kuvvetleri unsurlarının Irak'ta güvenlik ve istikrara katkı yapmak amacıyla Irak'a gönderilmesi ve bu kuvvetlerin görev ve kullanılmasına ilişkin gerekli düzenlemelerin hükûmet tarafından yapılmasına, Anayasa'nın 92'nci maddesi uyarınca bir yıl süreyle izin verilmesi kararlaştırılmıştır.

ÇUVALDAKİ MÜTTEFİK

Ahmet Erimhan

"Silahlarınızı teslim edin..."

Amerikalı Yarbay'ın bu sesi iki katlı binanın Türk Özel Timlerince kullanılan bölümlerinde yankılandığında, 11 Türk Subayı ve misafirleri öğle yemeğinden henüz kalkmışlardı.

Türk İrtibat Timinin komutanı Yüzbaşı Aydın pencereden dışarıya baktığı anda tüm yüz ifadesi değişti. Dış kapı sonuna kadar açılmıştı ve sokakta, bahçede, merdivenlerde Amerikalı asker kaynıyordu. İşin ilginç yanı; o telaşlı, bağırان çağırان fotoğrafın içinde Peşmergeler de vardı. Hem de Amerikalıların en az dört katı kadar...

Yüzbaşı Aydın iki şeyi aynı anda düşündü. Gelenler Amerikalılardı ve Peşmergelerin de desteğine bakılacak olursa, Kürt grubun doldurushuna gelmişlerdi. Üzerinde sivil bir kıyafet vardı. Az ötede ise el bombası duruyordu. Kolunu uzatsa ulaşabilirdi. Hatta bahçe içersine yerleştirdiklerini de bir el hareketiyle patlatabilirdi.

Çatışmak ya da teslim olmak..."

4 Temmuz 2003'te Süleymaniye'de Türk askerlerinin başına çuval geçirerek bir operasyon yürüten ABD'nin Türkiye ile ilişkileri tarihî bir dönemece girdi.

İlginç bir şekilde ABD'nin Kurtuluş Günü'ne de denk gelen olayların öncesinde ve sonrasında gizli kapılar ardında yapılan görüşmelerin ve tezkereler sürecinde yaşanan inanılmaz olayların yanı sıra; basına yansıyan yanıltıcı ve düzmece kurguların, örtülü gerçeklerin izini süren Ahmet Erimhan, bilinmeyenleri bir bir ortaya döküyor.

Yaşananları, söylenenleri ve ardında yatan asıl nedenleri titizlikle sorgulayan bu kitap, gelecek kuşaklara referans olacak müthiş bir belge niteliğinde.

ISBN 975-9198-37-1

9 799759 198373

yenisayfa
on-line alışveriş

com.tr

www.birharfayayinlari.com

